

STATENS ARKIVER

LANDSARKIVET FOR SØNDERJYLLAND

Landsarkivet for Sønderjylland

En arkivoversigt

Aabenraa 2003

Birgitte Vestergaard Futtrup
Gerret Liebing Schlaber
Hans Schultz Hansen

Landsarkivet for Sønderjylland

En arkivoversigt

*Birgitte Vestergaard Futtrup
Gerret Liebing Schlaber
Hans Schultz Hansen*

Landsarkivet for Sønderjylland

En arkivoversigt

Landsarkivet for Sønderjylland

Aabenraa 2002

Landsarkivet for Sønderjylland. En arkivoversigt
er trykt hos Winds Bogtrykkeri A/S Haderslev

ISBN 87-90508-06-8

Redaktion: Hans Schultz Hansen

Forord

Som det første landsarkiv fik Landsarkivet for Sønderjylland en guide i 1944. Det var Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldts *Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele. En Oversigt*, der blev trykt som bind VI i serien *Vejledende Arkivregistraturer*. Denne guide var et pionérarbejde, som blev brugeren af det sønderjyske landsarkiv til stor gavn. Som årene er gået, er denne oversigt imidlertid blevet stærkt forældet, om end den stadig er vigtig for benyttelsen af de ældre arkiver fra før 1867. Men selv her er der sket meget siden 1944. Der er siden da foretaget mange nyordninger og udarbejdet talrige arkivfortegnelser, først og fremmest over den slesvigske amtsadministrations arkiver samt arkiver fra amtsstuer, husfogder, retsbetjente og købstæder. Dertil kommer, at landsarkivet i 2000 fra Rigsarkivet fik overdraget en række arkiver fra den slesvigske provinsforvaltning og – i form af mikrofilm – fra den slesvigske centralforvaltning indtil 1864.

Arkiverne fra den preussiske administration 1867-1920 var kun tildels ordnet i 1944, og siden er flere kommet til, således at alle bevarede arkiver fra denne periode nu må skønnes at være i hus, måske nogle få landkommunale arkiver undtaget. Også her er der siden 1944 gennemført talrige ordnings- og registreringsarbejder, der har resulteret i trykte og utrykte fortegnelser.

Men først og fremmest er der blevet afleveret, ordnet og registreret en stor mængde arkiver fra den danske administration fra 1920 og indtil ca. 1980. Det er arkiver, som i sagens natur ikke var beskrevet i guiden fra 1944, og navnlig her har savnet efter en ny guide været stærkt.

Imidlertid tillader landsarkivets personaleressourcer næppe – og efter de seneste besparelser slet ikke – udarbejdelsen af en klassisk guide til afløser for den forældede fra 1944. Ambitionsniveauet for nærværende arkivfortegnelse har derfor måttet tilpasses til arbejdskraftsituationen og indpasses i forberedelsen af arkivernes nye database DanskArkivalieInformationsSystem, forkortet DAISY. Faktisk fremtræder oversigten som et sideprodukt af dette arbejde. Dog er der også benyttet forarbejder til en guide, som i slutningen af 1980'erne blev udført af landsarkivar Hans H. Worsøe og arkivarerne Jørgen Witte og Lars N. Henningsen.

I forhold til guiden fra 1944 er opstillingen mere skematisk. De administrationshistoriske beskrivelser er mindre omfattende, ligesom der er en stikordsagtig karakteristik af indholdet i arkiverne i stedet for den tidligere så gængse opremsning af hver enkelt arkivs rækker og enkeltstående arkivenheder. Til gengæld er der givet henvisninger til de trykte og utrykte arkivfortegnelser, hvor de førstnævnte kan erhverves på arkivet eller lånes på bibliotekerne, mens de sidste udelukkende kan benyttes på landsarkivets læsesal. Der er også lagt vægt på at henvise til eventuelle dele af det samme arkiv på Landesarchiv Schleswig-Holstein i byen Slesvig og til kartografiske fremstillinger af den administrative inddeling. Endelig er der udarbejdet et register over de enkelte steders administrative tilhørsforhold.

Forfatterne er overbevist om, at en oversigt som denne over samtlige arkivfonde på Landsarkivet for Sønderjylland vil være til et værdifuldt redskab for nuværende og kommende brugere, der har brug for detaljeret viden om landsarkivets enkelte fonde. Den bruger, som søger et hurtigt overblik over arkivets arbejdsopgaver, ydelser og samlinger, henvises i første omgang til pjecen *Hvad finder jeg på landsarkivet i Aabenraa* (3. udg. 1998).

Vejledning

Arkivoversigten er opbygget efter et fælles skema, der dels beskriver enkelte arkivfunds, dels enkelte arkivtyper. Af praktiske hensyn er en række småarkiver undertiden samlet i ét skema. Skemaet rummer følgende oplysninger:

Forvaltningstype eller arkivgruppe	Navn på eller type af arkivskaber		Årstal for arkivskabers oprettelse og nedlæggelse
Arkivskaberbeskrivelse			
Her gives en kort definition og historik for arkivskaber, herunder en beskrivelse af myndighedens oprettelse, for de nyere arkivers vedkommende med angivelse af lovgrundlag, myndighedens skiftende navne, og opgaver, evt. nedlæggelse o.l.			
Administrativ inddeling			
Her oplyses, hvilket område myndigheden omfattede. Drejer det sig om en myndighedstype, redegøres for den geografiske inddeling (f.eks. af amter, politikredse), evt. med henvisning til kartografisk fremstilling.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Her anføres den vigtigste litteratur, hvor der kan søges supplerende oplysninger om arkivskaber/arkivskaberne.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Her gives en stikordsagtig præsentation af de vigtigste arkivalietyper i arkivet/arkiverne. Opremsningen er langt fra udtømmende og skal blot give en foreløbig fornemmelse af de vigtigste arkivalier.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
Løbenummer – ikke brugbart til bestilling	Her nævnes, hvilke arkiver, der findes i landsarkivet af den pågældende arkivskabertype	Her anføres årstal for den ældste og yngste arkivenhed	Her opgøres antallet af enheder (bind og pakker) – ved store og mindre velordnede arkiver evt. antallet af hyldemeter
Noter			
Her angives supplerende oplysninger, f.eks. henvisning til andre arkivtyper eller arkivinstitutioner, og andre særlige forhold, som er relevante for benyttelsen.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
Samme løbenummer som ovenfor under arkivoversigt	Her noteres: * fulde bibliografiske data på trykte fortegnelser, som kan købes på arkivet, lånes på læsesal eller hjemlånes fra bibliotek * titel på de utrykte fortegnelser, som findes på læsesalen – spørg evt. vejledningen ved skranken) * nummer i afleveringsjournalen, hvis den utrykte afleveringsfortegnelse er den eneste indgang til arkivet – det gælder især for arkivalier fra efter 1920. Bemærk, at kopier af afleveringsfortegnelser fra 1976 og frem findes i sorte ringbind på læsesalen, mens de ældre kun findes i landsarkivets eget arkiv. Spørg læsesalsvagten herom.		Om fortegnelsen er trykt eller utrykt, er en bog eller et seddelkartotek etc.

Skemaerne for de private arkiver er opbygget på en lidt anden måde, men hovedoplysningerne er de samme.

Indhold

Forord	5
Vejledning	6
Hovedlinjer i sønderjysk forvaltningshistorie ca. 1460-2000	9
Den slesvigske forvaltning indtil 1867.....	19
Centralforvaltningen	20
Provinsforvaltningen.....	27
Lokalforvaltningen.....	42
Den preussiske forvaltning 1867-1920.....	55
Den danske forvaltning efter 1920	89
Den kommunale forvaltning	151
Kirken	177
Skoler	189
Sygehuse.....	199
Folkeregistrering	203
Private arkivskabere	215
Godser og koge	215
Foreninger og institutioner (se specificeret indholdsfortegnelse s. 221)	219
Det tyske mindretal	253
Erhvervsvirksomheder og lav	259
Personer	265
Særsamlinger.....	319
Topografica	320
Søfartssamlingen	324
Forskelligt	325
Pergamentsamlingen	326
Kort- og tegningssamlingen	327
Plakatsamlingen	328
Manuskriptsamlingen	329
Arkivskabte hjælpemidler	331
Tabel over administrative tilhørsforhold.....	341
Register	382

Hovedlinjer i sønderjysk forvaltningshistorie ca. 1460-2000

Den sønderjyske forvaltnings historie orienterer sig som så mange andre aspekter af landsdelens fortid efter de statsretslige skel i 1864/67 og 1920. Det gælder i første række den centrale statsforvaltning, provinsforvaltningen og den regionale og lokale statsforvaltning, men også den kommunale forvaltning, kirken og skolen. For de to sidstnævnte henvises til de pågældende afsnit af arkivoversigten.

Den slesvigske forvaltning ca. 1460-1864/67

Omkring år 1200 blev Sønderjylland et hertugdømme for sig med henblik på forsørgelse af kongehusets yngre linjer. Navnlig under hertugerne af Abels slægt 1241-1375 opnåede hertugdømmet stadig større selvstændighed i forhold til Danmark nord for Kongeåen. Denne udvikling blev støttet af de holstenske grever af den schauenborgske linje, der efter Abelslægtens uddøen fra 1386 fik forlening på Sønderjylland – eller som det snart hed: Hertugdømmet Slesvig. I 1459 uddøde den schauenborgske linje, og det slesvig-holstenske ridderskab valgte i 1460 den danske konge Christian 1. til hertug i Slesvig og greve (fra 1474 hertug) i Holsten. Dermed kunne det fælles styre af Slesvig og Holsten fortsættes, bl.a. med de fælles landdage, hvor især ridderskabet gjorde sine interesser gældende m.h.t. lovgivning, skatteudskrivning, forvaltning – og hertugvalg.

Undtaget fra hertugmagten var *de kongerigske enklaver* i Vestslesvig. De bestod dels af rester af de gamle nordfrisiske "udlande" (nordspidsen af Sild, Vesterland Før, Amrum), dels af gods, der i middelalderen havde tilhørt Ribe bisp og domkapitel (Trøjborg og Møgeltønderhus). Fra Reformationen og indtil 1864 styredes enklaverne som en del af Ribe amt.

De danske konger var fra 1460 hertuger af Slesvig og Holsten lige indtil 1864. Men de var langtfra altid de eneste. Behovet for forsørgelse af kongehusets yngre linjer betød en række delinger af hertugdømmerne med oprettelsen af flere småhertugdømmer tilføje. Delingen i 1490 mellem kong Hans og hertug Frederik ophørte i 1523 med hertug Frederiks tronbestigelse i Danmark og hans hyldning som enehertug i Slesvig og Holsten. I 1525 fik sønnen hertug Christian, den senere kong Christian 3., overladt Haderslev amt og Tørning len til sit underhold. I 1533 overtog han efter Frederik 1.s død regeringen over hertugdømmerne og efter Grevens Fejde over hele monarkiet.

I 1544 deltes hertugdømmerne mellem Christian 3. og hans to yngre brødre, hertug Hans den Ældre og hertug Adolf. Hans fik residens på Haderslevhus og fik i Slesvig tildelt Haderslev amt, Tørninglen, Tønder amt og Femern, *den hansborgske del*. Adolf valgte Gottorp slot ved Slesvig som hovedsæde og fik Gottorp og Husum amter, Ejdersted samt Aabenraa amt, *den gottorpske del*. Christian beholdt Sønderborg slot med Sundeved, Als og Ærø samt Flensborg og Bredsted amter, *den kongelige del*. De adelige godsdistriker var undtaget delingen og i stedet underlagt fyrsternes fællesregering, der også omfattede landdagene, lovgivningen, militæret og kirken. Landdagene mistede i løbet af 1600-tallet indflydelse, herunder retten til valg af hertuger, og den sidste, ufuldstændige landdag afholdtes 1711/12.

Af den kongelige del udskiltes i 1564 et særligt hertugdømme til kong Frederik 2.s yngre bror Hans den Yngre bestående af Sundeved, Als og Ærø, benævnt *den sønderborgske del*. Hans den Yngre deltog ikke i fællesregeringen. Efter hertug Hans den Ældres død som barnløs deltes hans andel i 1581 mellem Frederik 2. og Adolf. Kongen fik Haderslev amt og Tørning len, Adolf Tønder og Løgumkloster amter, Nordstrand og Femern, Hans den Yngre Ryd Kloster (Glücksborg).

Mens der ikke skete yderligere opdelinger af de kongelige og gottorpske dele, blev Hans den Yngres del af Slesvig efter hertugens død i 1622 delt op i en række helt små hertugdømmer: Sønderborg, Nordborg, Ærø og Glücksborg. Ærø blev fordelt mellem de andre hertuger ved den barnløse hertugs død i 1633, Sønderborg gik fallit og blev inddraget af kronen i 1668, Nordborg blev definitivt erhvervet af kronen i 1729, og i 1779 uddøde hertugerne af Glücksborg, hvorpå også dette hertugdømme blev inddraget under kronen. Dermed var alle sønderborgske hertugdømmer i Slesvig ophævet. Hertugerne af Augustenborg havde intet hertugdømme, men var storgodsejere.

Den gottorpske del af Slesvig blev efter Den store nordiske krig inddraget af kronen i 1721 efter årtiers konflikter mellem kongerne og de gottorpske hertuger. Den særlige slesvigske forvaltning blev dog bibeholdt.

Delingerne af Slesvig mellem de forskellige hertuglinjer førte til opbygningen af selvstændige *førstelige centralforvaltninger*, hvor den gottorpske og den kongelige blev de betydeligste. På Gottorp fandtes således et gehejmeråd, et kancelli og et rentekammer, men også Hans den Ældre fik efter det bevarede arkiv at dømme skabt en moderne forvaltning.

Centralforvaltningen for de kongelige dele lå fra 1523 i København. Grundstammen var hertug Frederiks velfungerende kancelli på Gottorp, der flyttede med hertugen til København, da han blev dansk konge. Kancelliet fik her betegnelsen *Tyske Kancelli*, fordi det udstedte sine skrivelser på tysk. Det varetog administrationen af hertugdømmerne og indtil 1770 også forbindelserne til udlandet. Tyske Kancelli Indenrigske Afdeling er den arkivskabte betegnelse på de kontorer og arkivgrupper, der omhandlede hertugdømmerne. Tyske Kancelli skiftede i 1806 navn til Slesvig-Holstenske Kancelli, i 1816 til Slesvig-Holsten-Lauenborgske Kancelli. Det blev ophævet i 1849. Hertugdømmernes finansforvaltning blev indtil 1660 varetaget af kancelliet, derefter af Skatkammerkollegiet og fra 1679 af Rentekammeret, hvor der snart etableredes en Tyske Afdeling for Slesvig og Holsten.

I hertugdømmerne selv blev kongens interesser fra 1545 og - med enkelte afbrydelser - indtil 1848 varetaget af *den kongelige statholder*. Desuden fandtes indtil Treårskrigen en særlig provinsadministration for Slesvig og Holsten. *Regeringskancelliet i Glückstadt* oprettet i 1648 omfattede indtil 1713 også Slesvig, som derefter fik sin egen *Overret* med tilhørende *Overkonsistorium på Gottorp*. Disse myndigheder fortsatte indtil 1850, men siden 1834 kun som domstole. Dette år oprettedes nemlig *Den slesvig-holstenske provinsialregering* på Gottorp, der ligeledes opløstes i 1850. I samme periode eksisterede en fælles overappellationsret i Kiel. Fra 1834 havde Slesvig og Holsten derimod særskilte stænderforsamlinger, en forløber for de moderne parlamenter, men alene med rådgivende beføjelser.

I forbindelse med opstanden i 1848 og krigen 1848-50 oprettedes der såvel på slesvig-holstensk som på dansk side flere midlertidige regeringer med magt over større eller mindre dele af Slesvig, og under den dansk-preussiske våbenhvile 1849/50 regeredes hertugdømmet af en blandet dansk-preussisk-britisk bestyrelseskommission.

Ved genetableringen af det danske styre i 1850/51 blev provinsforvaltningen ophævet og hertugdømmets styre lagt i hænderne på *Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig* i København. Den slesvigske centralkasse og andre specialforvaltninger forblev dog i Flensborg, hvor også den slesvigske stænderforsamling mødtes og hvor den nye appellationsret for Slesvig fik sæde. Tilsvarende oprettedes et særligt ministerium for Holsten og Lauenborg. Begge ministerier bortfaldt med det danske nederlag i krigen i 1864 og afståelsen af hertugdømmerne til Preussen og Østrig. De følgende år indtil 1866/67 oprettede Preussen og Østrig flere midlertidige regeringer.

Den slesvigske lokalforvaltning var ikke mindre broget end central- og provinsforvaltningen. Med sine mange særligt privilegerede områder og jurisdiktioner flettet ind mellem hinanden er den træffende blevet betegnet som et "administrativt kludetæppe", hvor der ikke skete de store reformer mellem senmiddelalderen og 1850.

Størstedelen af Slesvig udgjordes af de landsherrelige *amter*, hvad enten de var kongelige eller (indtil 1721) hertugelige. Betegnelsen amt brugtes i Slesvig også før 1660 for lenene. Der dannedes efterhånden følgende amter i Slesvig: Haderslev, der i korte perioder var delt i et øster- og et vesteramt, Aabenraa og Løgumkloster (med fælles amtmand fra slutningen af 1600-tallet til 1850), Sønderborg og Nordborg med Ærø (med fælles amtmand 1669-76 og fra 1777, fra 1850 tillige med Aabenraa amt), Tønder (fra 1850 amtmand fælles med Løgumkloster), Flensborg, Bredsted (1785 udskilt fra Flensborg amt, fra 1799 amtmand fælles med Husum), Svavsted (meget spredt, opløst i 1702), Husum, Gottorp og Hytten (udskilt fra Gottorp 1741). I spidsen for amterne stod amtmanden som overøvrighed. Til amtsadministrationen var knyttet amtsforvalteren, der varetog skatteopkrævningen. Endvidere fandtes husfogden, som førte tilsyn med de landsherrelige ejendomme, skove, veje etc. og som tilmed ofte var branddirektør med ansvar for brandvæsnet. I de herreder og birker, som hørte under amtet, fandtes herreds- eller birkefogeder, der både fungerede som dommere og administratorer for deres områder.

Ligestillet med amterne var flere af de såkaldte *landskaber*, nemlig Ejdersted, Stabelholm, Helgoland (indtil 1807) og Femern, mens andre landskaber indgik i amterne: Pelvorm og halligerne (Husum amt), Østerland Før og Sild (Tønder amt). Landskaberne adskilte sig fra amterne ved en større grad af overleveret selvstyre. Det gjaldt navnlig for Ejdersted med egen landskabslov og staller i spidsen, som dog var underordnet overstalleren, der tillige var amtmand i Husum.

De *oktrojerede koge* var land inddiget fra Vadehavet, hvor der i forbindelse med inddigningen var tildelt indbyggerne særlige privilegier. De lå uden for amternes og landskabernes administration og havde i stedet egen kogsinspektør og kogsret, valgt af partcipanterne, d.v.s. ejerne af de inddiggede områder.

De *adelige godser* fandtes hovedsagelig langs østkysten og var undtaget fra amtsinddelingen. I delingstiden var de underlagt fyrsternes fælles regering, ligesom de havde egen jurisdiktion. De var inddelt i fire godsdistrikter: Dänischwohld, Svans, 1. og 2. Angler distrikt. Sidstnævnte omfattede trods navnet de spredt beliggende slesvigske godser uden for de sluttede godsområder, f.eks. Gram og Nybøl godser, Søgård og Årtoft, de mindre godser på Gråstenegnen og i Sundeved og omkring Læk etc. Hertugen af Augustenborgs godser på Als og omkring Gråsten udgjorde et selvstændigt *fyrsteligt godsdistrikt*. *Sct. Hans Kloster* ved Slesvig, der ejedes af det slesvig-holstenske ridderskab som korporation, udgjorde tilsvarende et selvstændigt godsdistrikt for sig. Det samme gjaldt langt op i tiden en række små kirke- og hospitalsgodsdistrikter. Også de såkaldte *kancelligodser* lå uden for amts- og herredsjurisdiktionen og hørte i stedet direkte under regeringskancelliet i Glückstadt, fra 1713 overretten på Gottorp.

De sønderjyske *købstæder* Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Ærøskøbing, Tønder, Flensborg, Slesvig, Egernførde, Burg på Femern, Friedrichstadt, Tønning, Garding og Husum havde et selvstyre baseret på købmandsoverklassen. Magistraten bestod af en eller flere borgmestre samt et råd sammensat ved selvsupplering. Den fungerede både som administration og domstol. Fra omkring år 1600 opstod borgerrepræsentationer bestående af 2-24 deputerede, der udpegedes af rådet eller ved selvsupplering – og fra 1830'erne nogle steder ved borgerskabets valg.

De slesvigske *flækker* Christiansfeld, Augustenborg, Nordborg, Marstal, Højer, Løgumkloster, Glücksborg, Kappel, Arnæs, Bredsted og Wyk på Før repræsenterede en særlig byform mellem købstæderne og de store landsbyer. De var opstået som små administrative centre eller handelspladser, der var underlagt amter og landskaber, men havde særlige privilegier til at drive handel og håndværk, ligesom de havde deres egen borgerrepræsentation.

Ved siden af de lokalt afgrænsede myndigheder opstod med tiden flere embeder med specielle opgaver som fysikater (embedslæger), skovridere og branddirektører samt etater som told- og postvæsnet. Det lokale skolevæsen forblev under kirkens tilsyn, ligesom præsten spillede en afgørende rolle i lokalforvaltningen, f.eks. som administrator af fattigvæsnet. Fra slutningen af 1700-tallet grundlagdes flere institutioner for hele hertugdømmet, f.eks. lærerseminarierne i Tønder og Egernførde, de psykiatriske anstalter og døvstummeinstituttet i Slesvig, et centralt sanitetskollegium, en medicinalinspektør, ingeniører for vej- og digevæsnet m.m. Mellem de slesvigske krige fandtes endvidere et militært organiseret gendarmeri.

Ovenstående skildring af regional- og lokaladministrationen er navnlig dækkende for årene fra 1721 til 1850. Mellem de slesvigske krige blev der gennemført flere reformer, der forenklede forholdene noget og bød på forsigtige skridt frem mod en demokratisering. Aabenraa og Tønder amter fik en enklere afgrænsning i 1850, og i 1853/54 afskaffedes det selvstændige retsvæsen på de tidligere fyrstelige augustenburgske godser, på de adelige godser, Sct. Hans Kloster og i de oktrojerede koge, som dermed blev indlemmet i amter og herreder. Amtmændene fik i 1850 deres myndighed udstrakt til købstæderne. Til gengæld afgav de deres dommerfunktioner til herredsfogderne. På det kommunale område blev forandringerne hæmmet af regeringens manglende tillid til befolkningens nationale loyalitet i Mellem- og Sydslesvig, og kun i Nordslesvig blev der gennemført reformer med indførelsen af et amtsråd for Haderslev amt i 1858, mens der i Aabenraa-Sønderborg-Nordborg amter blev oprettet herredsråd med nogenlunde de samme beføjelser i 1861.

Litteratur:

Lars N. Henningsen: Slesvigs og Holstens administration (Dansk kulturhistorisk Opslagsværk II, Kbh. 1991, s. 808-812.

Grundriss zur deutschen Verwaltungsgeschichte 1815-1945, Reihe A: Preussen, Band 9: Schleswig-Holstein. Marburg (Lahn) 1977.

Johs. von Schröder: Hertugdømmet Slesvigs Topographi. Oldenburg (i Holsteen) 1854.

J. P. Trap: Statistisk-topographisk Beskrivelse af Hertugdømmet Slesvig. København 1864.

Gerret Schlaber: Modernisering eller stagnation? – reformer i Slesvigs forvaltning og jurisdiktion 1850-1864 (Sønderjyske Årbøger 1998, s. 81-104).

Den preussiske forvaltning 1867-1920

Indlemmelsen i Preussen i januar 1867 medførte gennemgribende forandringer, som bragte hertugdømmerne et stort skridt fremad i moderniseringen, men som også brød med mange nedarvede forhold, om end der i et begrænset omfang blev taget hensyn til disse. Den forældede forvaltning blev i løbet af få måneder afløst af et enstrengt statsapparat, selvstændige domstole og et udbygget kommunalt selvstyre.

Administrativ topfigur i den nye provins Slesvig-Holsten blev *overpræsidenten*, som 1866-79 residerede i Kiel, derefter i Slesvig og fra 1917 atter i Kiel. Han repræsenterede den højeste statsmyndighed og formulerede den overordnede politik for forvaltningen. Den egentlige sagsbehandling blev

foretaget af *den kongelige regering* i Slesvig, og i den daglige administration blev overpræsidenten mest et gennemgangsled mellem regeringen og ministerierne i Berlin, i første række det preussiske indenrigsministerium. Som en særlig indrømmelse til slesvig-holstenerne kom provinsen mod preussisk sædvane til at udgøre kun ét enkelt regeringsdistrikt. Den blev ledet af en regeringspræsident og bestod af tre afdelinger: Indre forvaltning, medicinal-, kirke- og skolevæsen samt finansforvaltning.

I regionalforvaltningen bragte reformerne i 1867 en tiltrængt forenkling. De mange forskellige overøvrighedsdistrikter blev lagt sammen til færre preussiske *kredse* med en landråd som chef. I Slesvig oprettedes følgende kredse: Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Tønder, Flensborg, Slesvig, Husum, Ejdersted, Egernførde. Også købstæderne blev indlemmet i kredsene, dog blev Altona en "kredsfri" by. Denne status opnåede flere store byer i de følgende årtier, i Slesvig dog alene Flensborg i 1889. Den nye kredsordning afskaffede mange af de privilegier, som længe havde hindret en effektiv regionalforvaltning.

I Preussen var der intet mellemlid mellem kredsforvaltningen og den lokale forvaltning i kommunerne, men landdistrikterne i Slesvig beholdt med visse omlægninger *herredsfogderierne* og godsejerne deres selvstændige politivæsen. Herreds- og byfogdernes dømmende myndighed overgik til de nydannede *amtsretter*. Dermed blev den udøvende og dømmende magt endelig adskilt i underste retsinstans. I tilknytning til amtsretterne fungerede særlige *amtsretsadvokater* som anklagere og *notarer*, der var bemyndiget til at bekræfte kontrakter og andre dokumenter. Som et supplement til domstolene fandtes de lokale *forligsmænd*.

Herredsfogderierne blev opløst med indførelsen af *amtsforstanderinstitutionen* i 1889. Amtsdistrikterne var noget mindre, og modsat herredsfogderne var amtsforstanderne lægmænd. I Nordslesvig blev der ofte i mangel af egnede tysksindede kandidater indsat lønnede kommissariske amtsforstandere, der hver forvaltede flere amtsdistrikter. Godsernes politivæsen blev samtidig ophævet og lagt ind under amtsdistrikterne, men da godsejeren eller inspektøren gerne blev udpeget til amtsforstander, var forandringen i godsområderne ikke så vidtrækkende endda. Ellers var amtsforstanderne som regel velstående gårdejere.

Til hjælp for politiet i landdistrikterne blev der udstationeret beredne og gående *gendarmer* fra den slesvig-holstenske gendarmeribrigade. Købstædernes kommunale politi blev opretholdt under statstilsyn.

På det regionale og lokale niveau fandtes og opstod en række myndigheder med specielle opgaver. I 1874 indførtes en borgerlig personregistrering. Der blev udpeget *personregisterførere*, hvis distrikter normalt omfattede et sogn. De førte fødsels-, vielses- og dødsregistrene i to eksemplarer og udstedte de dertil hørende attester. Den borgerlige personregistrering var den juridisk gyldige, mens den kirkelige notering af handlingerne i kirkebøgerne alene tjente kirkens eget formål. Fra 1876 blev det gejstlige skoletilsyn afskaffet og overdraget til de nyudpegede *kredsskoleinspektører*. De videregående uddannelser blev udbygget med et lærerindeseminarium i Augustenborg. Finansforvaltningen blev varetaget af *kredsligningskommissioner*, *skattekasser* (fra 1895: *kredskasser*) og *kredskommunkasser*. Jordejendommen blev fra 1876 registreret på moderne vis ved indførelsen af et helt nyt matrikelsystem. Der blev oprettet et særligt katastervæsen med lokale *katasterkontorer* i kredsene (i Haderslev kreds dog tillige et kontor i Toftlund) og et centralt kontor ved regeringen i Slesvig. Skovvæsnet blev omorganiseret i *skovriderdistrikter*, strandvæsnet i *strandkontorer*. Den slesvigske fysikatsinddeling opretholdtes til 1901, hvor embederne som *kredslæger* blev dannet. Den spredte forvaltning af de forskellige offentlige byggeopgaver (veje, diger, kanaler, bygninger) blev i 1870 sammenlagt til byggekredse ledet af *kredsbyggningsinspektører*. Fra 1890'erne blev anlægget af

smalsporede jernbaner påbegyndt. Disse *kreds-* eller *amtsbaner* blev anlagt og drevet af kredsene. Under den 1. verdenskrig opstod et bureaukrati til at håndtere forsyningsvanskelighederne og de sociale problemer. På kreds niveau skabtes *krigsernæringsvæsnet* og *kredsvelfærdskontorerne*.

Indlemmelsen i Preussen betød indførelsen af et moderne kommunalt selvstyre. Den nye provinsialforfatning fra 1867 oprettede en *provinsiallanddag* med ret begrænsede selvstyrefunktioner (forvaltning af sindsygehospitalet, døvstummeanstalten, fængslerne, brandkassen, vejvæsnet og provinsmuseet, tilskud til jordforbedring o.l.). Provisiallanddagen lignede de gamle stænderforsamlinger med deputerede for de store grundbesiddere (til 1889), købstæderne og landområderne, men kun godsejerne blev direkte valgt; de øvrige udpegedes af byråd og kredsdage. Provisiallanddagen samledes mindst én gang hvert andet år. Imellem sessionerne lededes forretningerne af *provinsudvalget* bestående af landdagsformanden (Landesmarschall), ti medlemmer og udvalgets daglige leder (Landesdirektor, fra 1902 Landeshauptmann).

På regionalt niveau indførtes i kredsene valgte *kredsdage*, hvis sammensætning lignede provisiallandagens, men stændernes indbyrdes forhold varierede fra kreds til kreds efter godsernes og byernes betydning. Byernes kredsdagsmedlemmer valgtes af byrådene, landområdernes af kommunerådene eller kommuneforsamlingen. I Ejdersted fortsatte den gamle repræsentation i princippet som kredsdag til 1888. Med kredsordningen af 1888 indførtes *kredsudvalg* bestående af landråden og seks kredsdagsmedlemmer. Kredsudvalget fik medbestemmelse på en række områder, som hidtil var styret af landråden alene.

De mest gennemgribende reformer i selvforvaltningen var landkommuneordningen af 1867 og købstadsordningen af 1869. Nu fik hver landsby af en vis størrelse (i marsken med den spredte bebyggelse dog kirkesognene) status som en selvstændig politisk *kommune* med en valgt kommuneforstander, en kommuneforsamling bestående af samtlige valgberettigede og i de større kommuner et valgt kommuneråd. Det kommunale demokrati gjaldt dog ikke på godserne, hvor gods-ejeren eller inspektøren var godsforstander. De små kommuner kunne med fordel løse større opgaver som fattig-, vej- og skolevæsen ved at indgå i særlige kommuneforbund med disse formål for øje.

Den slesvig-holstenske *købstadsordning* fra 1869 fik et stærkere demokratisk præg end i Preussens gamle provinser, idet borgmesteren, magistraten og byrådet blev valgt af borgerskabet. *Flækkerne* fik ifølge ordningen en såkaldt "enkel byforfatning". Af de slesvigske flækker opnåede flere, dog ikke de nordslesvigske, forfremmelse til købstad.

Litteratur:

Grundriss zur deutschen Verwaltungsgeschichte (se ovenfor)

Oswald Hauser: Staatliche Einheit und regionale Vielfalt in Preussen. Der Aufbau der Verwaltung in Schleswig-Holstein nach 1867. Neumünster 1967 (= Geschichte Schleswig-Holsteins, Band 8:1, Neumünster 1966).

Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920 – den statslige og kommunale forvaltning. København 1999.

Kim Furdal: Fra preussiske landkommuner til danske sognekommuner. Kommunestyret i Sønderjylland fra 1867 til 1920'erne. Aabenraa 1999.

Den danske forvaltning efter 1920

Overgangen fra tysk til dansk styre skete ikke på én gang, men strakte sig over et halvt år. Fra den 10. januar til den 15. juni 1920 blev 1. og 2. slesvigske afstemningszone administreret af "Den internationale Kommission" (C. I. S.). Danmark besatte den første afstemningszone med dansk militær og civiladministration den 5. maj 1920. Til at styre landsdelen fra denne dato udpegede den danske regering en midlertidig *Administrator for de sønderjydske Landsdele*, der virkede frem til november samme år. Perioden med denne særlige sønderjyske provinsforvaltning blev altså meget kort. Som i det øvrige land skulle der ikke være noget mellemlid mellem den regionale forvaltning i Sønderjylland og centraladministrationen i København.

Ved Genforeningen var det nemlig hovedsynspunktet blandt beslutningstagerne i landsdelen selv og i kongeriget, at "de sønderjyske landsdele" så vidt muligt skulle indlemmes fuldt ud i Danmark uden særstilling. I vid udstrækning blev denne målsætning opfyldt. Der måtte imidlertid etableres overgangsløsninger på en række områder af hensyn til sønderjyderne, og på andre områder blev de preussiske ordninger videreført, fordi de var bedre end de samtidige danske. I nogle tilfælde blev landsdelen en "administrativ forsøgsmark", hvor man afprøvede reformer, der var påtænkt, men af forskellige grund endnu ikke indført i kongeriget.

For udøvelsen af den nye danske suverænitet over det genforenede område var *amtsadministrationen*, retsvæsenet og politiet af særlig betydning. Amtmanden var inden for sit område den øverste repræsentant for statsmagten, og amtsadministrationen var centraladministrationens forlængede arm i regionen. *Amtsrådene* var samtidig et vigtigt led i landets demokratiske opbygning. Dansk amtsadministration blev derfor indført straks i amterne Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder. Der blev kun gjort få undtagelser. Der udnævntes to sønderjyske amtmænd, der ikke var jurister, og frem til 1927 var der til alle fire amtmænd knyttet en amtsassessor.

Indenfor retsvæsenet blev der oprettet ni sønderjyske *underretter* og en appelinstans, *Søndre Landsret*. Endvidere blev der beskikket en *statsadvokat* for Søndre Landsret. Landsretten fik sæde i Sønderborg, men nedlagdes allerede i 1928, mens statsadvokaturen i Sønderborg fortsat består. Dansk retsgrundlag blev indført, men med overgangsordninger f.eks. inden for tinglysningen, hvor det teknisk overlegne preussiske grundbogssystem fortsatte til 1927.

Ved overgangen til dansk styre faldt amtsforstanderinstitutionen og gendarmeriet bort til fordel for dansk politi, der i årene 1920-22 havde en særlig sønderjysk ledelse i form af en politiadjutant. Modsat det øvrige land, hvor *politimestre* var statstjenestemænd, men det lokale politipersonale kommunalt ansat og lønnet, fik Sønderjylland fra begyndelsen et rent statsligt politi. I det øvrige land blev det statslige "enhedspoliti" først indført i 1938. Som reaktion mod grænseuroen fra 1933 blev der i 1934 på ny oprettet et embede som *politiadjutant for de sønderjyske landsdele*, der skulle koordinere politiindsatsen i landsdelen. Efter besættelsen var der tilsvarende en koordination på tværs af politikredsene gennem *politikkommandøren*.

Mens amter, domstole og politi var hovedhjørnesten i det danske styres etablering af statslig suverænitet og magtudøvelse i det genvundne land, havde *skolevæsenet* afgørende betydning for de kommende generationers opslutning om landsdelens danske identitet. I årene 1918-20 blev planerne lagt for et skolesystem, der på én gang sikrede skolen som et væksthuse for danskheden og det tyske mindretal mulighed for at dyrke tysk sprog og kultur efter dansk frihedstradition. Det indebar bl.a. indførelsen af en stærk, verdslig tilsynsmyndighed for folkeskolen, som på daværende tidspunkt

ikke kendtes i den danske skoleadministration. Alle fire købstæder fik statslige gymnasier, mens seminarierne i Haderslev og Tønder fik status som danske statsseminarier.

På det økonomisk-socialt område gjorde der sig særlige behov gældende i Sønderjylland på grund af verdenskrigen og overgangen til dansk styre. De sønderjyske krigsinvalidere skulle forsørges og genoptrænes. Det skete gennem *Invalidenævnet* og *Krigsinvalideskolen* i Sønderborg. Der skulle ydes erstatning for tabene ved omvekslingen fra tysk til dansk valuta. Til dette formål oprettedes *Sønderjysk Valutaråd* med tilhørende Udligningskasse. Med henblik på langivning til det sønderjyske erhvervslivs omstilling til danske forhold oprettedes *Lånecassen for de sønderjyske Landsdele*. I 1927 suppleredes lånemulighederne med den ligeledes statslige *Sønderjysk Hypotheklånepond*.

Også på det jordpolitiske område var der særlige opgaver at varetage i Sønderjylland. Til at administrere de tidligere preussiske statsdomænegårde, der i 1920 kom i dansk statseje, oprettedes i 1921 et embede som *domæneforvalter*. Efterhånden som forpagternes kontrakter udløb og domænerne blev udstykket, blev der mindre og mindre at administrere, og i 1935 blev domæneforvalterembedet nedlagt, mens de tiloversblevne sager blev videreført af *Statens Jordlovsudvalgs kontor* i Tønder, der var oprettet i 1929 med henblik på at fremme udstykning og jordfordeling i den genvundne landsdel.

En række danske forvaltninger kunne uden nævneværdige særordninger indføres i den genforenede landsdel. Inden for finansforvaltningen etableredes der *amtsstuer* i Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder og *toldkamre* i Haderslev, Aabenraa, Padborg (med Kollund-Kruså), Egersund (med Gråsten), Sønderborg og Tønder (med Højer). Hertil knyttede sig Grænsegendarmeriet, der flyttede ned til den nye grænse. I hvert af de sønderjyske amter udpegedes en *embedslæge*. En række væsner udstrakte deres virksomhed til den genvundne landsdel gennem oprettelse af nye distrikter og kredse: 7. *Udskrivningskreds* fik hjemsted i Sønderborg, 19. *Fabriksinspektørkreds* (Arbejdstilsynet) i Aabenraa. *Statsskovvæsnet* inddeltes i Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Nørre Flensborg Statsskovdistrikter, men sidstnævnte faldt allerede i 1921 bort til fordel for Lindet.

Det offentlige apparat bestod derudover af en række "væsner" med mere eller mindre teknisk betonedede opgaver. *Statsbanerne* overgik alle ved Genforeningen til DSB og indgik herefter fuldt ud i den danske statslige jernbanedrift. DSB oprettede 10. og 11. Trafiksektion i Aabenraa og Tønder, 15. og 16. Banesektion i de samme byer samt 6. Maskinsektion i Tønder. De sønderjyske *amtsbaner* videreførtes derimod efter 1920 af amtsrådene, der som de eneste i Danmark således blev involveret i jernbanedriften. I løbet af 1920'erne og 1930'erne blev de langsomme amtsbaner alle udkonkurreteret af rutebilerne og nedlagt.

Post-, telegraf- og telefonvæsen var i Preussen samlet i et fælles statsligt væsen. I Danmark var telefonvæsnet derimod overladt til koncessionerede selskaber, mens post- og telegrafvæsnet også her var statsligt. Postetaten etablerede sig i Sønderjylland med et nyoprettet 5. *Overpostinspektorat* i Haderslev. Telegrafvæsnet blev tilsvarende bygget op med et nyt 4. *Ingeniørdistrikt* i Aabenraa (fra 1927: 2. Ingeniørdistrikt, fra 1980: Teleregion 2, Syd- og Sønderjylland, fra 1986: Tele Sønderjylland). Herunder lagdes også det sønderjyske telefonvæsen, der således indtil videre forblev statsligt.

Også matrikelvæsnet blev videreført i statsligt dansk regi. De fem preussiske katasterkontorer fortsatte som *amtslandinspektørkontorer* baseret på den grundige matrikulering fra 1870'erne. Begrundelsen var, at sønderjyderne var vant til det preussiske system og ønskede det opretholdt, at

arkiverne forblev i landsdelen og endelig at det preussiske system efter en objektiv faglig vurdering var det bedste, og måske burde det indføres i hele landet.

Varetagelsen af personregistreringen, d.v.s. af fødsler, vielser og dødsfald, fortsatte ligeledes efter tysk mønster efter 1920. I Danmark lå denne opgave udelukkende hos præsterne eller de borgerlige vielsesmyndigheder, således som det endnu er tilfældet. I Sønderjylland fandtes derudover den særlige civile personregistrering varetaget af *personregisterførerne*, til hvem alle fødsler, vielser og dødsfald skulle anmeldes. Ved Genforeningen blev det bestemt, at der fortsat skulle være en civil personregistrering ved siden af den gejstlige i Sønderjylland. Samtidig tænkte man på at indføre et tilsvarende system i det øvrige land. Som bekendt er det endnu ikke sket, og sønderjyderne har stadig deres dobbelte system med en kirkelig og civil personregistrering, hvor sidstnævnte nu foregår hos kommunerne.

Genforeningen betød store forandringer på det kommunale område. *Købstæderne* fortsatte som selvstændige kommuner, men nu direkte under Indenrigsministeriets tilsyn og udenfor amtskommunen og derfor også uden at sende repræsentanter til amtsrådet. Også *flækkerne* fortsatte som selvstændige kommuner, nogle udenfor og andre i fortsat fællesskab med amtskommunen. De mange små preussiske landkommuner blev af de dertil valgte sogneudvalg sammenlagt til danske sognekommuner. Kun i et par tilfælde rummede et sogn mere end en enkelt kommune.

Den kommunale struktur fra 1920 fortsatte bortset fra et mindre antal kommunesammenlægninger i 1960'erne til kommunalreformen i 1970. Den betød sammenlægningen af de fire amtsråds-kredse Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder til *Sønderjyllands amt* og samlingen af købstads-, flække- og sognekommuner til 23 *primærkommuner*. Denne nye kommunale inddeling blev retningsgivende for de sammenlægninger af embeder, som skete i den statslige forvaltning i årene omkring 1970, f.eks. oprettelsen af det sønderjyske *statsamt*, forandringerne i politi- og retskredsinddelingen, sammenlægningen af toldkamrene til *distriktstoldkamre* og amtsstuerne til *amtsskatteinspektorer* etc. Forvaltningsstrukturen fra omkring 1970 har på de fleste områder vist sig holdbar til årtusindskiftet, men er nu under pres.

En række privatiseringer har siden slutningen af 1980'erne ført til ændringer i den administrative opbygning. Det statslige Tele Sønderjylland blev omdannet til et aktieselskab i 1990 og efterfølgende samlet med de danske teleselskaber i Tele Danmark A/S. Det selvstændige sønderjyske matrikelvæsen fik tilsvarende en lang levetid, men som led i privatiseringen afskaffedes de statslige landinspektører i 1999 og privatpraktiserende påbegyndte deres virksomhed i landsdelen. Et særligt sønderjysk matrikelkontor, der skulle levere måloplysninger til landinspektørerne og varetage særlige sønderjyske opgaver såsom landegrænsen og Tøndermarsken, fik som følge af de omfattende besparelser fra 2002 kun en kort levetid.

Litteratur:

Peter Fransen m.fl.: Harmonisering eller særordning. Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter Genforeningen i 1920 – bind 1. Aabenraa 2002.

Erik Nørr: Genforeningens bedste gave. Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter Genforeningen i 1920 – bind 2. Aabenraa 2003.

Kim Furdal: Fra preussiske landkommuner til danske sognekommuner (se ovenfor).

Vagn Harsberg: De sønderjyske amtsråd indtil 1970. Aabenraa 1984.

Henrik Becker-Christensen m.fl.: Sønderjyllands Amt 1970-1995. Aabenraa 1995.

Retstidende for de sønderjyske Landsdele. Udgivet af Statsministeriet. 1920-1921.

**Den slesvigske forvaltning
indtil 1867**

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Centralforvaltningen	Tyske Kancellis Indenrigske Afdeling (Slesvig-Holsten- Lauenborgske Kancelli)	1523-1849	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Tyske Kancelli opstod i 1523 og benævntes således, fordi dets forvaltningssprog var tysk. Det var på den ene side den centrale udenrigspolitiske myndighed, på den anden side tillige den øverste forvaltningsinstans for de lande, der hørte under den danske krone, men ikke til selve kongeriget Danmark, d.v.s. hertugdømmerne. Om sidstnævnte del af kancelliet bruges traditionelt betegnelsen Tyske Kancellis Indenrigske Afdeling. De udenrigspolitiske sager udskiltes i 1770 i et særligt departement. I forbindelse med opløsningen af Det tyske Rige i 1806 skiftede kancelliet navn til Slesvig-Holstenske Kancelli, efter Lauenborgs indlemmelse i det danske monarki i 1816 til Slesvig-Holsten-Lauenborgske Kancelli. Ved systemskiftet 1849 blev Kancelliet ophævet; dets indenrigspolitiske afdelings opgaver blev derefter fra 1851/52 varetaget af ministerierne for Slesvig h.h.v. Holsten og Lauenborg. Kancelliets opgaver omfattede alle sager vedrørende hertugdømmernes indre og ydre anliggender. Arkivet er dermed et af de vigtigste arkiver i landsarkivet.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Det Tyske Kancellis indenrigske afdeling var ansvarlig for hertugdømmerne Slesvig og Holsten (indtil 1721 h.h.v. 1773 dog kun de kongelige dele), siden 1816 også for hertugdømmet Lauenborg. Desuden hørte grevskaberne Oldenburg og Delmenhorst 1667-1773 til kancelliets virkekreds.</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli og de dermed beslægtede institutioner. København 1946. (Vejledende Arkivregistraturer VII), s. XIII-XLV.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Arkivet er delt i fire afdelinger: Perioderne 1523-1670, 1670-1770 og 1770-1849 danner selvstændige enheder, mens den efter P. v. Sixtels principper ordnede afdeling indeholder sager fra alle århundreder. Denne er igen delt i en almindelig afdeling med saglig inddeling og en topografisk afdeling. Sidstnævnte omfatter alene Nordslesvig og tildels Flensborg. Hovedstammen i arkivet er de to rækker af brevbøger, "Patenten" for de åbne breve og "Inländische Registratur" for de lukkede. Derfra kommer fra 1770 de mange protokoller med forestillinger.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Tyske Kancellis Indenrigske Afdeling	(1240)1523-1849	999 film
Noter			
<p>Den danske del af dette meget omfangsrige arkiv findes i original på Rigsarkivet, den tyske del på Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 65.2). Landsarkivet har mikrofilmkopier af Rigsarkivets del med undtagelse af tillæg.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli og de dermed beslægtede institutioner. København 1946. (Vejledende Arkivregistraturer VII), s. 3-90.	Trykt	
1	For at benytte filmene på landsarkivet skal man finde de relevante filmnumre i: Tyske Kancellis Indenrigske Afdeling – filmliste	Utrykt på læsesal	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Centralforvaltningen	Rentekammerets Tyske Afdeling	Ca. 1700-1849	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Indtil oprettelsen af Skatkammerkollegiet i 1660 skal rentekammersagerne for hertugdømmerne findes i Tyske Kancelli Indenrigske Afdeling. I 1679 blev førstnævnte kollegium afløst af Rentekammeret. Allerede i 1660'erne var man begyndt at udskille behandlingen af de tyske sager, d.v.s. sagerne fra hertugdømmerne og andre områder, der ekspederedes på tysk. I 1699/1700 blev der oprettet et selvstændigt Tyske Sekretariat under Rentekammeret, der fra 1720 kaldtes Tyske Kammerkancelli.</p> <p>Under Rentekammeret fandtes fra 1680 renteskriverkontorerne, hvor hertugdømmerne også havde deres særlige kontorer.</p> <p>Rentekammeret styrede hele finansvæsenet samt de statslige ejendomme. Som sådan var det også den overordnede myndighed for de pågældende lokalmyndigheder. Rentekammeret blev opløst ved systemskiftet 1849 og erstattet med det nye finansministerium. Bortset fra monarkiets fælles udgifter og indtægter var det imidlertid Ministeriet for Slesvig, der for Sønderjyllands vedkommende blev den øverste myndighed også i finansielle anliggender.</p>			
Administrativ inddeling			
Rentekammerets Tyske Afdeling havde stort set den samme virkekreds som det Tyske Kancellis Indenrigske Afdeling.			
Litteratur om arkiverne			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse I: 1, Kbh. 1983, s. 389-406.			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
Landsarkivet har mikrofilm af en lille del af det omfattende arkiv. De rummer i det væsentligste kopier af kgl. resolutioner og reskripter, forestillingsprotokoller og bilag hertil. Dertil kommer sager fra undersøgelseskommissionen i Haderslev amt 1708-15.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Rentekammerets tyske afdeling	1700-1848	292 film
Noter			
Landesarchiv Schleswig-Holstein har hovedparten af Tyske Rentekammers arkiv (Abt. 66). Se fortegnelsen ved Wolfgang Prange & K. Wenn: Rentekammer zu Kopenhagen 1-3. Slesvig 1993.			
En utrykt fortegnelse over den danske del i Rigsarkivet findes på landsarkivets læsesal.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	Rentekammerets tyske afdeling – filmfortegnelse		Utrykt på læsesal

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Centralforvaltningen	Slesvigske og hol- stenske regnskaber	1438-1867	
Arkivskaberbeskrivelse			
I Rigsarkivet er der i tidens løb etableret særlige samlinger med regnskabsmateriale, primært lens- og amtsregnskaber, herunder fra hertugdømmerne, som de lokale myndigheder indsendte til centraladministrationen til revision. Landsarkivets samling udgøres af mikrofilm af de vigtigste dele heraf. Dertil kommer lidt fotokopieret regnskabsmateriale.			
Administrativ inddeling			
Regnskaberne afspejler hovedsagelig amtsinddelingen, se amter.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse I: 2, Kbh. 1983, s. 661, 712f. Bjørn Poulsen: Regnskabsmateriale fra slesvigsk lokaladministration før 1544 (ARKIV, 14:2, 1992, s. 69-112. Med fortegnelse). F. Falkenstjerne og Anna Hude: Sønderjyske Skatte- og Jordebøger fra Reformationstiden, 1895-99.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Hovedsagelig de årlige amtsregnskaber, men også separate jordebøger og skattelister og toldregnskaber, bl.a. fra Gottorptolden.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Slesvigske og holstenske regnskaber til 1580	1438-1579	10 film
2	Slesvigske og holstenske amtsregnskaber	ca. 1580-1840	225 film
3	Amtsregnskaber	1580-1867	685 film
4	Herredsregnskaber for Slogs herred (fotokopi)	1652-1675, 1748	2 bind
5	Toldregnskaber i fotokopier afl. af H. V. Gregersen	1565-1712	12 pakker
Noter			
Samlingen vedrører aldeles overvejende Nordslesvig.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-3	Filmlister	Utrykt på læsesal	
4	Mindre embedsarkiver i Landsarkivet for Sønderjylland, gruppe DC nr. 745-746	Utrykt på læsesal	
5	Toldregnskaber i fotokopier afl. af H. V. Gregersen	Utrykt på læsesal	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Centralforvaltningen	Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig	1851-1864	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig blev oprettet den 9. marts 1851. Som afløser for både det Tyske (Slesvig-Holsten-Lauenborgske) Kancelli og den Slesvig-Holstenske Regering på Gottorp samt for de kortvarige myndigheder under og efter Treårskrigen var ministeriet den centrale myndighed for hele Sønderjylland, bortset fra se sager, som angik monarkiets fælles anliggender. Som de andre fagministerier var ministeren for Slesvig en del af regeringen, men i sin embedsførelse var han kun ansvarlig over for kongen og ikke for rigsdagen. Imidlertid blev ministeriets virkeområde indskrænket af den slesvigske stænderforsamlings beføjelser (som dog for det meste var rådgivende). Ministeriet bestod af sekretariatet, tre departementer og generaldecisoratet. Med landets erobring af preussiske og østrigske tropper og dets afståelse 1864 mistede ministeriet sit virkeområde og blev ophævet.</p>			
Administrativ inddeling			
Ministeriets bemyndigelse omfattede hele hertugdømmet Slesvig.			
Litteratur om arkivet			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, II: 1, Kbh. 1991, s. 459-476.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>Arkivets opdeling er ret kompliceret. Det skyldes de mange delinger og ud- og tilbageleveringer mellem de danske og tyske arkiver. Indenfor de større enheder er sagerne i de fleste tilfælde henlagt efter en fast emneordning, som i øvrigt stort set svarer til ordningen i lovsamlingerne fra disse år. Udover journal- og forestillingssager findes følgende saggrupper: Det kongelige hof, ridderordener m.m., det danske monarkis fælles anliggender, indfødsretten, love i almindelighed, stænderne, sager vedr. kongeriget Danmark, udenrigsministeriet m.m., finansministeriet, krigs- og marineministeriet, sager vedr. Holsten og Lauenborg, hertugdømmet Slesvig som helhed, selve ministeriet for Slesvig, supplicationer, overøvrigheder og embedsmænd, skattevæsenet, privatretten, auktioner m.m., bekendtgørelser, notarerne, civilprocessager, criminalsager, fiskalsager, kirkesager, skolesager, kandidater (jur., theol. m.m.), milde stiftelser, indkvartering af tropper, kørselsvæsenet, landvæsenssager, handel og søfart, næringsvæsenet (handværk, fabrikker m.m.), kommunesager, fattigvæsenet, pressesager, politisager, udskrivningsvæsenet, prælater og ridderskab, topografisk ordnede sager vedr. enkelte kommuner eller amter. I arkivet findes også sager fra den blandede bestyrelseskommission (1849-50) og den overordentlige regeringskommissær (1850-51). Landsarkivets mikrofilm omfatter imidlertid kun en lille del af dette store arkiv: Forordninger, forestillinger, hovedjournal/sekretariatsjournal, journaler og journalregistre fra departementerne samt udvalgte akter bl.a. om forholdene under krigen i 1864, stænderforsamlingerne, konfirmationsprotokol, brandtaksationsprotokol for Tyrstrup herred og Ærø, konfirmerede testamenter, forskellige politiske akter og diverse fortegnelser.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig	(1775-)1850-1864	239 film
Noter			
Arkivets hoveddele findes på Rigsarkivet og på Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 79).			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Christina Folke Ax: Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig 1849-1864 – generalregistratur. København 2000.	utrykt på læsesal	
2	Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig – filmfortegnelse	utrykt på læsesal	

Den holstenske forvaltning indtil 1867 Centralforvaltningen	Ministeriet for Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg		1852-1864
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Ministeriet for Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg blev oprettet den 27. januar 1852, efter at landene atter var kommet under dansk styre. Ministeriet var den højeste myndighed for de to hertugdømmer i næsten alle anliggender og var samtidigt et led i helstatens regering. I modsætning til de fleste andre fagministre var ministeren for Holsten og Lauenborg ikke ansvarlig for sin embedsførelse over for den danske rigsdag, men udelukkende over for kongen. Hans magt blev dog indskrænket af den holstenske stænderforsamling bemyndigelser. Ministeriet var ansvarlig for alle sager, som tidligere hørte under det Tyske (Slesvig-Holsten-Lauenborgske) Kancelli og under den Slesvig-Holstenske Regering, for så vidt de berørte hertugdømmerne Holsten og Lauenborg. Det samme gjaldt holstenske og lauenborgske sager, som hidtil hørte under Rentekammeret. Efter at de to hertugdømmer som følge af forfatningskonflikten i december 1863 blev besat af tyske forbundstropper ("forbundseksekution mod Holsten"), blev ministeriet ophævet. Den østrigske og preussiske forvaltning over h.h.v. Holsten og Lauenborg indførte efter erobringen i 1864 nye civile overmyndigheder.</p>			
Administrativ inddeling			
Ministeriet omfattede hertugdømmerne Holsten og Lauenborg.			
Litteratur om arkivet			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, II: 1, Kbh. 1991s. 476-478.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Landsarkivets mikrofilm af de originale arkivalier i Rigsarkivet omfatter forestillingsprotokollerne og beretninger om forbundseksekutionen.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Ministeriet for Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg	1852-64	71 film
Noter			
Den største del af arkivet findes på Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 80).			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Ministeriet for Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg – filmliste	utrykt på læsesal	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Centralforvaltningen	De slesvigske fyrstearkiver	(1328) 1409-1816
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Hvor kompliceret Sønderjyllands historie er, udtrykkes ikke mindst i arkiverne fra de mange forskellige fyrster, der siden ca. år 1200 på den ene eller anden måde udøvede magt over en kortere eller længere periode over mindre eller større dele af det slesvigske territorium.</p> <p>Senest 1241 blev Slesvig et territorialhertugdømme under kong Valdemar den 2.s næstældste søn Abel. Dennes slægt kom i stærke modsætninger til kongehuset og til gengæld i tættere forbindelse med det schauenburgske grevhus i det sydlige naboland Holsten, som til sidst overtog magten i landet. 1386 fik greve Gerhard den 6. hele hertugdømmet som arvelig len. Konflikterne fortsatte imidlertid, indtil kong Christian den 1. (kongen siden 1448, i øvrigt Gerhards dattersøn) i 1460 blev valgt til landsherre over Slesvig og Holsten.</p> <p>Skønt det blev lovet ikke at dele landene, skete det for første gang allerede 30 år senere i 1490 mellem kong Hans og hans bror, hertug Frederik. Efter at Frederik i 1523 havde besejret sin nevø Christian den 2. og blev udråbt til konge, fik hans søn hertug Christian (senere den 3.) overdraget Haderslev amt og Tørring len.</p> <p>De mange landsdelinger siden 1490 kan kun gengives i grove træk. 1544 blev landene delt mellem kongen (Christian den 3.) og hans to brødre Hans (den Ældre) og Adolf. Førstnævnte residerede i Haderslev, sidstnævnte på Gottorp og blev grundlæggeren for det gottorpske fyrstehus. Efter Hans' død 1580 blev hans territorium delt mellem kongehuset og Gottorp. Mellem kongehuset og Gottorp opstod der i 1600-tallet gentagende alvorlige konflikter, som efter den store nordiske krig endte med, at de gottorpske områder af Slesvig i 1721 blev indlemmet i den danske krone (de holstenske dele først 1773).</p> <p>Ridderskabet ville ikke anerkende flere landsherrer, og da der i 1564 blev skabt et lille hertugdømme Sønderborg med Frederik den 2.s bror Hans (den Yngre, 1545-1622) i spidsen, fik han ikke del i fællesregeringen over landene, men opnåede alligevel en vis selvstændighed. Hans efterkommende delte dette afdelte hertugdømme i flere bittesmå territorier, som lidt efter lidt faldt tilbage til kongehuset (Sønderborg 1667, Nordborg 1729 Plön 1761, Glücksborg 1779). Den augustenburgske og den yngre glücksborgske linje fortsatte imidlertid som adelige godsherrer, og under arvespørgsmålet i midten af 1800-tallet kom de til at spille en betydelig rolle. Mens augustenborgerne tabte deres sag efter Treårskrigen, kom glücksborgerne med Christian den 9. i 1863 på den danske kongetrone.</p>		
Administrativ inddeling		
<p>I 1300-tallet og frem til Schauenburg-hovedlinjen uddøde i 1459 skiftede magten over hertugdømmet Slesvig næsten vedvarende mellem det danske kongehus og det holstenske grevhus. I denne periode opstod i øvrigt også de kongerigske enklaver i Vestslesvig, som indtil 1864 var udskilt af hertugdømmet.</p> <p>Ved den første deling 1490 fik hertug Frederik de senere Tønder og Haderslev amter samt de senere Husum og Gottorp amter inklusive de her beliggende købstæder og Egerfærde samt nogle holstenske landsdele (Kiel, Plön, Itzehoe o.a.), mens kong Hans fik resten af amter og byer. De adelige og gejstlige distrikter blev regeret i fællesskab. Ved delingen i 1544 fik Hans (den Ældre) Tønder og Haderslev amter med Tørring len og dele af Holsten (Rendsborg, Bordsesholm), Adolf fik de sydlige landsdele og Aabenraa amt samt flere holstenske amter. De adelige distrikter stod på ny under landsherrernes fælles herredømme og blev ikke indlemmet i fyrstedømmerne. Fra 1581 omfattede hertugdømmet Slesvig-Holsten-Gottorp amterne Tønder, Løgumkloster, Aabenraa, Husum og Gottorp samt flere amter i Holsten.</p> <p>Det afdelte sønderborgske hertugdømme omfattede det daværende Sønderborg amt (med to eksklaver syd for Flensborg Fjord, som under hertug Hans' styre blev til Lyksborg (Glücksburg) og Nykirke) og tre små holstenske amter med centret i byen Plön. Hans efterkommende delte 1622 territoriet i flere endnu mindre enheder: Sønderborg, Nordborg, Ærø, Glücksborg og Plön.</p> <p>Se kort over delingerne i Sønderjyllands Historie II, Kbh. 1937-39, s. 346 (1544) og 360 (1580/81) samt bagest i Brandt/Klüwer: Geschichte Schleswig-Holsteins, Kiel 1966 og senere oplag (1622).</p>		

Litteratur om arkiverne

Erik Kroman: De sønderjyske fyrstearkiver. København 1959 (Vejledende Arkivregistraturer X).
Arkiver fra hertugdømmerne Slesvig og Holsten indtil 1864. Aabenraa 2001.
Gottorf im Glanz des Barock. Kunst und Kultur am Schleswiger Hof 1544-1713. I. Die Herzöge und ihre Sammlungen. Schleswig 1997.
Om Hans den Ældre, se nedenfor under noter.
Henrik Fangel og Jørgen Slettebo: Adel og hertuger på Als og Sundeved (Fra Als og Sundeved 57, 1979).

Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold

Arkiverne indeholder meget forskellige sager som overenskomster, forordninger, jordebøger og regnskabssager, korrespondance (også udenrigspolitisk), erhvervsager m.m.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal film
1	De schauenburgske hertuger af Slesvig og grever af Holsten	1409-1460	1
2	Hertug Frederik (d. 1.)	1488-1523	4
3	Hertug Christian (d. 3.)	1523-1534	1
4	Hansborgarkivet – Hertug Hans den Ældre	(1330-)1541-1580	47
5	De gottorpske hertuger	(1328-)1546-1714	53
6	Hertug Hans den Yngre	1559-1658	5
7	Hertug Christian af Ærø	1627-1628	1
8	De sønderborgske hertuger	1623-1665	3
9	Hertugerne af Sønderborg-Augustenburg	1667-1816	1
10	Hertugerne af Sønderborg-Nordborg	1649-1650	1
11	Hertugerne af Sønderborg-Glücksborg (ældre linje)	1622-1779	43
12	Hertugene af Sønderborg-Plön (-Nordborg)	1626-1729	16

Noter

Samlingerne på Landsarkivet er mikrofilmkopier af papirsagerne fra de ovenfor nævnte arkiver, som findes i original på Rigsarkivet. Flere af disse arkiver er delt mellem Rigsarkivet og Landesarchiv Schleswig-Holstein. I sidstnævnte findes hovedparten af de gottorpske hertugers arkiv (Abt. 7), af de sønderborg-plönske hertugers arkiv (Abt. 20) og af det augustenburgske husarkiv (Abt. 22). Med hensyn til sidstnævnte skal tilføjes, at de gråstenske og augustenburgske godsers arkiver findes på landsarkivet i Aabenraa (se under godsarkiver).

De middelalderlige dokumenter fra fyrstearkiverne er blevet trykt i Diplomatarium Danicum (med dansk oversættelse i Danmarks Riges Breve), Repertorium diplomaticum Regni Danici mediævalis og Schleswig-Holsteinische Regesten und Urkunden.

Af Hansborgarkivet er betydelige dele udgivet, se C. E. Andersen: De Hansborgske Registranter, I-II, Kbh. 1943-49 og C. E. Andersen, A. Andersen, T. Fink og P. Kr. Iversen: De Hansborgske Domme, I-III, Kbh. 1994.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-12	De sønderjyske fyrstearkiver. Filmfortegnelse	Utrykt på læsesal

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Den kongelige statholder		1545-1848
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>I 1545 indsatte kongen for første gang en statholder til at repræsentere den øverste kongelige myndighed i hertugdømmerne Slesvig og Holsten i sit fravær. Statholderen skulle dermed varetage kongens interesser i de kongelige dele af hertugdømmerne efter delingen i 1544. Embedet bestod med mindre afbrydelser frem til 1848. Statholderens opgaver var overtilsyn med hertugdømmernes embedsmænd og retter, navnlig de to overretter, hvor han var ledede drøftelserne. Han førte også tilsyn med købstæderne, formyndervæsenet, kirkeordningen, vej- og digevæsen og møntvæsen. Med oprettelsen af provinsialregeringen i 1834 blev statholderembedet væsentligst indsnævret til repræsentative opgaver.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Statholderembedet omfattede de kongelige dele af hertugdømmerne Slesvig og Holsten, hvilket ville sige stadig større dele, efterhånden som de små hertugdømmer blev genindlemmet under kronen.</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende arkivregistraturer VII. København 1946, s. 101f. F. J. West: De kongelige Statholdere i Hertugdømmerne Slesvig og Holsten (Sønderjyske Årbøger 1909, s. 274-287).</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Arkivet er delt i en almindelig og en topografisk afdeling samt et tillæg. Den almindelige afdeling rummer bl.a. sager om statholderen, overretterne, forordninger, krige og uroligheder i hertugdømmerne, Uwe Jens Lornsen, skibsfart, penge- og møntvæsen, militær, ægtkørsler, afsætning af manufakturvarer, byregnskaber og forskelligt. Den topografiske afdeling vedrører næsten kun de nordslesvigske områder inkl. Ærø. Tillægget indeholder mest sager vedr. statholdernes hofholdning.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Den kongelige statholder for Slesvig og Holsten	1567-1848	48
Noter			
<p>Andre dele af statholderens arkiv opbevares på Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 10).</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende arkivregistraturer VII. København 1946, s. 103-107.	Trykt	

Den slesvigske og holstenske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Regeringskancelliet i Glückstadt		1648-1850
Arkivskaberbeskrivelse			
I 1648 oprettede Christian 4. en regering for hertugdømmerne under forsæde af statholderen, men med en kansler som den egentlige chef. Den fik i 1649 sæde i Glückstadt. Regeringskancelliet var melleminstans mellem Tyske Kancelli og lokaladministrationen i de kongelige områder af Slesvig og Holsten. Regeringskancelliet var tillige appeldomstol og varetog Danmarks forhold til Det tyske Rige og de tyske lande. Ved oprettelsen af den slesvig-holstenske provinsialregering i 1834 bortfaldt regeringskancelliets administrative funktioner, og det fungerede videre udelukkende som overret for Holsten. Regeringskancelliet blev ophævet i 1850.			
Administrativ inddeling			
Efter oprettelsen af den slesvigske overret i 1713 beskæftigede regeringskancelliet sig udelukkende med holstenske forhold.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende Arkivregistraturer VII. København 1946, s. 108-110.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Arkivet er delt i en almindelig afdeling og en topografisk ordnet afdeling, som begge befinder sig på Rigsarkivet. Landsarkivet har dog fotokopier af den topografisk ordnede afdeling, hvis væsentligste indhold er retssager: Sager vedr. Haderslev amt 1637-1720, sager vedr. Haderslev by 1663-1722, sager vedr. Sønderborg by 1695-1716 og sager vedr. Løgumkloster amt og Tønder by 1648, 1662-64.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Regeringskancelliet i Glückstadt: Topografisk ordnet afdeling	1637-1720	6
Noter			
En stor del af regeringskancelliets arkiv, navnlig de holstenske og sydslesvigske sager, befinder sig i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 11).			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende Arkivregistraturer VII. København 1946, s. 110-133. Den topografisk ordnede afdeling s. 132f.		Trykt

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Overretten på Gottorp		1713-1850
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Da de gottorpske hertuger blev fordrevet fra Slesvig i 1713, blev Overretten på Gottorp oprettet som kongelig regering og appeldomstol alene for dette hertugdømme. Den var ledet af en præsident. Fra 1730 var statholderen præsident. Som Regeringskancelliet i Glückstadt var den en melleminstans mellem Tyske Kancelli og lokaladministrationen. Som overret var den appelinstans for herreds- og byretterne, men førsteinstans for de kongelige embedsmænd og for de såkaldte kancelligodser. Ved oprettelsen af den slesvig-holstenske provinsialregering i 1834 bortfaldt overrettens administrative funktioner, og den fungerede videre udelukkende som appeldomstol for Slesvig. Overretten blev ophævet i 1850.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Fra 1779 omfattede Overretten tillige de glücksborgske distrikter, som dette år blev inddraget under kronen.</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende Arkivregistraturer VII. København 1946, s. 134f.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Arkivet er delt i en almindelig afdeling og en topografisk ordnet afdeling. Den almindelige afdeling indeholder forordninger samt sager vedr. tronskiftet 1730/31, sprogreskriptet af 1810, antikvariske oplysninger, mindesmærker, grænsen mellem Slesvig og Nørrejylland, jurisdiktionsomlægninger i Nordslesvig, privilegier, kapitaler, garverier og felberedere samt forskellige sager. Den topografisk ordnede afdeling angår overvejende Nordslesvig og har et alsidigt indhold.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Overretten på Gottorp	(1483) 1498-1848 (1860)	62
Noter			
<p>Betydelige dele af Overrettens arkiv findes i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 13).</p> <p>For kancelligodserne (under Overretten) og de adelige godser (under Landretten) blev der anlagt særlige skyld- og panteprotokoller med bibøger fra h.h.v. 1739 og 1796. Disse protokoller blev ført ved Overretten. Omkring 1880 blev folierne for de disse ejendomme udtaget af Overrettens skyld- og panteprotokoller og overført til amtsretterne. De nordslesvigske folier vedr. disse ejendomme findes nu i retsbetjentarkiverne (se disse), bibøgerne derimod i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 50c). (Lars N. Henningsen: Ejendomshistorie i Sønderjylland. Aabenraa 1996, s. 13-15).</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende Arkivregistraturer VII. København 1946, s. 135-142	Trykt	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Overkonsistoriet for Hertugdømmet Slesvig		1713-1850
Arkivskaberbeskrivelse			
Ved siden af Overretten blev der i 1713 oprettet et Overkonsistorium, der bestod af Overrettens embedsmænd samt fire gejstlige medlemmer (generalsuperintendenten og to provster). Overkonsistoriet var førsteinstans for gejstlige retssager vedr. embedsmænd og appelinstans for underkonsistorierne. Det havde både retslige og administrative funktioner. Overkonsistoriet blev ophævet i 1850.			
Administrativ inddeling			
Overkonsistoriet omfattede samme område som Overretten (s.d.).			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende arkivregistraturer VII. København 1946, s. 143.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Arkivet er delt i en almindelig afdeling og en topografisk ordnet afdeling. Den almindelige afdeling indeholder visitatsberetninger, sager vedr. familiebegivenheder i kongehuset, sabbatsordningen, bods- og bededage, kirkebøn, forskellige kirkesager og forskellige skolesager. Den topografisk ordnede afdeling rummer altovervejende kirke- og skolesager fra de nordslesvigske provstier (inkl. Ærø).			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Overkonsistoriet for Hertugdømmet Slesvig	(1708)1713-1839	26
Noter			
En betydelig del af Overkonsistoriets arkiv befinder sig i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 13).			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende arkivregistraturer VII. København 1946, s. 143-146.		Trykt

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Den slesvig-holstenske provinsialregering	1834-1850	
Arkivskaberbeskrivelse			
Samtidig med indførelsen af særskilte stænderforsamlinger for Slesvig og Holsten i 1834 blev der oprettet en fælles provinsialregering for de to hertugdømmer med sæde på Gottorp Slot. Hertil overførtes de administrative opgaver fra Regeringskanselliet i Glückstadt og Overretten på Gottorp, der herefter fungerede videre udelukkende som domstole i mellemste instans mellem de lokale retter og den ligeledes nye Overappellationsret i Kiel. Provinsialregeringen bestod af en præsident og otte regeringsråder samt to assessorer. Statholderen kunne deltage i regeringens forhandlinger. Provinsialregeringens område var hertugdømmernes indre forvaltning med undtagelse af finans- og skattesager, domæne- og landvæsenssager, land- og sømilitære anliggender, justitsvæsnet og overformyndervæsnet.			
Administrativ inddeling			
Provinsialregeringen omfattede begge hertugdømmer Slesvig og Holsten.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende Arkivregistraturer VII. København 1946, s. 147.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Arkivet er delt i en almindelig afdeling og en topografisk ordnet afdeling. Den almindelige afdeling omfatter forskellige præsidualakter, sager vedr. adelige rettigheder, politisager, sprogeskriptet af 1840, undervisning i dansk og tysk, trykkefrihed, presse, politiske forhold, velgørende stiftelser og diverse sager. Den topografisk ordnede afdeling omfatter stort set kun nordslesvigske områder inkl. Ærø.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Den slesvig-holstenske provinsialregering	(1735)1763-1850	150
Noter			
En betydelig del af provinsialregeringens arkiv befinder sig i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 49),			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende Arkivregistraturer VII. København 1946, s. 147-161.	Trykt	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Den provisoriske regering, senere finansdepartementet i Kiel	1848-1851	
Arkivskaberbeskrivelse			
Som led i den slesvig-holstenske opstand mod den danske regering blev der den 24. marts 1848 nedsat en provisorisk regering over hertugdømmerne med sæde i Kiel. Den bestod af førende slesvig-holstenere samt prins Frederik af Nør. Denne regering blev ophævet den 22. oktober samme år og afløst af Fællesregeringen.			
Administrativ inddeling			
Den provisoriske regerings område var begge hertugdømmer Holsten og Slesvig, men den fik aldrig myndighed over Als og Ærø, der var besat af danske tropper, og det samme gjaldt i kortere og længere perioder også det slesvigske fastland, særlig mod nord.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, II:4. København 1991, s. 1885f. Holger Hjelholt: Sønderjylland under Treårskrigen, I. København 1959, s. 28-69, 111-169.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Arkivet rummer kun én pakke med regnskabssager: Kassenuntersuchungen 1848-1851.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Den provisoriske regering i Kiel – senere finansdepartementet i Kiel	1848-1851	1
Noter			
Hovedparten af arkivalierne fra Den provisoriske regering befinder sig i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 22 og 51).			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	Der findes ingen fortegnelse til arkivet		

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Regeringskommissionen og undersøgelses- kommissionen for hertugdømmet Slesvig		1848-1849
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Regeringskommissionen blev nedsat den 3. april 1848 til at bestyre den del af Slesvig, som de danske tropper havde magt over. Den bestod af stiftamtmand Spønneck i Ribe, generaldecisor C. L. Kirstein og (fra 22. april) borgmester Lassen i Haderslev. Regeringskommissionen havde indtil den 25. april sæde i Haderslev, men flyttede derefter som følge af den preussiske besættelse af Slesvig til Fyn. Den ophævedes 31. marts 1849.</p> <p>Undersøgelseskommissionen blev nedsat den 22. april 1848 af regeringskommissionen. Opgaven var at undersøge, hvorvidt de slesvigske embedsmænd havde deltaget i den slesvig-holstenske opstand. Den afsluttede sit arbejde i august 1848.</p>			
Administrativ inddeling			
Hertugdømmet Slesvig så vidt de danske tropper holdt landet besat.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, II:4, s. 1880f. Holger Hjelholt: Sønderjylland under Treårskrigen, I. København 1959, s. 81-99.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Regeringskommissionen: Kopibog, journal, forhandlingsprotokol, sagligt ordnede akter A-Q. Undersøgelseskommissionen: Koncepter og journalsager, justitsprotokol med tilhørende sager for højre flankekorps.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Regeringskommissionen for hertugdømmet Slesvig	1848-(1849)	8
2	Undersøgelseskommissionen for hertugdømmet Slesvig	1848	1
Noter			
<p>Se også sager om regeringskommissionen i Slesvig-Holsten-Lauenborgske Kancellis arkiv og Ministeriet for Hertugdømmet Slesvigs arkiv (fremgår af nedenstående fortegnelse). Se også Slesvig-Holsten-Lauenborgske Kancelli C.61.IV; Slesvigske embedsmænds forhold under oprøret.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-2	Slesvigske og holstenske arkiver	Utrykt på læsesal	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Immediat-, senere Overbestyrelseskommissionen for Als og Ærø		1848-1849
Arkivskaberbeskrivelse			
Ifølge Malmøvåbenstilstanden af 26. august 1848 skulle der nedsættes en fælles dansk-tysk regering for hertugdømmerne. Imidlertid var kun præsidenten Carl Moltke og de to medlemmer udpeget af den danske regering, amtmand Fr. Johannsen og biskop Jørgen Hansen, villige til at fungere. Disse tre blev derfor i september 1848 nedsat som Immediatkommission til den fælles Regering for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten, men kunne kun udøve myndighed over de danskbesatte øer Als og Ærø. I oktober 1848 opnåedes enighed om en ny fællesregering, men da denne snart viste sig uantagelig for Danmark, blev kommissionen (nu uden Carl Moltke, men fra januar 1849 med oberst Riegels) opretholdt som Overbestyrelseskommissionen for Als og Ærø.			
Administrativ inddeling			
Jfr. ovenfor.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse II:4. København 1991, s. 1882f. Holger Hjelholt: Sønderjylland under Treårskrigen, I. København 1959, s. 215-230.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Kopibog, brevlister, journaler, sagligt ordnede akter gruppe 1-14.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Immediat-, senere Overbestyrelseskommissionen for Als og Ærø	1848-1849	10
2	Generaldecisor Kirsteins akter vedr. indførelse af krigsskat på Als og Ærø	1849	1
Noter			
Se også Slesvig-Holsten-Lauenborgske Kancelli C.61.V: Akter vedr. forvaltningen og landvæbningen på Als og Ærø 1848-49 (RA, film på LAÅ). Toldsager findes i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 52).			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-2	Slesvigske og holstenske arkiver	Utrykt på læsesal	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Den blandede bestyrelseskommission/ Den overordentlige regeringskommissær for hertugdømmet Slesvig		1849-1851
Arkivskaberbeskrivelse			
Ved våbenstilstanden i juli 1850 oprettedes Den blandede bestyrelseskommission for hertugdømmet Slesvig (på tysk Landesverwaltung) bestående af et dansk, et preussisk og et britisk medlem. Den begyndte sin virksomhed 25. august 1849 med sæde i Flensborg og styrede derefter hertugdømmet indtil indgåelsen af freden i Berlin af 2. juli 1850, dog uden at kunne hævde sin autoritet i Sydslesvig. Den 13. juli 1850 blev det danske medlem, kabinetssekretær F. F. Tillisch, udpeget til Overordentlig regeringskommissær for Slesvig. Som sådan fungerede han, indtil han den 5. marts 1851 udnævntes til minister for hertugdømmet Slesvig.			
Administrativ inddeling			
Jfr. ovenfor.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, II:1. København 1991, s. 459f.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Arkiverne fra bestyrelseskommissionen og regeringskommissæren er ikke adskilt. Det indeholder bla.. forestillinger, sager vedr. bestyrelseskommission og regeringskommissær, adresser og erklæringer, militærsager, indkvartering, krig og politik, embedsmænd, permissionspas for soldaterne i den slesvig-holstenske hær, voldelige og politiske demonstrationer, amnesti, krigsskadeerstatninger, udskrivning af levnedsmidler til den danske hær.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Den blandede bestyrelseskommission/Den overordentlige regeringskommissær for hertugdømmet Slesvig	1848-1851 (1853)	13 film
Noter			
Toldsager findes i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 53).			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Filmliste vil blive udarbejdet	Utrykt på læsesal	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 - Provinsforvaltningen	Censoren i Kiel		1819-1831
Arkivskaberbeskrivelse			
I henhold til Det tyske Forbunds "Karlsbader Beschlüsse" indførtes i 1819 censur i hertugdømmet Holsten og Lauenborg for bøger under 20 ark, blade og aviser. I Kiel ansattes Fr. Carl Clausewitz som censor. Han fungerede indtil 1831. Arkivet udgøres af hans embedsarkiv.			
Administrativ inddeling			
Der var to censorer i Holsten. Censoren i Altonas virkekreds var Altona, Glückstadt, Krempe, Itzehoe, Segeberg og Oldesloe. Censoren i Kiel havde de øvrige holstenske byer som sit område.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende Arkivregistraturer VII. København 1946, s. 162.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Censurprotokoller og korrespondance.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Censor i Kiel, Fr. Carl Clausewitz's embedsarkiv	1819-1831	1
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende Arkivregistraturer VII. København 1946, s. 147.		Trykt

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Kommissionen til udbredelse af den indbyrdes undervisning		1820-1849
Arkivskaberbeskrivelse			
Kommissionen blev nedsat i 1820 med henblik på at undersøge forholdene i Christians Plejehus i Egernførde. I 1821 blev dens opgave ændret til at forestå udbredelse af den indbyrdes undervisning i hertugdømmerne. Kommissionen blev ophævet i 1849.			
Administrativ inddeling			
Kommissionen omfattede begge hertugdømmer Slesvig og Holsten.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende Arkivregistraturer VII. København 1946, s. 162.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Betænkninger, indberetninger, korrespondance, protokoller over lærere, eksamensopgaver, tabeller til brug for den indbyrdes undervisning, sager vedr. Christians Plejehus.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Kommissionen til udbredelse af den indbyrdes undervisning i hertugdømmerne	1820-1849	39
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	Johanne Skovgaard: Tyske Kancelli I. Vejledende Arkivregistraturer VII. København 1946, s. 162-164.		Trykt

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Centralkassen for Hertugdømmet Slesvig		1849-1864
Arkivskaberbeskrivelse			
Centralkassen blev oprettet under Den blandede Bestyrelseskommission i 1849 og fortsatte under Regeringskommisssæren og Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig (se disse). Fra 1852 sorterede kassen under Finansministeriet. Den havde gennem hele perioden sæde i Flensborg. Centralkassen blev ophævet i 1864.			
Administrativ inddeling			
Centralkassen omfattede hertugdømmet Slesvig.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, II:4. København 1991, s. 1883f.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Korrespondance, hovedregnskaber, indtægtsbøger, hovedbøger, kassebøger, journaler, diverse protokoller m.v.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Centralkassen for Hertugdømmet Slesvig	(1844) 1849-1865	187
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Slesvigske og holstenske arkiver	Utrykt på læsesal	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Kongelig kommissarius ved stænderforsamlingen for Slesvig		1853-1863
Arkivskaberbeskrivelse			
De slesvigske stænderforsamlinger blev genindført med januarkundgørelsen fra 1852 med samlinger i 1853/54, 1855, 1856/57, 1860 og 1863. Den kongelige kommissarius var regeringens repræsentant ved stændermøderne.			
Administrativ inddeling			
De slesvigske stænderforfatninger omfattede hele hertugdømmet. De foregik i denne periode i Flensborg.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, II: 4. København 1991, s. 1884.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Sager vedr. de enkelte samlinger.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
I	Den kongelige kommissarius ved stænderforsamlingen i Hertugdømmet Slesvig	1853-1863	7
Noter			
Selve stænderforsamlingens arkiv findes på Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 63)			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Slesvigske og holstenske arkiver	Utrykt på læsesal	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	2. Chausséinspektion i Aabenraa		1856-1870
Arkivskaberbeskrivelse			
I 1842 påbegyndtes bygningen af chausséer eller kunstlandeveje i Slesvig. Modsat de øvrige veje blev disse bygget og vedligeholdt af staten, og opsynet med dem var overdraget til en afdeling af ingeniørkorpset. Der fandtes to chausséinspektioner i Slesvig, en i Flensborg for den sydlige del, og en i Aabenraa for den nordlige, oprettet 1856 og opløst i 1870 ved reformeringen af det statslige bygningsvæsen.			
Administrativ inddeling			
I det nordlige Slesvig lå kunstvejene Flensborg-Aabenraa-Haderslev-Kolding (bygget 1846-55) og Flensborg-Sønderborg (1856-57) samt Ribe-Tønder-Bredsted (1860-64).			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
J. P. Trap: Hertugdømmet Slesvig, I, Kbh. 1864, Almindelig Deel s. 60f.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Journaler og enkelte sager.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	2. Chausséinspektion Aabenraa	1856-1864	3
Noter			
Talrige vejsager findes i amsarkiverne.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", JE nr. 340-342		Utrykt på læsesal

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Provinsforvaltningen	Oversagføreren for Hertugdømmet Slesvig		Ca. 1679-1869
Arkivskaberbeskrivelse			
Embedet som oversagfører kendes fra 1679. Hans opgave var især at gennemføre retssager for regeringsmyndighederne, men han førte også kontrol med underretterne.			
Administrativ inddeling			
Embedet omfattede Hertugdømmet Slesvig.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, II: 4. København 1991, s. 1885			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Sager vedr. Højer forland og Ny Frederikskog.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Oversagføreren for Hertugdømmet Slesvig	(1690) 1861-1868	1
Noter			
Resten af oversagføreren arkiv befinder sig i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 14). Det omfatter årene 1706-1869.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Slesvigske og holstenske arkiver	Utrykt på læsesal	

Arkivskaberbeskrivelse

Amtsarkiverne er de største arkiver fra den slesvigske lokalforvaltning. Amtmanden havde som overøvrighed det overordnede tilsyn med retsplejen og forvaltningen og skulle hævde landsherrens rettigheder. Samtidig skulle han beskytte amtets undersåtter imod forurettelser og ubillige afgiftskrav. Han skulle håndhæve lov og ret og sørge for, at herredsfogder og andre retsbetjente overholdt deres pligter. Han havde tilsyn med de underordnede embedsmænd, således også med, at husfogden holdt de kgl. eller hertugelige bygninger, broer og veje behørigt vedlige. Amtmanden skulle også overvåge politiet i amtet og sørge for, at de forskellige politiforordninger blev respekteret. Købstæderne sorterede kun under amterne 1711-31 og igen fra 1850. Amtsråd fandtes kun i Haderslev amt (fra 1858). I Aabenraa, Sønderborg og Nordborg amter indførtes i stedet på grund af amternes geografiske spredning herredsråd i 1861.

Endvidere havde amtmanden en række regnskabskontrollfunktioner. Amtmanden havde også overtilsynet med fattigvæsenet og med branddirektøerne. På erhvervsområdet havde amtmanden ligeledes mange beføjelser. Han meddelte koncessioner til håndværkere og næringsdrivende. Ligeledes havde han overopsynet med toldsteder og toldbetjente og skulle overvåge efterlevelsen af skov- og jagtforordningen. Kontrakter vedrørende udskiftning, udparcellering og overdragelse af bondegods måtte kun udfærdiges med amtmandens godkendelse. Herredsfogderne skulle indsende beretninger om udskiftningen til amtmanden. Ved licitationer af forpagtninger, bygninger osv. skulle han varetage regeringens interesse. Landsherrelige resolutioner sendtes til amtmanden til videre bekendtgørelse. Kollegierne skulle som regel indhente amtmandens betænkning i ansøgningsager.

Amtmanden skulle sørge for udskrivning af fourage til hærens underhold og overvåge, at militærfordningerne overholdtes; sammen med udskrivningschefen udgjorde han sessionsdeputationen og sammen med provsten, kirkevisitatoriet, der førte det administrative opsyn med kirkerne, skolerne og fattigvæsenet. I Tønder amt var amtmanden tillige overdiggreve.

Amtmændene i Slesvig fungerede som dommere i visse sager. Alle retsstridigheder skulle således først indbringes for amtmanden, der foretog en forligsmægling og fældede dom i sagerne, om parterne ønskede det. Denne kendelse kunne dog derefter indbringes for de ordinære domstole. Derimod dømte amtmanden som endelig instans i visse mindre vigtige sager, herunder gældssager, sager angående tjenestefolk, injuriersager, vejsager, håndværkersager, spoliesager, aftægtssager og fattigvæsenssager. 1850 blev amtmandens jurisdiktion i disse sager overdraget herredsfogderne, og amtmanden beholdt i det væsentligste kun forligsmæglingen.

Administrativ inddeling

Haderslev amt bestod af de gamle len Haderslevhus og Tøning samt indtil 1850 Bolderslev fogderi. 1784 og 1789-91 var amtet delt i Østeramt og Vesteramt, og denne deling fik betydning for arkivdannelsen. **Aabenraa amt** bestod af Rise og Sønder Rangstrup herreder samt Varnæs Birk. I 1850 blev amtet forøget med hovedparten af Bolderslev fogderi fra Haderslev amt og Lundtoft herred samt mindre dele af Slogs herred fra Tønder amt. Til gengæld ophørte fællesskabet med **Løgumkloster amt**, der siden slutningen af 1600-tallet havde hørt sammen med Aabenraa. Det blev nu lagt til **Tønder amt**, der bestod af de fem gesterreder: Tønder, Højer, Slogs, Kær og (indtil 1850) Lundtoft samt de to marskherreder Bøking og Viding, størstedelen af Sild og hele Østerland Før. **Sønderborg og Nordborg amter** bestod af Sundeved, Als og Ærø. De to amter var forenet 1669-76 og igen fra 1777. **Flensborg amt** omfattede i Nordslesvig Bov og en del af Holbøl sogn. **Ribe Stiftamt** omfattede de kongerigske enklaver i Vestslesvig.

Enkelte landsbyers og sognes tilhørsforhold til de forskellige amter fremgår for tiden før 1848 af Johs. von Schröder: *Topographie des Herzogthums Schleswig*, Slesvig 1837, og for tiden 1850-64 af J. P. Trap: *Hertugdømmet Slesvig*, I-II, Kbh. 1864. Kartografisk fremstilling 1848 i *Geschichte Schleswig-Holsteins*, 7:1, Neumünster 1975.

Litteratur om arkiverne

Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele. En Oversigt. Ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. Aabenraa 1944, s. 1-30.

Henrik J. Møller: *De sønderjyske amtsarkiver indtil 1867*. Aabenraa 2002.

Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold

En fuldstændig oversigt over amtsarkivernes meget alsidige indhold lader sig ikke uden videre tilvejebringe. Fra opdelingen af Tønder amtsarkiv kan følgende stikord anføres: Registraturer og journaler, almindelig forvaltning og forordninger, embedsmandssager, skrivelser fra andre distrikter, regnskabsager, konfirmationssager, civiljustitssager, almindelige politisager, politiopsyn, pasvæsen, straffeattester, efterlysninger, almindelige gendarmerisager, gendarmerisager om politiske anliggender, pressevæsen, arrestanter, bødesager, vagabonder og betlere, tyverisager, bedrageri og andre økonomiske forbrydelser, ægteskabsbrud, utugt, lejemål, voldsforbrydelser, mord og ildspåsættelse, ligsyn, fattigvæsen, skov-, mose-, jagt- og fiskerianliggender, godssager, domænesager, fæstesager, udskiftningssager, mageskifter og udstykning, øvrige landvæsenssager, kogssager, statslige bygninger og møller, vej-, bro-, vandløbs- og husfogderisager, post- og toldsager, søfartssager, strandvæsenssager, dige- og vandløbsager, handel og håndværk, skattesager, brandvæsenssager, kommunesager, medicinalsager, militærsager, valgssager, kirke- og skolesager.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev amt	1569-1869 (1890)	1602
2	Aabenraa og Løgumkloster amter	1569-1868 (1901)	1183
3	Sønderborg, Nordborg og Sønderborg-Nordborg amter	1556-1869 (1877)	781
4	Tønder amt	1426-1871 (1882)	1224
5	Flensborg amt	1584-1866	6
6	Ribe stiftamt	1663-1864 (1871)	66

Noter

Tønder og Flensborg amtsarkiver er delt mellem Landsarkivet for Sønderjylland og Landesarchiv Schleswig-Holstein. Fra Flensborg amtsarkiv har Landsarkivet kun sager vedr. Bov og Holbøl sogne.

Amtsarkivernes ordning varierer meget fra arkiv til arkiv. I nedenstående arkivfortegnelser findes indledningsvis redegørelser for arkivernes opbygning og søgemidlerne.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Henrik J. Møller: Haderslev amtsarkiv 1569-1869	Utrykt på læsesal
2	Hans Kr. Steffensen og Hans Schultz Hansen: Aabenraa og Løgumkloster amter indtil 1867/68, Aabenraa 1997	Trykt
3	Henrik J. Møller: Sønderborg og Nordborg amter indtil 1867/69	Utrykt på læsesal
4	Bettina Reichert og Jesper Thomassen (red.): Tønder amt til 1867/Amt Tøndern bis 1867, Slesvig 2001	Trykt
5-6	Luise Conrad: Ribe stiftamt indtil 1867 – Flensborg amt indtil 1867	Utrykt på læsesal

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Lokalforvaltningen	Amtsråd	1858-1871
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Mens der i kongeriget blev indført amtsråd ved en almindelig forordning i 1841, fik Slesvig kun et enkelt amtsråd før 1864, nemlig Haderslev amtsråd oprettet ved regulativ af 24. juni 1858. I Aabenraa-Sønderborg-Nordborg amter blev der i 1861 indført herredsråd (se disse). For de øvrige områders vedkommende mente regeringen ikke, at befolkningen var tilstrækkelig nationalt pålidelig til at blive inddraget i administrationen. Haderslev amtsråd fungerede videre efter 1864 og efter indførelsen af de preussiske kredse og kredsag i 1867, men ophørte i 1871.</p>		
Administrativ inddeling		
Amtsrådet omfattede Haderslev amt.		
Litteratur om arkivet/arkiverne		
Vagn Harsberg: De sønderjyske amtsråd indtil 1970, Aabenraa 1984, s. 9-19 (Vibeke Harsberg).		
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold		
Amtsrådet havde ingen selvstændig arkivdannelse. Dets forhandlingsprotokoller 1858-1871 findes i Haderslev amtsarkiv som nr. 1001-1002.		
Arkivfortegnelser		
Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Henrik J. Møller: Haderslev amtsarkiv 1569-1869	Utrykt på læsesal

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Lokalforvaltningen	Amtstuer og oppebørselsstuer		Indtil 1868
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Amt- og oppebørselsstuerne varetog opkrævningen af skatter og afgifter, først og fremmest landgilden, af de kongelige fæstegårde samt mangfoldige skatter. Amtsforvalterens regnskaber, amtsregnskaberne, indsendtes hvert år til Rentekammeret og findes ofte nogenlunde fuldstændigt bevaret i Rigsarkivet fra slutningen af det 16. århundrede. Landsarkivet har mikrofilm heraf, se under finansarkiver, ligesom kopier kan være bevaret i amtsstuearkiverne. Amtstuerne ophævedes i 1868, og deres forretninger blev i det væsentligste overdraget til de nyoprettede skattekasser.</p>			
Administrativ inddeling			
Amtstuedistrikterne var i det store hele sammenfaldende med amterne (se tidligere beskrivelse af amterne).			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele. En oversigt. Ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. Aabenraa 1944, s. 31-38. Ejendomshistorie i Sønderjylland. Ved Lars N. Henningsen. Aabenraa 1996, især s. 26-33.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>De væsentligste kildegrupper i amtstuearkiverne er jordebøger, skattelister og amtsregnskaber. Jordebøger: En fortegnelse over det under en person eller institution (f.eks. gods eller kronen) hørende jordegods med angivelser af de ydelser, navnlig landgilde, som jordegodsets bruger skulle svare ejeren. Den nuværende og evt. den foregående bruger af en ejendom er nævnt. Amtsregnskabet: Her opregnes de ordinære skatter bl.a. plovskat (kontribution) samt landskat og husskat, som blev indført i 1802. Oppebørselslister: Liste over de enkelte bønders og fæsteres landgilde- og skattebetaling samt oplysninger om indtægter for forpagtning af statens ejendomme, kroer, møller, udstedelse af fæstebreve og udførelse af udstykningsforretninger. Amtstuearkivet kan desuden indeholde fæsteregistre og fæstebreve.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev Amtstue	1580-1721	2
2	Haderslev Østeramtstue	1643-1891	175
3	Haderslev Vesteramtstue	1690-1869	173
4	Amtsregnskaber fra Haderslev Øster- og Vesteramtstue	1745-1867	51
5	Aabenraa Amtstue	1665-1869	103
6	Flensborg Amtstue	1670-1840	1
7	Sønderborg Amtstue	1668-1866	48
8	Broager Oppebørselstue	1712-1871	37
9	Sundeved Oppebørselstue	1788-1867	13
10	Nordborg Amtstue	1646-1861	14
11	Tønder Amtstue	1611-1893	788
12	Lø Herreds, Møgelønder og Ballum birkers amtstue	1863-1868	9
13	Løgumkloster Amtstue	1616-1868	73
14	Ribe Amtstue	1735-1869	16

Noter

Tønder amtstues akter vedr. områderne syd for grænsen er afleveret til Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 161). De er fortegnet i: Bettina Reichert og Jesper Thomassen (red.): Tønder amt til 1867/Amt Tondern bis 1867, Schleswig 2001, s. 179-188.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-14	Luisse Conrad: Amtstuearkiver for Nordslesvig indtil 1867, Aabenraa 2001	Utrykt på læsesal

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 - Lokalforvaltningen	Husfogder		Indtil 1868
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Husfogdernes opgave var oprindeligt at tage vare på det kongelige "hus" eller slot i amtet med det tilhørende fængsel. Med tiden blev embedets opgaver udvidet til opsyn med og vedligeholdelse af samtlige statslige ejendomme: Kongelige ladegårde, forpagtergårde, møller, broer, fiskedamme etc. Også vejvæsenet sorterede under husfogden, der tillige udskrev vogne til offentlige frikørsler. En anden vigtig opgave var tilsynet med de kongelige skove, indtil der blev oprettet selvstændige embeder som skovridere. Embederne som husfoged blev nedlagt i 1868.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Husfogdernes distrikter fulgte amtsinddelingen, dog var Haderslev amt delt i to distrikter, Vester- og Østeramt, ligesom Lundtoft og Nybøl herreder udgjorde selvstændige distrikter. Der fandtes også husfogder i de hertugelige godsdistrikter Gråsten og Augustenborg.</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele. En Oversigt. Ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. Aabenraa 1944, s. 170-172.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Sager vedr. slotte, fængsler, domænegårde, udskiftning, udstykning, søer og damme, skove, sluser, broer, diger, sieler, veje, stier, færger, møller, ægter og hoveri, indkvartering.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev østeramts husfogderi	(1496) 1632-1869 (1886)	92
2	Haderslev vesteramts husfogderi	1776-1869 (1881)	6
3	Aabenraa amts husfogderi	1672-1868	86
4	Lundtoft husfogderi	1785-1868	1
5	Gråsten husfogderi	1724-1864	2
6	Flensborg husfogderi	1766-1861	1
7	Augustenborg husfogderi	1805-1865	4
8	Nordborg amts husfogderi	1727-1867	10
9	Nybøl herreds husfogderi	1775-1868 (1878)	10
10	Tønder amts husfogderi	1639-1868	53
11	Løgumkloster amts husfogderi	1758-1867	12
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-11	Luise Conrad: Husfogedarkiver fra Nordslesvig indtil 1868	Utrykt på læsesal	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Lokalforvaltningen	Branddirektorater	ca. 1750-1868
---	--------------------------	----------------------

Arkivskaberbeskrivelse

Oprindeligt fandtes der kun private brandgilder, men i midten af 1700-tallet oprettedes der særlige offentlige brandforsikringer på amtsplan. Disse blev i 1758 forenet under den almindelige slesvig-holstenske brandassurancekasse for landdistrikterne, og direktørerne fortsatte som lokale opsynsmænd. De førte brandkatastret, hævdede brandkassebidragene fra husejerne, førte opsyn med slukningsvæsenet og optog de foreløbige forhør i brandtilfælde. Branddirektørerne fortsatte efter 1864, indtil brandforsikringsvæsenet blev privatiseret.

Administrativ inddeling

Branddirektorater fandtes på amtsplan. 1851 deltes Haderslev amt i to branddirektorater h.h.v. for øster- og vesteramtet.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele. En Oversigt. Ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. Aabenraa 1944, s. 178-180.

Lars N. Henningsen: Ejendoms historie i Sønderjylland. En arkivvejledning. Aabenraa 1996, s. 45-49.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Fra Haderslev, Aabenraa og Løgumkloster amter findes kun ret få sager, fra Sønderborg amt er intet bevaret. Derimod findes mange sager fra Tønder amt, fremfor alt brandkatastre, brandtaksationsprotokoller, brandforhørsprotokoller, sager angående anskaffelsen og vedligeholdelsen af brandsprøjter m.v.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Haderslev amts/Haderslev østeramts branddirektorat	1822-1888	3
2	Aabenraa amts branddirektorat	1854-1868	1
3	Tønder amts branddirektorat	1734-1886	65
4	Løgumkloster branddirektorat	1850-1869	3
5	Ribe amts branddirektorat	1834-1841	6
6	Mikrofilm af brandtaksationsprotokoller i Landesarchiv Schleswig-Holstein Abt. 400.5 (håndskrifter fra Universitetsbiblioteket i Kiel)	1766-1820	77

Noter

Mikrofilmene nævnt under 7 er opstillet til selvbetjening.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-5	Gerret Schlaber: Branddirektoratsarkiver indtil 1864. Aabenraa 1997.	Utrykt på læsesalen
6	Mikrofilm af brandtaksationsprotokoller i Landesarchiv Schleswig-Holstein	Utrykt på læsesalen

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Lokalforvaltningen	Retsbetjente	Indtil 1867
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Ved retsbetjente forstås by- og herredsfogeder samt birkedommere og justitiarer på godserne, alle embeder med oprindelse i middelalderen. Retsbetjenten virkede primært som dommer og politimester, men varetog desuden en række administrative hverv f.eks. som auktionsforvalter, skifteforvalter og overformynder.</p> <p><i>Herrederne</i> med det fælles herredsting for herredets sogne var den oprindelige jurisdiktion, der rakte tilbage til den tidligste middelalder, måske længere. Herredfogden, der oprindeligt var en storbonde, men senere en juridisk uddannet embedsmand, varetog her retshåndhævelsen på kongens (hertugens) vegne, bistået af en tingskriver (aktuar).</p> <p>Fra herrederne udskiltes i takt med bygrundlæggelsen <i>købstæderne</i> som særlige retsområder under byfogdens ledelse. Her overtog rådstueretterne i løbet af det 16.-17. århundrede bytingets funktion.</p> <p>På landet fandtes der allerede fra tidlig middelalder flere selvstændige <i>kongelige birker</i>, hvis oprindelse fortaber sig i historiens mørke, men som i øvrigt ikke afveg fra herrederne. De <i>gejstlige birker</i> opstod som selvstændige retsområder for det gejstlige gods, men ophævedes ved Reformationen. De <i>adelige birker</i> havde tildels også rod i middelalderen, men almindelig birkeret fik den slesvigske adel først i 1524. De selvstændige retskredse for de adelige godser, hvor en af godsejeren udpeget justitiar (oftest en advokat) fungerede som dommer, blev ophævet i 1854. Ved samme lejlighed ophørte den selvstændige retsudøvelse i de <i>oktrojerede koge</i>. Godser og koge beholdt imidlertid politimyndigheden indtil 1889.</p> <p>Medlemmerne af ridderskabet og ejerne af de adelige godser sorterede ikke under retsbetjentene, men under landretten. Andre privilegerede hørte under overretten på Gottorp (se denne).</p> <p>Retsbetjentarkiverne i Sønderjylland går tidsmæssigt frem til ca. 1867, da administrationen af retsvæsnen ændredes med adskillelsen af den dømmende og udøvende magt og oprettelsen af de preussiske amtsretter pr. 1. september 1867. En undtagelse er dog skyld- og panteprotokollerne, der blev videreført til indførelsen af det preussiske grundbogssystem i 1880-erne.</p>		
Administrativ inddeling		
Jurisdiktionsforholdene i Sønderjylland før 1867 var overordentlige indviklede. Den nemmeste måde at identificere en lokalitets retslige tilhørsforhold er via <i>Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele. En oversigt</i> . Ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt (1944), s. 200-216.		
Litteratur om arkivet/arkiverne		
Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele. En Oversigt. Ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. Aabenraa 1944, s. 41-86 samt s. 200-216. Lars N. Henningsen: Ejendomshistorie i Sønderjylland. En arkivvejledning. Aabenraa 1996.		
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold		
<p><i>Tingbøger:</i> I tingbøgerne findes referater af, hvad der foregik på tinge, og for den ældre tids vedkommende indeholder de ikke blot oplysninger om kriminal- og civilprocesser, men også om skøder, kontrakter, skifter, konkurser m.m. Af tingbøger er kun få bevaret før 1713.</p> <p><i>Skyld- og panteprotokoller:</i> Fortegnelse over den enkelte mands gæld eller de hæftelser, der hvilede på hans ejendom, svarerende til nutidens tingbøger. Skyld- og panteprotokoller fastlagdes i 1734 for områderne uden for adelsgodserne. For adelsgodserne findes protokollerne først fra ca. 1790.</p> <p><i>Kontraktprotokoller:</i> Indeholder købe-, overladelles- og aftægtskontrakter samt arve- og forpagtningskontrakter.</p> <p><i>Skifter:</i> I modsætning til retsbetjentarkiverne i kongeriget er der kun bevaret få skiftesager i de sønderjyske retsbetjentarkiver.</p> <p>Endelig kan man i retsbetjentarkivet finde retsprotokoller, nævningebøger, formyndersager, konkurssager, auktionssager, testamenter, kriminalsager, almene politisager og civilsager.</p>		

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Als Nørre og Egen herreder	1728-1884	70
2	Als Sønder herred	1734-1889	52
3	Amrum birk	1687-1826	29
4	Augustenborg herred. Augustenborg og Rumohrsgård, Gammelgård (fra 1853 Augustenborg herred)	1747-1885	114
5	Augustenborg og Rumohrsgård godser	1747-1853	7
6	Augustenborg Sønder herred (dvs. Rønhave, Ladegård, Majbølgård og Kegnæsgård)	1764-1853	4
7	Ballegård	1737-1867	6
8	Ballegård og Bøjskov	1784-1885	23
9	Ballum birk	1581-1896	80
10	Blansgård	1792-1815	1
11	Bøjskov	1784-1885	25
12	Egen og Als Nørre herreder	1714-1891	70
13	Frederikskog	1693-1892	11
14	Frøs og Kalvslund herreder	1691-1885	79
15	Gammelgård herred	1747-1886	114
16	Geestherrederne	1712-1899	50
17	Gram herred	1657-1887	89
18	Gram og Nybøl godser	1675-1885	54
19	Grøngrøft gods	1796-1884	4
20	Gråstenske godser	1640-1885	55
21	Haderslev amts kriminal- og politiretskommision	1850-1851	1
22	Haderslev by	1629-1884	176
23	Haderslev herred	1677-1887	91
24	Haderslev slotsgrund herredsfogderi	1761-1834	12
25	Hviding og Nørre Rangstrup herreder	1545-1891	29
26	Højer birk	1704-1892	17
27	Højer birk og herred	1552-1892	53
28	Højer herred	1684-1867	21
29	St. Jørgens Hospital	1782-1885	4
30	Kalvslund herred	1691-1885	79
31	Kegnæsgård (Augustenborg Sønder herred)	1764-1853	4
32	Kolstrup og Nybøl fogderier	1660-1683	1
33	Ladegård (Augustenborg Sønder herred)	1764-1853	4
34	Ladegård gods	1765-1884	20
35	List	1825-1869	1
36	Lundtoft herred	1698-1892	47
37	Lø herred, Møgeltønder og ballum birker	1841-1880	17
38	Lø herred, Trøjborg gods, Møgeltønder og Ballum birker	1607-1896	57
39	Løgumkloster amts 6 fogderier	1660-1885	59
40	Løgumkloster birk	1631-1867	30
41	Majbølgård (Augustenborg Sønder herred)	1764-1853	4
42	Møgeltønder birk	1581-1896	118
43	Nybøl fogderi	1660-1683	1
44	Nybøl gods	1675-1885	53
45	Nybøl herred	1747-1885	101
46	Nørre Rangstrup herred	1696-1890	128
47	Reventlow grevskab	1788-1885	23
48	Ribe herred	1860-1864	2
49	Riberhus birk	1775-1859	4

50	Rise og Sdr. Rangstrup herreder	1596-1890	85
51	Rudbøl køg	1733-1892	9
52	Rumohrsgård	1740-1887	120
53	Rømø og List	1825-1860	1
54	Rønhave	1734-1853	7
55	Sdr. Rangstrup herred	1596-1890	85
56	Skovbølgård gods	1800-1884	7
57	Slogs herred	1570-1892	121
58	Solvig	1706-1869	2
59	St. Jørgens hospital	1782-1885	4
60	Stoltelund gods	1745-1892	6
61	Søgård og Årtoft godser	1734-1883	24
62	Sønderborg by	1698-1886	58
63	Sønderborg by og Als Sønder herred	1863-1889	1
64	Trøjborg gods (Lø herred)	1607-1896	57
65	Tønder herred	1698-1879	48
66	Tønder købstad	1573-1882	180
67	Tønder og Højer herreder	1552-1870	16
68	Tønder, Højer, Slogs og Lundtoft herreder	1735-1892	11
69	Tyrstrup herred	1631-1887	84
70	Varnæs birk	1835-1871	3
71	Vesterland-Før og Amrum birk	1687-1826	29
72	Aabenraa by	1603-1883	182
73	Årtoft gods	1734-1883	24

Noter

Kopier af registre til skyld- og panteprotokoller findes på læsesalen ved skranken.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-73	H.A. Jacobsen og Viggo Petersen: Nordslesvigske retsbetjentarkiver, Aabenraa 1976.	Trykt

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Lokalforvaltningen	Herredsråd		1861-1891
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Efter at man havde indført amtsråd i Danmark, begyndte ministeriet meget forsigtigt at indføre dem i Slesvig, dog først kun i de mest loyale dvs. overvejende dansksindede distrikter. Mens det i 1858 lykkedes at oprette Haderslev amtsråd, strandede forsøget på at oprette et fælles amtsråd for Aabenraa og Sønderborg-Nordborg amter på grund af de lokale interessenters modstand og områdets faktiske heterogenitet. Som kompromis oprettede man den 21. maj 1861 herredsråd. Ligesom tidens andre parlamenter blev medlemmerne valgt af alle myndige mænd, hvis ejendom udgjorde en vis mindstestørrelse. Herredsrådernes beføjelser var imidlertid ret små. Deres vigtigste arbejdsområde var vejvæsenet, men de skulle også give forslag og betænkninger til stort set alle sager, der havde særlig interesse for det pågældende distrikt. Herredsrådene fortsatte med at fungere frem til 1891, efter at amtsforstanderinstitutionen blev indført. Rigtignok havde de allerede mistet deres funktion i 1879, da deres vigtigste opgave – vejvæsenet – overgik til kredsforvaltningen.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Herredsrådene fandtes kun i Aabenraa og Sønderborg-Nordborg amter. Rise og Sønder Rangstrup Herreder havde sammen med Varnæs Birk ét fælles råd, mens Lundtoft Herred stod for sig selv. Nybøl Herred og øen Ærø havde ligeledes deres egne herredsråd (på Ærø kaldet kommunernes råd). Als Nørre Herred og Egen Herred h.h.v. det lille Als Sønder Herred og Augustenborg Herred blev derimod slået sammen. En særstilling havde herredsrådet for Lø og Møgeltønder Herred, som i 1865 blev oprettet i de tidligere kongerigske enklaver.</p>			
Litteratur om arkivet			
<p>Herredsrådene 1861-91, i: Hans Schultz Hansen: Herredsfogderiarkiver fra Nordslesvig 1868-1889. Aabenraa 1991, s. 163-166.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>Der er bevaret forhandlingsprotokoller fra Rise og Sønder Rangstrup, Lundtoft, Als Nørre og Egen samt Nybøl herreder for hele perioden, desuden enkelte indkomne skrivelser og valgsager fra de første år.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Rise og Sdr. Rangstrup herredsråd	1861-1891	1
2	Lundtoft herredsråd	1861-1891	1
3	Als Nørre og Egen herredsråd	1861-1890	1
4	Nybøl herredsråd	1861-1891	1
Noter			
<p>En del sager vedr. Lø og Møgeltønder herredsråd findes i Visby herredsfogderiarkiv.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-4	Hans Schultz Hansen: Herredsfogderiarkiver fra Nordslesvig 1868-1889. Aabenraa 1991, s. 167.	Trykt	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Lokalforvaltningen	Udskiftningsakter af forskellig proveniens	1709-1874	
Arkivskaberbeskrivelse			
Denne samling indeholder udskiftningsakter, som ikke med kan henføres til noget bestemt embedsarkiv. De fleste blev modtaget fra Haderslev Museum og det daværende statsarkiv i Kiel, nogle også fra privatpersoner eller sammen med ældre lokalarkiver. Sagerne handler om udskiftninger i forskellige landdistrikter, altså om private eller offentlige ejendomsforhold.			
Administrativ inddeling			
Akterne er ordnet topografisk på amtsplan (grænser 1920-70!).			
Litteratur om arkivet			
Landsarkivet for de sønderjyske landsdele. En oversigt. Ved Frode Gribvald og Johan Hvidtfeldt. Aabenraa 1944, s. 197.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Arkivet indeholder sager fra alle nordslesvigske amter inkl. nogle få sager fra de i 1864 afståede sogne.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Udskiftningsakter	(1709-) 1766-1874	49
Noter			
Udskiftningsakter findes desuden i mange andre embedsarkiver, først og fremmest i amtsarkiverne, men også i amtsstue-, husfoged-, retsbetjent- og præstearkiverne. Et stort antal kort findes i kortsamlingen.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Seddelkartotek over udskiftningsakter af forskellig proveniens	Utrykt på læsesal	

Den slesvigske forvaltning indtil 1867 Lokalforvaltningen	Arkivfragmenter fra slesvigske og holstenske embeder	1443-1864	
Arkivskaberbeskrivelse			
Landsarkivet rummer en række mindre arkivfragmenter fra følgende slesvigske og holstenske embeder, der tildels opbevares i samlepakker.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Landretten (retssager, "Holstenske landret" i Haderslev, reskripter og breve til landkanslerne)	1538-1746	2
2	Landskabet Nordstrand (obligations- og retsprotokoller)	1684-1713	1
3	Gottorp provsti (afskrifter af fyrstelige forordninger)	1568-1802	1
4	Sørup sognekald i Angel (kopibog)	1846-1864	1
5	Adelby sognekald ved Flensborg (kirke- og skolekrønike)	1858	1
6	Flensborg latinskole (censur og forhandlingsbøger, kopibøger)	1634-1864	2
7	Medicinalinspektoratet for hertugdømmet Slesvig og fysikatet i Tønder (korrespondance)	1853-1868	1
8	Diverse slesvigske embeder (retsprotokol for Ejdersted og Nordstrand, Flensborg amt, Svavsted amt, amtsskriveren i Svavsted amt, Gottorp amt, Michael Wibes kopibog som amtmænd over Svavsted amt og overlansinspektør for Nordstrand, Tønder amt, borgmesteren i Egernførde, Husum amt, Haderslev by, kammerinspektøren på Glücksborg)	1443-1749	1
9	Diverse holstenske/oldenborgske embeder (Pinneberg og Hatzburg amt, Segeberg amt, dommer og råd i Oldenburg, Rendsborg provsti, Cismar amt, Würzinger, Neuenhof)	1542-1798	1
10	Overtoldinspektoratet for Slesvig: Konduiteliste m.m. – Aabenraa toldkammer: indgående journal	1856-1867	1
11	Gl. Haderslev sogns sundhedskommission	1805-1832	1
12	2. forstærkningsbataljons depot i Sønderborg	1851-1852	2
Noter			
Nr. 1-9 er kommet til Landsarkivet for Sønderjylland fra Rigsarkivet.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-9	Slesvigske og holstenske arkiver	Utrykt på læsesal	
10	Uregistreret		
11	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HB, nr. 379	Utrykt på læsesal	
12	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", KB, nr. 291-292	Utrykt på læsesal	

**Den preussiske forvaltning
1867-1920**

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Den kongelige regering for regeringsdistriktet Slesvig	1868-1920 (1945)
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Ganske vist var overpræsidenten fra 1866 den højeste statsmyndighed i provinsen Slesvig-Holsten, men det var distriktsregeringen, der foretog hovedparten af den egentlige sagsbehandling. Regeringen var dermed den egentlige efterfølger til de forhenværende ministerier for Slesvig og Holsten-Lauenborg samt for de kortvarige overgangsmyndigheder 1864-67. Regeringen for begge de historiske hertugdømmer blev oprettet den 1. oktober 1868. Den blev ledet af regeringspræsidenten og var opdelt i et præsidialkontor og tre afdelinger: Afdelingen for indre anliggender tog sig af kommunal- og politiforvaltning, byggeri og vejvæsen, militærsager og udgivelse af regeringens officielle meddelelsesblad ("Amtsblatt der königlichen Regierung zu Schleswig"). Den anden afdeling var ansvarlig for kirke-, skole- og medicinalsager. Den tredje afdeling omfattede fire kontorer (Bureau) med følgende opgaver: skattesager, domænesager, skovvæsenet og katastervæsenet. Regeringens virke fortsatte efter systemskiftet 1918, for Nordslesvigs vedkommende imidlertid kun til oprettelsen af afstemningszonen i januar 1920. Syd for den nye grænse blev regeringen i Slesvig bestående både under Weimarrepublikken og under nationalsocialismen. Officielt blev regeringen først ophævet i 1946, da den hidtidige preussiske provins Slesvig-Holsten blev omdannet til en delstat i den daværende britiske zone i Tyskland.</p>		
Administrativ inddeling		
<p>Regeringsdistriktet Slesvig omfattede hele provinsen Slesvig-Holsten. Selv om regeringsdistriktet var identisk med provinsen (de fleste andre preussiske provinser var opdelt i flere regeringsdistrikter, men som en indrømmelse til de slesvig-holstenske patrioter undgik man denne deling trods provinsens størrelse), tales der om regeringsdistriktet Slesvig. Som i de andre preussiske regeringsdistrikter refererer navnet til regeringsstedet, og det var for Slesvig-Holstens vedkommende byen Slesvig.</p>		
Litteratur om arkiverne		
<p>Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920. København 1999, s. 8-9.</p>		
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold		
<p>På landsarkivet findes – bortset fra to kontorer - kun ganske få sager fra dette vigtige arkiv. Det drejer sig om medicinalsager (visitation af apoteker, jordemødrenes embede og vaccinationsvæsenet) og trafiksager (lodsvæsenet ved Lillebælt, vedligeholdelsen af statsveje i Aabenraa og Sønderborg amter, anlæggelsen af Tønder-Tinglev-jernbanen) samt nogle sager om stiftelser og salget af Haderslev Dam. Mest materiale har landsarkivet fra kontorerne III c (Forstbureau) og III d (Katasterbureau). Førstnævnte indeholder skovsager af mere central betydning som taksationssager, militærsager (f. eks. tilladelse til militære øvelser i skovene) o.a. Sidstnævnte arkiv blev i 1920 overgivet til det danske matrikelvæsen og blev først afleveret til landsarkivet i 1999. Det indeholder Trigonometrische und Polygonometrische Akten, Einschätzungskupons og -akten, Grundsteuerfortschreibungsverhandlungen, Messungsverhandlungen und Feldbücher, Gemarkungsakten, Summarische Übersicht der Mutterrollenartikel und Originalflurbücher og Güterauszüge (se katasterkontorer).</p>		

Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Den kgl. regering i Slesvig, Sektion A, B og D (sager vedr. Tinglev-Tønderbanen, nordslesvigske stiftelser, statschausseerne i Aabenraa-Sønderborg byggekreds, lodsstationer og salget af Haderslev Dam)	1865-1921	9
2	Den kgl. regering i Slesvig, Sektion A (Sager vedr. vaccinations-, apoteker- og jordemodervæsen)	1865-1920	7
3	Den kgl. regering i Slesvig, Skovkontoret (Forstbureau)	1864-1920	88
4	Den kgl. regering i Slesvig, Katasterkontoret (Katasterbureau)	1871-1920	1263
Noter			
<p>2 og 3 blev i 2000 overført til landsarkivet fra Rigsarkivet.</p> <p>Langt størstedelen af regeringens arkiv findes i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 309), hvor det iøvrigt er det største arkivfond. En fortegnelse over gruppenumre og et alfabetisk sagsregister hertil findes som kopi på landsarkivet. I Landesarchiv findes desuden overpræsidentens fuldstændige arkiv (Abt. 301) og de kortvarige overgangsmyndigheders arkiver (Abt. 59-62). En registratur til overpræsidentens arkiv findes ligeledes i kopi på landsarkivet. I landsarkivets bibliotek findes endvidere regeringens meddelelstedende, "Amtsblatt der königlichen Regierung zu Schleswig".</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-2	Den kgl. regering i Slesvig	Utrykt på læsesal	
3	Fortegnelse over de til Danmark afleverede Aktstykker vedrørende Flensborg, Sønderborg, Aabenraa og Haderslev Distrikter	Utrykt på læsesal	
4	Afleveringsfortegnelse jr. nr. 1997-324-35	Utrykt i landsarkivets arkiv	

Den preussiske forvaltning
1867-1920

Landråder

1867-1920

Arkivskaberbeskrivelse

Med forordningen af 22. september 1867 blev det gamle administrative kludetæppe endeligt og på én gang erstattet med et ensartet system af landkredse. Landkredsene efterfulgte de forhenværende amter, men i modsætning til forgængerne omfattede de alle jurisdiktioner i området, udover herrederne altså også købstæder, godser, oktrojerede køge og selvstændige landskaber.

Landråderne overtog de hidtidige amtmænds opgaver. De blev udnævnt af overpræsidenten og var statsmagtens repræsentanter på mellemniveau. Fra 1889 blev de udnævnt efter forslag fra kredsudvalget. Landråderne havde vidtgående beføjelser som chefer for kredsforvaltningen og deltog i alle udvalg på kreds niveau. De var formænd for kreds dagene, som blev valgt af købstæderne, de større landejendomsbesiddere og landkommunerne. Kreds dagene havde ingen selvstændig arkivdannelse, hvorimod de i 1889 oprettede kredsudvalg dannede egne arkiver (se disse).

Kredsforvaltningen omfattede stort set hele det offentlige liv, og derfor findes der ligesom i de ældre og nyere amtsarkiver sager om stort set alle emner, der blev berørt af den offentlige forvaltning.

I 1920 blev landkredsene erstattet med de nye amter, hvis grænser blev tilpasset til de nye forhold. Syd for grænsen eksisterer landkredsene med landrådet i spidsen fortsat, men deres antal blev reduceret under reformerne i 1970'erne. Landrådsarkiverne er helt centrale for forskningen i Nordslesvigs preussiske periode.

Administrativ inddeling

Den preussiske kredsinddeling respekterede i Nordslesvig stort de gamle amtsgrænser efter reformerne fra 1850 og 1853/54. Det gamle Løgumkloster amt, som siden 1850 havde stået under amtmanden i Tønder, blev nu fuldstændigt indlemmet i Tønder kreds. De hidtidige kongerigske enklaver i Vestslesvig kom ligeledes under Tønder amt. Resterne af Nordborg amt (d.v.s. Nordals, idet Ærø 1864 blev afstået til Danmark) kom under Sønderborg amt. Haderslev amt mistede de "otte" sogne og de områder ved Ribe, der i 1864 kom til Danmark, og måtte tillige afstå den nordlige del af Rømø til Tønder amt. Aabenraa amt beholdt grænserne fra før 1864. Det samme gjaldt Flensborg amts vestlige dele med Bov og Hanved sogne og Hønsnap kommune (i det ellers under Aabenraa amt hørende Holbøl sogn), indtil byen Flensborg i 1889 blev kreds fri by. Den sydlige del af Tønder kreds blev efter 1920 bestående som Sydtønder kreds (Kreis Südtondern) med sæde i Nibøl, indtil det i 1970 blev indlemmet i det nye Nordfrislands amt.

Et kort over kredsinddelingen findes i nedenstående bog s. 10.

Litteratur om arkiverne

Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920. København 1999, s. 9 f.

Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold

Landrådsarkiverne indeholder sager om følgende emner (her illustreret med emneinddelingen i Aabenraa landrådsarkiv): Landrådsadministrationen og personalia, sager vedr. det kongelige hus, sager vedr. Det Tyske Rige, sager vedr. den preussiske stat og dens myndigheder, kommunalforbund, statistik, politisk politi, alm. politiforvaltning, brandvæsen, foreninger, sikkerhed og offentlig orden, medicinalopsyn og hygiejne, dyrlægevæsen, byggeopsyn, næringsvæsen, kriminalpoliti, forsikringer og sparekasser, skovvæsen, fiskeri og landbrug, trafikvæsen, retsvæsen, kirkesager, skolesager, videnskab og kultur, finansvæsen og skatter, militær.

Sønderborg landrådsarkiv indeholder desuden kirkevisitorsager 1864-1885 og militærstamruller 1847-1888. Fra Flensborg landråd findes kun skolesager fra Bov sogn på landsarkivet.

Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev landråd	(1845-) 1867-1920	700
2	Aabenraa landråd	(1851-) 1867-1920	677
3	Sønderborg landråd	(1847-) 1867-1920	2323
4	Tønder landråd	(1833-) 1864-1920	944
5	Flensborg landråd	1908-1921	1
Noter			
<p>Nogle sager fra Aabenraa landrådsarkiv (især politiske politisager) findes i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 320); disse er imidlertid også fortegnet i nedenstående registratur. Også fra Haderslev og Sønderborg landrådsarkiver findes en del sager i Abt. 320. En utrykt fortegnelse herover findes på læsesalen.</p> <p>Tønder landrådsarkiv blev i 1920 delt fuldstændigt mellem Tønder amt og Sydtønder kreds. De to landsarkiver har i 1999 udgivet den nedenfor nævnte fælles fortegnelse.</p> <p>Flensborg landrådsarkiv findes ligeledes i Abt. 320.</p> <p>Opmærksomheden henledes på de enkelte kredsers trykte samlinger af forordninger, cirkulærer, kredsdaysreferater, budgetter og regnskaber o.m.a. i <i>Kreisblatt des Kreises NN</i>. Hertil findes der undertiden sagregistre. Kredsbladene findes i Landsarkivets bibliotek.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Haderslev landrådsarkiv. Aabenraa 1983.	Utrykt på læsesal	
2	Aabenraa landråd 1867-1920. Aabenraa kredsudvalg 1889-1920. Aabenraa kredsskoleinspektør 1876-1920. Aabenraa 1999.	Trykt	
3	Sønderborg landrådsarkiv, u. år	Utrykt på læsesal	
4	Tønder kreds/Kreis Tondern 1867-1920. Kreis Südtondern/Sydtønder kreds 1920-1950. Schleswig 1999.	Trykt	
5	Der findes ingen fortegnelse. Arkivet rummer kun sager vedr. Bov skoleforbund.		

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Kredsudvalg	1889-1920	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Mens landrådene var repræsentanter for den statslige forvaltning, var kredsudvalgene myndigheder for det kommunale selvstyre på kredsplan. Ifølge den preussiske kommuneordning skulle der vælges kredsuge (Kreistage) efter den preussiske valgret, der delte borgerne i tre skatteklasser. Kredsugens formand var imidlertid landråden, derfor findes kredsugssagerne i dennes arkiv. Som kredsugens udførende organ skabte man i 1889 kredsudvalgene, bestående af seks mænd valgt af kredsugens og ligeledes med landråden i spidsen. Kredsudvalgene overtog mange opgaver, som indtil da blev varetaget af landråden alene. Det gjaldt således administrationen af kredsugssagerne, ansættelse af embedsmænd, udnævnelse af amts- og kommuneformændene, tilsyn med personregisterførerne, fattigvæsenet på kredsplan (Landarmenwesen), jordemødre, vejvæsenet og amtsbanerne, kultiverings- og afvandingssagerne, tilsynet med kommunernes grænser, grunde samt budget- og regnskabsvæsen, byggetilladelser og tilladelser til industrielle anlæg, understøttelse af almennyttige foreninger og institutioner m.v. Endvidere afgjorde kredsudvalgene klagesager over kommune- og amtsformændenes beslutninger.</p>			
Administrativ inddeling			
Kredsudvalgenes virkeområde fulgte nøje kredsgrænserne (se landråder).			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920. København 1999, s. 20.			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
Jævnfør ovenfor under arkivskaberbeskrivelse. Kredsudvalgsarkiverne supplerer dermed landrådsarkiverne og omvendt.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev kredsudvalg	(1810) 1865-1925 (1945)	457
2	Aabenraa kredsudvalg	(1864) 1868-1924	301
3	Sønderborg kredsudvalg	1865-1925	242
4	Tønder kredsudvalg	1869-1920	205
Noter			
Landesarchiv Schleswig-Holstein opbevarer i Abt. 320.21 en betydelig del af det oprindelige arkiv for Tønder kredsudvalg. Her findes også nogle sager om området nord for den nuværende grænse. Både den danske og den tyske dele af Tønder kredsudvalgsarkiv er fortegnet i nedenstående fællesregistratur sammen med landrådsarkivet.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Luise Conrad: Haderslev kredsudvalgsarkiv 1889-1920. Aabenraa 1999.	Utrykt på læsesal	
2	Aabenraa landråd 1867-1920. Aabenraa kredsudvalg 1889-1920. Aabenraa kredsskoleinspektør 1876-1920. Aabenraa 1999.	Trykt	
3	Sønderborg kredsudvalgssarkiv, u. år	Utrykt på læsesal	
4	Tønder kreds/Kreis Tondern 1867-1920. Kreis Südtondern/Sydtønder kreds 1920-1950. Schleswig 1999.	Trykt	

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Kredsskole- inspektører		1876-1920
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Med lov af 11. marts 1872 afskaffede den preussiske forvaltning det gejstlige skoletilsyn. Ganske vist blev de nye lokalskoleinspektørembeder i de fleste tilfælde fortsat besat med sognepræsten, men provstiets skole-visitatorium blev erstattet med kredsskoleinspektørembedet, der i reglen blev besat med en seminarielærer eller en anden embedsmand. Hans opgave var tilsynet med det pædagogiske arbejde og skolens faglige forhold. Tilsynet med skolens bygninger blev overdraget til landråden og blev desuden varetaget af embedslægen.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Indtil 1870'erne var skoleopsynsdistrikterne sammenfaldende med provstierne. Det første nye kredsskoleinspektørembede på kredsplan blev oprettet 1876 i Aabenraa. Dette varetog fra 1877 også tilsynet med Sønderborg provsti og to år senere desuden med Als provsti. Tønder og Haderslev amter fik deres egne inspektører i 1877 h.h.v. 1879. I tidens løb skete der forskellige ændringer i inddelingen, som imidlertid ikke har den store betydning for arkivdannelsen. Af nedenstående fortegnelse vil det fremgå, hvor akterne om den enkelte skole findes.</p>			
Litteratur om arkiverne			
<p>Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920. København 1999, s. 25. L. S. Ravn: Træk af folkeskolens historie i Nordslesvig 1864-1920, 1981, s. 117 f.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
<p>Arkiverne indeholder sager om skoleforvaltningen, personalia om lærerne, sager om de enkelte skoler i amtet og nogle forskellige sager bl.a. vedr. finansiering og undervisning.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev kredsskoleinspektør	(1853-)1872-1920	48
2	Aabenraa kredsskoleinspektør	1876-1920	26
3	Sønderborg kredsskoleinspektør	(1843-)1875-1920	24
4	Tønder kredsskoleinspektør	(1847-)1875-1920	45
Noter			
<p>Se også landrådsarkivernes sager om de enkelte skoler.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-4	Kredsskoleinspektører	Utrykt på læsesal	
2	Aabenraa landråd 1867-1920. Aabenraa 1999. Aabenraa kredsudvalg 1889-1920. Aabenraa kredsskoleinspektør 1876-1920. Aabenraa 1999, s. 190-195.	Trykt	

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Preussisk skatte- og finansforvaltning	1868-1920
---	---	------------------

Arkivskaberbeskrivelse

Efter indlemmelsen i Preussen blev det gamle uensartede skattevæsen afløst af et moderne system med bygningsskat, grundskat, næringsskat og indkomstskat som hovedstreng. Selve opkrævningen af skatterne varetoges af skattekasserne, der fra 1868 afløste de traditionelle amtsstuer. Skattekasserne blev i 1895 erstattet af kredskasser organiseret på kredsplan, idet Aabenraa og Sønderborg kredse havde fælles kredskasse. Skattefastsættelsen blev foretaget af et seksmandsudvalg med landråden i spidsen. Disse kredsligningskommissioner støttede sig på forberedende arbejder i kommunerne, hvor et udvalg med kommuneforstanderen i spidsen ansatte borgernes skattepligtige indkomster. Administrationen af kredsenes kommunale indtægter og udgifter blev adskilt fra skattevæsenet og varetaget af særlige kredskommunalkasser.

Administrativ inddeling

Indtil de blev samlet på kredsplan i 1895, fandtes der skattekasser i Haderslev, Rødding, Toftlund (de to sidstnævnte forenet 1875), Aabenraa, Gråsten, Broager, Sønderborg, Nordborg, Augustenborg (sidstnævnte forenet 1874), Tønder og Løgumkloster.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920, Kbh. 1999, s. 23-24.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Hovedparten af indholdet er skattelister og skatteopkrævningslister samt regnskabsprotokoller og bilag og akter. Blandt arkivalierne skal derudover fremhæves de såkaldte "Lagerbücher" i skattekassearkiverne, der er anlagt ca. 1867 med et folie for hver ejendom, som oplyser ejernavn, skatteareal, skatteværdi, skatter og afgifter m.v. Kredskassearkiverne indeholder bl.a. sager om rentebankrenter og andre renteformer. Skattesagerne fra de forskellige kredse (amter) indeholder bl.a. selvangivelser og andet skatteligningsmateriale og omfatter arkivalier fra kredsligningskommissionerne og kredsudvalgene.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev skattekasse med Rødding og Toftlund	(1868-1895)	51
2	Aabenraa skattekasse	(1868-1895)	8
3	Gråsten skattekasse	1874-82 og u. år	3
4	Broager skattekasse	1868-1914	50
5	Sønderborg skattekasse	1872-1882	6
6	Nordborg skattekasse	1868-(1895)	5
7	Augustenborg skattekasse	1867-(1895)	38
8	Løgumkloster skattekasse	U. år	3
9	Tønder skattekasse	1856-1894	7
10	Lø-Møgeltønder herredskasse	(1698) 1864-1889	13
11	Haderslev kredskasse (heri enkelte akter fra skattekassen)	(1895-1920)	59
12	Aabenraa-Sønderborg kredskasse	(1895-1920)	53
13	Tønder kredskasse	(1895-1920)	64
14	Haderslev kredskommunalkasse	(1867-1920)	ca. 18 m
15	Aabenraa kredskommunalkasse	(1867-1920)	ca. 17 m
16	Sønderborg kredskommunalkasse	(1867-1920)	ca. 6 m
17	Tønder kredskommunalkasse	(1867-1920)	ca. 2 m
18	Haderslev amts skattesager/kredsligningskommission	1908-1920 og u. år	885

19	Aabenraa amt skattesager/kredsligningskommission	1891-1921 og u. år	572
20	Sønderborg amt skattesager/kredsligningskommission	u. år	591
21	Flensborg amts skattesager/kredsligningskommission	1914 og u. år	29
22	Tønder amt skattesager/kredsligningskommission	u. år	281
23	Haderslev kredsudvalgsarkiv – skattesager	u. år	106
24	Sønderborg kredsudvalgsarkiv – skattesager	u. år	42
25	Aabenraa kredsudvalgsarkiv – skattesager	u. år	125
Noter			
Se i øvrigt skattesager i landråds- og kredsudvalgsarkiver samt kommunearkiver.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-13	Seddelregistraturer samt håndskreven fortegnelse: Skattekasser og kredskasser	Utrykt på læsesal	
14-17	Uregistreret		
18-24	Skattesager i ligningskommissioner – kredsudvalg (ældre end 1920)	Utrykt på læsesal	
25	Hans Schultz Hansen (red.): Aabenraa landråd 1867-1920. Aabenraa kredsudvalg 1889-1920. Aabenraa kredsskoleinspektør 1867-1920. Aabenraa 1999, s. 124-133.	Trykt	

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Katasterkontorer	1876-1920
---	-------------------------	------------------

Arkivskaberbeskrivelse

Den preussiske matrikelorganisation (Katasterverwaltung) blev indført i Sønderjylland i 1876. Den skulle udarbejde det kort- og protokolmateriale, som var nødvendigt for opkrævningen af grund- og bygnings-skatten. Der blev oprettet lokale katasterkontorer oftest svarende til landrådskredsene. De hørte under et centralt katasterkontor ved den kgl. regering i Slesvig (se denne). Straks gik matrikelvæsnet i gang med en grundlæggende nyvurdering af grund- og bygningsejendommene i provinsen Slesvig-Holsten. De forskellige kort og protokoller, som blev udfærdiget i forbindelse hermed, blev ajourført frem til nyeste tid, efter 1920 af de nye danske amtslandinspektørkontorer (se disse), som videreførte de preussiske katasterkontorers arbejde nogenlunde uændret.

Administrativ inddeling

Der fandtes fem kontorer i Nordslesvig: Haderslev, Toftlund, Aabenraa, Sønderborg og Tønder. Aabenraa og Tønder svarede til landrådskredsene, mens Haderslev kreds var delt i to med kontor i Haderslev for øster- amtet og i Toftlund for vesteramtet. Kontoret i Tønder tog sig af den nordlige del af Tønder kreds, mens et kontor i Nibøl omfattede den sydlige. Bov sogn hørte under katasterkontoret i Flensborg.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Lars N. Henningsen: Ejendoms historie i Sønderjylland. En arkivvejledning. Aabenraa 1996, s. 21-22, 25-26, 50-53.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Ved opmålingerne i marken blev areal og ejer noteret i målebøger (*manualer*), der udgjorde grundlaget for parcelbøgerne (*Flurbücher*), hvor de enkelte parceller blev registreret efter beliggenhed og inddelt i klasser efter jordens bonitet. Med udgangspunkt i areal og bonitet blev jordstykkernes nettoudbytte (Grundsteuer-reinertrag) fastsat. I *artikelbøgerne* (senere benævnt *matrikelbøgerne*) opregnedes de parceller, der tilhørte samme ejer, under ét samlet artikelnummer, og her blev ejendommens samlede grundskat opført. Ved siden af protokollerne fandtes der flere slags kort: De såkaldte *Stückvermessungshandrisse* er detaljerede kort på grundlag af manualerne, mens matrikelkortene (*Gemarkungskarten*) omfattede hele ejerlavet, om nødvendigt delt på flere kort.

For bygningernes vedkommende blev der foretaget en registrering af deres ejerforhold og en beskrivelse af deres beliggenhed, formål, indretning, byggematerialer og tilstand. På basis heraf beregnedes og anførtes bygningernes bruttonytteværdi (Nutzungswert), som var grundlaget for bygningsskatteudskrivningen. Det skete i bygningsskatterullerne (*Gebäudesteuerrollen*), der løbende blev opdateret. Hvert 15. år skete en grundlæggende nyvurdering med udfærdigelse af nye bygningsskatteruller.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Toftlund katasterkontor	(1861) 1872-1928	289
2	Haderslev katasterkontor	1873-1921	157
2	Aabenraa katasterkontor	1870-1920 (1952)	131
3	Sønderborg katasterkontor	1865-1920	35
4	Tønder katasterkontor	1876-1927 (1949)	21
5	Flensborg katasterkontor	1875-1921	15

Noter

Kort- og Matrikelstyrelsens sønderjyske kontor i Aabenraa opbevarer stadig følgende arkivalier fra katasterkontorerne: Parcel- og matrikelbøger, sognevisse ejendomsregistre, Stückvermessungsgrundrisse og Feldbücher. Endvidere målearkivet med urmåling og tyske målinger til 1920, markrids, måleblade og Ostenfeldskitser.

Landsarkivet har de tilsvarende protokoller fra katasterkontoret under Regeringen i Slesvig (se denne). Her er indholdet ajourført indtil 1920.

Vedr. matrikelkort, se amtslandinspektørkontorerne 1920-1999.

Sagerne fra Tønder katasterkontor vedrører kun Skærbæk sogn, der indtil 1920 hørte under Toftlund katasterkontor. De øvrige sager er ikke bevaret. Sagerne fra Flensborg katasterkontor vedrører udelukkende Bov sogn.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-5	Luise Conrad: Amtsländinspektörarkiver (Katasterarkiver) ca. 1880-1920. Aabenraa 2002	Utrykt på læsesal

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Herredsfogderier	1867-1889	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Herredsfogderierne er de slesvigske herreders efterfølgere. Da man den 26. juni 1867 adskilte retsplejen fra forvaltningen, mistede herredsfogderne deres dømmende beføjelser. De forblev imidlertid et administrativt mellemed mellem landråd/kreds og kommunerne, mens gods- og kogsdistrikterne forblev sideordnede. Herredsfogderiernes politimyndighed blev endog udvidet, bl.a. varetog de brand- og byggeopsynet. Desuden overtog herredsfogderierne ansvaret for vej- og vandafledningsvæsenet og havde opsyn over kommunerne, erhvervslivet, foretog statistiske indberetninger m.v. Faktisk havde herredsfogderierne visse udøvende administrative beføjelser eller i det mindste en kontrol- eller mellemedsfunktion i næsten alle områder af det offentlige liv. Først den 1. april 1889 blev denne slesvigske/danske særform af et administrativt mellemedtrin afskaffet. Som afløsning indførte man amtsforstanderskaberne, som allerede var kendt i de andre dele af Preussen siden 1872.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Herredsfogderiernes grænser svarede ikke ganske til de gamle herreder, men stort set til de nye amtsretsdistrikter. Koge, godser, købstæder og (fra 1869) flækker blev ikke indlemmet i herredsfogderierne. Et kort over herredsfogderierne findes i nedennævnte bog s. 10 samt i nedenstående fortegnelse s. 5</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920. København 1999, s. 11f. Hans Schultz Hansen: Herredsfogderiarkiver fra Nordslesvig 1868-1889. Aabenraa 1991, s. 1-33.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
<p>I de enkelte herredsfogderiarkiver er der bevaret mange typer af sager. Mens der i enkelte arkiver kun på tilfældig vis er bevaret enkelte sager, er andre næsten fuldstændige. Almindelige forvaltnings- og i endnu højere grad politisager danner langt den største del af indholdet.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev I herredsfogderi	1868-1894 (-1905)	13
2	Haderslev II herredsfogderi	1865-1889	14
3	Tillæg til Haderslev I og II herredsfogderi	1874-1886	5
4	Rødding herredsfogderi	1867-1890 (-1912)	6
5	Toftlund herredsfogderi	1868-1889	1
6	Aabenraa herredsfogderi	1865-1889	61
7	Gråsten herredsfogderi	(1841-) 1867-1890	56
8	Augustenborg herredsfogderi	1859-68	1
9	Nordborg herredsfogderi	1863-1892	76
10	Broager herredsfogderi	1868-90	79
11	Løgumkloster herredsfogderi	1863-90	70
12	Visby (og indtil 1874 Tønder) herredsfogderi	1864-1890	137
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-12	Hans Schultz Hansen: Herredsfogderiarkiver i Nordslesvig 1868-1889. Aabenraa 1991, s. 35-159.	Trykt	

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Amtsforstandere		1889-1920
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Med virkning fra 1. oktober 1889 blev der nogle år senere end i de andre preussiske provinser indført en række embeder som amtsforstandere. Disse erstattede de hidtidige herredsfogderier samt godsernes og koge-nes selvstændige politivæsen. Amtsforstanderembedet var i princippet et ulønnet tillidshverv, og amtsforstanderen blev udpeget af overpræsidenten på grundlag af en kandidatliste fra kredsagen. Amtsforstanderne var et administrativt mellemed mellem kredsforvaltningen og kommunestyret. Ligesom forgængerne udøvede de opsynsfunktionen over næsten alle områder i det offentlige liv på det lokale plan.</p> <p>Ofte var det i Nordslesvig ikke muligt at finde fagligt kvalificerede amtsforstanderkandidater, der samtidig var pålideligt loyale overfor den preussisk-tyske øvrighed. I disse tilfælde udpegede overpræsidenten kommissariske amtsforstandere. De var lønnede embedsmænd, og deres virkekreds omfattede flere amtsdistrikter. Ganske vist kunne man med tiden finde flere og flere velegnede ordinære amtsforstandere, men endnu i 1913 blev 25 amtsdistrikter administreret af kommissariske amtsforstandere. Den 28. juni 1920 blev amtsforstanderinstitutionen ophævet, da politimesterembedet blev indført.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Amtsforstanderdistrikterne var væsentlig mindre end herredsfogderierne, og købstæder og flækker blev holdt udenfor denne inddeling. Distrikterne omfattede sjældent flere end 2-3 kirkesogne. Haderslev amt bestod af 21, Aabenraa amt af 14, Sønderborg amt af 21 og Tønder amts nordlige del af 17 amtsforstanderdistrikter. Da nogle amtsdistrikter i hele perioden blev forvaltet af en kommissarisk forstander for flere sogne, har disse ikke dannet selvstændige arkiver. I Haderslev amt gjaldt det Agerskov, Bevtoft, Branderup og Toftlund (alle under den kommissariske amtsforstander i Toftlund, indtil 1907 også Højrup), Gram, Hygum, Lintrup og Rødding (den kommissariske amtsforstander i Rødding, indtil 1893 også Jels og Skodborg), Hvidding, Roager og Skærbæk (den kommissariske amtsforstander i Skærbæk). Fjelstrup og Stepping (indtil 1895 under Tyrstrup kommissariske amtsforstander) fik snart selvstændige amtsforstandere, hvis arkiver desværre ikke er bevaret. Det samme gælder Nustrup, som indtil 1892 blev administreret af amtsforstanderen i Vojens sammen med flere nabodistrikter. I Sønderborg kreds havde Egen, Havnbjerg, Holm, Nordborg (ekskl. flækken af samme navn), Oksbøl og Svenstrup amtsdistrikter en fælles forstander i Nordborg og har derfor ikke dannet selvstændige arkiver. De øvrige kommissariske amtsforstandere i Haderslev, Tyrstrup, Brede, Sønderborg og Augustenborg blev efter en periode afløst af ordinære amtsforstandere, som dannede selvstændige arkiver i de pågældende distrikter.</p> <p>Et kort over amtsforstanderdistrikterne findes i de to nedenstående afhandlinger.</p>			
Litteratur om arkiverne			
<p>Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920. København 1999, s. 12-15. Gottlieb Japsen: Amtsforstanderinstitutionen i Nordslesvig, i: Festskrift til Johan Hvidtfeldt. København 1978, s. 189-207.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
<p>Da amtsforstanderarkiverne blev flyttet rundt fra bopæl til bopæl ved et amtsforstanderskifte og da der ikke fandtes ensartede regler, er det noget forskelligt fra amtsdistrikt til amtsdistrikt, hvad og hvor meget der er bevaret. For det meste indeholder arkiverne forskellige slags politisager, dvs. politiske politisager, udlændinge- og optantsager, sager vedr. bygnings- og medicinalopsyn og ordenspolitisager, men også mangfoldige andre sager som forsikringsager, vej- og vandafledningssager, erhvervs- og landbrugssager m.m.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
Haderslev kreds:			
1	Agerskov amtsforstander	1875-1919	2
2	Bevtoft amtsforstander	1869-1920	2
3	Branderup amtsforstander	1869-1920	3
4	Frørup amtsforstander	1889-1920	4

5	Haderslev kommissariske amtsforstander	(1869)1885-1910	20
6	Halk amtsforstander	1878-1920	35
7	Hammelev amtsforstander	1874-1920	4
8	Hoptrup amtsforstander	1867-1920	26
9	Højrup II amtsforstander	(1870)1884-1920	18
10	Jels amtsforstander	(1865)1893-1920	10
11	Rødning kommissariske amtsforstander	1866-1921	119
12	Skodborg amtsforstander	1872-1920	33
13	Skærbæk kommissariske amtsforstander	(1839) 1878-1921	179
14	Sommersted amtsforstander	1878-1920	7
15	Toftlund kommissariske amtsforstander	1867-1920	44
16	Tyrstrup amtsforstander (inkl. den kommissariske)	1889-1920	14
17	Vedsted amtsforstander	1876-1919	4
18	Vilstrup amtsforstander	1870-1920	24
19	Vojens amtsforstander (inkl. den kommissariske)	1873-1920	31
20	Øsby amtsforstander	(1845)1867-1920	27
21	Aastrup amtsforstander	1882-1919	24
Nr. 1-3 bestyredes 1889-1920 af den kommissariske amtsforstander i Toftlund (nr. 15), til 1907 også nr. 9.			
Nr. 4 bestyredes 1889-1895 af den kommissariske amtsforstander i Tyrstrup (nr. 16).			
Nr. 6, 8, 18, 20 og 21 bestyredes 1889-1994 af den kommissariske amtsforstander i Haderslev (nr. 5).			
Nr. 7, 14 og 17 bestyredes 1889-1892 af den kommissariske amtsforstander i Vojens (nr. 19).			
Nr. 10 og 12 bestyredes 1889-1893 af den kommissariske amtsforstander i Rødning (nr. 11).			
Aabenraa kreds:			
22	Adsbøl amtsforstander	1895-1920	8
23	Bjolderup amtsforstander	1887-1920	47
24	Bov amtsforstander	(1872)1881-1920	50
25	Ensted amtsforstander	(1877)1889-1920	26
26	Felsted amtsforstander	(1859)1885-1920	59
27	Gråsten amtsforstander	1877-1920	78
28	Hellevad amtsforstander	1886-1920	9
29	Holbøl amtsforstander	1889-1920	35
30	Klipleve amtsforstander	(1884)1889-1920	22
31	Ladegaard amtsforstander	(1876)1883-1920	12
32	Løjt amtsforstander	(1870)1886-1920	37
33	Rinkenæs amtsforstander	1880-1920	85
34	Rise amtsforstander	(1877)1885-1920	36
35	Øster Løgum amtsforstander	(1872)1889-1921	11
Nr. 22 udskilt som selvstændigt distrikt fra Gråsten amtsdistrikt i 1910.			
Sønderborg kreds:			
36	Augustenborg kommissariske amtsforstander	1884-1901	1
37	Asserballe amtsforstander	1880-1920	22
38	Broager amtsforstander	(1865)1880-1920	33
39	Dybbøl amtsforstander	(1861)1887-1920	5
40	Egen amtsforstander	1889-1920	19
41	Egernsund amtsforstander	1883-1920	27
42	Havnbjerg amtsforstander	(1872)1889-1919	11
43	Holm amtsforstander	(1867)1889-1920	19
44	Hørup amtsforstander	(1870)1877-1920	7
45	Kegnæs amtsforstander	1890-1919	1
46	Ketting amtsforstander	1916-1920	2
47	Lysabild amtsforstander	1890-1920	2
48	Nordborg kommissariske amtsforstander	1890-1920	3
49	Notmark amtsforstander	(1862)1879-1920	40

50	Oksbøl amtsforstander	(1870)1884-1920	12
51	Sottrup-Nybøl amtsforstander	(1882)1887-1920	8
52	Svenstrup amtsforstander	(1880)1887-1920	17
53	Sønderborg kommissariske amtsforstander	(1873)1912-1920	7
54	Tandslet amtsforstander	(1870)1876-1920	7
55	Ulkebøl amtsforstander	1866-1920	30
56	Ullerup amtsforstander	1871-1920	10

Nr. 37, 46 og 49 bestyredes indtil 1900 af den kommissariske amtsforstander i Augustenborg (nr. 36).

Nr. 39, 51 og 56 var 1889-1893 selvstændige amtsdistrikter, men bestyredes derefter af Sønderborg kommissariske amtsforstander (nr. 53).

Nr. 40, 42-43, 50 og 52 bestyredes 1889-1920 af Nordborg kommissariske amtsforstander (nr. 48).

Nr. 44-45, 47 og 54 bestyredes 1889-1900 af Augustenborg kommissariske amtsforstander (nr. 36), derefter af Sønderborg kommissariske amtsforstander (nr. 53).

Nr. 55 bestyredes 1889-1920 af Sønderborg kommissariske amtsforstander.

Tønder kreds:

57	Abild amtsforstander	1894-1919	6
58	Ballum amtsforstander	1873-1921	27
59	Brede amtsforstander	(1853)1887-1920	70
60	Bredebros kommissariske amtsforstander	1883-1919	69
61	Burkal amtsforstander	(1867)1885-1920	14
62	Bylderup amtsforstander	1878-1900	1
63	Døstrup amtsforstander	1884-1920	16
64	Emmerlev amtsforstander	1897-1919	6
65	Hostrup amtsforstander	1887-1920	19
66	Møgeltønder amtsforstander	1880-1919	8
67	Nørre Løgum amtsforstander	1889-1920	19
68	Ravsted amtsforstander	1886-1921	16
69	Rudbølkog amtsforstander	(1868)1889-1921	18
70	Rømø amtsforstander	(1875)1889-1919	16
71	Tinglev amtsforstander	(1855)1889-1920	11
72	Visby amtsforstander	1889-1920	15
73	Øster Højst amtsforstander	1889-1920	29

Nr. 57-59, 63-64, 66, 70 og 72 bestyredes indtil 1908 af Bredebros kommissariske amtsforstander (nr. 60).

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-73	Louise Conrad og Holger Madsen: De nordslesvigske amtsforstanderarkiver 1889-1920. Aabenraa 2000.	Utrykt på læsesal

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Amtsretter	1867-1920
---	-------------------	------------------

Arkivskaberbeskrivelse

Retsvæsenets endelige udskillelse fra forvaltningen også i den underste instans var et af de vigtigste moderniseringsaspekter af forvaltningens tilpasning til de preussiske forhold efter 1867. I stedet for som hidtil magistraterne h.h.v. herredsfogderierne blev amtsretterne den første instans i de fleste retssager. De kunne pådømme straffesager, når straffen ikke var hårdere end 3 måneders fængsel eller 600 mark i bøde, og civilretssager, når stridsgenstandens værdi ikke var over 300 mark. Større sager forhandlede ved den næsthøjere instans, landsretten (før 1879: kredsretten) i Flensborg, som omfattede hele det gamle hertugdømme Slesvig undtagen Egernefælde kreds. Amtsretterne tog sig også af familieretsforhold, testamenter, skiftevesen, tinglysning, registrering af selskaber, foreninger m.v.

Administrativ inddeling

Inddelingen af amtsretsdistrikterne gennemgik i 1870'erne adskillige fornyelser, indtil den i 1879 fandt sin endelige form, som blev bibeholdt til 1920. I Haderslev amt fandtes amtsretter i Haderslev (indtil sammenlægningen i 1873 tre selvstændige enheder), Rødding og Toftlund. Amtsretten i Sønderborg indlemmede i 1871 amtsretterne i Augustenborg og Broager, mens Nordborg forblev bestående. Amtsretterne i Tønder og Løgumkloster sammenlagdes i 1871, men i 1879 blev sidstnævnte genoprettet, mens den hidtidige Visby amtsret blev nedlagt. Mellem Aabenraa og Flensborg amter blev kredsgrænsen ikke altid respekteret. Efter at de to amtsretter i Aabenraa var blevet forenet i 1871, nedlagde man Gråsten amtsret i 1873 og delte den mellem Aabenraa og Flensborg. Aabenraa amts sogne ved Flensborg Fjord kom dermed under Flensborg amtsret.

Et kort over amtsretternes inddeling efter 1879 findes i nedenstående bog om de preussiske arkiver s. 22.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920, København 1999, s. 21-23.

Landsarkivet for de sønderjyske landsdele. En oversigt ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. Aabenraa 1944, s. 87-89.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Udover retsinterne sager og personalesager findes der retssager af følgende slags: civilretssager (forligssager, processager, konkursager m.m.), legitimationssager, taksationssager, sager om fængselsvæsenet, strafferets-sager (domme, private og offentlige anklager), testamentssager, skiftesager, formyndersager, sager vedr. afløsning af realbyrder, firmaregistre, foreningsregistre og lignende. De fleste sager er ordnet alfabetisk efter personer. Fra de i 1870'erne nedlagte amtsretter findes kun få sager i deres selvstændige arkiver. Mest er det skifte- og formyndersager, i Gråsten amtsretsarkiv dog også bygningsskattesager (disse er åbenbart oprindeligt fra Flensborg amtsret) og testamentssager, i Augustenborg amtsretsarkiv næsten udelukkende testament-sager, i Visby amtsretsarkiv næsten udelukkende skiftesager. Fra den sydslesvigske Nykirke amtsret i Tønder amt findes nogle få skiftesager, ordnet efter personer.

Endvidere førte amtsretterne grundbøgerne og de dertil hørende grundakter, der efter 1920 videreførtes af de danske underretter.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev amtsret I-III, sammenlagt fra 1873	1867-1920	484
2	Rødding amtsret	1867-1920	361
3	Toftlund amtsret	1867-1920	375
4	Aabenraa amtsret I-II, sammenlagt i 1871	1867-1920	680
5	Gråsten amtsret, ophævet 1873, delt mellem 4 og 6	1868-1872	42
6	Flensborg amtsret	1868-1923	2
7	Sønderborg amtsret	1867-1920	795
8	Nordborg amtsret	1867-1920	179

9	Augustenborg amtsret, 1871 sammenlagt med 7	1868-1887	9
10	Broager amtsret, 1871 sammenlagt med 7	1866-1875	5
11	Tønder amtsret	1867-1920	336
12	Visby amtsret, ophævet 1879, delt mellem 11 og 14	1867-1883	20
13	Nykirke amtsret	1867-1871	3
14	Løgumkloster amtsret, 1871 sammenlagt med 11, genoprettet 1879	1867-1920	240

Noter

De fleste akter fra Flensborg amtsret findes i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 355). Dennes grundbøger vedrørende distriktets nordslesvigske ejerlav findes imidlertid ligesom alle andre grundbøger i de nyere amtsretters arkiver, hvor de danner en særskilt samling (se s. 72).

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-14	Registratur over amtsretsarkiverne 1867-1920.	Utrykt på læsesal

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Grundbøger og grundakter	Ca. 1881-1955	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Grundbogsvæsnet hørte til amtsretternes arbejdsområde. Af praktiske grunde er de udskilt fra amtsretternes arkiver og danner en særgruppe. Grundbogssystemet har en længere tradition i Mellemeuropa og blev i 1881 indført i Sønderjylland, hvor det nordiske tinglæsningsystem var gyldigt indtil da. I stedet for sidstnævnte byggede grundbogsprincippet på, at overdragelsen af rettigheden over et ejendom skete umiddelbart for retens <i>Grundbuchamt</i> med begge parter tilstedeværelse. For hvert ejerlav (som regel landkommune eller godsdistrikt) blev der anlagt en grundbog. Hver ejendom fik et grundbogsblad med oplysninger om artikelnummer, beliggenhed, størrelse, grundskatnettoudbytte, til- og fraskrivninger, ejere og adkomster, desuden oplysninger om servitutter, hæftelser og lignende indskrænkninger i dispositionsretten og om grundskyld, hypoteker og renteskyld. Selve dokumenterne blev samlet i grundakterne (inkl. de dokumenter, som svarer til det danske begreb "skøde"). Efter tinglysningssloven af 31. marts 1926 faldt grundakterne bort, og grundbøgerne blev videreført som tingbøger. Omskrivningen af grundbøgerne til moderne tingbøger skete gradvist omkring 1955.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Grundbøgernes og grundakternes administrative inddeling følger amtsretternes distriktsinddeling (se amtsretter). Inden for disse er ejerlavene (hyppigst svarende til kommunerne i preussisk tid) ordnet alfabetisk.</p>			
Litteratur om arkivet			
<p>Lars N. Henningsen: Ejendoms historie i Sønderjylland. En arkivvejledning. Aabenraa 1996, s. 17 f. Leif Hansen Nielsen: Tinglæsningsvæsnet, i: Harmonisering eller særordning. Aabenraa 2002, s. 259 f.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>Arkivet indeholder alle grundbøger og grundakter fra Nordslesvig siden 1881. Der findes alfabetiske navneregistre til de enkelte ejerlav, der oplyser ejerens "bind og blad" i grundbogen.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Haderslev amtsret: grundbøger og grundakter	1881-1955	1005
2	Rødding amtsret: grundbøger og grundakter	1881-1955	524
3	Toftlund amtsret: grundbøger og grundakter	1881-1955	778
4	Aabenraa amtsret: grundbøger og grundakter	1881-1955	1106
5	Gråsten amtsret: grundbøger og grundakter	1881-1955	1336
6	Sønderborg amtsret: grundbøger og grundakter	1881-1955	889
7	Tønder amtsret: grundbøger og grundakter	1881-1955	865
8	Løgumkloster amtsret: grundbøger og grundakter	1881-1955	469
Noter			
<p>Fra 1926 fungerede grundbøgerne som tingbøger. Tingbøger efter 1955 må søges på tinglæsningskontorerne.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		
1-8	<p>Der findes ingen fortegnelse, idet arkivet er "selvordnende" efter inddelingen i amtsretskredse og ejerlav. En ejerlavsforteegnelse findes på læsesalen. Desuden findes der her ved skranken matrikelnøgler, der omsætter de nuværende matrikelnumre til bind og blad i grundbogen (bortset fra Tønder amtsretsdistrikt). Navneregistre for de enkelte ejerlav kan ligeledes bestilles hos læsesalvagten.</p>		

Den preussiske forvaltning 1867-1920		Amtsretsadvokater		1867-1920	
Arkivskaberbeskrivelse					
Amtsretsadvokaten (tysk: Amtsanwalt eller Polizeianwalt) stod under statsadvokaten og var offentlig anklager ved amtsretterne.					
Administrativ inddeling					
Svarede til amtsretskredsene.					
Litteratur om arkiverne					
Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920, Kbh. 1999, s. 21f.					
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold					
Arkiverne er ikke særlig store. De indeholder personsager, proceslister og andre sager.					
Arkivoversigt					
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder		
1	Haderslev amtsretsadvokat	1867-1918	39		
2	Rødning amtsretsadvokat	1872-1920	12		
3	Toftlund amtsretsadvokat	1867-1920	4		
4	Aabenraa amtsretsadvokat	1879-1920	17		
5	Sønderborg amtsretsadvokat	1915-1920	3		
6	Nordborg amtsretsadvokat	1867-1891	2		
7	Løgumkloster amtsretsadvokat	1868-1916	9		
8	Tønder amtsretsadvokat	1907-1920	14		
Arkivfortegnelser					
Nr.	Fortegnelse			Medium	
1-8	Arkiverne er ikke registrerede.				

Den preussiske forvaltning 1867-1920		Notarer		1867-1920	
Arkivskaberbeskrivelse					
Notarerne, som tillige var advokater, overværede oprettelsen af kontrakter og lignende og bekræftede datoens og underskrifternes rigtighed. En genpart af kontrakterne blev liggende i hans arkiv.					
Administrativ inddeling					
Notarer var selvstændige advokater. Deres virkekreds har imidlertid holdt sig til amtsretsdistriktet. Derfor er arkivet ordnet efter amtsretsdistrikterne.					
Litteratur om arkivet/arkiverne					
Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele. En oversigt ved Frode Gribvad og Johan Hvidtfeldt. Aabenraa 1944, s. 89-90.					
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold					
Notariatsarkiverne indeholder genparten af kontrakter, testamenter o.l., nogle af dem imidlertid kun registre.					
Arkivoversigt					
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder		
1	Chr. Wilh. Dänhardt, Haderslev	1897-1915	97		
2	Sophus Erichsen, Haderslev	1904-1920	62		
3	L. Fr. Finley, Haderslev	1879-1903	13		
4	C. E. Jaspersen, Haderslev	1870-1893	18		
5	Heinrich L. Th. Mancke, Haderslev	1894-1917	54		
6	G. Vogelgesang, Haderslev	1910-1920	18		
7	H. Christiansen, Rødding	1909-1918	23		
8	Friedrich Eckard, Toftlund og Løgumkloster	1913-1919	9		
9	Heinr. Hartz, Toftlund	1913-1918	8		
10	Niels Schmidt, Toftlund	1903-1920	45		
11	Chr. Arp, Aabenraa	1896-1898	4		
12	J. Bachmann, Aabenraa	1894-1895	2		
13	Carl Bekker, Aabenraa	1868-1887	12		
14	W. Heckmann, Aabenraa	1919-1920	2		
15	Emil v. Hielmcrone, Aabenraa	1909-1920	20		
16	von Krogh, Aabenraa	1882-1887	2		
17	William Schmidt, Aabenraa	1907-1920	40		
18	Uwe Jens Schwennsen, Aabenraa	1868-1879	5		
19	Willibald Stahn, Aabenraa	1896-1906	29		
20	S. Siegfried H. Tücksen, Aabenraa	1887-1913	30		
21	Johan Alexandersen, Sønderborg	1899-1920	66		
22	Ewers, Sønderborg	1919-1920	2		
23	Fr. Wilhelm August Grimm, Sønderborg	1864-1898	48		
24	J. Jacobsen, Sønderborg	1893-1920	86		
25	Franz Christian Lübbe, Sønderborg	1867-1881	15		
26	Wilhelm Mau, Sønderborg	1907-1911	7		
27	von Barm, Tønder	1888-1889	1		
28	G. Giessing, Tønder	1868-1882	8		
29	Liedke, Tønder	1911-1920	19		
30	G. Paschkowsky, Tønder	1897-1901	2		

31	Raben, Tønder	1902-1909	8
32	Jens Ravn, Tønder	1868-1878	3
33	Peter Ritter, Tønder	1891-1917	74
34	L. C. Bargum, Rørkær	1864-1871	2
Noter			
Nedenstående seddelregistratur omfatter ikke alle arkiverne.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1-34	Notariatsarkiver		Seddelregistratur

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Strandfogder		1867-1920
Arkivskaberbeskrivelse			
Strandfogderne (tysk: Strandamt) varetog opsynet med kyststrækningerne (strandinger, strandingsgoods etc.).			
Administrativ inddeling			
Toftlund strandamt omfattede vestkysten fra Hviding til Skærbæk, mens de øvrige strandamter dækkede østkysten syd for Genner.			
Litteratur om arkivet			
Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920, Kbh. 1999, s. 24f.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Sager om strandinger, strandingsgoods etc.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Toftlund strandamt	1889-1918	4
2	Aabenraa strandamt	u. år	1
3	Gråsten strandamt	u. år	1
4	Sønderborg-Dybbøl strandamt	1870-1919	1
5	Broager strandamt	1869-1889	1
6	Dyvig strandamt	u. år	2
7	Egersund strandamt	1876-1890	1
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-7	I fortegnelsen "Mindre embeder", DI, nr. 328-338	Utrykt på læsesal	

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Forligsmænd		1879-1920
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Ved lov af 29. marts 1879 blev der indført en forligsmandsordning i den lokale retspleje med valgte forligsmænd (tysk: Schiedsmänner). Denne post var et ulønnet æreshverv. Forligsmanden skulle mægle og søge at forlige de stridende parter i de mindre omfattende sager. Det kunne være injuriersager og sager om legemsbeskadigelse, hvor forligsmandens inddragelse var obligatorisk for parterne, og det kunne være formueretlige og andre sager, hvor den var frivillig. Typiske forligsmandssager var uenighed mellem husbond og tjenestefolk, mester og lærling, udlejer og lejer af boliger og jord, sælger og køber af kvæg, håndværker og kunde, krovært og gæst etc. Hegns- og vandløbsstridigheder forekom også hyppigt.</p>			
Administrativ inddeling			
Forligsmandsinstitutionen omfattede en kommune eller flere i fællesskab.			
Litteratur om arkivet			
H. P. Jensen: Det preussiske forligsmandssystemets praksis i Tislund sogn (Sønderjyske Årbøger 1977, s. 113-117).			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Hovedsageligt protokoller, i enkelte tilfælde mere detaljerede beskrivelser af sagerne og korrespondance.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Forligsmanden i Augustenborg	1880-1919	2
2	Do. Branderup	1879-1920	1
3	Do. Broager	1880-1907	1
4	Do. Brøns	1880-1920	1
5	Do. Christiansfeld	1823-1915	3
6	Do. Fjelstrup	1882-1917	1
7	Do. Grarup	1879-1915	1
8	Do. Gråsten-Adsbøl	1879-1920	1
9	Do. Hjerndrup	1908-1914	1
10	Do. Hjortvad	1879-1905	1
11	Do. Højst	1880-1920	3
12	Do. Kastrup	1880-1920	1
13	Do. Kliplev	1880-1899	1
14	Do. Mindebjerg	1880-1920	1
15	Do. Notmark-Egen	1879-1920	1
16	Do. Nybøl (Sundeved)	1880-1920	3
17	Do. Over Jerstal	1880-1897	1
18	Do. Oksenvad	1909-1919	1
19	Do. Simmersted	1880-1919	1
20	Do. Skodborg	1879-1920	2
21	Do. Tønder	1879-1924	1
22	Do. Visby	1882-1920	2
Noter			
Nogle forligsmandsprotokoller kan findes i amtsretsarkiverne. Se utrykt fortegnelse herover på læsesalen.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-22	I fortegnelsen "Mindre embeder", DJ, nr. 757-787	Utrykt på læsesal	

Den preussiske forvaltning indtil 1867	Fysikater		Indtil 1920
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Som fysikus betegnede i ældre tider den læge, der også varetog offentlige opgaver. Disse embedslæger havde tilsynet med alt medicinalpersonel (læger, kirurger, jordemødre, apotekere), var ansvarlige for retsmedicinen (f.eks. ligsyn), foretog undersøgelser og iværksatte foranstaltninger ved smitsomme sygdomme og indberettede til de højere myndigheder om de stedlige sundhedstilstande. Embedslægerne blev udnævnt af kongen og skulle aflægge en prøve ved det slesvig-holstenske sanitetskollegium (dannet 1806?), som indtil 1852 var den højeste medicinalmyndighed. Herefter var Medicinal-inspektøren for Hertugdømmet Slesvig medicinalvæsenets højeste instans, der i 1869 blev erstattet af en regerings-medicinalråd for hele provinsen. Embedslægernes opgaver forblev imidlertid de samme.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Den første embedslæge i Sønderjylland var Flensborgs stadsmedicus, som første gang omtaltes 1603. Fysikatsvæsenet blev udbygget siden 1700-tallet, og i 1757 blev der indført en ensartet distriktsinddeling i Slesvig (10 distrikter inkl. Femern) og Holstens kongelige dele (3). Ved århundredets slutning fandtes embedslæger i alle større købstæder, og deres beføjelser gik over de pågældende amter (mens godserne og kogene indtil 1852 blev holdt udenfor). Med reformen 1852 blev de to største amtsdistrikter delt i to fysikater, og der blev skabt nye lægeembeder i Gram (for Haderslev Vesteramt) og Nibøl (for det sydlige Tønder amt ekskl. Sild, som forblev under Tønder fysikat). Embedslægerne i Tønder og Haderslev var dermed kun ansvarlige for en halvdel af de pågældende amter, mens deres kolleger i Aabenraa og Sønderborg fungerede i hele amtet. Det samme gjaldt den flensborgske landfysikus, som også var ansvarlig for Bov sogn, Frøslev og Hønsnap. En præcis fortegnelse over tilhørsforholdene 1875 og fremefter findes i "Amtsblatt der Kgl. Regierung zu Schleswig" 1875, s. 131 f.</p>			
Litteratur om arkiverne			
<p>Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele. En oversigt ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. 1944, s. 176-178. Tage Grødum: Embedslægevæsenet og fysici i hertugdømmet Slesvig indtil 1864, <i>Dansk Medicinhistorisk årbog</i>, 1986, s. 8-105.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
<p>I Haderslev fysikatsarkiv findes en række indberetninger om de medicinale og hygiejniske forhold (inkl. nogle få fra Gram fysikat), desuden personalia, sager vedr. retsmedicin, sager vedr. epidemier o.a. Det samme gælder stort set også arkiverne fra Aabenraa og Tønder. Sønderborg fysikatsarkiv består for det meste af vaccinationslister. Fra Ribe søndre lægedistrikt er der kun bevaret jordemoderprotokoller fra enkelte sogne, desuden nogle sager, der er indgået i Tønder fysikatsarkiv. Langt de fleste sager i fysikatsarkiverne er fra tiden efter 1867.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev og Gram fysikater	1757-1920	ca. 110
2	Aabenraa (+ Løgumkloster) fysikat	1812-1920	ca. 60
3	Sønderborg fysikat	1864-1920	ca. 130
4	Tønder fysikat	1844-1920	ca. 70
5	Ribe søndre lægedistrikt	1862-1863	1

Noter		
<p>Da fysikatsarkiverne er opstillet ind imellem embedslægearkiverne efter 1920, er en adskillelse vanskelig og antallet af enheder derfor kun angivet omtrentligt. De højere medicinalmyndigheders arkiver fra før 1864 findes i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 42), ligeledes det slesvig-holstenske medicinalkollegiums lille arkiv fra efter 1869 (Abt. 301). Siden 1869 har regeringens medicinalråd udgivet årsberetninger med data fra embedslægernes indberetninger. Disse "General-Berichte über das öffentliche Gesundheitswesen in der Provinz Schleswig-Holstein" findes i trykt form.</p>		
Arkivfortegnelser		
Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Haderslev og Gram fysikatsarkiver	Utrykt på læsesal, seddelregistratur
2	Aabenraa fysikatsarkiv	Seddelregistratur
3	Sønderborg fysikatsarkiv	Utrykt på læsesal, seddelregistratur
4	Tønder fysikatsarkiv	Seddelregistratur
5	Ribe søndre lægedistrikt	Seddelregistratur

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Haderslev kredsdyrlæge	1867-1920	
Arkivskaberbeskrivelse			
Svarende til embedslægerne (fysikaterne, Kreisärzte) fandtes kredsdyrlæger (Kreistierärzte). Deres opgave var administrationen af veterinærvæsenet.			
Administrativ inddeling			
Kredsdyrlægernes distrikter svarede til kredsene.			
Litteratur om arkivet			
Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920, Kbh. 1999, s. 25.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Veterinærsager.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Haderslev kredsdyrlæge	1878-1919	3
Noter			
De andre kredsdyrlægearkiver er ikke bevaret.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HE, nr. 358-360	Utrykt på læsesal	

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Kreds/amtsbaner		1898-1939
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Efter at de første kredsbaner var blevet oprettet i Flensborg amt i 1885, blev der også dannet kredsbanekommissioner i de nordslesvigske kredse, og i 1898 blev den første kredsbane anlagt på Als. Siden fulgte kredsbaner i Haderslev og Aabenraa kredse. Kredsbanerne hørte under kredsudvalgene. Som navnet antyder, var kredsene selv ansvarlige for anlæggelsen og finansieringen af deres jernbaner. De smalsporede kredsbaner havde kun indirekte forbindelser med statsbanerne ved knudepunkterne. Efter 1920 overgik kredsbanerne til de nydannede amtsråd og blev dermed amtsbaner. Konkurrencen fra rutebilerne var imidlertid hård, og Aabenraa amtsbaner blev allerede nedlagt i 1926. Banerne på Als fulgte efter kun ti år senere. Med lukningen af den sidste strækning mellem Haderslev og Toftlund 1939 sluttede dette særlige kapitel af trafikhistorien i Nordslesvig.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Haderslev amt havde et meget udstrakt net af smalsporede baner. I Aabenraa amt fandtes to ret lange linjer, i Sønderborg amt var der flere forbindelser på Als. I Tønder amt fandtes derimod ingen amtsbaner. Kort over linjeføring findes i nedenstående litteratur.</p>			
Litteratur om arkiverne			
<p>N. H. Jacobsen: Debatten om de nordslesvigske jernbaners udvikling 1864-1920 (Sønderjyske Årbøger 1976, s. 13-88). Niels Jensen: Sønderjyske jernbaner. København 1975. Walter Asmus m.fl.: Atlas zur Verkehrsgeschichte Schleswig-Holsteins im 19. Jahrhundert. Neumünster 1995, s. 36.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Den største del af Haderslev kreds/amtsbaners arkiv er gået tabt. De få resterende sager kommer bortset fra et regnskabsbind fra Haderslev amtsråd og handler mest om banernes likvidation, mens en senere aflevering indeholder nyere regnskabsbilag og personalia. Derimod er de to andre kreds/amtsbanearkiver næsten fuldstændigt bevaret og indeholder sager om finansieringen, selve anlæggelsen og driften, projekter, de enkelte stationer, godstrafikken, banens personale, køreplaner og til sidst om likvidationen. Nogle sager i Aabenraa amtsbanearkiv (nr. 518-540) indeholder desuden oplysninger om anlægget af statsbanen Sønderborg-Tørsbøl-Tinglev h.h.v. -Padborg. Den største del af arkivalierne omfatter perioden indtil 1920, men arkiverne indeholder alle sager indtil banerne blev likvideret.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Haderslev amtsbaner, nyere aflevering	1944-1964	8
2	Haderslev amtsbaner	1893-1948	12
3	Aabenraa amtsbaner	1892-1933	630
4	Amtsbanerne på Als	1883-1936	392
Noter			
<p>Mange oplysninger om amtsbanerne findes i de pågældende landråds- og kredsudvalgsarkiver. Et stort antal kort og tegninger fra Aabenraa amtsbaner findes i landsarkivets kortsamling (se denne).</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	I den samlede fortegnelse "Mindre embedsarkiver" gruppe JF, nr. 454-461		Utrykt på læsesal
2-4	De nordslesvigske amtsbaner. Aabenraa 1978.		Trykt

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Kreds- og vej- bygningsinspektører		1870-1920
Arkivskaberbeskrivelse			
I 1870 blev de forskellige bygningsforvaltninger indenfor administrationen (veje, diger, vandbygning, offentlige bygninger) sammetfattet til én geografisk opbygget forvaltning, bygningskredse (tysk: Baukreise, senere Hochbauamt) under ledelse af en kredsbygningsinspektør (tysk: Kreisbauinspektor, senere Landesbauinspektor). Vejbygningsinspektøren i Haderslev var identisk med landsbygningsinspektøren sammesteds.			
Administrativ inddeling			
I begyndelsen fulgte byggekredsene landkredsenes grænser, men i 1876 blev Haderslev og Aabenraa landkredse slået sammen til en byggekreds, ligeledes Flensborg og Sønderborg, mens Tønder forblev selvstændig. I 1895 kom Sønderborg under Haderslev byggekreds, mens Flensborg og Tønder landkredse blev forenet til én byggekreds. 1906 kom Sønderborg på ny under Flensborg byggekreds. Vejbygningsinspektionen i Haderslev omfattede Haderslev og Aabenraa kredse samt den nordlige del af Tønder kreds.			
Litteratur om arkivet			
Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920. 1999, s. 25-27.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Arkiverne indeholder sager vedr. domæner, kirker, skoler og andre offentlige bygninger og tjenesteboliger samt veje.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Haderslev kredsbygningsinspektør	1865-1920	22 m
2	Haderslev vejbygningsinspektør	1898-1919	1
Noter			
Nedenstående fortegnelser under 1 kan ikke umiddelbart anvendes.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Kreisbauinspektion Hadersleben - tre afleveringer	Utrykt på læsesal	
2	I den samlede fortegnelse "Mindre embedsarkiver" JE nr. 311	Utrykt på læsesal	

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Socialforsikringer	1876-1920
---	---------------------------	------------------

Arkivskaberbeskrivelse

Forsikringsarkiverne omfatter de offentlige pligthjælpekasser, som blev indført siden 1876/89, da den "borgerlige" velfærdsstat for alvor blev oprettet i Det tyske Rige og dermed også i Sønderjylland. Det drejer sig om de socialforsikringer, som blev grundlagt som led i Bismarcks socialpolitik. Hjælpekasser med sociale formål har en længere tradition, og i de fleste tilfælde var de indskrænket til en by eller et sogn og et erhvervsgræn. Det samme gjaldt de fleste af de nye hjælpekasser, som i 1800-tallet blev indført i de større virksomheder. Først i 1876 indførte man via lovgivning syge- og pensionskasser på kredsplan. Dette system blev snart udbygget med indførelsen af lovpligtige syge- (1883), ulykkes- (1884) og pensionsforsikringer (1889) for alle ikke selvstændige arbejdere. Socialforsikringerne blev organiseret på kredsplan, hvor de havde selvstændige kontorer. En undtagelse var sygekasserne, hvis virkekreds tit kun var et kommuneforbund eller en større kommune. De lokale bysygekasser (Ortskrankenkassen) var ansvarlige for håndværks- og industriarbejdere, mens landsygekasserne (Landkrankenkassen) forsørgede landarbejdere og tyende. Efter 1920 blev socialforsikringssystemet tilpasset til det danske system, og der blev oprettet socialforsikringskontorer på amtsplan. Syd for grænsen danner pligtforsikringerne den dag i dag velfærdsstatens vigtigste søjle.

Administrativ inddeling

Socialforsikringernes arbejde blev organiseret på kredsplan. En vis undtagelse var Sønderborg landkreds, hvor købstaden Sønderborg, Sundeved, Nørre Als og Sønder Als dannede selvstændige sygekassedistrikter.

Litteratur om arkiverne

Landsarkivet for de sønderjyske landsdele. En oversigt ved Frode Gribsvald og Johan Hvidtfeldt. Aabenraa 1944, s. 180-181.

Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold

De fleste forsikringsarkiver indeholder en stor del alfabetisk ordnede sager vedrørende de enkelte forsikringstagere, regnskabssager, sager vedr. ulykkes- og sygdomstilfælde m.m. Sektionsforstandernes og forsikringskontorenes arkiver indeholder sager om planlægning og koordination, om forholdet til lavene og den centrale forsikringsanstalt m.m.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Unfallversicherung Kreis Hadersleben (inkl. Versicherungsamt)	1884-1915	106
2	Unfallversicherung Kreis Apenrade (inkl. Versicherungsamt)	1884-1919	196
3	Invaliditätsversicherung Kreis Apenrade	1884-1919	20
4	Altersversicherung Kreis Apenrade	1889-1919	10
5	Unfallversicherung Kreis Sonderburg	1884-1919	66
6	Unfallversicherung Kreis Tondern	1884-1919	62
7	Sektionsvorstand Kreis Hadersleben	1892-1920	26
8	Sektionsvorstand Kreis Apenrade	U. år.	1
9	Sektionsvorstand Kreis Sonderburg	1888-1920	20
10	Versicherungsamt Kreis Sonderburg	(1899-)1910-1919	15
11	Sektionsvorstand Kreis Tondern	1881-1903	3
12	Landkrankenkasse Kreis Hadersleben	1913-1921	10 m
13	Ortskrankenkasse Kreis Hadersleben	1912-1922	2 m
14	Landkrankenkasse Kreis Apenrade	1914-1921	84
15	Ortskrankenkasse Kreis Apenrade	1914-1921	28

16	Ortskrankenkasse Sonderburg	1884-1921	49
17	Ortskrankenkasse nördliches Alsen	1913-1921	10
18	Ortskrankenkasse südliches Alsen	1913-1921	57
19	Ortskrankenkasse Sundewitt	1913-1921	44
20	Landkrankenkasse Kreis Tondern	1914-1921	26
21	Ortskrankenkasse Kreis Tondern	1914-1920	31

Noter

Private forsikringsarkiver findes under forenings- og erhvervsarkiverne. Se også under den danske forvaltning efter 1920, forsikringskontorer

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-6	Ikke registreret	
7-11	Forsikringsarkiver	Utrykt på læsesal

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Krigsernærings- væsenet		1917-1919
Arkivskaberbeskrivelse			
Den mere og mere vanskelige ernæringssituation under den første verdenskrig førte i januar 1917 til oprettelsen af et <i>Kriegswirtschaftsamt</i> for provinsen Slesvig-Holsten og dertil hørende <i>Kriegswirtschaftsstellen</i> i de enkelte landkredse. De skulle fremme landbrugsproduktionen og sikre, at jorden blev dyrket på den rigtige måde og at høsten blev indbragt. Kommissionerne bestod af et udvalg med landråden i spidsen, en landbrugskyndig næstformand og 4-8 bønder som menige medlemmer. Først i juni 1919 blev krigsernæringsvæsenet opløst.			
Administrativ inddeling			
Krigsernæringsvæsenet blev organiseret på kredsplan.			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
Arkiverne indeholder sager om landbruget og dets forbedring og om organiseringen af høsten, altså også om arbejdsindsatsen og forsørgelsen af krigsfangerne. Kun Haderslev amts krigsernæringsvæsens arkiv er ordnet systematisk.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev amts krigsernæringsvæsen	1914-1920	213
2	Aabenraa amts krigsernæringsvæsen	1914-1920	72
3	Sønderborg amts krigsernæringsvæsen	1914-1920	36
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-3	Krigsernæringsvæsenet	Utrykt på læsesal	
2	Afleveringsfortegnelse A 2 v og w	Utrykt i arkiv	

Slesvigsk og preussisk forvaltning indtil 1920	Skovridere	Indtil 1920	
Arkivskaberbeskrivelse			
Skovriderne var inspektører for statsskovvæsenet i deres distrikter. Under sig havde de skovfogder og skovløbere.			
Administrativ inddeling			
I Nordslesvig fandtes der tre skovriderdistrikter, stort set svarende til skovene i de pågældende amter (Haderslev, Aabenraa, Sønderborg). Førstnævnte omfattede også Draved skov i Løgumkloster amt, som sammen med Lindet skov udgjorde ét distrikt. Skovrideren i Lindet havde desuden opsynet i Tønder og Løgumkloster amter, hvor der kun fandtes ubetydelige skove. I preussisk tid fortsatte de tre skovriderdistrikter (Oberförstereien) i Haderslev, Aabenraa og Sønderborg. Stort set omfattede disse skovene i de pågældende amter, men Lindet og Draved skove hørte nu under Aabenraa skovriderdistrikt. Det samme gjorde Bevtoft skov, indtil den i 1885 kom tilbage til Haderslev distrikt. Stenderup og Vargård statsskovdistrikt kom i 1864 sammen med de otte sogne under Vejle amt.			
Litteratur om arkiverne			
Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt: Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele. En Oversigt, Aabenraa. 1944, s. 172-175.			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
De ældre skovriderarkiver indeholder sager både om de statslige og de mindre private, kirkelige eller kommunale skove. Der findes sager om planlægning, salg af træ, regnskaber, jagtsager, militærsager m.m.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Haderslev skovriderdistrikt	1825-1923	72
2	Aabenraa skovriderdistrikt	1740-1919	195
3	Sønderborg skovriderdistrikt	1857-1920	76
4	Stenderup statsskovdistrikt	1790-1864	7
Noter			
Arkiverne er mangelfuldt ordnet og registreret, og en adskillelse mellem de slesvigske skovridere til 1864 og de preussiske efter 1867 er ikke gennemført.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Haderslev skovriderdistrikt efter 1864	Utrykt på læsesal	
2	Aabenraa skovriderdistrikt efter 1864	Utrykt på læsesal	
3	Sønderborg skovriderdistrikt efter 1864	Utrykt på læsesal	
4	Stenderup statsskovdistrikt	Seddelregistratur	

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Små embeder	1867-1920
---	--------------------	------------------

Arkivskaberbeskrivelse

I denne gruppe samles en række små og tilfældigt bevarede embedsarkiver som regel omfattende mindre områder.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Nr. 3: Sager vedr. afdøde krigsfanger m.v.
 Nr. 4: Kun nogle få sager vedr. Aastrupgaard og rentegården i Strandelhjørn.
 Nr. 8: Sager vedr. anlæggelsen af afvandings- og overrislingsanlæg i engene.
 Nr. 9-12: Protokoller.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Als Nørre Herreds fælles vejforbund	1881-1919	4
2	Den beedigede auktionator og konkursforvalter i Harres	1903-1912	3
3	Gefangenens-Kommando Sonderburg	1916-1918	1
4	Königliche Spezialkommission Hadersleben	1908-1920	1
5	Kommissionen til afløsning af realbyrderne i Augustenborg	(1810-)1881-1884	1
6	Kommandanten i Aabenraa	1864	1
7	Kredsudskrivningskommissionens reklamationsansøgninger, Aabenraa kreds	1869	1
8	Kreiswiesenbauamt Hadersleben	1870-1920	1
9	Vandløbskommissionen for Als	1865	1
10	Vandløbskommissionen for Adsbøl-Gråsten m.fl. sogne	1866-1918	1
11	Vandløbskommissionen for Haderslev amt	1863-1914	1
12	Wasserlösungskommission Tondern III	1867-1912	1

Noter

Nr. 8: Se også akter i tilknytning til Haderslev kredsudvalgsarkiv, s. 87-89 i fortegnelsen. Landråds- og kredsudvalgsarkiverne indeholder generelt en del materiale om afvandings- og overrislingsselskaber og projekter.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", BF, Nr. 303-306	Utrykt på læsesal
2	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", DM, nr. 286-288	Utrykt på læsesal
3	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", KB, nr. 293	Utrykt på læsesal
4	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", NA, nr. 310.	Utrykt på læsesal
5	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", NA, nr. 400	Utrykt på læsesal
6	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", KB, nr. 289	Utrykt på læsesal
7	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", KA, nr. 290	Utrykt på læsesal
8	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", LA, nr. 339	Utrykt på læsesal
9-12	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", JG, nr. 307-309, 312	Utrykt på læsesal

Den preussiske forvaltning 1867-1920	Arbejder- og bonderåd		1919
Arkivskaberbeskrivelse			
Som led i den tyske revolution i november 1918 blev der overalt dannet arbejder- og soldaterråd. Fra disse er der ikke bevaret arkivalier, men derimod fra de arbejder- og bonderåd på kreds niveau, som blev valgt omkring årsskiftet 1918/19 af de lokale arbejder- og bonderåd i de enkelte kommuner, der var oprettet i slutningen af 1918. Arbejder- og bonderådene fik ret forskellig betydning fra kreds til kreds. Deres hovedopgave var at sikre fødevarerforsyninger.			
Administrativ inddeling			
Arbejder- og bonderådernes virke var baseret på den preussiske kredsinddeling.			
Litteratur om arkiverne			
Dorrit Andersen: Rådsbevægelsen i Nordslesvig 1918-20 (Sønderjyske Årbøger 1972, s. 147-185, især s. 173-180).			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
Landsarkivet har kun en protokol fra arbejder- og bonderådene i Sønderborg og Haderslev kredse.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Arbejder- og bonderådet i Sønderborg kreds	1919	1
2	Arbejder- og bonderådet i Haderslev kreds	1919	1
Noter			
Se også sager om arbejder- og soldaterråd og arbejder- og bonderåd i landråds- og kredsudvalgsarkiverne.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-2	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", AD, nr. 294-295	Utrykt på læsesal	

CIS-forvaltningen 1920	Myndigheder ved afstemning og grænsedragning i 1920		1919-1921
Arkivskaberbeskrivelse			
Ifølge § 109 af Versailles-traktaten 1919 overtog en international kommission styret over den del af det forhenværende hertugdømme Slesvig, hvor der ifølge traktaten skulle gennemføres folkeafstemninger om det nationale tilhørsforhold. Kommissionen bestod af fire sagkyndige fra h.h.v. Storbritannien, Frankrig, Sverige og Norge og blev kaldt "Commission Internationale de Surveillance du Plébiscite Slésvig" (International kommission for gennemførelsen af folkeafstemningen i Slesvig), forkortet "CIS". Kommissionen residerede i Flensborg. Fra 10. januar til 15. juni 1920 var CIS den centrale forvaltningsinstans i de to zoner. Dens hovedopgave var at sikre størst mulig neutralitet under folkeafstemningen og dernæst fastsættelsen af grænsen. Efter mandatets ophør overtog de danske h.h.v. tyske myndigheder styret af de pågældende zoner.			
Administrativ inddeling			
Den internationale Kommissions virkekreds var de to afstemningszoner. Den første zone omfattede den landsdel, som fra 15.6.1920 udgjorde De sønderjyske landsdele i Danmark. Den anden zone omfattede den største del af Syd-Tønder amt, Flensborg by og den vestlige del af Flensborg amt, bortset fra de få kommuner, som kom under den første zone.			
Litteratur om arkiverne			
Bekendtgørelser fra Den internationale Kommission for Slesvig. 1920. J. C. Forman: Den internationale Kommissions neutraliseringsforanstaltninger ved folkeafstemninger i Sønderjylland 1920. Århus 1975.			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
Selve Den internationale Kommissions arkiver er gået tabt under 2. verdenskrig. Fra selve CIS har landsarkivet kun nogle post- og regnskabssager samt en fortegnelse over valgbestyrelserne. Dertil kommer arkivalier fra CIS-gendarmerne i Aabenraa og Sønderborg kredse, der bl.a. rummer politirapporter fra afstemningstiden, og sager fra de kontrolkommissioner, der skulle overvåge forberedelsen og gennemførelsen af afstemningen og navnlig sikre, at denne skete i henhold til reglementet og at de underordnede myndigheder respekterede dette. Landrådene var formænd. De øvrige fire medlemmer blev udpeget af CIS. Endelig har landsarkivet nogle arkivalier fra motorafdelingen.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	CIS	1920	4
2	CIS – Gendarmerikontor i Aabenraa	1920	1
3	CIS – Gendarmerikontor i Sønderborg	1920	2
4	Kontrolkommissionen i Haderslev	1920	3
5	Kontrolkommissionen i Aabenraa	1920	5
6	Kontrolkommissionen i Sønderborg	1919-1920	1
7	Kontrolkommissionen i Tønder (1. zone)	1920	3
8	Den internationale Grænsekommision – motorafdelingen	1920-1921	1
Noter			
Landråds- og kredsudvalsarkiverne rummer også materiale om CIS-administrationen. I Rigsarkivet findes mikrofilm af Foreign Office-sager om CIS. Fortegnelse findes på landsarkivets læsesal.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-8	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", PD, nr. 361-378, 747-748 og 889	Utrykt på læsesal	

**Den danske forvaltning
efter 1920**

Den danske forvaltning efter 1920	Administrator for de sønderjydske Landsdele		1920
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Før at sikre en lokal koordinering i forbindelse med de sønderjydske landsdeles indlemmelse i kongeriget blev der med virkning fra den 5. maj 1920, dagen hvor Danmark overtog administrationen i landsdelen, indsat en "Administrator for de sønderjydske landsdele". Det var amtmand Viggo R. Haarløv fra Ringkøbing, der senere var bestemt til at blive amtmand i Haderslev. Hans opgave blev "under samvirken med Den internationale Kommission i Flensborg og efter nærmere anvisning af den danske regering at udfærdige de bestemmelser af almindelig karakter for vedkommende landsdele, som den danske besættelse og administration udkræver i tidsrummet, indtil suveræniteten endelig overføres til Danmark". Administrator førte også talrige forhandlinger med de tyske embedsmænd og navnlig den tyske afviklingskommissær, og de trak ud, således at stillingen fortsatte forbi Danmarks overtagelse af suveræniteten den 15. juni og landsdelens indlemmelse i Danmark den 9. juli frem til den 30. november 1920. De sidste sager var dog først afviklet i 1923.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Embedet omfattede det område, der skulle afstås til Danmark, d.v.s. den første slesvigske afstemningszone med ganske små grænsekorrigeeringer mod syd.</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Hans Schultz Hansen: Sønderjyllands administrative genforening. I: Peter Fransen m.fl.: Harmonisering eller særordning? Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter Genforeningen i 1920. Bind 1, Aabenraa 2002, s. 27-29. Sønderjyske Kundgørelser udgivet af Administrator for de sønderjydske Landsdele 1920.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Arkivets journalsager vedrører snart sagt alle områder af samfundet, men embedsmands- og pensionssager fylder særlig meget.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Administrator for de sønderjydske Landsdele	1920-1923	41
Noter			
<p>Sagerne er i vid udstrækning henlagt på faste journalnr., se liste herover i nedenstående arkivfortegnelse.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Hans Schultz Hansen: Administrator for de sønderjydske Landsdele	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Amter	1920-1972
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>I forbindelse med Genforeningen i 1920 blev den kongerigske amtsadministration indført. Det skete med loven af 28. juni 1920 om indførelse af dansk kommunal administration i de sønderjyske landsdele. Der blev oprettet fire amter, Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder med hver sin amtmænd i spidsen. Dermed blev de sønderjyske amter en del mindre end de kongerigske, men derudover tilstræbtes videst mulig indførelse af danske forhold. Dog var der i årene 1920-1927 ansat en såkaldt amtsassessor i hvert amt, der skulle bistå amtmændene med de mange opgaver i forbindelse med overgangen fra tysk til dansk styre.</p> <p>På de fleste områder havde de nye amtmænd de samme opgaver som de preussiske landråder. Amtmanden var formand for amtsrådet og ansvarlig for tilsynet med kommunerne – i den danske administration dog med den væsentlige forskel, at købstæderne ikke hørte under amtsrådene og stod under Indenrigsministeriets tilsyn. Amtets sager om kongehuset, folketingsvalg, statsborgerskab, skolevæsen, medicinalvæsen, veterinær-væsen, brandvæsen, forsikrings- og forsørgelsesvæsen, næringssager, landboforhold, legater og stiftelser svarede også til landrådets. Modsat landrådene behandlede amterne de familieretslige sager om alimention, skilsmisse, adoption, ægteskabsdispensationer, børn og umyndige, som i den preussiske administration lå hos amtsretterne. Til gengæld havde amtmændene intet at gøre med udskrivningsvæsenet, som efter 1920 blev varetaget af udskrivningskredsene (se disse), og landrådets politimæssige beføjelser ("underøvrighedsforretninger") blev efter 1920 udøvet af politimestrene (se disse).</p> <p>Amtmænd, der forestod et amt, hvori der var en domkirke, fik desuden tilsyn med stiftsadministrationen. I Sønderjylland var således amtmændene over Haderslev amt fra oprettelsen af Haderslev stift i 1923 stiftamtmand.</p> <p>Selv om amtmændene fik udvidet deres sagsområder bl.a. som følge af krisen i 1930'erne og besættelsen 1940-1945, forblev amtsadministrationen i de store linjer uændret indtil kommunalreformen. Pr. 1. april 1970 overgik de amtskommunale sager fra de fire amtmænd til den nyoprettede Sønderjyllands amtskommune, nu Sønderjyllands Amt (lov af 24. marts 1969 om ændring af den kommunale inddeling), og pr. 1. april 1972 forenedes den statslige amtsadministration til Sønderjyllands amt, senere Sønderjyllands statsamt (bekendtgørelse af 23. marts 1970 om gennemførelse af den statslige amtsinddeling).</p>		
Administrativ inddeling		
<p>Amternes grænser blev fastlagt ved bekendtgørelse af 19. august 1920. Hermed blev de preussiske kredse omdannet til danske amter, idet Hviding herred lagdes fra Haderslev kreds til Tønder amt, mens størstedelen af Bov sogn samt Frøslev kommune af Hanved sogn lagdes fra Flensborg landkreds til Aabenraa amt. Sønderborg amt svarede derimod helt til den tidligere Sønderborg kreds. Ved lov af 21. december 1931 blev Aabenraa og Sønderborg amter lagt sammen til Aabenraa-Sønderborg amt med virkning fra 1. april 1932.</p>		
Litteratur om arkivet/arkiverne		
<p>Hans Schultz Hansen: Amter, amtmænd og amtsassessorer. I: Peter Fransen m.fl.: Harmonisering eller særordning? Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter Genforeningen i 1920. Bind 1, Aabenraa 2002, s. 55-85.</p> <p>Vagn Harsberg: De sønderjyske amtsråd indtil 1970. Aabenraa 1984.</p> <p>Jes Peter Caspersen: Sådan var det. Erindringsbilleder. Aabenraa 1990, s. 95-113.</p> <p>Hans Schultz Hansen (red.): Aabenraa amt 1920-32. Aabenraa-Sønderborg amt 1932-72. Aabenraa amtsråd 1920-70. Aabenraa 1998, s. 7-10.</p>		

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Amtsarkiverne er for størstedelens vedkommende journalarkiver bestående af journaler med tilhørende registre og journalsager ordnet årgangsvis og indenfor det enkelt år efter en gruppeinddeling, der indtil 1960 afveg noget fra amt til amt. Inddelingen fra Aabenraa amt giver et overblik over journalarkivernes indhold: Forskellige sager, alimentionssager, grænseordningen, forsørgelsessager, hjælpekassesager, embedsvæsen, varetagelse af interesser i udlandet, politi- og retsvæsen, skov- og jagtvæsen, motorlovgivningen, love og anordninger, brandsager, medicinalvæsen, bevillinger, vandløbs- og landvæsenskommissionssager, kommunalvæsen, skatter og afgifter, skiftevæsen, socialforsikring, nævn og kommissioner, værgeråd og plejebørnstilsyn, personregisterførerne, beværterbevillinger, statstilskud til byggeri, stempelsager og indfødsrets-sager. Navnlig denne sidste gruppe fylder godt til i de sønderjyske amtsarkiver, hvor de sagerne om det nationale register ofte er skilt ud som særlig gruppe (se det nationale register). Grænse-sagerne var i sagens natur specielle for Aabenraa og Tønder amter.

Udover journalsagerne kan man hyppigt finde sagsgrupper om overgangen fra tysk til dansk styre, amtsbarnene og de særlige forhold under besættelsen.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Haderslev amt (fra 1923 Haderslev stiftamt)	1920-1971	1332
2	Aabenraa amt	1920-1932	267
3	Sønderborg amt	1920-1932	298
4	Aabenraa-Sønderborg amt	1920-1971	1331
5	Tønder amt	1920-1971	1473

Noter

Ordnings- og registreringstilstanden i amtsarkiverne veksler en del. Bedst ordnet og registreret er Aabenraa og Aabenraa-Sønderborg amtsarkiv, hvor der foreligger en trykt registratur. De øvrige amtsarkiver må benyttes ved hjælp af afleveringsfortegnelserne, der omfatter langt størstedelen af arkiverne.

Tønder amt førte som det eneste kopibog. Den er fælles med amtsrådet.

Flere amtmænd anlagde arkiver med deres egne håndakter i tilknytning til amtsarkivet (især Jens Pinholt, Haderslev), mens andre oprettede private arkiver (især O. D. Schack og Tyge Haarløv, Tønder samt Kr. Refslund Thomsen, Aabenraa). Se om sidstnævnte gruppen med private personarkiver.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Fortegnelse over journalregistre, journaler og journalsager 1920-1935	Utrykt på læsesal
1	Afleveringsfortegnelser A 1 bl (journalsager m.m. 1936-59), A 1-13 (do. 1960-71) samt A 1-17 og A 1-19 (forskelligt)	Utrykt i arkiv/ på læsesal
2 og 4	Hans Schultz Hansen (red.): Aabenraa amt 1920-32. Aabenraa-Sønderborg amt 1932-72. Aabenraa amtsråd 1920-70. Aabenraa 1998, s. 11-86.	Trykt
3	Afleveringsfortegnelse A 2 cå	Utrykt i arkiv
5	Afleveringsfortegnelse A 4 bj (1920-60) og A 1-12 (1961-71)	Utrykt i arkiv/på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Sønderjyllands Statsamt		1970-
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Sønderjyllands Statsamt blev oprettet ved sammenlægningen af Haderslev, Aabenraa-Sønderborg og Tønder amter pr. 1. april 1972. Tilsynsrådet for de sønderjyske kommuner bestående af et antal amtsrådsmedlemmer under amtmandens forsæde var imidlertid allerede oprettet pr. 1. april 1970.</p> <p>Udover tilsynet med kommunerne var statsamternes vigtigste sagsområde familieretten. Med tiden har statsamterne imidlertid fået tilført flere sagsområder fra den øvrige lokale statsforvaltning, således klageinstansen i revaliderings-, pensions- og sociale sager samt udskrivningsvæsnet.</p> <p>Statsamtmanden for Sønderjylland er tillige stiftamtmand for Haderslev stift.</p>			
Administrativ inddeling			
Sønderjyllands Statsamts område er Sønderjyllands amt.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Journaler og journalsager, vilkårsforhandlinger i familieretssager, forhandlingsprotokoller, journaler og sager for tilsynsrådet.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Sønderjyllands Statsamt	1970-1976	765
Noter			
<p>Alfabetiske registre til journalerne 1970-76 vil blive afleveret på et senere tidspunkt.</p> <p>I nedenstående afleveringssag findes journalplan gældende fra 1.4.1970.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	Afleveringsfortegnelse nr. 1997-324-32		Utrykt på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Amtsråd	1920-1970
--	----------------	------------------

Arkivskaberbeskrivelse

De sønderjyske amtsråd blev oprettet i henhold til lov af 28. juni 1920 om indførelse af dansk kommunal administration i de sønderjyske landsdele.

Til forskel fra de kongerigske amtsråd varetog Haderslev, Aabenraa og Sønderborg amter småbanedriften, indtil amtsbanerne blev nedlagt i 1920'erne og 1930'erne og tilsvarende amtssparekassen indtil disses nedlæggelse. De sønderjyske museer var ligeledes amtslige, hvor de i det øvrige land var kommunale. Derudover var amtsrådenes vigtigste opgaver som i det øvrige Danmark: Tilsynet med kommunerne, driften af sygehuse, det øvrige sundhedsvæsen, udbygning og vedligeholdelse af det overordnede vejnet, de større vandløb m.v. Amtsrådenes enkelte medlemmer sad desuden i en lang række statslige organer så som ekspropriationskommissioner, fredningsnævn, epidemi- og overepidemikommissioner, husmandsbrugskommissioner etc. Dertil kom medlemskaber i landvæsensnævn, skoledirektioner o.l.

Amtsrådene nedsatte til at følge de forskellige opgaver flere udvalg, typisk et budget- og forretningsudvalg, et vejudvalg, et kommunaludvalg, et sygehusudvalg og et sundhedsudvalg.

Med tiden øgedes samarbejdet mellem de sønderjyske amtsråd og købstæder, der bl.a. resulterede i Sønderjyllands Symfoniorkester.

Pr. 1. april 1970 sammenlagdes de fire amtsråd til Sønderjyllands amtskommune, nu Sønderjyllands amt (lov af 24. marts 1969 om ændring af den kommunale inddeling).

Administrativ inddeling

Amtsråds-kredsene fulgte amtsgrænserne, som de blev lagt i 1920 med Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder amter. Efter sammenlægningen af Aabenraa og Sønderborg amter i 1932 bibeholdtes de to amtsråd.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Vagn Harsberg: De sønderjyske amtsråd indtil 1970. Aabenraa 1984.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Journalplanen for Aabenraa amtsråd 1920-52 giver et godt overblik over amtsrådsarkivernes indhold. Den var delt i to afdelinger, A: Amtskommunen, og B: Sognekommunerne.

Afdeling A indeholdt sager om: Amtsråd, amtsfond, amtsfattiggasse, amtsvejvæsen, vandløbsvæsen, justits- og politivæsen, ting- og arresthuse, syge- og epidemihuse, jordemodervæsen, gæstgiveri-, beværtning- og konditoribevillinger, amtsbaner, amtssparekasse, rutebilsager, veterinærvæsen, Brundlund og Gråsten slotte, amtshuset samt forskellige sager vedr. overgangen fra tysk til dansk styre og sager som følge af besættelsen. Afdeling B indeholdt sager om: Sognekommunernes vejvæsen og vandløbsvæsen, ligninger og skatteklager, fattigvæsen, legater, fattiggårde og alderdomshjem, skolevæsen, tilladelse til optagelse af lån og salg af grundstykker, kommunevalg, grænsespørgsmål etc.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev amtsråd	1920-1970	816
2	Haderslev amtsvejvæsen	1920-1970	1062
3	Aabenraa amtsråd	1920-1970	856
4	Aabenraa amtsfond	1921-1970	181
5	Aabenraa amtsvejvæsen	1920-1970	1133
6	Sønderborg amtsråd incl. amtsvejvæsen	1920-1970	107 m
7	Tønder amtsråd	1920-1970	798
8	Tønder amtsvejvæsen	1920-1970	444

Noter

Ordnings- og registreringstilstanden i amtsarkiverne veksler stærkt. Bedst ordnet og registreret er Aabenraa amtrådsarkiv, hvor der foreligger en trykt registratur. Haderslev og Tønder amtsrådsarkiver er nogenlunde ordnet og kan for størstedelens vedkommende benyttes ved bestilling på grundlag af afleveringsfortegnelserne. Bemærk, at Tønder amt og amtsråd har fælles kopibog.

Sønderborg amtsrådsarkiv er derimod i temmelig uorden, men journalsager kan bestilles ved hjælp af afleveringsfortegnelsen, mens de øvrige arkivalier må benyttes efter nærmere aftale med læsesalsvagten.

Desuden henledes opmærksomheden på de *trykte udgaver af amtsrådenes forhandlingsprotokoller*, der under forskellige titler videregiver referaterne af den åbne del af amtsrådsmøderne og derfor kan benyttes til nærmere tidsfæstelse af de større sager:

Haderslev Amtsraad. Uddrag af Forhandlingerne

Kundgørelser for Aabenraa Amt/Aabenraa Amtsraadstidende

Uddrag af Sønderborg Amtsraads Forhandlinger

Uddrag af Forhandlingerne i Tønder Amtsraad/Uddrag af Tønder Amtsraads Forhandlinger.

Heri findes endvidere budgetter og regnskaber o.l. De trykte forhandlinger findes i Landsarkivets bibliotek.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Afleveringsjournal A 12 og A 13, K1-1, K1-14	Utrykt i arkiv
2	Afleveringsjournal K4-9	Utrykt i arkiv
3-5	Aabenraa amt 1920-32. Aabenraa-Sønderborg amt 1932-72. Aabenraa amtsråd 1920-70. Aabenraa 1998.	Trykt
6	Afleveringsjournal A 2 de	Utrykt i arkiv
7	Afleveringsjournal A 4 bc	Utrykt i arkiv
8	Afleveringsjournal K4-10	Utrykt i arkiv

Den danske forvaltning efter 1920	Amtsskolekonsulenter, skoleråd og skoledirektioner	1920-1970/72
---	---	---------------------

Arkivskaberbeskrivelse

Den sønderjyske skoleordning af 1920 (Lov af 30. juni 1920 om nogle bestemmelser med hensyn til en midlertidig ordning af folkeskolens administration i de sønderjydske landsdele) gav skolevæsnet en noget anden udformning end i kongeriget. Det var således ikke organiseret på provsti-, men udelukkende på amtsplan, hvor det bestod af tre aktører:

Amtsskolekonsulenten: Det gejstlige skoletilsyn fandtes i Sønderjylland kun i forbindelse med kristendomsundervisningen, hvor biskoppen tilmed havde ret begrænsede beføjelser. Skoletilsynet varetoges i stedet af den dertil ansatte amtsskolekonsulent, der var verdslig embedsmand. Amtsskolekonsulenten skulle udføre sit tilsyn ved besøg i skolerne i amtet. Også tilsynet med privatskolerne, herunder de tyske, lå hos amtsskolekonsulenten.

Skolerådet bestod af amtmanden som formand, fem medlemmer valgt af amtsrådet og af købstædernes og flækkernes kommunalbestyrelser samt amtsskolekonsulenten. Det skulle bestyre amtets skolefond

Skoledirektionen havde ligeledes amtmanden som formand og bestod derudover af et medlem valgt af (men ikke nødvendigvis blandt) skolerådets medlemmer samt af amtsskolekonsulenten, der førte skoledirektionens forretninger. Den havde især beføjelser ved ansættelse af lærere.

Dertil kom de særlige **amtsungdomsnævn**.

Ved kommunalreformen i 1970 overgik ledelsen af skolevæsnet på amtsplan til de nyoprettede amtskommunernes undervisnings- og kulturudvalg. Senest pr. 1. april 1972 skulle stillingerne som amts-skolekonsulenter bortfalde. Til gengæld skulle der ansættes en amtskonsulent for folkeskolen, en for fritidsundervisningen og en amtsskolepsykolog.

Administrativ inddeling

Der var skoleråd og amtsskoledirektioner i de fire amtsråds kredse Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder. Derimod var der fra begyndelsen fælles amtsskolekonsulent for Aabenraa og Sønderborg amter.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Erik Nørr: Genforeningens bedste gave. Skoleordning og amtsskolekonsulenter i Sønderjylland og Danmark 1920-1963. Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter Genforeningen i 1920 bind 2. Aabenraa 2003.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Arkiverne for amtsskolekonsulent, skoleråd og skoledirektion kan vanskeligt adskilles og anføres derfor samlet.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Haderslev amts skoledirektion m.m.	1920-1970	343
2	Aabenraa amts skoledirektion m.m.	1920-1970	440
3	Sønderborg amts skoledirektion m.m.	1920-1970	286

Noter		
Amtsskolekonsulenterne Nic. Svendsens og S. C. Brejls "håndakter" findes i Tønder amtsarkiv. Se også Nic. Svendsens privatarkiv.		
Arkivfortegnelser		
Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Afleveringsjournal K 1-15, K 5-1, K 5-5	Utrykt i arkiv/på læsesal
2	Aabenraa amt 1920-32. Aabenraa-Sønderborg amt 1932-72. Aabenraa amtsråd 1920-70. Aabenraa 1998, s. 123-143	Trykt
3	Afleveringsjournal A 2 de, K 1-14, K 5-5	Utrykt i arkiv/på læsesal
4	Afleveringsjournal A 25 og K 1-5 samt K 1-15, K 5-5,	Utrykt i arkiv/på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Fællesudvalget vedr. etablering af den sønderjyske amtskommune	1969-1970	
Arkivskaberbeskrivelse			
Til forberedelse af sammenlægningen af de fire sønderjyske amtsråds kredse og de fire købstæder til en sønderjysk amtskommune pr. 1. april 1970 blev der i henhold til Indenrigsministeriets cirkulære af 24. marts 1969 nedsat et fællesudvalg mellem amtsrådene og købstæderne, bestående af 21 medlemmer plus en repræsentant for det tyske mindretal. Som et underudvalg hertil nedsattes et vilkårsudvalg, der nærmere skulle forhandle sammenlægningsbetingelserne.			
Administrativ inddeling			
Udvalgene omfattede de fire amtsråds kredse Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder og købstæderne.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
K. Furdal: Skabelsen af det sønderjyske storamt. (Sønderjyllands Amt 1970-1995. Aabenraa 1995, s. 11-50). Erik Jessen: Bare han får sin vilje. Erindringer. Aabenraa 1997, s. 242-245.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Forhandlingsreferater og -protokol, journal, journalsager.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Fællesudvalget vedr. etableringen af den sønderjyske amtskommune	1969-1970	19
2	Vilkårsudvalget vedr. do.	1969	1
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-2	Aabenraa amt 1920-32. Aabenraa-Sønderborg amt 1932-72. Aabenraa amtsråd 1920-70. Aabenraa 1998.	Trykt	

Den danske forvaltning efter 1920	Sønderjyllands amt		1970-
Arkivskaberbeskrivelse			
Sønderjyllands amtskommune, senere benævnt Sønderjyllands amt, blev oprettet pr. 1. april 1970 som følge af kommunalreformen.			
Administrativ inddeling			
Sønderjyllands amt opstod ved sammenlægning af de tidligere amtsråds kredse Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder, idet dog de tre sønderjyske sogne Hviding, Roager og Spandet blev lagt til Ribe amt, mens Sønderjyllands amt til gengæld fik Taps, Vejstrup og Hejls sogne fra Vejle amt. Dertil kommer de fire sønderjyske købstæder samt flækkerne Augustenborg, Højer og Løgumkloster, der indtil 1970 stod uden for amtsrådene.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Henrik Becker-Christensen m.fl.: Sønderjyllands Amt 1970-1995. Aabenraa 1995.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Der er hidtil kun afleveret nedenstående spredte dele af amtets arkiv. Sager vedr. forskellige arrangementer omfatter bl.a. åbning af motorvejen grænsen-Rise, indvielse af Alssundbroen og det fremskudte dige, dronning Ingrid's 50 årsjubileum i Sønderjylland.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Sager vedr. Alssundbroen og lufthavnen på Kær halvø	1967-1997	18
2	Teknisk forvaltnings ældre vejsager og digesager, sager vedr. forskellige arrangementer, pensionatet Gasværksvej i Haderslev	1929-1996	44
3	Trafikselskabet Sydbus	1991-1996	173
Noter			
Sønderjyllands amt har endvidere afleveret presseklip 1972-83 samt en del tryksager, herunder referater af amtsrådets forhandlinger.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Afleveringsjournal 1999-344-47	Utrykt på læsesal	
2	Afleveringsjournal 2001-344-62	Utrykt på læsesal	
3	Afleveringsjournal 2002-344-75	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Søndre Landsret		1920-1927
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Søndre Landsret blev i henhold til midlertidig lov af 28. juni 1920 om domstolenes og politimyndighedernes ordning m.m. i de sønderjydske landsdele oprettet som en appelinstant for den genforenede landsdel og dermed som efterfølger for landsretten i Flensborg. Begrundelsen for en særlig sønderjysk landsret var, at overgangen fra tysk til dansk ret ikke kunne klares i ét hug. I sager om principielle spørgsmål og sager med en højere værdi var den første instans, såfremt én af parterne ønskede det.</p> <p>Landsretten bestod af en præsident og fire dommere og havde sæde i Sønderborg.</p> <p>Med udgangen af 1927 blev domstolen ophævet i henhold til lov 14. juli 1927 om ændringer og tilføjelser til lov om rettens pleje. Dens virkekreds blev lagt under Vestre Landsret med sæde i Viborg.</p>			
Administrativ inddeling			
Søndre Landsretskreds omfattede de amterne Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder.			
Litteratur om arkivet			
Hans Schultz Hansen: Sønderjyllands administrative genforening. I: Harmonisering eller særordning. Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter Genforeningen i 1920 bind 1. Aabenraa 2002, s. 29-31.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Journal og journalsager, saglister, dombøger, retsbøger, stemmeafgivningsbøger, retssager, strafferegister.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Søndre Landsret	1920-1927	155
Noter			
Landsarkivet har også modtaget Søndre Landsrets omfattende samling af tysk og dansk juridisk litteratur. Et seddelkartotek hertil forefindes.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Afleveringsjournal I-175-1977	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Statsadvokaten i Sønderborg		1920-
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Embedet som statsadvokat for Søndre Landsret i Sønderborg blev oprettet i henhold til midlertidig lov af 28. juni 1920 om domstolenes og politimyndighedernes ordning m.m. i de sønderjyske landsdele.</p> <p>Året før var den danske retsplejereform af 1916 trådt i kraft, hvorved bl.a. en del af anklagemyndigheden var blevet lagt over til en statsadvokat som særlig institution i tilknytning til domstolen. Sammen med politimestrene kunne statsadvokaten forfølge og rejse påtale i straffesager.</p> <p>Efter Søndre Landsrets ophævelse i 1927 fortsatte statsadvokaten i Sønderborg som statsadvokatur i Vestre Landsretskreds.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Statsadvokatens virkeområde er den største del af Sønderjylland. Kun sognene i Ribe-omegnen, der er kommet under Ribe politimesterembede, hører under statsadvokaten i Kolding, som desuden er ansvarlig for Ribe og Vejle amter samt en del af Århus amt.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>Almindelig journal med sager, journaler over brandforhør, ligsyn og søforhør, akkviessensjournaler, fortegnelser over anklageskrifter og sigtelser, indberetninger fra politimestre om forholdet til besættelsesmagten 1940-44, rigspolitichefens situationsmeldinger 1943-44, Udenrigsministeriets pressebureaus meddelelser til pressen 1944-45, rapport fra vagtværn, sager fra retsopgøret efter 1945.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Statsadvokaten i Sønderborg	1920-1986	322
Noter			
<p>Da statsadvokaten arbejdede tæt sammen med politimestrene, findes den største del af undersøgelsesmateriale i disses arkiver.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	Afleveringsfortegnelser F 1-3 og 1997-324-4		Utrykt på læsesal/i arkiv

Den danske forvaltning efter 1920	Underretter	1920-
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Som efterfølgere for de preussiske amtsretter oprettedes ifølge midlertidig lov af 28. juni 1920 om domstolene og politimyndighedernes ordning m.m. i de sønderjydske landsdele ni underretter efter dansk mønster i henhold til loven af 11. april 1916. De var første instans i straffe- og civilretsplejen, såvidt større sager ikke direkte blev henlagt under landsretten (se Søndre Landsret).</p> <p>Udover den egentlige retspleje inklusive skifteforvaltningen og fogedforretningerne med auktionssagerne hørte tinglæsningsvæsenet, udmeldelse af syns- og skønsmænd udenfor retsplejen, såvidt disse ikke kunne bestemmes af øvrigheden, formandsskabet i landvæsenskommissioner, sager vedr. umyndiges midlers forvaltning og notarialforretninger.</p>		
Administrativ inddeling		
<p>Den midlertidige lov af 28. juni 1920 betød kun få forandringer i retskredsenes administrative struktur. Retten i Haderslev omfattede selve købstaden, Haderslev, Gram og Sønder Tyrstrup herreder, Retten i Rødding Frøs og Kalvslund herreder, Retten i Toftlund Nørre Rangstrup og Hviding herreder. Den største del af Aabenraa amt hørte i juridisk henseende under Retten i Aabenraa, mens den største del af Lundtoft herred og de oprindelig til Flensborg amt hørende dele udgjorde Gråsten retskreds. Sønderborg husede to underretter, nemlig Retten for Als og Retten i Sønderborg. Mens Nybøl herred og Sønderborg købstad hørte under sidstnævnte, blev resten af øen samlet under førstnævnte domstol. Det gamle Løgumkloster birk og Lø herred med Rømø udgjorde sammen med sognet Bedsted i Aabenraa amt Løgumkloster retskreds, mens Højer, Tønder og slogs herreder hørte under Retten i Tønder.</p> <p>Allerede i 1923 blev der foretaget nogle forandringer, idet Gråsten retskreds blev udvidet på nabokredsernes bekostning (Kliplev, Kværs, Egersund i Broager sognekommune og Tråsbøl og Grøngrøft i Felsted sogn) og Skærbæk lagt under Løgumkloster retskreds, mens sognene Brøns, Rejsby, Hviding, Roager og Spandet forblev under Toftlund retskreds, selv om de lige som Hygum og Fole i Rødding retskreds hørte til Ribe politikreds.</p> <p>Retten i Toftlund blev nedlagt den 1. juli 1954 og lagt ind under retten i Rødding, men fortsatte som bitingsted.</p> <p>Retten for Als og retten i Sønderborg blev sammenlagt pr. 1. marts 1957.</p> <p>De administrative reformer i 1970 havde også konsekvenser for retskredsinddelingen. Løgumkloster retskreds blev nedlagt pr. 1. april 1973. Retternes grænser blev fra samme dato i henhold til bekendtgørelse om landets inddeling i underretskredse m.v. af 24. januar 1973 tilpasset de nye amts- og primærkommunegrænser. Sognene Hviding, Roager og Spandet kom under Ribe retskreds, sognene Taps, Vejstrup og Hejls derimod under Haderslev retskreds, som omfatter de nuværende kommuner Haderslev, Christiansfeld og Vojens. Rødding retskreds består af kommunerne Rødding, Gram og Nørre Rangstrup med det hidtidige domstolssæde Toftlund. Aabenraa og Rødekro kommuner danner Aabenraa retskreds, som nu også mistede sognene Bjolderup, Uge og Felsted. Sønderborg retskreds omfatter stort set de historiske amtsgrænser, nemlig kommunerne Nordborg, Augustenborg, Sydals, Sønderborg, Sundeved og Broager inklusive Egersund. Kommunerne Bov, Gråsten og Lundtoft med hele Felsted sogn er samlet i Gråsten retskreds, mens de seks sydvestlige kommuner Tinglev, Tønder, Højer, Løgumkloster, Bredebro og Skærbæk danner Tønder retskreds.</p>		
Litteratur om arkiverne		
<p>Hans Schultz Hansen: Sønderjyllands administrative genforening. I: Harmonisering eller særordning. Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter Genforeningen i 1920 bind 1. Aabenraa 2002, s. 29-31.</p> <p>Se om tinglysningen Leif Hansen Nielsen: Tinglæsningsvæsenet, sammesteds s. 259-278 og om ejendoms-historiske kilder Lars N. Henningsen: Ejendoms historie i Sønderjylland. En arkivvejledning. Aabenraa 1996.</p>		

Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold

De enkelte dommerarkiver er afleveret i flere omgange og har ingen ensartet ordning. Enkelte af de større domstole (Haderslev, Sønderborg) har en mere specialiseret struktur. Derfor fremstår kriminal-, civil- og skifteretterne som selvstændige afdelinger.

Typiske retsarkivalier er:

Journaler og journalsager: Vedr. rettens egen administration.

Borgerlige sager: Saglister, dombøger og retsbøger med tilhørende sager.

Straffesager: Saglister, dombøger, retsbøger, vidnebøger, stemmeafgivningsbøger, bødeprotokoller. Selve straffesagerne indgår i straffeakterne i politimesterarkiverne.

"Særlige sager": Omhandler retsopgøret efter befrielsen i 1945.

Fogedsager: Saglister, føgebøger, auktionsbøger med tilhørende sager, udpantningsbøger.

Skiftesager: Skiftebøger med registre, skiftesager, konkursboer, værgemålssager

Tinglysning: Tinglysningsjournaler, notarialprotokoller, aflyste skøder og servitutter, ægtepagter.

Landvæsens- og afvandingskommissioner: Forhandlingsprotokoller, journaler, sager.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår alm. retsarkivalier	Antal enheder alm. retsarkivalier	Antal enheder aflyste skøder m.m.
1	Retten i Haderslev	1920-ca. 1980	216 m	38 m
2	Retten i Rødding	1920-ca. 1980	54 m	16 m
3	Retten i Toftlund	1920-1954	28 m	
4	Retten i Aabenraa	1920-ca. 1980	170 m	15 m
5	Retten i Gråsten	1920-ca. 1980	63 m	15 m
6	Retten i Sønderborg	1920-ca. 1980	128 m	32 m
7	Retten for Als	1920-1957	38 m	
8	Retten i Tønder	1920-ca. 1980	125 m	31 m
9	Retten i Løgumkloster	1920-1973	27 m	
10	Retten i Ribe			1 m

Noter

Grundbøgerne fra de preussiske grundbogskontorer ved amtsretterne blev videreført efter 1920 indtil ca. 1950 og danner en selvstændig arkivgruppe sammen med grundakterne, se amtsretter.

Aflyste skøder og servitutter, der afleveres løbende, udgør ligeledes en selvstændig arkivgruppe, der er ordnet efter bind og blad i grundbogen, senere efter matrikelnr.

Fredningsnævnene udgør selvstændige arkiver, se disse.

Nedenstående oversigt refererer ikke til de løbende afleveringer af aflyste skøder og servitutter.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Afleveringsjournal D-1, nr. 13-15, 22 og 29; 2000-324-79	Utrykt på læsesal
2-3	Afleveringsjournal D-2, nr. 1, 9 og 18; 1997-324-13	Utrykt på læsesal
4	Afleveringsjournal D-3, nr. 4, 5, 13, 17 og 20; 2000-324-78	Utrykt på læsesal
5	Afleveringsjournal D-4, nr. 11, 16, 24, 26 og 27; 1998-324-54, 2000-324-80	Utrykt på læsesal
6-7	Afleveringsjournal D-5, nr. 11-12, 18-19, 24, 27-29; 1997-324-14	Utrykt på læsesal
8-9	Afleveringsjournal D-6, nr. 10, 12 og 22; 1997-324-15	Utrykt på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Sagførere		1920-
Arkivskaberbeskrivelse			
Sammen med afleveringer fra de enkelte retter er der indgået flere sagførerarkiver efterladt af sagførere ved Vestre Landsret.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Sagførerarkiverne indeholder korrespondance om sager vedr. retssager, der berører personer med bopæl i Sønderjylland. Mange sager er notariatssager, idet sagførerne også fungerede som notarer. Sagførerne Todsen og Christensen har desuden efterladt deres regnskabsbøger med alfabetiske personregistre.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Sagfører J. Bøving (Tønder)	1920-1922	1
2	Sagfører A. Løve (Hillerød)	1920-1928	5
3	Sagfører C. Todsen (Tønder)	1923-1929	11
4	Sagfører C. Christensen (Børshavn)	1942-1948	11
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-4	Sagførerarkiverne er ikke endnu registreret		

Den danske forvaltning efter 1920	Politimestre		1920-
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Politivæsnet i Nordslesvig under preussisk styre var væsentlig anderledes organiseret end i kongeriget Danmark, og dette vigtige administrationsområde blev derfor straks ændret ved genforeningen i 1920. Ønsket om at kunne hævde den danske stats nationale suverænitet i det genvundne Sønderjyllands bevirkede, at ikke blot kriminalpolitiet blev statsligt, men også ordenspolitiet – en opgave, der var kommunal i det øvrige land frem til 1938 (Lov af 28. juni 1920 om oprettelse af et under chefen for statspolitiet sorterende ordenspoliti i de sønderjyske landsdele samt Lov 166 om statsligt enhedspoliti af 18. maj 1937).</p> <p>Politimesteren er ansvarlig for udførelsen af de mange forskellige opgaver, der påhviler politiet; han virker endvidere som anklagemyndighed ved byretterne.</p> <p>Politiets opgaver spænder vidt. Kriminalpolitiet efterforsker mere alvorlige forbrydelser, mens ordenspolitiet f.eks. efterforsker mindre alvorlig kriminalitet, herunder overtrædelser af færdselsloven. Ordenspolitiet varetager patruljering, rykker ud til ulykker, husspektakler, demonstrationer etc. I samarbejde med politikredsens jurister og kontorpersonale løser ordenspolitiet endvidere en række administrative opgaver som udstedelse af pas og våbentilladelse, tilladelse til offentlige forlystelser, dyreopdræt, ophængning af plakater, afholdelse af lotteri, restaurationsbevillinger, visse næringsbreve m.m.</p> <p>Under krisen i 1930'erne blev politiet sat ind for at overvåge overholdelsen af de mange bestemmelser, som fulgte af kriselovgivning.</p> <p>Besættelsestiden gav politiet en særlig udsat position mellem den tyske værnemagt og befolkningen med ansvaret for opretholdelsen af ro og orden, herunder bekæmpelse af illegale blade og sabotage. Den 19. september 1944 blev det danske politi opløst af besættelsesmagten.</p> <p>Efter befrielsen trådte politiet igen i funktion den 13. maj og fik i de følgende år øgede opgaver i forbindelse med retsopgøret (landsforræderi- og værnemagersager).</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Umiddelbart efter genforeningen blev der oprettet 7 politikredse i Sønderjylland. Med virkning fra 1. januar 1923 blev jurisdiktionen for de sønderjyske politikredse omlagt, således at antallet af politikredse blev reduceret til seks: Haderslev, Toftlund, Aabenraa, Sønderborg, Gråsten og Tønder. I 1973 blev Toftlund politikreds forenet med Haderslev og Aabenraa politikreds med Gråsten.</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p><i>Statspolitiet</i> ved Peter Fransen i Harmonisering eller særordning. Aabenraa 2001, s.87-258 <i>Træk af den administrative genforening</i> ved Hans Schultz Hansen. Sønderjyske årbøger 1995, s.321-327</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Arkiverne rummer bl.a. politiprotokoller, straffeakter, familieretslige sager (bl.a. faderskabssager), krisesager, sager vedr. visa, pas, næringsvæsen, sundhedskommission og lægdsruller. Dertil sager fra og om besættelsestiden.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Gråsten politimesterarkiv	1920-1976	1096
2	Haderslev politimesterarkiv	1920-1977	1551
3	Sønderborg politimesterarkiv	1920-1976	1639
4	Toftlund politimesterarkiv	1920-1973	1032
5	Tønder politimesterarkiv	1920-1983	2278
6	Aabenraa politimesterarkiv	1920-1976	2126

Noter

Da politiadjutantens opgaver i mange tilfælde blev udført af politiet i Aabenraa f.eks. fremmed- og passager, kan det være vanskeligt at skelne mellem dette politimesterembedes arkiv og politiadjutant/politikommandørarkiverne (se disse).

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Afleveringsjournal E 2, 1997-324-9, 1998-324-56	Utrykt på læsesal/ i arkiv
2, 4	Afleveringsjournal E 1, 1997-324-8	Utrykt på læsesal/ i arkiv
3	Afleveringsjournal E 3, 1997-324-2, 1997-324-11, 2001-324-118	Utrykt på læsesal/ i arkiv
5	Afleveringsjournal E 4, 1998-324-12	Utrykt på læsesal/ i arkiv
6	Aabenraa politimesterarkiv m.m. 1920-1973	Utrykt på læsesal

<p>Den danske forvaltning efter 1920</p>	<p>Politiadjudanten for de sønderjyske Landsdele 1934-1944</p> <p>Politikommandøren for Sydjylland m.v. 1945-ca. 1958</p>	<p>1934-ca. 1958</p>
<p>Arkivskaberbeskrivelse</p>		
<p>Politiadjudanten for de sønderjyske landsdele 1934-1944: Som følge af grænseuroen efter 1933 oprettede Justitsministeriet den 1. maj 1934 et embede som politiadjutant for de sønderjyske landsdele, der skulle koordinere politiindsatsen mod landsdelens tyske og danske nazister, kommunister etc. Politiadjutantens vigtigste opgave blev at indsamle efterretninger om de særlige sønderjyske forhold. I tilfælde af uroligheder havde politiadjudanten desuden den overordnede ledelse af politindsatsen. Han sørgede for en ensartet linje i politiets holdning til flagnings, processioner og udenlandske talere, og han bearbejdede sager om opholdstilladelse til udenlandske statsborgere. Endelig forventede Justitsministeriet at modtage indberetninger og indstillinger fra politiadjudanten. Embedet fungerede indtil det danske politis opløsning i september 1944.</p> <p>Politikommandøren 1945-1946. Politimesteren i Aabenraa, efterretningstjenesten 1946-ca. 1958: I forbindelse med genoprettelsen af det danske politi efter befrielsen udpegede Justitsministeriet den 11. maj 1945 en politikommandør for Sydjylland. Politikommandørens opgaver var stort set de samme som politiadjutantens, dog blev nogle nye funktioner tilføjet i forbindelse med grænsen og retsopgøret med det tyske mindretal, navnlig dets ledere. Den 29. juni 1946 ophævede Justitsministeriet den særlige politikommandørordning. Samme dag modtog politimesteren i Aabenraa imidlertid instruks om at fortsat at varetage de særlige grænsepolitimæssige opgaver. Den 8. september 1947 fik han endvidere pålagt at fortsætte efterretningstjenesten over for det tyske mindretal. Efterhånden som forholdene normaliseredes, bortfaldt flere og flere af politimesterens særlige opgaver, og omkring 1958 ophørte de sidste rester af politiadjutantens og politikommandørens oprindelige opgaver.</p>		

Administrativ inddeling

Politiadjutantens og politikommandørens arbejdsområde var Sønderjylland fra Kongeåen til den nuværende grænse.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Johan Hvidtfeldt: Det sønderjyske politiadjutantembedes arbejde. Sønderjyske Årbøger 1957, s. 1-15.
Henning Koch: Demokrati – slå til! Statslig nødret, ordenspoliti og frihedsrettigheder 1932-1945. Kbh. 1994, s. 114-120.
Peter Fransen: Statspolitiet. I: Harmonisering eller særordning. Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter Genforeningen i 1920 – bind 1. Aabenraa 2002, s. 168-235.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Arkivet er en vigtig kilde til det tyske mindretals historie, idet der findes et stort antal akter om mindretallets aktiviteter. Især den særlige sønderjyske politiadjutant varetog denne efterretningsopgave, og efter krigen blev politikommandøren for Sydjylland er central skikkelse i retsopgøret med mindretallet. De to arkiver rummer imidlertid kilder til mange andre emner. Nedenstående er blot nogle af de kildetyper, der findes i arkivet.

Navne- og emnekartotek. Kartoteker over flygtninge (1945 ff.), ledende tyskere (1945-ca. 1950), det tyske mindretal (1945-), DNSAP i Nordslesvig, NSDAP-N og andre organisationer. Journalsager vedr. det tyske mindretal, efterretningsager, visumansøgninger, grænseoverløbere, politiske sager, indberetninger til Rigs-politichefen og Justitsministeriet, forhold omk. det danske politis internering, sager vedr. de tyske skoler i Nordslesvig m.m.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Kartoteker og journaler fælles for 2 og 3	1934- ca.1955	80 skuffer
2	Politiadjudanten for de sønderjyske landsdele	1934-1944	147
3	Politikommandøren for Sydjylland m.v.	1945-1962	189
4	Politimesteren i Aabenraa, Efterretningsstjenesten	1937-1958	8

Noter

En række akter vedr. mindretallet under besættelsen er publiceret i:
Johan Hvidtfeldt: Det tyske mindretal under besættelsen. Beretning til Folketinget afgivet af den af tinget under 25. oktober 1950 nedsatte kommission i henhold til Grundlovens § 45 ("Den parlamentariske kommissions beretning"), bind XIV med bilag bind 1-2. København 1953.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-4	Politiadjudanten for de sønderjyske Landsdele 1934-1944. Politikommandøren for Sydjylland m.v. 1945-ca. 1958. Ved Hans Schultz Hansen. Aabenraa 1994	Trykt

Den danske forvaltning efter 1920		Sognefogeder		1920 -1973	
Arkivskaberbeskrivelse					
Midlertidig lov af 28. juni 1920 om domstolenes og politimyndighedernes ordning m.m. i de sønderjyske landsdele indeholdt i § 7 en bestemmelse om, at amtmanden i hvert sogn (eller hvor særlige forhold gjorde sig gældende for dele af et sogn) skulle beskikke en sognefoged. Disse skulle virke i henhold til den danske lovgivning på området. Bortset fra visse småøer ophævedes sognefogedfunktionen i forbindelse med kommunalreformen. Det skete i 1973.					
Litteratur om arkiverne					
Aage Seidenfaden: Håndbog for sognefogder. 2. udgave København 1949.					
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold					
Sognefogeders arkiver indeholder dagbøger, korrespondance, kassebøger, lægdsruller, eksekutions- og udpantningsprotokoller og i mange tilfælde hundeprotokoller.					
Arkivoversigt					
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder		
1	Sognefogeden i Bjolderup sogn	1929-1966	4		
2	Sognefogeden i Ensted sogn	1929-1970	3		
3	Sognefogeden i Felsted sogn	1920-1964	5		
4	Sognefogeden i Frørup sogn	1928-1974	4		
5	Sognefogeden i Gråsten	1920-1951	5		
6	Sognefogeden i Hellevad sogn	1962-1972	1		
7	Sognefogeden i Hjordkær sogn	1929-1959	4		
8	Sognefogeden i Holbøl sogn	1929-1969	1		
9	Sognefogeden i Hørup sogn	1954-1968	8		
10	Sognefogeden i Kegnæs sogn	1960-1970	1		
11	Sognefogeden i Kliplev sogn	1927-1957	3		
12	Sognefogeden i Lintrup sogn	1922-1967	4		
13	Sognefogeden i Løjt sogn	1921-1970	10		
13a	Sognefogden i Mjolden	1921-1973	1		
14	Sognefogeden i Møgeltønder sogn	1920-1953	2		
15	Sognefogeden i Nustrup sogn	1944-1951	1		
16	Sognefogeden i Rise sogn	1937-1960	2		
17	Sognefogeden i Skodborg sogn	1888-1951	2		
18	Sognefogeden i Stepping sogn	1949-1962	3		
19	Sognefogeden i Toftlund sogn	1924-1967	15		
20	Sognefogeden i Tyrstrup sogn	1920-1974	3		
21	Sognefogeden i Ullerup sogn	1920-1967	7		
22	Sognefogeden i Varnæs sogn	1929-1949	2		
23	Sognefogeden i Visby sogn	1931-1970	1		
24	Sognefogeden i Øster Løgum sogn	1939-1950	2		
Arkivfortegnelser					
Nr.	Fortegnelse			Medium	
2-3, 5-13, 14-15, 17, 19, 21, 23	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", DH, Nr. 223-285			Utrykt på læsesal	
13a	Afleveringsfortegnelse 2002-344-85			Utrykt på læsesal	
1, 4, 16, 18, 20, 22, 24	Uregistreret				

Den danske forvaltning efter 1920	Forligskommissioner		1920-1953
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Forligskommissioner varetog forligsmægling i borgerlige sager. Landet var inddelt i forligskredse; forligskommissionen i København bestod af tre og i resten af landet af to medlemmer. Oprettelsen af forligskommissioner i Sønderjylland er forudsat i § 5 i lov af 28. juni 1920 om indførelse af dansk retspleje i det sønderjyske landsdele.</p> <p>Forligskommissionerne blev nedlagt i 1953, og de sager der tidligere havde været underlagt disse overgik til domstolene.</p>			
Administrativ inddeling			
Der var flere forligskredse i de enkelte amter.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Arkivet indeholder forligsprotokoller og forligssager fra forligskredsene i Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder amter.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Tønder amts 1. forligskreds	1921-1953	8
2	Tønder amts 2. forligskreds	1921-1952	4
3	Tønder amts 3. forligskreds	1921-1946	1
4	Haderslev forligskommission	1936-1948	19
5	Sønderborg amts 1. forligskreds/forligskommission	1921-1953	31
6	Aabenraa amts 1. forligskreds	1921-1953	38
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1-6	Fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", DJ, nr. 788-888		utrykt på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Arresthuse og fængsler		1920-
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Arresthuse er primært beregnet til varetægtsfængslede, men de anvendes også til fuldbyrdelse af frihedsstraffe under seks måneder. Arresthusene ledes i det daglige af en arrestforsvarer, der er uddannet fængselsfunktionær. Den lokale politimester er arrestinspektør og har det overordnede ansvar overfor Kriminalforsorgen.</p> <p>Statsfængslet i Renbæk, oprettet 1945, er et åbent fængsel.</p>			
Administrativ inddeling			
Arresthusene hører under politimestrene, Statsfængslet i Renbæk under Kriminalforsorgen.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Arrestprotokoller, bestyrelsens forhandlingsprotokol, visitationsprotokoller, arrestjournaler, ugerapporter, dagbøger, belægningslister, tjenestelister, skrivelser, regnskaber m.m.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev arrest	1920-1980	57
2	Rødning arrest	1920-1937	6
3	Toftlund arrest	1918-1976	32
4	Løgumkloster arrest	1921-1929	1
5	Sønderborg arrest	1920-1983	165
6	Tønder arrest	(1899)-1955	54
7	Aabenraa arrest	1921-1947	24
8	Statsfængslet i Renbæk	(1920)1945-2000	1200
Noter			
Se også Frøslev/Fårhuslejren.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-7	Afleveringsjournal X-45-84, X-46-84, X-47-84, X-95-92, X-98-93, 2001-324-108, se også under politimesterarkiver	Utrykt på læsesal	
8	Afleveringsjournal 2001-324-108	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Frøslevlejren/ Fårhuslejren	1944-1949	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Frøslevlejren 1944-1945: For at modvirke deportationer af danske modstandsfolk til tyske koncentrationslejre oprettedes en "Polizeifangenenlager" i Frøslev, der toges i brug i august 1944. Løftet om at undgå deportationer blev dog ikke holdt, men indtil befrielsen den 5. maj 1945 blev tusinder af modstandsfolk indsat i lejren. Mens bevogtningssmandskabet var tysk, lå forplejningen af fangerne lejrens danske forvaltning.</p>			
<p>Fårhuslejren 1945-1949: Efter befrielsen den 5. maj 1945 blev den tidligere Frøslevlejr omdøbt til Fårhuslejren. Fårhuslejren var interneringslejr for de personer, som den sønderjyske modstandsbevægelse og siden politiet arresterede med henblik på retsopgøret. Det drejede sig i første række om medlemmer af det tyske mindretal, som havde vist illoyal adfærd under besættelsen. Fårhuslejren blev også brugt som fængsel for de fanger, der domfældtes efter retsopgørets love. Den blev nedlagt som fangelejr i oktober 1949, hvorefter den under det nye navn Padborglejren fungerede som kasserne for Civilforsvaret.</p>			
Litteratur om arkivet			
<p>Jørgen Mågård: Frøslev. Tysk fangelejr i Danmark. København 1964 Ditlev Tamm: Retsopgøret efter besættelsen. København 1984, s. 414 f. Henrik Skov Kristensen: Fra Frøslevlejr til Faarhuslejr: Brud og kontinuitet i en lejrverden. I: I Tradition og Kaos. Festskrift til Henning Poulsen. Århus 2000, s. 203-237. Hans Christian Jessen (udg.) Faarhus 1945-1949. Straflager für deutsche Minderheit in Dänemark. Erlebnisse, Berichte und Dokumente. Husum 1987 Anders Ture Lindstrøm: Anm. af ovenstående. Sønderjyske Årbøger 1988, s. 248f.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>Arkivet indeholder kun få arkivalier fra den danske forvaltning 1944-1945. Fårhuslejrens arkiv er langt fyldigere og indeholder bl.a. fangekartoteker, fangejournaler, journalsager, forhørsprotokoller, funktionærmøde-referater, sygejournaler, dagbøger over beskæftigede fanger, korrespondance og personalesager.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Frøslevlejren	1944-1945	4
2	Fårhuslejren	1945-1949	461
Noter			
<p>Selve Frøslevlejrens arkiv indgår i det såkaldte Stockholmarkiv fra den danske efterretningstjeneste og opbevares i Rigsarkivet.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-2	Frøslevlejren 1944-1945. Fårhuslejren 1945-1949. Ved Mette Schmidt Lund. Aabenraa 1995	Trykt	

Den danske forvaltning efter 1920	Oprejsningsnævn		1945-1949
Arkivskaberbeskrivelse			
Personer, der mente, at de uforskyldt var blevet interneret af modstandsbevægelsen i maj 1945, kunne i henhold til lov nr. 490 af 9. oktober 1945 søge oprejsning og erstatning hos de dertil nedsatte oprejsningsnævn bestående af en dommer, yderligere en dommerkvalificeret jurist samt en advokat udpeget af de beskikkede forsvarsadvokater. Nævnene skulle afsige kendelse, der imidlertid kunne indbringes for et landsdækkende ankenævn.			
Administrativ inddeling			
Der blev nedsat oprejsningsnævn i hvert amt. Aabenraa og Sønderborg amter havde fælles oprejsningsnævn.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Ditlev Tamm: Retsopgøret efter besættelsen. København 1984, s. 209-221, 763f.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Forhandlingsprotokol og tilhørende sager.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev oprejsningsnævn	1945-48	3
2	Aabenraa-Sønderborg oprejsningsnævn	1946-49	2
3	Tønder oprejsningsnævn	1946-49	2
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Afleveringsjournal X-14-78	Utrykt på læsesal	
2	Afleveringsjournal D 3-1-78	Utrykt på læsesal	
3	Afleveringsjournal X-15-78	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Stedfortræder for kommissarius for konfiskation af tysk og japansk ejendom Kreditanstalt Vogelgesang i likvidation	1945-1956	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Stedfortræder for kommissarius for konfiskation af tysk og japansk ejendom Med lov af 30. marts 1946 om konfiskation af tysk og japansk ejendom oprettedes en midlertidig stilling som kommissarius med henblik på undersøgelse, konfiskation og evt. videre afhændelse af beslaglagt ejendom. I Sønderjylland var der med de talrige tyske statsborgere som ejere af jord og anden ejendom behov for en lokal stedfortræder som repræsentant, og hertil udnævntes landsretssagfører Kr. Lind i Gråsten.</p> <p>Kreditanstalt Vogelgesang i likvidation Stedfortrædende kommissarius fik ikke at gøre med konfiskationen af Kreditanstalt Vogelgesang og Höfeverwaltungsgesellschafts aktiver, idet der i 1945 blev nedsat et særlig likvidationsudvalg hertil.</p>			
Administrativ inddeling			
Stedfortræderen og likvidationsudvalget havde de fire sønderjyske amter som virkeområde.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse II:3, Kbh. 1991, s. 1347ff. Hans Schultz Hansen: "Dansk jord på danske hænder" Foreningen Landeværnet og den nationale jordkamp i Sønderjylland 1927-2002, Aabenraa 2002, s. 117-126.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Stedfortræders arkivet indeholder i alt 476 sager, altovervejende enkeltsager om konfiskationerne.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Stedfortræder for kommissarius for konfiskation af tysk og japansk ejendom	1946-1953	14
2	Kreditanstalt Vogelgesang i likvidation	1945-1956	16
Noter			
Vedr. konfiskationer af jordejendom, se også Statens Jordlovsudvalgs arkiv.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Stedfortræder for kommissarius for konfiskation af tysk og japansk ejendom	Utrykt på læsesal	
2	Kreditanstalt Vogelgesang – Höfeverwaltung	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Amtsstuer og skattemyndigheder	1920-	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>I henhold til bekendtgørelse af 14. juli 1920 om oprettelse af amtsstuer i de sønderjyske landsdele blev der indrettet fire af slagsen. Amtsstuernes opgave var den statslige kassefunktion på regionalt niveau, herunder skatteopkrævningen.</p> <p>Til at varetage skatteligningen blev der i tidens løb skabt forskellige organer. Den danske skattereform fra 1903 blev indført i Sønderjylland ved lov af 28. juni 1920 om skatteforhold i de sønderjyske landsdele. Der var to systemer for henholdsvis indkomst- og grundskat.</p> <p>Indkomstskat: Ved bekendtgørelse af 25. november 1920 blev Sønderjylland inddelt i 9 skattekredse, der fik hver sit skatteråd, som blev udpeget af finansministeren. I landkommunerne blev ligningen først foretaget af sognerådet, i købstæderne i en særlig ligningskommission. Ligningen blev herfra sendt til skatterådet til godkendelse.</p> <p>Grundskat: Ved bekendtgørelse af 27. november 1920 blev Sønderjylland inddelt i 11 skyldkredse, der fik hver sit skyldråd med en vurderingsformand udpeget af finansministeren. I landkommunerne og købstæderne blev ejendomsvurderingen først foretaget af vurderingsrådet bestående af vurderingsformanden og to vurderingsmænd og derefter kontrolleret af skyldrådet. Ejendomsvurdering fandt sted hvert 10. år.</p> <p>I 1946 blev der oprettet amtsskatteråd bestående af formændene for skatterådene i amtet og en formand udpeget af finansministeren. Tillige oprettedes amtsligningsinspektorer.</p> <p>For at tilvejebringe en vis forenkling blev amtsstuerne i henhold til lov af 3. juni 1967 ved embedsledighed lagt ind under amtsligningsinspektorerne, der skiftede navn til amtsskatteinspektorer. Denne proces blev afsluttet i 1973.</p> <p>Amtsskatteinspektorerne blev i 1990 lagt sammen med toldkamrene til told- og skatteregioner. Ved samme lejlighed forsvandt skatterådene og skyldrådene.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Amtsstuerne fandtes oprindeligt i hvert amt. Aabenraa og Sønderborg amter havde fra 1937 fælles amtsstue. Inddelingen i skatte- og skyldkredse i 1920/21 fremgår af Retstidende for de sønderjyske Landsdele 1920-21, hvor ovennævnte bekendtgørelser findes trykt. Der skete flere gange ændringer heri, således i forbindelse med kommunalreformen i 1970.</p> <p>Der fandtes i Sønderjylland to amtsligningsinspektorer (amtsskatteinspektorer), i Haderslev for Haderslev og Tønder amter, og i Sønderborg for Aabenraa og Sønderborg amtsråds kredse.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
<p>Amtsstuearkiverne indeholder kartoteker over ejendomme, vurderingsfortegnelser, brevjournaler, fortegnelser over udbytte og restanter, sager vedr. aktieselskaber, statskasseregnskaber, afgiftsberegninger, udstykningsager, kassejournaler, kontokort og skattelister, hovedbøger og revisionslister. Amtsligningsinspektorens arkiver indeholder skatteberegningslister og investeringsfondssager, mens skatteopkrævningsforbundets arkiver indeholder kontobøger, restantelister og (få) forhandlingsprotokoller. Amtsskatteinspektorens arkiver indeholder kartotekskort, sager vedr. dødsboer, forhandlingsprotokoller og nogle ældre sager, betegnet som "historiske sager". Skatterådsarkiverne indeholder selvangivelser ordnet efter kommuner, opgørelser vedr. skatter og mandtalslister. Skyldrådenes og vurderingsrådenes arkiver indeholder vurderingslister.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Haderslev amtsstue	1921-1971	43 m
2	Aabenraa amtsstue	1921-1936	2½ m
3	Sønderborg amtsstue	1921- 1936	2½ m
4	Aabenraa-Sønderborg amtsstue	1921-1971	35½ m
5	Tønder amtsstue	1921-1971	39 m
6	Haderslev amtsligningsinspektorat	1947-1958	9 m

7	Haderslev amtsskatteinspektorat	1972-1978	30
8	Haderslev skatteopkrævningsforbund	1938-1959	17½ m
9	Skattekredse/skatteråd	1931-1969	91 m
10	Skyldkredse/skyldråd og vurderingsråd/mænd	(1923)1932-1971	3½ m
Noter			
En del sager fra amtsskatteinspektoraterne er sammenvævet med arkivalier fra distriktstoldkamrene, se toldvæsen.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-5	Arkiverne er uordnede og kun tildels registreret ved afleveringsfortegnelser, se afleveringsfortegnelse B	Utrykt i arkiv	
6	Uregistreret		
7	Afleveringsfortegnelse B 1-2-1996	Utrykt på læsesal	
8	Uregistreret		
9	Arkiverne er hovedsagelig uregistreret, men skattelister og selvangivelser er ordnet topografisk efter købstæder og sogne og årgang		
10	Flere arkiver er fortegnet i "Mindre embedsarkiver", CE, nr. 401-453 og 462	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Amtslandinspektører Kort- og Matrikelstyrelsens Sønderjyske Afdeling	1920-1999
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Ved Genforeningen i 1920 blev det besluttet at videreføre de preussiske katasterkontorer (s.d.) i statsligt dansk regi, skønt de matrikulære arbejder i Danmark ellers blev udøvet af statsautoriserede, privatpraktiserende landinspektører (Lov af 28. juni 1920 om midlertidig ordning af matrikulsvæsnet i de sønderjyske landsdele). De fem katasterkontorer blev dermed til amtslandinspektørkontorer. Den ene af amtslandinspektørerne fik med titel som stiftlandsinspektør overdraget opgaven med at varetage koordination og ensartethed mellem alle fem kontorer.</p> <p>Skønt loven var midlertidig, beholdt sønderjyderne længe deres statslige matrikelvæsen. I 1983 blev det et afdelingskontor under Matrikeldirektoratet (fra 1989 Kort- og Matrikelstyrelsen) og fik en fælles chef i Aabenraa, mens amtslandinspektørerne skiftede stillingsbetegnelse til statslandinspektører. I 1988 begyndte forberedelserne til en privatisering af statslandinspektørernes virke. Ved hjælp af moderne informationsteknologi blev der iværksat en modernisering af kort og registre, så de kunne benyttes af private landinspektører. I henhold til lov af 17. marts 1999 overgik det matrikulære arbejde pr. 1. oktober samme år til private landinspektører. En mindre enhed (Sønderjyske Kontor) forblev i Aabenraa med henblik på at afvikle de resterende sager, registrere de matrikulære forandringer og levere kort og måloplysninger til landinspektørerne. Dertil kom vedligeholdelsen af grænsen og andre opgaver. Imidlertid blev det i år 2002 besluttet at nedlægge Sønderjyske Kontor og flytte opgaverne til Kort- og Matrikelstyrelsen i København med virkning fra 2004. Dette år bliver dermed det endelige slutår for den sønderjyske særordning inden for matrikelvæsnet.</p>		
Administrativ inddeling		
<p>Amtslandinspektørkontorerne var indtil 1984 inddelt således:</p> <p>Haderslev: Haderslev by, Christiansfeld, Gl. Haderslev, Hoptrup, Vilstrup, Øsby, Halk, Starup, Grarup, Vedsted, Skrydstrup, Vonsbæk, Aastrup, Moltrup, Bjerning, Hammelev, Fjelstrup, Aller, Hejls, Tyrstrup, Skovrup, Hjerndrup, Stepping, Frørup, Maugstrup og Jægerup sogne.</p> <p>Toftlund: Rødding, Hjerting, Ør. Lindet, Skodborg, Skrave, Hygum, Lintrup, Kalvslund, Jels, Gram, Nybøl, Bevtoft, Tirslund, Toftlund, Agerskov, Branderup, Spandet, Højrup, Arrild, Roost, Vodder, Roager, Rejsby, Brøns, Hvidding sogne samt indtil 1948 tillige Skærbæk sogn.</p> <p>Aabenraa: Aabenraa amt, indtil 1948 bortset fra Bov sogn.</p> <p>Sønderborg: Sønderborg amt.</p> <p>Tønder: Tønder amt, 1920-48 med Bov sogn og 1948-1984 med Skærbæk sogn.</p> <p>I 1984 omlagdes kontorerne efter kommuneinddelingen fra 1970 således:</p> <p>Haderslev: Christiansfeld (sønderjyske del), Haderslev, Vøjens</p> <p>Toftlund: Gram, Nr. Rangstrup, Rødding og Ribe (sønderjyske del)</p> <p>Aabenraa: Bov, Lundtoft, Rødekro og Aabenraa</p> <p>Sønderborg: Augustenborg, Broager, Gråsten, Nordborg, Sundeved, Sydals og Sønderborg</p> <p>Tønder: Bredebro, Højer, Løgumkloster, Skærbæk, Tinglev og Tønder</p> <p>I 1994 blev kontoret i Toftlund nedlagt, og Gram og Rødding kommune overførtes til kontoret i Haderslev, Nr. Rangstrup og Ribe (sønderjyske del) til Tønder.</p>		
Litteratur om arkivet/arkiverne		
<p>Hans Schultz Hansen: Sønderjyllands administrative genforening. I: Harmonisering eller særordning. Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter Genforeningen i 1920 bind 1. Aabenraa 2002, s. 35-38.</p> <p>Redegørelse vedr. matrikelvæsnet i de sønderjyske landsdele. København 1972.</p>		

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Afdelingskontoret: Landegrænsen, generelle administrative sager, modernisering, sagsarkiv med kommuner., diverse.

Amts/statslandinspektørkontorerne: Administrative sager, ejendomsprotokoller, opmåling med markridskopier, approbationsmeddelelser, journaler, matrikulære sager, kort.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Sønderjyske Afdeling 1983-1999	1920-2000	102
2	Aabenraa amts/statslandinspektørkontor	1920-1992	566
3	Haderslev amts/statslandinspektørkontor	1920-1999	463
4	Sønderborg amts/statslandinspektørkontor	1920-1998	486
5	Toftlund amts/statslandinspektørkontor	1920-1989	321
6	Tønder amts/statslandinspektørkontor	1920-2000	520
7	Kort	1876-1999	285 kortskuffer 5 kortæsker 130 korthylder

Noter

I nr. 2-6 er de matrikulære sager afleveret frem til og med 1969.

Sønderjyske Kontor har indtil videre beholdt urmålinger og markrids, matrikel- og parcelbøger, ejendomsregistre, mapper vedr. grænsen samt matrikulære sager efter 1970 m.m. Disse arkivalier kan med undtagelse af mapper vedr. grænsen og matrikulære sager efter 1984 forventes afleveret i forbindelse med afviklingen af Sønderjyske Kontor i 2003 og 2004.

Kortene fra amts/statslandinspektørkontorerne er henlagt i kortskabe efter ejerlav.

Kort- og Matrikelstyrelsens Sønderjyske Afdeling har endvidere afleveret hovedparten af sit bibliotek, der nu indgår i landsarkivets bibliotek som en særlig samling.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-6	Afleveringsfortegnelse 1997-324-35 – sager	Utrykt i arkiv
7	Afleveringsfortegnelse 1997-324-35 – kort	Utrykt i arkiv

Den danske forvaltning efter 1920	Toldvæsen	1920-
--	------------------	--------------

Arkivskaberbeskrivelse

Det danske toldvæsen daterer sin oprindelse til 1632. I denne sammenhæng skal imidlertid kun toldvæsenets udvikling 1920-68 opridses, idet de sønderjyske landsdele først med genforeningen fik dansk toldlovgivning. (lov af 28. juni 1920 om overgangsbestemmelser vedr. toldforholdene i de sønderjyske landsdele).

Arkivalier fra den preussiske toldforvaltning i perioden 1867-1920 er ikke afleveret til landsarkivet; og fra perioden før 1864 findes der kun en enkelt pakke med akter fra overtoldinspektoratet for Slesvig og Aabenraa toldkammer (se arkivfragmenter fra slesvigske og holstenske arkiver før 1867).

Det danske toldvæsenes virksomhed efter 1920 kan inddeles i tre hovedgrupper:

1. Opkrævning af told og kontrol med ind- og udførsel af varer.
2. Opkrævning af forbrugsafgifter og hermed forbundne kontrolopgaver
3. Opgaver for andre myndigheder.

Sidstnævnte kunne bl.a. indbefatte kontrol med apotekervarer, narkotika og sprængstoffer, tilsyn med skibspapirer, udenrigshandelstatistik, udførselsregulering, kvalitetsforskrifter m.m.

Administrativ inddeling

Der blev i 1920 oprettet 6 toldkamre: Sønderborg, Aabenraa, Egersund (fra 1929: Gråsten toldkammer), Haderslev, Padborg og Tønder. Førstnævnte hørte indtil 1959 under overtoldinspektoratet for Østifterne, derefter som resten under overtoldinspektoratet for Jylland indtil nedlæggelsen af overtoldinspektorerne i 1965.

I årene 1968-71 skete der en omstrukturering af toldvæsenet. De tidligere toldkamre blev nedlagt, og der oprettedes distriktstoldkamre i Haderslev, Padborg og Sønderborg (cirkulære om toldvæsenets struktur 7. juni 1968 og om tolddistriktsinddelingen 29. juli 1971).

I 1990 blev Toldvæsenet og det statslige skattevæsen fusioneret til Told & Skat (bekendtgørelse om landets inddeling i told- og skatteregioner m.v. af 23. marts 1990). Sønderjylland består herefter af to told- og skatteregioner: Haderslev (med Tønder) og Sønderborg (med Aabenraa).

Litteratur om arkivet/arkiverne

Karen Hjorth: Toldvæsenets arkiver i Rigsarkiver og landsarkiverne. En oversigt over administration og arkiver 1848-1965/69. Arkiv 10. bd., s.135-155. (1985)

Toldvæsen og grænsegendarmeri i Sønderjylland. Aabenraa 1987, s. 11-14.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Toldvæsenets arkiver indeholder bl.a.: skibsregistreringsdagbøger, skibsregistre, journaler for fartøjsfortegnelsen, mønstringsjournaler og -sager, sporteljournaler, vagtjournal, lønningsbog, budgetbog, korrespondance, regnskaber, forskelligt ang. personale og bygninger, sager vedr. forbrugsbeskatning, OMS, MOMS, kornordninger, tariferingsafgørelser, forskelligt vedr. kontrol og inspektion, reglementsordnede sager (f.eks. afgift på parfume og tobak), cirkulærer og årsberetninger,

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Aabenraa toldkammer	1920-(1972)	59
2	Egersund/Gråsten toldkammer	1921-(1971)	6
3	Haderslev toldkammer	1920-1974(1978)	123
4	Padborg toldkammer	1920-1969	363
5	Sønderborg toldkammer	1924-1971	71
6	Tønder toldkammer	1920-1944	9
7	Padborg distriktstoldkammer	1969-1980	134
8	Sønderborg distriktstoldkammer (incl. amtsskatteinspektorat)	(1914)1967-1990	130
9	Haderslev distriktstoldkammer	(1936)1969-1991	282

Noter		
Der forventes snart yderligere aflevering af arkivalier fra Told og Skat frem til 1992.		
Arkivfortegnelser		
Nr.	Fortegnelse	Medium
1-6	Toldvæsen og grænsegendarmeri i Sønderjylland. Aabenraa 1987	Trykt
3	Tillige: Afleveringsjournal X-61-87 og B 1-2-96	Utrykt på læsesal
4	Tillige: Afleveringsjournal X-56-86 og X-103-95	Utrykt på læsesal
5	Tillige: Afleveringsjournal X-56-86 og X-61-87	Utrykt på læsesal
6	Tillige: Afleveringsjournal X-56-86	Utrykt på læsesal
7-8	Afleveringsjournal 1997-324-19	Utrykt på læsesal
9	Afleveringsjournal 1999-324-51	Utrykt på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Sønderjysk Valutaråd Udligningskassen for de sønderjyske Landsdele	1920-1923	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>I forlængelse af indførelsen af den danske kronemønt i de sønderjyske landsdele den 20. maj 1920 blev der i henhold til lov af 28. juni 1920 oprettet en udligningskasse for de sønderjyske landsdele. Den skulle yde erstatning for de tab, som sønderjyderne led på formue og indtægt som følge af den tyske markinflation. Udligningskassen fik et beløb på knap 57 millioner kr. Det var langtfra nok til at dække tabene siden den 1. januar 1914, og der blev derfor fastlagt særlige kriterier for, i hvilket omfang erstatning blev udbetalt. Erstatningerne blev administreret af et valutaråd sammensat af repræsentanter for de sønderjyske amter og erhvervsorganisationer. Formand var direktøren for skattevæsnet Michael Kofoed. Udligningskassen og Valutarådet indstillede virksomheden i 1923.</p>			
Administrativ inddeling			
Valutarådets virkeområde var Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder amter.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Morten Andersen: Det nordslesvigske valutaspørgsmål 1918-1920 (Sønderjyske Årbøger 2002, s. 61-118). Beretning om Virksomheden i Udligningskassen for de sønderjyske Landsdele. Kbh. 1922.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Altovervejende topografisk ordnede akter om udbetaling af erstatning.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Sønderjysk Valutaråd – Udligningskassen	1920-1955	377
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Sønderjysk Valutaråd	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Laanekassen for de sønderjydske Landsdele Sønderjydsk Hypotheklaanefond		1920-1969
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>For at sikre de sønderjyske erhvervsdrivende, først og fremmest landmændene, kapital til genopbygningen efter den 1. verdenskrig og omstillingen til danske markedsf forhold, blev der i henhold til lov af 28. juni 1920 oprettet Laanekasse for de sønderjyske landsdele. Den fik fra staten bevilget 10 millioner kr. med henblik på at yde mindre udlån til en lav rente. Lånekassens kontor lå i København. Den var ledet af en bestyrelse med repræsentanter for pengevæsen, administration og sønderjysk erhvervsliv. Lånekassens virksomhed blev i flere omgange forlænget og udvidet. Den blev opløst i 1969.</p> <p>I forbindelse med landbrugskrisen i midten af 1920'erne oprettedes ved lov af 28. februar 1927 Sønderjydsk Hypotheklaanefond med henblik på at yde lån i 2. prioritet i landbrugsejendomme. Den ophørte i 1960.</p>			
Administrativ inddeling			
Lånekassens og Hypoteklaanefondens virkeområde var de fire sønderjyske amter.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Hans Schultz Hansen: Det sønderjyske landbrugs historie 1830-1993. Aabenraa 1994, s. 218-241. Axel Hulegaard: Laanekassen for Sønderjylland gennem 25 Aar. Kbh. 1945. John Skonbjerg: Den sønderjyske støttelovgivning 1925-1929 (Erhvervshistorisk Årbog 1978, s. 149-178.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Hovedsagelig sager om de enkelte lån og indgange hertil samt sager om institutionernes administration.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Laanekassen for de sønderjyske Landsdele	1920-1969	210 meter
2	Sønderjydsk Hypotheklaanefond	1927-1960	75 meter
Noter			
Arkiverne er tildels uordnet.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Afleveringsjournal X-2 og X-18 samt X-86-91	Utrykt i arkiv	
2	Afleveringsjournal X-9	Utrykt i arkiv	

Den danske forvaltning efter 1920	Det midlertidige arkivdepot i Aabenraa Landsarkivet for Sønderjylland		1923-
Arkivskaberbeskrivelse			
Mens landsarkiverne i København, Odense og Viborg blev oprettet som følge af arkivloven fra 1889, fik Sønderjylland først sit landsarkiv efter Genforeningen. Ved ministeriel bekendtgørelse af 10. januar 1923 blev der oprettet et midlertidigt arkivdepot på amtshuset i Aabenraa. Efter lange forhandlinger blev der ved lov af 28. april 1931 vedtaget at oprette Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele i en selvstændig bygning på Haderslevvej, der midt i juli 1933 kunne åbnes for de besøgende. I 1973/74 udvidedes landsarkivet. I 1993 skiftede institutionen navn til Landsarkivet for Sønderjylland.			
Administrativ inddeling			
Landsarkivet for Sønderjyllands område er det nuværende Sønderjyllands amt.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Frode Gribvad og Johan Hvidtfeldt: Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele. En Oversigt. Aabenraa 1944, s. XI-XV. Hans Kargaard Thomsen: Oprettelsen af Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele (Arkiv. Tidsskrift for arkivforskning, 4. bind, 1972, s. 111-137. Trykte årsberetninger i Sønderjyske Årbøger.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Journaler og journalsager, kopibøger, byggesager, regnskabssager, materiale vedr. forskellige arbejdsgrupper, kartoteker og protokoller over besøgende.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Det midlertidige arkivdepot i Aabenraa	1923-1933	12
2	Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele – Landsarkivet for Sønderjylland	1933-1995	734
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1-2	Intern arkivfortegnelse på sekretariat		Utrykt

Den danske forvaltning efter 1920	Radio Syd TV Syd		1960-
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Radio Syd: Statsradiofonien, som DR hed indtil 1959, blev oprettet i 1925. I 1960 fik redaktør Bjørn Svensson opgaven at opbygge "Den Syd- og sønderjyske regionalradio" med hovedsæde i Aabenraa. Radioen begyndte at sende 1.4.1960. Den Syd- og sønderjyske regionalradio, som i 1975 ændrede navn til Radio Syd, begyndte allerede at producere indslag til TV i 1960-erne.</p> <p>TV-Syd: En regional TV-station for Syd- og Sønderjylland opstod som en forsøgsordning under Danmarks Radio i 1983. Stationen blev selvstændig med sin egen lov af 13. december 1985. Fra 1987 hørte TV-Syd i henhold til TV-2 loven af 30. maj 1986 under det nyoprettede TV 2. TV-Syd havde indtil 1995 lokaler i Haderslev, men flyttede dette år til Kolding.</p>			
Administrativ inddeling			
Radio Syd omfatter Ribe og Sønderjyllands amter samt Sydslesvig. TV-Syd omfatter derudover Vejle amt.			
Litteratur om arkivet			
Henrik Fangel: Ti år med TV Syd. Aabenraa 1993 (omhandler også Radio Syd s. 46f). Jes Peter Caspersen: Sådan var det. Erindringsbilleder. Aabenraa 1990, s. 280-283.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Arkivet fra Radio Syd indeholder sager vedr. en valgudsendelse fra 1974 og sager vedr. Radio Syd 1978-1981. TV-Syds arkiv indeholder sager om TV-Syd forsøget 1983-85, TV-Syds støtteforening, TV-Syd fonden, A/S TV-Syd samt presseklip.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Danmarks Radio – Radio Syd	1974-1981	7
2	TV-Syd	1983-92	35
Noter			
TV-Syd afleverer efter flytningen til Kolding arkivalier til Landsarkivet for Nørrejylland.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", GC, nr. 536-542	Utrykt på læsesal	
2	Afleveringsjournal X-101-94	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Embedslæger	1920-
--	--------------------	--------------

Arkivskaberbeskrivelse

Ved lov af 28. juni 1920 blev gyldigheden af dansk sundhedslovgivning udvidet til det sønderjyske landsdele, og lov af samme dato om embedslægevæsenets ordning i de sønderjyske landsdele foreskrev, at der skulle være 4 embedslæger, én i hvert amt.

Embedslægerne fungerer som sundhedspolitiske rådgivere for amter og kommuner, de iagttager og vurderer sundhedstilstanden (f. eks. vedr. optræden af smitsomme sygdomme) og det sociale miljø i deres distrikter og de holder tilsyn med personalet i medicinalektoren og med ordinationen af afhængighedsstyrkende lægemidler.

Administrativ inddeling

Embedslægedistrikterne fulgte amtsgrænserne indtil 1970. Fra 1975 var én af kredslægerne embedslæge for hele amtet. Siden 1980 findes kun én amtslæge for hele Sønderjyllands amt.

Litteratur om arkiverne

Tage Grodum: Den danske embedslægeetat, Haderslev 2000.

Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold

Arkiverne indeholder journalsager vedrørende embedslægenes daglige arbejde. Vaccinationsprotokoller og svangerskabslister udgør særlig vigtige grupper.

Jordemoderprotokollerne blev af de enkelte jordemødre efter udskrivning indsendt til embedslægerne. De er her udskilt som en selvstændig arkivgruppe.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Embedslægen i Haderslev	1920-1974	8 m
2	Embedslægen i Aabenraa	1920-1974	5 m
3	Embedslægen i Sønderborg	1920-1974	5 m
4	Embedslægen i Tønder	1920-1974	6 m
5	Embedslægeinstitutionen for Sønderjyllands amt	(1928)1975-1979	50
6	Jordemoderprotokoller	(1918)1920-1977	115

Noter

Embedslægenes arkiver før 1975 er tildels sammenblandet med arkiverne fra den preussiske tid, hvorfor omfanget kun kan angives omtrentligt.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Afleveringsfortegnelse S 1 a og S 1-5-1990	Utrykt i arkiv/på læsesal
2	Afleveringsfortegnelse S 2 e-f og h samt S 1-5-1990	Utrykt i arkiv/på læsesal
3	Afleveringsfortegnelse S 3 c og S 1-5-1990	Utrykt i arkiv/på læsesal
4	Afleveringsfortegnelse S 4 e og S 1-5-1990	Utrykt i arkiv/på læsesal
5	Afleveringsfortegnelse S 1-5-1990 og 2000-324-75	Utrykt på læsesal
1-5	Jordemoderprotokoller	Utrykt på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Mødrehjælpen i Sønderborg		1939-1976
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Mødrehjælpen i Sønderjylland blev oprettet i 1939 i henhold til den første lov om mødrehjælpsinstitutioner. Den var en statslig institution, som sorterede under Socialministeriet, men dens bestyrelse blev udpeget af amts- og kommunalråd og evt. foreninger med sociale formål. En lokal overlæge var altid med i bestyrelsen. I forbindelse med svangerskabsloven af 1956 blev det pålagt mødrehjælpsinstitutionerne at foretage de fornødne undersøgelser af social og lægelig art. Beslutningerne – først og fremmest om svangerskabsafbrydelse – blev truffet af samrådet, som bestod af en speciallæge i psykiatri, en speciallæge i gynækologi eller kirurgi og institutionens leder eller en anden ved institutionen, som var uddannet jurist eller socialrådgiver. Mødrehjælpen blev nedlagt pr. 1. april 1976 ved indførelsen af bistandsloven. Opgaverne blev overført til amtsrådenes socialcentre.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Institutionen dækkede den nuværende Sønderjyllands amtskommune og Vejle amt, indtil filialen for sidstnævnte blev omdannet til en selvstændig institution.</p>			
Litteratur om arkivet			
<p>Magna Nørgaard: Mødrehjælpsinstitutionerne gennem 25 år, i: Socialt tidsskrift II/1964.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>Mødrehjælpens arkiv indeholder for det meste personsager og er opdelt i tre hovedgrupper, nemlig adoptions- og faderskabssager, sociale sager og sager vedr. abort og sterilisation. Desuden findes der en række administrations- og institutionsarkivalier. Der er foretaget betydelige kassationer i arkivet.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Mødrehjælpen i Sønderborg	1939-1976	360
Noter			
<p>Materialet der i sin tid blev afleveret til centralen i København (især statistisk materiale) skal søges der.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Afleveringsjournal X-2 til X-5-1976 samt 1998-324-61	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Børnehjem o. l.		1920-
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>De første børnehjem blev grundlagt i 1800-tallet for at sikre forældreløse og forsømte børn en værdig barndom efter tidens forestillinger. De fleste blev grundlagt af private foreninger, mens enkelte fremgik af tidligere vajsenhuse, stiftelser eller arbejdsanstalter. Senere overtog kommunerne og siden amterne driften og forvaltningen. Asserballe Børnehjem blev tidligere kaldet Voigtsminde og ligger i Fynshav. Ehlershjemmet er et spædbørnehjem i Sønder Vilstrup. I dag er det en døgninstitution med familie- og børneafdeling.</p>			
Litteratur om arkivet			
<p>Knud Kretzschmer: Den sønderjyske Fond. Aabenraa 1960, s. 74-81. C. M. Jensen: Nordslesvigsk Asyl gennem 50 Aar. Haderslev 1927.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>De fleste børnehjemsarkiver består af elevmapper. Ehlershjemmets arkiv indeholder vedtægter, personalia, revisionsprotokoller, regnskabsmateriale og forskelligt. Der findes belægningsbog, hustugtsbog og diverse sager i Erlevhusets arkiv. Børnehjemmet Lyshøjs arkiv rummer korrespondance, stambøger, hovedbøger, forhandlingsprotokoller, regnskaber, rapportbøger, tilsynsbøger, vagt- og personalefortegnelser samt sager om bygningerne. Fra spædbørnehjemmet Lyshøj er derimod kun en forhandlingsprotokol bevaret. Arkivet for Nordslesvigsk Asyl indeholder for det meste regnskaber og budgetter (se for dette også Erlevhus og Toftlund Børnehjem). Rise Børnehjems arkiv indeholder en vægt- og lægebog, det samme gælder forgængerens Solhøjs arkiv, som desuden råder over stambøger, kassejournaler og en fortegnelse over plejepengene. Den sønderjyske Fonds Børnehjems arkiv indeholder korrespondance, forhandlings-, forældre- og revisionsprotokoller samt stambøger og elevmapper og nogle forskellige sager. Engdalsskolens arkiv indeholder næsten udelukkende elevakter fra skolehjemmet. Dams Klints arkiv indeholder stambøger og regnskabsbøger.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Asserballeskov Børnehjem	1924-1972	8
2	Broager Børnehjem	1964-1975	4
3	Børnehjem i Aabenraa-Sønderborg amt	1953-1965	1
4	Dams Klint (husgerningsskole i Sønderborg)	1956-1963	2
5	Ehlershjemmet	1925-1976	3
6	Engdalsskolen	1968-1993	33
7	Erlevhus	1924-1975	1
8	Fredehjemmet Grøngrøft	1955-1977	35
9	Fredehjemmet Snepsgård (Seem)	1948-1965	5
10	Gråsten spædbørnehjem	1940-1967	2
11	Børnehjemmet Lyshøj (Sønderborg)	1921-1981	27
12	Spædbørnehjemmet Lyshøj	1934-1976	1
13	Nordslesvigsk Asyl	1963-1975	2
14	Rise Børnehjem (tidl. "Solhøj")	1950-1973	1
15	Børnehjemmet Solhøj (tidl. i Haderslev, senere i Rise)	1930-1973	2
16	Sønderborg Fredehjem (Askovhus)	1943-1963	9
17	Den Sønderjyske Fonds Børnehjem (Haderslev)	1920-1986	9
18	Toftlund Børnehjem	1921-1976	45
19	Aabenraa Børnehjem	1948-1980	35
20	Børne- og plejehjemsforeningen for Sønderjylland	1964-1976	9
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-20	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", gruppe HI	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Invalidenævnet		1920-1990
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Invalidenævnet for de sønderjyske landsdele blev oprettet ved lov af 1. december 1920. Dets formål var forsørgelse og hjælp til de over 3000 nordslesvigere, som var blevet kvæstet så hårdt under den første verdenskrig, at de ikke længere kunne forsørge sig selv og deres familier. Nævnet bestod af en amtmand, en repræsentant for invaliderne, en læge, en jurist med kvalifikation som dommer og endnu et femte medlem. Under nævnet hørte to lægekonsulenter. Samtidig oprettedes Invaliderrådet i København som appelinstans, bestående af to dommere, en læge og en repræsentant for invaliderne. Pensionsudbetalingen blev administreret fra nævnet i Sønderborg. Administrationen blev varetaget af invalidekonsulenter.</p> <p>1924 oprettedes en særlig afdeling for sygehjælp, og nævnet overtog administrationen af Krigsinvalideskolen, som i 1920 var blevet oprettet af Den sønderjyske Fond. Skolen bestod af en hospitalsafdeling, en læreafdeling og en afdeling til fremstilling af proteser. Den 19. maj 1925 kunne skolen lukkes.</p> <p>En ny vigtig opgave for Invalidenævnet blev at skaffe arbejde til invalider i henhold til loven af 13. april 1935. I 1940 blev Det sønderjyske Ulykkesforsikringsudvalg nedlagt, og Invalidenævnet overtog administrationen for udbetalingen af dettes pensioner. Ved lov af 30. november 1990 blev Invalidenævnet nedlagt. Sønderborg kommune har siden overtaget den videre administration, idet staten afholder udgifterne.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Invalidenævnets virkekreds var de fire sønderjyske amter. Hovedsædet var i Sønderborg; invalidekonsulenter fandtes i de andre tre købstæder.</p>			
Litteratur om arkiverne			
<p>Annette Østergaard Schultz: Sociale forsikringer i Sønderjylland – administrativ brakmark eller nationalpolitisk slagmark? Harmonisering eller særordning, Aabenraa 2002, s. 401-453.</p> <p>Anton Marckmann: Sønderjyske krigsinvalidere fra 1. Verdenskrig (Sønderjyske Årbøger 2001, s. 143-180).</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
<p>Arkivet indeholder to store rækker af akter om personunderstøttelser. Den første gruppe berører selve invaliderne og deres ansøgninger, sager fra lægeundersøgelser og nævnets afgørelser. Den anden gruppe består af sager om udbetalinger til krigssofrenes efterladte enker og børn. Disse akter er ordnet kronologisk, men tilgængelige via et register. Desuden findes trykte beretninger, korrespondance, mødeprotokoller, regnskabssager, kopibøger med navneregistre. Topografisk ordnede fortegnelser fra de hidtidige forsikringsarkiver (ulykkes- og funktionærforsikringer) giver interessante oplysninger om beskæftigelsesforholdene i de pågældende virksomheder.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Invalidenævnet Sønderborg (inkl. Sønderborg kommunes sager	(1911-) 1920-1992	3650
2	Haderslev amts forsikringskontor / ulykkesforsikringsudvalget for de sønderjyske landsdele	(1888-) 1920-1950	68
3	Aabenraa amts forsikringskontor	1910-1927	6
4	Sønderborg amts forsikringskontor	(1889-) 1920-1929	30
5	Tønder amts forsikringskontor	(1889-) 1901-1928	36
6	Direktionen for Krigsinvalideskolen	1920-1927	19
7	Krigsinvalideskolen i Sønderborg	1920-1925	30
Noter			
<p>Ulykkesforsikringerne har desuden selvstændige arkiver. 2-5 rummer kun sager vedr. krigsinvalidere.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-7	Invalidenævnet i Sønderborg	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Andre sociale institutioner	1920-
--------------------------------------	--	--------------

Arkivskaberbeskrivelse

I denne gruppe samles en række sociale institutioner af forskellig karakter:

Kronprinsesse Ingrid's Feriehem for sønderjyske Børn og **J. P. Nielsen Hjemmene for sønderjyske Børn** havde til formål at sikre børn fra Sønderjylland sunde og belærende ferieophold andre steder i Danmark.

Ribelund er forsørgscentret for Ribe og Sønderjyllands amter.

Familieplejen Sønderjylland er en del af den selvejende organisation Familieplejen Danmark. Foreningen indgår i et samarbejde med kommuner og amter i konkrete anbringelsesforløb, hvor de tilbyder børnene og de unge nye hjem hos plejeforældre eller socialpædagogiske opholdssteder. Familieplejeforeningerne varetager herudover opgaver som overvåget samvær, familiebehandling og støttefunktioner til forældre.

ROVA Aabenraa er et beskyttet værksted.

Efter 1920 fik Sønderjylland det 10. **taleinstitut** i Danmark til behandling af døvstumme. Taleinstituttet blev i 1980 overført fra staten til Sønderjyllands amt og i 1985 lagt sammen med Høreinstituttet og Synsinstituttet og fik navnet Tale-, høre- og synsinstituttet. I 1995 skete en sammenlægning med Hjælpemiddelcentralen (oprettet 1973), hvorefter navnet var Tale-, høre- og synsinstituttet og Hjælpemiddelcentralen. Navnet ændredes atter i 2001 til **Center for Hjælpemidler og Kommunikation**.

Ribelund er en særforførgsinstitution for Ribe og Sønderjyllands amter, siden 1980 i amtsligt regi.

Litteratur om arkivet

Om 1 og 2: Henrik Becker-Christensen: Kronprinsesse Ingrid's Feriehem for Sønderjyske børn 1939-1970. Aabenraa 1995.

Summarisk beskrivelse af arkivets indhold

Arkiverne indeholder administrative sager og for de flestes vedkommende tillige personsager.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Kronprinsesse Ingrid's Feriehem for Sønderjyske Børn	1944-1971	6
2	J. P. Nielsen Hjemmene for Sønderjyske børn	1970-1975	4
3	Børneværnskonsulenten for Sønderjyllands Amt	1973-1975	5
4	Familieplejen i Sønderjylland	1980-1986	51
5	Blå kors behandlingshem	1978-1986	46
6	Revalideringscentret for Sønderjyllands Amtskommune	1961-1976	567
7	Revalideringshemmet Sønderborg	1970-1975	14
8	ROVA Aabenraa	1963-1970	6
9	Statens Taleinstitut/Center for Hjælpemidler og Kommunikation	1885-1991	152
10	Ribelund	Indtil 1980	91
11	Foreningen af kommunale beskæftigelsesudvalg i Haderslev amt	1943-1964	1

Noter

Yderår for 9 er klienternes fødselsår.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	I fortøgelsen "Mindre embedsarkiver", HG, nr. 201-206	Utrykt på læsesal

2	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HG, nr. 197-200	Utrykt på læsesal
3	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HG, nr. 323-327	Utrykt på læsesal
4	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HG, nr. 782-832	Utrykt på læsesal
5	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HG, nr. 143-188	Utrykt på læsesal
6	Afleveringsfortegnelse K 2-5-85	Utrykt på læsesal
7	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HK, nr. 116-129	Utrykt på læsesal
8	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HG, nr. 470-472 og 741-743	Utrykt på læsesal
9	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HK, nr. 757-781 samt afleveringsjournal 1997-344-2	Utrykt på læsesal
10	Afleveringsfortegnelse 2000-324-86	Utrykt på læsesal
11	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", BF, rr. 749	Utrykt på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Arbejdsformidlings- kontorer		1920-
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Ved lov af 29. april 1913 fik indenrigsministeren mulighed for at yde statsanerkendelse til kommunale arbejdsanvisningskontorer. Denne bestemmelse blev indført i Sønderjylland ved lov angående arbejdsanvisning i de sønderjydske landsdele af 28. juni 1920. Ved lov af 23. juni 1932 blev der oprettet et statsligt arbejdsanvisningskontor i hvert amt underlagt socialministeren. De kommunale kontorer fungerede fortsat. Den offentlige arbejdsformidling eksisterede parallelt med arbejdsløshedskassernes formidlingsforretning. 1970 blev begge dele forenet i Arbejdsformidlingen (AF), men private formidlingstjenester kunne fortsætte på bestemte områder, og det samme måtte arbejdsløshedskasserne. Fra 1969 skulle der ved hvert kontor oprettes arbejdsmarkedsnævn. Ved lov af 17. september 1987 blev AF omorganiseret, der blev oprettet AF-regioner svarende til amterne. De kommunale kontorer blev statslige og i stedet filialer af regionskontoret, benævnt AF-centre eller "jobbutikker". Arbejdsmarkedsnævnene blev opretholdt.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>I Sønderjylland blev der i henhold til loven fra 1932 ikke oprettet et statsligt arbejdsanvisningskontor i hvert amt, men et fælles for hele landsdelen med sæde i Haderslev.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
<p>Arbejdsformidlingens arkiver indeholder sager vedrørende uddannelser, lærlingekartoteker, beskæftigelsesplaner o.a., indberetninger, kontrolsager, korrespondance.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Arbejdsformidlingen Haderslev	1921-1989	118
2	Aabenraa Arbejdsanvisning	1920-1930	33
3	Arbejdsformidlingen Aabenraa	1939-1988	38
4	Arbejdsformidlingen Sønderborg	1969-1989	458
5	Arbejdsformidlingen Tønder	1935-1988	35
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Afleveringsjournal Q-1 (se også den samlede fortegnelse "Mindre embedsarkiver", IA, nr. 550-554). Afleveringsjournal 2002-324-75	Utrykt på læsesal	
2	Den samlede fortegnelse "Mindre embedsarkiver", IA, n.r 555-587.	Utrykt på læsesal	
3	Afleveringsjournal 2002-324-75	Utrykt på læsesal	
4	Afleveringsjournal Q-2	Utrykt på læsesal	
5	Afleveringsjournal 2002-324-75	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning
efter 1920

Arbejds- og maskintilsyn

1920-

Arkivskaberbeskrivelse

Det statslige arbejdstilsyn:

På et tidligt tidspunkt i industrialiseringen blev man opmærksom på den risiko, som indførelsen af maskiner medførte for arbejderne. I første omgang gjaldt det særlig dampmaskiner, dampkedler og dampskibe. Ved lov af 23. maj 1873 blev to statslige arbejdsinspektører udnævnt med henblik på at tilse fabrikkerne og udforme regler særlig for børns og unges arbejdsforhold. Ved lov af 12. april 1889 blev de to arbejdsinspektører afløst af to fabriksinspektører med 12 assistenter. I 1913 blev Direktoratet for arbejds- og fabrikstilsynet oprettet. Antallet af fabriksinspektører blev udvidet, så der fremover kunne være op til 20, hver med deres distrikt (kreds). Ved lov af 28. juni 1920 om dansk dampkedel-, fabriks- og bagerilovgivnings ikrafttræden i de sønderjydske landsdele blev der givet mulighed for at ansætte yderligere fire tjenestemænd, hvoraf højst to måtte være inspektører.

Antallet af fabriksinspektører blev herefter gradvist øget. Ved lov af 11. juni 1954 blev der for første gang indført en samlet lov om arbejderbeskyttelse. Loven betød en stor udvidelse af området, og den omfattede ansatte indenfor industri, håndværk, bygge- og anlægsvirksomhed, laboratorier, transportvirksomhed, samt lager- og løsningsarbejde. I supplerende love af samme dato blev forholdene reguleret indenfor handel- og kontorvirksomhed samt indenfor land- og skovbruget. Lovgivningen er efterfølgende blevet udvidet og moderniseret flere gange. Ved lov af 23. dec. 1975 blev Bedriftsundhedstjenesten (BST) oprettet.

De kommunale maskinsynsmænd blev udpeget af de kommunale råd. De tilså landbrugets små maskiner.

Administrativ inddeling

Arbejdstilsynet i kreds Aabenraa, senere kreds Sønderjyllands amt, omfattede Aabenraa, Gråsten, Sønderborg og dele af Tønder politikreds, Haderslev, Tøftlund politikredsekredse og resten af Tønder kreds hørte var delt mellem arbejdstilsynet i Esbjerg og Kolding.

Summarisk beskrivelse af arkivets indhold

Hovedsagelig mapper vedr. de virksomheder, som der blev ført tilsyn med. For de kommunale maskinsynsmænd protokoller.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Fabriks/Arbejdstilsynet i Aabenraa-kredsen	1910-1990	253
2	Det kommunale maskintilsyn	(1913) 1921-1972	107

Noter

Vedr. det kommunale maskintilsyn, se også sognekommunernes arkiver.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", IE, nr. 730-740, 750. Afleveringsjournal X-4-1959, X-17-1970, X-19-1972, X-21-1972, O-1-1-1976, 2000-324-84.	Utrykt på læsesal/ i arkiv
2	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver" BF, nr. 623-729	Utrykt på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Postvæsen	1920-
--	------------------	--------------

Arkivskaberbeskrivelse

1864 havde hertugdømmet sit eget postvæsen, men 1867 kom det sammen med Holsten under den preussiske overpostdirektion i Kiel, som stod under ministeriet for handel, erhverv og offentlige arbejder. Dette fortsatte efter 1872, da de fleste tyske staters postvæsener blev samlet under den tyske rigspost. Fra 1876 blev også telegrafvæsenet lagt under postvæsenet.

Efter at Den internationale Kommission (C.I.S.) i 1920 overtog styret over de slesvigske afstemningszoner, kom også postvæsenet under dens ledelse. Postdepartementet blev ledet af postdirektøren for plebiscitområdet. Den 20. maj 1920, da kronemønten blev indført, overtog det danske postvæsen postvæsenet i Nord-slesvig, og "Det danske postvæsens kommissær i Sønderjylland" overtog ledelsen indtil 8. juli, da landsdelen fuldstændigt kom under det danske postvæsen. Det selvstændige sønderjyske overpostdirektorat blev ophævet allerede i 1924, Personbefordringen var i Danmark allerede blevet opgivet i 1916, og nu ophørte den også i Sønderjylland. Til gengæld blev post- og telegrafvæsenet endeligt lagt sammen i 1927. Siden har postvæsenet gennemgået en stærk udvikling både i bankforretningen, telekommunikationen og ikke mindst den klassiske post. 1988 skete en stor omstrukturering med dannelsen af nye postkredse. Snart blev telekommunikationen udskilt af postvæsenet. Med dannelsen af Post Danmark i 1995 mistede postvæsenet sin karakter som offentlig institution og bliver i stigende grad en privatøkonomisk virksomhed.

Administrativ inddeling

1867 oprettedes overpostdirektionen i Kiel for hele provinsen Slesvig-Holsten. Postkontorer af betydning for et større opland opstod i de større byer og ved de vigtige jernbanestationer. 1920-1924 udgjorde Sønderjylland det 5. overpostinspektorsdistrikt i Danmark, hvis direktion sad i Haderslev. Siden hørte landsdelen under 2. overinspektorat (siden 1935 i Fredericia). 1981 blev mange af de mindre postkontorer degraderet og samlet administrativt under postkontorene i Haderslev, Vojens, Tønder, Aabenraa og Sønderborg. 1988 blev overinspektoraterne ophævet. Sønderjylland blev delt i postkredsene Haderslev (med Tønder og Løgumkloster kommuner) i den nordvestlige landsdel og Aabenraa (med Tinglev og Rødekro kommuner) i den sydøstlige landsdel.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Niels Strandsbjerg: Posthuse i Sønderjylland. Aabenraa/Viborg 1997.

Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold

Posthusarkiverne er meget uensartede. De fleste er imidlertid ret små. Arkiverne kan indeholde korrespondance og journaler, bygningssager, inspektions- og revisionsprotokoller, regnskabssager, statistik over ekspeditioner m.m., personalia, rapportbøger om den daglige drift, kort med indtegnede landpostruter, sager om det sociale liv i postvæsenet og sager om befordringsvæsenet (kun én sag fra Haderslev 1773) og om telegrafvæsenet (få sager fra 1800-tallet, til gengæld mange omkring 1920).

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Postkommissæren i Sønderjylland/5. Overpostinspektorat	1919-1926	2
A A B E N R A A P O S T K R E D S			
2	Aabenraa postkontor	(1844-) 1900-1993	164
3	Aabenraa telegrafkontor	1954-1983	12
4	Augustenborg postkontor	(1888-) 1920-1985	17
5	Broager postkontor	1920-1985	3
6	Gråsten postkontor	1885-1986	4
7	Nordborg postkontor	1916-1986	10
8	Padborg postkontor	1920-1992	6

9	Rødekro postkontor	1903-1971	2
10	Sønderborg postkontor	1890-1987	169
HADERSLEV POSTKREDS			
11	Haderslev postkontor	(1762-) 1912-1989	89
12	Haderslev telegrafstation	1857-1863	1
13	Christiansfeld postkontor	1920-1971	18
14	Christiansfeld telegrafstation	1920-1922	1
15	Gram postkontor	1928-1982	1
16	Højer postkontor	1881-1969	1
17	Løgumkloster postkontor	1896-1981	2
18	Rødding postkontor	1920-1974	2
19	Skærbæk postkontor	1931-1982	5
20	Sommersted postkontor	1921-1989	2
21	Toftlund postkontor	1936-1977	1
22	Tønder postkontor	1921-1987	15
23	Tønder telegrafstation	1920	1
24	Vøjens postkontor	1920-1992	66
Noter			
<p>Personalia og sager, som er omfattet af posthemmeligheden, er først tilgængelige efter 80 år, alle andre efter 30 år. Den største del af telegrafvæsenets sager findes i et særskilt stort arkiv "Tele Sønderjylland". Overpostdirektionens arkiv indtil 1920 er muligvis bevaret syd for grænsen.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-24	Niels Strandsbjerg: Posthuse i Sønderjylland. Aabenraa/Viborg 1997	Trykt	

Den danske forvaltning efter 1920	4. og 2. Ingeniørdistrikt Teleregion 2 Tele Sønderjylland	1920-1990	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Da telegrafvæsenet blev oprettet i løbet af 1800-tallet, blev det snart lagt under postvæsenet. Denne tætte forbindelse fortsatte i den preussiske tid, også efter telefonvæsenet var begyndt at etablere sig. Under C.I.S.-forvaltningen blev telegraf- og telefonvæsenet adskilt fra postvæsenet og den 1. juni 1920 overgivet til det danske telegrafvæsen, som siden 1885 var selvstændigt. Telegraf- og telefonvæsenet blev hurtigt moderniseret og ombygget med henblik på trafik fortrinsvis mod nord. I 1930'erne begyndte man at automatisere telefoncentralerne, hvad der blev afsluttet i 1960'erne. Ved den organisatoriske omlægning i 1980 oprettedes Teleregion 2, fra 1986 Tele Sønderjylland. Som et led i statens privatisering blev Tele Sønderjyllands telekommunikationsopgaver overtaget af Tele Sønderjylland A/S, et nyt statsejet aktieselskab fra 1986. Dette blev i 1991 fusioneret med statens andre regionale telefonselskaber til Tele Danmark. Da telekommunikationen i stigende grad blev et åbent marked, solgte staten en stor del af aktierne i 1998.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>1920 blev "Telegrafdistriktet for de sønderjyske landsdele" med hovedsæde i Aabenraa oprettet og benævnt 4. Ingeniørdistrikt. Dette omfattede de fire sønderjyske amter. Da post- og telegrafvæsenet blev forenet under ét generaldirektorat ved lov af 30. maj 1927, blev der skabt tre ingeniørdistrikter for telegraf- og telefonvæsenet i Danmark. Aabenraa blev hjemsted for 2. distrikt, som gik langt ud over Sønderjyllands grænser, idet også det nuværende Fyns Amt og nogle sydjyske områder med Esbjerg, Holsted og Fredericia var med. Underafdelingen for telefonvæsenet – Statstelefon i Sønderjylland – omfattede imidlertid kun de fire sønderjyske amter, mens Fyens Telefon og Jysk Telefonaktieselskab varetog telefondriften i distriktets andre områder. 1980 blev ingeniørdistrikterne erstattet med teleregionerne. Sønderjyllands amtskommune udgjorde sammen med det sydlige Jylland teleregion 2, hvis grænser ikke blev ændret ved oprettelsen af Tele Sønderjylland i 1986.</p>			
Litteratur om arkivet			
Telegrafvæsenet i Sønderjylland. Aabenraa 1992, indledning s. 3-6 ved Hans H. Worsøe.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>Arkivet er opdelt i fem grupper. Den første består af journaler, som er ret vanskelige at benytte, da de er meget kortfattet ført. Den største gruppe indeholder tekniske sager og er ordnet efter en gammel talnøgle uden en virkelig systematik. Den tredje gruppe indeholder administrative sager, den fjerde forskellige sagligt ordnede sager. Der findes oversigter til alle tre grupper. Det såkaldte "historiske arkiv" blev i sin tid omordnet og bryder med den oprindelige orden. Der findes en del sager fra Sydjylland og Fyn.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Tele Sønderjylland	(1904-) 1926-1990	1164
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Telegrafvæsenet i Sønderjylland. Aabenraa 1992.	Trykt	
2	Aflæveringsjournal 1997-324-33	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	De Danske Statsbaner		1920-
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>De Danske Statsbaner (oprettet i 1885) fik allerede opgaver i forbindelse med afstemningerne i februar-marts 1920, idet de mange stemmeberettigede nordfra skulle transporteres frem til deres afstemningssted. Opgaven påhvilede bl.a. 2. distrikt (Jylland).</p> <p>DSB overtog i henhold til Versailles-traktaten de preussiske statsbaner i Nordslesvig, mens kredsbanerne blev amternes ejendom. Lov af 28. juni 1920 indførte dansk statsbaneadministration i Sønderjylland. Landsdelen blev opdelt i to sektioner, 15. og 16. banesektion i henholdsvis Aabenraa og Tønder.</p> <p>I 1930'erne og i endnu højere grad i 1960'erne og 1970'erne trak DSB sig tilbage fra mange steder i Sønderjylland.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Banesektionerne i Aabenraa og Tønder omfattede alle statsbaneanlæg i de sønderjyske amter, nemlig hovedbanerne i øst (Grænsen – Padborg – Vamdrup) og i vest (Grænsen–Tønder–Ribe) samt sidebanerne Rødekro–Løgumkloster–Bredebro (Rødekro–Løgumkloster anlagt 1926, hele strækningen nedlagt 1935), Tønder–Tinglev (nedlagt 1971), Vojens–Haderslev (nedlagt 1977), Rødekro–Aabenraa (nedlagt 1971), Tinglev–Sønderborg, Sønderborg–Mommark (anlagt 1935, nedlagt 1962), Vester Sottrup–Skelde (nedlagt 1932) og Tørsbøl–Padborg (nedlagt 1932).</p>			
Litteratur om arkivet			
<p>Ole Nørregaard Pedersen: Genforeningen og De Danske Statsbaner i Sønderjylland 1918-1928 (Sønderjyske Årbøger 1999, s. 87-134.</p> <p>Samme: Operation Genforening. Statsbanerne og Sønderjylland 1920-1928. Odense 2001.</p> <p>Niels Jensen: Sønderjyske jernbaner. Kbh. 1975.</p> <p>Steen Ousager: Krige og fornyelse. På sporet 1847-1997. Odense 1997, især s. 125-131, 169-173.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>Ældre sager vedrørende arealerhvervelse, sager vedrørende de enkelte baners drift (og nedlæggelse), sager vedrørende anlæg, lejemål og overkørsler, det tekniske udstyr og vandløbsforhold, desuden en brandforsikringsprotokol og to bygningsfortegnelser og sager vedrørende overtagelsen af de nordslesvigske baner i 1920.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	DSB 2. distrikt (togkørsel i anledning af afstemningen)	1920	1
2	DSB 15./16. banesektion	(1860)1920-1980	31
Noter			
Se også amtsbanernes arkiver.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-2	Afleveringsfortegnelse X-33-83, X-68-88, X-79-90 og X-88-90	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Vandbygnings- væsenets 5. distrikt		1920-1973
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Vandbygningsvæsenet varetog sager vedr. anlæg, udbygning, vedligeholdelse og administration af havne, kanaler, sluser, sejlløb, diger, øvrig kystsikring m.m. Det bestod af et direktorat samt distriktsingeniører. Det 5. distrikt med sæde i Tønder blev oprettet efter Genforeningen.</p> <p>1973 blev vandbygningsvæsenet erstattet af statshavneadministrationen og kystinspektoret i Lemvig. Sidstnævnte er siden ansvarlig for kystsikringen.</p>			
Administrativ inddeling			
5. distrikt omfattede hele Sønderjylland.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>Sager vedr. havnebroer, færgelejer, sluser, kystfredning, lejemål, diger, pumpehuse, kystsikring, kanaler, landvindingsarbejder, afvanding af Tøndermarsken, Rømødæmningen, grænseinspektioner, Årøund havn, Aabenraa havn, Haderslev havn, Sønderborg havn, Augustenborg havn, Højer havn, Egersund havn.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Vandbygningsvæsenets 5. distrikt i Tønder	(1904-) 1922-1973	148
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	Afleveringsfortegnelse X-29-1974 og X-49-1985		Utrykt i arkiv/på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Udskrivnings- væsen	1920-1992	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Efter genforeningen blev det genvundne Sønderjylland ved kgl. anordning af 13. oktober 1920 til 7. udskrivningskreds. Udskrivningskredsen og lægdsforstanderne (som hørte under politimesterembedet) forestod indtil 1970 udskrivningen af værnepligtige, hvilket skete og fortsat sker på sessionerne. Til brug herfor blev alle unge mænd optaget i den lægd, hvor de var bosiddende i det år, de fyldte 18 år. Her blev de stående, indtil de var fyldt 36 år. Et lægd var indtil 1970 den mindste territoriale enhed ved registreringen af værnepligtige. Deres inddeling fulgte sogneindelingen.</p> <p>Efter 1970 sker udskrivningen af værnepligtige på grundlag af CPR-registeret og den nye kommuneinddeling. Den enkelte værnepligtige optages ikke længere i et lægd, men i den kommune, hvor han er bosiddende. Den 1. januar 1992 overgik udskrivningsvæsenet til visse statsamter. Sønderjyllands, Ribe og Vejle amter administreres herefter af Sønderjyllands Statsamt i Aabenraa. Værnepligtsstyrelsens afdeling i Sønderborg blev ved denne lejlighed nedlagt.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>7. udskrivningskreds omfattede fra begyndelsen de sønderjyske distrikter. Den 19. oktober 1921 blev kredsen udvidet med Ribe amt samt Kolding med omliggende landdistrikt. Siden fandt forskellige omlægningssteder i det nørrejyske område. Fra 1981 til 1992 udgjorde Syd- og Sønderjylland en afdeling af Værnepligtstyrelsen (udskrivningskreds) sammen med Fyn (hidtil 3. udskrivningskreds). Derfor findes der også arkivalier fra 3. udskrivningskreds i arkivet.</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Hans H. Worsøe: Slægtshistorie i Sønderjylland – en vejledning. Aabenraa 1999, s. 73-74.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Lægdsrullerne oplyser den værnepligtiges løbenr., fulde navn, faders eller moders stilling og navn, den værnepligtiges fødested, -år og -dato, militærafdeling, mødedato og hjemsendelsesdato. Desuden er der plads til at anføre tjenstlige oplysninger, gerne i stærkt forkortet form samt oplysninger om til- og fraflytninger. Endvidere kan man i arkivet finde mønstringsprotokoller, lodtrækningslister, kassejournaler, ekspeditionsprotokoller, registerkort over værnepligtige, forhandlingsprotokoller for session etc.</p> <p>Hver lægdsrulleårgang har et kendetegn i form af et bogstav, og hver værnepligtig et nummer. Lægdsrullen for 1921, som er den første regulære lægdsrulle, der blev optaget efter genforeningen, har således bogstavbetegnelsen T, og omfatter fødselsåret 1903.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	3. og 7. udskrivningskreds	1920-1983	629
2	Aabenraa amts lægdsforstanderi	1913-1943	2
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	Lægdsrullerne 1920-1958. Ved Leif Hansen Nielsen, Aabenraa 1998		Utrykt på læsesal
1	Afleveringsfortegnelser X-32-82, X-78-90, X-89-92, A 1-21 og A 1-23		Utrykt på læsesal/i arkiv
2	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", KA, nr. 467-468		Utrykt på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Sønderjysk Kommando		1920-1923
Arkivskaberbeskrivelse			
I forbindelse med at Sønderjylland kom under dansk flag, skulle der selvfølgelig også være danske soldater i området. Sønderjysk Kommando blev oprettet til formålet den 18. april 1920 og bestod af en sammensat styrke fra alle de 30 infanteribataljoner i resten af landet. Sønderjysk Kommando rykkede ind i landsdelen den 5. maj 1920. I 1923 opløste man Sønderjysk Kommando og indførte den egentlige garnisonering.			
Administrativ inddeling			
Sønderjysk Kommando var fordelt på tre garnisoner: Sønderborg, Tønder og Haderslev.			
Litteratur om arkivet			
K. E. Larsen: Den danske soldat i Sønderjylland. Sønderborg 1970.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Det lille arkiv indeholder kun sager vedr. sønderjyder i tysk tjeneste under Første Verdenskrig.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Sønderjysk Kommando	1914-1918	1
Noter			
Sønderjysk Kommandos arkiv befinder sig i Rigsarkivet. Se: Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse, III:1, Forsvarets arkiver. Hæren. København 1984, s. 63.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", KB, nr. 369	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Grænsegendarmeri Toldgrænsekorps		(1838) 1920-1969
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Det holstenske Grænsegendarmeriecorps, som oprettedes ved kgl. resolution af 4. dec. 1838, danner forudsætningen for det senere grænsegendarmeri. Efter en periode med skiftende navne og opgaver fik korpset i 1876 navnet Grænsegendarmeriet.</p> <p>Den 5. maj 1920 indtog Grænsegendarmeriet sin nye post langs grænsen mellem 1. og 2. afstemningszone, der pr. 21. juni 1920 blev den nye dansk-tyske toldgrænse på land.</p> <p>I perioden 1920-32 overtog grænsegendarmeriet dele af toldklaringen og kontrollen med grænsetrafikken ved de små overgangssteder, herunder paskontrollen, der oprindeligt hørte til politiets opgaver. I forbindelse med truslen mod grænsen i 1930-erne blev der gennemført en bedre bevæbning af korpset, og dets funktion ved grænseoverskridelser blev præciseret. Fra 1937 indgik Grænsegendarmeriet direkte i det militære forsvar af Sønderjylland.</p> <p>Den 9. april 1940 blev tre gendarmere dræbt af tyske efterretningsfolk, mens korpset som helhed ikke kom i kamp. Den 19.-20. september 1944 blev korpset interneret og et stort antal gendarmere sendt til tysk koncentrationslejr, hvor adskillige omkom.</p> <p>En ny grænsebevogning blev straks efter befrielsen 5. maj 1945 etableret i samarbejde med modstandsbevægelsen, siden Den danske Brigade og den regulære hær. I løbet af 1949 afvikledes korpsets militære opgaver helt, og i 1952 skiftede korpset navn til Toldgrænsekorps. 1. april 1969 nedlagdes toldgrænsekorps.</p>			
Administrativ inddeling			
I 1920 blev grænsen inddelt i 5 (senere 3) officerdistrikter med i alt 16 afsnit. I 1946 blev antallet af afsnit forøget til 21. Hovedkvarteret lå i Gråsten.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Jens Jensen: Det danske Gendarmerikorps. Grænsen, gendarmere og smuglere, med en efterskrift ved Lars Bjørneboe. Toldhistorisk Selskab 1981.</p> <p>Lars Bjørneboe: Ingen kender dagen. Grænsegendarmeriet under krig og besættelse 1940-45. Nationalmuseet 1970.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Grænsegendarmeriets arkiv indeholder cirkulærer, journaler, korrespondance, ekstraktjournaler, personale- og ejendomssager, sager vedr. toldforvaltning vagtjournaler, korpsbefalinger og ordrebøger, rapporter, anholdelser og regnskaber etc.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Grænsegendarmeriet – Toldgrænsekorps	1865-1968	736
Noter			
Se også sager om Grænsegendarmeriet i Direktoratet for Toldvæsnets arkiv i Rigsarkivet.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Toldvæsen og grænsegendarmeri i Sønderjylland. Aabenraa 1987	Trykt	
1	Afleveringsjournal X-56-86 og Jc 207 (mindre supplerende afleveringer)	Utrykt i arkiv	

Den danske forvaltning efter 1920	Civilt og militært Beredskab	1928-1975
--------------------------------------	---	------------------

Arkivskaberbeskrivelse

Statens Civile Luftværn: Oprettet i 1928 med den hovedopgave at beskytte befolkningen mod følger af luftangreb. Varetog hjemsendelsen af de tyske flygtninge efter 2. Verdenskrig. Nedlagt i 1949, opgaverne videreført af Civilforsvaret.

Foreningen Den frivillige Luftmeldetjeneste blev oprettet i 1934 for at sikre hurtige og nøjagtige meldinger om de fjendtlige fly og disses bevægelser. I Sønderjylland blev der udover det frivillige korps udpeget 10 af grænsegendarmeriets permanente stationer langs landegrænsen som luftmeldeposter. Luftmeldetjenesten overgik efter 1945 til Hjemmeværnet, og "Foreningen den frivillige Luftmeldetjeneste" opløste sig selv.

CF-kasernen i Padborg-lejren: Den tidligere Frøslev- og Fårhuslejr blev efter 1949 overtaget af militæret og var til sidst – før den altovervejende blev indrettet som museum, hjemsted for en CF-kaserne.

Summarisk beskrivelse af arkivets indhold

Arkivet fra Statens Civile Luftværn indeholder sager om melde- og luftværnsøvelser samt forskelligt korrespondance, rapporter, planer m.m.

CF-kasernens arkiv indeholder rapportbøger, styrkelister, uddannelsesoversigter, journal, udgående skrivelser.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Statens Civile Luftværn, Vestre Luftfartskommando i Gråsten	1940-1945	3
2	Den Frivillige Luftmeldetjeneste, Aabenraa sektion	1945-1960	2
3	CF-kasernen i Padborglejren	1968-1975	17

Noter

Om luftværnschefernes opgaver vedr. tyske flygninge, se flygningeadministrationen.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", KB, nr. 395 og 463-464	Utrykt på læsesal
2	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", KB, nr. 219-220	Utrykt på læsesal
3	Afleveringsfortegnelse X-39-84	Utrykt på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Flygtninge- administrationen		1945-1950
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Efter den tyske kapitulation i maj 1945 overtog den danske stat administrationen af de lejre i hele Danmark, hvor den tyske værnemagt fra begyndelsen af 1945 havde indkvarteret mere end 200.000 civile flygtninge fra Østersølandene.</p> <p>Statens civile Luftværn stod for den praktiske side af administrationen så som den daglige forplejning, lægetilsyn, indlogering m.v. Afviklingen af lejrene, der skete gradvist frem til 1949, blev ligeledes forestået af Statens civile Luftværn.</p>			
Administrativ inddeling			
Flygtningeadministrationen fulgte politikredsene.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Henrik Havrehed: De tyske flygtninge i Danmark 1945-1949. 1987.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Arkiverne indeholder bl.a. akthæfter, sager til luftværnschefens arkivfortegnelse, lejrlistes, flygtningefortegnelser og kartoteker, lægernes konsultationsbøger, forplejningslister, sager vedr. overflytning, hjemsendelse og personale, indberetninger og korrespondance.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Flygtningeadministrationen i Haderslev politikreds	1945-1949	75
2	Flygtningeadministrationen i Aabenraa politikreds	1945-1948	24
3	Flygtningeadministrationen i Gråsten politikreds	1945-1946	11
4	Flygtningeadministrationen i Tønder politikreds	1945-1947	1
Noter			
Vedr. flygtningeadministrationen i Tønder, se også Tønder politimesterarkiv.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Registratur over Flygtningeadministrationen i Sønderjylland 1945-1950. Luise Conrad, Aabenraa 2000	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Den kongelige bygningsinspektør		1920-
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Ved lov af 28. juni 1920 om tilsynet med statens bygninger i de sønderjyske landsdele blev der oprettet en stilling som kongelig bygningsinspektør for Sønderjylland.</p> <p>Den kongelige bygningsinspektør er en uddannet arkitekt, der fører opsyn med de bevaringsværdige offentlige bygninger. Arbejdet er honorarlønnet, så bygningsinspektøren arbejder ligeledes som privat arkitekt.</p>			
Administrativ inddeling			
Den kgl. bygningsinspektør i Odense varetog bl.a. opgaverne i Sønderjylland.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>Arkivet indeholder sager vedrørende statslige bygninger i Sønderjylland, såsom amtmandsboliger, videregående uddannelsessteder og gymnasier, bispegården i Haderslev, toldvæsenets og grænsegendarmeriets bygninger, amtslandinspektørboliger, postbygninger, bygninger i statsskovdistrikterne, landsarkivet, statshospitalet, Augustenborg slot (psykiatrisk hospital), Sønderborg slot og Gråsten slot, desuden nogle få sager om enkelte kirker.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Den kongelige bygningsinspektør i Odense	1912-1958 og u. år	152
Noter			
Se også kort- og tegningssamlingen: J. Stærmoses tegninger.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Fortegnelser over den kgl. bygningsinspektørs arkiv. 1963 Afleveringsjournal I nr. 136 og P-1-1990	Utrykt på læsesal Utrykt i arkiv	

Den danske forvaltning efter 1920	Byudviklingsudvalg	1949-1975	
Arkivskaberbeskrivelse			
I henhold til lov af 23. april 1949 om regulering af bymæssige bebyggelser kunne der af boligministeren på anmodning fra amtsrådene nedsættes byudviklingsudvalg, der skulle planlægge bebyggelsesudviklingen omkring købstæderne. I de sønderjyske amter blev sådanne byudviklingsudvalg først aktuelle omkring 1960. Byudviklingsudvalgene blev afviklet pr. 1. april 1975.			
Administrativ inddeling			
Udvalgene fulgte amtsråds-kredsinddelingen.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Vagn Harsberg: De sønderjyske amtsråd indtil 1970, Aabenraa 1984, s. 291f.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Forhandlingsprotokoller, journaler, registre og enkeltsager vedr. byggetilladelser.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivaliecyderår	Antal enheder
1	Byudviklingsudvalg for Sønderborgegnen	1959-1975	78
2	Byudviklingsudvalg for Aabenraa-Sønderborg amter	1960-1971	40
3	Byudviklingsudvalg for Tønder amt	1961-1974	17
4	Vurderingskommission for Sønderborg-egnens byudvikling	1963-1970	5
5	Byudviklingsudvalg for Sønderjyllands amt	1972-1975	17
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Afleveringsjournal K 1-14-87	Utrykt på læsesal	
2-5	Afleveringsjournal A-37-75	Utrykt i arkiv	

Den danske forvaltning efter 1920	Fredningsnævn Fredningsplansudvalg	1920-
--------------------------------------	---	--------------

Arkivskaberbeskrivelse

Den første naturfredningslov i Danmark blev udstedt i 1917 og indført i Sønderjylland ved lov af 28. juni 1920 om udvidelse af lovgivningen om naturfredning til de sønderjyske landsdele. Formålet med fredning er at beskytte naturen og samtidigt at give befolkningen adgang til den. Vurderingen af et område og gennemførelsen af fredningen ligger i bestemte domstoles hænder, de såkaldte **fredningsnævn**. De består af en dommer som formand, et af amtsrådet valgt medlem og et medlem valgt af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori det pågældende areal er beliggende.

Et **fredningsplansudvalg** for Sønderjylland blev nedsat i henhold til skr. fra Statsministeriet af 30. oktober 1959.

Administrativ inddeling

Indtil 1973 fandtes der fredningsnævn i de fire sønderjyske amter. Derefter reduceredes antallet til to, Sønderjyllands amts nordlige og sydlige fredningsnævn. Arkivdannelsen er tildels foregået på tværs af skilleåret 1973.

Sønderjyllands amts nordlige fredningsnævn omfattede i henhold til bekendtgørelse om landets inddeling i fredningskredse af 21. juni 1971 kommunerne Christiansfeld, Gram, Haderslev, Nørre Rangstrup, Rødding, Rødekro, Skærbæk, Vojens og Aabenraa.

Sønderjyllands amts sydlige fredningsnævn omfattede Augustenborg, Bov, Bredebro, Broager, Gråsten, Højer, Lundtoft, Løgumkloster, Nordborg, Sundeved, Sydals, Sønderborg, Tinglev og Tønder kommuner.

Fra 1992 er der kun ét fredningsnævn pr. amt.

Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold

Forhandlingsprotokoller, kendelses- og forligsprotokoller, journaler, journalsager, fredningsregistre

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Fredningsnævnene for Haderslev og Aabenraa amtsråds-kredse – Fredningsnævnet for Sønderjyllands nordlige fredningskreds	1923-1991	222
2	Fredningsnævnene for Aabenraa, Sønderborg og Tønder amtsråds-kredse – Fredningsnævnet for Sønderjyllands sydlige fredningskreds	1920-1993	336
3	Fredningsplansudvalg for Sønderjylland (forhandlinger)	1960-1973	1

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Afleveringsjournal D 1-25-94	Utrykt på læsesal
2	Afleveringsjournal 1997-324-15	Utrykt på læsesal
3	Uregistret	

Den danske forvaltning efter 1920		Branddirektorater		1920-
Arkivskaberbeskrivelse				
Med lov af 28. juni 1920 om udvidelse af brandforsikringslovgivningens gyldighed til de sønderjyske landsdele blev der på ny indført branddirektorater i Sønderjylland. De var dog ikke offentlige embeder, men var knyttet til de godkendte private brandforsikringer.				
Litteratur om arkivet/arkiverne				
Lars N. Henningsen: Ejendoms historie i Sønderjylland. En arkivvejledning. Aabenraa 1996, s. 45-49.				
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold				
Brandtaksationsprotokoller, vurderingsprotokoller, brandforsikringsprotokoller, undersøgelsesprotokoller – tildels sognevis ordnet.				
Arkivoversigt				
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder	
1	Den almindelige brandforsikring for landbrugsbygninger af 1792 – Branddirektoratet i Aabenraa	1920-1956	53	
2	Den almindelige brandforsikring for landbrugsbygninger af 1792 – Branddirektoratet i Sønderborg	1920-1965	31	
3	Schleswig-Holsteinische Landesbrandkasse (vedr. Sundeved)	1917-1920	1	
4	Den almindelige brandforsikring for landbrugsbygninger af 1792 – Branddirektoratet i Tønder	1920-1965	43	
5	Do. – Ribe del (Hviding herred)	1921-1963	8	
6	Den almindelige brandforsikring for landbrugsbygninger af 1792 – Branddirektoratet i Haderslev	1920-1949 (1960)	9	
7	Den almindelige brandforsikring for landbrugsbygninger af 1792 – Branddirektoratet i Gram	1920-1945	8	
8	Købstædernes almindelige brandforsikring – Branddirektoratet i Haderslev	1920-1935 og u. år	5	
9	Købstædernes almindelige brandforsikring – Branddirektoratet i Tønder	1920-1935 og u. år	6	
10	Købstædernes almindelige brandforsikring – Branddirektoratet i Aabenraa	1920-1949	6	
Arkivfortegnelser				
Nr.	Fortegnelse	Medium		
1-2, 4-7	Afleveringsjournal Ja 27 og Ja 46, tildels uregistreret	Utrykt i arkiv		
8-10	Afleveringsjournal J 1754 og 1755 samt Ja 50	Utrykt i arkiv		

Den danske forvaltning efter 1920	Forsikringskontorer		1920-1940
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Det sociale forsikringssystem er baseret på, at hele eller dele af befolkningen har pligt til at være medlem af et socialforsikringsselskab. Socialforsikringens ydelser er fastlagt ved lov og ikke som ved privatforsikringen ved individuelle kontrakter mellem forsikringsselskabet og forsikringstagere.</p> <p>De sociale forsikringer i Sønderjylland efter 1920 omfattede sygeforsikring, arbejdsløshedsforsikring, ulykkesforsikring, invalide- og overlevelsesforsikring og en pensionsforsikring for privatfunktionærer. De to sidste typer fandtes kun i Sønderjylland (love af 28/6 1920).</p> <p>Forsikringskontorerne behandlede alene sager vedr. ulykkes- og invalideforsikringerne. Socialforsikringerne blev i 1940 lagt ind under Invalidenævnet.</p>			
Administrativ inddeling			
Forsikringerne var organiseret efter amtsrådsredsene.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Annette Østergaard Schultz: Sociale forsikringer i Sønderjylland. I: Harmonisering eller særordning. Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter Genforeningen i 1920 bind 1. Aabenraa 2002, s. 383-549.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Forhandlingsprotokol for ulykkesforsikringsudvalget, administrative sager og renteakter vedr. enkeltpersoner.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Haderslev amts forsikringskontor/Ulykkesforsikringsudvalget	1888-1940 (-1955)	68
2	Aabenraa amts forsikringskontor	1900-1928	48
3	Sønderborg amts forsikringskontor	1889-1929	30
4	Tønder amts forsikringskontor	1889-1928	36
Noter			
<p>Sygekassearkiverne findes blandt foreningsarkiverne.</p> <p>Se også under den preussiske forvaltning 1867-1920, socialforsikringer. Her findes en del af Aabenraa amts forsikringskontor, som er uregistreret.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-4	Invalidenævnet i Sønderborg, s. 31-42.	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Domæneforvaltningen		1920-1934
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Domæner var godser og gårde, der var i statslig ejendom. 1920 overtog den danske stat de 36 domænegårde, som kongeriget Preussen havde erhvervet, især i forbindelse med den dansk-tyske jordkamp efter 1896. Da den danske stat ellers ikke længere ejede landbrug, måtte der oprettes en særlig administration for de sønderjyske domænegårde. Ved lov af 1.4.1921 skabtes derfor embedet som domæneforvalter. Hertil udpegedes gårdejer og tidligere landråd P. J. Refshauge fra Oksbøl ved Haderslev. Beslutningerne om udstykning og salg blev imidlertid truffet af et tremandsudvalg med domæneforvalteren i spidsen. Det tredje medlem var talsmanden for de sønderjyske husmænd.</p> <p>Ved lov af 7. august 1922 blev det vedtaget at udstykke domænegårdene til husmandsbrug. Udstykningen blev påbegyndt i 1923 og afsluttedes lidt efter lidt i 1930'erne, idet kontrakterne med domæneforpagtere først skulle udløbe. I alt opstod der 275 nye brug af de ca. 64 km², som domæneforvaltningen administrerede. Ca. 100 mindre brug fik tillægsjord. I 1934 blev de sidste stamparceller solgt til fri ejendom. Ved lov af 22. december 1934 blev domæneforvaltningen derfor ophævet og afslutningen af arbejdet overdraget til Statens Jordlovsudvalgs kontor i Tønder. Se derfor også dettes arkiv (bl.a. med kopibøger).</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Domænegårdene var spredt over hele Sønderjylland. Alene 25 af dem fandtes i Haderslev amt, navnlig i dens nordlige sogne, såsom Store Barsbøl, Røddinggård, Nautrupgård, Ballegård (med Dyssegård), Keldet, Tøringgård, Sundbølgård, Øster Aabølling, Lundsgård, Stendetgård, Haraldsholm, Nygård, Pamhule, Bramsgård, Trommersgård, Hørlyk, Mandbjerg, Juhlsminde, Kærulfsminde, Seggelund, Gravlund, Ejsbøl, Sotterup, Tågerup og Christiansdal. I Aabenraa kreds var det Buskmose, Søst, Øster Terp og Bedsted-Sivkro, i Sønderborg kreds Hjortholm, Augustenborg, Ærtebjerg og Rønhave, i Tønder kreds Ottersbøl, Røj og Ellehus med Margrethegård. Bortset fra de 36 egentlige domænegårde henlagdes flere store gårde, som staten erhvervede, nemlig Gråsten, Fiskbæk, Krusågård, Grøngård og Trøjborg, under domæneforvaltningen. Desuden hørte nogle mindre og ubebyggede arealer under denne, især strandarealer.</p>			
Litteratur om arkivet			
<p>Ingvert Møller Therkildsen: De sønderjyske domænegårde. Aabenraa 2001. P. J. Refshauge: Bonden der blev Landraad. Aabenraa 1941, s. 142-145, 155-166.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
<p>Arkivet er opdelt i fire hovedgrupper. Den første udgør kun arkivregistranten, den anden indeholder domæneforvaltningens samlede opgørelser og registre, f. eks. om inventar, byggesager, forpagtninger, regnskaber m.m. Den tredje afdeling er den største og vigtigste og indeholder sager vedrørende de enkelte gårde. Den fjerde afdeling består af andre ejendomssager, ordnet alfabetisk efter de enkelte steder.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Domæneforvaltningen	1920-1934 (-1949)	146
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Domæneforvaltningen i de sønderjyske landsdele, i: Domæneforvaltningen/Statens Jordlovsudvalgs kontor, s. 45-56.	Utrykt på læsesal	

Den danske forvaltning efter 1920	Statens Jordlovsudvalg Jordbrugsdirektoratet i Tønder Husmands- og jordbrugskommissioner	1929-	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Statens Jordlovsudvalg blev oprettet som følge af jordlovene af 4. oktober 1919. Det skete ved skrivelse af 27. oktober 1920. De primære opgaver var administrationen af den statslige jordfonds arealer, der opstod som følge af lensafløsningen, og udstykningen af arealerne til husmandsbrug. Lokalt blev Statens Jordlovsudvalg bistået af husmandsbrugs- eller amtskommissionerne. Da udstykningen ophørte som følge af landbrugets mekanisering i 1960'erne, blev opgaven i stedet at søge de små brug sammenlagt og på anden måde forøget til bæredygtige enheder. I 1970'erne overtog Statens Jordlovsudvalg endvidere opgaver med landvinding, grundforbedring og administration af erhvervsretten for landbrug samt diverse støtteordninger. Statens Jordlovsudvalgs administration blev fra 1982 benævnt Jordbrugsdirektoratet. I 1989 nedlagdes Statens Jordlovsudvalg, og direktoratet var herefter direkte underlagt landbrugsministeren. Direktoratet blev i 1995 omdøbt til Strukturdirektoratet for Landbrug og Fiskeri.</p> <p>Som følge af lov af 1. juni 1929 vedr. foranstaltninger til fremme af udstykningen i Sønderjylland blev der oprettet et særligt sønderjysk underudvalg af Statens Jordlovsudvalg, som fik sin egen administration i Tønder. Kontoret fik ud over udstykningen tillagt andre opgaver, f.eks. forbedring af den vanskelige sønderjyske jordfordeling, Tøndermarskens drikkevandsforsyning, administrationen af de arealer, der konfiskeredes som tysk og japansk ejendom fra 1946 og den sønderjyske præstegårdsudstyknin g fra 1949. Kontoret overtog også de sidste domæner fra Domæneforvaltningen ved dennes nedlæggelse. Til kontoret har været knyttet en teknisk afdeling.</p>			
Administrativ inddeling			
Kontoret i Tønder omfatter Sønderjyllands amt.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Rigsarkivet og hjælpemidlerne til dets benyttelse II:3, Kbh. 1991, s. 1127-1136.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Brevbøger, plantningssager, landlejeprotokoller, ansøgninger om landbrugsejendomme, landbrugslovssager, præstegårdssager, Tøndermarskens drikkevandsforsyning, tillægsparcelansøgninger, referater, diverse regnskabsmateriale.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Statens Jordlovsudvalgs kontor i Tønder	1930-1984	671
2	Husmandsbrugskommission for Tønder amt	1931-1974	77
3	Husmandsbrugskommission for Haderslev amt	1921-1971	11
4	Jordbrugskommission for Sønderjyllands østlige del	1975-1988	37
5	Jordbrugskommissionen for Sønderjyllands vestlige del Nord	1973-1986	33
6	Jordbrugskommissionen for Sønderjyllands vestlige del Syd	1939-1984	22
Noter			
Der kan i 2004 forventes en større aflevering fra Strukturdirektoratet i Tønder.			

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Domæneforvaltningen/Statens Jordlovsudvalgs kontor i Tønder	Utrykt på læsesal
1	Afleveringsfortegnelse X 80	Utrykt på læsesal
2	Afleveringsfortegnelse X 16	Utrykt på læsesal
3	Afleveringsfortegnelse X 24, 34, 50	Utrykt på læsesal
4	Afleveringsfortegnelse X 76 og 1998-324-57	Utrykt på læsesal
5	Afleveringsfortegnelse X 55 og 1998-324-57	Utrykt på læsesal
6	Afleveringsfortegnelse X 34, 55, 59, 65, 73	Utrykt på læsesal

Den danske forvaltning efter 1920	Kommissioner og udvalg vedr. landbrug		1920-
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>På landbrugets område har der i tidens løb eksisteret en række kommissioner og udvalg:</p> <p>Landvæsenskommissionerne består af en underretsdommer og to andre medlemmer og indførtes i Sønderjylland ved lov af 28., juni 1920. Deres hovedopgave er afgørelse af konflikter og bevilling af tilladelser, der omhandler brugen af det åbne land, f.eks. i forbindelse med vandløb, vandforsyning og spildevandsafledning, drænings- og afvandingsforanstaltninger, udøvelse af landbrugspligt etc. I slutningen af 1900-tallet blev landvæsenskommissionernes kompetence i betydelig grad overført til kommunale myndigheder, og de har i dag kun opgaver på specielle lovområder.</p> <p>Grundforbedringsudvalgene: I 1933 blev der nedsat et udvalg i hver amtsrådsreds til behandling af ansøgninger om statslån til grundforbedring. Senere fik udvalgene også til opgave at behandle ansøgninger til forbedret staldhygiejne og siloer samt om Marshallån. Udvalgene blev ophævet i 1973.</p> <p>Akkordudvalgene blev dannet i 1931 for at hjælpe kriseramte landmænd til at beholde deres ejendomme gennem frivillige aftaler med kreditorerne om nedbringelse af gælden.</p>			
Administrativ inddeling			
De nævnte kommissioner og udvalg fulgte indtil 1970 som regel amtsrådsredsene.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Forhandlingsprotokoller og sager. Akkordudvalgsarkivet fra Haderslev Vesteramt rummer også arkiver fra andre organer, som gdr. M. Refslund Poulsen fra Bovlund arbejdede med, bl.a. det sønderjyske kroneudvalg og lånekassen.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Landvæsenskommission for Sønderjyllands amtskommunes 2. område	1928-1973	8
2	Landvæsenskommission for Tønder amt (kloakering Arnum)	1946-1953	1
3	Landvæsensnævnet for Als Nørre og Sønder Herreder	1921-1965	2
4	Grundforbedringsudvalg for Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder amtsrådsredse samt Sønderjyllands amt	1933-1974	30
5	Afvandingskommission for Tønder amt	1950-1972	18
6	Akkordudvalget for Haderslev Vesteramt	1919-1960	72
Noter			
<p>Jord- og husmandsbrugskommissioner, se Statens Jordlovsudvalg.</p> <p>Landvæsenskommissionen for Haderslev amts arkiv indgår i Haderslev dommerarkiv. Her findes også enkelte sager fra Tønder amts landvæsenskommission samt arkivet fra Haderslev amts afvandingskommission.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Afleveringsfortegnelse X-11-1977 og T 3-4/1978	Utrykt på læsesal	
2	Uregistreret		
3	"Mindre embedsarkiver", JG, nr. 469 samt afleveringsjournal T 6/1992	Utrykt på læsesal	
4	Uregistreret		
5	Afleveringsfortegnelse A 4 6 i	Utrykt i arkiv	
6	Uregistreret		

Den danske forvaltning efter 1920		Statsskovdistrikter		1920-	
Arkivskaberbeskrivelse					
Midlertidig lov af 28. juni 1920 om bestyrelsen for statsskovene i de sønderjyske landsdele indførte dansk skovvæsen i landsdelen. Der blev oprettet fire statsskovdistrikter.					
Administrativ inddeling					
Ved bekendtgørelse af 18. august 1920 blev de fire nye sønderjyske statsskovdistrikter nærmere fastlagt: Lindet, Haderslev, Aabenraa og Sønderborg. Efter statens erhvervelse af de gråstenske godser blev der med lov af 12. juni 1922 oprettet et femte statsskovdistrikt i Gråsten. Herunder lagdes i henhold til bekendtgørelse om landets inddeling i skovlovkredse af 6. september 1989 Sønderborg statsskovdistrikt.					
Litteratur om arkivet/arkiverne					
Retstidende for de sønderjyske Landsdele 1920, Kbh. 1920, s. 426f.					
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold					
Arkiverne består mest af journalsager. Desuden indeholder de finansanalyser, forpagtningssager, sager om projekter vedr. naturgenopretning og vedr. tab af skov til fordel for nye trafikveje, sager vedr. træhandel, sager vedr. opsynet i de private skove og andet.					
Arkivoversigt					
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder		
1	Haderslev statsskovdistrikt	1920-1999	215 + 13 kort		
2	Aabenraa statsskovdistrikt	1920-1989	177		
3	Gråsten statsskovdistrikt	(1872)1920-1980	87		
4	Sønderborg statsskovdistrikt	1935-1989	2		
5	Lindet statsskovdistrikt	1920-1992	64		
Arkivfortegnelser					
Nr.	Fortegnelse	Medium			
1	Afleveringsjournal X-36-83, X-48-85, 2002-324-92	Utrykt på læsesal			
2	Afleveringsjournal X-37-84, 2002-324-90	Utrykt på læsesal			
3	Afleveringsjournal X-41-84 og 2002-324-91	Utrykt på læsesal			
4	Afleveringsjournal I-214-96	Utrykt på læsesal			
5	Afleveringsjournal X-94-92 og 1998-324-37	Utrykt på læsesal			

Den danske forvaltning efter 1920	Frihedsrådets lokalkomité i Tønder		1945-1946
Arkivskaberbeskrivelse			
I efteråret 1944 blev der indenfor den illegale Region III's område dannet lokalkomit�er af Frihedsrådet.			
Administrativ inddeling			
Lokalkomit�erne fandtes i købstæderne – i Sønderjylland også i Gråsten.			
Litteratur om arkivet			
Aage Trommer: Modstandsarbejde i nærbillede. Odense 1973, s. 224-230.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Det lille arkiv indeholder kassebøger, journaler, korrespondance, personsager og forskellige små sager.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Frihedsrådets lokalkomité i Tønder	1945-1946	6
Noter			
Vedr. modstandsbevægelsens arkiver, se også under foreningsarkiver, nationale foreninger.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver". AE, nr. 380-385	Utrykt på læsesal	

Den kommunale forvaltning

Den kommunale forvaltning	Købstæder	Indtil 1970
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>I middelalderen udviklede købstæderne sig som en særlig form for lokale samfund. De fleste blev grundlagt som handelssteder. Da landsherren havde store interesser i skattepengene fra handelens indtægter, blev disse steder beskyttet og støttet på en særlig måde. Købstadsprivilegier blev udstedt skriftligt og indebar mange særrettigheder, som oplandet ikke kendte. Byerne blev befæstet, fik tildelt en større bymark og visse handelsprivilegier, håndværket blev beskyttet mod konkurrence fra oplandet, og byerne fik deres selvstændige styre. Tønder var den første by i Nordslesvig, der opnåede købstadsrettigheder (1243), og samtidig den eneste i hertugdømmet Slesvig, som fik lybsk lov. De andre middelalderkøbstæder fik bylove efter dansk-slesvigsk mønster. Også de tre andre nordslesvigske købstæder fik deres købstadsprivilegier i middelalderen: Aabenraa (1284?, senest 1335), Haderslev (1292) og Sønderborg (1300-tallet). I de følgende århundreder blev der ikke givet købstadsrettigheder til andre nordslesvigske samfund.</p> <p>Bystyret udgjordes af magistraten bestående af et selvsupplerende råd og en eller flere borgmestre, som var udpeget af rådet ud af dettes midte og tillige ofte var bysekretær. Magistraten styrede næringsliv, politi og de øvrige byansvarlige, herunder udnævnelsen af kommunale embedsmænd. Medlemmerne tilhørte købmandsoverklassen. Magistraten udgjorde tillige rådstueretten, som med tiden helt overtog den dømmende magt fra bytinget. Fra ca. 1600 opstod der ved siden af magistraten en borgerrepræsentation af et større eller mindre antal deputerede borgere, udpeget af rådet blandt de velstillede eller selvsupplerende. Deputeretkollegiet deltog især i skatte- og finansforvaltningen. Fra ca. 1800 blev der ansat egentlige bykasserere.</p> <p>Landsherrens repræsentant i købstæderne var byfogden, der varetog politi-, bøde-, auktions- og kriminalsager, men efterhånden mistede han magt i forhold til rådet. Fra midten af 1700-tallet vendte strømmen imidlertid, og staten greb fra nu stærkere og stærkere ind i købstadsstyret. Fra begyndelsen af 1800-året blev borgmesteren og bysekretæren kongeligt udnævnte embedsmænd, og der blev tillige udpeget kongelige politimestre. I flere byer blev amtmanden indsat som overdirektør eller overpræsident, men først i tiden mellem de slesvigske krige blev amtmanden almindelig kontrol- og melleminstans for byerne i amtet.</p> <p>I 1830'erne fik flere byer nye byregulativer, der til en vis grad demokratiserede bystyret.</p> <p>Da den preussiske forvaltning indførte næringsfriheden i 1869, mistede købstæderne en betydelig del af deres privilegier. Alligevel bevarede de deres særlige status og selvstændige styre, som blev manifesteret med købstadsordningen for provinsen Slesvig-Holsten fra samme år. I den preussiske tid stod købstæderne under landrådets tilsyn, ligesom de valgte repræsentanter til kredsdagen. Købstæderne mistede deres selvstændige retsudøvelse, men beholdt en særskilt politiforvaltning.</p> <p>Det selvstændige købstadsstyre fortsatte efter Genforeningen i 1920, hvor købstæderne tilmed fik styrket deres status med Indenrigsministeriet som tilsynsførende myndighed i stedet for amtmanden, ligesom købstæderne var uafhængige af amtsrådet.</p> <p>Imidlertid blev købstæderne som særlig form for kommunal forvaltning afskaffet med kommunalreformen i 1970, da de gamle byer ligesom alle andre kommuner blev samlet til de nye primærkommuner.</p>		
Administrativ inddeling		
<p>I den nuværende Sønderjyllands amtskommune fandtes indtil 1970 kun fire byer med købstadsprivilegier, nemlig Tønder, Aabenraa, Haderslev og Sønderborg. Købstadskommunerne bestod kun af selve byen og en mere eller mindre stor bymark. Imidlertid fandtes der også amtsgrunde i det tæt bebyggede byområde, som ikke hørte under byforvaltningen (f. eks. slotsgrundene, Gammel Haderslev).</p>		
Litteratur om arkiverne		
<p>Dansk kulturhistorisk Opslagsværk, II, Kbh. 1991, s. 812 (Lars N. Henningsen). Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920, Kbh. 1999, s. 18-20.</p>		

Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold

Byarkiverne indeholder sager vedrørende hele det offentlige liv på kommunalt plan. Det drejer sig om byens forfatning, borgerskab, embeds- og tjenestefolk, justitssager, politisager, finansvæsenet, bygnings- og vejsager, post, told, søfart, handels- og næringssager, militærsager, kirken, skolen og fattigvæsenet og mange andre forhold. De ældre byarkiver fra Aabenraa, Sønderborg og Tønder er ganske fuldstændige. Tønder byarkiv indeholder endog en række afskrifter af dokumenter fra de tidlige århundreder (Acta Tunderensia). Sønderborg byarkiv indeholder også sagerne fra Sct. Jørgens hospitalet. Haderslev byarkiv indeholder derimod nærmest kun borgerskabsprotokoller og politisager fra tiden før 1864 og skattesager fra preussisk tid.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev købstad indtil 1869	1630-1892	129
2	Aabenraa købstad indtil 1869	(1335) 1608-1869	836
3	Sønderborg købstad indtil 1869	1529-1870 (-1930)	431
4	Tønder købstad indtil 1869	(1243-) 1543-1919	1435
5	Aabenraa købstad 1869-1920	(1869-1920)	612
6	Aabenraa købstad 1920-1970	(1920-1970)	ca. 1200
7	Aabenraa købstads socialforvaltning	1873-1955	363
8	Aabenraa købstads tekniske forvaltning	(1905-)1922-1987	43
9	Sønderborg købstad 1869-1920	(1565-)1869-1935	1069
10	Sønderborg købstad 1920-70; kommunen indtil 1982 (1993)	(1900-) 1920-1981	4566
11	Tønder købstad 1869-1970	1846-1970	963

Noter

Nogle af de ældste dokumenter fra købstadsarkiverne findes i pergamentsamlingen. Pergamenterne er også fortegnet i nedenstående fortegnelse for nr. 1-4.

Størstedelen af Haderslevs købstadsarkiv befinder sig på Haderslev Byhistoriske Arkiv, hvor det er offentligt tilgængeligt. Landsarkivet har en fortegnelse hertil.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-4	De ældre nordslesvigske byarkiver. Aabenraa 1979.	Trykt
5	Aabenraa byarkiv 1869-1920. Aktfortegnelse samt seddelregistratur	Utrykt på læsesal
6	Aabenraa byarkiv. Aktfortegnelse 1920-1970 samt afleveringsfortegnelser	Utrykt på læsesal
7	Aabenraa socialforvaltning	Utrykt på læsesal
8	Aabenraa købstads tekniske forvaltning	Utrykt på læsesal
3, 9-10	Sønderborgs arkiver indtil 1982. Aabenraa 2001.	Utrykt på læsesal
11	Tønder byarkiv 1864-1970	Utrykt på læsesal

Den kommunale forvaltning	Flækker	Indtil 1970	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Flækkerne var en speciel kommunetype, som ikke kendtes i kongeriget. Man kan betegne dem som en mellemform mellem landkommunerne og de egentlige købstæder. Flækkerne havde en borgerrepræsentation, markeds-, handels- og næringsprivilegier. I modsætning til købstæderne havde de ingen magistrater, ingen bylov (i enkelte tilfælde imidlertid specielle flækkestatutter) og ingen selvstændig jurisdiktion, idet flækkerne var underlagt amts- og herredsforvaltningen. Efter 1864 fortsatte flækkernes særlige status, idet preusserne i 1869 indførte en "mindre købstadsordning" ved siden af den almindelige købstadsordning og landkommuneordningen. Mens de fleste sydslesvigske og holstenske flækker lidt efter lidt fik købstadsrettigheder, beholdt de fem nordslesvigske flækker deres status helt op til storkommunernes indførelse i 1970.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Flækkekommunerne omfattede kun selve byen og dens jorder, ikke de evt. tilhørende landsogne. Som flækker betegnedes indtil 1970 Nordborg, Augustenborg, Højer, Løgumkloster og Christiansfeld.</p>			
Litteratur om arkiverne			
<p>Kim Furdal: Flækker – en sønderjysk specialitet? I: Sønderjysk Månedsskrift 1993, s. 339-349. Kim Furdal: Flækkekommuner – en mærkelig kommunetype. I: Peter Fransen m.fl.: Harmonisering eller særordning. Aabenraa 2002, s. 335-381.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
<p>De ældre flækkearkiver indeholder kun få sager fra før 1864. De vigtigste arkivgrupper er forhandlingsprotokoller, korrespondance, journaler, den kommunale forvaltnings akter, regnskabssager, skattevæsen, byggevæsen, skoler, kirkelige anliggender, fattigvæsen, politiforvaltning, medicinalia, hygejne- og bygningsopsyn, erhvervstilsyn, valgsager, militærsager og andet. Højer flækkearkiv indeholder desuden en afdeling om krigsøkonomiske anliggender fra Første Verdenskrig. De to alsiske flækkearkiver indeholder for det meste finanssager, men også meget forskellige andre sager fra de ovenfor nævnte arkivgrupper.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Augustenborg flække indtil 1920	1860-1920 (1965)	20
2	Christiansfeld flække indtil 1920	1854-1924	127
3	Højer flække indtil 1920	1550-1921 (1935)	332
4	Løgumkloster flække indtil 1920	1768-1923	177
5	Nordborg flække indtil 1920	1764-1934	61
6	Augustenborg flække 1920-1970	1920-1970	507
7	Christiansfeld flække 1920-1970	1920-1970	107
8	Højer flække 1920-1970	1920-1970 (1981)	269
9	Løgumkloster flække 1920-1970	1920-1970	405
10	Nordborg flække 1920-1970	1920-1970	202
Noter			
<p>Gråsten betegnes tit fejlagtigt som flække. Arkivet skal søges blandt landkommune- og sognerådsarkiverne.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-5	Flækkearkiver indtil 1920. Af Luise Conrad. Aabenraa 2000.	Utrykt på læsesal	
7-8, 10	Kim Furdal: Sogne- og flækkekommunale arkiver 1920-1970. I. Aabenraa 1992	Trykt	
6, 9	Afleveringsfortegnelser U I og U II	Utrykt på læsesal	

Den kommunale forvaltning	Sogneforstanderskaber		1842-1867
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>I de kongerigske enklaver i Vestslesvig blev der som i kongeriget i øvrigt indført valgte sogneforstanderskaber i henhold til anordningen af 13. august 1841. De mistede deres funktion, da enklaverne sammen med de omgivende slesvigske områder i 1867 blev indlemmet i Preussen, hvor landkommuneordningen for Slesvig-Holsten fra samme år indførte de nye landkommuner.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>De kongerigske enklaver omfattede navnlig sognene Ballum, Daler, Døstrup, Mjolden, Møgeltønder og Visby.</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Kim Furdal: Sogne- og flækkekommunale arkiver i Sønderjyllands amt 1920-1970, I, Aabenraa 1991, s. 1f.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Det er overvejende sogneforstanderskabernes forhandlingsprotokoller, som er bevaret, derudover korrespondance og valgprotokoller.</p> <p>Sogneforstanderskabsarkivalierne indgår enten i præstearkiverne eller i de preussiske landkommunearkiver, hvor de nye kommuneråd har fortsat protokollerne. Der findes ingen selvstændige sogneforstanderskabsarkiver.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Se:
1	Ballum sogneforstanderskab	1841-1902	Ballum præstearkiv og Ballum landkommunes arkiv
2	Møgeltønder sogneforstanderskab	1846-1907	Møgeltønder præstearkiv, Møgeltønder landkommunes arkiv, Lø- og Møgeltønder kirkevisitatoriums arkiv
3	Visby sogneforstanderskab	1842-1916	Visby landkommunes arkiv, Visby præstearkiv

Den kommunale forvaltning	De preussiske landkommuner	1867-1920
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Med landkommuneordningen af 22. september 1867 blev der for første gang i den slesvigske historie skabt et ensartet kommunalvæsen for hele regionen. Den besluttende myndighed var kommuneforsamlingen, hvor alle selvstændige (mandlige) beboere med egen husstand og eget hus havde adgang. I nogle af de større kommuner valgtes et kommuneråd, og dette sidste system blev obligatorisk med den reviderede landkommuneordning fra 1892. Treklassevalgretten sikrede imidlertid den mest velhavende befolkningsdels dominans. Kommuneforsamlingen hhv. kommunerådet valgte en kommuneforstander, som ordnede det daglige administrative arbejde i kommunen (bl.a. skatte- og finanssager) og samtidigt var statsmagtens repræsentant, idet han forestod meldevæsenet og fungerede som lokal politimester under herredsfogdens, senere amtsforstanderens ledelse. Nogle kommunale opgaver blev varetaget af kommuneforbund. Det gjaldt først og fremmest fattig- og skolevæsenet, hvor man i de fleste tilfælde bibeholdt sogneinddelingen fra den gamle slesvigske forvaltning. Vejvæsenet, brandslukningsvæsenet og andre opgaver blev i mange tilfælde ligeledes varetaget af et kommuneforbund.</p> <p>Godserne udgjorde deres egne kommuner, godsdistrikterne, hvor godsejeren eller godsinspektøren var kommuneforstander. Sager herfra skal findes i godsarkiverne (se disse).</p>		
Administrativ inddeling		
<p>Der var enkelte sogne, som kun udgjorde én kommune, mens de største sogne kunne rumme 10-11. Haderslev amt var opdelt i 133 landkommuner (plus Haderslev købstad, Christiansfeld flække, Gram godsdistrikt og 3 skovdistrikter), Aabenraa amt i 83 (plus Aabenraa købstad, 3 godsdistrikter og Aabenraa skovdistrikt) og Sønderborg amt i 67 (plus Sønderborg købstad, flækkerne Augustenborg og Nordborg, Sandbjerg godsdistrikt og 2 skovdistrikter). Tønder amts nordlige del omfattede 104 landkommuner (inkl. Gl. og Ny Frederikskog) plus Tønder købstad, flækkerne Løgumkloster og Højer samt Draved skovdistrikt. Fra Flensborg amt, som især i den østlige del i det tæt befolkede landskab Angel var præget af særlig små kommuner, hører kommunerne Frøslev (Hanved sogn) og Hønsnap (Holbøl sogn) samt de 7 nordlige af i alt 9 kommuner, som udgjorde Bov kirkesogn, til Nordslesvig. Ud over de administrative kommuners arkiver indeholder denne arkivgruppe også mange skolekommuners og fattigforbunds arkiver.</p>		
Litteratur om arkiverne		
<p>Hans Schultz Hansen: Preussiske arkiver fra Nordslesvig 1867-1920. Kbh. 1999, s. 16 f. Kim Furdal: Fra preussiske landkommuner til danske sognekommuner. Kommunestyret i Sønderjylland fra 1867 til 1920'erne. Aabenraa 1999, s. 16-63. Lars N. Henningsen: De preussiske landkommunale arkiver i Nordslesvig, i: Poul Thestrup (red.): Brug sognekommunearkiverne. Odense 1983. Hans H. Worsøe: Kommuneforstanderarkiver fra Nordslesvig 1867-1920. København 1964.</p>		
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold		
<p>De talløse småarkivers indhold er meget forskelligt, idet der ikke fandtes noget ensartet arkivsystem. Fra nogle kommuner er der ikke bevaret noget som helst, fra andre kun enkelte og mere eller mindre tilfældige sager. På den anden side findes der ganske velbevarede arkiver, som dækker ret mangfoldige områder af det offentlige liv. Skatte- og regnskabssager er dominerende, men der findes også oplysninger om sociale anliggender, lægdsruller, valgsager, vejsager, personalia m.m. Melderegistrene er derimod udtaget (bortset fra få undtagelser i accessionerne) og danner en selvstændig arkivgruppe (se denne). Fra enkelte tidligere enklavesogne er sogneforstanderskabenes arkiver blevet bevaret; de findes nu blandt landkommunearkiverne. Skolekommunernes arkiver indeholder mest forhandlingsprotokoller og regnskabssager om den pågældende skoles anliggender. Fattigforbundenes arkiver indeholder forskellige slags fattigsager som forhandlingsprotokoller, regulativer, regnskabssager mm. Mange af disse kommunale arkiver indeholder sager, der går længere tilbage end 1867.</p>		

Arkivoversigt

De preussiske (og ældre) landkommunearkiver er ordnet efter de enkelte amter (grænser indtil 1920) i rækkefølgen Haderslev, Aabenraa, Flensborg, Sønderborg og Tønder. Indenfor disse er de ordnet sognevis efter alfabetet. Indenfor de enkelte sogne står fælles institutioner først, de øvrige arkiver følger ligeledes i alfabetisk rækkefølge. Sager, som er blevet afleveret efter 1991, er ikke indføjet i den gamle orden, men danner en særskilt gruppe, nemlig accessionerne. Disse er kendetegnet med "* acc." og løbenummer.

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
HADERSLEV AMT			
Agerskov sogn:			
1	Agerskov sogns fælles fattigforbund	1839-1922	6
2	Agerskov fælles vejforbund	1905-1922	1
3	Agerskov kommune	1885-1918	1
4	Bovlund kommune	1892-1921	3
5	Bovlund skolekommune	1918-1919	1
6	Gestrup kommune	1884-1922	5
7	Mellerup kommune	1871	1
8	Rangstrup kommune	1868-1919	6
Aller sogn:			
1	Aller sogns fælles fattigforbund	1870-1922	1
2	Aller skoleforbund	1905	1
3	Skovhuse kommune	1889-1921	2
	* acc. 9	1861-1920	1
4	Stubbum kommune	1872-1921	1
	* acc. 9	1895-1920	1
Arrild sogn:			
1	Arrild kommune	1871	1
2	Arrild skolekommune	1880-1920	2
Bevtoft sogn:			
1	Strandelhjørn skolekommune	1872-1919	1
Bjerning sogn:			
1	Bjerning kommune	1866-1925	1
	* acc. 9	1895-1920	1
2	Errested kommune * acc. 9	1895-1919	1
Branderup sogn:			
1	Branderup kommune	1871-1917	1
Brøns sogn:			
1	Brøns sogns fælles fattigforbund	1864-1920	1
2	Brøns kommune * acc. 28	1889-1915	1
Fjelstrup sogn:			
1	Anslet kommune	1880-1921	5
	* acc. 9	1895-1920	1
2	Anslet skolekommune	1906-1918	1
3	Sillerup kommune	1866-1919	4
	* acc. 9	1895-1920	1
4	Knud kommune	1916-1921	1
5	Fjelstrup kommune	1880-1920	2
6	Fjelstrup skolekommune	1881-1919	1
Fole sogn:			
1	Fole kommune	1878-1911	2
2	Fole sogns fattigforbund: Se Hygum sogn		
Frørup sogn:			
1	Frørup kommune	1893-1920	2

Gammel Haderslev sogn:			
1	Gammel Haderslev fattigforbund	1896-1899	1
2	Erlev og Langkær kommune	1873-1910	1
	* acc. 1	1891-1920	1
3	Gammel Haderslev kommune inkl. Ejsbøl	1850-1918	7
	* acc. 2	1910-1920	1
4	Sønder Otting kommune	1766-1910	3
	* acc. 7	1900-1920	1
5	Fredsted kommune * acc. 16	1902-1919	1
Gram sogn:			
1	Gram sogns fælles kommunale slukningsforbund	1890	1
2	Endrupskov kommune	1879-1912	1
3	Kastrup kommune	1829-1921	3
4	Tiset kommune	1877-1893	1
5	Vester Lindet kommune	1872-1911	3
Grarup sogn:			
1	Grarup kommune	1873-1926	2
Halk sogn:			
1	Halk sogn	1859-1869	1
2	Halk kommune	1889-1913	2
Hammelev sogn:			
1	Hammelev sogns skoleforbund * acc. 17	1898-1918	1
Hjerndrup sogn:			
1	Hjerndrup kommune	1836-1934	10
	* acc. 9	1885-1903	1
2	Hjerndrup skolekommune	1895-1931	3
Hjerting sogn:			
1	Hjerting sogns fattigvæsen	1833-1920	5
2	Hjerting kommune	1887-1929	3
3	Hjerting skolekommune	1877-1920	2
Hoptrup sogn:			
1	Hoptrup fattigforbund	1885-1936	2
2	Hoptrup kommune	1909-1921	1
3	Marstrup kommune	1873	1
4	Kestrup kommune * acc. 44	1895-1924	1
Hviding sogn:			
1	Hviding kommune	1870-1920	2
Hygum sogn:			
1	Hygum sogns fælles fattigforbund	1806-1892	3
2	Fæsted kommune	1871-1925	2
3	Hjortvad kommune	1883-1920	2
Jegerup sogn:			
1	Jegerup kommune	1807-1932	17
	* acc. 45	1895-1923	1
2	Jegerup skolekommune	1885-1919	2
Vojens udskilt som selvstændigt sogn fra 1904, se nedenfor			
Jels sogn:			
1	Jels fattigforbund	1866-1891	1
2	Grønnebæk kommune	1913-1920	1
3	Jels kommune	1889-1923	3
Lintrup sogn:			
1	Lintrup sogns fælles fattigforbund	1872-1922	3
2	Lintrup sogns fælles vejforening	1855-1883	1
3	Lintrup sogn forskellige sager	1804-1870	1

4	Dover kommune	1895-1920	1
5	Dover skolekommune	1905-1918	1
6	Mejlby kommune	1895-1920	1
7	Tornum kommune	1824-1921	9
Magstrup sogn:			
1	Simmersted kommune * acc. 19	1862-1919 1919-1921	4 1
2	Magstrup kommune * acc. 19 & acc. 43	1895-1922	2
Nustrup sogn:			
1	Nustrup sogns fælles fattigforbund	1831-1921	5
2	Nustrup sogns jordemodervæsen	1897-1920	1
3	Gabøl kommune	1877-1905	3
4	Kolsnap kommune	1913-1920	1
5	Nustrup kommune * acc. 9	1874-1922 1920	6 1
6	Nustrup skolekommune	1882-1920	2
7	Skibelund kommune	1879-1923	4
8	Skibelund skolekommune	1903-1921	1
Oksenvad sogn:			
1	Oksenvad kommune * acc. 14	1895-1920 1877-1920	1 2
2	Oksenvad sogns fælles fattigforbund * acc. 15	1877-1920	1
3	Ørsted kommune * acc. 13	1879-1921	1
Rejsby sogn:			
1	Rejsby kommune * acc. 26	1831-1922 1866-1921	4 1
Roager sogn:			
1	Roager kommune	1879-1926	6
Rødning sogn:			
1	Brandstrup kommune	1875-1915	5
Skodborg sogn:			
1	Skodborg kommune	1916-1920	1
2	Skodborg fattigforbund	1844-1900	1
Skrydstrup sogn:			
1	Skrydstrup sogns fattigvæsen	1809-1955	2
2	Skrydstrup kommune	1880-1920	8
Skærbæk sogn:			
1	Skærbæk sogns fattigvæsen	1769-1921	9
2	Skærbæk kommune	1839-1921	25
3	Skærbæk sogn * acc. 37	1863-1943	1
Sommersted sogn:			
1	Sommersted kommune * acc. 12	1913-1920 1848-1921	1 3
2	Kastvrå kommune * acc. 10	1892-1920	1
3	Lerte kommune * acc. 11	1891-1919	1
4	Revsø kommune * acc. 11	1913-1921	1
Spandet sogn: Se Tønder amt			
Starup sogn:			
1	Lunding kommune	1913-1920	1
2	Vandling kommune	1911-1913	1
Stepping sogn:			
1	Anderup kommune * acc. 9	1890-1918 1890-1909	1 1
2	Bjerndrup kommune	1880-1913	1

	* acc. 9	1880-1919	1
3	Højrup I kommune * acc. 9	1877-1921 1880-1920	2 1
4	Stepping kommune * acc. 9	1877-1936 1895-1920	4 1
Tislund sogn:			
1	Gøttrup kommune	1921	1
2	Tislund skolekommune	1869-1920	1
3	Tislund sogn	u. år	1
4	Aabøl kommune	1847-1917	3
Toftlund sogn:			
1	Toftlund sogns fattigforbund	1887-1918	1
2	Allerup kommune	(1868-) 1909-1920	1
3	Stenderup kommune	1871-1906	1
4	Toftlund kommune	1886-1923	2
5	Allerup skolekommune	1907-1948	1
6	Ørderup skolekommune	1895-1902	1
Tyrstrup sogn:			
1	Bojskov kommune * acc. 8	1891-1913 1895-1920	1 1
2	Favrvrå kommune * acc. 3	1914-1921 1890-1920	1 1
3	Seggelund kommune * acc. 8	1877-1921 1895-1920	2 1
4	Skovrup kommune	1890-1895	1
5	Tyrstrup skolekommune * acc. 6	1904-1952 1889-1922	1 1
6	Tyrstrup kommune * acc. 8	1896-1921 1869-1920	1 1
7	Tårning kommune * acc. 8	1883-1920	1
8	Vinderup-Favstrup kommune * acc. 8	1876-1908	1
Vedsted sogn:			
1	Vedsted sogns fælles fattigforbund * acc. 18	1910-1926	1
2	Høgelund kommune * acc. 18	1913	1
Vilstrup sogn:			
1	Vilstrup sogns fælles fattigforbund	1870-1921	2
2	Vilstrup brandslukningsforbund	1890-1921	2
3	Kelstrup kommune	1869-1921	2
4	Nørre Vilstrup kommune	1876-1920	4
5	Sønder Vilstrup kommune	1871-1921	4
Vodder sogn:			
1	Vodder sogns vejforbund * acc. 29	1909-1923 1865-1907	1 1
2	Vodder kommune	1914-1919	1
Vøjens sogn:			
1	Vøjens kommune	1847-1921	23
2	Vøjens skolekommune	1909-1920	1
Vonsbæk sogn:			
1	Vonsbæk fælles fattigforbund	1871-1922	1
2	Vonsbæk kommune	1883-1921	2
3	Ørby kommune	1880-1921	2
Øsby sogn:			
1	Øsby fælles fattigforbund	1841-1921	3
2	Øsby slukningsforbund	1890-1917	1

3	Øsby sogns vandløbskommission	1911	1
4	Flovt kommune	1917-1921	1
5	Hajstrup kommune	1910-1921	1
6	Øsby (hhv. Hyrup) kommune	1836-1925	4
7	Årø kommune	1891-1915	1
Øster Lindet sogn:			
1	Øster Lindet kommune	1836-1922	13
2	Øster Lindet fattigforbund	1868-1920	1
3	Øster Lindet skolekommune	1885-1919	2
Åstrup sogn:			
1	Åstrup fattiggård (senere plejehjem)	1843-1954	12
2	Ladegård I kommune	1868-1910	2
A A B E N R A A A M T			
Adsbøl sogn, se Gråsten			
Bedsted sogn: Se under Tønder amt!			
Bjolderup sogn:			
1	Bjolderup sogns fattigvæsen	1873-1921	2
2	Bjolderup kommune	1876-1920	2
3	Bolderslev kommune	1872-1921	6
4	Bolderslev skolekommune	1894-1920	1
5	Gåskær kommune	1873-1921	2
6	Gåskær-Todsbøl skoleforbund	1900-1921	1
7	Hjolderup kommune	1907-1921	1
8	Mellerup kommune	1864-1922	3
9	Raved kommune	1840-1919	4
10	Smedager kommune	1865-1921	5
11	Todsbøl kommune	1863-1921	5
12	Vollerup kommune	1884-1948	5
13	Vollerup skolekommune	1904-1920	1
Egvad sogn:			
1	Egvad sogns fælles fattigforbund	1774-1921	4
2	Nørre Hostrup kommune	1897-1921	2
3	Nørre Hostrup skolekommune	1872-1889	1
4	Hønkys kommune	1898-1922	4
5	Horsbygd kommune	1896-1921	2
Ensted sogn:			
1	Ensted sogns fattigforbund	1804-1921	6
2	Ensted fælles vejforbund	1896-1925	2
3	Røllum-Torp kommune	1857-1924	11
4	Stubbæk kommune	1881-1922	6
5	Sønder Hostrup kommune	1869-1922	8
Felsted sogn:			
1	Felsted sogns fattigforbund	1682-1934	22
2	Felsted sogns fælles brandvæsen	1874-1921	1
3	Felsted sogns vejvæsen	1906-1915	1
4	Felsted kommune	1861-1921	18
5	Felsted vejkommune	1847-1884	1
6	Felsted skolekommune	1920-1921	1
7	Felstedskov kommune	1871-1921	5
8	Felstedskov skolekommune	(1874-) 1910-1920	1
9	Grøngrøft godsdistrikt	1878-1921	1
10	Skovbølgård og Svejrups skoleforbund	1909	1
11	Skovbølgård kommune	1871-1923	9

12	Svejrup kommune	1872-1926	8
13	Tråsbøl kommune	1761-1921	15
14	Tråsbøl skolekommune	1910-1920	1
15	Tråsbøl veikommune	1843-1921	1
16	Tumbøl kommune	1847-1926	20
17	Tumbøl skolekommune	(1822-) 1861-1920	2
Gråsten-Adsbøl sogne:			
1	Adsbøl-Gråsten fattigforbund	1771-1925	56
2	V. Vetts lånelegat	1840-1936	5
3	Adsbøl kommune	1865-1951	6
4	Gråsten kommune	(1849-) 1868-1921	143
5	Gråsten el-værk	1904-1920	11
6	Gråsten godsdistrikt	1884-1905	3
7	Ladegårdskov kommune	1859-1922	13
8	Ladegårdskov skolekommune	1910-1912	1
9	Ladegårdskov fattigforbund	1879-1908	2
Hellevad sogn:			
1	Hellevad sogns fattigforbund	1886-1920	2
2	Hellevad sogns fællesanliggender	1800-1879	1
3	Hellevad kommune	1870-1923	7
4	Hellevad og Ørslev skoleforbund	1919-1922	1
5	Hydevad kommune	1871-1921	3
6	Ørslev kommune	1894-1921	4
Hjordkær sogn:			
1	Hjordkær fattigforbund	1871-1921	4
2	Alslev kommune	1877-1922	5
3	Hjordkær kommune	1884-1923	4
4	Kassø kommune	1847-1923	11
5	Nybøl kommune	1895-1922	3
6	Søderup kommune	1895-1921	2
7	Sønder Ønlev kommune	1902-1922	3
8	Årslev kommune	1855-1921	16
9	Årslev skolekommune	1887-1920	4
Holbøl sogn:			
1	Holbøl sogns fælles fattigforbund	1872-1921	2
2	Bommerlund og Gejlå skoleforbund	1913-1916	1
3	Gejlå kommune	1893-1920	2
4	Holbøl kommune	1876-1920	4
5	Hokkerup kommune	1888-1921	2
	* acc. 38 & 39	1876-1920	2
6	Hønsnap kommune	1880-1920	2
7	Kelstrupskov kommune	1893-1920	4
8	Vilbæk kommune	1873-1921	4
9	Øster Gejl kommune	1895-1920	1
10	Hølbøl sogn	1885-1894	1
Klipleve sogn:			
1	Klipleve fælles fattigforbund	1836-1924	6
2	Klipleve sogns jordemoderkasse	1890-1920	1
3	Klipleve sogns kødsynsmand	1906	1
4	Bjerndrup kommune	1885-1921	4
5	Klipleve kommune	1871-1921	10
6	Klipleve skolekommune	1838-1904	3
7	Lundtoft kommune	1895-1921	3
8	Perbøl kommune	1880-1921	4

9	Søgård og Lundtoft skolekommune	1913-1925	1
10	Søgård kommune	1847-1921	14
Kværs sogn:			
1	Kværs sogns fælles fattigforbund	1847-1921	2
2	Kværs skoleforbund	1908-1921	1
3	Kværs kommune	1885-1936	3
4	Ladegård kommune (Kværs sogn)	1889-1921	3
5	Tørsbøl kommune	1910-1921	1
Løjt sogn:			
1	Løjt sogns fælles fattigforbund	1856-1922	7
2	Barsmark kommune	1860-1921	14
3	Barsmark skolekommune	1895-1920	1
4	Barsø kommune	1871-1921	4
5	Barsø skolekommune	1894-1908	2
6	Bodum kommune	1876-1921	9
7	Bodum skolekommune	1905-1916	2
8	Høgebjerg kommune	1847-1921	4
9	Løjt Kirkeby kommune	1874-1922	16
10	Løjt Kirkeby skolekommune	1918-1919	1
11	Løjt Kirkeby vejkommune	1844-1894	4
12	Løjt Skovby kommune	1856-1921	9
13	Stollig kommune	(1804-) 1842-1921	8
Rinkenæs sogn:			
1	Rinkenæs sogns fælles fattigforbund	1842-1923	27
2	Bækken kommune	1876-1921	4
3	Rinkenæs kommune	1861-1920	47
Rise sogn:			
1	Rise sogns fælles fattigforbund	1871-1922	2
2	Brunde kommune	1895-1920	4
3	Brunde skolekommune	1895-1914	1
4	Lunderup kommune	1895-1923	9
5	Mjøl's kommune	1877-1921	7
6	Nørre Ønlev kommune	1895-1921	3
7	Rise kommune	1868-1921	9
8	Rise skolekommune	1878-1920	1
9	Rise-Hjarup kommune	1868-1922	15
10	Rise-Hjarup skolekommune	1895-1923	8
11	Søst kommune	(1768-) 1853-1919	2
Uge sogn:			
1	Uge sogns fælles fattigforbund	1871-1921	2
2	Lovtrup kommune	1871-1931	4
3	Uge kommune	1871-1935	5
Varnæs sogn:			
1	Varnæs kommune	1893-1919	2
2	Varnæs skolekommune	1895-1907	1
3	Bovrup kommune	1850-1922	23
Øster Løgum sogn:			
1	Øster Løgum sogns fælles fattigforbund	1873-1921	5
2	Øster Løgum skoleforbund	1898-1915	1
3	Andholm kommune	1871-1921	2
4	Genner kommune	1870-1921	3
5	Hovslund kommune	1871-1921	3
6	Nørre Hjarup kommune	1854-1921	3
7	Rugbjerg kommune	(1795-) 1849-1921	6

8	Øster Løgum kommune	1874-1921	4
Aabenraa landsogn:			
1	Kolstrup kommune	1782-1921	7
FLENSBORG AMT			
Bov sogn:			
1	Bov sogns fattigvæsen	1901-1921	3
2	Bov sogns kommuner – forskelligt	1908-1920	1
Bommerlund: Se Holbøl sogn i Aabenraa amt)			
3	Bov kommune	1880-1920	3
4	Kollund kommune	u. år	1
5	Kragelund kommune	(1764-) 1872-1919	2
6	Kruså kommune	1880-1903	1
7	Nørre Smedeby kommune		
8	Vejbæk kommune	1847-1921	2
Hanved sogn:			
1	Frøslev kommune	1758-1923	10
Holbøl sogn:			
Hønsnap: Se Holbøl sogn i Aabenraa amt			
SØNDERBORG AMT			
Asserballe sogn:			
1	Asserballe sogn	1865-1934	1
2	Asserballe skoleforbund	1869-1920	1
3	Asserballe jordemoderforbund	(1885-)1917-1921	1
4	Asserballe fattigforbund	1893-1921	1
5	Asserballe kommune	1876-1958	2
6	Asserballeskov kommune	1872-1957	2
7	Kettingskov kommune	1876-1958	4
Broager sogn:			
1	Broager sogns fælles fattigforbund	1844-1922	31
2	Broager jordemoderforbund	1905-1922	1
3	Broager sogns sprøjtevæsen	1862-1880	1
4	Broager-Mølmark-Iller vejforbund	1882-1901	1
5	Broager-Mølmark slukningsforbund	1890-1912	1
6	Broager kommune	1857-1940	17
7	Dynt kommune	1876-1923	5
8	Egernsund kommune	1870-1923	15
9	Gammelgab kommune	1867-1923	15
10	Iller kommuner	1864-1923	18
11	Mølmark kommune	1871-1923	8
12	Skelde kommune	1871-1923	5
13	Skodsbøl kommune	1865-1940	21
14	Skodsbøl-Egernsund vejforbund	1882-1926	1
15	Smøl kommune	1864-1942	11
Dybbøl sogn:			
1	Dybbøl kommune * acc. 42	1871-1921	13
Egen sogn:			
1	Egen sogns fattigforbund	1883-1921	1
2	Dynved kommune	1895-1921	2
3	Egen kommune	1877-1921	3
4	Elstrup kommune	1880-1895	3
5	Guderup og Sjellerup kommune	1895-1921	5
6	Guderup-Sjellerup-Egen skoleforbund	1880-1920	2

7	Stolbro kommune	1918-1921	1
Havnbjerg sogn:			
1	Brandsbøl kommune * acc. 51	1876-1941 1886-1919	7 1
2	Havnbjerg kommune * acc. 52	1878-1942 1883-1915	12 1
3	Lavensby kommune	1876-1942	13
4	Lunden og Elsmark kommune	1871-1941	7
Hørup sogn:			
1	Hørup sogn	1865-1919	3
Kegnæs sogn:			
1	Kegnæs sogn	1865	1
Ketting sogn:			
1	Sebbelev skolekommune	1911-1912	1
2	Ketting skoleforbund	1874-1950	1
3	Bro kommune	1878-1921	2
4	Ketting og Gammelgård kommune * acc. 50	1876-1913 1889-1902	1 1
5	Sebbelev kommune	1878-1922	1
Lysabild sogn:			
1	Lysabild sogns fælles fattigforbund	1737-1921	10
2	Lysabild jordemoderdistrikt	1908-1931	1
3	Lysabild sogns sprøjtevæsen	1852-1921	1
4	Lysabild skoleforbund	1908-1921	1
5	Lysabild kommune	1881	1
6	Lysabild skolekommune	1879-1918	4
7	Mommark kommune	1887-1920	1
8	Skovby kommune (Lysabild sogn)	1881-1913	2
9	Vibøge-Fjelby kommune	1872-1921	4
Nordborg landsogn:			
1	Pøl kommune	1870-1923	12
Notmark sogn:			
1	Notmark skoleforbund	1886-1919	2
2	Almsted-Notmark-Helved slukningsforbund	1896-1921	1
3	Almsted kommune	1878-1936	2
4	Helleved kommune	1872-1938	8
5	Hundslev kommune	1873-1938	2
6	Notmark kommune * acc. 49	1876-1938 1916	2 1
Nybøl sogn:			
1	Nybøl kommune	1879-1921	5
2	Stenderup kommune	1889-1920	2
3	Nybøl skolekommune	1896-1920	1
Svenstrup sogn:			
1	Stevning kommune	1869-1941	11
2	Svenstrup sogn * acc. 36	1864	1
Sottrup sogn:			
1	Sottrup sogns fattigforbund	1856-1897	1
2	Snogbæk kommune	1886-1922	2
3	Sottrup kommune	1871-1921	5
4	Sottrup skolekommune	1881-1934	2
5	Sandbjerg godsdistrikt	1909-1920	1
Tandslet sogn:			
1	Tandslet sogns fattigvæsen	1873-1921	3

2	Tandslet slukningsforbund	1891-1933	1
3	Ertebjerg/Jestrup kommune	1794-1921	6
4	Lebøl kommune	1874-1920	7
5	Tandslet kommune	1771-1921	7
6	Tandslet-Ertebjerg skoleforbund	1910-1921	1
Ulkebøl sogn:			
1	Ulkebøl sogns fattigforbund	1854-1912	3
2	Kær kommune	1854-1920	5
3	Ulkebøl kommune	1869-1920	4
	* acc. 41	1878-1920	3
Ullerup sogn:			
1	Ullerup sogns fattigforbund	1871-1920	1
2	Ullerup sogn	1867-1923	1
3	Avnbøl kommune	(1884-) 1906-1921	4
4	Blans kommune	1885-1918	1
5	Ullerup kommune	1838-1922	6
T Ø N D E R A M T			
Abild sogn:			
1	Abild sogns fattigforbund	1836-1921	2
2	Abild sogn	1867-1909	1
3	Abild kommune	1870-1925	1
4	Vennemose kommune	1871-1921	1
5	Sølsted kommune	1891-1913	1
Ballum sogn:			
1	Ballum sogns fælles fattigforbund	1833-1920	1
2	Ballum sogn	1863-1911	1
	* acc. 47	1913-1921	1
3	Ballum kommune	1894-1922	8
4	Ballum skolekommune	1908-1921	1
5	Rejsby-Ballum kommune	1895-1922	1
Bedsted sogn (hører under Aabenraa amt!):			
1	Bedsted kommune	1894-1920	2
2	Bedsted skolekommune	1894-1914	1
3	Mårbæk-Gravlund kommune	1871-1912	1
4	Øster Terp kommune	1914-1936	1
Brede sogn:			
1	Brede sogns fattigbestyrelse	1872-1921	1
2	Brede sogns vejkommission	1877-1921	1
3	Borrig kommune	1876-1925	1
4	Brede kommune	1894-1921	1
5	Bredebro kommune	1905-1920	1
6	Harres kommune	1876-1925	2
7	Vollum kommune	1872-1925	2
	* acc. 30	1920	1
8	Åspe kommune	1876-1925	2
9	Brede sogn * acc. 48	1866	1
Burkal sogn:			
1	Burkal sogns fælles fattigforbund	1845-1922	6
2	Burkal sogn – forskellige sager	1796-1922	2
3	Bov kommune	1900-1921	3
3a	Burkal kommune	1895-1921	1
4	Grøngård kommune	1895-1921	2
4a	Jyndeved kommune	1895-1920	1

5	Lund kommune	1878-1921	4
5a	Lydersholm kommune	1904-1921	1
5b	Nolde kommune	1895-1920	1
6	Rens kommune	1873-1920	5
7	Stemmild kommune	1895-1916	1
8	Stade kommune	1895-1920	1
Bylderup sogn:			
1	Bylderup sogns fattigvæsen	1897-1921	2
2	Bylderup kommune	1874-1920	8
3	Duborg kommune (se også Terkelsbøl i Tinglev sogn)	1895-1919	1
4	Frestrup kommune	1895-1919	1
5	Hajstrup kommune	1910-1915	1
6	Lendemark kommune	1878-1918	1
7	Sottrup kommune	1895-1920	1
Daler sogn:			
1	Daler sogns fattigvæsen	1844-1918	1
2	Daler sogns brandvæsen	1871-1920	1
3	Daler kommune	1889-1904	1
4	Østerby kommune	1872-1921	4
Døstrup sogn:			
1	Døstrup sogns fattigvæsen * acc. 24	1825-1919 1861-1920	4 1
2	Døstrup sogns skoleforbund * acc. 25	1824-1898 1912-1920	1 1
3	Døstrup sogn * acc. 24	1844-1924 1844-1920	4 1
4	Drengsted kommune * acc. 20	1843-1931 1904-1923	20 1
5	Døstrup kommune * acc. 21	1907-1921	1
6	Lovrup kommune * acc. 23	1895-1922	1
7	Overby kommune * acc. 27	1907-1921	1
8	Vinum kommune * acc. 22	1907-1921	1
Emmerlev sogn:			
1	Emmerlev kommune	1845-1929	3
Hjerpsted sogn:			
1	Hjerpsted sogns fattigvæsen	1785-1884	1
2	Hjerpsted kommune	1871-1920	4
Hostrup sogn:			
1	Hostrup sogns fattigforbund	1833-1936	3
2	Hostrup sogn	1854-1913	2
3	Hostrup kommune	1845-1916	2
4	Jejsing kommune	1879-1922	3
5	Rørkær kommune	(1725-) 1838-1929	5
6	Solderup kommune	1869-1922	3
Højst sogn:			
1	Mosbøl kommune	1872-1920	1
2	Øster Højst sogns fattigforbund * acc. 35	1874-1921	1
3	Alslev norden å kommune * acc. 35	1911-1921	1
4	Holm kommune (Højst sogn) * acc. 35	1882-1921	1
5	Søvang kommune * acc. 35	1896-1920	1
6	Øster Højst kommune * acc. 35	1896-1921	1
Højer landsogn:			
1	Rudbøl kommune	1893-1921	10

Løgumkloster landsogn:			
1	Ellum kommune * acc. 34	1895-1921	1
Mjolden sogn:			
1	Mjolden kommune * acc. 5	1847-1920 1871-1921	9 1
2	Ottersbøl kommune	1870-1920	8
3	Mjolden sogn * acc. 4	1874-1924	1
Møgeltønder sogn:			
1	Møgeltønder sogns fattigforbund	1831-1931	6
2	Møgeltønder sogneforstanderskab	1844-1907	3
3	Bønderby kommune	1903-1922	2
4	Gallehus kommune	1895-1902	1
5	Møgeltønder kommune	1893-1919	1
Nørre Løgum sogn:			
1	Kløjning kommune * acc. 40	1919-1920 1907-1920	1 1
2	Landeby kommune	1914-1919	1
3	Løjtved kommune * acc. 40	1893-1920 1907-1920	1 1
4	Løgumgård kommune * acc. 40	1893-1920 1907-1920	2 1
5	Nørre Løgum fattigforbund	1905-1917	1
6	Nørre Løgum kommune	1871-1921	3
7	Vester Terp kommune	1897-1921	1
Randerup sogn:			
1	Randerup kommune	1895-1924	1
Ravsted sogn:			
1a	Ravsted sogns fællesanliggender	1860-1917	1
1	Ravsted sogns fattigforbund	1831-1918	5
2	Foverup kommune	1904-1921	3
3	Hessel kommune	1899-1904	1
4	Korup kommune	1869-1921	8
5	Hynding kommune	1920-1921	1
6	Ravsted kommune	1920-1921	1
Rømø sogn:			
1	Juvre kommune * acc. 33	1830-1896 1895-1921	3 1
2	Kirkeby kommune * acc. 32	1878-1921 1895-1921	1 1
3	Kongsmark kommune * acc. 31	1881-1920 1898-1925	1 2
Skast sogn:			
1	Skast sogns fattigvæsen	1853-1901	2
2	Skast kommune	1885-1925	9
Spandet sogn (hørte indtil 1920 under Haderslev amt!):			
1	Spandet kommune	1877-1920	3
Tinglev sogn:			
1	Tinglev sogns fælles fattigforbund	1895-1920	1
2	Tinglev sogns fællesanliggender	1866-1907	1
3	Bajstrup skolekommune	1920	1
4	Broderup kommune	1878-1921	3
5	Eggebæk kommune	1874-1920	11
6	Kravlund kommune	1892-1921	6

7	Sofiedal kommune	1895-1915	1
8	Stoltelund kommune	1895-1923	2
9	Terkelsbøl kommune	1873-1922	19
10	Terkelsbøl-Duborg skolekommune	1896-1920	2
11	Tinglev kommune	1883-1923	8
Ubjerg sogn:			
1	Ubjerg sogns fattigvæsen	1841-1922	11
2	Ubjerg sogn	1840-1920	1
3	Sæd kommune	1847-1921	11
4	Ubjerg kommune	1847-1920	6
Tønder landsogn:			
1	Tønder landsogns fælles fattigforbund	1872-1922	2
2	Store Emmerske kommune	1881-1921	4
3	Lille Emmerske kommune	1882-1921	2
4	Tønder Slots- og Frigrund kommune	1827-1925	2
5	Tved kommune	1874-1922	4
Visby sogn:			
1	Visby sogneforstanderskab * acc. 46	1842-1916 1870-1880	2 1
2	Visby kommune	1885-1920	1
Noter			
Selvom kommunale arkiver principielt ikke må afleveres til de lokalhistoriske arkiver, men kun til landsarkivet eller kommunale arkivinstitutioner, har de lokalhistoriske arkiver alligevel en del landkommunale arkiver.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
alle uden *	Kim Furdal: De preussiske landkommunale arkiver i Nordslesvig 1867-1920. Aabenraa 1992.	Trykt	
acc. med *	Tillæg til ovenstående	Utrykt på læsesal	

Den kommunale forvaltning	Sognekommuner	1920-1970
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Kommunerne er den offentlige forvaltningsgren, som har størst berøringsflade med borgerne. Det gælder navnlig på skole- og socialområdet.</p> <p>I henhold til loven om indførelse af dansk kommunal administration i de sønderjyske landsdele af 28. juni 1920 skulle der efter Genforeningen ske en sammenlægning af over 400 små preussiske landkommuner til danske sognekommuner, således at hvert kirkesogn skulle udgøre sin egen kommune. Arbejdet med denne sammenlægning skete i de sogneudvalg, der blev valgt af befolkningen i sommeren 1920. Det resulterede efter en del indimellem temmelig besværlige forhandlinger i dannelsen af 124 sognekommuner. Sidste frist for sammenlægningen var den 1. april 1922. I marts 1922 blev der for første gang afholdt valg til sognerådene i Sønderjylland.</p> <p>Udover sognekommunerne fandtes der også efter 1920 fire sønderjyske købstadskommuner: Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder (se købstæder) samt fem flækkekommuner: Augustenborg, Christiansfeld, Højer, Løgumkloster og Nørdborg (se flækker).</p> <p>Sognekommunerne blev ved kommunesammenlægningen i 1970 sammenlagt til 23 nye primærkommuner (se disse).</p>		
Administrativ inddeling		
<p>I 1920 blev kirkesognet som hovedregel blev den kommunale forvaltningsenhed. Kun i tre tilfælde blev et kirkesogn delt i to kommuner: Nørdborg landsogn i Holm og Pøl kommuner, Varnæs sogn i Bovrup og Varnæs kommuner, Adsbøl sogn i Adsbøl og Gråsten kommuner.</p> <p>I det store hele skete der kun få ændringer i den kommunale inddeling før 1970:</p> <p>1957 Adsbøl og Gråsten kommuner sammenlagt til Gråsten kommune 1962 Skrydstrup og Vojens kommuner sammenlagt til Vojens kommune 1966 Fole og Gram kommuner sammenlagt til Gram kommune 1966 Gammel Haderslev kommune indlemmet i Haderslev købstad 1966 Tirslund og Toftlund kommuner sammenlagt til Toftlund kommune 1966 Ketting kommune og Augustenborg flække sammenlagt til Augustenborg kommune 1966 Rinkenæs og Gråsten kommuner sammenlagt til Gråsten kommune 1967 Kværs og Gråsten kommuner sammenlagt til Gråsten kommune 1967 Asserballe og Notmark kommuner sammenlagt til Asserballe-Notmark kommune 1968 Nybøl, Sottrup og Ullerup kommuner sammenlagt til Sundeved kommune.</p> <p>En samlet oversigt over kommunerne før 1920, 1920-70 og efter 1970 med navneregister findes hos Kim Furdal: Sogne- og flækkekommunale arkiver i Sønderjyllands amt 1920-1970, I, Aabenraa 1991, s. 28-65 samt kort s. 3, 7 og 17.</p>		
Litteratur om arkivet/arkiverne		
<p>Kim Furdal: Fra preussiske landkommuner til danske sognekommuner. Kommunestyret i Sønderjylland fra 1867 til 1920'erne. Aabenraa 1999.</p>		

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

En stor del af sognekommunerne anvendte i deres arkivering af sagerne det såkaldte "Oddersystem". Oddersystemet opererer med syv hovedgrupper i den kommunale forvaltning, som hver igen kan opdeles i 10 undergrupper. Hovedgrupperne er: 1. Den kommunale administration, 2. Brand- og bygningsvæsen m.m., 3. Skattevæsen, 4. Socialvæsen, 5. Skolevæsen, 6. Vejvæsen m.m. samt 7. Samfundsforhold i øvrigt. Sagsdannelsen er sket ved, at hver enkel sag har fået et gruppenummer og efterfølgende henlagt i en mappe med det pågældende gruppenummer.

Af de vigtigste kildegrupper kan derudover nævnes sognerådets forhandlingsprotokoller. Endvidere er der bevaret betydelige mængder af regnskabs- og skattemateriale. Det drejer sig bl.a. om ansættelseslister, mandtalslister, ligningslister og udvalgte selvangivelser, som opregner skatteyderne med deres indkomst, formue og skat. På socialområdet er der bevaret forhandlingsprotokoller, korrespondance og hovedbøger over sociale ydelser samt udvalgte personsager.

En mere udførlig beskrivelse af de bevarede og kasserede sognekommunale kilder fås hos Kim Furdal: Sogne- og flækkekommunale arkiver i Sønderjyllands amt 1920-1970, I, Aabenraa 1991, s. 20-24. S. 66f er der en detaljeret oversigt over Oddersystemet.

Der skal gøres opmærksom på, at der kun findes få skolearkivalier i sognekommunearkiverne. Dette skyldes, at skolearkiver er udskilt som en særlig arkivgruppe. Er man interesseret i skolehistorie, bør man derfor også benytte registraturen til skolearkiverne, som findes på landsarkivets læsesal.

Afl levering af kommunale arkiver sker frivilligt, og landsarkivet har derfor ikke modtaget alle sognekommunale arkiver 1920-1970. Der mangler endnu fuldstændige sognekommunearkiver fra Broager, Gram, Lundtoft og Rødding primærkommuner. I disse kommuner befinder sognekommunearkiverne sig på rådhuset. I Haderslev kommune opbevares sognekommunearkiverne på Haderslev Byhistorisk Arkiv.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Abild sognekommune	1920-1970	150
2	Adsbøl sognekommune	1920-1957	129
3	Agerskov sognekommune	1920-1970	221
4	Aller sognekommune	1920-1970	127
5	Arrild sognekommune	1920-1970	180
6	Asserballe sognekommune	1920-1967	165
7	Asserballe-Notmark sognekommune	1967-1970	38
8	Ballum sognekommune	1920-1970	191
9	Bedsted sognekommune	1920-1970	231
10	Bevtoft sognekommune	1920-1970	133
11	Bjerning sognekommune	1920-1970	115
12	Bjolderup sognekommune	1920-1970	261
13	Bov sognekommune	1913-1970	817
14	Branderup sognekommune	1920-1970	134
15	Brede sognekommune	1920-1970	287
16	Broager sognekommune	1920-1970	103
17	Brøns sognekommune	1920-1970	152
18	Burkal sognekommune	1920-1970	307
19	Bylderup sognekommune	1920-1970	165
20	Daler sognekommune	1920-1970	169
21	Dybbøl sognekommune	1920-1970	100
22	Døstrup sognekommune	1920-1970	167
23	Egen sognekommune	1920-1970	119
24	Egvad sognekommune	1920-1970	160
25	Emmerlev sognekommune	1920-1970	112
26	Ensted sognekommune	1920-1970	223
27	Fjelstrup sognekommune	1920-1970	143

28	Frørup sognekommune	1920-1970	96
29	Gammel Haderslev sognekommune	1936-1970	6
30	Gråsten sognekommune	1920-1970	431
31	Hammelev sognekommune	1920-1970	82
32	Havnbjerg sognekommune	1920-1970	169
33	Hellevad sognekommune	1920-1970	185
34	Hjærndrup sognekommune	1920-1970	98
35	Hjerpsted sognekommune	1922-1970	71
36	Hjordkær sognekommune	1920-1970	255
37	Holbøl sognekommune	1920-1970	273
38	Holm sognekommune	1920-1970	117
39	Hostrup sognekommune	1920-1970	118
40	Hviding sognekommune	1920-1970	65
41	Højer landsogns kommune	1920-1970	118
42	Højst sognekommune	1920-1970	125
43	Hørup sognekommune	1920-1970	63
44	Jegerup sognekommune	1920-1970	55
45	Kegnæs sognekommune	1920-1970	106
46	Ketting sognekommune	1920-1970	112
47	Kliplev sognekommune	1920	1
48	Kværs sognekommune	1920-1967	258
49	Lysabild sognekommune	1920-1970	117
50	Løgumkloster landsogns kommune	1920-1970	168
51	Løjt sognekommune	1920-1970	318
52	Maugstrup sognekommune	1920-1970	58
53	Mjolden sognekommune	1920-1970	93
54	Møgeltønder sognekommune	1920-1970	43
55	Notmark sognekommune	1920-1970	192
56	Nr. Løgum sognekommune	1920-1970	273
57	Nustrup sognekommune	1920-1970	101
58	Nybøl sognekommune	1920-1968	226
59	Oksbøl sognekommune	1920-1970	121
60	Oksenvad sognekommune	1920-1970	67
61	Pøl sognekommune	1920-1970	100
62	Randerup sognekommune	1920-1970	81
63	Ravsted sognekommune	1920-1970	153
64	Rejsby sognekommune	1920-1970	123
65	Rinkenæs sognekommune	1920-1966	160
66	Rise sognekommune	1920-1970	442
67	Roager sognekommune	1920-1970	79
68	Rømø sognekommune	1920-1970	207
69	Skast sognekommune	1920-1970	147
70	Skrydstrup sognekommune	1920-1970	70
71	Skærbæk sognekommune	1920-1970	322
72	Sommersted sognekommune	1920-1970	95
73	Sottrup sognekommune	1920-1968	300
74	Spandet sognekommune	1920-1970	86
75	Stepping sognekommune	1920-1970	121
76	Svenstrup sognekommune	1920-1970	136
77	Tandslet sognekommune	1920-1970	174
78	Tinglev sognekommune	1920-1970	342
79	Tirslund sognekommune	1920-1970	128
80	Toftlund sognekommune	1920-1970	391
81	Tyrstrup sognekommune	1920-1970	234

82	Tønder landsogns kommune	1920-1970	157
83	Ubjerg sognekommune	1920-1970	32
84	Uge sognekommune	1920-1970	160
85	Ulkebøl sognekommune	1920-1970	231
86	Ullerup sognekommune	1920-1968	313
87	Vedsted kommune	1920-1970	158
88	Visby kommune	1920-1970	197
89	Vodder kommune	1920-1970	156
90	Vøjens kommune	1920-1970	343
91	Øster Løgum sognekommune	1920-1970	362
Noter			
<p>Fra 16, 29 og 47 foreligger kun dele af arkiverne. Arkiverne fra sognekommunerne i Vøjens primærkommune har været udsat for hårdhændet kassation før afleveringen til landsarkivet. Sogneudvalgenes forhandlingsprotokoller vil ofte indgå i den første forhandlingsprotokol for sognerådet.</p>			
Arkivfortegnelser			
Fortegnelse			Medium
<p>Kim Furdal: Sogne- og flækkekommunale arkiver i Sønderjyllands amt 1920-1970. I-II, Aabenraa 1991.</p> <p><i>Omfatter sognekommunearkiver fra primærkommunerne: Bov, Christiansfeld, Gråsten, Højer, Nordborg, Nørre Rangstrup, Ribe, Rødekro, Sundeved, Sydals, Tinglev, Tønder og Aabenraa.</i></p>			Trykt
<p>Kommunale arkiver efter 1920. Tillæg.</p> <p><i>Omfatter sognekommunearkiver fra primærkommunerne: Augustenborg, Bredebro, Løgumkloster, Skærbæk, Sønderborg og Vøjens.</i></p>			Utrykt på læsesal

Den kommunale forvaltning	Primærkommuner	1970-
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Ved kommunalreformen i 1970 blev der i henhold til bekendtgørelse om landets inddeling i amtskommuner og kommuner af 27. februar 1970 dannet 23 sønderjyske primærkommuner: Augustenborg, Bov, Bredebro, Broager, Christiansfeld, Gram, Graasten, Haderslev, Højer, Lundtoft, Løgumkloster, Nordborg, Nørre-Rangstrup, Rødding, Rødekro, Skærbæk, Sundeved, Sydals, Sønderborg, Tinglev, Tønder, Vojens og Aabenraa. Denne inddeling er fortsat gældende, om end sammenlægninger diskuteres. Samtidig med kommunalreformen fik kommunerne udvidet deres opgaver på adskillige områder.</p>		
Administrativ inddeling		
<p>En samlet oversigt over kommunerne før 1920, 1920-70 og efter 1970 med navneregister findes hos Kim Furdal: Sogne- og flækkekommunale arkiver i Sønderjyllands amt 1920-1970. I, Aabenraa 1991, s. 28-65 samt kort s. 3, 7 og 17.</p>		
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold		
<p>Landsarkivet har endnu kun modtaget arkivalier fra en enkelt primærkommune efter 1970.</p>		
Arkivoversigt		
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår
1	Sønderborg kommune	1970-ca. 1982/1988
Noter		
<p>Da der ikke forekommer noget skel i arkivdannelsen i Sønderborg kommune i 1970, er de nyere arkivalier fra kommunen opbevaret og fortegnet sammen med købstadsarkivalierne 1920-70, se under købstæder.</p>		

Den kommunale forvaltning	Vajsen- og værgeråd	1875-1970	
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Ifølge den preussiske formynderskabsforordning af 5. juli 1875 skulle et eller flere medlemmer af kommunen udpeges til kommunal vajsenråd (Gemeindewaisenrat). Posten var borgerligt ombud. Flere nabokommuner kunne have fælles vajsenråd. Vajsenrådenes opgaver var at indberette til retten, hvis der var behov for udpegning af formyndere for et forældreløst barn. De skulle endvidere foreslå en sådan formynder. Endvidere skulle vajsenrådene føre tilsyn med, at børn opdraget hos formyndere fik en korrekt opdragelse og pleje. I den danske kommunale forvaltning dannede loven om værgemålsforsorg fra 12. juni 1922 grundlaget for værgerådernes arbejde. Værgerådet blev valgt i den enkelte kommune af sognerådet. Det skulle varetage for sorgen for unge kriminelle, som var fritaget for almindelig straf, men også gribe ind med tvangsfjernelse i tilfælde af, at børn og unge udviste meget dårlig opførsel, var udsats for forældrenes vanrøgt eller mishandling. Ved tvangsfjernelse traf værgerådet beslutning om anbringelse af barnet eller den unge i pleje, tjeneste eller i lære eller på institution og om overdragelse af forældremyndigheden til en værge.</p>			
Administrativ inddeling			
Såvel vajsenrådenes som værgerådernes virkekreds omfattede en kommune (preussisk landkommune eller dansk sognekommune).			
Litteratur om arkivet			
Dr. von Bitter: Handwörterbuch der Preussischen Verwaltung, I, Leipzig 1906 s. 653f. Salmonsens Konversationsleksikon, XXIII, Kbh. 1926, art. "Tvangsopdragelse".			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Arkiverne indeholder kun få blandede sager, deriblandt formynderlister og forhandlingsprotokoller.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Arrild sogns værgeråd	1921-1942	1
2	Ballum-Husum Gemeindewaisenrat	1900-1918	1
3	Bedsted sogns værgeråd	1921-1932	1
4	Bovrup værgeråd	1924-1932	1
5	Broacker Gemeindewaisenrat	1895-1919	1
6	Daler sogns værgeråd	1921-1970	1
7	Emmerlev værgeråd	u.å.	1
8	Havnbjerg sogns værgeråd	1921-1929	1
Noter			
Se også sognekommunearkiverne, flækkearkiverne og købstadsarkiverne.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-8	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HN, nr. 297-302 og 756	Utrykt på læsesal	

Kirken

Kirken	Biskopper og stifter	948-
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Biskoppen var øverste myndighed i gejstlige anliggender. Han førte tilsyn med provsternes, sognepræsternes og degnenes embedsførelse, visiterede kirker og skoler og kontrollerede i det hele taget menighedernes fremskridt i kristendom. Endvidere havde bisperne opsyn med hospitaler og fattigforsørgelse.</p>		
<p>Stiftsøvrigheden er den kollegiale myndighed som udøves i et stift af stiftamtmanden og biskoppen. Stiftsøvrigheden fik myndighed til at forestå kirkernes lokale administration og regnskaber i det enkelte stift. Dertil kom tilsynet med de økonomiske og materielle vilkår for skolerne, de offentlige stiftelser og de fattige.</p>		
<p>Bortset fra den preussiske tid har Sønderjylland hørt under flere forskellige bispedømmer (stifter):</p>		
<p>Generalsuperintendenten for Slesvig stift: Slesvig by nævnes første gang som sæde for en biskop i 948. Efter Reformationen blev titlen biskop afskaffet, og både i kongeriget og i Sønderjylland fik man i stedet superintendenter. I Sønderjylland benyttede man sig selv i nyere tid af denne betegnelse. 1544-1713 var Slesvig stift delt i en kongelig og en gottorpsk del med hver sin generalsuperintendent. I 1848 blev embedet påny delt i to, med en generalsuperintendent for den dansktalende og en for den tysktalende del af stiftet.</p>		
<p>Det slesvigske bispeembede: I 1854 blev der på ny udnævnt en biskop for hele Slesvig stift med sæde i Flensborg. Han blev afskediget i 1864, og der blev på ny ansat en biskop ved domkirken i Slesvig by.</p>		
<p>Biskoppen for Ribe stift: Ribe nævnes ligeledes første gang som bispestol i 948. Ribe stift omfattede indtil 1864 den nordvestlige del af hertugdømmet Slesvig samt de kongerigske enklaver i Vestslesvig. I 1864 kom områderne til Slesvig stift.</p>		
<p>Biskoppen for Fyns stift og Fyns stiftsøvrighed: Også Fyn havde sin egen biskop før år 1000. Fyns stift omfattede indtil 1819 også de slesvigske øer Als og Ærø.</p>		
<p>Biskoppen for Als og Ærø: I 1819 oprettedes et selvstændigt bispedømme for Als og Ærø. Det bestod indtil 1864, hvor Als kom til Slesvig stift, mens Ærø kom tilbage til Fyns stift.</p>		
<p>Overdirektionen for de alsiske og ærøske kirke: Bestod af biskop og amtmand, til 1819 stiftamtmanden i Odense, fra 1819 til 1864 amtmanden over Sønderborg og Nordborg amter. Direktionen havde først og fremmest opsyn med de økonomiske forhold.</p>		
<p>Konsistoriet i Kiel: Efter Slesvigs indlemmelse i Preussen blev der i 1867 oprettet et Konsistorium for den slesvig-holstenske landskirke med sæde i Kiel. Dets opgave bestod i at forvalte kirkens anliggender. Konsistoriet bestod af en verdslig leder, generalsuperintendenterne for Slesvig og Holsten samt et antal kirkelige medlemmer.</p>		
<p>Biskoppen for Haderslev stift: Efter Genforeningen oprettedes i 1922 Haderslev stift med domkirke i Haderslev.</p>		
Administrativ inddeling		
<p>Under Ribe stift hørte indtil 1864 Tørninglen provsti med følgende sogne: Agerskov, Arrild, Bevtoft-Tirslund, Branderup, Brøns, Fole, Gram, Hjerting-Lintrup, Hviding, Hygum, Højrup, Nustrup, Rejsby, Roager, Rødding, Skrave, Skrydstrup, Skærbæk, Spandet, Toftlund, Vodder og Øster Lindet samt følgende nordslesvigske enklavesogne: Ballum, Daler, Døstrup, Emmerlev, Mjolden-Randerup, Møgeltønder, Rømø og Visby.</p>		
<p>Under Fyns stift, fra 1819 Als og Ærø bispedømme, hørte øerne Ærø og Als med undtagelse af Sønderborg købstad og Kegnæs sogn.</p>		
<p>Resten af de sønderjyske sogne hørte under Slesvig stift.</p>		
<p>1922 blev landsdelen delt på langs, således at Aabenraa og Sønderborg amter i deres helhed kom til det nye Haderslev stift, der endvidere omfattede Haderslev provsti, mens Tørninglen provsti med de ovenfor nævnte sogne og Tønder provsti med sognene Abild, Ballum-Skast, Brede, Burkal, Bylderup, Daler, Døstrup, Emmerlev-Hjerpsted, Hostrup, Højer, Højst, Løgumkloster, Mjolden-Randerup, Ravsted, Rømø, Møgeltønder, Nørre Løgum, Tinglev, Tønder, Ubjerg og Visby kom til Ribe stift. Haderslev stift fik også underlagt provstier nord for Kongeåen. I 1973 flyttedes Bedsted sogn til Ribe stift.</p>		

Litteratur om arkivet/arkiverne

Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt: Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele. En oversigt. Aabenraa 1944, s. 95-99.

Slesvig delte Bispedømme. Festskrift ved Slesvig Bispedømmes 1000 Aars Jubilæum 1948. Kbh. 1949.

Ribe Bispedømme 948-1948. Festskrift i Tusindaaret. Kbh. 1948.

Karsten Hermansen: Oprettelsen af Als-Ærø Bispedømme i 1819. Sønderjyske Årbøger 1997, s. 111-126.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Visitatsberetninger (Resultatet af bispens tilsynspligt. Har stor kirke- og skolehistorisk interesse), fattigsager, sager vedr. underkonsistoriet (det kirkestyrende organ) og kirkeregnskaber. Fra Haderslev bispeembede findes endvidere journalsager.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Generalsuperintenden for Slesvig stift	1567-1884	42
2	Det slesvigske bispeembede	1781-1882	8
3	Ribe bispeembede	1545-1864	80
4	Fyns bispeembede	1587-1819	7
5	Fyns stiftsøvrighed	1547-1795	3
6	Biskoppen for Als og Ærø	1555-1888	37
7	Overdirektionen for de Alsiske og Ærøske kirker	1740-1864	5
8	Haderslev bispeembede og stiftsøvrighed	1826-1997	630
9	Konsistoriet i Kiel	1868-1921	17

Noter

Et betydeligt antal arkivalier vedrørende sognene under Ribe stift skal findes i Ribe bispearkiv, der opbevares på Landsarkivet i Viborg. Landsarkivet har fortegnelse hertil.

Arkivet fra Konsistorium i Kiel ligger hovedsagelig i Nordelbisches Kirchenarchiv i Kiel, og kun sager vedr. den lavere kirkebetjening i Nordslesvig findes på Landsarkivet.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-9	Bispearkiver	Utrykt på læsesal
8	Tillige afleveringsfortegnelser	Utrykt på læsesal

Kirken	Provster	ca. 1540-
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Provstearkiverne består af forskellige arkivfunds: Provstens arkiver, kirkevisitatoriets, synodeudvalgets og underkonsistoriets arkiver. Bortset fra underkonsistoriet er der ikke gjort noget forsøg på at gennemføre en adskillelse af de forskellige arkivgrupper, hvilket også meget vanskeligt lader sig gennemføre, da samtiden selv ikke har gennemført en sådan adskillelse.</p> <p>Provsten er en melleminstans mellem på den ene side biskop og stiftsøvrighed og på den anden side præster og kirkeforstanderskab, senere menighedsråd. Provsten førte tilsyn med præster, skoler og menigheder samt holdt opsyn med kirker og præstegårde. I de kongerigske enklaver, Tøringlen og Als Sønder- og Nørre herreder var provsten medlem af provsteretten, hvor sager vedr. embede og embedsførelse samt overtrædelser af de kirkelige love indstævnedes. I Als Sønder- og Nørre herreders provstier og i enklaveprovstierne havde han desuden funktion som skifteforvalter, ligesom han var medlem af særlige direktioner som skoledirektionen og direktionen for fattigvæsenet.</p> <p>I provstierne under Slesvig stift fandtes en række specielle kirkelige myndigheder. Kirkevisitatoriet, som bestod af provst og amtmand, havde med kirkens og skolens økonomiske forhold, regnskabsvæsen m.m. at gøre. De fleste af disse arkivalier findes i amtsarkiverne, men en del af dem er også kommet til provstearkiverne. Kirkevisitatoriernes kirkelige myndighed ophævedes i 1879. Deres tilsyn med skolerne var dog allerede i årene 1876-79 blevet overdraget til de særlige kredskoleinspektører (se disse).</p> <p>I 1876 oprettedes de nye provstisynoder bestående af provsten, alle præster og det dobbelte antal lægmænd. Synoden førte tilsyn med provstiets kirkelige og sædelige tilstande. I hvert provsti nedsattes et synodeudvalg bestående af provsten og fire medlemmer valgt af synoden. Udvalget overtog kirkevisitatoriets funktioner, forberedte synodens forhandlinger og aflagde beretninger om de kirkelige og sædelige forhold.</p> <p>I provstierne under Slesvig stift udøvedes den gejstlige jurisdiktion af konsistorierne. Underkonsistoriet bestod af amtmand, provst og nogle præster. Fra underkonsistorierne kunne der appelleres til Overkonsistoriet på Gottorp (se dette). Underkonsistorierne ophævedes i 1850. Deres arkiver findes i provstearkiverne og amtsarkiverne.</p> <p>I tilknytning til provstearkiverne findes desuden en række mindre arkivfunds:</p> <p>Forvaltningsrådene for Als Nørre og Als Sønder provsti forvaltede kirkekassens midler, ansatte og førte tilsyn med de to kirkekasserer. Forvaltningsrådene blev ophævet i 1885.</p> <p>Haderslev provstis fælles kirkekasse blev formentlig oprettet omkr. midten af det 17. århundrede. Til at begynde med var det kun kirkens årlige overskud, som skulle indbetales til kirkekassen, men fra 1853 tog kirkekassen sig både af kirkens indtægter og udgifter. De daglige forretninger blev ledet af en kirkekasserer. Kirkekassen blev ophævet efter Genforeningen.</p> <p>Als Nørre herreds kirkeinspektorat: I 1741 blev der indsat en særlig kirkeinspektør for hele Als og Ærø, som skulle "have indseende med kirkernes bygning, besørge deres midler og i den årlige session for amtmanden og provsten aflægge kirkens regnskaber." Fra 1764 omfattede kirkeinspektoratet kun Nørreherred og Ærø. Nedlagt i 1885.</p> <p>Augustenborg kirkeinspektorat: Oprettet i 1861. Stod for regnskabet, tilsyn med kirkebygninger m.m. Nedlagt i 1885.</p> <p>Stiftrevisoratet for Als og Ærø: Oprettet i 1792.</p>		

Administrativ inddeling

Sønderjylland består i dag af seks provstier: Tørninglen, Tønder, Haderslev, Vojens-Christiansfeld, Aabenraa og Sønderborg provsti. Tidligere har der været andre administrative inddelinger:

Frøs og Kalvslund herreders provsti, Gram herreds provsti, Nørre Rangstrup herreds provsti og Hviding herreds provsti hørte under Ribe stift, hvor den kongerigske kirkelovgivning gjaldt. I 1812 blev disse tørninglenske herredsprovstier sammen med Lø-Møgeltønder provsti og Anst herred forenet til **Ribe Sønder amtsprovsti**. Dette deltes på ny i 1828. Derved opstod bl.a. det endnu eksisterende **Tørninglen provsti**. I 1864 kom Tørninglen provsti under Slesvig stift og i 1923 atter under Ribe stift.

Lø herreds og Ballum birks provsti og Møgeltønder-Højer provsti hørte ligeledes under Ribe stift. De havde fælles provst fra 1797 og indgik som de tørninglenske herredsprovstier i perioden 1812-1828 i Ribe Sønder amtsprovsti. Ved dettes deling i 1828 opstod på ny et selvstændigt **Lø-Møgeltønder provsti**, der i 1879 blev forenet med Nord-Tønder provsti.

Tønder provsti: Oprettet 1549. Var i perioden 1879-1920 delt i **Nord-Tønder** og **Syd-Tønder provsti**. Hørte indtil 1864 under Ribe stift, derefter under Slesvig stift. Fra 1923 atter under Ribe stift.

Haderslev provsti: Har bevaret sit omfang temmelig uforandret gennem tiderne indtil 1971, hvor Vojens-Christiansfeld provsti blev udskilt. Underlagt Slesvig stift, fra 1922 Haderslev stift.

Aabenraa og Løgumkloster provstier: Løgumkloster provsti var i perioden 1578-1738 forenet med Tønder provsti. Herefter blev det en del af Aabenraa provsti. Provstiet havde i perioden 1857-64 fælles provst med Sønderborg provsti. Derfor findes der i Sønderborg provstearkiv enkelte sager vedr. Aabenraa provsti. Underlagt Slesvig Stift. Fra 1922 under Haderslev stift.

Als Nørre-herred og Als Sønder-herred: Indtil 1676 var der en fælles provst for hele Als, der var underlagt Odense stift. Herefter kom Als Nørre herred under den nordborgske hertug. I 1730 kom Als Nørre herred igen under Odense stift og vedblev med at være det indtil 1819, hvor der oprettedes et særligt bispedømme for Als og Ærø. I 1864 blev biskoppens funktioner overdraget til dels den slesvigske generalsuperintendent, dels til kirkevisitatoriet. I 1879 blev de to alsiske provstier forenet med Sønderborg provsti. Fra 1922 under Haderslev stift.

Sønderborg provsti: Indtil Reformationen hørte Sønderborg under biskoppen i Odense, derefter under Slesvig stift. Aabenraa og Sønderborg havde i perioden 1857-1864 fælles provst. Fra 1922 under Haderslev stift.

Vojens-Christiansfeld provsti: Oprettet 1971 ved deling af Haderslev provsti. Fik desuden tillagt Hejls, Vejstrup og Taps sogne. Hører under Haderslev stift.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele. En oversigt. Ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. Aabenraa 1944, s. 99-114.

Dansk Præste- og Sognehistorie, X. Århus 1977-91, s. 74.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

I provstearkiverne finder man bl.a. justitsprotokoller, fattigsager, skolesager, visitatssager, synodesager, kirkeregnskabsbøger og forhandlingsprotokoller.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Frøs og Kalvslund herreders provsti	1770-1771	1
2	Gram herreds provsti	1768-1809	4
3	Gram og Nørre Rangstrup herreders provsti	1809-1812	1
4	Hviding herreds provsti	1541-1812	7
5	Nørre Rangstrup herreds provsti	1715-1809	4
6	Ribe sønder amtsprovsti	1813-1828	5
7	Tørninglen provsti	1812-1975	187
8	Lø herreds provsti	1696-1871	4
9	Møgeltønder birk og Højer herreds provsti	1715-1815	2

10	Lø og Møgeltønder provsti	1823-1877	7
11	Lundtoft, Slogs og Højer herreders provsti	1788-1793	1
12	Tønder provsti	1506-1978	227
13	Haderslev provsti	1530-1977	708
14	Nørre Tyrstrup herreds kirkekasse	1908-1926	1
15	Haderslev provstis fælles kirkekasse	(1606) 1679-1928	318
16	Aabenraa provsti	1660-1973	164
17	Als Nørre herreds provsti	1621-1880	49
18	Forvaltningsrådet for kirkekassen i Als Nørre herred	1879-1885	2
19	Als Sønder herreds provsti	1670-1879	28
20	Forvaltningsrådet for Sønder herred	1879-1885	2
21	Als Nørre herreds kirkeinspektorat	1785-1885	24
22	Augustenborg kirkeinspektorat	1550-1886	76
23	Stiftsrevisoratet	1822-1847	1
24	Sønderborg provstearkiv	1566-1928	146
25	Vojens-Christiansfeld provsti	1969-1997	17
Noter			
Sager vedr. Løgumkloster provsti skal dels findes i Tønder provsti, dels i Aabenraa provsti.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-24	De sønderjyske provstearkiver indtil 1920.	Utrykt på læsesal	
7, 12-13, 16, 25	Tillige afleveringsfortegnelse G samt 1997-324-30 (Vojens-Chr.feld)	Utrykt på læsesal	

Kirken	Præster og menighedsråd	siden 1000-tallet
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Sognepræsten havde både gejstlige- og verdslige embedspligter. Til de gejstlige pligter hørte prædiken, dåb og nadver, sjælesorg, skriftemål, kirketugt, kristelig oplæring og fattigforsorg. Hertil kom en række kirkelige handlinger dvs. konfirmation, troløvelse, vielse og begravelse. Præstens forpligtelse til den kristelige oplæring udviklede sig til hovedansvarlighed for det lokale skolevæsen. Tilsvarende førte forpligtelsen til kristelig barmhjertighed til hovedansvarlighed for fattigvæsenet.</p> <p>Præsten fik overdraget opgaver inden for sundhedsvæsenet f.eks. koppevaccination. Han førte desuden tilsyn med tilflyttere og skudmålsbøger og havde således en funktion som statens lokale repræsentant.</p> <p>Til at bistå præsten i administrationen af kirkens bygninger og øvrige ejendom fandtes i den slesvigske tid 1-2 kirkeværgere eller jurater. I 1876 blev der i forbindelse med den nye kirkeforfatning oprettet folkevalgte kirkeforstanderskaber, der igen valgte fire kirkeældste.</p> <p>Efter Genforeningen indførtes der i sognene menighedsråd, som skulle varetage den lokale administration af kirkelige anliggender. I 1922 med loven om kirkens styrelse blev menighedsrådet indsat som kirkens bestyrelse under stiftsøvrighedens tilsyn. Ud over at medvirke i valg af stiftets biskop vælger menighedsrådet sognepræsten og forvalter de praktiske, økonomiske opgaver i samarbejde med denne, herunder kirkens og præsteembedets faste ejendom.</p>		
Administrativ inddeling		
<p>I kirkelig administrativ inddeling udgør sognet siden slutningen af 1000-tallet den mindste enhed. De sønderjyske sogne er i dag underlagt seks provstier: Tørninglen, Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Tønder og Vojens-Christiansfeld provsti. Præstearkiverne er imidlertid registreret provstivis med udgangspunkt i den administrative inddeling, som eksisterede før oprettelsen af Vojens-Christiansfeld provsti i 1971.</p> <p>Haderslev provsti: Aller (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Bjert (fra 1864 Kolding herredsprovsti), Christiansfeld (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Fjelstrup (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Gl. Haderslev, Haderslev købstad ("Vor Frue" og konservatoratet), Halk, Hammelev (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Hejls-Vejstrup (fra 1864 Kolding herredsprovsti, nu Vojens-Christiansfeld provsti), Hoptrup, Jegerup, Jels (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Magstrup-Jegerup (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Moltrup-Bjerning, Oksenvad (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Skodborg (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Sommersted (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Starup-Grarup, Stenderup (fra 1864 Kolding herredsprovsti), Stepping-Frørup (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Taps (fra 1864 Kolding herredsprovsti, nu Vojens-Christiansfeld provsti), Tyrstrup-Hjerndrup (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Vedsted, (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Vilstrup, Vojens-Jegerup (nu Vojens-Christiansfeld provsti), Vonsbæk, Vonsild-Dalby (fra 1864 Kolding herredsprovsti), Ødis (Fra 1864 Kolding herredsprovsti), Øsby og Åstup.</p> <p>Aabenraa provsti: Bedsted, Bjolderup, Bov, Ensted, Felsted, Gråsten-Adsbøl, Hellevad-Egvad, Hjordkær, Holbøl, Kliplev, Kværs, Løjt, Rinkenæs, Rise, Uge, Varnæs, Øster-Løgum og Åbenrå.</p> <p>Sønderborg provsti: Asserballe, Augustenborg, Broager, Dybbøl, Egen, Havnhjerg, Hørup, Kegnæs, Ketting, Lysabild, Nordborg, Notmark, Nybøl, Oksbøl, Sottrup, Svenstrup, Sønderborg, Tandslet, Ulkebøl og Ullerup.</p> <p>Tønder provsti: Abild, Ballum, Brede, Burkal, Bylderup, Daler, Døstrup, Emmerlev, Hjerpsted, Hostrup, Højer, Højst, Løgumkloster, Mjolden, Møgeltønder, Nørre-Løgum, Ravsted, Randerup, Rømø, Skast, Tinglev, Tønder, Udbjerg og Visby.</p> <p>Tørninglen provsti: Agerskov, Arrild, Bevtoft-Tislund, Branderup, Brøns, Fole, Gram, Hjerting-Lintrup, Hviding, Lintrup, Hygum, Højrup, Nustrup, Rejsby, Roager, Rødding, Skrave, Skrydstrup, Skærbæk, Spandet, Tirslund, Toftlund, Vodder og Øster Lindet.</p>		
<p>Se også <i>Danmarks administrative inddeling. Atlas</i>. Dansk Historisk Fællesforening 1984.</p>		

Litteratur om arkivet/arkiverne

Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt: Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele. En oversigt. Aabenraa 1944, s. 114-132.

Hans H. Worsøe: Slægtshistorie i Sønderjylland – en vejledning. Aabenraa 1999, s. 45-61, 110f.

Hans H. Worsøe: Vonsild kirkebog 1659-1708. Kbh. 1982.

Hans H. Worsøe: Vonsild-Dalby tillysningsbog 1678-1683. Kbh. 1987.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Kirkebøgerne er den vigtigste kildegruppe i præstearkiverne. De sønderjyske kirkebøger kan deles i to hovedgrupper. De kongerigske (Tørninglen, Eeklavesognene, Als Sønder- og Nørre Herreder) er ført efter de bestemmelser, der gjaldt i kongeriget, de slesvigske efter de for Slesvig stift gældende forskrifter. For den kongelige del blev det påbudt at føre kirkebøger i 1642, og fra 1812 skulle de føres i to eksemplarer, det ene ført af præsten, det andet af degnen. I sognene under Slesvig stift begyndte brugen af kirkebøger tidligere. Hjordkær kirkebog fra 1573 er således landets ældste, og allerede fra 1763 blev kirkebogen ført i to eksemplarer.

Kirkebøger indeholder oplysninger om døpte, konfirmerede, trolovede, viede og begravede. I de kongerigske sogne finder man endvidere af- og tilgangslistor (registreringen af flytninger) samt jævnførelsesregistre. Tanken med de sidste var, at når man f.eks. havde en mands vielse, skulle man straks kunne finde hans fødsel, konfirmation og død, for så vidt at de var indført i sognets kirkebøger. Desværre er jævnførelsesregistre ofte ført ufuldstændigt og dermed uden større værdi.

I præstearkiverne findes en række specielle registre i tilknytning til kirkelige handlinger f.eks. fortegnelser over deprekanter, dvs. folk der skulle stå frem foran menigheden og skrifte, samt konfidentregistre, som er fortegnelser over altergæster.

Siden middelalderen blev præsten aflønnet med udkommet af jordegods (herunder præstegård), tiende, offer og accidenser (betaling for kirkelige handlinger) Præstearkiverne rummer derfor arkivlister vedr. den økonomiske forvaltning af embedet. Eksempelvis kirkeregnskaber, tienderegistre og kirkeinventarier, som intet har med inventar i ordets nuværende betydning at gøre, men derimod er en fortegnelse over præstens, degnens og kirkens besiddelser og indtægter. Stolestaderegistre viser, hvad sognebørnene måtte betale for at få en stol at sidde på i kirken.

For lokalhistorikeren er de såkaldte sognekroniker (Gemeindechronik), som det blev præsterne pålagt at udarbejde i 1897, af stor betydning. Er man interesseret i fattigvæsenet eller skolehistorie, er der ligeledes mange kilder at hente i præstearkiverne.

Kirkeforstanderskabernes og menighedsrådenes væsentligste kilder er forhandlingsprotokoller, korrespondance, herunder sager vedr. kirkers og præstegårdens istandsættelse, sager vedr. vedligeholdelse af kirkegårde, menighedsrådsvalg og kirkeregnskaber m.v.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
TØRNINGLEN PROVSTI			
1	Agerskov	1661-1968	56
2	Arrild	1659-1973	63
3	Bevtoft og Tislund	1703-1965	60
4	Branderup	1667-1972	36
5	Brøns	1522-1968	60
6	Fole	1766-1967	34
7	Gram	1730-1974	63
8	Hjerting og Lintrup	1723-1973	93
9	Hviding	1647-1982	53
10	Hygum	1655-1960	45
11	Højrup	1664-1971	60
8	Lintrup (se Hjerting)		
12	Nustrup	1758-1968	53
9	Rejsby	1636-1969	32

13	Roager	1651-1972	31
14	Rødding	1797-1965	39
15	Skrave	1723-1974	37
16	Skrydstrup	1710-1953	48
17	Skærbæk	1609-1974	81
18	Spandet	1607-1966	33
3	Tislund (se Bevtoft)		
19	Toftlund	1609-1975	66
20	Vodder	1684-1962	48
21	Øster Lindet	1723-1954	35
TØNDER PROVSTI			
22	Abild	1763-1978	44
23	Ballum	1681-1971	76
24	Brede	1686-1979	59
25	Burkal	1704-1973	44
26	Bylderup	1664-1967	63
27	Daler	1648-1973	60
28	Døstrup	1603-1971	79
29	Emmerlev	1546-1979	59
29	Hjerpsted	1728-1990	29
30	Hostrup	1477-1967	105
31	Højer	1673-1960	73
32	Højst	1521-1968	56
33	Løgumkloster	1707-1973	74
34	Mjolden	1798-1966	43
35	Møgeltønder	1586-1989	89
36	Nr. Løgum (se også Løgumkloster)	1673-1961	52
37	Ravsted	1566-1972	74
34	Randerup	1777-1995	54
38	Rømø	1628-1946	55
23	Skast	1593-1989	40
39	Tinglev	1581-1965	128
40	Tønder	1541-1977	498
41	Ubjerg	1551-1973	68
42	Visby	1690-1975	40
HADERSLEV PROVSTI			
44	Aller	1633-1946	68
53	Bjerning (se Moltrup-Bjerning)		
103	Bjert	1699-1925	22
102	Christiansfeld, brødreminigheden (se noter)	1772-1874	1
106	Dalby (se Vonsild-Dalby)		
45	Fjelstrup	1606-1966	39
58	Frørup (se Stepping-Frørup)		
46	Gammel Haderslev (Sct. Severin)	1662-1966	115
57	Grarup (se Starup-Grarup)		
47	Haderslev "Vor Frue"	1606-1971	233
47	Haderslev købstad. Konservatoratet.	1567-1889	9
48	Halk	1660-1974	71
49	Hammelev	1737-1963	31
104	Hejls og Vejstrup	1690-1925	49
59	Hjerndrup (se Tyrstrup-Hjerndrup)		
50	Hoptrup	1700-1942	37
52	Jegerup (se Magstrup-Jegerup og Vojens-Jegerup)		

51	Jels	1648-1976	64
52	Magstrup-Jegerup (Jegerup indtil 1914)	1715-1975	49
53	Moltrup-Bjerning	1667-1973	102
54	Oksenvad	1648-1970	56
55	Skodborg	1610-1971	73
56	Sommersted	1652-1975	71
57	Starup-Grarup	1563-1977	115
105	Stenderup	1529-1870	26
58	Stepping-Frørup	1568-1985	70
59	Tyrstrup-Hjerndrup	1660-1974	97
60	Vedsted	1673-1951	85
104	Vejstrup (se Hejls-Vejstrup)		
61	Vilstrup	1661-1971	80
62	Vøjens-Jegerup (Jegerup fra 1915)	1712-1987	104
63	Vonsbæk	1647-1947	39
106	Vonsild-Dalby	1617-1867	25
107	Ødis	1696-1867	9
63	Øsby	1681-1970	68
43	Åstrup	1574-1963	57
A ABENRAA PROVSTI			
70	Adsbøl (Se Gråsten-Adsbøl)		
65	Bedsted	1569-1979	91
66	Bjolderup	1595-1993	78
67	Bov	128-1976	97
71	Egvad (se Hellevad-Egvad)		
68	Ensted	1608-1983	93
69	Felsted	1486-1978	101
70	Gråsten-Adsbøl	1593-1978	89
71	Hellevad-Egvad	1695-1973	38
72	Hjordkær	1573-1973	93
73	Holbøl	1637-1997	95
74	Kliplev	1542-1965	61
75	Kværs	1667-1971	66
76	Løjt	11673-1997	93
77	Rinkenæs	1568-1972	87
78	Rise	1748-1981	48
79	Uge	1632-1948	36
80	Varnæs	1543-1976	55
81	Øster Løgum	1620-1977	146
64	Aabenraa	1588-1979	100
S ØNDERBORG PROVSTI			
82	Asserballe	1640-1959	34
83	Augustenborg	1744-1983	30
84	Broager	1695-1990	143
85	Dybbøl	1696-1971	30
86	Egen	1548-1955	95
87	Havnbjerg	1606-1968	63
88	Hørup	1620-1957	84
89	Kegnæs	1743-1989	59
90	Ketting	1551-1985	69
91	Lysabild	1625-1954	82
92	Nordborg	1587-1972	134
93	Notmark	1424-1982	73

94	Nybøl	1642-1969	80
95	Oksbøl	1590-1944	39
96	Sottrup	1558-1960	67
97	Svenstrup	1682-1979	49
98	Sønderborg	1400-1968	185
98	Sønderborg Militærmenighed	1867-1920	6
99	Tandslet	1551-1962	61
100	Ulkebøl	1598-1969	70
101	Ullerup	1606-1965	111

Noter

De otte sogne (Sdr.) Stenderup, (Sdr.) Bjert, Vonsild, Dalby, Ødis, Taps, Hejls og Vejstrup var indtil 1864 en del af Slesvig. Herefter kom sognene under Kolding herredsprovsti. Disse sognes arkivalier efter 1864 skal derfor findes på Landsarkivet i Viborg.

Fra Brødremenigheden i Christiansfeld er kun afleveret en pakke med et fødseldagsregister 1772 og kopier af breve. Til selvbetjening på læsesalen findes imidlertid 14 mikrofilm med kopier af levnedsløb for årene 1705-1948 (fødselsår). Et alfabetisk register med henvisning til filmnr. forefindes.

Til selvbetjening findes endvidere på læsesalen indbundne fotokopier af kirkebøger fra Sønderjylland med enkelte tilgrænsende områder.

Ligeledes til selvbetjening på læsesalen er der mikrokortkopier af de sønderjyske og kongerigske kirkebøger indtil 1891. Der er udarbejdet kataloger hertil, der ligeledes er opstillet med henblik på selvbetjening.

Af nedenstående trykte fortegnelser findes på landsarkivets læsesal indbundne eksemplarer med tilføjelse af de senere afleverede arkivalier.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-21	Nordslesvigske præstearkiver I, Tørninglen provsti. Aabenraa 1974	Trykt
22-42	Nordslesvigske præstearkiver II, Tønder provsti. Aabenraa 1975	Trykt
43-63, 103-107	Nordslesvigske præstearkiver III, Haderslev provsti. Aabenraa 1975	Trykt
64-81	Nordslesvigske præstearkiver IV, Aabenraa provsti. Aabenraa 1975	Trykt
82-101	Nordslesvigske præstearkiver V, Sønderborg provsti. Aabenraa 1976	Trykt

Skoler

Skoler	Folkeskoler		siden 1500-tallet
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>I Sønderjylland synes de første skoler på landet at være oprettet i 1500-årene, og landsdelen var formentlig velforsynet med skoler i løbet af 1600-årene. Ikke alene var der degnene, som holdt skole i kirkebyerne (degne-, sogne-, eller hovedskoler), men befolkningen oprettede også selv i vid udstrækning skoler rundt om i landsbyerne, de såkaldte biskoler.</p> <p>For byernes vedkommende foreskrev den slesvig-holstenske kirkeordinans af 1542, at det var den lokale øvrigheds sag at sørge for undervisningen af de børn, som ikke lærte latin.</p> <p>I 1814 indførtes en skolelov for hertugdømmerne Slesvig og Holsten. Bortset fra nogle ændringer mht. undervisningssproget, som gennemførtes under preussisk administration, vedblev loven af 1814 med at være grundlaget for det sønderjyske skolevæsen indtil Genforeningen. I forbindelse med denne fik det sønderjyske skolevæsen en særlig ordning bl.a. med tysksprogede afdelinger i grænseområdets kommuneskoler og tyske kommuneskoler i byerne.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>Skoledistrikterne omfattede tidligere en stor, evt. to mindre landsbyer, men er i det 20. århundrede blevet stadig større.</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>G. Japsen: Det dansksprogede skolevæsen i Sønderjylland indtil 1814. Aabenraa 1968. G. Japsen: Udvlingslinjer i sønderjysk skolehistorie fra 1814 til Treårskrigen (Årbog for Dansk Skolehistorie 1972). L. S. Ravn: Træk af folkeskolens historie i Nordslesvig 1864-1920. Aabenraa 1981. Erik Nørr: Genforeningens bedste gave. Aabenraa 2003.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Skolekrøniker (Blev påbudt i 1880. Skildrer stedets og skolens historie), embedsbeskrivelser, dagbøger, liber daticus, lærerberetninger, elevfortegnelser, udskrivningskort, straffefortegnelser, helbredskort, forsømmelsesprotokoller, eksamensprotokoller, læseplaner, regnskaber, bygningssager, sager vedr. skolenævnet og lærerrådet samt undertiden skolekommunernes forhandlingsprotokoller.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Abild skole	1900-1940	3
2	Abkjær skole	1846-1950	2
3	Agerskov skole	1872-1920	9
4	Allerup skole	1842-1967	3
5	Alnor skole	1913-1978	5
6	Alslev skole	- 1918	1
7	Anslet skole	1889-1960	2
8	Apterp skole	- 1919	1
9	Asserballe skole	1920-1969	1
10	Asserballeskov skole	1880-1949	2
11	Astup skole	1914	1
12	Augustenborg skole	1899-1977	5
13	Avnbøl skole	1906-1951	
14	Barsmark skole	1832-1930	4
15	Barsø skole	1772-1968	8
16	Bedsted skole/ungdomsskole	1927-1954	1
17	Bevtoft skole	1842-1920	3

18	Birkelev skole	1838-1871	1
19	Bjerndrup skole	1882-1943	9
20	Bjering skole	1919-1965	1
21	Bjolderup skole	1816-1963	5
22	Blans skole	1874-1967	36
23	Bockholdt skole (Holsten)	1872-1895	1
24	Bodum skole	1888-1970	11
25	Bommerlund og Gejlå skole	1863-1963	23
26	Bov skole	1723-1965	12
27	Bovlund skole	1832-1865	1
28	Bovrup skole	1880-1973	14
29	Branderup skole	1880-1920	2
30	Bredebro skole	1887-1948	1
31	Bredevad skole	1872-1920	5
32	Broager skole	1837-1914	7
33	Broagerlands skoleudvalg	1921-1922	1
34	Brændstrup skole	u.å.	1
35	Burkal skole	1840-1939	3
36	Bæk skole	1881-1958	10
37	Bækken skole	1880-1920	2
38	Bådsbøl skole	1874- 1952	2
39	Daler skole	1910-1921	2
40	Dover skole	1881-1920	2
41	Draved skole	1863-1920	2
42	Dybbøl skole	1874-1973	19
43	Egernsund skole	1839-1872	2
44	Eggebæk-Kravlund skole	1920-1965	2
45	Eggebæk-Kravlund tyske skole	1925-1945	2
46	Ellum skole	1918-1957	3
47	Elstrup skole	1805-1920	9
48	Emmerlev skole	1866-1921	1
49	Enderupskov skole	1897-1917	1
50	Felsted skole	1880-1960	6
51	Felstedskov skole	1920-1962	1
52	Fjelstrup skole	1942-1971	2
53	Fole skole	1881-1919	1
54	Foverup skole	1865-1960	4
55	Frørup skole	1881-1970	7
56	Frøslev skole	1909-1921	1
57	Fynshav skole	1900-1962	3
58	Gabøl skole	1805-1957	8
59	Gammelgab skole	1912-1950	9
60	Gestrup skole	1906-1909	1
61	Gl. Haderslev	1900-1924	1
62	Graup skole	1832-1920	5
63	Grønnebæk skole	1872-1895	1
64	Gråskær skole	1852-1894	2
65	Gråsten kommuneskole	1888-1980	28
66	Halk skole	1794-1904	8
67	Hammelev skole	1881-1915	1
68	Harres kommuneskole	1885-1925	2
69	Havervad skole	1823-1919	10
70	Havnbjerg skole	1832-1927	12

71	Havsted skole	1874-1945	1
72	Hellevad skole	1835-1965	2
73	Helved skole	1915-1953	2
74	Hjerndrup skole	- 1955	3
75	Hjerpsted skole	1882-1958	1
76	Hjerting skole	1882-1919	1
77	Hjordkær skole	1906-1918	2
78	Hoptrup skole	1914-1918	1
79	Hostrupskov skole	1920-1968	2
80	Hovslund skole	1895-1955	10
81	Huholt skole	1895-1982	21
82	Hviding skole	1768-1919	2
83	Hyrup skole	1888-1953	2
84	Hønskys-Hydevad skole	1894-1961	2
85	Hønsnap skole	1903-1918	1
86	Hørup skole	1887-1960	1
87	Høruphav skole	1914-1924	1
88	Iller forskole	1904-1970	18
89	Jegerup skole	1881-1941	5
90	Jersing skole	1920-1923	1
91	Jyndeved skole	1882-1923	2
92	Kamtrup skole	1831-1904	5
93	Kassø skole	1814-1969	15
94	Kastrup skole	1873-1919	4
95	Ketting skole	1821-1952	6
96	Kirkelund skole	1955-59	1
97	Kliplev skole	1872-1920	1
98	Klovtoft skole	1815-1966	13
99	Kløjning skole	1863-1920	5
100	Køllund skole	1908-1920	1
101	Kolsnap skole	1873-1957	11
102	Kongsmark skole	1915-1946	2
103	Korup skole	1869-1920	15
104	Kragelund skole	1869-1963	3
105	Kvistrup skole	1879-1949	18
106	Kværs skole	1921-1960	3
107	Kær skole	1879-1972	17
108	Københoved skole	1786-1881	1
109	Lebølgårdskole	1825-1943	9
110	Ladegård skole	1900-1910	1
111	Ladegårdskov skole	1868-1966	5
112	Langtved skole	1842-1920	4
113	Lintrup skole	1806-1920	3
114	Lund skole	1872-1964	4
115	Lydersholm skole	1807-1973	12
116	Lysabilskov skole	1878-1930	2
117	Løgumgårde skole	1867-1960	2
118	Løgumkloster skole	1826-1981	48
119	Løjt kirkeby skole	1815-1997	21
120	Løjt Skovby skole	1867-1970	15
121	Løjtved skole	1886-1944	3
123	Magstrup skole	1921-1961	2
124	Mellerup skole	1900-1909	3

125	Moltrup skole	1904-1909	1
126	Mommark skole	1901-1906	1
127	Mylby	1843-1920	3
128	Nordborg skole	1877-1910	1
129	Notmark skole	1867-1963	8
130	Nr. Bjerndrup skole	1947-1957	2
131	Nr. Hjarup skole	1902-1955	9
132	Nr. Hostrup skole	1882-1971	9
134	Nr. Løgum	1872- 1954	7
135	Nr. Sejerslev skole	1874-1964	7
136	Nustrup skole	1768-1968	40
137	Nygadeskole	1920-1986	31
138	Nørhus skole	1850-1959	1
139	O. Jerstal skole	1967	1
140	O. Lerte skole	1947-1959	2
141	Oksbøl skole	1872-1884	1
142	Oksenvad skole	1881-1926	4
143	Ragebøl skole	1913-1971	9
144	Randerup skole	1885-1966	4
145	Rangstrup skole	1835-1921	5
146	Ravsted skole	1919	1
147	Rejsby skole	1872-1919	3
148	Rens skole	1881-1946	2
149	Rinkenæs skole	1834-1920	1
150	Rise skole	1803-1955	6
151	Roager-Vesterbæk skole	1880-1918	1
152	Roost skole	1808-1919	5
153	Rudbøl skole	1923-1937	1
154	Rugbjerg skole	1886-1955	7
155	Rurup skole	1839-1923	2
156	Rødding skole	1841-1919	4
157	Røde kro skole	1914-1955	1
158	Røllum skole	1834-1920	5
159	Rørkær skole	1810-1963	7
160	Sdr. Hostrup skole	1868-1963	9
161	Sdr. Sejerslev	- 1920	1
162	Sdr. Vollum skole	1893-1954	1
163	Sebbelev skole	1921-1949	1
164	Simmersted skole	1866-1958	5
165	Skelde skole	1881-1974	5
166	Skodborg skole	1881-1899	1
167	Skodborgskov skole	1883-1919	1
168	Skodsbøl skole	1892-1970	30
169	Skovby skole	1907-1970	5
170	Skovbøl skole	1874-1899	1
171	Skrydstrup skole	1842-1959	4
172	Skærbæk skole	1839-1936	4
173	Smedager skole	1894-1940	1
174	Sofiedal skole	1873-1968	3
175	Solderup skole	1873-1919	1
176	Sommersted skole	1882-1970	2
177	Sottrup skole	1831-1917	2
178	Starup skole	1788-1930-erne	1
179	Stenderup skole	1894-1970	4

180	Strandelhjørn skole	1884-1927	1
181	Stubbæk skole	1856-1976	8
182	Sønderborg tysksprogede kommuneskole	1871-1945	4
183	Sønderborg tysksprogede mellem skole	1926	1
184	Sønderborg, Drengfolkeskole	1819-1920	7
185	Sønderborg, Königliche höhere Bürgerschule & Königliches Realprogymnasium	1873-1889	1
186	Sønderborg, Pigeborgerskolen	1912-1919	1
187	Sønderborg, Pige folkeskole	1881-1920	4
188	Sønderborg, Pigemellemskole (Fra 1911 Herzog Friedrich Schule)	1870-1920	7
188a	Sønderborg Sct. Jørgens skole	1943-1979	26
189	Sønder-Otting skole	1905-1910	2
190	Søst skole	1878-1927	3
191	Terkelsbøl skole	- 1922	3
192	Tinglev skole	1881-1922	4
193	Tiset skole	1888-1919	2
194	Toftlund skole	1939-1970	1
195	Toftum skole	1872-1923	2
196	Toghale skole	1887-1899	1
197	Tornum skole	1842-1910	2
198	Tråsbøl skole	1861-1963	13
199	Tumbøl skole	1875-1961	1
200	Tyrstrup skole	1872-1919	8
201	Tønder skolearkiv	1828-1920	6
202	Tønder, Drengemellemskole	1874-1920	16
203	Tønder, Pigeskole	1877-1926	14
204	Tørsbøl skole	1937-1962	2
205	Ullerup skole	1900-1951	3
206	Uge skolearkiv	1837-1922	22
207	Ulkebøl skole	1833-1837	1
208	Varnæs skole	-1972	16
209	Vedsted skole	1967-1970	1
210	Vejbæk skole	1882-1963	6
211	Vester Sottrup skole	1844-1921	2
212	Vester Terp skole	1900-1934	2
213	Vester-Lindet skole	1869-1914	2
214	Vilbæk skole	1864-1965	13
215	Vodder skole	1884-1954	3
216	Vøjens skole	1900-1915	2
217	Vollerup skole	1838-1920	6
218	Vollum skole	1918-1920	1
219	Ørderup skole	1839-1969	7
220	Ørsted skole	1917-1982	5
221	Øster Højst skole	1903-1950	3
222	Øster Løgum skole	1837-1953	10
223	Øster Terp	1813-1918	2
224	Øster-Lindet skole	1884-1919	1
225	Aabenraa Borgerskole	1835-1881	1
226	Aabenraa kommuneskole	1807-1970	79
227	Aabøl skole	1841-1919	6
228	Aalkjær skole	1873-1956	11
229	Årslev skole	1866-1976	2
230	Årø skole	1881-1886	1

Noter		
Arkivalier vedr. skoler findes desuden i kommune- og præstearkiverne, i amtsarkiver og landrådsarkiver, kredsskoleinspektørarkiver og amtsskolekonsulentarkiver. Tyske privatskoler, se private arkiver, det tyske mindretal.		
Arkivfortegnelser		
Nr.	Fortegnelse	Medium
1-230	Skolearkiver	Seddelregistratur

Skoler	Skolekommissioner	1814-	
Arkivskaberbeskrivelse			
I henhold til skoleanordningen af 1814 skulle tilsynet med skolevæsenet i hvert landsogn og hver købstad føres af en skolekommission med sognepræsten som formand. I 1989 blev skolekommissionerne nedlagt og deres arbejde overtaget af de nye skolebestyrelser. Af skolekommissionens opgaver kan bl.a. nævnes, at den havde tilsyn med undervisningen, udarbejdede forslag til undervisningsplan samt overvågede eksamen.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Forhandlingsprotokoller og diverse sager.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Almueskolevæsenet, Als Nørre Herred	1832	1
2	Bov skolekommission	1920-1926	1
3	Haderslev skolekommission	1923	1
4	Hellevad skolekommission	1894-1940	1
5	Møgeltønder skolekommission	1824-1946	5
Noter			
Hovedparten af skolekommissionsarkiverne indgår i de kommunale arkiver.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Skolearkiver	Seddelregistratur	

Skoler	Realskoler og gymnasier		1567-
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Haderslev Katedralskole oprettet af hertug Hans d. Æ. i 1567 var indtil 1920 landsdelens eneste fuldt udbyggede gymnasium. Sønderborg fik i 1910 en overrealskole svarende til et gymnasium med matematisk-naturvidenskabelig linje. I 1912 blev der i Haderslev oprettet et pìgegymnasium, Haderslev Bys Lyceum.</p> <p>I Haderslev fandtes i årene 1866-1881 en almindelig realskole. Her blev der i 1904 indrettet en realskole i tilknytning til Katedralskolen. I Aabenraa fandtes der ligeledes fra 1904 en kgl. realskole. Realskolen i Sønderborg var fra 1865 og blev i 1910 som nævnt udbygget til overrealskole.</p> <p>Ved Genforeningen oprettedes der i Sønderjylland fire statslige gymnasier med realklasser: Haderslev Katedralskole og statsskolerne i Aabenraa, Sønderborg og Tønder. Ved Aabenraa statsskole fandtes 1920-25 en afviklingsafdeling for den tyske realskole.</p> <p>I 1986 blev statsskolerne omdannet til amtskoler.</p> <p>Omkring 1920 blev der oprettet flere kommunale og private realskoler, bl.a. i Tinglev (1924).</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Franz von Jessen: Haandbog i det slesvigske Spørgsmaals Historie, III, Kbh. 1938, s. 145-168.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Lærerkollegiets forhandlingsprotokoller, korrespondance, elevfortegnelser, skoleberetninger, lektionstabeller, sager vedr. eksaminer, afgangsbviser, bygnings- og inventarsager, pædagogisk råd, pensaindberetninger, eksamensprotokoller, regnskaber m.m.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Haderslev Katedralskole	1567-1937	73
2	Haderslev Bys Lyceum	1916-1920	?
3	Aabenraa Statsskole (Aabenraa gymnasium og HF)	1920-1985	234
4	Sønderborg Statsskole (Sønderborg gymnasium og HF-kursus)	1916-1989	180
5	Tønder Statsskole (Tønder gymnasium og HF-kursus)	1920-1987	124
6	Haderslev by og omegns realskole	1866-1882	1
7	Den kgl. realskole i Aabenraa	1904-1925	35
8	Den kgl. overrealskole i Sønderborg	1908-1915	2
9	Tinglev og omegns realskole		17
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-9	Skolearkiver	Seddelregistratur	
1-4	Tillige afleveringsjournaler N samt 1997-324-5 (Haderslev), 1998-324-40 (Tønder) og 1998-324-41 (Sønderborg)	Utrykt på læsesal	

Skoler	Videregående uddannelsesinstitutioner	1788-
---------------	--	--------------

Arkivskaberbeskrivelse

Landsarkivet har arkiver fra følgende videregående uddannelsesinstitutioner:

Tønder Statsseminarium: Blev oprettet i 1788, efter at provst Balthasar Petersen fra omk. 1753 havde drevet et skolemesterinstitut i sit hjem. Seminariet var dermed det første i Norden. Fra 1829 statsanstalt, 1848-64 dansksproget seminarium og 1864-84 tvesproget. Efter overførelsen af den dansksprogede afdeling til Haderslev var seminariet 1884-1920 en ren preussisk lærerskole. Fra 1920 dansk statsseminarium. I 1989 sammenlagt med Haderslev statsseminarium og overført hertil.

Haderslev statsseminarium: Oprettet i 1884 som et tysk statsseminarium "Königliches Seminar". Blev overtaget af den danske stat i 1920 og eksisterer stadig.

Præparandanstalten i Aabenraa: Oprettet i 1874 som foruddannelse til optagelse på seminarierne. Nedlagt i 1920.

Handelshøjskoleafdelingen i Sønderborg/Handelshøjskole Syd: Handelshøjskoleafdelingen i Sønderborg blev oprettet i 1966. Den indgik fra 1984 i Handelshøjskole Syd med uddannelsessteder i Esbjerg, Kolding, Sønderborg og Flensborg. Blev i 1996 fusioneret med Ingeniørhøjskolen i Sønderborg.

Ingeniørhøjskolen i Sønderborg: Oprettet i 1962. Blev i 1996 fusioneret med Handelshøjskole Syd.

Syddansk Universitet Sønderborg opstod i 1998 ved fusion af de to sidstnævnte med Odense Universitet og Sydjysk Universitetscenter i Esbjerg. Herfra er der endnu ikke afleveret arkivalier.

Det Religionspædagogiske Studiecenter i Løgumkloster har som mål at styrke den pædagogiske indsats i folkekirken og udgivelsen af pædagogisk materiale.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Tønder Statsseminariums historie 1788-1938 ved Jens Lampe m.fl., Tønder 1963.

Tønder Statsseminarium 1788-1988 ved Svend Åge Karup m.fl. Tønder 1998.

Geschichte des Haderslebener Seminars 1884-1920 ved Harboe Kardel. Aabenraa 1962.

Festskrift til Haderslev Statsseminarium i anledning af 50-års jubilæet. Haderslev 1970.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Lærerrådets forhandlingsprotokoller, undervisningsråd, pædagogisk råd, referat af styrelsesmøder, elevkartotek, kartotek over dimittender, eksamensprotokoller, prøvehæfter, vidnesbyrdsbog, undervisningsplaner, bygnings- og inventarsager, korrespondance og regnskab.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Tønder statsseminarium	1786-1991	97
2	Haderslev statsseminarium	1888-1987	139
3	Aabenraa præparandanstalt	u. år	1
4	Handelshøjskoleafdelingen i Sønderborg	1961-1984	10
5	Ingeniørhøjskolen i Sønderborg	1962-1982	30
6	Det Religionspædagogiske Studiecenter i Løgumkloster	1985-1993	2
7	Det Religionspædagogiske Udvalg i Løgumkloster	1976-1984	2

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Afleveringsfortegnelse R 1 og 1998-324-40	Utrykt på læsesal
2	Afleveringsfortegnelse R 2 og 1998-324-40	Utrykt på læsesal
3	Seddelregistratur over skolearkiver	Utrykt på læsesal
4	Afleveringsfortegnelse X-62-87	Utrykt på læsesal
5	Afleveringsfortegnelse 1998-324-63	Utrykt på læsesal
6	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", GD, nr. 388-389	Utrykt på læsesal
7	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", GD, nr. 386-387	Utrykt på læsesal

Skoler	Andre skoler		1867-
Arkivskaberbeskrivelse			
I denne gruppe er samlet en række skoler såsom lejrskoler, pigeskoler, efterskoler, håndarbejdsskoler, erhvervsskoler etc.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Om nr. 1, se Peder A. Thomsen: En sten i muren. Historien om en lejrskole. Aabenraa 1992.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Elevfortegnelser, eksamensprotokoller, forsømmelsesprotokoller og forhandlingsprotokoller.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Aabenraa Amts Lejrskole ved Hejls	1936-1984	8
2	Höhere Mädchenschule, Tønder	1905-1922	1
3	Sønderborg Töughterschule (Privat pigeskole, oprettet i 1870)	1871-1920	2
4	Vester Vedsted efterskole	1895-1918	3
5	Sønder-Hostrup håndarbejdsskole	1873-1903	1
6	Sønderborg Teknikum	1962-1982	30
7	Vojens handelsskole	1952-1968	4
8	Aabenraa navigationsskole	1867-69	1
9	Statens specialarbejderskole i Stensbæk	1946-1974	35
Noter			
Lejrskoler: Se også under andre sociale institutioner, Kronprinsesse Ingrid's Feriehjem for sønderjydske Børn.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HG, nr. 207-214	Utrykt på læsesal	
2-5, 7-8	Skolearkiver	Seddelregistratur	
6	Afleveringsfortegnelse 1999-324-63	Utrykt på læsesal	
9	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", FD, nr. 588-622	Utrykt på læsesal	

Sygehuse

Sygehuse	Sygehuse	1840-
----------	-----------------	--------------

Arkivskaberbeskrivelse

De første sygehuse i de sønderjyske købstæder var fattigsygehuse drevet af de lokale fattigbestyrelser evt. i tilknytning til fattiggården. Fra midten af 1800-tallet blev de første moderne sygehuse indrettet med henblik på behandling og helbredelse af alvorlig syge. Christine-Frederikke-Stiftelsen i Haderslev oprettede et sygehus i 1840, som siden blev til et almindeligt sygehus for Haderslev østeramts befolkning. Haderslev vesteramt fik i 1860 sit eget sygehus i Gram. I 1855 grundlagde fysikus i Tønder byens og amtets første virkelige sygehus, og i Sønderborg blev den gamle fattigsygeanstalt i 1856 erstattet med et mere moderne sygehus. Sygehuset i Aabenraa forblev indtil 1885 i det gamle fattigsygehus og blev først dette år flyttet til det forhenværende garnisonslazaret.

Da både behovet for og kravene til sygehuse blev større, overtog flere kredse i fællesskab med købstadskommunerne forvaltningen og finansieringen. Dette skete i 1892 både i Aabenraa, Sønderborg og Tønder, og alle de nye kredssygehuse fik nye og moderne bygninger. Tønder kreds indrettede desuden sygehuse i Løgumkloster og Højer – sidstnævnte blev dog allerede nedlagt under 1. verdenskrig. I Haderslev blev kredssygehuset og det kommunale sygehus derimod holdt adskilt helt indtil 1974.

Efter 1920 blev Sønderborg sygehus, som 1921 flyttede ind i den forhenværende marinestation, udbygget til et overregionalt sygehus med mere specialiserede afdelinger og blev siden 1934 betegnet som lands- eller statshospital, da det var en statslig institution. De øvrige sygehuse forblev under amternes hhv. kommunernes styre. Efter Anden Verdenskrig blev der oprettet selvstændige tuberkulosestationer ved de større sygehuse.

1970 blev ansvaret for alle sygehuse lagt i amtskommunens hænder. Sygehuse i Gram og Løgumkloster kunne ikke opretholdes, men blev i 1975 h.h.v. langtidsmedicinsk afdeling under Haderslev sygehus og nedlagt. Ved årtusindskiftet opstod der nye centraliseringsplaner.

Administrativ inddeling

Jfr. ovenfor.

Litteratur om arkiverne

Vagn Harsberg: De sønderjyske amtsråd indtil 1970. Aabenraa 1984, s. 151-181.

Dagmar Bork og Erling Schrøder: Christina Frederica Stiftelsen i Haderslev. Træk af sygehusets historie 1839-1975. Haderslev 1993.

Johannes Brix: Aabenraa sygehus 1892-1945. Særtryk af Dansk medicinhistorisk årbog 1992.

Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold

Sygehusarkiverne indeholder journalsager, korrespondance, patientjournaler og –protokoller, sager om indlæggelser og operationer, personalia samt ansøgninger (i statshospitalets arkiv også vedr. plejeskolen på stedet), bygningssager, bestyrelsessager og regnskabssager.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Christine-Frederikke-Stiftelsen	1821-1904	15
2	Aabenraa sygehus	1888-1979	1063
3	Tuberkulosehospitalet i Aabenraa	1922-1969	140
4	Gigthospitalet i Gråsten	1956-1985	26
5	Statshospitalet i Sønderborg	1921-1966	626
6	Sønderborg Amts Sygehus	1894-1932	103
7	Sønderborg Epidemisygehus	1934-1960	7
8	Tønder amts og bys sygehus	1908-1973	211
9	Tuberkulosestationen i Tønder	1929-1970	3
10	Løgumkloster sygehus	1894-1953	13

Noter

Sager vedrørende Haderslev bys sygehus amt befinder sig på byarkivet i Haderslev.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	I fortegnelsen "Mindre embedsarkiver", HA, nr. 343-357	Utrykt på læsesal
2-3	Afleveringsfortegnelse SY 5-1-91 og 5-2-91, U 23-42-91, 2000-344-56	Utrykt på læsesal
4	Afleveringsfortegnelse SY 8-1-95	Utrykt på læsesal
5	Afleveringsfortegnelse X-12-78	Utrykt på læsesal
6-7	Sønderborg amtssygehus 1894-1934, Sønderborg epidemisygehus 1934-1960	Utrykt på læsesal
8	Afleveringsfortegnelse SY 4-1-84	Utrykt på læsesal
9	Afleveringsfortegnelse U 23-42-92	Utrykt på læsesal
10	Afleveringsfortegnelse U 11-6-92 og 11-7-92	Utrykt på læsesal

Folkeregistrering

Folkeregistrering	Folketællinger	1769-1965
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Den første folketælling fandt sted i kongeriget Danmark og i hertugdømmerne Slesvig og Holsten i 1769. Folketællinger blev herefter afholdt med efterhånden jævne mellemrum, indtil de ved etableringen af det centrale personregister (CPR) i 1974 blev afskaffet. Folketællinger blev foretaget i rent statistisk øjemed. Den praktiske gennemførelse af folketællinger lå i Slesvig hos civiløvrigheden, dvs. retsbetjentene.</p>		
<p>Folketællinger for kongeriget Danmark opbevares i original på Rigsarkivet, men findes på mikrokort på Landsarkivet for Sønderjylland for følgende år: 1787, 1801, 1803, 1834, 1840, 1845, 1850, 1855, 1860, 1870, 1880 og 1890. For hver folketælling findes et mikrokortkatalog, som består af et stedregister og en topografisk oversigt. I dette er gadenavne under København og købstæder samt sognenavnene under herrederne opstillet alfabetisk.</p>		
<p>Folketællinger for hertugdømmet Slesvig opbevares ligeledes i original på Rigsarkivet. På landsarkivet findes fotokopier samt for nogles vedkommende også mikrofilm eller mikrokort. Enkelte findes i original.</p> <p>1769: Haderslev, Tønder, Aabenraa, Egernförde og Flensborg købstad, Aabenraa og Løgumkloster amt samt Hørup sogn.</p> <p>1787: Enklaverne, Tørninglen og Ribe amt.</p> <p>1801: Enklaverne, Tørninglen og Haderslev amt.</p> <p>1803: Hele Sønderjylland.</p> <p>1834: Enklaverne og Ribe amt.</p> <p>1835: Hele Sønderjylland med undtagelse af Christiansfeld, Gram, Hviding og Haderslev herred.</p> <p>1840: Hele Slesvig med undtagelse af Strandelhjørn distrikt.</p> <p>1845: Hele Sønderjylland.</p> <p>1850: Enklaverne og Ribe amt.</p> <p>1855: Hele Slesvig med undtagelse af: Aabenraa, Tønder, Løgumkloster og Husum amt. Landskabet Ejdersted og Sydtønder amt. Haderslev købstad, Frederiksstad og Kappel.</p> <p>1860: Hele Nordslesvig. Fra Sydslesvig mangler: Egernförde, Frederiksstad, Slesvig, Frederiksort og Fehmern.</p> <p>1864-1920: Fra folketællingerne i preussisk tid 1864-1920 er kun lidt materiale bevaret; det findes kun i original, se nedenfor under nr. 5. Herfra kan nævnes folketællingsprotokoller fra Aabenraa 1885, 1890, 1895, 1900, 1905 og 1910.</p> <p>1965: Hele Nordslesvig.</p> <p>De otte sogne syd for Kolding: Stenderup, Bjert, Vejstrup, Vonsild, Dalby, Hejls, Taps og Ødis er for så vidt de er bevaret talt med under Haderslev amt indtil 1864. Efter 1864 hører sognene, som Nr. Tyrstrup herred, under Vejle amt og skal søges i de danske folketællinger.</p>		
Administrativ inddeling		
<p>Folketællingerne i hertugdømmerne foregik jurisdiktionsvis, dvs. hvert retsligt område for sig. Den bedste indgang til at finde ud af, under hvilken jurisdiktion en købstad, flække eller landsby er talt med, er ved at bruge tobindsværket "De slesvigske folketællinger 1769-1860". Værket findes på læsesalen.</p>		
Litteratur om arkivet/arkiverne		
<p>Ole Degn: Alle skrives i mandtal. Arkivernes Informationsserie 1991.</p> <p>Hans H. Worsøe: Slægtshistorie i Sønderjylland – en vejledning. Aabenraa 1999, s. 61-69.</p> <p>Hans H. Worsøe: Folketællinger i Nordslesvig 1864-1919. Sønderjyske Årbøger 1964, s. 393-402.</p>		

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Folketællinger indeholder bl.a. oplysninger om personens alder, køn, civilstand og stilling i familien samt erhverv. Folketællingen 1845 indeholder som den første den vigtige rubrik fødested.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv/samling	Tællingsår	Medium/enheder
1	Folketællinger for kongeriget Danmark	1787, 1801, 1834, 1845, 1850, 1855, 1860, 1870, 1880, 1890	Mikrokort
2	Folketællinger for hertugdømmet Slesvig	1803 (incl. Holsten), 1845	Mikrokort
3	Folketællinger fra hertugdømmet Slesvig	1769, 1801, 1803, 1840, 1845, 1855	Fotokopier
4	Folketællinger fra hertugdømmet Slesvig	1803, 1835, 1840, 1845, 1855, 1860	Mikrofilm
5	Diverse folketællinger og indbyggerlister	1769-1934	Originaler, 19 enheder
6	Folketællinger fra Ribe amt (enklaverne)	1787, 1801, 1840, 1845, 1855	Fotokopier
7	Folketælling	1965	Original, 133 enheder

Noter

Nr. 1-4 og 6 er opstillet på landsarkivets læsesal med henblik på selvbetjening. Nr. 5 skal bestilles ved skranken. Folketællingen fra 1965 er ikke tilgængelig.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Mikrokortkataloger over folketællinger	Trykt
2	De slesvigske folketællinger 1803 og 1845	Utrykt på læsesal
3-6	Folketællinger 1769-1934 for Sønderjylland, Slesvig, Holsten og Lauenborg. Hans O. Aastradsen og Henrik J. Møller. Aabenraa 2001	Utrykt på læsesal
7	Afleveringsjournal I 147	Utrykt i magasin

Folkeregistrering	Det nationale register		1921
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Baggrunden for oprettelsen af Det nationale register var, at der den 5. sept. 1920 blev udstedt en lov om erhvervelse af dansk indfødsret i de indlemmede sønderjyske landsdele. Grundreglen var, at alle der på genforeningsdagen den 15. juni 1920 havde fast bopæl her og tidligere var tyske statsborgere, automatisk blev danske statsborgere, med mindre de var tilflyttet efter 1. oktober 1918. Formålet med registeret var at samle alle, der opfyldte betingelserne, i et fælles register. Folketællingen 1921 var nært forestående, og det var oplagt at benytte denne. Der blev derfor i de sønderjyske skemaer tilføjet en særlig rubrik, hvor man skulle oplyse bopælen pr. 1. oktober 1918. Det gennem folketællingen indsamlede materiale blev overført til særlige skemaer, der blev bearbejdet i amterne og kommunerne. Til sidst blev de for hver sognekommune ordnet i to alfabetiske rækker: De i registeret optagne, og de, der ikke umiddelbart var blevet godkendt som danske statsborgere. Hele materialet blev fremlagt til offentlig insigt på kommunekontorerne, således at der kunne gøres indsigelse. Da fristen var udløbet, blev listerne indbundet kommunevis i de to rækker: Optagne og ikke-optagne.</p>			
Administrativ inddeling			
Det nationale register er ført på sogneniveau med alfabetiske navneregistre og kronologiske registre på amtsniveau.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Hans H. Worsøe: Det nationale register 1921. Sønderjyske årbøger 1994, s. 235-250.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Det nationale Register, som er ordnet alfabetisk efter husfaderens navn, giver oplysninger om samtlige personers navne, bopæl, fødselsdage, civilstand, stilling i familien, erhverv samt angivelse om optagelse eller ikke-optagelse. Angivelse af fødested findes normalt ikke, men er tilføjet i nogle kommuner.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Det nationale register	1921	470
Noter			
I Haderslev stiftamt og Tønder amt blev sager vedr. det nationale register holdt for sig i selvstændige rækker; de er også omfattet af nedenstående fortegnelse.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Hans H. Worsøe: Det nationale register 1921. Aabenraa 1994	Trykt	

Folkeregistrering	Personregisterførere og vielse myndigheder	1874-
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Den borgerlige registrering af fødsler, vielser og dødsfald hos personregisterføreren (Standesamt) indførtes den 1. oktober 1874. Med enkelte undtagelser blev der udpeget én personregisterfører i hvert sogn. Han udfærdigede personregisteret i to eksemplarer - et hovedregister og et biregister - i tre rækker for fødsler, vielser og dødsfald.</p> <p>Dette preussiske system fortsatte efter 1920 og er stadig i brug for fødsler og dødsfald. Den tvungne borgerlige registrering af ægteskab blev derimod ophævet i 1926. Herefter er det alene de udelukkende borgerlige vielser, som bliver registreret i de borgerlige ægteskabsbøger, der indtil 1970 blev ført af borgmestrene i byerne og sognefogderne på landet, siden 1970 hos primærkommunerne.</p> <p>Fra 1970 blev de nye primærkommuner i Sønderjylland ansvarlig myndighed for registreringen af fødte og døde. Indtil og med 1973 fortsatte de med at føre protokollerne efter personregisterførerdistrikterne, derefter blev der fra 1974 anlagt nye protokoller omfattende hele kommunen. De borgerlige ægteskabsprotokoller blev dog påbegyndt allerede i 1970.</p> <p>Man skal være opmærksom på, at registreringen siden 1978 finder sted i bopælskommunen, mens den før skete i den kommune, hvor begivenheden (fødslen, vielsen eller dødsfaldet) fandt sted.</p>		
Administrativ inddeling		
<p>Personregisterførerdistrikterne svarede som regel til sogneinddelingen og fulgte altså ikke den preussiske kommuneinddeling, hvor hvert kirkesogn kunne være opdelt i flere kommuner. Enkelte sogne var dog delt i flere personregisterførerdistrikter, mens andre sogne var lagt sammen til ét distrikt. Fra 1970 følger inddelingen af personregisterførerdistrikterne de nye primærkommuner, jfr. dog ovenfor.</p>		
Litteratur om arkivet/arkiverne		
<p>Hans H. Worsøe: Den borgerlige personregistrering i Sønderjylland. Sønderjyske Årbøger 1995, s. 293-312.</p> <p>Hans H. Worsøe: Civilstandsregistrering, I: Harmonisering eller særordning. Sønderjylland som administrativ forsøgsmark efter Genforeningen i 1920 - bind 1. Aabenraa 2002, s. 279-333.</p> <p>Wolfgang Schütz: 100 Jahre Standesämter in Deutschland. Kleine Geschichte der bürgerlichen Eheschließung und der Buchführung des Personenstandes. Frankfurt/Main 1977.</p>		
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold		
<p>Arten og omfanget af oplysninger i personregistre har varieret. Som oftest vil man dog finde følgende oplysninger:</p> <p>Fødselsregistre anfører anmelderens fulde navn, stilling og bopæl, barnets fødselstidspunkt med dato og klokkeslæt, fødested samt køn, barnets fornavne samt forældrenes fulde navn, religion, stilling og bopæl. Ved børn født udenfor ægteskab anføres faderen kun, hvis han personligt overfor personregisterføreren har vedkendt sig barnet, eller der foreligger en bekræftelse gennem retten eller en notar. Dødfødte anføres kun i dødsregisteret. Fra 1968 er hovedpersonernes CPR-numre tilføjet.</p> <p>Vielsesregistre oplyser dato, brudefolkens fulde navn, alder, religion, stilling, fødested og bopæl samt forældrenes fulde navn, stilling og bopæl.</p> <p>Dødsregistre anfører anmelderens fulde navn, stilling og bopæl, dødstidspunktet med dato, time og sted, afdødes fulde navn, religion, alder, stilling, bopæl og fødested. Ægtefælles navn eller angivelse af, at afdøde var ugift. Afdødes forældres fulde navn, stilling og bopæl. Fra 1968 er hovedpersonernes CPR-numre tilføjet. I 1978 lod man oplysningen om afdødes forældres navne og sidste opholdssted glide ud. Oplysninger om den dodes begravelsessted er medtaget fra 1978.</p> <p>Flere personregisterførere har endvidere efterladt sig nogle få administrative arkivalier: Cirkulærer, korrespondance ang. førelsen af personregisteret, lysning af ægteskaber, generalia og specialia m.m.</p>		

Arkivoversigt

I. PERSONBIREGISTRE

Nr.	Personregisterførerdistrikt	Arkivalieyderår og evt. bemærkninger	Enheder
54	Aabenraa	1874-1973	228
55	Aabenraa land	1874-1889, derefter Aabenraa by	3
1	Aarø	1874-1973	14
2	Aastrup	1874-1973	20
109	Abild	1874-1973	19
56	Adsbøl	1922-1971, før 1922 Graasten	13
3	Agerskov	1874-1973	29
4	Aller	1920-1973, før 1920 Christiansfeld	14
110	Arrild	1875-1973	18
79	Asserballe	1874-1973	28
80	Augustenborg Flække	1874-1973	59
81	Augustenborg Land	1874-1920, efter 1920 se Ketting	16
111	Ballum	1874-1973	29
57	Bedsted	1874-1973	20
5	Bevtoft	1874-1973	22
6	Bjerning	1890-1973, før 1890 se Haderslev Land	13
58	Bjolderup (Bolderslev)	1874-1973, indtil 1920 se også Smedager	43
59	Bov	1874-1973	127
60	Bovrup	1923-1974, før 1920 se Varnæs	16
7	Branderup	1920-1973, før 1920 se Toftlund	11
112	Brede	1874-1973	36
82	Broager	1874-1973	84
113	Brøns	1920-1973, før 1920 se Skærbæk	15
114	Burkal	1879-1973	42
115	Bylderup	1874-1973	28
8	Christiansfeld	1874-1973	26
116	Daler	1874-1973	12
83	Dybbøl	1905-1973, før 1905 se Sottrup	30
117	Døstrup	1874-1973	27
85	Egen	1874-1973	31
86	Egernsund	1881-1973, før 1.7.1881 se Broager	33
61	Egvad	1921-1973, før 1921 se Hellevad	13
118	Emmerlev	1874-1973	30
62	Ensted	1921-1973, før 1921 se Stubbæk	61
87	Ertebjerg	se Tandslet	
63	Felsted	1875-1973	77
9	Fjelstrup	1874-1973	20
10	Fole	1920-1973, før 1920 se Gram	9
11	Frørup	1921-1973, før 1921 se Stepping	11
64	Frøslev	1875-1921, herefter Bov	12
12	Gl. Haderslev	1920-1966, før 1920 se Haderslev Land efter 1.4.1966 se Haderslev købstad	9
65	Graasten	1874-1973	29
13	Gram	1874-1920	15
14	Gram I	1920-1973	75
15	Gram II	1921-1973	9
16	Grarup	1921-1973, før 1921 se Øsby	10
17	Haderslev	1874-1973	278
18	Haderslev Land	1874-1920, efter 1920 se Gl. Haderslev	17

19	Halk	1920-1973, før 1920 se Øsby	12
20	Hammelev	1920-1973, før 1920 se Vojens	16
89	Havnbjerg	1921-1973, før 1921 se Lunden	17
	Hejls	1923-1969 (Kun ægteskabsprotokol)	2
66	Hellevad	1874-1973	30
99	Helved	se Notmark	
21	Hjerndrup	1920-1973, før 1920 se Christiansfeld	11
119	Hjerpsted	1910-1973, før 1910 se Emmerlev	9
22	Hjerting	1921-1973, før 1921 se Rødding	10
67	Hjordkær	1874-1973	29
68	Holbøl	1874-1973, før 1920 er en del af Sønderhav under Bov	32
91	Holm	1920-1973, før 1920 se Nordborg	15
23	Hoptrup	1874-1920	6
24	Hoptrup vestre	1920-1925 herefter Hoptrup	3
25	Hoptrup østre	1920-1925 herefter Hoptrup	3
26	Hoptrup	1923-1973	16
120	Hostrup	1874-1973	29
121	Hviding	1920-1973, før 1920 se Rejsby	11
27	Hygum I	1920-1973, før 1920 se Rødding	12
28	Hygum II	1921-1973, før 1921 se Rødding	10
122	Højer Flække	1874-1973	34
123	Højer Landsogn	1920-1973, før 1920 se Højer Flække	9
124	Højrup	1874-1973	29
125	Højst	1874-1973	15
92	Hørup	1874-1973	33
29	Jels	1874-1920	9
30	Jels I	1920-1973	15
31	Jels II (Grønnebæk)	1920-1973	11
32	Jægerrup	1920-1973, før 1920 se Vojens	11
93	Kegnæs	1874-1973	31
94	Ketting	1921-1973, før 1921 se Augustenborg Land	13
69	Kliplev	1874-1973	27
70	Kværs	1874-1973	47
33	Lintrup	1920-1973, før 1920 se Rødding	121
71	Løjt	1879-1973	86
95	Lunden	1874-1920, efter 1920 se Havnbjerg og Svenstrup	19
96	Lysabild	1874-1973	39
126	Løgumkloster Flække	1874-1973	56
127	Løgumkloster Landsogn	1921-1973, før 1921 se Løgumkloster Flække	12
34	Magstrup	1874-1973	17
97	Mejls	1874-1906, efter 1906 se Oksbøl	15
128	Mjolden	1875-1973, før 1875 se Døstrup	23
35	Moltrup	1921-1973, før 1921 se Haderlsev Land	10
129	Møgeltønder	1874-1973	32
98	Nordborg	1874-1973, efter 1920 se også Holm	40
99	Notmark	1874-1973	23
36	Nustrup	1874-1973	28
100	Nybøl	1874-1973	26
130	Nørre Løgum	1920-1973, før 1920 se Løgumkloster Flække	11

101	Oksbøl	1908-1973, før 1908 se Mjels	14
37	Oksenvad	1874-1973	17
101a	Pøl	1939-1973, før 1939 se Holm. Efter 1969 se Nordborg	10
131	Rabsted	1874-1973	29
132	Randerup	1920-1973, før 1920 se Skast	9
133	Rejsby	1874-1973	30
72	Rinkenæs	1881-1973, før 1920 se også Graasten	59
73	Rise	1874-1973	76
134	Roager	1898-1973, før 1898 se Rejsby	17
38	Rødning	1874-1973	51
135	Rømø	1874-1973	15
136	Skast	1874-1973, får året 1920 se Randerup	22
39	Skodborg	1874-1973	23
40	Skrave	1921-1973 1874-1911 se Rødning 1912-1920 se Skodborg 1921- Skrave	10
41	Skrydstrup	1922-1973, før 1922 se Vojens	13
137	Skærbæk	1874-1973	37
74	Smedager	1874-1920, efter 1920 se Bjolderup	13
42	Sommersted	1874-1973	25
103	Sottrup og Sandbjerg	1874-1973, efter 1904 se også Dybbøl	25
138	Spandet	1921-1973, før 1921 se Højrup	11
43	Starup	1920-1973, før 1920 se Haderselv Land	11
44	Stepping	1874-1973	22
75	Stubbæk	1874-1920, efter 1920 se Ensted	22
104	Svenstrup	1920-1972, før 1920 se Lunden, for Stevnings vedkommende se Dyndved og Guderup	14
139	Sæd	1874-1920, efter 1920 se Udbjerg	15
105	Sønderborg	1874-1973	15
106	Tandslet	1874-1973	30
	Taps	1923-1969 (Kun ægteskabsprotokol)	2
140	Tinglev	1874-1973	44
45	Tirslund	1921-1973, før 1921 se Toftlund	10
46	Toftlund	1874-1973	44
47	Tyrstrup	1921-1973, før 1921 se Christiansfeld	19
141	Tønder By	1874-1973	147
142	Tønder Landsogn	1920-1973, før 1920 se Tønder By	9
143	Udbjerg	1920-1973, før 1920 se Sæd	10
76	Uge	1874-1973	41
107	Ulkebøl	1874-1973	33
108	Ullerup	1874-1973	27
77	Varnæs	1880-1973	35
48	Vedsted	1874-1973	30
	Vejstrup	1923-1970 (Kun ægteskabsprotokol)	2
49	Vilstrup	1876-1973, for årene 1874-75 se Haderslev Land	22
144	Visby	1921-1973, før 1921 se Daler	12
145	Vodder	1920-1973, før 1920 se Skærbæk	12
50	Vojens	1874-1973	37
51	Vonsbæk	1920-1973, før 1920 se Aastrup	11
52	Øsby	1874-1973	32

53	Østerlindet	1920-1973, før 1920 se Rødding	11
78	Øster Løgum	1874-1973	40
54	Åbenrå	1874-1973	228
55	Åbenrå land	1874-1889, derefter Åbenrå by	3
1	Årø	1874-1973	14
2	Åstrup	1874-1973	20

II. PERSONBIREGISTRE NY AFDELING

Nr.	Kommune	Arkivalieyderår		Enheder
		Personbiregistre	Ægteskabsbøger	
1	Augustenborg	1974-1977		8
2	Bov	1974-1977	1970-1995	22
3	Bredebro	1974-1977		8
4	Broager	1974-1977		4
5	Christiansfeld (de sønderjyske sogne)	1974-1977	1970-1979 (hele kommunen)	9
6	Gram	1974-1977		8
7	Gråsten	1974-1977		8
8	Haderslev	1974-1977	1970-2002	43
9	Højer	1974-1977	1970-1994	10
10	Lundtoft	1974-1977		8
11	Løgumkloster	1974-1977		7
12	Nordborg	1974-1977		8
13	Nørre Rangstrup	1974-1977	1970-1978	13
14	Ribe (de sønderjyske sogne)	1974-1977	Afleveres til LA Viborg	4
15	Rødding	1974-1977	1970-1995	14
16	Rødekro	1974-1977	1970-1998	16
17	Skærbæk	1974-1977	1970-2001	15
18	Sundeved	1974-1977		7
19	Sydals	1974-1977		8
20	Sønderborg	1974-1977	1970-1990	46
21	Tinglev	1974-1977	1970-1997	15
22	Tønder	1974-1977	1970-1997	87
23	Vojens	1974-1977	1970-1983	9
24	Aabenraa	1974-1977	1970-2002	27

III. ADMINISTRATIVE ARKIVALIER

Nr.	Personregisterførerdistrikt	Arkivalieyderår	Enheder
54	Aabenraa	1919-1961	3
55	Aabenraa Land	1875-1885	1
109	Abild	1874-1920	5
3	Agerskov		1
80	Augustenborg	1881-1921	1
114	Burkal	1918-1920	1
115	Bylderup	1874-1903	3
8	Christiansfeld	1899-1925	1
83	Dybbøl	1918-1919	1
84	Dynved	1875-1907	2
85	Egen	1919-1937	1
62	Ensted	1874-1922	3
63	Felsted	1893-1920, 1927	2
65	Gråsten	1874-1918	9
88	Guderup	1907-1920	2
17	Haderslev	1881-1899	3

20	Hammelev	1920-1970	1
67	Hjordkær	1880-1934	5
23	Hoptrup	1875-1923	2
120	Hostrup	1874-1922	4
125	Højst	1874-1976	4
32	Jegerup	1920-1970	1
95	Lunden-Mjels	1891-1905	1
126	Løgumkloster	1875-1919	3
71	Løjt	1874-1910, 1956-58	7
34	Magstrup	1880-1970	1
97	Mjels-Lunden	1891-1905	1
128	Mjolden	1874-1953	3
98	Nordborg	1876-1920	1
36	Nustrup	1880-1970	1
100	Nybøl	1874-1920	4
101	Oksenvad	1880-1970	1
131	Ravsted	1874-1912	1
73	Rise	1874-1920	5
38	Rødding	1874-1913	10
49	Sdr. Vilstrup	1876-1910	1
39	Skodborg	1874-1922	8
137	Skærbæk	1881-1922	7
42	Sommersted	1880-1970	1
44	Stepping	1878-1892	1
139	Sæd	1900-1021	1
105	Sønderborg	1874-1975	19
140	Tinglev	1913-1922	1
76	Uge	1874-1912	3
107	Ulkebøl	1874-1949	9
108	Ullerup	1874-1921	6
77	Varnæs		1
48	Vedsted	1880-1970	1
50	Vøjens	1880-1970	1
52	Øsby	1889-1912	1
78	Øster Løgum	1900-1930	3
54	Åbenrå	1919-1961	3
55	Åbenrå Land	1875-1885	1

Noter

Der er udarbejdet alfabetiske navneregistre til en del af personregistrene. Disse registre findes på læsesalen, for så vidt de er tilgængelige, ellers i magasin. Spørg i sidstnævnte tilfælde læsesalsvagten.

Landsarkivet opbevarer endvidere personhovedregistre, for så vidt de er 100 gamle. Disse hovedregistre er ikke tilgængelige for publikum.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
I-II	Uregistreret. Fortegnelse over personregisterførerdistrikter findes på læsesalen. Bestilling sker ved anførelse af distrikt, biregisterart (fødte, viede, døde) og årstal	Utrykt på læsesal
III	Personregisterførere	Seddelregistratur

Folkeregistrering	Bopæls- og flytteregistrering	1812-
--------------------------	--	--------------

Arkivskaberbeskrivelse

Gennem tiderne har der eksisteret forskellige typer af folkeregistrering. De fleste registrerede flytninger, andre som f.eks. folkeregisteret også den enkelte persons fødested og –dag.

Kirkebogens af- og tilgangslister:

Ved kirkebogsreformen 1812 indførtes der i de vestslesvigske sogne under kongerigsk kirkelovgivning af- og tilgangslister. Disse blev ført af præsten og blev først afskaffet i 1875. Listerne er ikke altid omhyggeligt ført, og som regel omfatter de kun tyende, husmænd og daglejere. Af- og tilgangslisterne findes i præstearkiverne.

Tyendeprotokoller blev indført i 1840. Tyendet skulle i henhold til tyendeloven fra dette år melde sig til f.eks. sognefogeden, bondefogeden, flækkeforstanderen eller evt. en synsmand, når de tog tjeneste et nyt sted. Efter at hertugdømmet Slesvig i 1867 blev indlemmet i Preussen, skulle man melde sig til kommunen. I nogle kommuner blev tyendeprotokollerne ført frem til 1921, andre steder ophørte de tidligere eller er forsvundet.

Indførelsen af **melderegistre** skete i 1867 især ud fra skattemæssige hensyn. Enhver, der flyttede til eller fra den enkelte kommune, skulle melde dette. På landet var anmeldelsesmyndigheden kommuneforstanderen, i byerne var det politiforvaltningen. Indtil 1924, da loven om folkeregistre blev indført, fortsatte man ved de enkelte kommuner med at føre de preussiske melderegistre. Melderegistrene er ikke bevaret fra alle kommuner.

Folkeregistere

Fra november 1924 oprettedes folkeregistre i samtlige Danmarks kommuner, og i Sønderjylland afløste disse registre det gamle preussiske meldevæsen. Indtil 1978 førte hver kommune **folkeregisterkort** på hver enkelt voksen person, idet børnene blev påført faderens kort, indtil de fyldte 15 år. I små kommuner kunne bogføringen dog ske i protokollform. På kortet blev foruden fødested og –dato, til- og fraflytninger fra kommunen samt flytninger indenfor dennes grænser registreret. Folkeregisteret indberettede alle ændringer til Det Centrale Personregister (CPR), som indførtes i 1968. I 1978 blev der fastsat nye regler for folkeregisteret.

Flytteprotokoller/ af- og tilgangslister efter 1924

Alle kommuner skulle efter 1924 meddele Det statiske Departement om ændringer i folkeregisteret, der skyldtes til- og fraflytninger, samt fødsler og dødsfald. Kommunerne indberettede hvert kvartal om bevægelserne på grundlag af disse protokollers og listers oplysninger.

Administrativ inddeling

Præstens af- og tilgangslister førtes sognevis i områderne under kongerigsk kirkelovgivning. Tyendeprotokollerne førtes som regel også sognevis. Melderegistre førtes af den enkelte preussiske kommune. Folkeregisterkort førtes ved den enkelte sognekommune.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Hans H. Worsøe: Slægtshistorie i Sønderjylland. Aabenraa 1999, s. 69-73.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Materialet er en væsentlig kilde til belysning af befolkningens flytninger. Folkeregisterkort, flytteprotokoller/af- og tilgangslister efter 1924 giver endvidere oplysninger om fødsler og dødsfald, fødested- og dag.

Arkivoversigt

Nr.	Arkivalier	Arkivalieryderår	Enheder
1	Til- og afgangslister	1812-1875	Se kirkebøger
2	Tyendeprotokoller, melderegistre, til- og afgangslister 1920-70	1841-1970	317
3	Folkeregisterkort: Haderslev kommune	1924-1978	566
4	Do. Christiansfeld kommune	1924-1978	211
5	Do. Rødding kommune	1924-1978	231
6	Do. Nordborg kommune	1924-1978	141
7	Do. Augustenborg kommune	1924-1978	132
8	Do. Sundeved kommune	1924-1978	95
9	Do. Aabenraa kommune	1919-1978	422
10	Do. Lundtoft kommune	1924-1978	119
11	Do. Gråsten kommune	1924-1978	120
12	Do. Vojens kommune	1924-1978	318
13	Do. Sønderborg kommune	1924-1978	425
14	Do. Broager kommune	1924-1978	70
16	Do. Rødekro kommune	1924-1978	151
17	Do. Sydals kommune	1924-1978	99
18	Do. Bov kommune	1924-1978	170
19	Do. Tinglev kommune	1924-1978	197
20	Do. Tønder kommune	1924-1978	200
21	Do. Skærbæk kommune	1924-1978	140

Noter

Melderegistre og folkeregisterkort har oprindeligt haft deres plads i land- og sognekommunearkiverne. De er nu blevet udskilt som særlige samlinger. Enkelte sager findes dog stadig i kommunearkiverne, og det er derfor vigtigt, at man også orienterer sig her.

Folkeregisterkort for tiden 1924-78 er i stort omfang afleveret til landsarkivet af de 23 nye kommuner, der oprettedes i 1970, idet kun følgende fem mangler: Bredebro, Gram, Højer, Løgumkloster og Nr. Rangstrup. Nogle kommuner har holdt de enkelte sognes registerkort for sig indtil 1970 og har først derefter fælles kort, mens andre har sammenført kortene fra kommunens enkelte sogne til en fælles række tilbage til 1924.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Nordslesvigske præstearkiver I-II. Tørninglen og Tønder provstier. Aabenraa 1974-75	Trykt
2	Melderegistre i Sønderjylland ca. 1870-1920 samt af- og tilgangslister fra folke-registeret 1920-70. Ved Henrik Jensen Møller og Lajla Brejning. Aabenraa 2001	Utrykt på læsesal
3-21	Uregistreret. Bestilling af folkeregisterkort sker med udgangspunkt i bopæl og navn	

Private arkivskabere:

Godser og koge

Private arkivskabere	Godser	(1344) 1477-1981
Arkivskaberbeskrivelse		
<p>Godserne var særlig privilegerede landejendomme, hvis rødder allerede fandtes i middelalderen. Grundlæggerne var i de fleste tilfælde adelsmænd, den oprindelige militære elite, som mere og mere udviklede sig til en afgørende magtfaktor i hele landets administration. Som et selvstændigt social- og økonomisystem udviklede godserne sig i 15-1700-tallene. Godserne opstod især i de distrikter, som forholdsvis sent blev opdyrket i middelalderen og hvor jorden var på forholdsvis få grundherrerers hænder. Da disse i stigende grad gik over til egen produktion og havde vundet endnu flere privilegier (bl.a. selvstændig jurisdiktion i 1524), blev bønderne mere og mere afhængige og skulle yde flere og flere tjenester til grundherren. 1614 godkendte landsherrerne, at bønderne og deres familier blev godsherrerens livegne. Denne udvikling standsede imidlertid i 1700-tallet, og det kongelige reskript af 19. december 1804 forbød livegenskabet. Hovet blev med tiden erstattet af lønnet arbejde, og godssystemet blev mere og mere kommercialiseret. Godsherrerne stod umiddelbart under landsherrerne, idet de ikke var underkastet den almindelige landsforvaltning. Først i 1800-tallet kom enkelte hidtil adelige godser på borgerlige hænder.</p> <p>Godserne beholdt deres privilegier helt op til 1853/54, hvor de mistede en del af deres særstilling, da de måtte underkaste sig amtmandens og herredsfogdens myndighed. Imidlertid beholdte de deres administrative selvstændighed. Denne særstilling fortsatte efter 1867, hvor godserne udgjorde selvstændige godskommuner uden for landkommunernes myndighed. Først i 1920'erne førte den nye lovgivning både nord og syd for den nye grænse til afskaffelsen af de gamle strukturer og de sidste privilegier. Godserne fortsatte herefter som udelukkende private ejendomme.</p>		
Administrativ inddeling		
<p>Godserne var selvstændige administrative enheder, men blev i 1713 samlet i fem adelige godsdistrikter. De nordslesvigske godser stod i lighed med de øvrige slesvigske godser uden for de sluttede godsområder under det 2. angelske godsdistrikt, idet hertugen af Augustenborgs godser dog udgjorde deres eget hertugelige augustenburgske godsdistrikt. 1853/54 blev godserne underkastet amts- og herredsinddelingen, og de samlede godsdistrikters funktion indskrænket til godsherrerens ikke-offentlige anliggender (det hertugelige augustenburgske distrikt blev samtidig ophævet).</p> <p>I Nordslesvig fandtes forholdsvis få adelige godser, som lå spredt over hele landsdelen, imidlertid med tyngdepunkt i Sundeved- og Als-området. Betydningsfulde godser som Schackenborg, Trøjborg eller Gram lå derimod fjernt fra de østlige landsdeles godsdistrikter. Store lukkede godsdistrikter som i det østlige Angel, på halvøen Svans eller i Dänischwohld eller i det østlige Holsten fandtes ikke i Nordslesvig. Efter 1867 dannede godserne fortsat en særgruppe blandt kommunerne (ligeledes kaldet godsdistrikter – Gutsbezirke), men mange af de hidtil afhængige ejerlave blev til selvstændige landkommuner. Godsdistrikterne var underordnet landkredsene. Da forvaltningen i Nordslesvig 1920 blev tilpasset til de danske forhold, blev godsdistrikterne indlemmet i sognekommunerne. Syd for den nuværende statsgrænse blev godsdistrikterne ophævet og omdannet til landkommuner få år senere. De fleste godser fortsætter imidlertid som private store gårde, ikke sjældent i de samme familiers besiddelse igennem flere århundreder.</p>		
Litteratur om arkivet/arkiverne		
<p>Danske Slotte og Herregårde. 2. udg. Bd. 16: Sønderjylland. Kbh. 1967.</p>		
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold		
<p>Godsarkivernes centrale kilder er jordebøgerne med fortegnelser over godsernes underliggende gårde og huse i de enkelte landsbyer, fæsteprotokoller med fortegnelser over udstedte fæstebreve, godsregnskaber o.m.a.. De større godsarkiver indeholder desuden mange af de sager, man ellers kan finde i offentlige arkiver som retsbetjent-, herredsfogderi- og landkommunearkiver. Desuden findes der sager om patronatskirkerne og ret mange sager af privat karakter som f. eks. godsejernes eller godsinspektørernes korrespondance.</p>		

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	De augustenborgske og gråstenske godser	1585-1889	295
2	Gram og Nybøl godser	1585-1926	570
3	Grevskabet Reventlow-Sandbjerg	1725-1954	78
4	Schackenberg	1542-1981	1054
5	Søgård og Årtoft godser	(1344-)1649-1906	355
6	Grøngrøft	1827-1830	1
7	Kiding	1829-1889	2
8	Ladegård	1750-1923	28
9	Lindeved	1535-1796	3
10	Revsø	1777-1930	12
11	Rønhave	1811-75	1
12	Skovbølgård	1640-1771	1
13	Sølvig	1477-1581	1
14	Stenderupgård	1544-1873	3
15	Stoltelund	1724-1920	1
16	Trøjborg	1544-1858	69
17	Årup	1859-1897	5

Noter

Se også retsbetjentarkiverne, hvor arkivalierne fra godsernes selvstændige retsudøvelse skal søges.

De talrige kort fra godsarkiverne (alene 134 fra Schackenberg) findes i landsarkivets kortsamling (se denne). Desuden findes sager vedrørende godserne i de pågældende amts- og landrådsarkiver og desuden i enkelte personarkiver. Nogle af de ældste sager fra godsarkiverne findes i pergamentsamlingen (se denne), således fra Stenderupgård 20 pergamenter fra 1500- og 1600-tallet. De fleste sager vedr. Lindeved gods og dets spredte ejendomme findes i Landesarchiv Schleswig-Holstein (Abt. 167.4).

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	De augustenborgske og gråstenske godser. Aabenraa 1978.	Trykt
2	Gram og Nybøl godser. Aabenraa 1976.	Trykt
3	Sandbjerg godsarkiv – grevskabet Reventlow. Aabenraa 1998.	Trykt
4	Schackenberg godsarkiv. Aabenraa 1996.	Trykt
5	Søgård og Årtoft godser. Aabenraa 1976.	Trykt
6-17	Mindre godsarkiver. Aabenraa 1978.	Trykt

Private arkivskabere	Koge		(1575) 1665-1934
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>En kog var et stykke inddiget marskland, som blev styret af et interessentselskab, der både stod for selve inddigningen og siden for digernes vedligeholdelse, afvanding m.m. For at fremme beskyttelsen af kystlandet blev der fra 1600-tallet udstedt privilegier til de interessentselskaber, som anlagde nye koge. Disse oktrojer gav bl.a. kogene selvstændig forvaltning og jurisdiktion, skattefrihed i en periode m.m. De større landejere i kogene valgte en kogsinspektør, som varetog de administrative, juridiske og politimæssige funktioner.</p>			
Administrativ inddeling			
<p>De oktrojerede koge dannede selvstændige administrative enheder og var indtil 1853/54 ikke underlagt amts- og herredsinddelingen. Nord for den nuværende grænse gjaldt det dog kun Rudbøl- og Gl. Frederikskog, som imidlertid forblev selvstændige kommuner indtil 1920. De ikke-oktrojerede koge i Tøndermarsken var derimod i ringere grad selvstændige enheder og var lige fra starten faste dele af de pågældende amter og herreder. De nordslesvigske koge hørte desuden under det 1. slesvigske digebånd.</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
<p>Arkiverne indeholder ret forskellige sager som jordebøger, licitationsprotokoller, digeregistre, regnskabssager, politijournaler, forsamlingsprotokoller.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Frederikskog	(1652-)1727-1879	72
2	Højerkog	(1623-)1707-1912	14
3	Kærherred og Gudskog	1851-1880	1
4	Møgeltønderkog	(1576-)1665-1912	14
5	Rudbølkog	(1667-)1697-1898	44
6	Slogsherredskog	1696-1917	1
7	Tønder Bykog	1812-1934	11
8	Ubjergkog	(1658-)1728-1903	3
Noter			
<p>Sager vedr. Møgeltønderkog findes desuden i Schackenborg godsarkiv (se godsarkiver). Retsakter, skyld- og panteprotokoller, skifte- og konkurssager samt andre juridiske sager fra kogene findes i retsbetjentarkiverne (se s. disse. Kogssager findes desuden i Tønder amtsarkiv. Flere kogssager findes desuden i Landesarchiv Schleswig-Holstein og i Kreisarchiv Nordfriesland.</p>			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-8	Kogsarkiver. Aabenraa 1999.	Utrykt på læsesal	

Private arkivskabere:

Foreninger og institutioner

Private arkivskabere	Foreninger og institutioner
Indledning	
<p>Siden sin åbning i 1933 har Landsarkivet for Sønderjylland lagt stor vægt på de private forenings- og institutionsarkiver. Det drejede sig i begyndelsen navnlig om at sikre de bevarede papirer fra de mange danske foreninger i nationalitetskampen, f.eks. Vælgerforeningen for Nordslesvig, Sprogforeningen og Den nordslesvigske Skoleforening/Sønderjydsk Skoleforening. Men også fra de andre samfundsområder er der gennem årene blevet indsamlet et stort antal foreningsarkiver. Efter grundlæggelsen af de mange lokalhistoriske arkiver siden 1970'erne tager indsamlingen navnlig sigte på foreninger og institutioner, der har haft en betydning for hele den sønderjyske region eller større dele deraf, mens arkiver fra foreninger med et snævrere lokalt virke gerne henvises til de lokalhistoriske arkiver.</p>	
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold	
<p>Indholdet af de private forenings- og institutionsarkiver veksler i sagens natur fra arkiv til arkiv. Centrale kilder er gennemgående i såvel de store som de små foreninger forhandlingsprotokoller for generalforsamlingen og bestyrelsen, vedtægter, årsberetninger og årsregnskab samt medlemslister og programmer for arrangementer. Dertil kommer ofte en større eller mindre korrespondance. Andre kildetyper, som typisk findes i de større foreningers arkiver, er trykte cirkulærer til tillidsmænd, fortegnelser over tillidsmænd, trykte medlemsblade og ikke mindst sagligt ordnede sager i henhold til foreningens formål, f.eks. ansøgninger om støtte til ophold på højskoler i Danmark, om lån til køb af landejendomme, udgivelse af bøger o.m.a. En udtømmende indholdsbeskrivelse vil imidlertid aldrig kunne gives; dertil er materialet for alsidigt – og rigtholdigt.</p>	
Arkivfortegnelser og opbevaring	
<p>Nedenstående gives en fortegnelse over samtlige private forenings- og institutionsarkiver i landsarkivets samlinger. En nærmere beskrivelse af de enkelte arkivers indhold må findes i de forskellige former for fortegnelser, der findes til de private forenings- og institutionsarkiver. Det kan dreje sig om:</p>	
<p>TR = Trykte fortegnelser. Sådanne er udarbejdet for flere af de større og vigtigere arkiver UTF = Utrykte fortegnelser. Omfatter ligeledes større og vigtigere arkiver. Findes på læsesalen. SK = Seddelkartotek. Alle arkiver er som minimum fortegnet i et seddelkartotek på læsesalen. ALF = Afleveringsfortegnelser. Et mindre antal er udelukkende beskrevet ved afleveringsfortegnelserne, der findes i magasinet. Seddelkartotekskortene vil henvide hertil. UR = Nogle få private forenings- og institutionsarkiver er endnu uordnede og uregistrerede. S = En række helt små arkiver opbevares samlet i "samlepakker".</p>	
<p>NB: En trykt fortegnelse over samtlige de foreningsarkiver, som indtil 1995 var afleveret til landsarkivet og de lokalhistoriske arkiver i Sønderjyllands amt og Sydslesvig med nærmere angivelse af indholdet er:</p>	
<p><i>Foreningsarkiver fra Sønderjyllands Amt og Sydslesvig, I-II, Aabenraa 1998.</i></p>	
<p>Heri findes også henvisninger til foreningssager i by- og landrådsarkiverne.</p>	

Foreningstyper

Foreninger med politiske og holdningsprægede formål:

- Danske nationalpolitiske foreninger s. 222
- Tyske nationalpolitiske foreninger s. 224
- Soldater- og marineforeninger s. 225
- Kvindeforeninger s. 226
- Kirkelige foreninger s. 226
- Vælgerforeninger m.v. s. 227
- Kommunalpolitiske foreninger, borgerforeninger og selskabelige foreninger s. 228
- Sognerådsforeninger s. 229
- Forsamlingshuse s. 229

Foreninger med sociale formål:

- Begravelseskasser m.v. s. 230
- Hjælpekasser, understøttelsesforeninger og enkekasser s. 230
- Afholdsforeninger s. 230
- Sygeplejeforeninger s. 231
- Sygekasser s. 231
- Velgørende foreninger m.v. s. 233
- Bygge-, bolig-, ejer- og lejerforeninger s. 233
- Brandforsikringsforeninger s. 234
- Frivillige brandværn s. 234
- Haglskade- og husdyrforsikringsforeninger s. 235
- Sociale interesseorganisationer og institutioner s. 235

Foreninger med kulturelle og uddannelsesmæssige formål:

- Biblioteks- og læseforeninger s. 236
- Foredragsforeninger og videnskabelige selskaber s. 236
- Teaterforeninger s. 236
- Sang- og musikforeninger s. 237
- Husflidsforeninger s. 237
- Højskoler og uddannelsesinstitutioner s. 237
- Elev- og forældreforeninger s. 237
- Andre kulturelle foreninger (historiske foreninger, lytter- og seerforeninger, oplysningsforbund, studiekredse, kunstforeninger, filmklubber, foreninger for internationalt samarbejde og fred, andre) s. 238

Ungdoms- og idrætsforeninger:

- Ungdomsforeninger, landbougdom, spejderkorps s. 239
- Idrætsforeninger s. 240
- Gymnastikforeninger s. 240
- Ringriderkorps og rideklubber s. 241
- Sejlkubber s. 241
- Skytteforeninger, skydeselskaber s. 241

Interesse- og faglige organisationer:

- Erhvervsforeninger generelt s. 241
- Embedsmandsforeninger s. 241
- Lærerforeninger s. 242
- Håndværkerforeninger s. 242
- Brancheorganisationer s. 243
- Liberale erhverv s. 243
- Arbejder- og fagforeninger s. 243
- Landbo- og husmandsforeninger s. 244
- Fiskeriforeninger s. 245
- Husholdningsforeninger s. 245
- Hesteavlereforeninger s. 245
- Kvæg- og fåreavlereforeninger s. 245
- Kontrolforeninger s. 245
- Mejeristforeninger s. 246

Produktions- og forsyningsforeninger:

- Mergel- og jordforbedringsselskaber s. 246
- Dyrkningsforeninger s. 246
- Haveforeninger s. 247
- Jagt- og skovbrugsforeninger s. 247
- Maskinstationer s. 247
- Mejeriforeninger s. 247
- Andelsmejerier s. 247
- Andelsslakterier o.l. s. 249
- Brugsforeninger s. 250
- Frysehuse s. 250
- Lokalforeninger, gødnings-, grovvare- og foderstofforeninger s. 250
- Elektricitetsværker s. 250
- Vandværker s. 250
- Telefonselskaber s. 251

Forskellige foreninger s. 251

Kredit- og pengeinstitutter s. 252

Arkivoversigt

Danske nationalpolitiske foreninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regist- rering
Den slesvigske Forening (I) Anm.: Se Rødding Højskole, nr. 253/254	1843-1867	1		SK
Den slesvigske Forening (II) Anm.: Overdirektionen i Flensborg og filialforeningen for Gråsten og omegn (fra 1851 Den danske Forening for Gråsten og Omegn)	1849-1852	5	1	SK
Sprogforeningen (Foreningen til det danske Sprogs Bevarelse i Nordslesvig)	1883-1995	275	2+acc. 358	TF
Sprogforeningens bogsamling i Ullerup by	1907-1914	1	3	SK
Vælgerforeningen for Nordslesvig	1888-1921	42	4	TF
Nordslesvigsk Arbejdersekretariat, Vælgerforeningens Oplysningskontor	1908-1915	17	4	TF
Jernfondet	1902-1917	15	4+acc. 403	TF
Aabenraa Valgkomité	1896-1912	2	4	TF
Aabenraa Valgkontor	1919-1920	17	4	TF
Haderslev Valgkontor	1919-1920	7	4	TF
Sønderborg Valgkontor	1919-1920	1	4	TF
Den nordslesvigske Skoleforening/Sønderjydsk Skoleforening	1892-1990	211	5+ acc. 252 og 292	TF
Tinglevudvalget af 1946 vedr. skoleforholdene i de nationalt blandede egne	1946	1	6	SK
De unges Udvalg	1905-1913	1	7	SK
Nordslesvigsk Kreditforening	1909-1919	37	8	SK
Landeværnet (af 1913)	1913-1924	7	9	SK
Udstykningsforeningen for de sønderjyske Landsdele Anm.: Se også under landbo- og husmandsforeninger, acc. 341.	1921-1962	14	10	SK
Landeværnet (af 1927)	1926-1999	295	11, acc. 497 og 449	UTF
Starup Sogneværn	1927-1938	1	12	SK
Hammelev Sogneværn	1927-1929	1	acc. 109	SK
Foreningen til erhvervelse af tabte hjem i Nordslesvig Anm.: Formålet var at vinde gårde tilbage til de familier, som havde mistet dem på tvangsauktion	1931-1933	1	13	SK
Sønderjydsk Laanefond H. K. K. Haderslev (P. A. Callø)	1939-1955	3	acc. 20	SK
Seksmandsudvalget Anm.: Repræsentanter for de store nationale foreninger.	1927-1946	2	14	SK
Grænseområdets Danske Samfund/De sønderjyske Danske Samfund. Hovedorganisationen og lokalafdelinger i Haderslev østeramt, Haderslev vesteramt, Hoptrup, Nustrup, Skodborg, Tyrstrup, Starup, Aabenraa by og amt, Ensted, Gråsten, Hellevad, Holbøl, Løjt, Sønderborg by og amt, Tønder by og amt, Burkal, Emmerlev, Roager, Ubjerg.	1933-1976	34	15 + acc. 379	SK
Aabenraa Ungdomshjem/Aftenhjem/Klub 49 (Opr. og støttet af Danske Samfund i Aabenraa)	1935-1986	3	acc. 100	SK
Bovrup-Varnæs Danske Samfund: Se Jens Chr. Laursens privatarkiv				
Døstrup Sogns Danske Samfund	1940-1947	1	acc. 160	SK

Bjolderup Sogns Danske Samfund		S	acc. 338	SK
Øster Løgum Sogns Danske Samfund	1933-1968	S	acc. 282	SK
Sønderborg Bys Danske Samfund	1941-1948	1	acc. 344	SK
Oktoberforeningen Anm.: Se Danske Samfund, Sønderborg amt				
Broager danske Foreningers Samråd	1930	1	acc. 41	SK
Dansk Samråd Anm.: Sammenslutning af sønderjyske rigsdagsmænd, partiformænd, redaktører og repræsentanter for de nationale foreninger.	1939-1945	1	16	SK
De nationale foreningers samarbejdsudvalg	1955-1980	8	17	SK
Redaktør Jessens Mindelegat	1911	1	18	SK
Den sønderjydske Fond	1916-1972	565	19	SK
H. P. Hanssens Mindefond	1936-1986	30	20+acc. 461	SK
Dansk Kultursamfund	1951-1991	16	acc. 5, 397	SK
Gymnasielærernes Fadderskab for dansk skole i Sydslesvig	u. år	2	acc. 119	SK
Komiteen af 1964 for støtte til danske børnehaver i Sønderjylland	1954-1976	2	21	SK
Modstandsbevægelsens Region III	1945-1948	48	22	SK
Modstandsbevægelsen i Aabenraa, kontoret for særlige anliggender	1945-1948	6	23	SK
Modstandsbevægelsen i Tønder	1945-1946	28	24	SK
Modstandsgruppen på Tingleveggen	1943-1945	S	acc. 350	SK
Aabenraa-Kredsen af 15. august 1940 med Aabenraa-Fonden, Slesvigeren og Sydslesvigsk Frihedsfond	1940-	9	acc. 31, 395	SK
Komiteen vedr. oprettelsen af et monument for P. Hiort Lorenzen i Haderslev	1920-1929	1	25	SK
Fadderskabsudvalget for Hjordkær sogn	1936-1947	3	26	SK
Andelsselskabet Dybbøl Mølle Anm.: Fra 1920 selvejende institution.	1905-1981	4	27+acc. 261	SK
Komiteen til erhvervelse af Dybbøl Skanser	1922-1923	7	28	SK
Komiteen for de danske faldnes grave i Ullerup	1866	1	acc. 54	SK
Det unge Grænseværn, hovedforeningen	1933-1995	14	acc. 23, 345	SK
Det unge Grænseværn, Haderslev amt	1934-1945	10	acc. 62	SK
Det unge Grænseværn, Haderslev vesteramt	1935-1958	1	acc. 130	SK
Det unge Grænseværn, Tønder amt	1938-1956	5	29	SK
Det unge Grænseværn, Gråsten	1937-1945	2	acc. 443	SK
Dansk-Nordisk Ungdomsforbund (Det unge Grænseværn), Holbæk amt	1935-1967	2	30	SK
Det unge Grænseværn, Johan og Karo Weimanns Legat og Peter Marcussens Mindelegat	1966-1996	S	acc. 375	SK
Landsforeningen af besættelsestidens politiske fanger, afdelingen for Tønder amt	1946-1952	1	31	SK
Emmerlev Sogns Danske Forening	1933-1959	1	32	SK
Dansk Forening for Jydevad og Omegn	1935-1945	1	33	SK
Fadderskabsudvalget i Tønder	1936-1940	1	34	SK
Aabenraa Amts Grænseforening	1930-1985	3	acc. 270, 315	SK
Det mellemslesvigske Udvalg i Flensborg. Tillidsrådets Valgkontor	1918-1920	4	35	SK
Tredje Zones kontor i Århus og Sønderjysk Kreds af 1918	1919-1925	3	36	SK

Foreningen af 25. januar 1930 Anm.: Ydede lån til dansksindede landmænd i Mellemslesvig.	1930-1956	7	37	SK
Komiteen for Børnehjælp syd for Grænsen	1922-1925	1	38	SK
Sydslesvigsk Kultursamfund	1951-1976	29	38a	SK
Foreningen af danske sydslesvigere i Danmark	1945-1971	2	39	SK
Ejderlandets Støttekreds	1964-1977	12	40	UTF
Den slesvigske Forening (III), Fællesforeningen og Flensborgafdelingen Anm.: De danske mindretals hovedorganisation i Sydslesvig.	1920-1937	1	41	SK
Selskabet "Urnehoved"	1930-1953	1	acc. 465	SK
Slesvigsk Hjælpefond	1923	S	acc. 481	SK
Dansk Skoleforening, Flensborg	1920-1954	6	42	SK
Dansk Generalsekretariat, Flensborg	1928-1946	1	43	SK
Selskabet Aabenraa fadderskab for Tønning	1946-1992	3	44+acc. 342	SK
Sønderjydsk Skoleforening, Kolding (S. S.)	1878-1928	5	45	SK
Januarforeningen af 1908 Anm.: Hjemsted i København, formålet var at modarbejde ensidig orientering om dansk kultur og åndsliv og støtte nationale opgaver.	1929-1951	2	46	SK
Stift Rosenborg, Börnsen, Bergedorf ved Hamborg Anm.: Alderdomshjem for gamle danskere i Tyskland.	1932-1982	97	47+acc. 249	SK
Foreningen Slesvigshus	1932-1940	1	acc. 47	SK
Landsforeningen Højskamling, Københavns afdeling	1917-1918	S	acc. 322	SK

Tyske nationalpolitiske foreninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Den slesvig-holstenske patriotiske Forening	1845-1850	S	acc. 296	SK
Deutscher Verein für das nördliche Schleswig	1896	1	48	SK
Deutscher Verein für das nördliche Schleswig (Nordmarkverein), Ortsabteilungen Apenrade og Hellewadt. Anm.: Se også acc. 86, Vereinigung für Volksunterhaltung in Apenrade.	1903-1914	2	49	SK
Deutscher Verein für das nördliche Schleswig (Nordmarkverein), Ortsabteilung Hadersleben	1891-1914	1	acc. 6	SK
Deutscher Ausschuss für das Herzogtum Schleswig. Anm.: Se kredsskoleinspektør Schachts arkiv	1919			
Gemeinnützige Kleinsiedlungsgenossenschaft Hadersleben Anm.: Formålet var bosættelse af tysksindede småbrugere.	1910-1918	9	50+acc. 378	SK
Der Arbeitsausschuss des "Eisernen Landsturmmannes des Kreises Sonderburg" Anm.: Som led i indsamlingen af midler til krigsformål rejste udvalget en træstatue i Sønderborg, hvori der for hvert bidrag blev slået et søm.	1915	1	51	SK
NB! Se også gruppen: Det tyske mindretals arkiver 1920-1945				

Soldater- og marineforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Den 8.de Linie-Infanteri Bataillons Messe og den ved siden heraf stående Forening, Flensborg	1853	1	52	SK
Foreningen "Danske Civillfanger 1914"	1920-1966	S	acc. 335	SK
Foreningen af Dansksindede Sønderjyske Krigsdeltagere 1914-1918 (D.S.K.). Hovedforeningen og afdelinger i Haderslev vesteramt, Halk, Hoptrup, Vonsbæk, Aabenraa, Bedsted, Felsted-Varnæs-Bovrup, Gråsten, Sønderborg, Burkal, Tønder, Fyn, Århus,	1936-1980	27	53	SK
Foreningen af Dansksindede Sønderjyske Krigsdeltagere 1914-1918 (D.S.K.). Hovedforeningen	1931-1990	6	acc. 108, 122, 303, 331, 354	SK
D.S.K. Løjt	1941-1984	1	acc. 24	SK
D.S.K. Rise m.fl. sogne	1940-1982	1	acc. 26	SK
D.S.K. Ketting-Augustenburg	1940-1984	1	acc. 35	SK
D.S.K. København og Omegn	1942-1986	2	acc. 68, 314	SK
D.S.K. Sønderborg amtskreds	1936-1987	5	acc. 107	SK
D.S.K. Aabenraa	u. år	1	acc. 113	SK
D.S.K. Starup	1943-1989	1	acc. 127	SK
D.S.K. Aabenraa amt	1938-1988	1	acc. 132	SK
D.S.K. Holbøl sogn	1937-1989	1	acc. 133	SK
D.S.K. Lysabild sogn	1941-1989	1	acc. 143	SK
D.S.K. Øsby	1937-1973	1	acc. 191	SK
D.S.K. Tønder amt	1939-1990	1	acc. 268	SK
D.S.K. Ensted sogn	1943-1993	1	acc. 316	SK
D.S.K. Sønderborg	1987-1994	S	acc. 332	SK
D.S.K. Ballum	1939-1976	S	acc. 333	SK
D.S.K. Løgumkloster		2	acc. 354	SK
D.S.K. Roager	1938-1977	1	acc. 452	SK
D.S.K. Vedsted	1937-1984	1	acc. 475	SK
D.S.K. Fredericia	1945-1974	1	acc. 476	SK
Aurillac-foreningen Anm.: Forening af dansksindede krigsfanger i Frankrig.	1919-1974	9	54	SK
Feltham-foreningen Anm.: Forening af dansksindede krigsfanger i England.	1914-1975	3	55	SK
Foreningen af forhenværende krigsfanger i Rusland	1936-1971	3	56	SK
Foreningen for sønderjyske Krigsbeskadede og Faldnes Efterladte. Hovedbestyrelsen og lokalafdelinger for Haderslev, Toftlund, Skodborg, Bolderslev, Hjorkær, Løjt Uge, Sønderborg amt, Sønderborg by, Vester Sottrup	1920-1982	25	acc. 25, 326, 327, 363, 478	SK
Sønderjylland-Århus komiteen 11.11. kl. 11 Anm.: Formålet var at markere våbenstilstanden 11. nov. 1918.	1988-1991	S	acc. 334	SK
Slesvigske Fodregiments soldaterforening, sydjysk afd.	1945-1988	1	acc. 361	SK
Kampfgenossen- und Kriegerverein am Kleinen Belt. Se Geselliger Verein am Kleinen Belt, nr. 94				
Kampfgenossen-Verein Alsen-Sundewitt	1890-1919	1	57	SK
Der Kriegerverein für den Sundewitt	1897-1913	1	58	SK
Verein ehemaliger Königin Füsiliere, Sønderborg	1900-1903	1	59	SK

Deutscher Flottenverein Kreis Sonderburg, Deutscher Flottenverein für Sonderburg und den südlichen Teil Alsens	1899-1918	1	60	SK
Deutscher Flottenverein in Sundewitt	1903-1917	1	61	SK
Marine Verein für den Kreis Sonderburg	1907-1919	1	62	SK
Kriegerverein auf Röm	1896-1911	1	63	SK
Kriegerverein zu Hoyer	1888-1919	4	64	SK
Verein ehemaliger deutscher Soldaten Apenrade	1921-1943	1	acc. 112	SK
Tysk underofficersforening i Tønder	1942-1944	1	acc. 234	SK

Kvindeforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regist- strering
Den nordslesvigske Kvindeforening	1910-1974	5	65	SK
Dansk Kvindesamfund, Aabenraa	1950-1957	1 og S	66, acc. 176	SK
Danske Kvinders Beredskab, Sønderborg	1940	S	acc. 489	SK
Aabenraa Kvindegruppe	1977-1985	1	acc. 140	SK
Danske Kvinders Slesvigske Forening	1943-1994	2	acc. 186 og 276	SK

Kirkelige foreninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Den sønderjyske Menighedsrådsforening Anm.: senere Den Sønderjyske Forening af Menighedsråds- medlemmer.	1924-1978	5	acc. 21	SK
Udvalg for Kristelig virksomhed i Nordslesvig	1894-1925	1	67	SK
Udvalget for den sønderjyske Kirkesag Anm.: Udvalg i kongeriget til støtte for frimenighederne i Sønderjylland.	1897-1933	2	68	SK
Landesverein für Innere Mission in Schleswig-Holstein	1910-1920	1	acc. 68a	SK
Kirkelig forening for indre mission i Nordslesvig	1902-1920	1	69	SK
Fællesforbundet af kristelige Ungdomsforeninger i Nordslesvig (KFUM & K)	1907-1920	1	70	SK
KFUM & K i Sønderjylland	1949-1989	9	acc. 289 og 504	SK
KFUM & K i Løgumkloster	1936-1973	S	acc. 288	SK
KFUM & K i Aabenraa	1921-1965	2	acc. 394	SK
KFUM & K, Aabenraa og Tønder Kreds	1942-1998	5	acc. 399	SK
KFUM & K, Haderslev	1933-1990	5	acc. 438	SK
Nationalfondet af 1918 til anskaffelse af kirkeklokker til Sønderjylland.	1918-1932	14	71	UTF
Det sønderjyske Salmebogsudvalg	1933-1942	2	72	SK
Haderslev Bibelforening	1838-1917	1	73	SK
Kirkeligt Samfund for Haderslev og Omegn/Haderslev Frimenighed Anm.: Se præstearkiver.				
Haderslev og omegns danske Præstekonvent	1940-1967	1	74	SK
Bovlund Frimenighed Anm.: Se L. B. Poulsens privatarkiv og præstearkiver				
Rødding Frimenighed Anm.: Se præstearkiver				

Aabenraa Frimenighed Anm.: Se præstearkiver				
Foreningen St. Jørgen, Aabenraa	1922-1959	7	75	SK
K.F.U.M.'s pensionat, Aabenraa	1932	1	76	SK
Det vestslesvigske Genforeningskonvent	1922-1972	S	acc. 285	SK
Aabenraa Amts Grundtvigske Lærer- og Præstekonvent			acc. 381	SK
"Det lille konvent" i Tønder Provsti	1939-1995	S	acc. 473	SK
Kristelig Forening til Bistand for Børn og Unge, Udvalget for Tønder amt	1927-1967	1	acc. 93	SK
Missionsverein für Apenrade und Umgegend	1913	S	acc. 458	SK
Gustav-Adolf Verein, Sønderborg afdeling	1867-1918	1	77	SK
Sundeved Frimenighed Anm.: Se præstearkiver				
Præsteforening for Tønder by og Herred	1848	1	78	SK
Forening for mænd og ynglinge i Scherrebek	1884-1891	1	79	SK
Skærbæk Frimenighed	1898-1984	5	79a og acc. 402	SK
Frimenigheden i Visby	1894-1931	1	80	SK
Indre Mission i Løgumkloster	1912-1937	2	81	SK
Kristelig lytterforening for Tinglev og Omegn	1930-1949	1	82	SK
Kirkeligt Samfund for Flensborg og Omegn	1905-1921	8	83	SK

Vælgerforeninger m.v.

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
De samvirkende venstrevælgerforeninger i Sønderjylland	1924-1994	6	84 acc. 262, acc. 460	SK
Venstres Ungdom i Sønderjyllands Amt	1960-1978	1	85	SK
Venstreforeningen i Ensted sogn	1927-1963	1	86	SK
Venstres Vælgerforening i Augustenborg kredesen	1939-1969	2	87	SK
Venstre-Vælgerforeningen i Aabenraa by	1924-1964	2	acc. 7	SK
Venstres Ungdom for Haderslev Østeramt	1934-1937	1	acc. 10	SK
Venstre-Vælgerforeningen i Bov sogn	1945-1980	1	acc. 80	SK
Holbøl Sogns Venstrevælgerforening	1939-1956	1	acc. 81	SK
Løjt sogn Venstreforening	1945-1971	1	acc. 94	SK
Venstre i Løgumkloster og den sønderjyske storkreds	1924-1948	4	acc. 142	SK
Venstres Kvinder i Sønderjylland	1946-1978	1	acc. 263	SK
Socialdemokratisk Kredsorganisation for Aabenraa Valgkreds	1937-1966	2	87a	SK
Socialdemokratisk Forening, Aabenraa Anm.: Opr. Allgemeiner Arbeiterverein für Apenrade und Um- gegend, senere og indtil 1920 Sozialdemokratischer Ortsverein.	1901-1995	15	88 og acc. 434	SK
Socialdemokratisk Forening i Felsted, Kvindeudvalget	1958-1976	1	89	SK
Socialdemokratisk Forening i Kliplev sogn	1929-1972	1	89a	SK
Socialdemokratisk Forening i Løjt, Kvindeudvalget	1947-1972	1	89b	SK
Løjt sogns socialdemokratiske Forening	1940-1978	1	acc. 32	SK
Ensted Sogns socialdemokratiske Forening	1928-1979	1	acc. 85	SK
Danmarks socialdemokratiske Ungdom (DSU), Sønderjyllandskredsen og afdelinger i Broager, Felsted- Bovrup-Varnæs, Gråsten-Rinkenæs, Haderslev, Kliplev, Over Jerstal, Sommersted, Svenstrup og Aabenraa	1924-1958	3	acc. 123	SK

Danmarks socialdemokratiske Ungdom (DSU), Aabenraa afdeling	1931-1960	2	se nr. 88	SK
Den konservative kredsorganisation i Løgumklosterkredsen	1944-1980	1	acc. 1	SK
Augustenborg kredsens konservative Vælgerforening	1930-1970	2	acc. 30	SK
Den konservative Vælgerforening for Christiansfeld, Tyrstrup og Aller sogne	1920-1965	1	acc. 183	SK
Konservativ vælgerforening i Møgeltønder	1923-1926	1	acc. 232	SK
Aabenraa radikale Vælgerforening	1934-1985	2	acc. 189	SK
Aabenraa-kredsens radikale Venstre	1957-1981	1	acc. 190	SK
Retsforbundet i Sønderjylland	1934-1996	3	acc. 97 og acc. 388	SK
Dansk Samling, Aabenraa kreds	1938-1943	1	acc. 297	SK
Dansk Samling, Sønderborg afdeling	1939-1963	1	acc. 511	SK
DNSAP Barved og Ellum Sysler	1943-1944	1	acc. 293	SK
SA-Sønderjylland, medlemskartotek	u. år	1	acc. 462	SK
Aabenraa Kommunalforening Anm: Dansk borgerlig vælgerforening.	1919-1951	5	90	SK
Dansk kommunal vælgerforening udenfor partierne, Aabenraa	1950-1969	1	91	SK
Kommunalforeningen i Sønderborg Anm: Dansk borgerlig vælgerforening.	1919-1933	1	92	SK

Kommunalpolitiske foreninger, borgerforeninger og selskabelige foreninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Kommunalforeningen i Haderslev (Byggeselskabet Haderslev Forsamlinghus G. m.b.H.) Anm.: Den danske politiske organisation i Haderslev.	1910-1920	1	93	SK
Geselliger Verein am Kleinen Belt (Vilstrup, Hoptrup, Halk og Øsby sogne	1920-1934	1	94	SK
Øster Lindet sogns selskabelige Forening	1894-1898	1	95	SK
Foreningen Harmonie (Gesellschaft der Harmonie), Aabenraa	1824-1862	1	96	SK
Concordia, Aabenraa Anm.: Liberal, slesvig-holstensk klub.	1835-1873	1	97	SK
Frederiksklubben, Aabenraa Anm.: Dansk selskabelig forening.	1848-1950	5	98	SK
Aabenraa Sømandsforening	1886-1933	1	99	SK
Apenrader deutscher Bürgerverein	1908-1920	1	100	SK
Apenrader Bürgerverein	1921-1934	1	101	SK
Aabenraa Forskønnelsesforening	1896-1911	1	102	SK
Selskabelig Forening for Jordkær og Omegn	1909-1931	1	103	SK
Holebüll Klubforening	1884	1	104	SK
Rødekro Borgerforening	1956-1974	1	105	SK
Dansk Selskabelig Forening for Øster Løgum sogn	1923-1933	1	acc. 59	SK
Borgerforeningen i Sønderborg	1857-1975	2	106, acc. 324	SK

Handwerker-Bürgerverein in der Stadt Sonderburg Anm.: Se nr. 324.				
Broager Sogneforening	1867-1883	1	107	SK
Deutscher geselliger Verein Wodder	1901-1908	1	108	SK
Rødekro Nørkleklub	1970-1979	S	acc. 169	SK
Aabenraa Nørkleklub	1963-1992	3	acc. 181	SK
Løjt Lands Borgerforening	1966-1996	1	acc. 377	SK

Sognerådsforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Haderslev amts Sognerådsforening	1921-1970	7	109	SK
Sønderborg amts Sognerådsforening	1921-1970	4	110, acc. 425	SK
Aabenraa amts Sognerådsforening	1921-1970	1	acc. 42	SK
Sognerådsforeningen for Tønder amt	1921-1970	1	acc. 156	SK
Kommuneforeningen i Sønderjyllands amt	1970-1974	1	acc. 43	SK

Forsamlingshuse

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Sønderjysk Forsamlingshusforening	1979-1980	1	111	SK
Byggeselskabet Haderslev Forsamlingshus Anm.: Se Kommunalforeningen, nr. 93.				
Andelsselskabet Frem, Christiansfeld	1892-1957	1	112	SK
Forsamlingshuset Røddinghus Anm.: Se H. D. Kloppenborg-Skrumsagers privatarkiv.				
Folkkehjem, Aabenraa Anm.: Se også Sprogforeningens arkiv samt privatarkiver for Jacob Petersen og sagførerne Jensen, Aage Brink og Aage Lorentzen.	1922-1953	3	113, acc. 279	SK
Andelsselskabet (aktieselskabet) Hjordkjær Forsamlingshus (Hjordkær Landbohjem)	1909-1953	3	114	SK
Forsamlingsgården Sundevad (andelsselskab, aktieselskab), Vester Sottrup	1910-1968	3	115	SK
Andelsselskabet Slogs Herreds Hus, Bylderup	1909-1973	1	116	SK
Døstrup Forsamlingshus	1906-1974	1	117	SK
Andelsselskabet Hostrup Sogns Forsamlingshus, Jejsing	1908-1941	3	118	SK
Andelsselskabet Jyndevad Forsamlingshus	1929-1949	1	119	SK
Nørre Løgum Sogns Forsamlingshus	1933-1973	3	120	SK
Andelsselskabet Tønderhus	1919-1968	7	121	SK
Kastvrå Forsamlingshus	1908-1967	1	acc. 71	SK
Bedsted sogns forsamlingshus/Foreningen af Danske i Bedsted sogn	1936-1969	2	acc. 95	SK
Vester Sottrup forsamlingshus	1898-1911	1	acc. 98	SK
Andelsselskabet Skrædderklinten, Skærbæk	u. år	S	acc. 161	SK
Andelsselskabet Sønderjyllandshallen, Aabenraa	1939	S	acc. 165	SK
Møgeltønderhus	1907-1931	1	acc. 228	SK
Jægerup forsamlingshus		1	acc. 233	SK
Løjt sogns forsamlingshus	1930-1992	5	acc. 271	SK

Begravelseskasser m.v.

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Haderslev Købmænds Lig-kompani	1776-1848	1	122	SK
Gråsten Ligvogns- og Begravelseskasse	1858-1971	20	122a	SK
Sønderborg skyttelaugs Begravelseskasse	1841-1919	2 S	123 acc. 502	SK
Ubjerg sogns Liglagenlaug	1764	1	124	SK
Ligbrændingsforeningen, sydjysk afd., Aabenraa	1934-1992	1	acc.376	SK

Hjælpekasser, understøttelsesforeninger og enkekasser

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Haderslev Forsørgelses-Institut	1801-1857	2	125	SK
Understøttelsesforeningen i Haderslev	1941	1	126	SK
Unterstützungsverein Haderslebener Handwerker Anm.: Se Deutscher Handwerkerverein zu Hadersleben, nr. 320.				
Aabenraa Sømandskasse af 1839	1839-1950	10	127	SK
Foreningen Alderstrøst, Aabenraa	1880-1923	1	128	SK
Spareklubben Julens Glæde, Aabenraa	1910-1971	1	acc. 72	SK
Julens Glæde, Felsted	1987-1998	3	acc. 513	SK
Foreningen/fonden Alderstrøst, Aabenraa	1880-1998	3	acc. 440	SK
Slagtermestrenes understøttelsesforening, Aabenraa Anm.: Se Slagtermesterforeningen for Aabenraa og Omegn, acc. 118.				
Understøttelseskassen for Købmænd i Sønderborg	1864-1909	1 S S	129, acc. 484, acc. 503	SK
Løjt sogns Almissekasse	1829-11983	1	acc. 8	SK
Danske Undersaatters hjælpeforening på Als	1873	1	130	SK
Broager sogns hjælpekasse	1930-1933	1	131a	SK
Victoria-National-Invaliden Stiftung, Tønder amt	1867-1908	1	132	SK
Kaiser-Wilhelm-Stiftung für deutsche Invaliden, Tønder amt Anm.: Ført i samme protokol som Victoria-National-Invaliden- Stiftung, nr. 132.	1871-1882			SK
Komiteen for understøttelse til tjenstgørende militærpersoners familier i Emmerlev sogn	1863-1864	1	132a	SK
Løgumkloster Understøttelsesforening	1870-1924	2	133	SK
N. S. Krankenhilfe	1942-1944	1	acc. 27	SK
Øster Løgum sogn Spareforening Jule Glæde	1926-1971	2	acc. 164	SK

Afholdsforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Victoria Loge nr. 5 in Apenrade unter Deutschlands Grossloge II des Independent Order of Good Templars	1894-1912	2	134	SK
Independent Order of Good Templars, Loge nr. 106, Vilsbæk "Erika"	1904	1	135	SK
Independent Order of Good Templars, Loge nr. 107, Kongsmark "Lykkeligt Hjem"	1904-1921	4	136	SK

Schleswig-Holsteinischer Bezirks Verein gegen den Missbrauch geistiger Getränke, Ortsgruppe Tønder	1903-1907	1	137	SK
I.O.G.T., Aabenraa	1912-1955	1	acc. 39	SK
I.O.G.T., Asserballekov	1899-1919, 1979	1	acc. 479	SK

Sygeplejeforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Registrering
Skodborg Sygeplejeforening	1898-1904	1	138	SK
Felsted sogns Sygeplejeforening	1928-1960	2	139	SK
Hellevad-Egvad Sygeplejeforening	1906-1962	8	140	SK
Menighedssygeplejersken i Hellevad	1919-1935	1	141	SK
Dansk Røde Kors, Aabenraa afdeling	1951-1955	1	142	SK
Zweigverein vom Roten Kreuz für Ulderup und Umgegend	1908-1919	4	143	SK
Sygeplejeforeningen for Møgeltønder, Daler og Visby sogne	1899-1909	3	144	SK
Nr. Løgum sogns sygeplejeforening	1926	1	144a	SK
Zweigverein vom Roten Kreuz in Tønder	1905-1919	1	145	SK
Sygeplejeforeningen for Tønder og Omegn	1913-1920	1	146	SK
Holbøl sygeplejeforening	1932-1947	1	acc. 70	SK
Stepping-Frørup sygeplejeforening	1934-1963	1	acc. 90	SK
Fjelstrup-Aastrup-Vonsbæk sygeplejeforening	1960	1	acc. 91	SK
Ravsted sogns sygeplejeforening	1930-1955	1	acc. 74	SK
Bolderslev sygeplejestation	1920-1950	1	acc. 135	SK
Brøns sogns sygeplejeforening og menighedspleje	1927-1957	1	acc. 419	SK
Brøns-Rejsby-Hviding sygeplejeforening	1939-1956	1	acc. 420	SK
Nustrup sogns sygeplejeforening	1937-1966	1	acc. 421	SK
Vojens og omegns sygeplejeforening	1914-1970	1	acc. 420	SK
Visby sogns sygeplejeforening	1936-1960	S	acc. 468	SK

Sygekasser

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Registrering
Haderslev amt:				
Agerskovs sogns sygekasse	1921-1973	15	acc. 144	SK
Aller sogns sygekasse	1921-1969	4	146a	SK
Arrild sogns sygekasse	1921-1970	17	acc. 145	SK
Bevtoft sogns sygekasse	1934-1977	5	acc. 146	SK
Branderup sogns sygekasse	1934-1970	34	acc. 147	SK
Christiansfeld sygekasse	1970-1973	1	146c	SK
Frørup sogns sygekasse	1920-1969	2	146b	SK
Fæsted-Harreby sygekasse	1920-1962	4	147	SK
Gram-Fole sygekasse	1963-1973	1	147a	SK
Hammelev sygekasse	1920-1969	8	148	SK
Hjerndrup sogns sygekasse	1920-1968	1	148a	SK
Hoptrup sogns sygekasse	1921-1962	1	176b	SK
Hygum sygekasse	1921-1962	10	149	SK
Højrup sygekasse	1959-1970	2	149a	SK
Jegerup sygekasse	1920-1970	7	150	SK

Maugstrup sygekasse	1920-1964	11	151	SK
Nustrup sygekasse	1934-1970	4	152	SK
Oksenvad sygekasse	1921-1970	17	153	SK
Skrydstrup sygekasse	1921-1964	23	154	SK
Sommersted sygekasse	1921-1970	21	155	SK
Stepping sogns sygekasse	1931-1969	3	155a	SK
Tirslund sogns sygekasse	1920-1966	8	acc. 148	SK
Toftlund sogns sygekasse	1920-1973	119	acc. 149	SK
Tyrstrup-Christiansfeld sygekasse	1920-1969	6	155b	SK
Sammenlægningsudvalget for sygekasserne Hjerndrup, Stepping, Frørup, Taps, Vejstrup, Hejls, Aller, Fjelstrup, Moltrup-Bjærning og Tyrstrup-Christiansfeld	1969-1970	1	155c	SK
Vedsted sygekasse	1920-1963	16	156	SK
Vojens sygekasse	1932-1969	4	157	SK
Aabenraa amt:				
Egvad sygekasse	1920-1969	26	158	SK
Ensted sogns sygekasse	1932-1970	4	159	SK
Hellevad sygekasse	1921-1969	5	160	SK
Hjordkær sygekasse	1920-1969	12	161	SK
Løjt sogns sygekasse	1927-1970	2	162	SK
Rise sogns sygekasse	1920-1960	49	163	SK
Rødekro sygekasse	u. år	15	164	SK
Øster Løgum sygekasse	1921-1969	8	165	SK
Aabenraa bys sygekasse	1910-1973	13	166	SK
Sønderborg amt:				
Egen sogns sygekasse	1920-1970	1	acc. 77	SK
Havnbjerg sogns sygekasse	1920-1970	1	acc. 78	SK
Hørup sogns sygekasse	1920-1970	6	167	SK
Kegnæs sogns sygekasse	1914-1970	5	168	SK
Ketting sogns sygekasse	1930-1961	14	acc. 407	SK
Lysabild sogns sygekasse	1920-1970	4	169	SK
Nordborg sygekasse	1969	7	acc. 79	SK
Nybøl sogns sygekasse	1921-1968	6	170	SK
Oksbøl sogns sygekasse	1949-1970	1	acc. 82	SK
Sottrup sogns sygekasse	1920-1969	6	171	SK
Sundeved sygekasse	1967-1973	17	172	SK
Svenstrup sogns sygekasse	1921-1970	1	acc. 84	SK
Sydals sygekasse	1969-1973	3	173	SK
Sønderborg bys sygekasse	1920-1922	2	174	SK
Tandslet sogns sygekasse	1920-1970	3	175	SK
Ullerup sogns sygekasse	1921-1968	12	176	SK
Tønder amt:				
Ballum-Randerup-Skast sygekasse	1965-1970	3	acc. 406	SK
Brede sygekasse	1948-1973	17	acc. 408	SK
Brøns sygekasse	1920-1970	1	acc. 413	SK
Daler sogns sygekasse	1964-1970	2	acc. 106	SK
Døstrup/Mjolden sygekasse	1920-1969	2	acc. 416	SK
Emmerlev-Hjerpsted sygekasse	1924-1973	10	acc. 105	SK
Højer sogns sygekasse	1921-1973	38	acc. 104	SK
Højrup sogns sygekasse	1921-1941	1	176a	SK
Hviding sogns sygekasse	1920-1970	11	176c	SK
Møgeltønder sogns sygekasse	1882	S	acc. 469	SK

Rejsby sygekasse	1920-1970	2	acc. 412	SK
Roager sogns sygekasse	1921-1970	5	176d	SK
Rømø sygekasse	1921-1970	1	acc. 415	SK
Skærbæk sygekasse	1921-1973	4	acc. 417	SK
Skærbæk-Mjolden-Rømø Sygeplejefællesskab	1959-1968	1	acc. 418	SK
Spandet sogns sygekasse	1920-1970	9	176e	SK
Tinglev sygekasse	1920-1972	3	acc. 411	SK
Tønder sygekasse	1921-1973	2	acc. 410	SK
Visby sygekasse	1934-1970	15	acc. 409	SK
Vodder sygekasse	1952-1970	1	acc. 414	SK

Velgørende foreninger m.v.

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi-strering
Nordslesvigsk Asylforening	1899-1920	1	177	SK
Sønderjysk Hjælpefond Anm.: Opr. 1924 som social hjælpeorganisation, omdannet 1964. Herunder Tønder, Hostrup og Bedsted lokalkomiteer.	1929-1982	10	178	SK
Provinzialverband der Vaterländischen Frauenvereine in Schleswig-Holstein. Ortsgruppe Hadersleben	1873-1928	3	179	SK
Ortsgruppe Schottburg und Jels Anm.: Se Skodborg præstearkiv.	1904-1916			
Ortsgruppe Apenrade	1880-1941	4	180	SK
Ortsgruppe Hellewatt	1904-1914	1	181	SK
Ortsgruppe Oster Lügum	1902-1909	1	182	SK
Ortsgruppe Sonderburg	1915-1916	1	183	SK
Ortsgruppe Arrild	1902-1919	1	184	SK
Zweigverein des Vaterländischen Frauenvereins für den Kreis Sonderburg	u. år	14	acc. 96	SK
Danske Børns Vel Anm.: Se "Bogens Højskole", acc. 124.				
Kogeforeningen i Aabenraa	ca. 1937-1985	2	acc. 87	SK
Aabenraa Folkekøkken	1878-1894	2	185	SK
Danske Kvinders Beredskab. Aabenraa og Øster Løgum afdelinger	1940-1948	4	186	SK
Danmarks Lottekorps. Aabenraa afdeling	1945-1948	1	187	SK
Verein zur Fürsorge verwahrloster Kinder in Sonderburg	1908-1915	1	188	SK
Fabrikant Fritz Bocks legat, Tønder afdeling Anm.: Legatets formål var bekæmpelse af tuberkulose.	1925-1976	1	189	SK
Landsforeningen til Arbejdsløshedens Bekæmpelse (L.A.B.), Toftlund afdeling	1940-1943	1	acc. 139	SK
Den filantropiske understøttelseskomité i Hamborg	1922	1	acc. 157	SK
Inner Wheel Aabenraa	1966-2001	S 2 S S	acc. 281, acc. 356, acc. 455, acc. 508	SK

Bygge-, bolig-, ejer- og lejerforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi-strering
Aabenraa Byggeforening	1923-1953	3	190	SK
Nørreskovparkens Grundejerforening, Aabenraa	1983-1986	S	acc. 171	SK

Aabenraa Grundejer- og Lejerforening	1947-1978	S	acc. 321, 512	SK
Sønderborg Andelsboligforening	1947-1963	S	acc. 482	SK
Aabenraa Grundejerforening og Teglgårdparken Anm.: Se også forskellige foreninger.				

Brandforsikringsforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Schleswig-Holsteinische Landesbrandkasse, Kiel	1911	S	acc. 499	SK
Den nordslesvigske Brandforsikringsforening for rørlige Ejendele	1848-1927	36 S	191, acc. 498	SK
Den nordøstlesvigske Brandforsikringsforening for rørlige Ejendele	1908-1931	3	192	SK
Den nordvestlesvigske Brandforsikring for Bygninger	1877-1934	39	193	SK
Den nordøstlesvigske Brandforsikringsforening for Bygninger	1878-1955	3	194	SK
Sønderjysk Bygnings Genforsikring	1919-1939	1	195	SK
Tyrstrup og Haderslev Herreders Brandforening	1842-1894	2	196	SK
Hviding og Nr. Rangstrup Herreders Mobiliebrandkasse	1759-1811	1	197	SK
Felsted-Bovrup Brandforsikring for rørlige Ejendele	1876-1936	3	198	SK
Schleswig-Holsteinische Landesbrandkasse, Grästen	1902-1915	15	199	SK
Schleswig-Holsteinische Landesbrandkasse, Aabenraa kreds, 7. distrikt	1900-1920	8	200	SK
Søgaard og Årtoft brandgilde	1857-1879	1	201	SK
Brandgildet af 1806 Anm.: I de Ladegårdske, Skovbølgårdske og andre nabosogne.	1806-1833	3	202	SK
Brandgildet af 1842 Anm.: I de Ladegårdske, Skovbølgårdske og andre nabosogne.	1842-	1	203	SK
Sønderborg-Nordborger Brandkasse	1851-1869	1	204	SK
Brandkasse for Egen og Nr. Herreder	1861-1869	1	205	SK
Den grevelige Reventlowske Brandforsikringsforening for Bygninger	1841-1869	1	206	SK
Brandkassen for de frikøbte grevelige bønder i Dybbøl, Sottrup og Snøgbæk	1788-1840	1	206a	SK
Det sundevedske brandforsikringssselskab for rørlige Ejendele	1867	1	206b	SK
Den alsiske Brandforsikringsforening for Bygninger	1913	S	acc. 487	SK
Brandforsikrings-Forening for rørlige Ejendele på Als	1881	S	acc. 488	SK
Brandhjælpsforeningen for Notmark sogn	1944	S	acc. 507	SK
Løve Herreds, Møgeltønder og Ballum birkers brandassuranceforening for Landbygninger	1865-1935	7	207	SK
Brede sogns Brandkasse	1829	1	208	SK
Johannisgilde, Møgeltønder sogn	1920	1	209	SK
Brandforeningen for de riberusiske undersætter på Rømø	1783-1862	1	210	SK
Rømø Brandforening for Bygninger	1863-1908	1	211	SK
Skjærbæk mobile Brandkasse	1832-1961	1	212	SK
Brandgildet for Enge, Stedsand og Læk sogne	1743-1854	1	acc. 55	SK

Frivillige brandværn

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Skodborg Brandværn	1886-1905	1	213	SK

Kværs-Tørsbøl frivillige Brandværn	1890-1985	6	214, acc. 340	SK
Broager frivillige Brandværn	1880-1940	1	215	SK
Kegnæs sogns oprydningsforening efter ildebrand	1928-1968	1	216	SK
Sønderborg frivillige Brandværn	1878-1902	1	217	SK
Aabenraa frivillige Brandværn	1878-1978	S	acc. 393	SK

Haglskade- og husdyrforsikringsforeninger m.m.

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Haglskade-Forsikringsforeningen for Nordslesvig	1875-1978	10	acc. 29	SK
Hesteforsikringsforeningen for Kliplev og Omegn	1900-1974	2	acc. 9	SK
Hesteforsikringsforeningen for Hellevad og Egvad sogne	1894-1959	1	acc. 65	SK
Hesteforsikringsforeningen for Tyrstrup og Haderslev Herreder med Omegn	1887-	1	219	SK
Gram Hesteforsikring	1868-1969	4	220	SK
Ensted sogns Forsikringsforening for Tab af Heste	1874	1	221	SK
Løjt sogns Ponnyforsikringsforening	1952-1969	1	222	SK
Uge Hesteforsikringsforening	1886-1894	2	223	SK
Hesteforsikringen for litauiske heste for Sundeved	1914-1968	2	acc. 4	SK
Kreaturforsikringsforeningen for Tyrstrup og Haderslev Herreder og Omegn	1858-1886	1	218	SK
Oxenvad sogns Kreaturforsikringsforening	1871-1910	1	acc. 22	SK
Svineforsikringskassen "Toft", Aabenraa	1940-1954	1	224	SK

Sociale interesseorganisationer og institutioner

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Foreningen af børne- og ungdomsværn i Sønderjyllands amt Anm.: Herunder Haderslev og Aabenraa-Sønderborg amters børneværnsforening.	1948-1976	8	225	SK
Krankenhaus-Verein für Sonderburg	1877-1884	1	226	SK
Verein zur Erhaltung der Herberge zur Heimath in Sonderburg	1879-1920	2	227	SK
Rønshoved Børnehjem	1921-1960	5	228	SK
Rønshoved Skolehjem Anm.: Tillige Rønshoved Privatskole 1924-1966.	1936-1973	1	229	SK
Tilsynsrådet for Aabenraa Børnehjem	1947-1958	1	230	SK
De danske børneinstitutioner i Aabenraa	1924-1969	72	acc. 44	SK
Verein zur Erhaltung der Herberge zur Heimath in Tondern	1880-1920	4	acc. 56	SK
Toftlund Børnehjem	1942-1953	1	acc. 138	SK
Aabenraa Invalide- og Pensionistforening	1964-1986	1	acc. 170	SK
Dansk Blindesamfund i Aabenraa	1966	S	acc. 175	SK
Løjt Kirkebys danske børnehave	1940-1994	13	acc. 368	SK
Forstalléens børnehave, Aabenraa	1978-1995	2	acc. 441	SK
Invalide- og pensionistforeningen i Sønderborg	1966-1977	1	acc. 450	SK

NB! I arkivgruppen Mindre embeder findes adskillige børnehjems og andre sociale institutioners arkiver.

Biblioteks- og læseforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Studiekreds over 40'ernes danske forfattere, Aabenraa	1949-1950	1	acc. 154	SK
Den Sønderjyske Vandrebogsamling	1924-1966	1	acc. 155	SK
Pastor Ludvigsens videreførte bogkreds	1953-1973	S	acc. 173	SK
Christiansfeld/Tyrstrup sognebibliotek	1921-1965	1	acc. 229	SK
Skrave Læseforening	1842-1883	1	231	SK
Øster Løgum Biblioteksforening	1838-1851	1	232	SK
Døstrup sogns Læserforening	1838-1851	1	233	SK
Hostrup sogns Biblioteksforening	1921-1954	2	234	SK
Varnæs Biblioteksforening	1934-1970	4	acc. 2	SK
Felsted Biblioteksforening	1934-1964	2	acc. 19	SK
Nr. Hostrup biblioteksforening	1921-1936	1	acc. 33	SK
Ensted sogns biblioteksforening	1956-1963	1	acc. 73	SK
Bogens Højskole - Danske Børns Vel - Forlaget "Danskeren" i Toftlund - Biblioteket på Løgumkloster Refugium Anm.: Mapper med avisudklip i Landsarkivets udklipssamling.	1941-1958	13	acc. 124	SK
Læseforening for de Alsiske Skolelærere Anm.: Se skolearkiver nr. 1214a.	1836-1841	1	acc. 151	SK

Foredragsforeninger og videnskabelige selskaber

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Foredragsforeningen for Nustrup med flere sogne	1909-1926	1	235	SK
Foredragsforeningen for Øster Lindet med flere sogne	1886	1	236	SK
Bov Sogns Foredragsforening	1922-1931	1	237	SK
Løjt sogns Foredragsforening	1893-1896	1	238	SK
Foredragsforeningen for Rødekro og Omegn	1890-1899	2	239	SK
Foreningen "Enighed" for Broager og Omegn	1872-1889	1	240	SK
Flensborg Omegns Foredragsforening Anm.: Se Bov Sogns Foredragsforening, nr. 237.	1910-			
Hovslund og Omegns Foredragsforening	1942-1948	S	acc. 283	SK
Ensted sogns Foredragsforening	1938-1994	S	acc. 284	SK
Grænseegnens Arbejdsudvalg	1955-1994	1	acc. 430	SK
Dansk Selskab for Grænseregionsforskning, Aabenraa	1976-1986	1	acc. 61	SK

Teaterforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Sønderjysk Teaterforening Anm.: Se også Folkeligt Samfund, acc. 247.	1930-1959	26	241	UTF
Theaterverein im Kreise Sonderburg	1912-1975	1	242	SK
Komiteen for Guldhornsspillet i Øster Højt/ Møgeltønder	1973-1975	2	243	SK
Haderslev Teaterforening	1956-1973	S	1956-1973	SK

Sang- og musikforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regist- rering
Nordslesvigsk Fællessangforening	1908-1919	2	244	SK
Aabenraa og Omegns Musikforening	1921-1990	7	245, acc. 167	SK
Sangforeningen "Harmonien" for Broager by og Omegn	1861-1919	2	246	SK
Sangforeningen Sundeved, Sottrup	1920-1952	1	247	SK
Jazzklubben Sct. Laurentius, Tønder Anm.: Se Leo Nielsens privatarkiv, acc. 1282.	1963-1965	1	248	SK
Syngeklubben i Mommark Færgesgård	1869-1875	1	acc. 36	SK
De forenede basunkor i Sønderjylland	1923-1968	1	acc. 64	SK
Augustenborg Liedertafel	1843-1845	5	acc. 295	SK
Den selvejende institution Sønderjyllands Symfoniorkester	1930-1968	18	acc. 48, 49	SK

Husflidsforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Sønderjysk Hjemmevæv	1921-1957	2	248	SK
Sønderjyske Kvinders Hjemmearbejde	1939-1957	11	249	SK
Fæsted Husflidsforening Anm.: Se Landboforening for Fæsted Kommune, nr. 344.				
Broager Husflidsforening (Husflidsforeningen for byerne Broager, Mølmark, Smøel og Skodsbøl)	1890-1964	2	250	SK
Ulkebøl Husflidsforening	1936-1956	1	acc. 444	SK

Højskoler og uddannelsesorganisationer

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Dansk Skoleforening Anm.: Opr. 1887 til oplysning om skoleforhold og udgivelse af tidsskriftet Hjem og Skole	1920-1921	1	251	SK
Brøns Højskole	1868-1871	1	252	SK
Rødning Højskole Anm.: Heri også Den slesvigske Forenings (I) protokol 1843- 67. Se også Karl Jørgensens privatarkiv.	1836-1989	33	253, 254, acc. 301, acc. 367	SK
Teknisk Skole i Felsted	1934-1961	1	255	SK
Fortbildungsschul-Verein in Sonderburg	1877-1888	1	256	SK
Sønderjydsk Aften- og Ungdomsskoleforening	1937-1971	2	acc. 67	SK
Rens Efterskole	1920-1954	1	acc. 111	SK
Skole og Samfund i Sønderborg Amt	1965-1970	1	acc. 158	SK
Oplysningsforbund for Handel og Håndværk i Aabenraa og Omegn	1761	1	acc. 166	SK
Uge Folkehøjskole	1976-1996	33	acc. 369	SK

Elevforeninger, forældreforeninger, skolestøtteforeninger etc.

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Haderslev Statsseminariums Dimmittender 1925	1928-1980	21	257	SK

Haderslev-Samfundet Anm.: Forening for tidl. elever ved Haderslev Katedralskole.	1944-1970	2	258	SK
Rødding Højskoles Elevforening	1853-1861	3	259	SK
Vojens Handelsskoles Elevforening	1943-1958	2	260	SK
Aabenraa Statsskoles Samfund	1921-1970	5	261	SK
Sønderborg Samfundet Anm.: Forening for tidl. elever ved Sønderborg Statsskole.	1921-1970	7	262	SK
Enigheden, Forening for danske Seminarister ved Seminarieret i Tønder	1868-1889	2	263	SK
Klassenversammlung der Tonderschen Seminarklasse von 1872-1875	1872-1907	1	263a	SK
Klassefællerne fra 1876-1879 på Tønder Statseminariums danske Afdeling	1884-1879	1	264	SK
Tønder Statseminariums Dimittender 1928	1928-1958	1	265	SK
Tønder Statseminariums Dimittender 1953	1953-1958	1	266	SK
Tønder Statsskole, udvalget for Jubilæumsbogen	1921-1970	4	267	SK
Tøndringer-Samfundet	1943-1960	2	acc. 45	SK
Haderslev Statseminariums dimittender 1888	1885-1935	1	acc. 51	SK
Tønder seminarium elevforening	1920-1935	1	acc. 75	SK
Seminaristen – Vereinigung Tondern 1887	1887-1892	1	acc. 76	SK
Tønder Statseminariums Dimittender 1932	1932	1	acc. 116	SK
Tønder Statseminariums Dimittender 1933	1938-1989	3	acc. 125	SK
Forældreforeningen ved Nygade skole, Aabenraa	1979-1989	1	acc. 243	SK
4. Maj-Kollegiets Venner, Aabenraa	1965-1993	1	acc. 274	SK
Haderslev Seminarierisamfund	1960-1973	1	acc. 304	SK
Hejls Efterskoles Mindefond	1920-1997	S	acc. 429	SK
Vandrebog for Aabenraa Studenter 1944	1944-	1	acc. 457	SK
Forældreforeningen for de kommunale skoler i Sønderborg	1937-1972	1	acc. 477	SK

Andre kulturelle foreninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Historiske foreninger:				
Historisk Samfund for Sønderjylland	1922-2001	151	268, acc. 273, acc. 313, acc. 323, acc. 380, acc. 392, acc. 480	SK
Historisk samfund for Sønderjylland, Haderslev amt	1956-1994	1	acc. 451	SK
Institut for Sønderjysk Lokalhistorie	1960-2000	93	acc. 312, acc. 391, acc. 472	SK
Lokalhistoriske Arkiver og Samlinger i Sønderjylland (LASS)	1980-1995	4	acc. 309, acc. 343	SK
Byhistorisk Forening, Aabenraa	1959-2000	10	acc. 50, acc. 178 acc. 269, acc. 453	SK
Aabenraa Byhistoriske Forenings bevaringsfond	u. år	S	acc. 179	SK
Det bevarende Saneringselskab, Aabenraa	1964-2000	4	acc. 454	SK

Lokalhistorisk Forening for Løjt sogn	1988	1	acc. 115	SK
Foreningen til bevarelse Løjt Land	1973-1988	2	acc. 114	SK
Lytter- og seerforeninger:				
Sottrup sogns lokalafdeling af landsforeningen Kristelig Lytterforening	1943-1945	1	acc. 63	SK
Kristelig lytter og fjernseerforening. Toftlund, Arild	1934-1996	1	acc. 401	SK
Kristelig Lytter og Fjernseerforening i Løjt	1946-1979	1	acc. 272	SK
Kristelig Lytterforening for Rise Sogn	1937-1979	1	acc. 294	SK
Oplysningsforeninger og –forbund, diskussionsklubber, studiekredse, kunstforeninger, filmklubber m.v.:				
Selskabet til udgivelse af danske Folkeskrifter (Haderslev)	1862-1863	1	269	SK
Folkeligt Samfund, Aabenraa	1911-1988	46	270, acc. 247, acc. 436, acc. 437	SK
Vereinigung für Volksunterhaltung in Apenrade	1901-1913	1	acc. 86	SK
Aabenraa Antik Studiekreds	1973-1991	1	acc. 180	SK
Aabenraa Vinklub	1988-1992	1	acc. 242	SK
”Studiekredsen”, Aabenraa	1952-1961	S	acc. 253	SK
Akademisk Diskussionsklub for Aabenraa og Omegn	1925-1928	2	271	SK
Arbejdernes Oplysningsforbund, Aabenraa afdeling	1960-1976	1	274	SK
Arbejderforeningen i Visby	1873-1875	1	275	SK
Diskussionsklubben, Flensborg	1924	1	276	SK
Skolernes kunstforening, Aabenraa-kredsen	1980-1989	3	acc. 185	SK
Aabenraa Filmklub	1962-1968	S	acc. 466	SK
Aabenraa Børne- og ungdomsfilmklub	1953-1999	2	acc. 471	SK
Foreninger for internationalt samarbejde og fred:				
Een Verden, Aabenraa afdeling	1953-1955	1	acc. 3	SK
Een Verden, Sønderborg afd.	1949-1966	1	acc. 153	SK
Dansk Freds og Folkeforbundsforening, Sønderborg Kredsen	1930-1951	S	acc. 328	SK
Foreningen Norden, Sønderborg afd.	1951-1998	9	acc. 255 acc. 428, acc. 400	SK
Foreningen Norden, Sønderborg/Gråsten	1991-1997	2	acc. 439	SK
Foreningen Norden, Aabenraa by og amt	1939-1962	11	272	SK
Andre kulturelle foreninger:				
Rotary, Aabenraa	1964-1983	1	acc. 248	SK
Aabenraa Soroptimistklub	1949-1995	4	273, acc. 121, acc. 442	SK
Aabenraa Miljøforening	1974-1996	1	acc. 337	SK
Danmarks-Samfundet		1	acc. 351	SK
Ungdomsforeninger, landboudom, spejderkorps m.m.				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Vojens Ungdomsforening	1922	1	277	SK
De danske Ungdomsforeninger, Aabenraa amts Hovedkreds	1919-1961	1 S	278, acc. 308	SK
Ungdommens Fællesråd i Aabenraa By	1941-1959	3	279	SK
Løjt og Omegns Ungdomsforening	1921-1971	1	280	SK

Sundeved Ungdomsforening	1908-1967	2	281	SK
Sønderborg Ungdomsforening	1928-1958	12	282	SK
Det danske spejderkorps, Tønder trop	1920-1931	1	283	SK
Jyndeved Ungdoms- og Foredragsforening	1929-1935	1	284	SK
Jugendbund für Rapsted und Umgegend	1921-1940	2	285	SK
Sønderjyske Ungdomforeningers Fællesråd, København	1960-1968		acc. 88	SK
Nørre Hostrup Ungdomsforening	1913-1981	1	acc. 69	SK
Ledelsen af pinsestævnet i Rødding	1934-1967	2	acc. 129	SK
Aabenraa Egnens Landboudom	1964-1989	2	acc. 184	SK
Spejdercentret Stevninghus	1970-1972	1	acc. 250	SK
Det Danske Spejderkorps, Kongeå Division og Grænsedivision samt Aabenraa Kolonne, Aabenraa Ulveflok, 1., 2. 3. og 4. Aabenraa Trop samt spejderhuse	1921-1994	84	acc. 254, acc. 290, acc. 291	SK
Det Danske Spejderkorps, Aabenraa pigegruppe og Sønderjyllands distrikt	1924-1993	11	acc. 299	SK
Frivilligt Dreng-Forbund, Toftlund	1971	1	acc. 310	SK

Idrætsforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi-strering
Nordslesvigske Fælles-Idrætsforening/Sønderjysk Idrætsforening/DGI-Sønderjylland med Haderslev vestre- og østre samt Sønderborg og Tønder hovedkredse	1903-1992	45	286, acc. 362	SK
Ausschuss für die Förderung von Volks- und Jugendspiele, Hadersleben	1892-1919	2	287	SK
Vollerup og Omegns Ungdoms- og Idrætsforening	1934-1973	1	288	SK
De unges Idræt (D.U.I.), Aabenraa afdeling	1930-1955	2	288a	SK
Broagerlands Ungdoms- og idrætsforening	1901-1961	9	289	SK
Vester Sottrup Sportsforening	1943-1967	1	290	SK
Sundeved Ungdoms- og Idrætsforening, Vester Sottrup	1967-1975	1	291	SK
Tønder amts Idrætsforening	1933-1992	8	acc. 370, acc. 387	SK
Møgeltønder Ungdoms- og Idrætsforening	1923-1982	3	292	SK
Tønder amts cykling Anm.: Se Leo Nielsens privatarkiv, acc. 1282.	1960-1965	2		
Skærbæk Amatør Bokse Klub Anm.: Se Leo Nielsens privatarkiv, acc. 1282.	1964-1965	1		
Kegleklubben af 1864, Aabenraa	1924-1978	6	acc. 52, acc. 251	SK
Aabenraa Motorsport	1950-1983	2	acc. 188	SK
Aabenraa Folkedanserforening/Aabenraa og Omegns Folkedansere	1956-1987	1	acc. 241	SK
Aabenraa Tennisklub	1921-1993	2	acc. 275	SK
Aabenraa Idræts- og Gymnastikforening (Aa.I.G.)	1954-1991	10	acc. 300	SK
Badmintonklubben "Smash"- Aabenraa	1978-1989	1	acc. 318	SK
Aabenraa Badminton Club	1946-1990	1	acc. 319	SK

Gymnastikforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi-strering
Der Männer-Turnverein in Apenrade	1865-1866	1	293	SK
Løjt og Omegns gymnastikforening	1921-1927	1	acc. 83	SK

Aabenraa Idræts- og Gymnastikforening Anm.: Se under idrætsforeninger.				
Arbejdernes/Aabenraa Gymnastik- og Sportsforening	1939-1984	1	acc. 360	SK
Ringriderkorps og rideklubber				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Amtsringriderforeningen Aabenraa	1937-1998	79	294, acc. 128, acc. 265, acc. 302, acc. 384, acc. 433	SK
Aabenraa Rideklub	1944-1950	1	295	SK
Sundeved Ringriderkorps	1898-1943	1	296	SK
Ringreiter-Corps zu Sonderburg/Sønderborg amts Ringriderforening	1877-1927	9	297	SK
Sejlkubber				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Sønderborg Yacht Club	1904-1921	1	298	SK
Aabenraa roklub	1939-1996	9	acc. 264, acc. 336, acc. 371	SK
Ruderverein Apenrade	1926-1945	6	acc. 435	SK
Skytteforeninger, skydeselskaber				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Skytteforeningen for Als , Sundeved og Aabenraa amt	1862	1	299	SK
Aabenraa Skyttelaug (Apenrader Schützengilde)	1734-1999	19	300, acc. 136, acc. 385, acc. 432	SK
Sønderborg Skyttelaug	1732-1962	4	301, acc. 325	SK
Erhvervsforeninger generelt				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Sønderjyllands Erhvervsråd	1950-2001	9	acc. 514	SK
Embedsmandsforeninger				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Deutscher Beamten-Verein in Hadersleben	1916-1923	1	302	SK
Gemeinde Beamten Verband der Provinz Schleswig- Holstein, Ortsgruppe Apenrade	1902-1914	1	303	SK
Sognefogedforeningen for Aabenraa amt	1936-1973	1	304	SK
Beamtenvereinigung des Kreises Sonderburg	1918-1920	1	305	SK
Tønder amts Sognefoged- og Lægdsmandsforening	1921-1973	1	306	SK

Verein der Fleischbeschauer und Trichenenbeschauer des Kreises Tondern	1905-1919	1	acc. 99	SK
Embedslægeforeningen	1970-1972	1	acc. 256	SK
Landsforeningen af kommunesekretærer i landkommunerne, Sønderjyllands kreds	1946-1970	1	acc. 117	SK
Foreningen af dommerfuldmægtige	1942-1963	14	acc. 353	SK
Foreningen af amtmænd	1943-1959	13	acc. 357	SK

Lærerforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regist- rering
Slesvigs Loyale Skolelærer-Forening	1851-1863	4	307	SK
Sønderjysk Lærerforening	1920-1960	1	308	SK
Rødding-Skodborg-Skrave-Stenderup Lærerforening	u. år	1	309	SK
Apenrader Lehrerconferenz/Lehrerverein	1876-1910	1	acc. 266	SK
Lehrerverein (Lehrerconferenz) in Bau und Umgegend	1887-1899	1	acc. 12	SK
Kreislehrerverein für den Kreis Sonderburg	1872-1908	1	310	SK
Verein Junger Lehrer auf Alsen/ des Kreises Sonderburg	1894-1912	1	311	SK
Kreisverband der Zweigvereine des allgemeinen schleswig-holsteinischen Lehrervereins im Kreise Sonderburg	1907-1916	1	312	SK
Conferenz-Verein von Schullehrern auf Sundewitt	1842-1890	1	313	SK
Lehrerverein auf Sundewitt	1885-1919	3	314	SK
Broacker Lehrerverein	1887-1920	3	315	SK
Broagerlands Lærerforening	1920-1937	3	316	SK
Lærerforeningen for de dansktalende distrikter i Tønder og Løgumkloster Provstier	1874-1914	1	317	SK
Deutscher Lehrerverein für das Amt Tondern	1921	1	318	SK
Danmarks Lærerforening kreds 132, Bredebro	1920-1945	1	319	SK
Danmarks Lærerforening kreds 125	1921-1931	1	acc. 277	SK
Gråsten lærerkreds	1921-1970	2	acc. 218	SK
Aabenraa lærerkreds	1922-1979	4	acc. 219	SK
Feldsted lærerkreds	1961-1970	1	acc. 220	SK
Aabenraa amts nordre lærerkreds	1949-1971	1	acc. 221	SK
Danmarks Lærerforening kreds 126	1951-1963	1	acc. 222	SK

Håndværkerforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Deutscher Handwerkerverein zu Hadersleben Anm.: 1941 omdannet til Unterstützungsverein Haderslebener Handwerker	1896-1941	2	320	SK
Apenrader Handwerker Verein	1869-1902	1	321	SK
Aabenraa sadelmager- og tapetsererlaug	1955-1971	1	322	SK
Handwerker Verein zu Sonderburg	1876-1882	1	323	SK
Handwerker-Bürgerverein in der Stadt Sonderburg	1893-1920	2	324	SK
Centralforeningen af bager- og konditormestre i Jylland, afd. i Haderslev, Aabenraa, Sønderborg og Tønder	1974	1	acc. 18	SK
Barber- og Frisørforeningen for Aabenraa By og Amt / Aabenraa og Omegns Frisør-laug	1932-1980	1	acc. 110	SK
Sønderjysk Lokalforening for Bødkermestre	1920-1970	S	acc. 287	SK
Håndværksskammeret, Flensborg	1899	S	acc. 494	SK

Schmiede-Berufsgenossenschaft	1968	S	acc. 500	SK
NB! Se også samlingen af lavsarkiver.				
Brancheforeninger				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Aabenraa Handelsstandsforening	1847-1991	11	325, acc. 131, acc. 162	SK
Apenrader Rheder Verein	1871-1878	1	326	SK
Foreningen af Mælkehandlere i Aabenraa og Omegn	1900-1920	1	327	SK
Aabenraa og Omegns Købmandsforening	1927-1988	10	328, acc. 431	SK
Landsforeningen Dansk Arbejde, Aabenraa afdeling	1932-1949	2	329	SK
Industrie-Verein in Tøndern	1862-1914	4	330	SK
Tørveproducentforeningen for Aabenraa amt	1942	S	acc. 286	SK
Slagtermesterforeningen for Aabenraa og Omegn	1887-1951	1	acc. 118	SK
Foreningen af arbejdsgivere ved Aabenraa havn	1901-1994	1	acc. 359	SK
Garmestrenes Lokalforening i Aabenraa	1947-1948	1	acc. 398	SK
Forsikringsforeningen for Syd- og Sønderjylland		4	acc. 464	SK
Landsforeningen Dansk Arbejde, Sønderborg	1924-1974	1	acc. 474	SK
Vereinigte Schankgenossen, Sønderborg	1930-1948	S	acc. 486	SK
Freie Vereinigung Arbeitsgeber-Verband im Malergewerbe für den Kreis Sonderburg	1914	S	acc. 491	SK
Gastwirtverein zu Sonderburg	1879-1948	S	acc. 492	SK
Kræmmercompagniet i Sønderborg	1855-1867	S	acc. 495	SK
Liberale erhverv				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Sønderborg Kredses Jordemoderforening	1896-1919	S	acc. 330	SK
Sønderjysk Dyrlægeforening	1920-1976	2	acc. 349	SK
Hebammen-Verein des Kreises Sonderburg	1899-1920	S	acc. 493	SK
Foreningen af danske læger i Sønderjylland	1919-1920	1	331	SK
Lægekredsforeningen for Haderslev, Aabenraa og Sønderborg amter	Ca. 1922-1935	2	332	SK
Danmarks Apotekerforenings Sønderjyske Kreds (Nordslesvigs Apotekerforening)	1920-1947	2	333	SK
Kassenärztliche Vereinigung für den Bezirk des Versicherungsamts Apenrade	1912-1920	1	334	SK
Sagførerforeningen for Aabenraa	1922	1	335	SK
Sønderjysk Ingeniørforening	1930-1946		acc. 46	SK
Aabenraa Presseklub	1940-1958	4	acc. 60	SK
Arbejder- og fagforeninger				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Ortsverein Hadersleben im Verband der deutschen Buchdrucker/Dansk Typografforbund Haderslev afdeling	1911-1925	1	336	SK
Gewerkschaftskartell, Aabenraa	1901-1913	1	337	SK
Fællesorganisationen for Aabenraa by og Omegn	1919-1978	4	338	SK

Provinspostbudeforeningens 15. kreds Aabenraa-Sønderborg	1920-1978	3	339	SK
Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund Felsted Afdeling	1954-1975	23	340	SK
Landpostbudenes Centralforening kreds 9	1920-1986	S	acc. 280	SK
Mælkeindustriarbejdernes forbund, Aabenraa afdeling	1935-1983	S	acc. 306	SK
Deutscher Arbeiterverein 1928, Sønderborg	1931-1935	S	acc. 490	SK
Kvindeligt arbejderforbund, Sønderborg	1920-1953	S	acc. 496	SK
Dansk Smede- og Masinarbejderforbund, Aabenraa afd.	1919-1980	5	acc. 13	SK
Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund, Aabenraa afd.	1968-1972	1	acc. 14	SK
Dansk Karetmager- og Karosseribyggerforbund, Haderslev afd.	1971-1976	1	acc. 15	SK
Aabenraa Mekanikerklub	1946-1975	1	acc. 16	SK
Gråsten Smede- og Maskinarbejderklub	1952-1976	1	acc. 17	SK
Specialarbejderforbundet i Danmark, Aabenraa afd.	1925-1970	10	acc. 28	SK
Deutschnationaler Handlungsgehilfen Verband, Ortsgruppe Sønderburg	1905-1920	1	acc. 152	SK
Dansk Tømrerforbund, Aabenraa og Omegn	1911-1965	6	acc. 210	SK
Dansk Tømrerforbund, Skærbæk	1925-1970	7	acc. 211	SK
Dansk Tømrerforbund, Padborg	1938-1970	3	acc. 212	SK
Dansk Tømrerforbund, 8. jyske Agitationskreds	1937-1970	1	acc. 213	SK
Dansk Tømrerforbund, Tønder og Omegn	1966-1970	2	acc. 214	SK
Dansk Snedkerforbund, Aabenraa	1923-1973	3	acc. 215	SK
Snedker- og Tømrerforbundet, Aabenraa	1970-1983	3	acc. 216	SK
Snedkerfagets Lærlingeforening	1954-1957	1	acc. 217	SK

Landbo- og husmandsforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regist- rering
Den nordslesvigske Landboforening	1846-1923	5	341	SK
Fælleslandboforeningen for Nordslesvig	1894-1986	5	342	SK
Udstykningsforeningen for de sønderjyske Landsdele Anm.: Se også under danske nationale foreninger, nr. 10.	1921-1974	S	acc. 341	SK
Landbrugernes Sammenslutning (L.S.), Sønderjylland Anm.: Se også Peter Nielsens privatarkiv	1929-1940	1	acc. 364	SK
Haderslev amts Landboforening	1861-1927	5	343	SK
Landbrugsforeningen for Fæsted Kommune	1889-1907	1	344	SK
Husmandsforeningen for Skrave sogn	1920	S	acc. 237	SK
Husmandsforeningen for Hoptrup sogn	1920-1958	1	acc. 34	SK
Aabenraa amts Landboforening	1906-1944	2	345	SK
Løjt sogns husmandsforening	1920-1973	1	acc. 11	SK
Vis herreds Landboforening	1938-1985	16	acc. 346	SK
Den alsiske Landboforening	1855-1912	6	346	SK
Den mellemalsiske Landboforening	1910-1932	1	347	SK
Den sundevedske Landboforening Anm.: Heri Den mellemslesvigske Landboforening 1853-1861.	1853-1957	5	348	SK
Den landøkonomiske kommunale Forening i Skovby og Vibye-Fjelby Communer	1873-1920	2	349	SK
Lysabild sogns Landboforening	1884-1905	1	350	SK
Ulkebøl sogns Landboforening	1876-1920	2	351	SK
Landbrugernes Sammenslutning (L.S.), Sønderborg amt	1938-1940	1	acc. 126, acc. 364	SK

Det blandede Distrikts Landboforening	1854-1954	4	352	SK
Roager-Spandet-Vodder Landboforening	1907-1926	2	353	SK
Visby Husmandsforening	1921-1971	1	354	SK
Slogs Herreds Landboforening	1913-1973	1	355a	SK
Fiskeriforeninger				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Gennerbugt Fiskeriforening	1883-1968	3	356	SK
Husholdningsforeninger				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Husholdningsforeningen for Mølby og Omegn	1938-1944	1	357	SK
De sammensluttede Husholdningsforeninger for Aabenraa og Sønderborg Amter	1936-1982	2	acc. 150	SK
Aabenraa og Omegns Husmoderforening	1941-1995	10	acc. 159, acc. 383	SK
Det sønderjyske Husholdningsudvalg	1940-1985	1	acc. 163	SK
Hesteavlerforeninger				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Hammelev Hesteavlerforening	1939-1953	1	358	SK
Gabøl-Øster Lindet Hesteavlsforening Anm.: Opr. navn Hingsteinteressentskabet Nustrup og Omegn	1914-1964	4	359	SK
Aktieselskabet til Hesteavlens Fremme for Sundeved og Omegn Anm.: Se Den sundevedske Landboforening, nr. 348.				
Kvæg- og fåreavlerforeninger				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Zuchtbezirk Nordschleswig	1908-1919	1	360	SK
Foreningen til Husdyrtuberkulosens Bekæmpelse i Sønderjylland Anm.: Herunder udvalget for Haderslev Vesteramt.	1929-1943	4	361	SK
Haderslev Østeramts Tyrestation	1948-1955	1	362	SK
Tyrstrup og Haderslev herreders Kvægavlforening	1941-1966	1	363	SK
Stierhaltungs-Genossenschaft für Klautoft und Umgegend (Klovtoft Tyreholdsforening)	1913-1957	2	364	SK
Stiergenossenschaft für Terkelsbüll und Duborg	1909	1	365	SK
Sønderjysk Fåreavl	1982-1995	1	acc. 311	SK
Kvægavlforeningen Haderslev syd	1941-1959	2	acc. 366	SK
Kontrollforeninger				
Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Løjt Kontrollforening	1926-1971	1	366	SK
Ensted sogns kontrollforening	1924-1971	S	acc. 467	SK

Mejeristforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Mejeristforeningen for Nordslesvig	1906-1920	1	367	SK
Dansk Mejeristforenings Samvirksomhed til Osteproduktionenes Fremme, Sønderjyllandskredsen	1943-1967	1	368	SK
Haderslev amts Mejeristforening	1941-1966	2	369	SK
Aabenraa amts Mejeristforening	1920-1966	2	370	SK
Sønderborg amts Mejeristforening	1929-1966	1	371	SK
Tønder amts Mejeristforening	1921-1966	1	372	SK
Sønderjysk Mejeristforening	1966-1974	1	372a	SK

Mergel- og jordforbedringselskaber

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Mergelverband Norder Rangstrup-Harde	1912-1922	1	373	SK
Fole og Harreby Engvandings-Interessentskab	1833-1895	1	374	SK
Bodenverbesserungsgenossenschaft Weibüll, Christiansthal-Höttkjer	Før 1920	1	375	SK
Mergelverband Gabel	Ca. 1915	1	376	SK
Skodborg og Omegns Mergelselskab	1930-1945	8	377	SK
Lundtoft Herreds Mergelselskab	1922-1970	3	378	SK
Mergelungsverband Wilsbek	1907-1920	4	379	SK
Det blandede Distrikts Mergelselskab	1948-1962	9	380	SK
Mergelverband Ellum-Medolden	1909	1	381	SK
Rabsted Afvandingselskab (Entwässerungs-Genossenschaft Rapstedt)	1913-1961	1	382	SK
Roost Mergelselskab	1930-1945	1	383	SK
Terkelsbøl og Omegns Afvandingselskab (Entwässerungs-Genossenschaft Terkelsbüll)	1911-1964	2	384	SK
Løgumkloster Afvandingselskab (Bodenverbesserungsgenossenschaft Lügumkloster)	1915-1956	2	acc. 101	SK
Engforeningen Skodborg, Københoved frie afvandingselskab	1909	S	acc. 239	SK
"Königsau" I/S Ent- und Bewässerungsgenossenschaft	1800-1906	S	acc. 278	SK
Det danske Hedeselskab	1905-1989	26	acc. 396	SK
Dybbøl afvandingselskab	1915-1963	S	acc. 505	SK

Dyrkningsforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Plantningsselskabet Sønderjylland A/S	1935-1992	110	385, acc. 298	SK
Kastrup Enginteressentskab	1847-1916	1	386	SK
Interessentskabet "Lysholm"	1885-1912	2	387	SK
Heidekulturverband Wodder	1912-1920	1	388	SK
Engforeningen Skodborg-Københoved Anm.: Se topografica, Skrave sogn, forskellige vedtægter				

Haveforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Det jydskes Haveselskabs Medlemskreds for Toftlund og Omegn	1924-1933	1	389	SK
Kolonihaveforeningen Lindbjerg, Aabenraa	1944-1989	1	acc. 120	SK
Haveforeningen "Enghave", Aabenraa	1960-1983	2	acc. 172	SK
Haveforeningen "Virkelyst", Aabenraa	1949-1986	2	acc. 181a	SK
Kolonihaveforeningen "Virkelyst", Christiansfeld	1948-1959	S	acc. 231	SK
Rugkobbelt Haveforening	1946-1991	3	acc. 446	SK
Kolonihaveforbundets Aabenraa kreds	1946-1951	1	acc. 447	SK

Jagt- og skovbrugsforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Allgemeiner deutscher Jagdschutz-Verein für die Bezirke Apenrade, Hadersleben und Tondern	1900-1913	1	390	SK
Varnæs Skovinteressentskab	1889-1897	1	391	SK
Småskovforeningen for Aabenraa-Sønderborg amt	1919-1962	1	392	SK
Lendemark-Sottrup Plantageselskab	1906-1964	1	acc. 37	SK
Aabenraa Jagtforening – Jagdverein für Apenrade und Umgegend – Dansk Jagtforening, Aabenraa	1911-1986	1	acc. 245	SK
Landsjagtforeningen af 1923, Aabenraa afdeling	1932-1990	2	acc. 246	SK
Tønder amts Plantningsforening	1955-1993	S	acc. 339	SK

Maskinstationer

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Aabenraa Amts Landboforenings Andelsmaskinstation	1947-1979	2	393	SK
Stollig og Skovby Damptærskværkselskab, Løjt sogn	1909-1925	2	394	SK
Egen Motortærskværkselskab i Guderup	1909-1926	2	395	SK
Elstrup Damptærskforening /Elstrup Damptærskværk	1901-1960	S	acc.. 329	SK
Damptærskværket Kjelstrup	1907-1948	S	acc. 427	SK
Andelsmaskinstationernes Landsforening	1947-1982	1	acc. 456	SK

Mejeriforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Mejeriforeningen for Nordslesvig – Sønderjydsk Mejeriforening	1893-1970	9	396	SK
Mejeriforeningen for Als og Sundeved	1889-1898	1	397	SK

Andelsmejerier

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Abild sogn, Andelsmejeriet "Abildgård"	1886-1968	4	398	SK
Agerskov Andelsmejeri og El-værk	1906-1964	8	399	SK
Arrild-Hønning Andelsmejeri	1910-1964	2	400	SK
Asserballeskov, Andelsmejeriet "Pomose"	1887-1967	2	acc. 201	SK

Avnbøl Andelsmejeri	1892-1970	16	401	SK
Bevtoft Andelsmejeri	1905-1964	1	402	SK
Bjerning sogn, Andelsmejeriet "Rørkjær"	1888-1964	1	402a	SK
Blans Andelsmejeri	1904-1970	9	403	SK
Bov sogns Andelsmejeri	1946-1980	2	404, acc. 193	SK
Bovrup Andelsmejeri	1903-1962	3	405	SK
Branderup Andelsmejeri	1952-1964	1	406	SK
Broager Andelsmejeri	1887-1967	2	acc. 194	SK
Broballe Andelsmejeri	1887-1967	5	acc. 192	SK
Djernæs Andelsmejeri	1905-1970	6	407	SK
Dybbøl Andelsmejeri	1913-1958	1	acc. 195	SK
Egen sogns Andelsmejeri	1888-1967	2	acc. 196	SK
Emmerlev sogn, Andelsmejeriet "Højtoft"	1886-1965	1	421a	SK
Ensted Sogns Andelsmejeri	1893-1951	5	408, acc. 134	SK
Felsted Andelsmejeri	1888-1970	10	409	SK
Frøslev Andelsmejeri	1898-1950	1	410	SK
Genner Andelsmejeri	1921-1970	2	411	SK
Gramby Andelsmejeri	1902-1938	2	412	SK
Gram sogn, Andelsmejeriet "Gramgård"	1931-1964	2	413	SK
Gram sogn, Andelsmejeriet "Østergård"	1939-1964	4	414	SK
Gråstenegnens Mejerisammenslutning	1962-1964	2	415	SK
"Haderslev Øst", Mejeriselskabet	1963-1964	2	416	SK
Haderslev Centralmejeri	1916-1918	5	acc. 307	SK
Hjerndrup Andelsmejeri	1908-1959	1	acc. 92	SK
Hjerting Andelsmejeri	1888-1964	18	417	SK
Hjordkær Andelsmejeri	1901-1970	6	418	SK
Holbøl Andelsmejeri	1886-1964	4	419, acc. 347	SK
Holm Andelsmejeri	1887-1967	2	acc. 198	SK
Hostrup sogns Andelsmejeri	1897-1978	10	420	SK
Hovslund Andelsmejeri	1898-1970	6	421	SK
Hygum sogn, Andelsmejeriet "Kløvergaard"	1887-1963	7	422	SK
Høgelund Andelsmejeri (Mejeriet "Fremtidslykke")	1889-1950	2	423	SK
Højst Andelsmejeri	1885-1967	6	424	SK
Jels-Grønnebæk Andelsmejeri	1898-1967	86	425	SK
Kastrup-Gramby Mejeri	1887-1904	2	426	SK
Kastvrå Andelsmejeri Anm.: Se gdr. i Simmersted J. P. Nielsens privatarkiv.				
Kegnæs Andelsmejeri	1887-1969	12	427	SK
Ketting-Notmark Andelsmejeri	1888-1970	3	acc. 199	SK
Kruså Andelsmejeri	1920-1950	3	428, acc. 200	SK
Kværns Andelsmejeri	1899-1970	7	429	SK
Ladegårdskov Andelsmejeri	1899-1951	28	430	SK
Lerte Andelsmejeri	1902-1970	2	431	SK
Lovtrup-Almstrup Andelsmejeri	1897-1942	1	432	SK
Lunding Andelsmejeri	1935-1970	7	433	SK
Løjt Andelsmejeri	1894-1968	12	434	SK
Mejlby Andelsmejeri	1884-1964	12	435	SK
Nustrup Andelsmejeri	1902-1963	1	436	SK

Pøl, Andelsmejeriet "Enighedsminde"	1865-1956	1	acc. 202	SK
Rangstrup Andelsmejeri	1886-1964	6	437	SK
Rinkenæs Andelsmejeri	1900-1970	16	438	SK
Rødning Andelsmejeri	1917-1920, 1954-1962	2	439	SK
Rødekro Andelsmejeri	1898-1970	13	440	SK
Skelde Andelsmejeri	1886-1970	5	441	SK
Skovby sogn, Als, Andelsmejeriet "Rødkilde"	1895-1968	6	442	SK
Skrave Andelsmejeri	1875-1879, 1929, 1941-1964	3	443, acc. 238	SK
Skrydstrup sogn, Andelsmejeriet "Freja"	1893-1952	8	444	SK
Sottrup Andelsmejeri	u. år	1	acc. 209	SK
Spandet Andelsmejer	1888-1980	10	444a	SK
Stenderup Andelsmejeri, Nybøl sogn	1966-1970	1	445	SK
Stepping Andelsmejeri	1891-1970	3	446	SK
Stevning Andelsmejeri	1887-1937	1	acc. 203	SK
Støllig Mejeri	1894-1947	4	447	SK
Svenstrup sogn, "Gildbro" Andelsmejeri	1937-1967	1	acc. 197	SK
Svenstrup Andelsmejeri	1887-1937	1	acc. 204	SK
Sønderborg Andelsmejeri	1900-1969	6	acc. 206	SK
Sønderborg, Als Flødeis fabrik	1956-1961	2	acc. 207	SK
Sønderborg Omegns mejeriselskab	1966-1982	4	acc. 208	SK
Sønderjyllands Andels Mælkekondensering A.m.b.a (SAMDEM)	1967-1970	S	acc. 320	SK
Tandslet Andelsmejeri	1892-1971	5	448	SK
Toftlund Mejeri	1900-1964	2	449	SK
Tråsbøl Andelsmejeri	1888-1970	7	450	SK
Tyrstrup Andelsmejeri	1887-1970	8	451	SK
Tønderegnens Andelsmejeri	1967-1980	14	452	SK
Ulkebølskov	1872-1906	1	acc. 205	SK
Varnæs Andelsmejeri	1888-1970	14	453	SK
Visby Mejeri	1870-1875, 1903-1949	2	454	SK
Øsby Andelsmejeri	1887-1970	8	455	SK
Østerlindet Andelsmejeri	1890-1964	11	456	SK
Aabenraa Mælkeforsyning og Iskremfabrik	1941-1967	3	457	SK
Aabenraa Centralmejeri	1936-1979	123	458	SK
Åbøl Andelsmejeri	1948-1964	2	459	SK
Årø Andelsmejeri	1954-1969	2	460	SK

Andelsslagterier o. l.

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi-strering
Rødning Andels-Svineslagteri	1944	S	acc. 240	SK
Sønderborg Andels-Svineslagteri	1923-1970	90	acc. 257	SK
Graasten Andels-Svineslagteri	1923-1970	23	acc. 258	SK
D.L.K. – Sønderborg afd.	1934-1942	1	acc. 259	SK
Slagterregion Syd	1968-1978	4	acc. 260	SK
Aabenraa Andelsslagteri Anm.: Se også erhvervsarkiver.	1934-1961	103	acc. 372	SK

Brugsforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
De samvirkende sønderjyske Brugsforeninger i likvidation Anm.: Se sagførerne Aa. Brink Jensen og Aage Lorentzens privatarkiver.	1929			
Ensted sogns Brugsforening	1933-1989	6	461, acc. 459	SK
Københoved Brugsforening	1936	5	acc. 235	SK
Gånsager og Omegns Brugsforening	1936-1983	12	acc. 53	SK

Frysehuse

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Barsmark Andelsfryseri	1952-1979	1	462	SK
Høgsbro Andelsfryseri	1950-1955	1	acc. 58	SK

Lokalforeninger, gødnings-, grovvarer- og foderstofforeninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Ensted sogns Lokalforening under Dansk Andels- Gødningsforretning	1941-1969	7	463, acc. 168	SK
Løjt Gødningsforening	1939-1950	1	464	SK
Landwirtschaftlicher Bezugsverein Meels	1908-1920	4	464a	SK
Landwirtschaftlicher Bezugsverein Frifeld	1904-1910	1	465	SK
Møgeltønder og Daler lokalforening under Jydsk-Andels- Foderstofforretning	1929-1968	1	466	SK
Genner og omegns foderstofforening	1933-1969	6	acc. 137	SK
Stubbæk og omegns lokalforening under Jydsk-Andels- Foderstofforretning	1945-1969	1	acc. 141	SK
Tønder amts indkøbsforening for mindre jordbrugere	ca. 1933-1994	4	acc. 428	SK
Hyrup og omegns foderstofforening	1922-1934	4	acc. 365	SK

Elektricitetsværker

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Midtsønderjyllands Elektricitetsforsyning, Agerskov	1923-	31	467	SK
Rødekro Elektricitetsværk	1911-1941	5	468	SK
Andels-Elektricitetsværket i Kjær, Ulkebøl sogn	1910-1942	4	469	SK
Andelselskabet Brede Sogns Elektricitetsværk	1919-1952	1	470	SK
Møgeltønder Elektricitetsværk	1908-1919	2	471	SK
Aabenraa Elværk (Apenrader Elektricitätswerk)	1902-1944	6	acc. 40	SK
Energiselskabet Sønderjylland, ESS Anm.: Også Sønderborg og Aabenraa amts samt Aabenraa kommunes elektricitetsforsyningsselskaber. Se erhvervsarkiver.	1910-1991			

Vandværker

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Barsøvejs Vandværk, Løjt sogn	1963-1974	1	472	SK

Fællesudvalget for Alsiske Vandforsyninganliggender	1961-1971	4	473	SK
Andelsselskabet Tinglev Vandværk	1935-1946	2	474	SK
Københoved Vandværk	u. år	S	acc. 236	SK
Sønderballe Strands Vandværk	1968-1985	1	acc. 187	SK
Sandersvig Vandværk	1959-1978	2	acc. 230	SK
Ragebøl Vandværk Anm.: Se erhvervsarkiver.				

Telefonselskaber

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi-strering
Vonsild Telefonselskab	1896-1940	2	475	SK

Forskellige foreninger

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi-strering
Aabenraa Akvarieforening	1944-1954, 1979-1982	2	476, acc. 374	SK
Rødebro og omegns biavlerforening	1942-1973	3	477, acc. 227	SK
Aabenraa amts biavlerforening	1920-1991	3	478, acc. 226	SK
Danmarks Naturfredningsforening. Lokalkomiteen for Aabenraa og Omegn	1946-1977	6	479	SK
Præmieobligationsklubben for ordens- og kriminalpolitiet, Aabenraa	1956-1962	1	480	SK
Hellevad (Klovtoft) og omegns kartoffelkogeforening	1924-1965	1	acc. 66	SK
Gadebelysningsforeningen for Stepping	1952-1970	1	acc. 89	SK
Aabenraa-egnens Forbrugergruppe	1976-1988	2	acc. 102, acc. 177	SK
Arbejdsmændenes Andelsselskab/Jydsk Murer- og Entreprenørforretning	1959-1965	1	acc. 103	SK
Udvalget for Aabenraa Svømmebad	1959-1961	S	acc. 174	SK
Tønder luftværnsforening	1941-1945	5	acc. 182	SK
Aabenraa og omegn civile hundeførerforening	1950-1976	1	acc. 223	SK
Bridgeklubben af 1957 i Aabenraa	1957-1981	1	acc. 224, 509	SK
Løjt sogn biavlerforening	1895-1969	3	acc. 225	SK
Aabenraa Grundejerforening	1969-1980	1	acc. 244	SK
Teglårdparkens Grundejerforening	1976-1992	3	acc. 355, acc. 382	SK
Naturhistorisk forening for Sønderjylland	1946-1954	1	acc. 386	SK
Lisbeth og Cornelius Paulsens Fond af 1984	1984-1996	1	acc. 389	SK
Aabenraa Skakklub	1988-2001	1	acc. 423	SK
Sønderjysk skak (Dansk Skakunion, 4. Hovedkreds)	1997-1999	1	acc. 424, 510	SK
Andelsselskabet "Sønderborg Ridehus"	1945-1980	1	acc. 445	SK
Fællesforeningen for Aabenraa bynet	1989-1997	S	acc. 470	SK
Foreningen for Sønderjydske Markspårere	1924-1926	S	acc. 483	SK
Foreningen til varetagelse af danske fordringshaveres interesser i Rusland	1921-1933	S	acc. 485	SK
Wasserleitungsgenossenschaft, Brandsbøl	1909-1919	1	acc. 501	SK

Kredit- og pengeinstitutter

Navn	Periode	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
Nordslesvigsk Kreditforening Anm.: Se danske nationale foreninger, nr. 8.				
Landeværnet Anm.: Se danske nationale foreninger, nr. 11.				
Sønderjyllands Kreditforening	1920-1973	501	481, acc. 463	SK
Jysk Husmandskreditforening (Kreditforeningen af ejere af mindre ejendomme på landet i Jylland). Aabenraa – Tønder kreds	1920-1975	54	482	SK
De Sønderjyske Sparekasser	1934-1990	4	acc. 390	SK
Ballum Sparekasse Anm.: Se Hans Lorenzens privatarkiv.	1911-1941			
Spare- og lånekassen for Bylderup i likvidation	1932-1935	2	483	SK
Frøs og Kalvslund herreders Sparekasse i Rødding	1871-1909	1	484	SK
Gråsten Sparekasse	1847-1935	12	485	SK
Lånekassen i Haderslev (Leih-Kasse zu Hadersleben)	1820-1968	1	486	SK
Hellevad Spare- og Lånekasse	1897-1923	6	487	SK
Hostrup sogns Sparekasse	1844-1894	3	488	SK
Højst sogns Spare- og Lånekasse (i likvidation)	1905-1937	8	489	SK
Ketting Andelskasse	1903-1962	15	490	SK
Løgumkloster Sparekasse	1825-1965	60	acc. 373	SK
Løjt Sogns Sparekasse	1851-1946	78	491	SK
Spandet sogn og Omegns Spare- og Laanekasse	1871-1935			
Sønderballe Sparekasse (v. Hoptrup)	1901-1920	1	acc. 317	SK
Sønderborg Kredssparekasse	1917-1920	1	492	SK
Tinglev Sogns Sparekasse	1882-1941	21	493	SK
Spare- og Laanekassen for Tinglev og omliggende sogne	1927-1955	65	494	SK
Spar- und Leihkasse der Stadt Tondern	1884-1923	19	acc. 57	SK
Ullerup Sogns Andelskasse i likvidation	1935-1940	1	acc. 267	SK
Sparekassen i Vilstrup	1880-1902	1	acc. 426	SK
Visby sogns og Omegns Spare- og Laanekasse	1881-1893	3	495	SK
Spare- og Laanekassen for Vodder	1901-1917	4	496	SK
Spare- og Laanekassen for Øster Løgum sogn og omegn	1914-1958	1	acc. 448	SK
Aabenraa Bys Spare- og Laanekasse	1819-1923	181	497	SK
Aabenraa Penningssparekasse	1882-1924	32	498	SK
Aabenraa Kredssparekasse, Aabenraa amtssparekasse	1907-1923	224	499	SK
Sparekassen for Aabenraa by og amt med sammenlagte sparekasser: Kliplev, Padborg, Løjt og Gråsten	1847-1969	157	500, acc. 352	SK
Landsarkivet har desuden modtaget følgende sparekassearkiver, som endnu ikke er færdigordnet:				
Spare- og Laanekassen for Hostrup sogn (1858-1965), Ketting og Omegns Sparekasse (1875-1978), Sparekassen i Kliplev (1876-1970), Møgeltønder Sparekasse (1921-1965), Nordborg Sparekasse (1867-1970), Spare- og Laanekassen for Notmark og Asserballe (1887-1918), Padborg Sparekasse (1923-1975), Sparekassen for det sydlige Als (1896-1970), Sønderborg Amts Sparekasse (1917-1922), Sparekassen for Tinglev og omliggende Sogne (ca. 1920-1965), Tønder Sparekasse (1820-1972), Sparekassen for Aabenraa By og Amt (1923-1968).				

Private arkivskabere:

Det tyske mindretal

Private arkivskabere		Det tyske mindretal	1920-1945
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Efter Genforeningen i 1920 organiserede den nordslesvigske tyskhed sig som et nationalt mindretal med foreninger for politik, skoler, kultur, erhverv, socialt arbejde, idræt, ungdomsarbejde, etc. Fra 1933 indførtes tillige flere typisk nazistiske foreningsformer som en stormafdeling og et slægtsforskningskontor, og betinget af krigen opstod en organisation for leverancer til den tyske værnemagt og til sidst for modtagelsen af tyske flygtninge. I forbindelse med retsopgøret efter den 5. maj 1945 konfiskerede modstandsbevægelsen og det danske politi disse foreningers arkivalier, for så vidt disse ikke var blevet tilintetgjort forud for det tyske sammenbrud. Også en række personarkiver blev konfiskeret. Efter endt brug afleverede politiet uden videre formalia de konfiskerede arkiver til landsarkivet.</p>			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
<p>Hans Schultz Hansen: Det tyske mindretals arkiver 1920-1945. Aabenraa 1993. Her findes henvisninger til yderligere litteratur om mindretallets historie 1920-1945 og en kort historik for de enkelte foreninger.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Wohlfahrts- und Schulverein für Nordschleswig	1920-1945	25
2	Deutsche Arbeitsgemeinschaft Nordschleswig	1936-1937	1
3	Schleswigscher Wählerverein	1920-1939	23
4	Vermittlungsstelle für Deutsch-Kulturelle Veranstaltungen in Nordschleswig	1925-1941	7
5	Schleswigscher Wählerverein, Haderslev kreds	u. år	1
6	Schleswigscher Wählerverein, Aabenraa kreds	1920-1937 og u. år	4
7	Schleswigscher Wählerverein, Ortsgruppe Rapstedt	1920-1939	1
8	Schleswigscher Wählerverein, Ortsgruppe Tondern	1917-1927	6
9	Deutsche Stiftung, Dr. Ederts og Claus Petersens arkiv	1921-1942	30
10	Deutscher Schulverein für Nordschleswig	1920-1943	137
11	Schulamt	1922-1945	89
12	Deutscher Lehrerverein	1922-1939	3
13	Schulpraktische Arbeitsgemeinschaft	1937-1939	2
14	Deutscher Schulverein, Hadersleben	1919-1920	1
15	Deutscher Schulverein, Apenrade	1931-1932	1
16	Overbetjent V. G. Nielsens redegørelse for de tyske privatskoler og børnehavers økonomiske forhold	1945-1946	1
17	Aabenraa tyske privatskole (gymnasium)	1920-1947	90
18	Aarø tyske privatskole	1944-1945 og u. år	2
19	Arnum tyske privatskole	1941-1945	2
20	Ballum-Randerup tyske privatskole	1941-1946	3
21	Barsmark tyske privatskole	1941-1945	2
22	Bjerndrup tyske privatskole	1937-1945	1
23	Bolderslev tyske privatskole	1941-1946	2
24	Branderup tyske privatskole	1940-1945	1
25	Bredebros tyske privatskole	1942-1945	1
26	Broager tyske privatskole	1939-1945	2
27	Bovrup tyske privatskole	1941-1944	1
28	Brunde tyske privatskole	1932-1945 og u. år	4
29	Burkal tyske privatskole	1940-1944	1
30	Bylderup tyske privatskole	1941-1945	2
31	Christiansfeld tyske privatskole	1935-1945	4
32	Egersund tyske privatskole	1935-1945	2

33	Felsted tyske privatskole	1933-1945	1
34	Gaansager tyske privatskole	1932-1945	3
35	Gråsten tyske privatskole	u. år	1
36	Guderup tyske privatskole	1945-1946	2
37	Haderslev tyske privatskole	1926-1939	3
38	Hejsager tyske privatskole	1932-1946	2
39	Hellevad tyske privatskole	1928-1945	3
40	Hjordkær tyske privatskole	1929-1946	4
41	Hoptrup tyske privatskole	1933-1946	2
42	Kegnæs tyske privatskole	1944-1945	1
43	Kliplev tyske privatskole	1933-1945	2
44	Kværs tyske privatskole	1929-1945	2
45	Lund tyske privatskole	1934-1946	4
46	Lydersholm tyske privatskole	(1924) 1926-1944	2
47	Løgumkloster tyske privatskole	1941-1946	1
48	Mosbøl tyske privatskole	1934-1945	2
49	Møgeltønder tyske privatskole	1932-1945	6
50	Nordborg tyske privatskole	1925-1946	2
51	Notmark tyske privatskole	1941-1946	2
52	Nørre Sejerslev tyske privatskole	1933-1948	2
53	Over Jerstal tyske privatskole	1932-1945	2
54	Padborg tyske privatskole	1933-1942	1
55	Rebbøl tyske privatskole	1934-1945	3
56	Rinkenæs tyske privatskole	1932-1945	3
57	Skærbæk tyske privatskole	u. år	1
58	Skovby tyske privatskole (Løjt)	1925-1946	2
59	Skovby tyske privatskole (Als)	1944-1945	1
60	Sommersted tyske privatskole	1929-1945	2
61	Stubbæk tyske privatskole	1933-1946	3
62	Sønderborg tyske privatskole	1924-1938	4
63	Sønderhav tyske privatskole	1930-1945	2
64	Sønder Vilstrup tyske privatskole	1943-1946	2
65	Tandslet tyske privatskole	1933-1945	3
66	Tinglev højere tyske privatskole	1925-1946	4
67	Toftlund tyske privatskole	1943-1945	1
68	Tønder tyske privatskole	1921-1946	2
69	Tønder højere privatskole	u. år	1
70	Uge tyske privatskole	u. år	2
71	Ullerup tyske privatskole	1933-1946	2
72	Vennemose tyske privatskole	1934-1945	2
73	Vester Terp tyske privatskole	1934-1944	4
74	Øster Terp tyske privatskole	1925-1946	7
75	Aabenraa tyske børnehaver	1941-1946	2
76	Augustenborg tyske børnehaver	1933-1946	2
77	Gråsten tyske børnehaver	1938-1945	1
78	Højer tyske børnehaver	1937-1945	3
79	Løgumkloster tyske børnehaver	1942-1945	1
80	Padborg tyske børnehaver	u. år	1
81	Ravsted tyske børnehaver	1941-1945	5
82	Tinglev tyske børnehaver	1939-1945	1
83	Toftlund tyske børnehaver	1942-1944	1
84	Tønder tyske børnehaver, vest	1937-1945	3
85	Tinglev tyske landbrugsskole	1930-1931	2
86	R. Hesses tyske kontor i Tønder (Deutscher Jugendverband)	1921-1941	55

	Nordschleswig, Verband für Deutsche Jugendherberge/Mittelstelle Nordschleswig, Volkskalender, andre sager)		
87	Deutsche Wirtschaftsberatungsstelle	1931-1941	74
88	Rechtsberatungsstelle	1939-1945	12
89	Deutsche Berufsgruppen Nordschleswig	u. år	5
90	Deutsche Berufsgruppen, Aabenraa	1939-1945	7
91	Volksgruppenamt	1936-1945	18
92	Organisationsamt	1934-1945	21
93	Schleswigsche Kameradschaft (S.K.)	1941-1945	1
94	Sportamt (Bund für Leibesübungen Nordschleswig)	1933-1945	7
95	Deutsche Jungenschaft Nordschleswig, Landesjugendführer	1933-1945	23
96	Deutsche Jungenschaft Nordschleswig, Kreis Apenrade	1934-1945	6
97	Deutsche Mädchenschaft Nordschleswig, Landesmädführung med stabsafdelinger	1934-1945	30
98	Deutsche Mädchenschaft Nordschleswig, Kreis Apenrade	1937-1941	2
99	Deutsche Mädchenschaft Nordschleswig, Standort Apenrade	1944-1945	1
100	Deutsche Mädchenschaft Nordschleswig, Kreis Sonderburg	1942-1945 og u. år	2
101	Deutsche Mädchenschaft Nordschleswig, Kreis Hadersleben	1941-1945	1
102	Sippenkanzlei Nordschleswig	1940-1941	1
103	Amt für Sippenforschung	1942-1945 og u. år	23
104	Wohlfahrtsdienst med afdeling for flygtningeforsorg	1928-1945 og u. år	58
105	Flüchtlinge-Hilfswerk	1945	24
106	Flüchtlinge-Hilfswerk, Kreiskontor Apenrade	1945	8
107	Flüchtlinge-Hilfswerk, Ortsgruppe Apenrade	1945	1
108	Deutsche Selbsthilfe	(1923) 1931-1945	115
109	Deutsche Selbsthilfe, Aabenraa kreds	1936-1945 og u. år	5
110	Deutsche Selbsthilfe, Ortsgruppe Aabenraa	1943-1945	1
111	Schatzamt	u. år	1
112	Schatzamt og Selbsthilfe i likvidation	1945-1949	20
113	N. S. Kranken-Hilfe	1941-1945	9
114	Fr. Christensen, lærer, Aabenraa	1922-1927	1
115	Walther Jahn, frimenighedspræst m.m., Aabenraa (Auslanddeutsche Jugend, N.S.D.A.P.-A.O., kirkeligt arbejde, forskellige og personlige papirer)	1932-1941 og u. år	23
116	Chr. Jessen, redaktør, Tønder	1941-1944	1
117	Thomas Jürgensen	1942	1
118	Heinrich Kahle, forretningsfører for Schulamt, Aabenraa	u. år	1
119	Harboe Kardel, redaktør, Aabenraa	-1944	1
120	Mathias Petersen, landmand, Bodum	1927-1930	1
121	Peter Petersen, bankdirektør, Aabenraa	1926-1937	1
122	Nordschleswigsche Zeitung	1920-1946	73
123	Nordschleswigsche Zeitung, Tønderkontoret	1924-1946	5
124	Nordschleswigsche Zeitung, Sønderborgkontoret	1943-1945	1
125	Neue Tondernsche Zeitung A/S	1922-1928	1
126	Apenrader Tageblatt	1892-1930	26
127	Korrespondenzbüro Nordschleswig	1931-1945	2
128	Verein der verunrechteten nordschleswigschen Kriegsinvaliden	1928-1938	1
129	Deutscher Verein Apenrade	1920-1922	1
130	Apenrader Bürgerverein	1922-1934	2
131	Bund für deutsche Kultur, Apenrade	1931-1945	6
132	Deutsches Haus, Apenrade	1919-1945	1
133	Deutsche Jugendherberge, Apenrade	1926-1944	5
134	Deutsches Jugendheim, Apenrade ("Ahrensberg")	1918-1944	1

135	Dibbernhaus, Aabenraa	1940-1945	1
136	N.S.D.A.P.-N., Apenrade	1941	1
137	Wahlbureau Hadersleben	1919-1920	1
138	Deutscher Verein, Augustenborg	1938-1946	2
139	Deutsche Jugendherberge, Hadersleben	1932-1935	1
140	Deutsche Jugendherberge, Heisagger	1929-1937	2
141	Verein zur Hebung des Fremdenverkehrs für Sonderburg-Düppel	1911-1920	1
142	Jugendverband, Turnerverband, Ravsted	1931-1932	1
143	Deutsches Kontor, Tønder	1941-1945	1
144	Deutscher Vereinsbund, Tondern	1921-1936	2
145	Gemischer Chor, Tønder	1928-1934	1
146	N.S.D.A.P. Ortsgruppe Medelby	1942-1943	1
147	Hitlerjugend, Gefolgschaft Nordschleswig	1941-1945	1
148	Deutsches Jugendwerk	1937-1940	1
149	N.S. Frauenschaft, Nordschleswig	1938-1945	1
150	"Der Schleswig-Holsteiner"	1936-1945	2
151	N.S.D.A.P.-N. Ortsgruppe Klipleff	1940-1945	1
152	Dr. Kähler, redaktør, Aabenraa	1922	1
153	Amt für Bevölkerungspolitische Fragen	1941-1945	1
154	Lastkraftwagentransportverband	1941-1945	1
155	Frauenhilfe des Kirchspiels Holebüll	1932	S
156	N.S.D.A.P.-N. Butterspende für Flensburg	1937	S
157	N.S.A.N.	1933-1940	S
158	Verein deutscher Privatschulen	1925-1948	S
159	Verein ehemalige deutschen Soldaten und Kriegsteilnehmer, Sonderburg	1938-1942	S
160	Archiv der deutschen Volksgruppe in Nordschleswig	1938-1942	S
161	N.S.A.N. Kreisleitung Sonderburg	1933	S
162	Deutsche Hauptbücherei Apenrade	1945	S
163	Kreisverein für Kriegsbeschädigtenfürsorge im Kreise Sonderburg	1916	S
164	Ausschuss für die Wahrung der Interessen derjenigen Nordschleswiger, die vor 1920 bei deutschen Anstalten versichert waren	1930-1939	S
165	"Mein Heimatland" und "Kinderblatt"	1925-1929	S
166	N.S.D.A.P.-A.O.	1939	S
167	Deutsche Verbände Nordschleswigs, Geschäftsstelle Tondern	1922	S
168	Bildarchiv der N.S.D.A.P.-N.	u. år	S
169	Kreditanstalt Vogelgesang	1926-1949 og u. år	337
170	Höfeverwaltungsgesellschaft	1929-1946	214
171	Liefergemeinschaft der D.B.N. A/S	1940-1945	75 m (uordnet)
172	Tillæg	u. år	14

Noter

S: Småarkiver anbragt i samlepakker (nr. 155-166).

I Politikommandørens arkiv opbevares adskillige privatarkiver fra personer i mindretallet som bilag til retsopgørssagerne, bl.a. Otto F. Kortsch (nr. 125), Peter Kragh (nr. 126-129), Rudolf Stehr (nr. 151-164) og Wilhelm Deichgräber (nr. 165-176). Blandt private personarkiver findes bl.a. Fritz Schifferers og Ernst Schröders arkiver. Se også foreningsarkiver. Landsarkivet vil snart modtage mikrofilm med pastor Johs. Schmidt(-Vodder)s privatarkiv indtil 1945.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1-172	Hans Schultz Hansen: Det tyske mindretals arkiver 1920-1945, Aabenraa 1993.	Trykt

Private arkivskabere:

Erhvervsvirksomheder og lav

Private arkivskabere	Erhvervsvirksomheder					
Indledning						
Landsarkiver har i tidens løb modtaget arkiver fra små og større sønderjyske virksomheder, mens andre er afleveret til Erhvervsarkivet i Århus (se Erhvervsarkivets arkivoversigter I-IV. Århus 1991-2000).						
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold						
Indholdet af erhvervsarkiverne veksler fra arkiv til arkiv. Ofte vil man dog støde på regnskabsmateriale, korrespondance, personalesager og forhandlingsprotokoller.						
Noter						
Erhvervsarkiver findes tillige blandt foreningsarkiverne (andelsselskaber), i søfartssamlingen (skippere og redere), personarkiver (enkeltmandsvirksomheder) samt spredt i topografia.						
Arkivfortegnelser og opbevaring						
Nedenstående gives en fortegnelse over samtlige erhvervsarkiver i landsarkivets samlinger. En nærmere beskrivelse af de enkelte arkivers indhold må findes i seddelkartoteket (SK) over erhvervsarkiver.						
Arkivoversigt						
Navn/firmanavn	Erhverv	Sted	Arkivalieyderår	Antal enheder	Nr.	Registrering
A						
Adsersen, Laurids	Entreprenør	Oksbøl		1	SG 053	SK
Augustenborg Bank	Bank	Augustenborg	ca. 1950-1965	1½ m		SK
B						
Bjørnkær mose A/S	Mosebrug	Københoved, Skrave	1914-1932	6	SG 011	SK
Buch og Bøje	Advokatfirma			1	SG 037	SK
C						
"Ceres" Korn- og foderstofforretning A/S	Grovvarehandel	Aabenraa	1908-1982	8	SG 003	SK
Cleemann, P. F.	Skibsmægler	Aabenraa	1957-1995	123	SG 045	SK
D						
Dannevirke	Dagblad	Haderslev	1900-1905	1	SG 027	SK
Dannevirke-Modersmaalet	Dagblad	Haderslev	1861-1918	4	SG 028	SK
Dansk Nellikerkultur I/S	Gartneri	Aabenraa	1928-1981	17	SG 019	SK
E						
Eegholm, Brdr.	Reparation og salg af elmotorer	Sønderborg	1941-1967	4	SG 006	SK
Ehlers	Drogist			3	SG 042	SK
Enemark, Jens	Cigarhandler	Aabenraa	1936-1943	6	SG 022	SK
Energiselskabet Sønderjylland, ESS	Elektricitetsværk	Sønderborg	1910-1991	82	SG 048	SK
Ewald, S. P.			1898-1934	3	SG 041	SK

F						
Flensborg Avis	Dagblad	Flensborg	1919-1920	1	SG 026	SK
Folkebanken for Als og Sundeved	Als og Sundeved	Bank	1909-1972	22		SK
Førene Flensborg-Egernsund og Sønderborg Dampskibs-selskab	Rederi	Flensborg	1921-1946	1	SG 017	SK
Fredenshøj Teglværk	Teglværk	Aabenraa	1931-1970	5	SG 024	SK
Frost, Georg	Bagermester	Styrtom	1955-1963	1	SG 009	SK
Færdig og søn	Blikkenslager firma	Haderslev	1884-1934	1	SG 056	SK
G						
Grand Hotel	Hotel	Aabenraa	1938-1941	1	SG 013	SK
Graasten Bank	Bank	Gråsten	1920-1970	16		SK
H						
Hansen, Bent	Overlæge	Tønder		6	SG 021	SK
Hansen, Lytje	Handlende	Aabenraa	1934-1937	1	SG 032	SK
Hejmdal	Dagblad	Aabenraa	1893-1955	24	SG 025	SK
Hotel Danmark A/S	Hotel	Aabenraa	1943-1952	8	SG 014	SK
Hotel Eliselund A/S	Hotel	Ensted	1935-1952	6	SG 015	SK
Høj Tæpper	Tæppehandel	Rødekro	1953-1991	7	SG 052	SK
J						
Jensen, Kaj	Købmand	Aabenraa	1940-1972	9	SG 040	SK
Jensen, Otto	Arkitekt	Aabenraa	1901-1990	29	SG 055	SK
K						
Klinge, Christen	Skorsten-fejermester	Gråsten	1927-1967	59	SG 047	
Købmandsforretning	Købmand	Tønder	1944	1	SG 004	SK
L						
Lorens Hansen junior	Isenkræmmer	Aabenraa	1944-1971	10	SG 030	SK
Løveapoteket	Apotek	Haderslev		21	SG 035	SK
N						
Nicolai Outzen A/S	Foderstoffer	Christiansfeld	1914-1961	8	SG 043	SK
Nordslesvigsk Søndagsblad	Dagblads-tillæg		1883-1902	1	SG 025	SK
Den nordslesvigske Folkebank	Bank	Aabenraa	ca. 1920-1971	25 m		SK
Nørregård, Andreas	Gårdejer	Dalhavegård, Oksbøl	1930-1995	52	SG 001	SK
P						
Padborg eksportstald	Kvæghandel	Padborg	1952-1958	1	SG 038	SK
Paulsen, Johs.	Isenkræmmer	Aabenraa	1910-1944	15	SG 034	SK
Peter N. Andresen	Boghandel	Aabenraa	1911-1959	13	SG 031	SK
PRIMA – A/S	Kulimport og Skibsfart	Aabenraa	1924-1945	1	SG 051	SK
R						
Ragebøl vandværk	Vandværk	Ragebøl	1937-1971	1	SG 049	SK
S						
Schmidt, Helge	Købmand	Barsmark, Løjt	1979-1989	1	SG 057	SK

Schmidt, William	Sagfører	Aabenraa	1922-1925	2	SG 050	SK
Smedeby kro	Kro	Padborg	1949-1972	1	SG 020	SK
Sydbank	Bank	Aabenraa	1971-1989	½ m		SK
Sønderborg Dampskibsselskab	Rederi	Sønderborg	1922-1949	1	SG 016	SK
Sønderborg Skibsværft A/S	Skibsværft	Sønderborg	1948-1978	371	SG 018	SK
Sønderjydsk Rederiaktieselskab	Rederi		1961-1970	1	SG 008	SK
Sønderjydsk Stenforsyning A/S	Grusgrav	Rødekro	1936-1938	2	SG 012	SK
T						
Todsen, Carl Ingver	Sagfører	Tønder	1921-1923	1	SG 005	SK
Tønder Landmandsbank	Bank	Tønder	ca. 1945-1971	½ m		SK
U						
Ukendt handlende		Aabenraa	1933-1937	1	SG 033	SK
Union, Korn- og Foderstofimport A/S	Grovvarehandel	Aabenraa	1949-1992	32	SG 046	SK
V						
Vingrosserer	Vinhandel	Aabenraa	1908-1914	1	SG 023	SK
Z						
Zerlang	Læge	Gram	1929-1930	1	SG 054	SK
Å						
Aabenraa Andelsslagteri	Slagteri	Aabenraa	1938-1969	97	SG 036	SK
Aabenraa Eksportstalde og Eksportslagteri A/S	Slagteri	Aabenraa	1928-1978	1	SG 010	SK
Aabenraa Handelsstandsforening	Handel	Aabenraa		1	SG 039	SK
Aabenraa Manufaktur-Lager A/S (Fabrikken Acorn)	Manufaktur-fabrik/lager	Aabenraa	1936-1964	1	SG 007	SK
Aabenraa Rederi A/S	Rederi	Aabenraa	1922-1970	112	SG 002	SK

Private arkivskabere		Lav	
Arkivskaberbeskrivelse			
Lavene har en lang tradition i købstæderne og tildels også i flækkerne. Allerede i middelalderen dannedes lavene for at sikre de enkelte håndværksfag imod konkurrence og samtidigt for at sikre medlemmerne understøttelse, når de kom i nød, begravelseshjælp o.l. Der fandtes også lav for kræmmere.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Der findes en litteraturliste i nedenstående fortegnelse.			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
Lavsarkiverne er ret små. For det meste indeholder de skræer, medlemsfortegnelser, breve, tingsvidner, protokoller, privilegiekonfirmationer og forskellige sager.			
"Landwirtschaftliche Berufsgenossenschafts" arkiv består af kronologiske journaler.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Bødkerlauget for Aabenraa, Haderslev, Sønderborg og Tønder amter	1911	1
2	Flensborg tømmerlaug	1837	1
3	Haderslev bagerlav	1778	1
4	Handskemager-, Peltsner- og Buntmagerlav Haderslev	1696-1864	2
5	Murersvendenes lav i Haderslev	1818-1881	1
6	Haderslev skomagerlav	(1424-) 1631-1924	12
7	Haderslev smedelav	1675-1792	1
8	Haderslev skræddersvendens lav	1633-1867	7
9	Haderslev forsørgelsesinstitut	1801-1857	2
10	Haderslev købmænds ligkompagni	1776-1848	1
11	Løgumkloster skomagerlav	1855-1882	1
12	Løgumkloster skrædderlav	(1635-) 1780-1873	2
13	Nordborg skomagerlav	1735-1872	1
14	Sønderborg lavsudvalg ("Innungs-Ausschuß")	1899-1919	1
15	Smede- og låsesmedelav i Sønderborg	1896-1920	5
16	Sønderborg skomagerlav	1661-1865	1
17	Sønderborg kræmmerkompagni	1825-1874	3
18	Sønderborg murerlav	1911	1
19	Sønderborg snedkerlav	1879-1954	2
20	Skomagerlav og snedker- og glarmesterlav i Sønderborg	1877-1879	1
21	Snedker- og glarmesterlav i Sønderborg	1745-1759	1
22	Sønderborg rebslagerlav	1750-1882	1
23	Sønderborg bagerlav	1641-1966	2
24	Sønderborg amts malerlav	1878-1953	1
25	Sønderborg skyttelaug	1732-1962	4
26	Tønder skomagerlav	1821-1872	1
27	Aabenraa bødkerlav	1825-1889	1
28	Aabenraa rebslagerlav	1751-1880	2
29	Aabenraa rebslagersvende	1752-1866	3
30	Aabenraa smedelav	1820	1
31	Aabenraa skrædderlav	1750-1905	2
32	Aabenraa skyttelaug	1734-1987	13

33	Landwirtschaftliche Berufsgenossenschaft, Sektion für den Kreis Hadersleben	1891-1915	1½ m
Noter			
Sønderborg skyttelaug findes i foreningsarkiv nr. 301 og acc. 325/1-3, Aabenraa skyttelaug findes i foreningsarkiv nr. 300. Om Aabenraa skrædderes lavsartikler, se Ensted præstearkiv H8, nr. 5.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-32	Axel D. Johnsen: Lavsarkiver i Landsarkivet for Sønderjylland. Aabenraa 1996	Trykt	
33	Uregistreret		

Private arkivskabere:

Personer

Private arkivskabere		Personer					
Indledning							
<p>Siden sin åbning i 1933 har Landsarkivet for Sønderjylland lagt stor vægt på de private personarkiver. Det første fundament blev lagt med en samling af private arkivalier, som allerede var grundlagt før den første verdenskrig af Sprogforeningen. Dernæst drejede det sig navnlig om at sikre de bevarede papirer fra de førende skikkelser i nationalitetskampen. Det største private personarkiv er således den dansksindede rigsdagsmand og senere minister H. P. Hanssens arkiv. Men også en række menige sønderjyders større og mindre arkiver er sikret i tidens løb. Arbejdet er blevet støttet af bl.a. Historisk Samfund for Sønderjylland. Efter grundlæggelsen af de mange lokalhistoriske arkiver siden 1970'erne tager indsamlingen navnlig sigte på personer, der har haft en betydning for hele den sønderjyske region eller større dele deraf, mens arkiver fra personer med et snævrere lokalt virke gerne henvises til de lokalhistoriske arkiver.</p>							
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold							
<p>Indholdet af de private personarkiver veksler i sagens natur fra arkiv til arkiv. De store arkiver fra de nationale ledere indeholder typisk en omfattende korrespondance ordnet alfabetisk efter afsender og emneordnede sager med relation til den pågældendes virke på de forskellige felter af den nationale kamp og i dens forskellige organisationer. I disse arkiver og i talrige andre privatarkiver kan man også hyppigt finde erindringsoptegnelser, dagbøger, regnskabsbøger, feltbreve fra første verdenskrig, samlinger af materiale om bestemte emner, herunder slægts- og ejendoms historie, ikke sjældent også manuskripter til afhandlinger og foredrag om disse eller andre emner. En udtømmende indholdsbeskrivelse vil imidlertid aldrig kunne gives; dertil er materialet for alsidigt – og righoldigt.</p>							
Arkivfortegnelser og opbevaring							
<p>Nedenstående gives en fortegnelse over samtlige private personarkiver i landsarkivets samlinger. En nærmere beskrivelse af de enkelte arkivers indhold må findes i de forskellige former for fortegnelser, der findes til de private personarkiver. Det kan dreje sig om:</p> <p>TR = Trykte fortegnelser. Sådanne er udarbejdet for flere af de større og vigtigere arkiver. UTF = Utrykte fortegnelser. Omfatter ligeledes større og vigtigere arkiver. Findes på læsesalen. SK = Seddelkartotek. Alle arkiver er som minimum fortegnet i et seddelkartotek på læsesalen. ALF = Afleveringsfortegnelser. Et mindre antal er udelukkende beskrevet ved afleveringsfortegnelserne, der findes i magasinet. Seddelkartotekskortene vil henvise hertil. UR = Nogle få private personarkiver er endnu uordnede og uregistrerede. S = En række helt små personarkiver opbevares samlet i "samlepakker".</p>							
Arkivoversigt							
Efternavn	Fornavn(e)	Erhverv	Sted	Arkivalie- yderår	Antal enheder	Nr.	Regi- strering
A							
Abild	Jens Chr.	gårdejer	Møgeltønder	1903-1905	S	1	SK
Abraham	C.	bonde	Mjels	1855-1857	S	1315	SK
Achelis	Thomas Otto	dr.phil.	Haderslev; Kiel	1517-1864	2	1071	SK
Adolph	familien		Nolde	1850-1900	1	2	SK
Ahlmann	Michael	provst	Tønder	1823-1853	3	3	SK
Ahlmann	Nicolaj	landmand, politiker	Verthemine, Asserballeskov	1858-1859	S	4	SK
Albinus	Erling	sognepræst, provst	Aabenraa	1969-1993	2	1967	SK
Albrecht	Wilhelm	konditor	Sønderborg	1841-1920	S	1695	SK
Alexandersen	Johan	justitsråd	Sønderborg	1925-1934	S	5	SK

Alexandersen	Jørgen	gårdejer	Vester Sottrup	1901	S	6	SK
Andersen	Andreas	rektor, sognepræst	Tønder; Burkal	1613-1665	S	1106	SK
Andersen	Ahrend	kaptajn, kornhandler, skibsreder, dep. borger	Haderslev	1848-1863	S	1386	SK
Andersen	Anders	missionær, sognepræst	Indien; Haderslev	1853-1978	1	1234	SK
Andersen	Anders Mari- nus Vilhelm		Sønderborg	1927-1968	S	1943	SK
Andersen	Andreas Christensen	landmåler, gårdejer	Bagmose, Ulkebøl s.	1850-1866	S	7	SK
Andersen	Anne Cathrine	privatier	Hørup; Sønderborg	1840	S	8	SK
Andersen	Christen og Lorenz P. Lindrum	parcellist; kådner	Hønningmark, Arrild s.	1890	S	9	SK
Andersen	Chr.	præst	Dalsgaard, Rinkenæs	1889-1956	S	10	SK
Andersen	Frederik		Styding	1902-1906	S	1862	SK
Andersen	Hans	grandemand	Skelle	1799-1844	S	1567	SK
Andersen	Hans	gårdejer	Almsted	1954-1955	S	1254	SK
Andersen	Hans	gårdejer	Kongsbjerg, Abild s.	til 1964	S	11	SK
Andersen	Hans	gårdmand	Rurup	1849	S	12	SK
Andersen	Hans Rostgaard	gårdejer	Københoved; Brøstrupgård, Rødning; Lys- holt, Jordrup	1925-1979	2	1601	SK
Andersen	Ib	overlærer	Varnæs	1943-1993	7	1656	SK
Andersen	Johannes Chr. Evald	advokat	Haderslev	1906-1926	S	13	SK
Andersen	Mette Kathrine f. Pedersen	lærerinde, handelsskole- lektor	Klovtoft; Kassø; Haslev; Augustenborg; Nykøbing F	1967, u.år.	S	1696	SK
Andersen	Nicolaj	cand.math., sekretær	Aabenraa	1871-1919	9	14	SK, brevskri- verliste
Andersen	Nicolaj	landmand	Viby, Als; Belle mølle, Stovby s.	1891	S	15	SK
Andersen	Nicolay	bolsmand	Tandslet	1822	S	1697	SK
Andersen	Peter Obeling	gårdmand	Virkelyst, Brøns	1961	S	1079	SK
Andersen	Poul	direktør	Munkemølle, Gråsten	1980-1984	2	1379, 1479	SK
Andersen	Poul	gårdejer, filialdirektør	Højer; Munkemølle	1926-1979	6	1578, 1685	SK
Andersen	Thorkild	politibetjent	Sønderborg	1944-1986	S	1469	SK
Andresen	familien		Aabenraa	1782-1957	1	1422	SK
Andresen	Andreas	gårdejer	Skelde	1865-1911	1	16	SK, brevskri- verliste

Andresen	Andreas	bankdirektør	Tønder	1912-1937	S	1365	SK
Andresen	Anne f. Friis		Kopsholt, Aabenraa	u. år	1	1422	SK
Andresen	Asmus	maskin- arbejder	Lysabild, Ulkebøl	1910-1932	S	1698	SK
Andresen	Asmus	bagermester	Aabenraa	u. år	1	1422	SK
Andresen	Christian Ferdinand	lærer	Broager	u. år	S	1017	SK
Andresen	H.Chr.	gårdmand	Styding	1889-1896	S	1619	SK
Andresen	Hans Chr.	musketer	Slesvig	1843	S	1699	SK
Andresen	Hans Julius		Notmarkskov	1835	S	1565	SK
Andresen	Hans Nicolai			1908-1964	S	1882	SK
Andresen	J.C.	overlærer	Ulfborg	1975-1976	S	1094	SK
Andresen	Jes Peter	landmand	Bjerndrup	1872-1898	S	1058	SK
Andresen	Jürgen		Hørup	1835	S	17	SK
Andresen	Lorenz Peter	drejer	Hostrup	1858-1862	S	18	SK
Andresen	Margrethe	fru	Aabenraa	1903-1932	2	19	SK
Andresen	Marie f. Hansen		Ullerup	1910-1914	S	20	SK
Andresen	Mathias	fabrikant	Aabenraa	1895-1914	2	21	SK
Andresen	Mathias Matzen	overbane- mester	Rødekrø	1890-1968	S	1328	SK
Andresen	Mathias Petersen	gårdmand	Rugbjerg	1852-1936	1	22	SK
Andresen	P.N.	boghandler	Aabenraa	1800-1973	2	1876	SK
Andresen	Richard	bagermester	Aabenraa	u. år	1	1422	SK
Andresen	W.L.	journalist	Flensborg	u. år	1	23	SK
Anholm	Peter	møller	Fole	u. år	1	1183	SK
Ankersen	Julius	kroejer	Immervad			24	Topogra- fica 217
Appel	Cornelius	frimenigheds- præst	Rødding	1838-1900	2	25	UTF brevskri- verliste
Appel	Hans Christian	landbrugs- lærer	Hjallelse			26	Se Rød- ding Høj- skoles arkiv
Appel	Ingeborg	forstanderinde	Askov	1917-1919	S	27	SK
Appel	Jacob Chr. Lindberg	højskoleforst., minister	Rødding	1919-1920	2	28	SK
Appel	Mathias	højskolelærer, redaktør	Dalum	1889	S	29	SK
Appel	Peder Godtfred	gårdmand	Rangstrup	1864	S	30	SK
Arendt	Dorthea Ma- rie f. Silldorf			1916-1917	S	1888	SK
Arildskov	Max	kunstmaler, kaptajn af res.	København	1972	1	31	SK
Arnkiel	Andreas	præst	Moltrup	1696	S	1603	SK
Arnum	Laust Jessen	gårdejer	Bovlund	1878-1907	2	32	SK
Artler	Heinrich Nicolai og H.P. Martens	skomager- mestre	Sønderborg	1787-1896	S	1700	SK
Askov	Anna Maria	frk.	Aabenraa	1865-1891	1	1406	SK
Asmussen	Asmus Peter	skomager	Ensted	1921	S	1936	SK

Asmussen	Fritz	sømand	Stubbæk	1904-1905	S	33	SK
Asmussen	Hans	sandemand	Sottrup	1850-1857	S	34	SK
Asmussen	Peter		Holbøl	u. år	S	1077	SK
Asmussen	Thomas		Dybbøl	1865	S	1120	SK
Auring	Gustav	o.bibliotekar	Aabenraa	1928-1982	6	1374	SK
B							
Baade	Peter Mads	skrædder	Broager, Sønderborg	1819-1903	S	1707	SK
Bach	Niels Petersen	lærer, vice- inspektør	Skodborg; Aabenraa; Haderslev; Boren; Kiel	1868-1900	1	1286	SK
Bade	Markus	provst	Aabenraa	1928-1932	S	35	SK
Bager	Clara Rebecca			1836-1837	S	1275	SK
Bahnsen	slægten		Aabenraa	1617-1875	S	36	SK
Bahnsen	Martin	farver, rådmand	Aabenraa	1851-1875	1	37	SK
Baier	Peter Johnsen		Skærbæk	1920	S	1661a	SK
Bargum	Anton	gårdejer	Høgsholt, Havsted	1866-1886	S	1060	SK
Barløse	Børge L.			u. år	16	1255, 1946	SK
Barsøe	Dines Jørgen	præst	Mejrup; Balslev-Ejby	u. år	S	38	SK
Bartholdy	Carl Georg	oberst, M.F., sekretær for Grænsevænet	Rinkenæs	u. år	14	39	SK
Bau	Marten Nissen		Østerløgum	1805	S	1701	SK
Bay	Maria			1983-1989	S	1522	SK
Bech	Chr. H.	lærer	Nybo, Løgumkloster	1850-1870	S	40	SK
Bech	Christine f. Michelsen		Aabenraa	1864-1952	S	41	SK
Bech	Michael og Hans Schlichtkrüll			1536-1921	S	1575	SK
Beck	Hans Madsen		Rødding	1739-1796	S	1541	SK
Beck	Peter	lektor	Aabenraa	1933-1972	I og S	1129, 1581	SK
Becker	Christian og søn	husmand, diverse tillidserhverv	Asserballe	1896-1972	4	1819	SK
Behn	Asmus	købmand, agent, rådmand	Sønderborg	1850-1877	S	1702	SK
Behn	Jens Matzen og Asmus	købmand	Sønderborg	1867-1899 og u. år.	S	1703	SK
Beier	Anders Thomsen	lærer, kommunefor- stander	Overby	u. år	S	1053	SK
Beier	Hans Feddersen	gårdmand	Havervad	1863-1864	S	42	SK

Beier	Jørgen Andersen	husmand	Brøns	1863-1864	S	43	SK
Beier	Truels	gårdmand	Brøns	1828-1959	S	1961	SK
Bekker	Carl Henrik	advokat	Aabenraa	1880-1881	S	44	SK
Bendixen	slægten		Stollig	1799-1893	S	45	SK
Bendixen	Marie	søster i Brødremenigheden, portner i Søsterhuset	Christiansfeld	1860-1930	S	1238	SK
Bennetzen	Hendrich Andreas	købmand	Gram	u. år	1	46	SK
Bennetzen	Peter	landmand	Vester Lindet	1867-1945		1533	SK
Bennike	Ove	oberst	Haderslev	1911-1974	12	1103	SK
Bentholm	Anna Rud		Grøngård	u. år	2	47	SK
Berg	Julius Hansen		Skovby, Løjt	u. år	2	1481	SK
Berg	Sophie		Løjt Kirkeby	u. år	S	1442	SK
Berndt	Andreas og Nis	gårdmænd og guldgravere i Australien	St. Kjærgaard	1893-1895 u. år	1	1486	SK
Bernth	Volquart Castanæus	filosofi-studerende	Kolding	1802	S	48	SK
Besser	Johan	rebslager-svend	Sønderborg	1816	S	1704	SK
Bertelsen	Nis	sognepræst	Nr. Brarup	1864	S	1289	SK
Bertramsen	Jens Chr.		Skodborg	1914	S	1221	SK
Beuck	Theodor		Mørkøv	1975	S	1130	SK
Beyer		øjelæge			S	1897	SK
Beyer	familien		Skastgård, Skast s.	1677-1885	1	1002	SK
Beyer	Dorthea	fru	Gesing	1870-1875	S	49	SK
Beyer	Frøde	biskop	Haderslev	u. år	9	50	SK
Beyer	Jens Adolph	sognefoged	Gesing	1833-1852	S	51	Sk
Beyer	Marie	fru	Skærbæk	1894-1920	1	1070	SK
Beyer	Michael Adolph	kostskoleelev	Christiansfeld	1845-1847	S	52	SK
Beyer	Otteline		Øster Gessing	1864-1866	S	1069	SK
Biehl	Carl Christian	købmand	Gråsten	1914-1931	S	53	SK
Biering	Torvald	provst	Sønderborg	1925-1926	S	54	SK
Bill	Laue Jensen	sognefoged	Rise Hjarup	1914-1943	4	55	UTF brevskri- verliste
Bille	Sophie Marie		Løjt Kirkeby, Hellevad	1914	S	1705	SK
Billum	Niels Juel	lærer	Flensborg, København	1940-1945	S	1630	SK
Bisgaard	Agnete	lektor	Aabenraa	1936-1993	4	1607	SK
Bjerregård Jessen	Kristian og Tine f. Larsen-Ledet	chefredaktør og journalist	Sønderborg; Esbjerg	1920-1991	52	1654	SK
Bjerrum	August Christian	arbejder	Toftlund	1915	S	1638	SK
Bjerrum	Hans Michael	gårdmand	Søndernæs, Brøns s.	1843-1858	S	56	SK
Bjørholm	Jacob Peter og Jes	gårdejere	Ørderup	1809-1863	S	57	SK

Bjørnshauge	Jes Jørgensen	redaktør	Haderslev	1861-1920	S	58	SK
Blaase	Carl	hestehandler	Aabenraa	1922-1928	S	59	SK
Bladt	Hans Christiansen	gårdejer, stænderdepu- teret	Tandsgård, Tandslet	1824-1857	2 og S	60 og 1802	SK
Bladt	Jens		Kegnæs s.	1969	S	1562	SK
Bladt	Jens Dominicus	M.F., arbejds- mand	Sjellerup, Egen s.	indtil 1969	S	61	SK
Blom	familien			fra 1848	S	1311	SK
Blom	Marianne Jessen		Burkal, Tirstrup	1908-1918	S	1588	SK
Bock	Hans Heinrich	smedemester	Aabenraa	1861-1909	S	1151	SK
Bock	Karl Nielsen	rektor	Nakskov	1897-1970	18	62	SK
Bockmann	Robert	overstads- sekretær	Berlin	1913	S	63	SK
Boeck	Holger	overrets- sagfører	Aabenraa	1929	3	64	SK
Boesen	Andr.	gårdmand	Brøns	1931-1958	1	1489	SK
Boesen	Marie f. Schmidt		Københoved	1940	1	1457	SK
Bogense	Julius	redaktør	Flensborg; Kollund	1919-1947 og u. år	20	65	UTF brevskri- verliste
Boisen	Anne Marie	legatstifterske	Jersing	1852-1880	S	66	SK
Boisen	Jørgen	tømrer	Otersbøl	1915-1918	S	1396	SK
Boisen	Jørgen	parcellist	Tråsbøl	1857-1907	S	67	SK
Bojesen	Harald Bo	boghandler	Aabenraa	1908-1921	3	68	SK
Bojesen	Johannes	inspektør	Frederiksberg	1885-1945	3	69	SK
Bojesen	Rasmus Bruun	distriktslæge	Vejen	u. år	3	70	SK
Bojesen	Søren Boe	læge	Vejen	u. år	2	71	SK
Bojsen	Eline f. Heramb	præstefrue	Sdr. Vilstrup	u. år	S	1233	SK
Bonde	Aage	o.bibliotekar	Viborg	1953-1956	1	72	SK
Bonefeld	Hans	lærer	Sønderborg	1914	S	73	SK
Bonefeld	Jørgen	aftægtsmand	Øster Sottrup	1914	S	74	SK
Borgå	Børge	overlærer	Aabenraa	u. år	1	1258	SK
Bossen	N.L.	skovejer	Bov	1893-1971	15	75	SK
Boteführ	P.	tinghus- bøgfører	Tønder amt	1895-1944	3	1846	SK
Boysens (Bojesens)	familien		Hjerpsted	1827, u. år	S	1081	SK
Boysen	Andreas	sognepræst, konsist.råd	Aventoft	1784-1789	S	76	SK
Boysen	Bothilla f. Lausen			1872	S	1628	SK
Boysen	Chr.	gårdmand	Mellerup, Bjolderup s.	1828	S	77	SK
Boysen	Erich Gustav	købmand	Flensborg	1831-1890	S	1141	SK
Boysen	Fritz F. og hustru M.A. f. Wildfang	kaptajn	Aabenraa	u. år	S	78	SK
Boysen	Jens Andersen	lærer	Burkal	1870-1876	S	1037	SK
Boysen	Johs.	cigarmager	Aabenraa	1852-1876	1	1114	SK

Boysen	Marie Johanne Georgia		Tønder	1811	S	1858	SK
Brag	Jürgen	præst	Adsbøl	1852-1864	S	79	SK
Brag	Sophie Margr.		Hjerting	1874	S	80	SK
Brammer	Tage Johs.	amtsforvalter	Aabenraa	1942	S	81	SK
Brandt	Johannes Nicolaisen	sognepræst	Egen	1641-1645	S	82	SK
von Brincken	Carl Wilhelm Emil	præst	Spandet	1872-1928	I	1651	SK
von Brincken	Christine B. f. Mikkelsen	præstekone	Spandet	1870-1897	S	1087	SK
Brodesen	Karsten		Løjtved	1817	S	1911	SK
Brodersen	Hans	kogsinspektør	Frederikskog	1825	S	1088	SK
Brodersen	Peter		Blans	1737-1950	S	1195	SK
Bruce	Ch. Brudenell	eng. generalsekretær ved C.I.S.		1920	I	83	SK
Bruhn & Skjøth			Selskær, Jegerup s.	1811-1884	I	1392	SK
Bruhn	Boye Johs.	sognepræst	Skærbæk; Bjolderup; Aabenraa	1905-1951	S	84	SK
Bruun, von	Chr. Frederik	premierløjtnant	Jørgensgård, Aabenraa; Tyrstrup	1809-1859	S	1403	SK
Bruhn	Friedrich Mommse	direktør	Gråsten, Flensborg	1935	S	1706	SK
Bruhn	Hans	kaptajn	Aabenraa	fra 1860	S	85	SK
Bruhn	Jørgen	skibsreder	Aabenraa	u. år	I	1174	SK
Buch	Willy	lektor	Haderslev	1918-1982	34	1346	SK
Buchard	Christian G.	bager	Jels	1883-1977	4	1259	SK
Buchard	Johannes			1914-1918	S	1497	SK
Buchreitz	Georg	rektor	Aabenraa	1943-1999	7	1394, 1918,	SK
Bunde	Botilla		Felstedskov	ca. 1850	S	1625	SK
Bunde	Jes	soldat		1915-1920	I	1843	SK
Bundesen	Bunde Jens	gårdejer	Rømø	u. år	2	1240	SK
Bundgaard	Anna Kjestine		Rise Hjarup	1803-1934	I	1583	SK
Busch	Søren Jensen	rebslager	Sønderborg	1984	S	1803	SK
Bøeg	Chr. Frederik	postmester	Årøsumd	1806-1810	S	86	SK
Böteführ	Ludolf Peter	tingbogsfører	Tønder	1900-1950	I	1400	SK
Böttcher	Helene f. Pauli		Vellerup	1850-1852	S	87	SK

C

Calender	Jes Nielsen	skibskaptajn	Aabenraa	1875-1890	S	88	SK
Callesen	Andreas P.			u. år	S	89	SK
Callesen	Johan Heinr.	murermester	Aabenraa	1824-1862	S	1384	SK
Callesen	Nis Henriksen	gårdejer	Lerskov	1895-1897	S	90	SK
Callesen	Peter	lærer, bibliotekar	Løgumkloster	1920-1945	2	1852	SK
Callesen	Peter	murermester	Aabenraa	1828, 1832	I	1027	SK
Callesen	Peter	gdr. og soldat	Kragelund	-1916	S	1979	SK

Callsen	Friedrich	kaptajn, bank- direktør	Aabenraa	1830-1878	S	91	SK
Callsen	Fritz		Svenstrup	1887	S	1708	SK
Callø	Anne Marie f. Hansen		Haderslev	1894-1901	S	92	SK
Callø	Paul Anker	kreditfor- eningsdirektør	Haderslev	1920-1957	39	93	UTF
Carl	Hans Peter	postkasserer	Rømø	1935-1985 og u. år	18	1430	SK
Carlsen	C.F.		Hjortspring	1837	S	1709	SK
Carlsen	Hans Chr. og datter Cathr. Marie Carlsen	smedemester	Majbøl	1901-1916 og u. år.	1	1826	SK
Carstens	Carsten Erich	provst	Tønder	1832-1835	3	94 og 1329	SK
Carstensen		snedker	Rinkenæs	ca. 1800	S	1669	SK
Carøe	Finn	landsretssag- fører	Sønderborg	1959-1987	S	1377	SK
Caspersen	J. P.	kontorchef	Aabenraa	1934-1993 og u. år	70	1168, 1327, 1450, 1955, 1974	SK
Christensen	Chr.	statshusmand	"Vesterli", Uge	1897	S	1092	SK
Christensen	Chr. P.	gårdmand	Varnæs	1821	S	1318	SK
Christensen	Chresten	plantageejer, ejendoms- handler	Rinkenæs	1923	S	1431	SK
Christensen	Christen	gårdejer	Sottrup	1746-1920	1	1001	SK
Christensen	Christen		Elstrup, Egen s.	1783-1807	1	1570	SK
Christensen	Christen Ernst	gårdejer	Asserballe	1891-1944	24	95	SK
Christensen	Christian	lærer	Ravsted	1829-1833	S	1036	SK
Christensen	Christian	skomager	Tandslet	1930-1965	S	1804	SK
Christensen	Edith		Nørdborg	1981	S	1265	Sk
Christensen	Erik	provst	Tønder	1898-1943	S og 6	96, 1596	SK
Christensen	Ernst	gårdejer	Sædmosegård, Asserballe	1920-1966	2	97	SK
Christensen	familien		Lebøl, Tandslet sogn	1770-1960	1	1828	SK
Christensen	Frida f. Maigatter		Esbjerg	1900-1978	1	1293	SK
Christensen	Hans Jepsen	landstings- mand	Høgsbro, Hviding s.	1919-1955	29	98	UTF
Christensen	Jacobine	handlende	Hjørdkær	1947-1950	S	1280	SK
Christensen	Jens	snedker	Sønderborg	1830	S	1710	SK
Christensen	Jørgen	kommunal- direktør	Aabenraa	1953-1977	2	99	SK
Christensen	Jørgen Ernst	grænseover- gendarm	Magstrup	1920-1945	S	1711	SK
Christensen	Kirstine		Ballegård	1837	S	1940	SK
Christensen	Kirstine og Kirsten		Ribe	1850	S	100	SK
Christensen	Laust og Marie		Tinglev	1912-1950	S	1964	SK

Christensen	Lorenz	dr.rer.pol.	Aabenraa	1926-1958	26	101	SK
Christensen	Mette Marie		Uge	1862-1927	S	102	SK
Christensen	Niels	gårdejer	Øster Lindet	1915	S	103	SK
Christensen	Niels Peder	soldat	Hellebæk Kohave	1854-1855	S	1712	SK
Christensen	Nis Conrad	husmand	Rise Hjarup	1864	S	104	SK
Christensen	Olav	soc.inspektør	Haderslev	1975	S og 10	1513, 1691	SK
Christensen	Peter	snedker	Sønderborg; Sarup	1907-1922 og u. år.	S	1713	SK
Christensen	Svend	borgmester	Tinglev	1932-1994	12	1853	SK
Christensen	Søren Møller	distrikts- ingeniør		1930-1981	1	1446	SK
Christensen	Thorvald	gårdejer	Harres	1915-1917	S	1205	SK
Christiansen	Chr.	gårdejer, køb- mand	Klovtoft	1875-1890	S	105	SK
Christiansen	Ernst og hustru Julie C.	redaktør	Flensborg	1893-1940	58	106	TR
Christiansen	Paul	postbud	Rødekro	1913	S	107	SK
Christiansen	Peter	sømand	Ullerup	1772-1923	S	1646	SK
Christoffersen	Louise	frk.	Sønderborg	1910-1955	1	1332	SK
Clausen	C.F.	maleremester	Aabenraa	1830-1902	13	1688	SK
Clausen	Chr. og fam.		Bucaramanga, Columbia	1913-1915	S	108	SK
Clausen	Claus	parcellist	Skodsbølmark, Broager	1866	S	1560	SK
Clausen	Claus Heinrich	møller	Broager mølle	1805-1883	S	109	SK
Clausen	Claus Mikkelsen	gårdmand	Sdr. Vollum	u. år	S	110	SK
Clausen	Franciska	maler	Aabenraa	u. år	49	1164, 1642	SK
Clausen	Fritz	læge, politiker	Bovrup	u. år	S	1208	SK
Clausen	Hans	gårdejer	Havnbjerg	1907-1932	S	111	SK
Clausen	Hans Victor	lektor	København	1914-1918	1	112	SK
Clausen	Herman	borgmester	Slesvig	u. år	S	113	SK
Clausen	J.			1911	S	114	SK
Clausen	Jep og sviger- datter Jensine	gårdmand	Barsmark	1871-1879	S	1161	SK
Clausen	Jep	gårdmand	Paulsgård, Løjt s.	1851-1870	S	1122	SK
Clausen	Jes	lærer	Brændstrup	1821-1913	S	1041	SK
Clausen	Johannes	præst	Vonsild			115	Se For- skelligt nr. 26
Clausen	Jørgen og familie	snedker	Elstrup	1771-1840	S	1805	SK
Clausen	Margr. Marie g. Iversen		Skelde	1870-1874	S	1337	SK
Clausen	Peter	menig	Sønderborg	1850-1851	S	116	SK
Clausen	Peter	købmand	Aabenraa	1911-1926	S	1166	SK
Clausen	Rasmus Peter	gårdmand	Smedager	1837-1903	S	117	SK
Claussen	Georg Friedr.	amtsdommer, lok.historiker	Haderslev	u. år	S	118	SK

Claussen	Hans Jørgensen	snedker, landmand	Elstrup	1787-1842	1	1239	SK
Claussen	Marcus	lærer	Aabenraa, Flensborg; Hjørring	1859-1896	1	1121	SK
Cleemann	Peter Friedr.	kaptajn	Aabenraa	1920	S	119	SK
Cordsen	P.	gårdejer	Mariasminde			120	se Niemann
Cornett	Andreas Jürgensen	sejlmager	Aabenraa	1822-1850	S	121	SK
Cornett	Jes Jessen	amtsråds-sekr., R.a.D.		1883-1952	1	1316	SK
Cornett	Jørgen	sejlmager	Aabenraa	1860	S	1617	SK
Cornett	Lorenz Nicolai	kaptajn	Aabenraa	1862-1877	S	122	SK
Cramer	Paula Ingebg. f. Andresen	fru	Aabenraa; Vejle	1902-1925	S	123	SK
D							
Dahl	slægten		Havnbjerg s.	1746-1904	S	124	SK
Dahl	Christen Jacobsen	kådner	Havnbjerg	1847	S	125	SK
Dahl	Knud og Ellen	overretssagfører, godsejer		1799-1948	1	1884	SK
Dahl	Mads Rasmussen	landmand	Haderslev	1945	S	126	SK
Dahl	Aage	pastor	Virum	u. år	1	1076	SK
Dahlkild	Arne Ploug	overdyrlæge	Padborg	u. år		127	Manuskript-samling
Dall	Andreas	arkitekt	Flensborg; Aabenraa	1898-1942	8	128, 1871	SK
Dall	Hans J.		Grønnebæk	u. år	S	129	SK
Dall	Iver Hansen	saddelmager	Snogbæk, Sønderborg	1865-1951	S	1714	SK
Dall	Karen	gårdmands-enke	Københoved	1894-1899	S	130	SK
Dallmer		kaptajn	Muskau, Schlesien	1864	S	131	SK
Damkjær	Christian	svend, entreprenør	Haderslev, Øsby	1896-1916	S	1715	SK
Damm	Christian	journalist	Flensborg; Sønderborg; København	u. år	1	1263	SK
Damm	Ditlev	købmand	Aabenraa	1827-1888	S	132	SK
Damm	I.A.	førstelærer	Burkal	u. år		133	Manuskript-samling
Danneberger	Karl	krigsfange	Flensborg	u. år	S	1466	SK
Dau	Nicolai	dyrlæge	Havnbjerg	1913-1918	1	134	SK
Dau	Peter Jensen	slagter, ejer af Hotel Alhambra	Blans, Sønderborg	1934	1	1825	SK
Dau	Thorvald	soldat	Havnbjerg	1914-1918	S	135	SK

David	Hermann Christoph	snedker	Aabenraa	1856-1914	S	136	SK
Davids	Adolph Fr. N.	politimester	Slesvig	1845-1895	S	1977	SK
Davidsen	Poul			1835-1869	S	1902	SK
Deele	Johan	banevogter	Rise	1940-1945	S	1519	SK
Degn	Christian	sognefoged	Skærbæk	1813-1814	S	137	SK
Demant	J.F.	lærer	Tønder; Øster Højst	1869	1	138	SK
Demuth	Chr. og Mette	forstanderpar	Aabenraa	u. år	5	139	SK
Dinesen	E.A.	frk.	Rungstedlund, Rungsted	1914-1918	2	141	SK
Dinesen	Hans	barber	Augustenborg	1924-1933	S	1716	SK
Dinsen	J.H.	gårdejer	Stubbum, Aller	1864	S	140	SK
Dixen	Laura		Øster Lindet, Haderslev	1868-1890	S	1637	SK
Dose	H.W.	præst	Stepping-Frørup	u. å.	1	142	SK
Dreier	Hans	boelsmand	Elstrup, Egen s.	1861-1875	S	1051	SK
Drewsen	N.A.	landbrugs-konsulent	Tørsbøl	1942-1977 og u. år.	3	1660	SK
Dreyer	slægten		Haderslev	1667-1721	S	143	SK
Dröhse	Friedrich Wilhelm Emil	boghandler	Tønder	u. år	S	144	SK
Duhn	Hans Hansen		Rømø	1783-1972	1	1589	SK
Duus	Carl, Matthias og Marie Cathrine		Kegnæs	1885-1966	1	1960	SK
Duus	Hans Frederik	kådner	Kettingskov	1863	S	1717	SK
E							
Eggertsen	Johan Hansen	kådner	Hostrupskov	1860-1872	S	146	SK
Ehricht	Otto	bygmester	Sønderborg	1925-1951 og u. år.	S	1718	SK
Eichhorn	Johannes Marius		Sønderborg	1918	S	1719	SK
Elberg	Hans	styrmand	Barsmark	1883-1888	S	147	SK
Elholm	C.	skole-konsulent	Tønder; Aabenraa	1933-1945	1	145	SK
Eliassen	J.B.		Brunsgård	1878-1891	S	148	SK
Ellekilde	Hans	arkivar	København	1934-1964	S	149	SK
Elmer	Haakon	organist		1937-1983	1	1334	SK
Enderlein	Finn-Erik		Aabenraa	1978-1989	2	1658	SK
Enger	Franziska C.E.		Aabenraa	u. år	S	150	SK
Erichsen	Fr. og hustru Gertrud f. Körner			1914-1920 og u. år	2	1358	SK
Erichsen	Nis	bankdirektør	Aabenraa	1852-1918	S	151	SK
Erichsen	Peter Frederik og hustru Else	kontorchef, fiskerikonsulent	Aabenraa	1860-1981	1	1226	SK
Erichsen	Sophus	sagfører	Haderslev	1920-1923	S	152	SK
Eriksen	Chresten		Broballe	1874-1880	S	1111	SK

Eriksen	Hans Chr. og hustru Ankatr. f. Hanssen	gårdejer	Broballe	1845-1881	I	1115	SK
Eriksen	Jørgen og Dorothea f. Hanssen	sognepræst	Asserballe	1845-1966	11	153, 1929 (i 153 X)	UTF og SK
Eschel Toft	slægten		Løjt	1820-1905	S	1510	SK
Eschelsen	A.	sognefoged	Hjordkær, Bjolderup	1842-1848	S	1550	SK
Eschelsen	Eschel Jepsen	gårdmand	Havsted	1857-1865	S	154	SK
Eskesen	Morten	lærer	Hyrup, Bevtoft; Århus	1864	S	155	SK
Eskildsen	Claus	seminarie-lærer	Tønder	u. år	41	156	UTF
Eskildsen	Jacob	bankier	Løgumkloster		S	1860	SK
Eskildsen	Peter Hansen	gårdejer	Felstedskov	u. år	S	157	SK
Esp	Jakob Knudsen	oppasser i marinen	Fjaltring	1881, u.år.	S	1720	SK
Ewald	Lor. Chr.	lærer og degn	Arrild	1767	S	158	SK
Ewald	S.P.	isenkræmmer	Aabenraa	1930-1955	S	1493	SK
F							
Faber		slægten		1747-1938	S	159	SK
Fabricius	Anna Sophia	enkefru	Slesvig	1765-1794	S	160	SK
Fabricius	Jacob den yngre			1617-1644	S	161	SK
Fabricius	Vilhadas	herredsfoged	Højstrupgård, Bevtoft sogn	1743-1881	S	1539	SK
Fabritius	Thomas Jørgensen	postmester	Aabenraa; Ålborg	1846-1920	S	1857	SK
Fahrendorph	Aug. Friedr.	snedker	Styding	1843-1848	S	162	SK
Falck	Hans Nielsen	skibskaptajn; gårdejer	Emmerlev	1780-1887	S	163	SK
Falk	Fritz Joachim	fhv. lærer	Wyk på Før	u. år	1	1367	SK
Fangel	Henrik	lektor, lokalhistorisk konsulent	Aabenraa		85	1635, 1835	SK
Fanø	Knud	rektor på Duborgskole	Flensborg	1980	S	1526	SK
Fausbøl	Jørgen	møller	Branderup	1633-1915	8	164	SK, brevskriveliste
Fausbøl	Thomas Nissen		Mandbjerg	1789-1882	2	165	SK
Fedderson	Berend	godsinspektør	Møgeltønder	1846-1853	S	166	SK
Fedderson	Chr.	godsinspektør	Møgeltønder	1827-1876	3	167	SK
Feilberg	Henning Fred.	præst	Darum	1848-1853	1	168	SK
Feilberg	Nicolai Laurentius	præst	Ullerup	1831-1899	1	1123	SK
Fergo	Marie	frk.	København	1914-1919	1	169	SK
Festersen	familien		Hostrupskov	1912-1955	1	170	SK
Festersen	Hans	gårdejer	Gråsten	1938-1941	1	1429	SK
Festersen	Hans Chr.		Felsted	1829	S	171	SK
Festersen	Hans Chr.		Felstedmark	1822-1890	S	172	SK

Festersen	Hans Chr.		Felstedskov	u. år	S	173	SK
Festersen	Jørgen		Felsted	1827	S	174	SK
Fibiger	Johs. Henr. Tauber	hospitalspræst	Haderslev	1856-1857	1	1052	SK
Filskov	Lorens og hustru Cathr. f. Dahl	købmand	Møgeltonder	1899-1955	2	175	UTF
Fink	Hans Chr. Pedersen og hustru Inge Sofie f. Kjeld	gårdejer	Ejsbøl	1905-1918	2	1156	SK
Fink	Helga	pensionats- indehaver	Rom; Ovindali, Italien	1943-1945	S	1444	SK
Fink	Jep	arkitekt	Bygebjerg	1880-1916	1	176	SK
Fink	Marie	enkefru	Hejls	1882	1	1030	SK
Fink	Olav	gårdejer	Brændstrup	1903-1920	1	1173	SK
Fink	Peter	gårdejer	Stubbum	1865-1921	1	1028	SK
Fink	Troels	dr.phil., prof., generalkonsul	Aabenraa	1933-1975	186	1158, 1958	UTF
Finmann	Hans Jørgensen	boelsmand	Dyndved, Egen sogn	1826	S	1571	SK
Fischer	Anna	frk.	Aabenraa	1921	S	177	SK
Fischer	C.C. og hustru Marie	kaptajn	Aabenraa	1902-1931 og u. år	3	178	SK
Fischer	Frederik	urmager, redaktør	Aabenraa	1602-1871 og u. år	3	179	SK
Fischer	Hans Clausen	sognepræst	Fjelstrup	1913	S	180	SK
Fischer	Maria	fru	Aabenraa	u. år	S	181	SK
Fischer	Peter Vilhelm Carl	glarmester- svend	Augustenborg	1851-1875	S	1721	SK
Flege	Ernst	krigsinvalid	Rødning	1914-1918	S	182	SK
Flindt	Marcus	lærer	Løjt Kirkeby	1873-1877	S	183	SK
Flor	Martin Rich.	ærkediakon	Tønder	1758-1759	S	184	SK
Florander	Viggo og hustru Else f. Mordt	amtskontor- chef	Tønder	1916-1977 u. år	59	185	UTF
Fogt	Hans Jørgensen		Sjellerup, Guderup	1772-1789	S	1530	SK
Frahm	Maria		Yokohama; Aabenraa	u. år	S	1500	SK
Frank	Conrad		Bevtoft	1859	1	186	SK
Frank	Holger	rentier, genealog	Haderslev	u. år og 1852-1982	11	1015, 1659	SK, liste over anetavler
Frank	Niels	gårdmand	Røjbøl	1895	S	1109	SK
Frank	Peter	sekretær	Aabenraa	1936-1937	S	187	SK
Frank	Victor		Bæk, Nustrup s.	1916-1918	S	1425	SK
Frederiksen	Anna Cecillie		København	1902-1908	S	188	SK
Frederiksen	N.		Nordborg	1918-1919	S	1866	SK
Fredslund	Ingemand og Dorthea		Branderup	1914-1918	1	1331	SK
Freede	Jens Jacobsen	drejer	Aabenraa	1905-1922	1	189	SK
Frees	Heinrich	gårdejer	Felsbæk, Ensted s.	1876-1920	S	190	SK
Friedrichsen	Broder Jacob	sognepræst	Øster Løgum	1826-1938	2	191	SK

Friis	Friedrich Carl Alexander	justitsråd, bankdirektør, amtsrådssekr.	Svendborg	1864-1880	S	192	SK
Friis	slægten		Emmerlev	1760-1871	S	194	SK
Friis	slægten		Kopsholt	1791-1899 og u. år	7	193	SK
Friis	Andreas	landmand	Vonsbæk	1970	S	1143	SK
Friis	Claus H.	sognefoged	Løgumgård	u. år	S	195	SK
Friis	J.C.	sognefoged	Emmerlev	1790-1827	1	196	SK
Friis	Jens	gårdejer	Hjerting	1931	S	197	SK
Friis	Jens Jensen	gårdmand	Kopsholt	1867-1920	1	198	SK
Friis	Nis	gårdejer	Vester Lindet	1919-1938	S	199	SK
Friis	Søren Nissen	lærer	Burkal; Stepping	1866	S	200	SK
Froh	Lor. Andersen	soldat	Ladegaard gods	1847	S	201	SK
From	Asmus Thomsen	gårdmand, sognefoged, stænderdeput.	Sode, Halk s.	u. år	1	1127	SK
From	Iver	gårdejer	Ørsted, Oksenvad s.	1914-1918	S	202	SK
From	Marie			1880-1883	1	1102	SK
Frost	Jens	museumsinspektør	Aabenraa	u. år	4	203	SK
Fürsen	Hans	gårdejer	Skelbæk. Aab.	1945	1	204	SK
G							
Gabe	C.C.	læge	Taps; Christiansfeld	u. år	1	205	SK
Gamborg	familien		Langetved, Skrave s.	1914-1920	S	1203	SK
Gammelgaard		lærer- og degnefamilie	Varnæs; Stubbæk	1788-1921	1	1369	SK
Gammelgård	familien		Varnæs	1826-1891	S	206	SK
Gammelgård	Andreas Christiansen	degn	Varnæs	1843-1892	S	207	SK
Gantzel	Christian Lytzau	reblager-svend	Ribe	1882	S	1722	SK
Garben	familien		Aabenraa	1728-1889	S	208	SK
Garben	Anna C.M. f. Bahnsen		Aabenraa	1740-1832	S	209	SK
Gemmer	Niels Ole	soldat, købmand	Haderslev	1918-1919	S	1525	SK
Gjelstrup	Estrid		Aabenraa	1944-1947	S	1341	SK
Gjessing	Hakon	dommer	Tønder	1916-1951	S	210	SK
Glasser	Jørgen Jørgensen	underofficer	Dyndved	1810	S	1723	SK
Gorrsen	Peter	lærer, MF	Alnor	1955-1997	56	1050, 1917	SK
Gottfriedsen		præstefrue	Aabenraa	1930-1934	S	211	SK
Gotthardsen	J.D.	købmand	Gl. Hjordkær	1950-1966	4	1873	SK
Gotthardsen	N.J.	assurandør	Møgeltønder	u. år	2	212	SK
Gotthardsen	Niels	sekretær	Høgsbro	1942-1966 og u. år	5	1336	SK
Gram	Dorthe f. Dall		Københoved	1917	S	213	SK
Gram	J.P.		Københoved	u.år.	S	1543	SK

Gram	Jes Julius	dyrlæge	Københoved	1914-1915	S	214	SK
Gram	Jørgen	MF	Gabøl	1934-1961	21	215, 1870	SK
Gram	M.K.	gårdejer	Københoved	u. år	1	216	SK, brevskri- verliste
Grau	familien		Sebbelev	1887-1916	S	217	SK
Grau	Andreas	redaktør				1671	SK
Grau	Chr.	tjenestekarl	Dyndved	1899-1918	S	1290	SK
Grau	Christian		Holm, Nord- borg lands.	1866	S	218	SK
Grau	Hans Chr.	gårdejer	Pøl	1858-1860	S	219	SK
Grau	Peter	gårdejer	Pøl	1881-1952	17	220	UTF
Green	Peter	urmager	Aabenraa	1765	S	221	SK
Gregersen	Andreas	fisker	Skelde, Broager	1946-1955	S	1724	SK
Gregersen	Carsten	gårdejer	Froslev	u. år	S	1283	SK
Gregersen	Chr. Nygaard	amtssekretær; herredsfoged	Haderslev; Ning herred	u. år	1	222	SK
Gregersen	H.V.	lektor, dr.phil.			11	1845	SK
Gregersen	J.C.	malermester	Møgeltønder	u. år	S	1303	SK
Gregersen	Vilhelm	forfatter, præst	Gjerrild	u. år	1	223	SK
Gribsvad	Frode	landsarkivar	Aabenraa	1926-1959	18	224	SK, brevskri- verliste
Gribsvad	Vibeke f. Thastum			u. år	1	224a	SK
Grossmann		maler	Sønderborg	1855	S	1725	SK
Grove-Stephensen	F.S.	cand.jur., slægtsforsker			14	1692	SK
Grüne	Johann Peter Stephan		Hamburg	1831	S	1726	SK
Grünfeld	Hans Peter Hansen	overlærer	Slesvig	u. år	S	225	SK
Grønnebech	Bothilde		Dyrhave, Aab.	1875-1879	S	1511	SK
Grønning	C.W.	pastor	Ballum	1880	S	1865	SK
Grønning	Herm. Heinr.	præst	Aabenraa	1938-1941	S	226	SK
Gubi	Henriette	vandre- lærerinde	Bevtoft	1885-1950 og u.år.	S	1875	SK
von Günderoth	Friedrich		Eiderstedt	ca. 1700	S	1604	SK
H							
Haa	Hans Nicolai		Løgumkloster	1835	S	1869	SK
Habelien		bykasserer	Aabenraa	1835	S	227	SK
Habersaat	Fritz Carl	tobaksspinder	Aabenraa	1888-1897	S	1867	SK
Habersadt	Peter	ingeniør	Aabenraa	1881-1950	S	1586	SK
Hagner	Margrethe f. Nielsen			1916-1922	S	1468	SK
Hahn	Bertha f. Clausen	lærerinde, forfatterinde	Sønderborg; København	1884-1968	S	1806	SK
Hahnemann	Marguerite		Aabenraa	1904-1997	20	1952	SK
Haltermann	Johann Christian		Burg på Fehmarn	1806-1808	S	1616	SK

Hammer	Kai	overlæge	Aabenraa	1966		228	Manuskript-samling
Hammerich	Martin	direktør	Tønder	1926-1938	S	229	SK
Hannevang	Niels Sørensen	menig	Billum	1848-1849	S	1170	SK
Hansen	familien			1878-1883	S	1507	SK
Hansen	Anders	soldat	Hækkeløkke	1857	S	1596	SK
Hansen	Andreas Thyssen	gårdejer	Randerup	1900-1901	S	230	SK
Hansen	Anni Cathr. f. Jensen		Smedeby	1919, u. år	S	1496	SK
Hansen	Asger	rektor social-pæd. sem.	Århus	1990	S	1514	SK
Hansen	August	snedker	Aabenraa	1902-1972	S	1584	SK
Hansen	Bernh		Rens, Burkal	u.år.	S	1572	SK
Hansen	Cat(ha)rina Maria		Dybbøl	1823-1831	S	1727	SK
Hansen	Chr.	herredsfoged	Augustenborg	1919	S	1288	SK
Hansen	Chr.	landbrugs-konsulent	Møllemark; Sørup, Angel	1973	1	1465	SK
Hansen	Chr. og hustru Marie	gårdejer	Tinggård, Stubbæk	1920-1936	1	1408	SK
Hansen	Christen	gårdejer	Nørremølle	1813-1892	11	231	SK
Hansen	Christian	jæger	Abild	1812-1816	S	233	SK
Hansen	Christian	gårdmand	Elstrup			232	se Egen præste-arkiv
Hansen	Christian	landmand	Korup	1902-1949	1	1023	SK
Hansen	Christian	bonde	Sjellerup, Egen sogn	ca. 1800-1850	S	1728	SK
Hansen	Claus		Fjelstrup	1788-1940	3	1947	SK
Hansen	Cornelius		Sønderborg	1865-1869	S	1942	SK
Hansen	Detlef og Caroline f. Feddersen	kniplingshandler	Møgeltønder	1832-1909	S	1285	SK
Hansen	Dorthea	lærerinde	Rødding	u. år	1	1326	SK
Hansen	Erik		Emmerlev s.	1970	S	1575	SK
Hansen	Eskild			1914-1918	1	1387	SK
Hansen	Frede	seminarie-lektor	Tønder	1928, u. år	S	234	SK
Hansen	Frederik (Frits) Chr.		Løjtertoft	1905-1909	S	235	SK
Hansen	Friedrich	arbejdsmand	Bovrup	1812-1943	S	1516	SK
Hansen	Hans	saddelmager-svend	Haderslev; Kolding	1787	S	1729	SK
Hansen	Hans	garder	Dybbøl	1848-1851	S	236	SK
Hansen	Hans	konfektionshandler			1	1675	SK
Hansen	Hans	kreditfor-eningsdirektør	Aabenraa	u. år	1	237	SK
Hansen	Hans Chr.	snedker	Visby	1921-1925	S	238	SK
Hansen	Hans Chr.	saddelmager	Nordborg; Tønder	1852	S	1730	SK
Hansen	Hans Fr. J.			1945-1947	S	1674	SK

Hansen	Hans Fred. J.	lærer	Tinglev		S	1896	SK
Hansen	Hans Godsken- sen og datter Helga	postmester; prokurist	Skærbæk; København	1870-1928	I	239	SK
Hansen	Hans Heinrich	gårdejer, sogneråds- formand	Hokkerup	1868-1945	I	1582	SK
Hansen	Hans J. Green	gårdejer	Hellevad	u. år	S	241	SK
Hansen	Hans J.	gårdejer	Lysabildskov			242	Se Dan- ske Sam- funds arkiv
Hansen	Hans Jacobsen		Skærbæk egnen	1848-1850	S	240	SK
Hansen	Hans Jensen		Adsbøl	1810-1815	S	1731	SK
Hansen	Hans Johannsen	gårdejer	Harreby, Sdr. Hygum s.	1914-1918	I	1224	SK
Hansen	Hans Kjeld				S	1880	SK
Hansen	Hans Lauritzen	kromand	Tyrstrup kro	1868-1909	S	1042	SK
Hansen	Hans P.	gårdmand	Ottersbøl	1914-1918	S	243	SK
Hansen	Hans Peter	skrive- og regnemester	Sønderborg	1785-1836	S	244	SK
Hansen	Hans Petersen			1847-1850	S	1107	SK
Hansen	Helga f. Petersen		Aabenraa	1911-1932	S	1308	SK
Hansen	Holden	lærer	Løjt Kirkeby	1825-1844	S	245	SK
Hansen	Iver Lassen	gårdmand	Anderupgård, Stepping s.	1879-1906	S	1043	SK
Hansen	J.	lærer	Højrup	1826-1828	S	246	SK
Hansen	J.	sognefoged	Vojens s.	1840-1846	S	1544	SK
Hansen	J.			1872	S	1666	SK
Hansen	J.V.	politibetjent	Gråsten	u. år	I	1321	SK
Hansen	J.V.	kriminalass.	Haderslev	u. år	I	1350	SK
Hansen	Jacob	fhv. krigs- fange	Holbøl	1914-1918	S	247	SK
Hansen	Jens	købmand	Tandslet	1872-1879	3	249	SK
Hansen	Jens	borgmester	Aabenraa	1619	S	248	SK
Hansen	Jep	superinten- dant	Hjordkær	1837-1849	S	250	SK
Hansen	Jes	gårdejer	Rinkenæsmark	1883	S	251	SK
Hansen	Jes		Tønder	1914-1916	S	252	SK
Hansen	Jes Chr. og søn Jes Fr. Hansen	gæstgiver	Haderslev	1877-1884	I	1345	SK
Hansen	Jes Peter	gårdmand	Snelskær, Ensted s.	1878-1931	I	1388	SK
Hansen	Johanne	forstanderinde	Vollerup	u. år og 1939-1975	3	253, 1112	SK
Hansen	Johannes	lærer	Emmerlev	1835-1871	S	254	SK
Hansen	Jørgen	sognepræst	Branderup; Hostrup	1697-1767	S	256	SK
Hansen	Jørgen	biskop	Egen	1848-1875	I	255	SK
Hansen	Jørgen	degn og lærer	Øster Løgum	u. år	S	1213	SK
Hansen	K.			1848-1850	S	257	SK

Hansen	Karen f. Paulsen		København	1914-1938	S	258	SK
Hansen	Lorenz Peter	skomager	Aabenraa	1847-1853	S	259	SK
Hansen	Lorenze		Skørping	1981	S	1232	SK
Hansen	Magdalene Konstadin f. Raun			1898-1939	5	1686	SK
Hansen	Maria Christine f. Steffens	tjenestepige, frue	Harreslev, Stoltelund	1877-1909	S	1732	SK
Hansen	Marie Grau		Graugård, Pøl	1943-1959	S	260	SK
Hansen	Niels	adjunkt; sognepræst	Nykøbing F; Snedsted	1841-1845	S	261	SK
Hansen	Niels	boghandler	Toftlund	1905-1906	S	262	SK
Hansen	Niels	redaktør	Aabenraa	1908-1945 u. år	5	263	SK
Hansen	Niels Black	privatier	Aabenraa	1716-1962	10	264	SK
Hansen	Paul		Jacobsgård, Barsmark	1740-1744	S	265	SK
Hansen	Paul Steenhuus	landvæsens- elev; ladefoged; arbejdsleder	Hjordkær	1933-1945	1	1349	SK
Hansen	Peder		Hygum	1816	S	266	SK
Hansen	Peter	gårdejer	Slyngsten, Felsted s.	1909-1911	S	267	SK
Hansen	Peter	lærer	Hellevad	1940-1945	S	1548	SK
Hansen	Peter Brodersen	borgmester; medl. appella- tionsret Flbg.	Haderslev	1864	S	268	SK
Hansen	Peter C. Chr.		Brønshøj	1842-1853	S	1515	SK
Hansen	Rasmus Jørgen	husmand	Kassø	1845-1926	S	1609	SK
Hansen	Svend O.	direktør	Sønderborg	1915-1969 og u.år	2	1339, 1829	SK
Hansen	Tinne, senere gift Møller		Karlum	1946	S	1276	SK
Hanssen	Anna		Nørremølle	1877-1918	1	1031	SK
Hanssen	Bjørn	redaktør	Aabenraa	1937-1970	3	269, 1149	SK
Hanssen	Christen	gårdejer	Nørremølle	1852-1872	2	270	SK
Hanssen	Eva, Ruth og Thyra			1891-1970	4	1968	SK
Hanssen	Hans Peter	bankdirektør	London	1851-1900	3	271	SK
Hanssen	Hans Peter	minister, rigsdagsmand	Aabenraa	1860-1936	218	272	TR
Hanssen	J.W.	godsejer	Kruså	u. år	2	273	SK
Hanssen	Peter Chr.	gårdejer	Nygaard, Bjolderup s.	1916	S	274	SK
Hanssen	Thyra	frk.	Aabenraa	1918-1936	S	1209	SK
Harboe	Rasmus Hansen	skomager	Kettingskov	1857-1862	S	275	SK
Harding	Meta	frue	København	1920	S	276	SK
Harsberg	Vagn	amtskommu- naldirektør			1	1663	SK

Hasse	Hanne		København	1824-1964	S	277, 1807	SK
Haugaard	S. Koch	landmand	Aabenraa	u. år	S	1241	SK
Heick	Frederik	direktør	Viborg	1930-1971	93	1118	UTF
Heilesen	Henning	arkivar	Aabenraa; Kbh.	u. år	1	1176	SK
Heisel	Peter	gårdejer	Kassøgård; Hjordkær	indtil 1960	S	1338	SK
Hejselbjerg Paulsen	H.	sognepræst		u. år og 1838-1927	25	1135, 1908	SK
Heldt	Erich Friedr.	gæstgiver	Stenskrø, Tyrstrup s.	1865-1879	S	278	SK
Hellesø	Karl	arbejdsmand	Arrild s.	u. år	1	1295	SK
Henningsen	Andreas Carl		Rødding	u. år	S	279	SK
Henningsen	Peter Iver	urmager- mester	Haderslev	u. år	S	1456	SK
Herrn	Henning		Broager, Snogbæk	1741	S	280	SK
Hess	J.	drejermester	Augustenborg	1921	S	1733	SK
Hess	Jørgen Jørgensen		Nyby, Østerholm	1784	S	281	SK
Hey	Alfred	provst	Almind			282	Forskelligt nr. 26
Himmark	Peder Tychsen	fuldmægtig; herredsfoged	Trøjborg; Harres	1787-1817	1	1010	SK
Hindrichsen	Lorenz		Sønderborg	1832	S	283	SK
Hinrichsen	Fritz	arbejder	Sønderborg	1871-1898	S	1734	SK
Hinrichsen	Fritz		Blegen, Sønderborg	1880-1930	2	1823	SK
Hissel	slægten		Tombøl	1658	2	284	SK
Hjort	Nis Hansen	gårdmand	Marstrup	1899-1900	1	1150	SK
Hjort-Petersen	Johan Chr.	skolelærer, byrådsmedl.	Christiansfeld	1930-1986	14	1529	SK
Hoeck	Ingeborg	lærerinde	Bolderslev	1912-1934	1	1474	SK
Hoeck	Peter Chr.	rentier	Aabenraa	1926-1932	1	1473	SK
Hoek	Peter		Ellund, Hanved s.	1923-1924	S	1420	SK
Hohlmann	Jacobine M. f. Bendixen		Stollig	1876	S	285	SK
Holdt	Hans	gårdejer	Nørby, Løjt s.	u. år	S	1476	SK
Holdt	Jens	provst	Brede	1914-1965	2	286	SK
Holdt	Jes	lærer	Genner	1779-1975 u. år	5	287	SK
Holdt	Wilhelm	krigsfange		1915-1919	S	1652	SK
Hollesen	Mathias	gårdejer	Mølmark, Broager s.	1864	S	288	SK
Holm	Albert Søren	fiskehandler	Genner Strand	1912-1980	1	1229	SK
Holm	Jens Pedersen	gårdmand	Rangstrup	1788-1791	S	289	SK
Holm	Peter Petersen		Tegholm	1750	S	1944	SK
Holm	Rasmus Andresen		Drendrup, Ødis s.	1836	S	1301	SK
Holm	Søren	sømand	Genner	1839-1856	S	1212	SK
Holmer	Nis Paulsen	gårdmand, tolvmand	Løjt Kirkeby	1808	S	1657	SK

Holst	Bendix	godsejer, kancelliråd	Trøjborg, Visby s.	1762-1829	1	1008	SK
Holst	Jacob		Vester Lindet	1887-1890	2	290	SK
Holst	Jens Nielsen		Aabenraa	1797-1801	S	1281	SK
Homlet	Gregorius	købmand	Haderslev	1729-1776	S	291	SK
Hoyer	Thomas Christensen	sognefoged	Agerskov	1828-1867	S	292	SK
Huhle	Robert	redaktør	Sønderborg	1942-1996	S	1735	SK
Hummeluhre	H.C.	førstelærer	Rens	1920-1967	S	293	SK
Hunger	Hermann	redaktør	Aabenraa	1945-1963	S	1594	SK
Hvidtfeldt	Johan	rigsarkivar, dr.phil.	København	1961-1962	S	294	UTF
Hänel	Heinrich	redaktør			4	1957	SK
Höck	Johann Hinr.	sognepræst	Rinkenæs	u. år	1	1018	SK
Høgsbro	Sofus	højskoleforst., politiker	Rødning	1855-1887	S	295	SK
Høier	Misse	husmoder	Klovtoft	u. år	8	1024	SK
Højbjerg	slægten		Brøns	1754-1855	S	296	SK
Højby	J. Rasmussen		Vester Vedsted efterskole	1914-1918	1	1414	SK
Højer	Minna og Jens		Rødning	1895-1955	3	1950	SK
Hørlick	Hans Chr.	rentier	Svejlund	1838-1920	S	299	SK
Hörlück	Anders D.	landdagsmand		1889	S	297	SK
Hörlück	Hans	lærer, sognefoged	Rurup	1811-1827	S	298	SK
Höttmann	Andreas F.	sømand	Egersund	1863	S	1736	SK
Høy	Knud	gårdmand	Øster Lindet	1898	S	300	SK
Høyberg	Frederik	landmand	Nørremark, Visby	1858-1910	11	301	SK
Høyer	familien		Øster Lindet, Gram	1890-1925	1	1214	SK
Høyer	Hans	gårdmand	Øster Lindet	1898	S	302	SK
Høyer	Maren			1968-1972	S	1933	SK
Haarløv	Tyge	dr.jur., amtmand	Tønder	u. år	200	1159, 1690	SK
Haarløv	Viggo R.	stiftamtmand	Haderslev	1888-1931	26	303	TR
Haastrup	Chr. Alfred og hustru C. f. Beyer	apoteker	Tønder; Flensborg; Skærbæk	1860-1921	5	1063	SK
Haastrup	Chr. Andr. O.	apoteker	Nordborg; Ahrensböök; London	1885-1920	2	1068	SK
Haastrup	Emma Clem.	frk.	Herrnhut	1864-1910	1	1066	SK
Haastrup	Herm. Alfred	cand.chem.	Tønder; Flensborg	1885-1901	1	1067	SK
Haastrup	Niels Chr. og hustru Johan- ne H. f. Hopf	missionær	Sierra Leone	1800-1895	2	1065	SK
I							
	Ingeborg			1910-1936	S	1737	SK
Ingemand	Jørgen Jørgensen	tjenestedreng, karl	Lambjerg, Mjang, Majbøl	1869-1882	S	1738	SK

Iversen	slægten		Svejrup, Felsted	1782-1835	S	304	SK
Iversen	Aksel	gårdejer	Nørre Busholm, Højst s.	u. år	S	1490	SK
Iversen	Christian Heinrich		Aabenraa		1	1682	SK
Iversen	H. Chr. og Ingeborg H. f. Holt	lærer	Sdr. Sejerslev	1870-1922	3	1441	SK
Iversen	Hans Jørgen			1989-1991	S	1922	SK
Iversen	Helene f. Frederiksen		Oksbøl; Chicago	1923-1969 og u.år.	1	1971	SK
Iversen	Iver	underrets- advokat	Aabenraa	1830	S	306	SK
Iversen	Jens	lærer	Gross-Flottbek	u. år	S	307	SK
Iversen	Jens Peter	skipper		1881	S	1512	SK
Iversen	Jørgen	gårdejer	Svejrup	1885-1920	21	308	SK, brevskri- verliste
Iversen	Jørgen	bonde	Kær	1819-1847	5	1824	SK
Iversen	Knud	gårdejer	Skærbæk	1868	S	309	SK
Iversen	Mads	kontorchef, dr.rer.pol.		u. år	1	1113	SK
Iversen	Maren		Lintrup	1914-1938	S	310	SK
Iversen	Meta	lærerinde	Tønder	1923-1980	5	1612	SK
Iversen	Peter I.	gårdejer	Bønderby	u. år	S	311	SK
Iversen	Peter Thaysen	cand.theol.	Svejrup	1823-1831	S	312	SK
Iwersen	Hans	bankfuld- mægtig	Aabenraa	1859-1987 og u. år	15	1390, 1478	SK
Iwersen	Niels og hus- tru Anna K.	kniplings- handler	Løgumkloster	1836-1837	S	1217	SK

J

Jacobsen	Anna f. Winther		Brøns mølle	1868-1891	S	314	SK
Jacobsen	Anna	frue	Sønderborg	1915-1918	S	313	SK
Jacobsen	Anna Bertha			1959-1988	S	1923	SK
Jacobsen	Carl	lærer		u. år	1	1314	SK
Jacobsen	Christian	gartneriejer	Aabenraa	1871-1961	S og 3	1199, 1460	SK
Jacobsen	Ellen Rossen			u. år	3	1179	SK
Jacobsen	familien		Hellevad mølle		1	1915	SK
Jacobsen	Geske	husholdnings- lærer	Aabenraa	1948-1989	7	1847	SK
Jacobsen	Hans Chr.	møller	Brøns	1817-1879	S	315	SK
Jacobsen	Hans Chr.		Brede s.	1776-1789	1	1573	SK
Jacobsen	Hans Jørgen	gæstgiver	Løgumkloster	1930	S	1190	SK
Jacobsen	Hans Jørgen	inderste	Broager	1861	S	1739	SK
Jacobsen	Hans Michael		Kærmark, Brøns s.	1911-1922	S	1494	SK
Jacob	Hans Michael og sønnen Halfdan	gårdejer		1863-1942	7	1820, 1959	SK
Jacobsen	Jacob Andr.	havnefoged	Aabenraa	1858-1940	S	1152	SK

Jacobsen	Jes	sygehus-inspektør	Lendemark, Tønder	1863-1961	1	1855	SK
Jacobsen	Johannes	landpostbud	Jejsing	1914-1918	S	316	SK
Jacobsen	Lene				S	1673	SK
Jacobsen	Lydik og hustru Nicoline	møller	Brøns	1849-1927	14	317	SK. brevskriverliste
Jacobsen	Niels	gartner	Aabenraa	1896-1972	S	1200	SK
Jacobsen	Niels	gartneriejer	Aabenraa	1897-1988	3	1461	SK
Jacobsen	Niels	skibsbygmester	Aabenraa	1857-1926	2	1459	SK
Jacobsen	Nis Clausen	korporal		1864	S	318	SK
Jacobsen	Peter	møller	Hellevad vandmølle	1898-1918	S	1181	SK
Jacobsen	Peter	købmand	Aabenraa	1931-1936	S	319	SK
Jacobsen	Peter Nissen	landsoldat	Løgumkl. amt	1847	S	320	SK
Jacobsen	Thomas		Brøns	1844-1919 u. år	3	317a	SK
Jacobsen	Valdemar	gårdejer	Aabenraa	1889	S	1423	SK
Jacobsen	Aage	møller	Brøns	1893-1920	4	321	SK
Janke	Theodor Emanuel	redaktør af Apenrader Anzeiger	Aabenraa	1906-1909	1	1100	SK
Janniksen	Jens	gårdmand	Barsbøl	1823-1869	S	322	SK
Japsen	G.	dr.phil.	Aabenraa; Århus	u. år	21	1211	SK
Jarck	Peter Hansen	skrædder	Aabenraa	1817	S	323	SK
Jebsen	H.C.			u. år	S	1019	SK
Jebsen	Jacob Friedr. Christian	reder	Aabenraa	1910-1918	3	324	SK
Jebsen	Michael	møller	Krusmølle	1837-1839	S	325	SK
Jebsen	Michael	rådmd., reder	Aabenraa	1873-1898	3	326	SK
Jegsen	Peter	malermester	Jels	1909-1932	S	1492	SK
Jensen	C.	lærer	Mejlby; Rudbøl	u. år	S	327	SK
Jensen	Christen Madsen	forstander for Erlev børnehj.	Erlev	1920-1934	1	1342	SK
Jensen	Hans	sadelmager	Himmark, Svenstrup s.	1904-1911	S	1193	SK
Jensen	Hans	mejeribestyrer	Tyrstrup	1907-1913	S	328	SK
Jensen	Hans	underkorporal	Flensborg	1861	S	1741	SK
Jensen	Hans	styrmand	Barsmark	1868-1873	S	1740	SK
Jensen	Hans Clausen og hustru Anne	købmand	Løgumkloster	1900-1969	167	329	SK
Jensen	H.N.A.		Klipleve s.	1839	S	1552	SK
Jensen	H.P.	sparekasse-direktør	Agerskov	1787-1985	1	1634	SK
Jensen	H.P. Kjær			1933-1945	S	1856	SK
Jensen	J.	parkarkitekt	Dybbøl, Chicago	1900	S	1742	SK
Jensen	J.H.	lærer	Felsted	u. år	2	1138	SK
Jensen	Jacob	inspektionsvagtimester	Padborg	u. år	1	1405	SK
Jensen	Jannik	sandemand	Barsbøl	1741-1859	2	330	SK
Jensen	Jens og slægten	lærer	Bjerndrup	1820-1917	S	331	SK

Jensen	Jens	soldat	Hviding	1914-1918	S	1524	SK
Jensen	Jens Andersen	lærer	Skærbæk; Aabenraa	u. år	1	1278	SK
Jensen	Jens Paulsen	arbejdsmand	Grønnebæk, Jels s.	1885-1913	S	332	SK
Jensen	Johannes	præst	Rinkenæs	1900-1906	1	1035	SK
Jensen	Johannes	statskonsulent	Aabenraa	1893-1971	31	333	UTF
Jensen	Jørgen	arkitekt		1987-1988	S	1495	SK
Jensen	Jørgen	soldat	Smerup	1863-1864	S	334	SK
Jensen	Lars og Hans Schmidt	gårdejer, sognefoged	Rejsby	1833-1888	1	1236	SK
Jensen	Lars	gårdejer	Rejsby	1882-1906	S	335	SK
Jensen	Lauritz		Hygum	1816	S	336	SK
Jensen	Laust	bonde	Svenstrup	1801-1828	S	1743	SK
Jensen	Mads og hu- stru Bodil M. f. Pors	gårdejer, kolportør	Jegerup	1839-1939	1	337	SK
Jensen	Mathias	bogbinder	Sottrupskov; København	1887-1975	S	1631	SK
Jensen	Nicolai Henrik	smed	Skelde, Altona	1894	S	1744	SK
Jensen	Niels Anton	præst	Møgeltønder	1884-1953	20	338	SK, brevskri- verliste
Jensen	Niels H.P.			u. år	S	1274	SK
Jensen	Niels Ingermann	mejeribestyrer	Halk	1913-1917	S	1398	SK
Jensen	Nis	købmand	Branderup	u. år		339	Johs. Jensens arkiv nr. 333/27
Jensen	Olav Jørgen	førstelærer	Højer	1935-1938	1	1389	SK
Jensen	Otto	arkitekt		u. år	S	1399, 1904	SK
Jensen	Peder	gårdejer	Lovrup	1835-1874	2	340	SK
Jensen	Peder og sønnen Peder Pedersen	bolsmand	Sønderborg amt	1799	S	1745	SK
Jensen	Peter og Jens			1915-1916	S	1215	SK
Jensen	Peter Wind- feld Ingward			1887-1950	S	1117	SK
Jensen	Petra			ca. 1700- 1940	2	1844	SK
Jensen	Therkel	gårdejer, sogneråds- formand	Skrydstrup	1944-1976	1	1188	SK
Jensen	Truels St.	gårdejer	Rejsby	1934	S	341	SK
Jensen	Aage Brink og Aage Mar- tin Lorentzen	sagførere	Aabenraa	1920-1953	18	342	SK
Jepsen	Chr.	gartner	Bylderup	1914-1918	1	343	SK
Jepsen	Chr.		Lysabildskov	1862-1872	S	344	SK
Jepsen	Chr.		Løgumkloster	1915-1918	S	1305	SK
Jepsen	Hans	hjulmager	Røllum	1781-1791	S	1395	SK

Jepsen	Hans Jensen	ingeniør	København	1904-1933	1	1096	SK
Jepsen	Nis Nissen	bonde	Stolbro, Egen s.	1844	S	1746	SK
Jepsson	Hans	tjenestekarl	Hammelev o.a.	1870-1887	S	345	SK
Jessen	Asmus Torsten	landbrugsskolelev, soldat	Sønderskov, Aabenraa	1910-1915	2	1453	SK
Jessen	Botilla f. Nissen	ledvogterske	Kolstrup	1871	S	1157	SK
Jessen	Chr.	kådner	Dynt	1864	S	346	SK
Jessen	Christian		Notmark s.	1733-1765	S	1564	SK
Jessen	Christian	sømand	Dynt, Skovbøl	1896-1903	S	1747	SK
Jessen	Dagmar		Flensborg	1895-1940	4	347	SK
Jessen	Erik	borgmester, amtsborgmester	Aabenraa	1957-1996	71	1871	SK
Jessen	Hans og hustru Nikela	købmand	Nr. Hostrup	1882-1962	5	348	UTF
Jessen	Hans og Anna		Nr. Hostrup	1894-1909	S	349	SK
Jessen	Hans Møller	lærer	Toghale			350	Se red. J. Jessens arkiv
Jessen	Ingeborg f. Nicolaisen	lærerinde	Tiset	1898-1965	S	351	SK
Jessen	Jens	redaktør	Flensborg	1870-1910	7	352	UTF
Jessen	Jes		Kværs s.	1847-1879	S	1553	SK
Jessen	Jes Johannsen		Rinkenæs	1880	S	353	SK
Jessen	Jes Peter	kapt. i hæren		1875-1934	S	1491	SK
Jessen	Jes Valdemar A. og hustru Anna f. Hansen Møller	fabriksejer	Nordborg	1824-1932	1	354	SK
Jessen Møller	Johannes og Peter	tømrer, fremmedlegionær, snedker, lokaldirektør, hjemmevernskonsulent	Haderslev; Tønder	1898-1982	1	1842	SK
Jessen	Lorentz	bonde	Barsmark	1770-1779	1	1626	SK
Jessen	Marie f. Fibiger	bladudgiver	Flensborg	u. år	3	355	SK
Jessen Nielsen	Peter	købmand	Østergård	1931-1954	4	1874	SK
Jessen	Tage	redaktør	Flensborg	1932-1951 og u. år	3	356	SK
Jessen	Thomas		Majbølgård	1800-1917	1	1256	SK
Jissen	Andr. Larsen	retsskriver	Ravsted	1833-1854	1	357	SK
von Jissen	Claus Hinr.	amtsfoged	Ratzeburg	1791-1836	1	358	SK
Johannsen	Burchard Fr.	skolelærer	Sølysted	u. år	1	359	SK
Johannsen	C.P.		Abild	u. år	1	360	SK
Johannsen	Gustav	rigsdagsmand	Flensborg	1856-1901	19	361	TR
Johannsen	Hans	underofficer	Sdr. Hostrup, Avnbøl	ca. 1923-1932	S	1808	SK
Johannsen	Jørgen (Jürgen)		Varnæs, Dybbøl	1843-1869	S	1748	SK
Johannsen	Svend	rektor	Slesvig	1945-1946	1	362	SK

Johannsen	Willi og hustr. Annelise f. Møller	advokat	Flensborg	1946-1985	2	1376	SK
Johansen	Jakob	gårdmand	Forballum	1864-1872	S	363	SK
Johansen	Jensenius	præst	Hadersl.; Oden- se; Svanninge	1878	S	364	SK
Johansen	M.	præparand		1878	S	365	SK
Johansen	Maren		Bajstrupgård, Rødning	1900-1903	S	366	SK
Johansen	Sophie		Toftlund; Tønder	1931	S	1034	SK
Juell	Christen	soldat	Hovslund	1791	1	367	SK
Juhl	J.	sognefoged	Jegerup s.	1846-1853	S	1540	SK
Juhl	Jep	arkivbetjent	Aabenraa	u. år	9	368	SK
Juhl	Nis	brandchef	Haderslev			369	Se Tom Juhls arkiv
Juhl	Nis Christensen	landmand	Tyrstrup s.	u. år	S	1090	SK
Juhl	Tom	direktør	Haderslev	1856-1972	1	370	SK
Juhler	Eduard	sognepræst	Aabenraa	u. år	8	371	SK
Juhler	Jens	kådner, murer	Avnbøl	1801-1904	S	1809	SK
Junggreen	J.P.	rigsdagsmand	Aabenraa	1879-1886	2	372, 1886	SK
Julin	Christine	forstander- kone	Fårevejle	1923	S	1749	SK
Jørgensen	Agnar Søgård	forstander	Idrætshøjskolen Sønderborg	1942-1955	S	1005	SK
Jørgensen	Andreas			1915-1919	S	1903	SK
Jørgensen	B.			(1857) 1860-1865	S	1879	SK
Jørgensen	Christian	maler	Ragebøl	1848-1858	1	1073	SK
Jørgensen	Ernst	byrådsmedl.	Haderslev	1915-1919	1	1178	SK
Jürgensen	Christian	bagersvend	Sønderborg	1889-1897	S	1750	SK
Jürgensen	Frederik	lærer	Hamlev, Tjufkær	1908	S	1898	SK
Jürgensen	Gerhard og hustru Jensi- ne f. Prysse	gårdejer	Selskær, Jegerup s.	1850-1900	1	1021	SK
Jørgensen	Hans og hus- tru Ingeborg f. Jessen		Søvang, Nordborg	u. år	1	1463	SK
Jørgensen	Hans Autzen	kustode	Aabenraa	u. år	1	1225	SK
Jørgensen	Harald	landsarkivar, dr.phil.	København	u. år	9	1269	SK
Jørgensen	Jens Larsen	frimenigheds- præst	Skærbæk	u. år	14	374	SK
Jørgensen	Jes	kredsdyrlæge	Vanløse	u. år	S	1177	SK
Jørgensen	Jørgen	missionær	Clarinda, Iowa	1932	S	376	SK
Jørgensen	Jørgen	hjulmand	Sottrup	1824-1868	S	375	SK
Jørgensen	Jørgen Jepsen og hustru An- ne Marie f. Hoeg	smed	Klovtoft	1896-1925	1	1355	SK
Jørgensen	Justus Nicolai	præstesøn		u. år	S	1230	SK

Jürgensen	Jürgen Nissen	Rebbøl, Bjolderup s		1829-1859	S	1547	SK
Jørgensen	Kaj C.	menig i søn- derjysk kom- mando		1920	S	1302	SK
Jørgensen	Karl	redaktør	Kolding	1890	1	1185	SK
Jørgensen	Kjerstine f. Holdt		Nørby, Løjt s.	1874-1909	S	1381	SK
Jørgensen	Line f. Nielsen	lærerinde	Kolding	1904-1972	S	1244	SK
Jørgensen	Lorenz Peter	gårdmand	Varnæs	1900-1936	S	377	SK
Jürgensen	P.	handelsbetjent	Haderslev	1825-1831	S	373	SK
Jørgensen	Paul	købmand; gårdmand	Haderslev; Ustrup	1825-1834	S	378	SK
Jørgensen	Paul Søren	smed	Flensborg m.m.	1910-1941	S	1083	SK
Jørgensen	Rasmus	tjenestekarl	Guderup	fra 1828	S	379	SK
Jørgensen	Rigmor	telefonist	Tønder	1920	1	1443	SK
K							
Kallenbach- Petersen		sognepræst	Rise	1943, u.år	1	1827	SK
Kamphövener	Morten	redaktør	Aabenraa	1930-1967	63	380	UTF
Karberg	familien		Sønderborg	1791-1923	1	381	SK
Karberg	Christian	købmand, skibreder	Sønderborg	1861, u.år.	S	1810	SK
Karstensen	Kristen	provst	Broager	1864	S	382	SK
Kaufmann	Thomas Jørgensen	væver	Bovrup	1799-1971 og u. år	12	383, 1890, 1916	SK
Ketelsen	Bruno			u. år	1	1833	UR
Kier	Hans	kådner	Hovslund	1798-1800	S	384	SK
Kier	Hans Andreas	maler, gårdejer	Løjtved; Øster Løgum	1795-1839	S	1182	SK
Kier	Peter	sognepræst	Øster Løgum	u. år	2	1020	SK
Kirstine	Thade (Harkes)	enke	Toftum, Rømø	1817	S	385	SK
Kjeldskov	Erna	frue	Aabenraa	1932	S	386	SK
Kjems	Hans			1866-1908	S	387	SK
Kjems	Niels Hansen	gårdmand		1863-1870	S	388	SK
Kjems	Nis		Fæsted, Hygum	1860-1916	S	389	SK
Kjær	familien		Brorsbøl, Haderslev	1800-1940	2	1272	SK
Kjær	N.P.	førstelærer	Felsted	1751-1961	1	390	SK
Kjær	Jes Johannesen	skibskaptajn	Aabenraa	1859-1878	1	1458	SK
Kjær	Peder	gårdmand	Arrild	1911-1912	S	1347	SK
Kjølseth	Lorenz S.		Aabenraa	1806-1826	S	1133	SK
Klemmensen	Karl		Bylderup	1914-1918	S	391	SK
Kloppenborg	H.D.	gårdejer	Københoved	1824-1882	1	392	SK
Kloppenborg	Johannes		Rødding	1955	S	393	SK
Kloppenborg- Skrumsager	Anne Kirstine f. Pedersen			1894-1930	S	394	SK, brevskri- verliste

Kloppenborg-Skrumsager	Hans Diderik	gårdejer, landdagsmand	Skodborg	1892-1930	16	395	UTF brevskri- verliste
Kloster	J.	degn	Skodborg	1865-1867	S	1542	SK
Kloster	Nis Kr.	degn og skolelærer	Skodborg	1858	S	396	SK
Kluw	Albert	tømrer	Aabenraa	u. år	1	1323	SK
Klyhn	Christen	gårdmand	Guderup	1850-1890	S	397	SK
Knoop	Lizzie	genealog	Haderslev	u. år	1	1393	SK
Knoop	Wilhelm	overstyrmand	Kiel	u. år	S	398	SK
Knudsen	Chr.	præst	Avernakø	u. år	S	399	SK
Knudsen	Chr. P.		Brunde	1885-1915	S	1310	SK
Knudsen	Christian	skipper	Sønderborg	ca. 1885-1927	S	1811	SK
Knudsen	Elise	fru		1800-1900	S	1080	SK
Knudsen	H.A.	godsejer	Trøjborg	1870-1898	1	1078	SK
Knudsen	Jørgen	sognepræst	Havnbjerg	1848-1857	S	400	SK
Knudsen	Knud	proprietær	Lysholm	1814-1896	1	401	SK
Knudsen	Knud L.	gårdejer	Visby hedegård	1797-1869	S	402	SK
Knudsen	Kresten	gårdejer	Visby hedegård	1836-1922	4	403	SK
Knudsen	Nis Arnold	lærer	Bylderup	u. år	1	1074	SK
Knudsen	Peter Mathisen	soldat	Augustenborg	1864	S	404	SK
Knutzen	Asmus	parcellist	Søgårdmark	1792-1842	1	405	SK
Koch	Carl	lods	Flensborg	1807-1811	S	1348	SK
Koch	H.P.J.	grænsegen- darm	Sønderborg	1969	S og 2	406, 1412, 1505	SK
Koch	Peter Chr.	urtekræmmer, redaktør	Haderslev	1844	S	407	SK
Kock	C.H.	degn og førstelærer	Rødding	1875-1877	S	408	SK
Kock	Chr. & Co.	gårdhandels- firma		1897-1907	1	1380	SK
Konradsen	C.G.	skovrider	Maribo	1971	S	409	SK
Koopmann	Wilhelm August	rektor, leder af det tyske privatskole- væsen i Nord- slesvig	Tønder; Sønderborg; Tinglev	1912-1929 og u. år.	S	1751	SK
Korse	August	lærer	Broager	u. år	3	1016	SK
Krab	Hans Madsen	gårdmand	Barsmark	1804-1812	S	1449	SK
Krabbe	Marie f. Boesen		Helsingør	1918	S	410	SK
Kracht	dr. Ernst	overborg- mester	Flensborg	1937-1940	1	1359	SK
Krag	Christina		Løjt	1843-1903	1	411	SK
Kragh	Katrine		Løjt	1823	S	412	SK
Kragh	Oluf Madsen	boghandler	Itzehoe	u. år	2	413	mangler
Kragh	Thyge	biskop, emer.		1964-1980	2	1487, 1909	SK
Krahe	Johann	præst	Sønderborg; Gl. Haderslev	1766	S	1614	SK
Krause	Johann	gæstgiver	Aabenraa	1847-1853	S	414	SK

Kristensen	Jens	førstelærer	Øster Løgum	u. år og 1915-1981	31	1160, 1621, 1925	SK
Kristensen	Kristian	overlærer	Mjolden; Tønder	u. år	1	1038	SK
Krog	Hans	rentier	Christiansfeld	1910-1921 og u. år	5	415	SK, brevskri- verliste
Krog	Iwer	sømand	Løjt	1859	S	416	SK
Krog	Jens Chr. Hansen	kaptajn; gårdejer	Stubbum	1807-1829	1	417	SK
Krog	Maren		Vedsted	1828-1830	S	1304	SK
Krog	Oluf Pedersen		Fæsted	1782-1793	S	418	SK
Krog	Peter Jensen	gæstgiver	Brøns	1895-1920	1	419	SK
Krogh	Hans og hus- tru Anne M.	skrædder	Egen	1827-1952	1	1297.I	SK
Krogh	Hans Chr.	sadelmager	Kirke-Hørup	1910-1959 og u. år	8	1297 II og 1309	SK
Krogh	Hans Peter	lærer	Tøftlund; Døs- trup; Hanved; Husby s. m.m.	1902	S	1292	SK
Krogh	Nic. Nielsen og hustru Ellen Berg	snedker	Egen	1827-1952	1	1297.I	SK
Krongaard	Knud	sognepræst	Bylderup	1782-1802	S	420	SK
Kruse	A.T.	stationsfor- stander	Roskilde	1919	S	1279	SK
Krusen	Johan		Tønder	1631-1661	S	1881	SK
Krüger	Hans Andreasen	gårdejer, rigs- dagsmand	Bevtoft	1871-1880	2	421	SK
Krüger	Ingeborg		Bevtoft	1881	S	422	SK
Kryger	Marianne			1882	S	1627	SK
Kudsk	Hans og hustru Margr. f. Muurmann	gårdmand	Abkær	1915-1920	1	1153	SK
Kudsk	Peter H.		Haderslev		S	1894	SK
Kunz	Nis	lærer	Vester Sottrup	1797-1913	S	423	SK
Kurtzweil	Georg	snedkermester	Aabenraa	1884-1921	S	1610	SK
Kühl	H.C.P.	sognepræst	Vedsted	1904-1919	1	425	SK
Kühler	Emil	redaktør	Aabenraa	1949	S	426	SK
Kylling	Chr.	navigations- skoleelev; vognmand		1883-1908	1	1411	SK
Kylling	Th. M.	gårdmand	Frørup	1919-1934	S	424	SK
Kürstein	Poul	biblioteks- lektor	Flensborg	1962	S	1054	SK
Kähler	Julius	dr.phil., redaktør	Aabenraa	1906	S	427	SK
Køck	Jørgen	forretnings- fører		1897-1925	S	1089	SK
Körner	Robert			u. år	6	1357	SK
Kaad	familien		Mintebjerg; Majbøl; Vollerup	1734-1925	1	1415	SK

Kaad	Andreas	gårdmand, sognefoged	Mintebjerg	1882-1917	S	428	SK
Kaad	Chresten Christensen		Majbøl	1709-1848	S	429	SK
Kaad	Katrina Maria		Maibøllykke	1774-1898	S	430	SK
Kaad	Peder Hansen		Mintebjerg	1732-1822	S	431	SK
Kaad	Peter Andresen	gårdejer	Vollerup, Ulkebøl s.	1914-1920	S	432	SK
Kaalø Petersen	Vagn	mejeriingeni- ør, direktør	Aabenraa	1962-1978	11	1464	SK
L							
Lageri	Chr.	typograf, fol- ketingsmand	Haderslev	u. år	1	433	SK
Lagesen	H.J.	lærer	Toftlund	1835-1849	S	434	SK
Lagoni	Chr.		Skærbæk	1914-1918	S	1189	SK
Lagoni	Nicolay Peter	sognefoged	Hyrup, Bevtoft s.	1843	S	435	SK
Lammers	Heinrich Peter Christopher og Cathr. Ma- rie f. Hansen	lærer, soldat	Sønderby; Sasel; Tønder	1876-1961	S	1644	SK
Lampe	Jens	handelsöver- lærer	Aabenraa	1917-1934	1	1251	SK
Lanwer	Ewald	konsul, dr.	Aabenraa	1939-1944	1	1360	SK
Larsen	Anders		Hygum	1883-1889	S	437	SK
Larsen	Erik	overlærer	Tønder			438	Se Tøn- der Se- minarie- arkiv
Larsen	Hans Chr.	sognepræst	Hellevad	1957-1966	1	1330	SK
Larsen	Johan	lektor	Tønder	u. år	S	439	SK
Larsen	Johan og hustru M. f. Sørensen	lektor		1944-1976	S	1204	SK
Larsen	Kai Edvard	redaktør	Sønderborg	1940-1947	2	440, 1877	SK
Larsen	L.A.	lærer	Emmerlev	u. år	S	1220	SK
Larsen	Lars Hansen	professor, for- mand for Syd- slesv. udvalg		1945-1961	S	1527	SK
Larsen	Lisbeth Kirkegaard		Løgumkloster	1949-1998 og u.år.	5	1955	SK
Larsen	Marius	lærer	Vollum	u. år	1	1296	SK
Larsen	Viggo	gårdejer, provstiud- valgsmedlem og synsmand	Skodborg	1962-1975	1	1643	SK
Larsen-Ledet	Camma	borgmester	Aabenraa	1950-1988	11	1484	SK
Lass	Aug. Theodor	bagermester	Garding	1857	S	441	SK
Lassen	familien		Strukstrup, Angel	1848-1921	S	442	UTF

Lassen	Detlef Johan og hust. Christine Margar. f. Thomsen	landmand	Strukstrup, Angel	1799-1906	1	443	SK
Lassen	Georg	ingeniør, landmand	Strukstrup, Angel	1907-1942	S	444	SK
Lassen	Henrik	gårdmand	Strukstrup, Angel	1855-1934	8	445	SK
Lassen	Holger August		Strukstrup, Angel	1857-1885	S	446	SK
Lassen	Jens		Nybøl	1914-1915	S	1222	SK
Lassen	Jørgen Alexander(sen)	præst	Hejls	1764	S	1623	SK
Lassen	Lauritz R.	pens. overlærer	København	u. år	S	1432	SK
Lassen	Oskar	restauratør	Lunderskov; Padborg	1888-1939	S	447	SK
Lassen	Peter	glarmester	Rise	1915-1918	S	448	SK
Lassen	Peter		Rise	1956	S	1191	SK
Lassen	Peter	gårdmand	Strukstrup, Angel	1902-1938	18	449	SK
Laesgaard	Jørgen Pedersen	gårdmand	Kestrup	1856-1864	S	450	SK
Laesgaard	Jørgen Pedersen	lærer	Sillerup, Fjelstrup s.	1855-1930	3	451	SK, brevskriveliste
Laesgaard	Laura	fru	Sillerup, Fjelstrup s.	u. år	1	452	SK
Laesgaard	Aage	læge	Toftlund	1922-1957 u. år	7	453	SK, brevskriveliste
Lauridsen	Laurids	forstander	Gråsten		5	1914	SK
Lauridsen	Niels	sognepræst	Oksenvad	1700	S	454	SK
Lauritzen	Anna og Hans Asmus	landmand	Stenderup	1902-1981	2	1653	SK
Lauritzen	Hans		Stenderup	1909-1965	S	1930	SK
Lauritzen	Jens		Hygum	1797-1842	S	455	SK
Lauritzen	Jessie og Margrethe		Posekær, Aabenraa	1866-1983 og u. år.	7	1956, 1972	SK
Lauritzen	P.F.	gårdejer	Nybøl, Hjordkær s.	1875-1884	3	456	SK
Laursen	Jens Chr.	kontrolassistent	Bovrup	1929-1965	5	457	SK
Lausten-Thomsen	Hans	amtslæge, dr.med.	Tønder; Aabenraa	1878-1958	31	458, 734a	TR
Lautrup	Anna					459	Jfr. Anna Ludvigsen
Lautrup	Johan Chr.	præst	Aabenraa; Brede	1782-1823	1	460	SK
Lautrup	Peter	gårdmand	Vellerup, Agerskov s.	u. år	S	461	SK
Lavesen	Marcus	forfatter		u. år	S	1108	SK
Lebeck	Anders	redaktør	Aabenraa	1908-1926	60	462	TR
Lebeck	Bodil	museumssekr.	København	1938-1973	S	1072	SK

Lebeck	Margrethe f. Hansen	fru redaktør	Aabenraa; København	1878-1972	4	463	SK
Leerberg	familien			1875, u. år	S	1532	SK
Leick	V.	førstelærer		1970, u. år	S	1520	SK
Lessow	Hans	snedker	Højer	ca. 1932-1935	S	1537	SK
Lildholdt	Falle	gårdejer	Løjt Kirkeby	1885-1920	S	1097, 1124	SK
Lildholdt	Hans Fallesen	gårdmand	Fasbro, Løjt s.	1638, u. år	S	1125	SK
Lildholdt	Mads J.	gårdejer	Løjt Kirkeby	1919-1920	S	1427	SK
Lind	Jes Jepsen	billedskærer	Ø. Åbølling	1900-1919	S	464	SK
Lind	K.P.A.	landsretssagfører	Gråsten	1946-1955	1	1194	SK
Lindemann	Volker	soldat	Altona	1922	S	465	SK
Lindenhan	Johann	kolonibestyrer	Kolding	1801	S	466	SK
Lindorff	Hans Jürgen	landmand	Sommersted	1904-1905	S	467	SK
Lindrum	Lorenz Peter		Hønningmark			468	se Andersen, Christen nr.9
Lindstrøm	Anders	cand.phil.	Flensborg	1975	1	1062	SK
Lindstrøm	Anders Ture	journalist, historiker		u. år	6	1291	SK
Lindvad	F.C.C.		Hostrup	1917	S	1576	SK
Linneborn	Kuno	konsulatssekr.	Aabenraa	1933-1943	1	1361	SK
Linvald	F.F.C.	viceskoleinsp.	København	1900-1920	1	469	SK
	Lis			1948-1952	S	1838	SK
Lorentzen	Hans	soldat, gdr.	Felsted	1918-1948	2	1975	SK
Lorentzen	Jacob		Siversted s.	1817	1	1536	SK
Lorentzen	Jürgen	kommerceråd	Aabenraa	1881-1883	1	1075	SK
Lorentzen	Oluf P.	folketingsmd.	Brøde	1940-1946	S	470	SK
Lorentzen	Peter	kniplingskræmmer	Flensborg	1801-1809	S	1033	SK
Lorentzen	Aage	landsretssagfører	Aabenraa	1936-1938		471	se Jensen, Aage B. nr.342
Lorenzen	Anders Andersen	landstormmand, møller			S	1928	SK
Lorenzen	Andreas	landmand	Ellund, Hanved s.	1918-1920	S	1419	SK
Lorenzen	Bertheline Christine f. Carstensen	lærerenke	Felsted	1862-1899	1	472	SK
Lorenzen	Christian		Lysabild	1871-1901	S	1891	SK
Lorenzen	Falle Nikolaj	soldat	Sønderborg	1848-1851	S	473	SK
Lorenzen	familien	gartner, læge	Aabenraa; Ribe		6	1591	SK
Lorenzen	Frederik	fhv. fabrikant	Holbæk	1913-1918	1	474	SK
Lorenzen	Grethe				1	1905	SK
Lorenzen	Hans og Amalie f. Lund	dr.med., læge, soldat og modstandsmand	Bov	1910-1983	S	1648	SK
Lorenzen	Hans	gårdmd., lærer	Ballum	1911-1955	6	1139	SK

Lorenzen	Hans	overlæge	Bov	1921-1953	22	475	UTF
Lorenzen	Hans	redaktør	Haderslev	1851-1905	S	476	SK
Lorenzen	Jens Jørgensen	bankdirektør, lærer og fam.	Nustrup	1866-1956	1	477	SK
Lorenzen	John Nis	overlæge	Spangsbjerg, Esbjerg; Tønder	1912-1967	2	478	SK
Lorenzen	Knud	gårdmand	Søvang, Højst s.	1844-1856	S	479	SK
Lorenzen	Martin	kommune- kasserer	Bogens Høj- skole, Toftlund; Løjt	1938-1940	S	480	SK
Lorenzen	Mathias D. Christensen	gasværks- bestyrer	Tønder	1820-1938	1	481	SK
Lorenzen	Nicolaj					1095	Manu- skript- samling
Lorenzen	Peter Hansen	fæster	Klipleve s.	1827-1855	S	1579	SK
Ludvigsen	slægten		Langagergård, Avnbøl	1950-1987	1	1409	SK
Ludvigsen	Anna Christiane	digterinde		1816-1869	S	482	SK
Ludvigsen	Anne Marie f. Iversen	fru	Avnbøl	1879-1928	1	483	SK, brevskri- verliste
Ludvigsen	C.J.	præst	Aabenraa	1927-1929	1	484	SK
Ludvigsen	Helene	frk.	Villa Birkely, Trustrup st.	1926-1943	S	485	SK
Ludvigsen	Nic.		Stenderup	1881	S	486	SK
Ludvigsen	Nis		Stenderup	1857	S	1566	SK
Lund		degnefamilie	Daler	1682-1810	S	487	SK
Lund	Christine E. f. Mathiesen		Klipleve	1905-1930	S	1243	SK
Lund	E.M. f. Bagge		Rødding; Tanderupgård	1907-1982 og u. år	21	1325	SK
Lund	Fr. A.		Gånsager	1922-1925	S	1752	SK
Lund	Hans	højskolefor- stander	Rødding; Tanderupgård	1833-1966 og u. år	115	488, 1324	numre blandet sammen
Lund	Jacob Peter		Rise s.	1831-1862	S	1501	SK
Lund	Jørgen Peter Nielsen og datter Jensine	købmand	Nørre Hostrup	1897-1975	9	1126	SK
Lund	Laurids Nørgaard	gårdejer	Roager	1909-1970	S	489	SK
Lunn	Villars	godsejer, ingeniør	Aggersvold	1880-1906	S	490, 1878	SK
Lundquist	Hans Heinrich Carl	kommis	Sønderborg	1855	S	1753	SK
Lustrup	Niels Hansen		Roager	1914-1918	1	491	SK
Lyck	Svend	skatteråds- formand	Aabenraa	1967-1987 og u. år	15	1416	SK
Lycke	Peder Chr. Nissen	degn, skole- lærer	Sdr. Hygum	1857-1860	1	1242	SK
Lydiksen	C.	soldat	Sønderborg	1914-1918	S	492	SK

Lønhart	Johan		Horsens	1945	S	1099	SK
M							
Madsen		gasværks- bestyrer	Flensborg	1922-1941	1	493	SK
Madsen	Andreas		Blans	1903-1905	S	494	SK
Madsen	Anna María		Sønderborg	1861-1865	S	495	SK
Madsen	Anton	maler	Sønderborg	1935	S	1754	SK
Madsen	Mads C.	gårdejer	Mintebjerg	1849-1867	S	496	SK
Madsen	M.N.	gårdmand	Mejlbygård	1890-1900	S	497	SK
Madsen	P. Kristian og hust. Martine	førstelærer	Gl. Ladegård, Hammelev s.	1984	S	1426	SK
Madsen	Sigurd Jørgen	regionschef, MD	Brændstrup	1942-1986	10	1482	SK
Madvig	Pou Anton	fysikus	Haderslev	1885	S	498	SK
Magle	Hans	sognepræst	Tønder	1936-1972 og u. år	8	499	SK
Maibøl						500	Se Maybøll
Maibøll	Chr.	lærer	Jejsing	1906-1964 og u. år	12	501	SK
Maibøll	Christian	lokalhistori- ker	Jejsing	1909-1947	1	1822	SK
Malling	Adolph Hein- rich Georg og Ludwig Joachim Carl	skibsbyg- mester; docent dr. med.	Kiel	1844-1900	S	502	SK
Mangelsen	Jacob		Sønderborg	1805	S	1938	SK
Manniche				ca. 1913- 1940	S	1836	SK
Marcussen	Anders Jensen	urmager	Rødding	1839-1922	2	503	UTF
Marcussen	Andr. Jensen	urmager	Rødding	1896-1955	1	504	SK
Marensen	Nis Nissen	soldat	Oksbøl	1848-1850	S	1577	SK
Martens	Hans Peter	skomager- svend	Ølsby s., Angel	1856-1864	S	1755	SK
Martens	Johann Heinrich	musketer, underofficer og sergent	Büккеburg	1826	S	1756	SK
Martensen	Jes		Holbølmark	1916-1918	S	1499	SK
Martensen	Michel	løjtnant	Trittan, Årø	1814-1852	1	505	SK
Martensen	T.	murersvend	Aabenraa	1909-1922	1	1452	SK
Mathiesen	Chr.	sognepræst	Egen	1916-1918	S	506	SK
Mathiesen	Hans			1939-1979	1	1503	SK
Matthiesen	Andreas Chr.	sognepræst	Løjt	1843	1	507	SK
Matthiesen	Heinrich	tysk soldat	Arnum tyske skole	1942	S	1383	SK
Matzen	slægten		Høruphav			508	se Topo- grafica
Matzen	Johannes	skolelærer	Asserballeskov	1841-1864	S	1632	SK
Maybøll	J.	ingeniør	Hueva, Spanien	1876-1880	S	509	SK
Meyer	Chr. Wollesen	præst	Vilstrup	1823	S	1624	SK
Meyer	Johan	sognefoged, smedemester	Frøslev	1886-1956	S	510	SK
Michaelsen	Andreas	lærer	Styding; København	1886-1946	1	1854	SK

Michelsen	Jacob og hustru Ella f. Andresen	gårdejer	Kolstrup	1846-1973 og u. år	8	511, 1132	SK
Michelsen	Mads	amtslæge, dr.med.	Aabenraa	1887-1958	41	512	SK
Michelsen	Matthias	lærer	Elstrup	u. år	S	513	SK
Michelsen	Peter Johan	destillatør	Aabenraa	1836-1866	S	514	SK
Michelsen	Peter Johann	havnefoged	Aabenraa	1836-1952	S	515	SK
Michelsen	Richard	dyrlæge	Aabenraa	1915-1916	1	1252	SK
Midtgaard	Søren Knudsen	gårdmand, kirkeældste	Spandet	1880-1887 og 1920	S og 1	516, 1196	SK
Mikkelsen	Anders Michael	gårdmand	Bredebro	1875-1895	S	517	SK
Mikkelsen	Peter og hustru Emmy	seminarie- lektor	Vordingborg	1976. u. år	5	1472	SK
Moesbyll	Peter Andreas		New York	1822-1871	S	518	SK
Mogensen	Aage	redaktør	København		S	1812	SK
Moldt	Johs.	boghandler, redaktør	Sønderborg	1902	S	519	SK
Moltke	Helene f. Petersen			1981	S	1231	SK
Molzen	H.	kirurg- og barbersvend	Kappel; Sønderborg	1873	S	1757	SK
Momme	Johannes Iver	præst, lærer		1819-1875	S	1893	SK
Monrad	C.F.	kollaboratør	Flensborg	1864-1889	S	520	SK
Moos	Hans Lildholt		Nybøl	1914	S	521	SK
Moos	Magdalene f. Jensen	fru	Nybøl	1914-1942	1	522	UTF
Moos	Peter	gårdejer	Nybøl	1914-1916	1	523	SK
Moos	P.H.	præst	Kliplev	u. år	S	524	SK
Moos	Svend	rentier	Kollund	1923-1970	S	525	SK
Morsing	Tage	sognepræst	Fårevejle, Viborg; Østerløgum	1977-1980	S	1660	SK
Mørtensen	Math.	direktør	Aabenraa	1952-1965	S	1368	SK
Mossin	Hans	præst	Køge	1737	S	526	SK
Mossing-Jensen	Th.	slagteridirektør	Vojens	1899-1967	S	1207	SK
Motzfeldt	Anna Marie	frøken, senere gift Gundel		1850	S	527	SK
Munk	J.	letmatros	måske svensker	1905	S	1758	SK
Munk	Johan Peter	letmatros	Ensted s.	1902-1906	S	1759	SK
Muusmann	Hans Jespersen	gårdmand	Kragelund	u. år	S	1059	SK
Muxoll		kaptajnløjtnant		1848-1849	S	528	SK
Mygind	B.		Øster Lindet	1899-1903	S	529	SK
Mygind	E.	gårdejer	Øster Lindet	1913-1930	S	530	SK
Mygind	Mathias	soldat	Øster Lindet	1914-1915	1	1970	SK
Müller	Anna Margr. Roed	adjunkt	Sønderborg	u. år	1	1223	SK
Müller	Cathrine Elisabeth	lotteriholder- ske	Sønderborg	1932-1933 (1922)	1	1039	SK
Müller	Max	kommune- kasserer	Sønderborg	1903-1962	S	1154	SK

Müller-Kristiansen	Hans	bankdirektør, vicekonsul	Sønderborg	1926-1960	3	1003	UTF
Møller				1871	S	531	SK
Møller	familien		Skelde; Jegstrup; Skærbæk; Haderslev	1800-1930	1	1439	SK
Møller		snedkerfamilie	Aabenraa	1870-1926	1	1363	SK
Møller	Adolf	lods, forfatter	Vennersminde, Aabenraa	u. år	3	532	SK
Møller	A.C. og hustru Ella f. Petersen	teglværksejer	Egernsund, teglværkerne Grønland	1912-1979	2	1364	SK
Møller	Fr.	trafikchef	Flensborg; Århus	u. år	1	533	SK, brevskriverliste
Møller	Friedrich Nicolai	kaptajn	Sønderborg	1828-1862	S	534	SK
Møller	Hans		Himmark	1864	S	535	SK
Møller	Hans Christian	bibliotekar, antikvarboghandler	Flensborg; Haderslev	1910-1978 og u. år	11	1438, 1655	SK
Møller	Hans Jørgen			1845-1858	S	536	SK
Møller	Hans Oscar og Elisabeth f. Haastrup	fabrikant	Landskrona, S	1888-1954	7	1064	SK
Møller	I.C.	grosserer, overborgmester	Flensborg	1913-1955	4	1375	SK
Møller	Jacob Johannsen	urmager	Sønderborg	1883-1907	S	1760	SK
Møller	Jens	dyrlæge	Gråsten	1923-1939	S	1025	SK
Møller	Jørgen	gårdejer	Sundsmark	1916-1917	S	537	SK
Møller	Lorents		Stevning	1855	S	1563	SK
Møller	Mads Nielsen	soldat, guldgraver	Hjerting	1848-1864	S	538	SK
Møller	Mads Nielsen	blytækker	Hjerting	u. år	S	1202	SK
Møller	Mads Sørensen	degn, skolelærer	Skærbæk	1831-1873	S	539	SK
Møller	Marie f. Hundslev		Notmark s.	1979	S	1597	SK
Møller	Nis Hansen	læge, dr.med.	Flensborg	1901-1961	1	1471	SK
Møller	Peder		Himmark	1848-1851	S	540	SK
Møller	Peder		Hjerting	1864-1894	S	541a	SK
Møller	Peder Jensen	lærer	Nustrup Bæk; Avnbøl; Aabenraa	u. år	S	1201	SK
Møller	Peter	hjemmeværnskonsulent	Haderslev; Tønder	u. år	S	1264	SK
Møller	Peter Refslund			1742	S	541	SK
Møller	Philip Hansen	gymnasie-lærer	Haderslev	1740-1808	S	1437	SK

Møller	Rasmus Peter Jeppesen	snedkermester	Aabenraa	1817-1961	1	1192	SK
Møller	Søren	bådsmand	Aabenraa	1864-1888	5	542	SK
Mørck	familien		Aabenraa; København; San Fransisco; New Zealand	1844-1925	S	1647	SK
Mörck	Fr.	socialinspektør	Aabenraa	u. år	20	1451	SK
Mørk-Hansen	Mouritz	sognepræst	Felsted; Vonsild-Dalby	1833-1899	3	543	SK
Mørup	Hans	købmand	Haderslev	1928-1949	2	1887	SK
Mørup	Hans	købmand	Sønderborg; Aabenraa	1933-1943 og u. år	2	1335	SK
N							
Nannsen	J. Wilhelm	lærer	Tønder	u. år	1	544	SK
Nansen						1084	Manuskript-samling
Neuhaus	Martin Heinr.	snedker	Haderslev	1809-1840	S	545	SK
Neumann	Laura Joh. f. Tanderup		Aabenraa; Hamborg	u. år	S	1475	SK
Nibbe	Martin	skomager, garver	Wilsten, Itzehoe	1841	S	1761	SK
Nicolaisen	Andreas	landmand	Lysabild s.	1906-1907	S	1762	SK
Nicolaysen	Chresten Callesen		Jejsing	1809	S	546	SK
Nielsen	Amalie f. Hansen		Kassø	1856-1911 u. år	4	547	SK
Nielsen	Andreas Chr.		Sæd	1882-1887	S	1433	SK
Nielsen	Anders og hustru Thyra M. f. Jessen	sparekasse- bogholder	Nordborg	1869-1931	1	548	SK
Nielsen	Andreas	fiskeeksportør	Aabenraa	1921	S	1618	SK
Nielsen	Anne Lene f. Iversen		Kolstrup	1843-1881	S	549	SK
Nielsen	Anne Margr. f. Nielsen	fru, sagfører	Roskilde	u. år	S	550	SK
Nielsen	Charlye	skrædder	Broager; Sønderborg	1942-1949	S	1763	SK
Nielsen	Chr.	købmand	Søst	1919	S	551	SK
Nielsen	Christian Peter	blikkenslager	Friedrichshof, Hellevad	1863-1910	S	1764	SK
Nielsen	Gunnar	fiskeskipper	Stillinge, Sønderborg	1918-1977 og u. år.	S	1765	SK
Nielsen	Else Fink		Vejstrup, Fyn	1912-1918	1	1029	SK
Nielsen	Frede	redaktør, kirkeminister		1945-1946	S	1049	SK
Nielsen	H.E.	amtsforvalter	Aabenraa	1951	S	552	SK
Nielsen	H.Fr.	lærersøn	Fole	1883-1885	S	553	SK
Nielsen	Hans		Asserballe		S	1558	SK
Nielsen	Hans Jürgen	slagtersvend	Sønderborg	1888	S	1766	SK
Nielsen	Holger Fred.		Fole	1883-1885	S	1498	SK
Nielsen	I.P.	folketingsmd.		1924-1952	1	1048	SK

Nielsen	Jacob Petersen	sagfører	Roskilde	1932	S	1245	SK
Nielsen	Jes	gårdmand	Kassø	1833-1896	S	554	SK
Nielsen	J.P.	gårdmand	Simmersted	u. år	S	555	SK
Nielsen	Johannes	dannebrogsmand	Rugbjerg	1864	S	1082	SK
Nielsen	Johannes Chr.			1980-erne	I	1849	SK
Nielsen	Jørgen	typograf, sekr. ved "Danske Forening"	Flensborg	1950	S	1247	SK
Nielsen	Jørgen	agent	Guderup	1913, u. år	I	556	SK
Nielsen	Jørgen	kriminalass.	Aabenraa	1942-1971	I	1119	SK
Nielsen	Lauritz	lærer, forfatter	Bjerndrup, Stepping s.	1909-1956	7	1116	SK
Nielsen	Leo	politiassistent	Tønder; Skærbæk	1960-1965	I	1282	SK
Nielsen	Mads Hendrik	præst	Skrydstrup; Aabenraa	u. år	6	557	SK
Nielsen	Niels	musikdirektør	Guderup	1908-1953	S	1007	SK
Nielsen	Niels Christensen		Stepping		S	1684	SK
Nielsen	Nic. Chr.	præst	Flensborg	u. år	2	558	SK
Nielsen	N.J.	amtsskolekonsulent	Sønderborg; Haderslev	1921-1940	S	1163	SK
Nielsen	N.P.	præst	Vedsted; Højer	1920-1955 og u. år	6	1391	SK
Nielsen	Peter	gårdejer	Overjersdal	1830-1920	S	559	SK
Nielsen	Peter	gårdmand og formand for Landbrugerens Sammenlutning i Sønderjylland		1920-1947 og u. år	3	1966	SK
Nielsen	Tage Woetmann	præst	Roager	ca. 1942-1962	S	1595	SK
Niemann		hestehandler	Hårsum, Tyskl.	1858-1878	I	560	SK
Niendahl	Hans Peter	degn, skolelærer	Hellevad	1822-1858	S	561	SK
Nise	Hans Frederik	husmand	Rinkenæs	1850	S	562	SK
Nissen	familien	især gårdejere og studehandler Thomas N.	Lydersholm	1650-1960	I	1287	SK
Nissen	Asmus Petersen	gårdmand	Ørderup	1863-1867	S	563	SK
Nissen	Chr. Peter	lærer	Aabenraa	1880-1917	S	1148	SK
Nissen	Dorothea M. f. Schmidt	kaptajnsfrue	Løjt	1863-1867	I	1417	SK
Nissen	Dücker		Fredsted		I	1679	SK
Nissen	Elsabe f. Schmidt			1855-1935	S	564	SK
Nissen	Georg Iver	organist	Sdr. Vilstrup	1859-1865	S	1013	SK
Nissen	Gunder	gårdmand	Strandelhjørn	u. år	I3	1402	SK
Nissen	H.		Fredsted	1893-1894	S	1900	SK

Nissen	Hans og hustru Eline f. Christiansen	gårdejer	Viby	u. år	9	565	TR
Nissen	Hans og Nis			1865-1921	1	1834	SK
Nissen	Hans Jacob	gårdejer	Brunde	1833-1859	S	566	SK
Nissen	Hans Jørgen	gårdejer	Sdr. Hostrup	1783-1902	1	1167	SK
Nissen	Johan		Borrediggård, Rise; Kbh.	1968	S	567	SK
Nissen	Johan Henrik	sognepræst	Hyrup; Husby i Angel	1852-1864	S	1219	SK
Nissen	Johann	national-underofficer	Husum amt	1835	S	1767	SK
Nissen	Jørgen	provst	Gl. Haderslev	1919-1921	5	568	SK
Nissen	Jürgen		Øsby s.	1786	S	1545	SK
Nissen	K.T.	skibsfører	Nordby, Fanø	u. år	S	1470	SK
Nissen	Niels Hansen og hustru Marie Elisab. f. Simonsen	gårdejer	Strandelhjørn	1914-1918	1	569	SK
Nissen	Nis	gårdejer, sparekasse-direktør	Nordborg	1885-1926	1	570	SK
Nissen	Nis Chr.	landdagsmand	Vibøge	1891-1960	14 og S	571, 1812	TR
Nissen	Nis Jepsen	dyrlæge	Aabenraa	1954-1960	2	1602	SK
Nissen	Peter Jacob Edvard			1864	S	1047	SK
Nissen	Rasmus		Bjolderup	1846-1862	S	1622	SK
Nissen	Søren	gårdejer	Harres	1961-1972 og u. år	1	572	SK
Nissen	Theodor	soldat		1920	S	1837	SK
Novrup	Hans	amtsskole-konsulent	Sønderborg	1938-1961	3	573	mangler
Nyholm	Asger	seminarierektor, dr.theol.	Tønder	1937-1984 og u. år	6	1206	SK
Nørballe	K.G.	arkitekt	Århus	1926	1	575	mangler
Nørgaard	familien		Roager	1805-1882	S	576	SK
Nørgaard	Kristen Svenningsen	højskolefor-stander		1908-1972	10	577, 1906	UTF og SK

O

Oerter	Jakob	underkorporal	Egernsund	1914-1915	1	1372	SK
Ohlsen	Jens Peter	sømand	Rinkenæs s.	1877-1888	S	1768	SK
Ohrt	Peter Chr.		Bredebrø	1928-1936	S	1216	SK
Okholm	Anders Lassen Nielsen			1851	S	1172	SK
Olrik	Knud	lektor	Haderslev	1936-1958	1	578	SK
Olsen	Christian		Torpe Lund, Eskebjerg	1914-1918	1	579	SK
Olsen	Johannes	seminarist	Møgeltønder	1879-1880	S	580	SK
Olsen	Marius	soldater-hjemsleder, frimenigheds-præst	Nyborg; Lundsmark; Bovlund	1917-1962	S	1598	SK

Ordoff	Johannes Christian	præst	Grumtoft, Angel	1744	S	1769	SK
Otsen	Helene Margrethe	tjenestepige	Nordborg, Svenstrup	1910-1914	S	1770	SK
Otsen	Otto Andreas og Catharina Margrethe f. Schmidt	købmand, bykasserer	Rens; Hønkys; Nordborg	1814-1940	S	1771	SK
Ottosen	Johan	folketingsmd., inspektør	København	1880-1921	2	581	SK + TR
Otsen	Anna		Ladegårdskov mejeri, Gråsten	1915	S	1320	SK
Otzen	Jacob				S	1676	SK
P							
Pade	Johannes Hansen	lærer	Asserballe	u. år	1	1144	SK
Paludan-Müller	Svend Bartholin	oberst, chef f. grænsegen-darmeriet	Mou; Graasten	1944-1946 og u.år.	S	1772	SK
Paulsen	slægten		Sundeved; Sønderborg; Als	1728-1770	2	1180	SK
Paulsen	slægten		Gammelgård i Faustrup, Tyrstrup s.	1914-1953	1	1343	SK
Paulsen	Birgitta Elis. g. Bendixen og Samuel (hendes far)	frk., sen. gift	Barsmark	1852-1855	S	582	SK
Paulsen	Johan	bankdirektør, borgmester, cand.polit.	Tønder	1927-1947	3	1410	SK
Paulsen	Johan Peter	købmand, bankdirektør	Aabenraa	1875	S	1424	SK
Paulsen	Jürgen	skibsbygger	Aabenraa	1827-1871	S	583	SK
Paulsen	Jørgen	gårdejer, soldat	V. Sottrup	1882-1947	3	584, 1976	SK
Paulsen	Nic.	sognepræst	Højrup	1945	S	1277	SK
Paulsen	P.	degn, skolelærer	Sottrup	1848-1869	1	585	SK
Paulsen	Samuel			1834	S	1509	SK
Paulsen	Samuel		Barsmark	1834-1875 (1903)	1	1448	SK
Paulsen	Samuel		Dalholt, Løjt	1846-1851	S	1322	SK
Paulsen	Thomas		Avnbølgård	1753	S	1939	SK
Paulson	Peter	landmand	V. Linnet	u. år	1	586	SK
Paulsen (Poulsen)	Hans Damkjær		Aabenraa	1852-1941	S	1517	SK
Pedersen	Anders	sandemand	Ørsted	1740-1808	S	1436	SK
Pedersen	Christian Frederik Berg	lokomotiv-mester	Tønder m.m.	1928-1963	S	1773	SK
Pedersen	Jørgen			1861-1883	S	1531	SK
Pedersen	Jørn	bolsmand	Lysabild s.	1726	S	1774	SK
Pedersen	Peder Jessen		Holbøl s.	u. år.	S	1551	SK
Pedersen	Peder Thorv.	gæstgiver	Aabenraa	1954-1961	1	1184	SK

Petersen	Albert	borgmester	Nordborg	u. år	S	587	SK
Petersen	Andreas		Ladegård	1764	1	1554	SK
Petersen	Andreas	gårdejer	Hjemsted	1758-1799	S	588	SK
Petersen	Andreas	rentier	Kollund	1936-1952	1	589	SK
Petersen	Andreas Peter	kommune- forstander	Anslet	1904	S	1606	SK
Petersen	C.	snedker	Flensborg	1864-1901	1	1312	SK
Petersen	Carsten	præst	Aabenraa	1871-1940 og u. år	20	590	SK, brevskri- verliste
Petersen	Cathrine Ma- rie f. Jørgen- sen g.m. Hans Peter	barneplejer- ske, husholderske, tømrer	Bov s.	1921	S	1775	SK
Petersen	Chr. Thygesen	købmand	Døstrup; Christiansfeld	1604-1946 og u. år	4	1228	SK
Petersen	Chr.		Majbølløkke, Kirke-Hørup	1914-1918	S	1104	SK
Petersen	Christian	sognepræst		1604-1980	S	1299	SK
Petersen	Christian	præst	Bolderslev; Vig	1980-1981	S	1371	SK
Petersen	Christian				S	1665	SK
Petersen	Christine		Nybøl	1875-1909	S	1932	SK
Petersen	Christine		Sønderborg	1865-1873	S	1776	SK
Petersen	Emil	degn, skolelærer	Arnæs	1882-1909	S	591	SK
Petersen	Emilie	fru	Sønderborg	1895-1934	S	592	SK
Petersen	Emilius Carl	murer, sned- kermester, købmand	Løgumkloster	1887-1917	1	593	SK
Petersen	Frederik Herman	saddelmager	Sønderborg	1922-1935	1	1830	SK
Petersen	Georg Helge	politibetjent	Stenderup, Toftlund s.	1938	S	1032	SK
Petersen	Gotthard Waldemar	krovært, hø- ker, landmand	Søgård	1891-1914	2	1014	SK
Petersen	Gudmand	skrædder- mester	Frederiksborg amt; Sønderborg	1860	S	1777	SK
Petersen	Hanne Christine	tjenestepige	Bjernede s., Sorø amt	1895-1900	S	1778	SK
Petersen	Hans	skrædder	Dyndved, Sønderborg	1845	S	1779	SK
Petersen	Hans	generalagent		1884-1894	S	594	SK
Petersen	Hans	lærer	Felstedskov	1890-1978	2	1354	SK
Petersen	Hans	gårdejer	Rørkær, Hostrup s.	1860-1908	S	595	SK
Petersen	Hans Jürgen		Bovrup	1834-1852	S	1518	SK
Petersen	Hans Peter	gårdejer	Dybbøl	1828-1859	S	597	SK
Petersen	Hans Peter	gartner	Gråsten	1772	S	596	SK
Petersen	Hans Peter	gartner		1845-1847	S	1813	SK
Petersen	Harry Niels Jensen	lærer	Bertiaga, San- tos, Brasilien	u. år	1	1045	SK
Petersen	Jakob	gårdmand, sognefoged	Mjolden	1910	S	598	SK
Petersen	Jakob	bibliotekar	Aabenraa	1908-1951	24	1055	SK

Petersen	Jens Andersen og hust. Anna M. f. Johansen og mor Anne Maria f. Jensen	gårdmand	Mjolden	1886-1889	S	599	SK
Petersen	Jens Kristian	mejeribestyrer	Hoptrup; Varnæs; Rømmø m.fl.	1895-1944	S	1780	SK
Petersen	Johannes	cigarhandler	Tønder			600	Se Danske Samfund i Tønders arkiv
Petersen	Johannes og Christine Josephine f. Boysen		Løjt Kirkeby m.fl.	1906-1938	1	1599	SK
Petersen	Johannes og Katrine		Sundeved, Hyrup	1908-1931	S	1978	SK
Petersen	Jürgen og familie	kådner	Avnbøl, Varnæs	1822-1926	S	1814	SK
Petersen	Jørgen	hjulmager	Avnbøl			602	Se Olsen, Christian nr. 579
Petersen	Jørgen	bager	Aabenraa	1788-1832	S	601	SK
Petersen	Maria Asmusen f. Jensen	enke	Søst	1898	S	603	SK
Petersen	Marie	mejeribestyrer	Rejsby	1898-1962	2	604	SK
Petersen	Marie Skau					605	Se Skau-Petersen, Marie nr. 690
Petersen	Niels Hansen Gaaskjær	tømrermester	Løgumkloster	1885-1898	S	606	SK
Petersen	Niels		Høkkelbjerg	1911-1919	3	1640	SK
Petersen	Nis	redaktør	Haderslev	u. år	S	607	SK
Petersen	Otto	bødker	Nordborg s.	1897-1960	S	1781	SK
Petersen	P. og hustru	mejeribestyrer	Rejsby	1914-1918	S	608	SK
Petersen	P.H.	kvægvasker	Klovtoft	1873-1887	S	1549	SK
Petersen	Peter	lærer	Ny Skovbøl	1935-1964	1	1366	SK
Petersen	Peter Andersen	skræddermester	Møgeltønder	1910-1916	2	1580	SK
Petersen	Peter Hansen	gårdejer, sognefoged	Sdr. Hostrup	1845-1864 og u. år	4	1306	SK
Petersen	Peter Hansen	sognefoged	Sdr. Hostrup	1853-1921	1	610	SK
Petersen	P.J.	arkitekt	Tønder	1925-1965 og u. år	48	1085	SK
Petersen	Peter Laue		Mjang	1864-1908	S	609	SK
Petersen	Peter Lausten		Døstrup	1840-1874	S	1488	SK
Petersen	Peter Lausten	gårdejer	Ø. Gammelby	1856-1919	1	1004	SK

Petersen	Poul					611	se Foreningsarkiver, Rønshoved Skolehjem
Petersen	Thade	frimenighedspræst	Haderslev	1896-1899 og u. år	19	612	UTF
Petersen	Tove		Flensborg	1830	S	613	SK
Petersen	Viggo	lektor	Sønderborg	1940-1984	8	614, 1848	SK
Physant	Hans Jochumsen	gårdejer	Langetved	1856-1906	1	615	SK
Piper	Carl Johann Friedrich	tømrersvend	Bossow, Mecklenburg-Schwerin	1875-1884	S	1782	SK
Pistorius	Johannes	provst	Eiderstedt, Tetenbüll	1541-1605	2	616	SK
Plaetner	Jakob	garver, slesv. lokalpolitiker	Flensborg	1865-1890	S	617	SK
Plewka	Emil	borgmester	Slesvig; Tønder; Kappeln	1881-1925	2	618	SK
Plov	Christine	lærerinde	Vejle	1871-1937	3	619	SK, brevskriverliste
Post	Nis Matthiesen	kådner	Dybbøl	1790	S	1561	SK
Poulsen	Christen	gårdmand	Bro, Ketting s.	1856-1913	S	620	SK
Poulsen	L.B.	præst	Bovlund	1973-1920	3	621	SK
Poulsen	Mads		Stenbækgård, Nordborg	1881-1898	1	622	SK
Poulsen	Marten Refslund	gårdejer	Bovlund	1908-1935 og u. år	18	623	SK
Poulsen	Morten	stationsforstander	Aabenraa		S	1534	SK
Poulsen	Refslund, familien	pastor og gårdejere		1919-1959	1	1592	SK
Poulsen	Sigvard	præst	Asserballe; Rise; Ærø	1819	S	624	SK
Poulsen	Troels Refslund		Bovlund	u. år	S	1110	SK
Prahl	Hans Schlaikier	sognepræst	Gl. Haderslev	u. år	S	1313	SK
Primdal	Aage	lærer, komponist	Kobbermølle	u. år	27	1401	SK
Q							
Quadde	Gerhard Friederich	parcelbesidder	Adelsgodset Gelting, Angel	1784-1817	S	1650	SK
R							
Rabe		bankmand	Skærbæk	1902	S	625	SK
Raben	familien		Sønderborg	1652-1869	S	1935	SK
Raben	Jens	museumsinspektør	Sønderborg	1914-1935	S	626	SK

Rantzau	familien		Trøjborg	1613-1647	S	1009	SK
Rantzau	Benedictus	lensmand, godsejer	Møgeltønder	1582	S	627	SK
Rasmussen	Bender	høker, vogn- mand	Skærbæk	1927-1932	I	1485	SK
Rasmussen	Christen og Christine Marie Smed	gårdmand	Østerløgum	1860	S	1783	SK
Rasmussen	Christian Jensen	sømand	Sæby	1882-1921	S	1784	SK
Rasmussen	Georg		Flensborg	1992	S	1585	SK
Rasmussen	Else			1895	S	1899	SK
Rasmussen	J.C.	motorsag- kyndig	Tønder	1950	I	628	SK
Ratzer	Andr. Jessen	lærer	Rise Hjarup	1979	S	1198	SK
Raun	Peter Nissen	gårdejer	Åstrup	1891-1892	I	1091	SK
Ravn	Chr.	advokat	Flensborg	1931-1939	I	629	SK
Ravn	Jef		Vandling	1848-1850 ell. 1864	S	1455	SK
Ravn	Jørgen	skoleinspek- tør	Nordborg	1891-1920	I	630	SK
Ravn	L.S.	stadsskole- inspektør	Haderslev	u. år	I	1210	SK
Redebrech	Johann Henrich	herredsfoged	Haderslev	1726-1749	S	631	SK
Reese	Catharine f. Jürgensen		Løjt Kirkeby			632	se Topo- grafica
Refslund d. yngre	Bunde	gårdejer	Bovlund	1869	S	633	SK
Refslund d. ældre	Bunde	gårdejer	Bovlund	1857-1887	S	634	SK
Refslund	Hans Petersen		Stenderup	1714	S	635	SK
Refslund	Maren f. Friis			1936	S	1317	SK
Refslund	Peter Hansen		Rurup	1758	S	636	SK
Refslund Thomsen	Kr.	amtmand				637	se Thomsen Kr. Refs.
Regoli	Pauli Domingo	sognepræst	Daler	1850-1857	2	1186	SK
Reimers	Jakob Peter	slagtermester	Sønderborg	1875-1926	S og 2	638, 1821	SK
Reimers	Jakob Peter	prokurist	København	1891-1946	I	1831	SK
Reinholdt	Chr.	gårdejer	Oksgård, Hellevad s.	1812-1885	I	639	SK
Reumert	Ludvig Lorentz	stadsfysikus, dr.med.	Fredericia	1850	S	640	SK
Reuter	Hans Chr.	gårdejer, sognefoged, stænderdeput.	Stollig	1863	S	641	SK
Reuter	Johanne Car. f. Hoeck			1876-1878	S	1218	SK
Reuter	Rudolph og hustru	degn	Svavsted	1752	S	1613	SK
Reventlow	Conrad Georg	flådeofficer, godsejer		1793-1796	I	1885	SK
de Reichelieu	Louis A.I.S.	præst	Løjt	1858	S	1620	SK

Riemer	Otto og hustru Mathilde f. Beyer	barbermester		1889-1982	S	1270	SK
Ries	Hans	kornhandler	Aabenraa	1787-1932	3	1146	SK
Ries	Hans og hustru Anna	kornhandler	Aabenraa	1920-1985	39	1147	SK
Ries	Hans Hansen			1758	S	1535	SK
Riis	Detlev Chr. Johann Arent	lærer	Burkal; Aabenraa; Svendborg	1837-1853	S	642	SK
Riis	Jeppe H.	gårdejer	Barsmark	u. år	1	643	SK
Ring	M.	præst	Vonsild, Taps, Dalbynder			644	Se Forskelligt nr. 26
Rochler	Paul	klejnsmedemester	Sønderborg	1915	S	645	SK
Rode	Ida Sophie	frk.	Aabenraa	1884-1885	1	646	SK
Roepstorff	Huwald Nicolai Friedrich	skovfoged	Schackenburg	1893-1895	S	1608	SK
Rolfs	Claus	sognepræst	Højer	1913-1925 og u. år	S	647	SK
Roll	Hermann	sognepræst	Lintrup	1867-1868	S	648	SK
Rommerdahl	Imm. S.	sognepræst	Rinkenæs	1956-1964	1	649	SK
Rosendahl	Charlotte Pauline f. Plum	lærerinde	København	1890	S	650	SK
Rosendahl	Johannes	højskoleforstander	Middelfart	u. år	S	651	SK
Rosendal	Marten	skolelærer	Mellerup	1862-1867	S	652	SK
Rosenstand	Gregers	landsrettsagfører		1946	3	1921	UR
Rossen	Marie	kådner	Stubbæk	1918-1926	1	653	SK
Rossen	R.P. og hustru Caroline S.F. (Ina)	lærer, journalist, bankdirektør	Tønder	1858-1926	3	1284	SK
Rossen	Vagn	skovrider	Aabenraa			654	se Forningsarkiver, Småskovsforeningen
Rudbeck	Hans Nissen	sandemand	Grarup	1838-1872	S	656	SK
Rudbeck	Jørgen	gårdejer, kirkeældste	Grarup	1858-1874	S	657	SK
Rud-Petersen	Rudolf	maler	København	1914-1951	S	655	SK
Rueter	Ingeborg Tondering	fru	Aabenraa	1915	S	1012	SK
Ruge	Emil	keramiker	Dybbøl	1928-1965	1	1273	SK
Runge	Friedrich Georg Wilh.	saddelmager	Sønderborg	1823-1865	S	1785	SK
Runge	Heinrich Friedrich	bødkermester	Høgelund, Vedsted s.	1845-1908	1	1344	SK
Runge-Hansen	familien			1882-1883	S	1508	SK
Ryed	Christen Henriksen			1830-1876	S	1941	SK
Rørdam	Holger Frederik	sognepr., kirkehistoriker	Satrup; København	1860-1881	S	658	SK

Rørdam	Thomas	højskolelærer		1947	1	1504	SK
Ræder	M.O.	postmester, kaptajn	Sønderborg	1920-1924	S	1868	SK
S							
Saas	Wilhelm		Aabenraa		1	1931	SK
Sabroe	Th.		Haderslev	1871	S	1859	SK
Sabroe	Theodor	boghandler, bogtrykker	Haderslev	1865-1878	S	1171	SK
von Saldern	Casper	diplomat			S	1668	SK
Salling	Niels J. Chr.	skrædder, bolsmand	Nustrup	u. år	1	659	SK
Salling	Søren Hansen	højskolefor- stander	Ribe	fra 1882	1	660	SK
Sarup	Jes		Haderslev	1907	S	1861	SK
Sass	Christopher	præst	Haderslev	1757	S	661	SK
Sass	Nicolaus Gottfried	apoteker	Haderslev	1781	S	662	SK
Sass	Wilhelm		Aabenraa	u. år	1	1931	UR
Schacht	Claus	kredsskole- inspektør	Aabenraa	1919	S	663	SK
Schack	Anna Erne- stina f. Gabel	grevinde	Schackenberg	1748-1758	1	1378	SK
Schack	Hans	lensgreve		1923-1994	5	1969	SK
Schack	Josias	fæstebonde	Roost	1788	S	1864	SK
Schack	Otto Didrik	amtmand, lensgreve	Schackenberg	1926-1948	S og 148	664, 1689	SK
Schau	Nicolay Clausen	deputeret borger	Sønderborg	1738	S	1786	SK
Schifferer	Anton	godsejer, brygger, landdagsmand	Kiel; Hohenwarte, Højer	1912-1920	S	666	SK
Schifferer	Fritz	godsejer	Hohenwarte	1925-1944	3	1026	SK
Schildt	Marius		Aabenraa		S	1680	SK
Schlaikier	Hans	kaptajn	Stentoft	1937-1940	S	667	SK
Schmidt			Vilstrup	1852-1898	S	668	SK
Schmidt	Anders	degn, skolelærer	Østerlindet	1822-1859	S	669	SK
Schmidt	Anders	genealog			27	1850	SK
Schmidt	Andreas	gårdejer	Kollund	1914-1916	S	670	SK
Schmidt	Bothilde		Aabenraa	u. år	2	1307	SK
Schmidt	Hans	gårdejer	Kollund	1907-1950 og u. år	7	671	SK
Schmidt	Jakob A.	landmand	Kelstrup, Sdr. Vilstrup	1894-1936	1	1253	SK
Schmidt	Johan	husmand	Ulkebøl s.	u.år.	S	1787	SK
Schmidt	Johannes	præst, politiker	Vodder	u. år	S	675	SK
Schmidt	J.H.	skibsreder	Ribe; Rømø; København	1877-1884	1	1235	SK
Schmidt	J.H.	gårdejer	Vojensgård	1873-1945	31	674	TR
Schmidt	Jens Lauridsen	urmager	Københoved	1852-1865	S	673	SK
Schmidt	Jens Lauridsen	gårdejer	Østerlindet	1820-1857	1	672	SK

Schmidt	Laurids og sønnen Lorentz Peter	gårdmand	Røddinggård	1811-1834	S	1404	SK
Schmidt	Lauritz Jensen	gårdejer	Østerlindet	1820-1857	S	676	SK
Schmidt	Marie	fru, købmand	Aabenraa	1871-1947	1	1098	SK
Schmidt	Nicolai Hansen og familie		Hyrup		S	1963	SK
Schmidt	Nis Madsen			1848	S	1506	SK
Schmidt	Nis	vognmand	Genner	1946-1953	1	1641	SK
Schmidt	Rasmus	overpostpakmester	Aabenraa		S	677	SK
Schmidt	Samuel Petersen	seminarist	Skårup; Ulkebøl	1850-1852	S	1815	SK
Schmidt	Søren Hansen		Spandetgård	1914-1918	1	678	SK
Schmidt	W.P.	købmand	Aabenraa	1834-1971	1	1502	SK
Schmidt	Yelva	skoleelev	Flensborg	1893-1894	S	1011	SK
Schnoor	Alfred	kommunalt bud	Aabenraa	1898-1920	S	1661	SK
Schow	Bendix Franz Ludewig	borgmester		1804-1837	S	679	SK
Schow	Georg Heinrich Leonhard	borgmester	Aabenraa	1834	1	680	SK
Schribler	Carla	forstanderinde	Højer	u. år.	1	685	SK
Schröder	Andreas Chr.		Aabenraa	1884	S	1134	SK
Schröder	Carl Anton og hustru	typograf	Haderslev	1913-1918	3	1340	SK
Schröder	Elisabeth	laboratorieassistent		1914-1945	1	1105	SK
Schröder	Ernst	redaktør	Flensborg	1922-1945	21	1413	SK
Schröder	Frederik	sognepræst	Fjelstrup	u. år.	1	1136	SK
Schöder	G.H.E.		Billeslund	1849	S	681	SK
Schröder	Jens	reservesanitettsunderofficer	Meinigen, Flensborg	1917	S	682	SK
Schröder	Urban	sognepræst	Varnæs	u. år.	43	1483	SK
Schulz	Rasmus Christensen	soldat	Aabøl	1917-1976	S	1962	SK
Schultz	familien		Simmersted	1787-1943	1	1421	SK
Schultz	Claus N.	karetmager	Sommersted	1909-1938	1	683	SK
Schultz	Volmer Edvin Georg	toldkontrollør	København; Sønderborg	1921	S	1788	SK
Schültz	Elmine			1925	S	1523	SK
Schütz	slægten					684	Se Gregorius Homlets arkiv
Schwartz	Søren	soldat	Rendbjerg	1916-1919	S	1889	SK
Seeberg	Chr. Petersen	lærer	Skrydstup	u. år.	S	685	SK
Seemann	Hans Peter	sømand	Hostrupskov	1888	S	1440	SK
Severinsen	Peder	præst, kirkehistoriker	Ringsted	u. år.	S	696	SK
Siebert	Wilhelm	Rechtskonsulent og forsikringsagent	Aabenraa	1909-1918	8	1101	SK

Sieverts	Kaj	lektor	Tønder	u. år.	2	1271	SK
Simonsen	slægten		Asserballe- skov	u. år.	S	687	SK
Simonsen	Chr. P.	møller	Asserballe s.	1863	S	1559	SK
Simonsen	Christine	lærerinde	Ustrup	1965	S	688	SK
Simonsen	Peder	sognepræst	Nørre Løgum	1903-1937	1	1428	SK
Simonsen	Peter Chr.	redaktør	Flensborg	1886-1828	1	1086	SK
Simonsen	Simon P.		Oksbøl		1	1687	SK
Sisseck	Hans Christian	saddelmager- svend	Sønderborg	1841-1851	S	1789	SK
Skau	Hans		Lillehave, Stubbæk	1990	1	1477	SK
Skau	Hans	gårdejer	Styding	1897-1945	1	1462	SK
Skau	Laurids	gårdejer	Sommersted	1845-1863	S	1604	SK
Skau	Marianne f. Thomsen		Lillehave, Ensted sogn	1906-1907	S	1397	SK
Skau	Peter	gårdejer	Bukshave	1871-1915	2	689	SK, brevskri- verliste
Skau-Petersen	Marie		Sommersted	1898-1914	1	690	SK
Skjold	Bothilde		Haderslev	1915-1918	1	691	SK
Skjoldborg	Jens Peter Kristensen	sognepræst	Broager; Sønderborg	1917-1924	S	1006	SK
Skjøth	Hans		Selskær, Jegerup s.	1953-1968	S	1633	SK
Skov	Hemming		Skodborg	1914-1967	S	692	SK
Skovmand	Anne Cathrine		Ertebjerg	1804-1865	S	693	SK
Skovmand	Peter	kådner	Ertebjerg, Tandslet	1900-1924	S	1790	SK
Skovroy	P. A.	redaktør	Tønder	1903	S	696	SK
Skovrup			Højrup, Stepping s.	1817-1909	1	1385	SK
Skrunsager	J.N.H.	gårdejer	Københoved	1774-1916	11	694	SK, brevskri- verliste
Skrunsager	Niels	gårdejer	Visby Hede- gård	1892-1946	3	695	SK, brevskri- verliste
Skrunsager	Sigbrid Kloppenborg			1914-1916	1	695a	SK
Skrydstrup	Kresten og Maren f. Andersen			1862-1920	S	1445	SK
Skøtt	Hans Kr.	gårdmand	Fjelstrup	1942	S	1373	SK
Slipsager	Peter	rentier	Rødekrø	1973-1974	S	1040	SK
Slott-Møller	Agnes	malerinde	København	u. år.	1	697	SK
Smedegaard	Bent	apoteker			S	1934	SK
Smidstrup Lauridsen	Niels Peter og hustru Esther	lærer	Gejlå og Vilsbæk	1905-1980 og u. år	4	1418	SK
Smidt	Peder Hansen	gårdejer	Spandetgård	1898-1962	1	698	SK
Smidt	Henrik	læge	Sønderborg	1838-1864	S	1382	SK
Smith	Jonathan	amtsforvalter, tandlæge	København	1869-1957	37	699	UTF
Sohl	Inger			u. år.	1	1949	SK

Sommer	Marie f. Vanderhertz	rektor	Aabenraa; Virum	1982	S	1248	SK
Spandet	N.C.	førstelærer	St. Jyndeved	1929-1961	5	700	SK
Spang-Hansen	Esben	kontorchef, Carlsberg-fondet	Charlottenlund	1907-1920	S	701	SK
Spliedt	Manfred			1940-1945	1	702	SK
Sprengel	G.	skatsekretær	Tønder	1905-1907	S	1267	SK
Stamp	Catharina Caroline Johanna f. Meyhoff;		Ullerup, Skærbæk sogn	1897	S	703	SK
Stange	Claus Wilhelm Hubert	organist, lærer	Tønder	1893-1913	S	704	SK
Steenholdt	Jens Peter	pensionist	Vedsted	1898-1912	S	1022	SK
Steensvang	Hans Hansen	gårdejer	Felsted	1790-1862	S	1407	SK
Stegmann	H.H.	dommer	Tønder	1924-1953	1	705	SK
Steltzer	Theodor	fhv. Slesvig-holst. ministerpræsident		u. år.	1	706	SK
Stenderup	Søren Hansen	lokomotivfyrbøder	Haderslev	1901-1967	S	707	SK
Stengård	Erling	bibliotekar	Århus	1922-1931	S	1249	SK
Stephensen	F.S. Grove				38	1851, 1692	SK
Sterup	Matz Andersen				S	1907	SK
Strube	Jes Clausen	landmand	Bolderslev	1852-1869	S	708	SK
Styrk	Mads Nissen	lærer, journalist		1923-	S	1268	SK
Störk (Styrk)	Johann Hansen	skrædder	Brede	1739-1863	S	1611	SK
Svane	Erik Bondo	dommerfuldmægtig	Aabenraa	1945-1987 og u. år.	2	709	SK
Svane	Inger	cand.mag.	Århus	1972	S	1061	SK
Svejstrup	Hans	præst	Rødding; Vejen	1840-1892	2	710	SK
Svendsen	Andreas		Hjemsted	1907-1952	1	1434	SK
Svendsen	Hans	smedemester	Mejlby, Lintrup	1898-1939	13	711	SK
Svendsen	Nicolai	amtsskolekonsulent	Tønder	u. år.	144	712	UTR
Svensson	Adolf	redaktør	Haderslev	u. år.	40	713	TR
Svensson	Erik	redaktør	Brabrand	u. år.	1	1300	SK
Svensson	Poul	gymnasie-lærer	Frøslev	1947-2001 og u. år	41	1353, 1883, 1913, 1927, 1951, 1965	SK
Søberg	Chr. Mathiesen		Haderslev	1778-1887	S	1333	SK
Søholm	Anders L.J.	pastor	USA	u. år.	S	1447	SK
Sönnichsen	Christine Marie f. Junker		Skærbæk	1918	S	714	SK

Sørensen	Adolf		Vester Gammelby	1913-1941	S	1319	SK
Sørensen	Christine f. Fischer	fru, boghand- ler	Aabenraa	1865	S	715	SK
Sørensen	Eli Anders	fremmed- legionær	Haderslev	1946-1949 og u. år.	S	1973	SK
Sørensen	Hans	snedker- mester, soldat	Vollerup	1975	S	1791	SK
Sørensen	Jørgen	skrædder- lærling	Bovrup	1792	S	1792	SK
Sørensen	Marius C.	højskolelærer	Rødding; Stevns	1911-1931 og u. år.	2	1435	SK
Sørensen	Margrete	tjenestepige	Gunslev; Sdr. Alslev, Falster	1889-1898	S	1793	SK
Sørensen	Meta			1914-1920	S	1839	SK
Sørensen	Mogens	degn og førstelærer	Aller, Tyrstrup	1799-1881	S	1169	SK
Sørensen	Nic.	boghandler, bladudgiver	Aabenraa			716	se Topo- grafica
Sørensen	Niels		Rejsby-Ballum	1849	S	717	SK
Sørensen	Nis Hansen Falck	lærer	Fole	1856-1864	S	718	SK
Sørensen	Paul S.	smedemester	Stollig	1892-1971	S	1266	SK
Sørensen	Søren Christian	rebslager	Århus; Odense	1841	S	1794	SK
Sørensen	Søren Jensen Neumann	lærer	Løjt	1853-1887	S	1046	SK
T							
Tanderup	Christian	sømand	Nyhus, Sønderhav	1891-1920 og u. år.	S	1795	SK
Taysen	Peter	gårdejer	Nørremølle, Felsted s.	1698-1699	S	719	SK
Terp	Andreas	gårdejer	Klovtoft	1913-1945	S	720	SK
Thamsen	Boi og Hans Detlev	kniplings- fabrikant	Møgeltønder	1769-1834	I	1262	SK
Thaulov	Johan Fred. og hustru	amtsforvalter	Aabenraa	1804-1833	S	721	SK
Thaysen (og Lorenzen)	slægterne		Tummelbjerg, Rinkenæs; Drammen, Norge		S	1816	SK
Thaysen	Nis	forpagter	Kokhave, Kværs s.	1788-1826	I	1555	SK
Thede	slægten					722	Se Gre- gorius Hømløts arkiv
Thielst	familien		Skallebæk, Gl. Haderslev s.	1745-1850	I	1187	SK
Thiesen	Claus	sognepræst	Bedsted	1902	S	723	SK
Thiiem	Niels Jørgen	forstander	Tønder	1934-1968	I	724	SK
Thode	Carl Theodor	postbud, fmd.	Sønderborg	1914-1918	S	1128	
Thomsen	slægten		Roost	1769-1918	S	725	SK
Thomsen	Alexander			1940-1942	I	1924	SK

Thomsen	Anna og Hans Asmus	landmand	Stenderup	1902-1981	2	1653	SK
Thomsen	Else	gymnastik-inspektør			S	1670	SK
Thomsen	Fr.	lærer	Korup	1944	S	726	SK
Thomsen	Hans	gårdmand, sognefoged	Roost	1820-1873	S	727	SK
Thomsen	Hinrich	sognefoged	Roost		S	728	SK
Thomsen	Hinrich	gårdejer	Roost	1858-1919	S	729	SK + TR
Thomsen	Ingeborg Refslund	kammerherreinde	Aabenraa	u. år.	11	730	SK
Thomsen	Jens	gårdmand	Pøl	1863-1866	S	731	SK
Thomsen	Jes	købmand, reder	Nordborg	1808-1855	S	732	SK
Thomsen	Jørgen		Havnbjerg	1859-1870	S	1817	SK
Thomsen	Jørgen	bødker	Thorup, Havnbjerg	1959	S	1818	SK
Thomsen	Karsten	kromand, folkemålsdigter	Frøslev			733	I Mikrofilmsamlingen
Thomsen	Kresten Refslund	amtmand	Aabenraa	1909-1953	24	734	SK
Thomsen	Marie Magdalene f. Michelsen		Kolstrup	1904	S	1155	SK
Thomsen	Nis (Fausbøl)		Mandbjerg	u. år.	S	735	SK
Thomsen	Rasmus og Anne Helene f. Refslund	frimenighedspræst	Haderslev	1870-1948	2	1454	UTF
Thomsen	Sine Marie		Sofiedal	1883-1887	S	736	SK
Thomsen	Th.	gårdejer	Toghale	1903-1916	S	737	SK
Thordsen	T.H.	frisør	Sottrup	1914-1918	S	738	SK
Thulstrup	Andreas	landsretssagfører	Haderslev	1918-1920 og u. år.	2	739	SK
Thygesen	Jacob	degn	Øster Lindet	1817-1818	S	740	SK
Thygesen	J.C.	gårdmand	Stenderupgård, Sdr. Stenderup	1794-1835	1	741	SK
Thygesen	Niels	sognefoged	Skærbæk	1857	3	742	SK
Thygesen	Thyge Mathias	købmand	Sdr. Sejerslev	1903-1973	21	1354, 1920	SK
Thyssen	Inger		Gånsager	1918	S	743	SK
Thyssen	J.M.	postmester		1831-1891	S	744	SK
Thyssen	Lorenz	købmand	Gånsager	1972	S	745	SK
Thøisen	Anne Marie N.		Varnæs	1830	S	746	SK
Thöming	Johann Friedrich	diakon	Sønderborg	1782	S	1937	SK
Tiedemann	M.C.	købmand	Aabenraa	1896 (1932)	S	747	SK
Tiedje	Johannes	ministerialdirektør, landråd		1794-1968	S og 37	748, 1953	UTF
Timmermann	Nis J.	arkitekt	Kastrup, Gram	1911-1928	1	749	SK
Tinglef	slægten		Rens; sen. Lund	1785-1907	S	750	SK

Tinglef	Jørgen	gårdejer, sogneråds- formand	Lund, Burkal sogn	1946-1951	S	751	SK
Tinggaard	Jens Lauridsen		Stokkebro kro, Møgeltønder	1799-1823	S	752	SK
Toft	Peter	apoteker	Tønder	1623-1928	1	753	SK
Tonnesen	Hans	præst	Høptrup	1914	S	754	SK
Tonnesen	Lorenz Christian	højskolelærer, lærer, KFUM- formand	Børkop; Bygholm; Horsens	1908-1995	S	1645	SK
Topsøe	F.V.W.	præst	Hejls; sen. Alsted			755	Afl. til Kgl. Bib.
Torp	Alfred	lærer	Tønder	1920-1933 og u. år.	7	756	SK, brevskri- verliste
Tranekjær	Hans Chr.		Jejsing	1860-1865	S	1863	SK
Trier	Troels	maler	Vallekilde	1913-1914	S	757	SK
Tryde	Ove	forlagsbog- handler	København	1870-1956	17	1351	SK
Tryde	Vilhelm	forlagsbog- handler	København	1864 og u. år.	2	1352	SK
Tutein	Helene Christine f. Petersen		Aabenraa	1871-1907	S	758	SK
Tüchsen	Dorothea sen. gift Jürgensen		Aabenraa	1890	S	1294	SK
Tästensen	Hans Chr.	skomager	Løgumkloster	1885-1916	S	759	SK
Tästensen	Niels Andersen	skomager	Løgumkloster	1889	S	760	SK
Tøgesen	Jacob Paulsen	urmager	Aabenraa	1890-1918	S	1131	SK
Tøgesen	Jes	gårdmand	Stenderup	1838-1852	S	761	SK
U							
Uldall	Peter	landmand	Høgelund	1876-1947 og u. år	1	1678	SK
Ulrik	Frederik Ferdinand	fysikus	Tønder; sen. Kbh.	1854-1881	S	762	SK
V/W							
Wandal	Peder	præst	Magstrup	1602-1627	S	763	SK
Wangel	Jørgen	slægtsforsker			1	1693	SK
Wardenburg	Dietrich August	herredsfoged	Aabenraa	1833-1835	S	764	SK
Weber	Friedrich	landsrets- sagfører	Aabenraa	1929-1946 og u. år.	83	1197, 1841	SK
Wegerslev	Ludvig Christiansen	sognepræst	Havnbjerg	1775-1778	1	1649	SK
Weibeck	Hans	gæstgiver	Sønder Brarup, Sydtønder amt	1922-1929	S	1796	SK
Weiland	Johannes	sognepræst	Skodborg	1859-1964	1	1175	SK
Verdich	Jørgen	kobbersmed, blikkenslager			S	1677	SK
Verrier	Paul	professor		u. år	5	1257	SK

West	Detlev Conrad	glarmester	Flensborg	1843-1855	S	1797	SK
Westh	Th. Claudi	civ.ing.	Tønder	1956-1976	18	1145	SK
Vetter	Agathe	bestyrerinde	Lendemark	1922-1962	S	765	SK
Wieland	Jens Frederik Riddermann	møller	Gram	1844-1884	S	766	SK
Viereck	Carl Friedrich	præst			S	1681	SK
Wilde	Friedrich Christian Diedrich	kleinsmedsvend	Criwitz, Mecklenburg-Schwerin	1860-1866	S	1798	SK
Wilgaard	Jens Jensen	købmand	Aabenraa	1857-1919	S	1639	SK
Wilhelmsen	Christian		Ensted, Grøngrøft	1908-1920	S	1615	SK
Wilsen	Kjerstine Marie	konfirmand	Rurup	1847	S	1237	SK
Willatzen	Peter Petersen	gårdejer	Sdr. Ønlev	1876	S	767	SK
Vind	Hans	gårdejer	Fole	1875-1876	S	768	SK
Wind	Jørgen	geolog	Holte	u. år	14	769	SK
Wind	Paul Georg	apotekersøn	Augustenborg	1917	S	1799	SK
Winther	Aage		Nustrup		1	1624	SK
Wissing	Niels Jensen	soldat, sen. kromand	Gl. Rye	1864	S	1093	SK
Withen	Karen	konsulent for Sønderjysk Hjemmevæv i Sønderborg		1942-1949	S	1467	SK
Witte	Jørgen	arkivar, borgmester	Aabenraa	1974-1979	S og 1	770, 1165	SK
Wiuff	P.	gårdejer	Sillerup	1888-1899	S	771	SK
Voetmann	Johann Jacob	købmand	Aabenraa	1834-1862	1	1246	SK
Vogtmann		kasserer	Augustenborg	1838	S	772	SK
Wolff	Josef	møllebygger			S	1901	SK
de Wolff	H.J.H.	købmand	Haderslev	1813-1837	S	1298	SK
Wollsen	Rasmus Hansen	gårdejer	Varnæs	1823-1864	S	773	SK
Wommelsdorf			Munkemølle, Holbøl sogn	1861-1866	S	774	SK
Wrang	Margrethe Caroline f. Jensen		Aabenraa	u. år	S	775	SK
Wulff	Hans Christian Carl	landbrugs-kandidat	Borup St.	1892-1944	S	776	SK
Wulff	Jens	kniplingskræmmer	Brede	1804-1871	3	777	SK
Wulff	Johan Andreas Lauritzen	købmand	Bredebro	1841-1874	S	778	SK
Wüstnei	Wilhelm Heinrich Carl Franz	insektforsker, realskolelærer	Schwerin; Sønderborg	1886-1936	S	1801	SK
Vyff	Chr. J.	gårdejer	Vonsild	1866-1892	S	779	SK
Wöhlk	Nicolaus	kunstmaler	Løjt	1940-1945	1	1362	SK
Wøver	Gerda f. Beck		Haderslev; Aabenraa	1834-1922	S	1636	SK

Z							
Zachariasen	Jørgen	mejeriejer	Dybbøl	1870-1926	3	780	UTF
Zachariasen	Svend Harald	sognepræst	Kliplev	1941-1942	2	781	SK
Zerlang	Johan	sognepræst	Holbøl; Gram	1884	S	1840	SK
Zierau	Ludvig J.H.				S	1683	SK
Ø							
Ølgaard	Anna f. Lebeck		Aabenraa	1930-1980	3	782, 1593	
Øster	Anna Christine sen. gift Friis- Christensen		Lintrup	1894	S	1140	SK
Øster	Christian August	rebslager- mester	Christiansfeld	1864-1867	S	783	SK
Østergaard	Jens	gårdmand	Københoved	1915-1918	4	1528	SK
Å/Aa							
Aabenhus	Arne	viceskole- inspektør, sekretær for Sønderjysk forsøgsscene	Gråsten	1945-1998	32	1587, 1664, 1832, 1892, 1910	SK
Aagaard	A.	gårdmand	Simmersted	1913	S	784	SK
Aagesen	Thomas Clau- sen og familie	bonde		1791-1879	S	1800	SK
Ukendte							
NN	g. m. Augusta Elisabeth	gartner på Graasten slot		1772	S	1694	SK
NN				1941-1944	S	1521	SK
NN		soldat		1848-1851	S	1538	SK
NN			Snogbæk, Sottrup sogn	1848-1850	S	1556	SK
NN		landsbysmed		1725-1731	S	1557	SK
NN		sømand	Broager	1848-1868	S	1568	SK
NN			Sundsmark, Ulkebøl	1864	S	1569	SK
NN		købmand	Aabenraa	1822	1	1546	SK

Særsamlinger

Særsamlinger	Topografica
Arkivskaberbeskrivelse	
<p>Samlingen af topografica indeholder små sager fra enkelte byer, sogne og ejerlav, som ikke kan indordnes i de kommunale eller andre offentlige arkiver, fordi proveniensen er uklar, eller hvor omfanget ikke retfærdiggør oprettelsen af selvstændige arkiver.</p>	
Administrativ inddeling	
<p>Sagerne er ordnet alfabetisk efter sognene indenfor de gamle sønderjyske amter (grænser 1920-1970). Sager, som ikke umiddelbart kan indordnes i dette system, samles forrest i afdelingen for hele Sønderjylland. Sager fra de otte sogne syd for Kolding er opført særskilt under Haderslev amt. Der er også en afdeling med topografica fra Sydslesvig og Holsten.</p>	
Litteratur om arkivet/arkiverne	
<p>Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele. En Oversigt. Ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. Aabenraa 1944, s. 194-197.</p>	
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold	
<p>Topografica indeholder sager fra stort set alle sønderjyske sogne. De fleste sager er tingsvidner, fæstebreve, skøder, kontrakter og andre ejendoms papirer, afskrifter af privilegier, landsbyvedtægter, grandeprotokoller eller andre sager fra landsbyarkiverne, regnskabsbøger, bondedagbøger, optegnelser om enkelte gårde eller fragmenter af sognekronikker o.l.</p> <p>Blandt samlingens mere specielle dele kan fremhæves:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Trykte auktionskonditioner m.m. over ladegårde 7. Beretning om udskiftningen i Hertugdømmet Slesvig ved den Slesvig-Holstenske Landkommission 1769. 14-18. Adresse til kong Wilhelm I af Preussen om opfyldelse af Pragfredens § 5 1869. 24-25. Betænkninger og rapporter om sønderjyske forhold fra 1919-24. 31. Copiale von Privilegien und Verordnungen p.p. betr. Stadt und Amt Hadersleben 1434-1748. 31a. Boetius' kirkeregister 1564. 37a. Collectanea Olaus Heinrich Moller fra Haderslev by og amt, navnlig præsteindberetninger 1754. 49-50. Afskrifter af Haderslev bys privilegier o.l. 1292-1800. 52. Deductions betr. den Schlossgrund (Haderslev) 1647-1763 53. Acta wegen des Schiff-Bau-Platzes und des Hafens p.p. 1677-1763 54. Abschriften von Streitschriften betr. des Forum des Merealus, vierten Schulkollegen aus der Stadtschule zu Hadersleben 1715-1764. 76a. Mindebog for hjemfærdstiden for Agerskov sogn (med fotografier) 1920-1922 228a. Etnologiske undersøgelser vedr. Øsby sogn indsamlet 1964. 240. Jordebog over Aabenraa amt 1609 (kopi) 241. Beskrivelse af Brundlund slot og Aabenraa amt 1564 (kopi) 258a. Das Gedenkbuch der Apenrader Seeleute – Dødebogen. Med tillæg om Løjt. 432. Fladstenbogen 1508-1788 680. Jordebog for Løgumkloster amt 1607 718-735b. Brøns Møllers arkiv 773-774. Sognekronike for Emmerlev sogn 1855-1890 984b. Mindebog om afstemningen i Soholm 14. marts 1920. 	
<p>I nedenstående oversigt angiver tomme felter for årstal og enheder, at der ikke findes materiale fra det pågældende sogn i samlingen. For disse som i øvrigt for samtlige sønderjyske sogne henvises til de lokalhistoriske arkiver.</p>	

Arkivoversigt		
Arkiv	Periode	Antal enheder
HELE SØNDERJYLLAND		
Sønderjylland	(1338-)1717-1927	32
HADERSLEV AMT		
Haderslev amt	1434-1870	19
Haderslev by	(1292-) 1642-1920	15
Agerskov	(1592-) 1754-1920	14
Aller	1785-1874	4
Bevtoft	1781-1883	6
Bjernerig	1794-1892	2
Branderup	1633-1889	9
Christiansfeld	1842-1854	1
Fjelstrup	(1532-)1729-1892	13
Fole	(1673-) 1705-1880	6
Frørup	1779-1834	2
Gammel Haderslev	1745-1899	5
Gram	1703-1928	9
Grarup	1740-1893	3
Halk	1782-1935	3
Hammelev	1723-1921 (-1952)	5
Hjerndrup		
Hjerting	1818-1897	3
Hoptrup	(1661-) 1754-1914	6
Hygum	1756-1920	9
Jels	1791-1807	3
Jegerup	1793-1903	2
Lintrup	1868	1
Maugstrup	1793-1840	2
Moltrup	1749-1861	4
Nustrup	1824-1870	4
Oksenvad	1791-1936	2
Rødding	1671-1907	7
Skodborg	1804-1907	5
Skrave	1750-1882	13
Skrydstrup	1831	1
Sommersted	(1537-)1778-1883	5
Starup	1786-1857	2
Stepping	(1550-)1736-1909	8
Tislund		
Toftlund	1720-1930	9
Tyrstrup	1594-1860	5
Vedsted	1672-1884	5
Vilstrup	1734-1893	2
Vojens	1790-1846	3
Vonsbæk	(1635-) 1712-1893	2
Øsby	(1357-)1636-1925	9
Øster Lindet	1787-1920	7
Aastrup	1610-1900	2
HADERSLEV AMT - DE OTTE SOGNE		
Bjert	1857-1927	1

Dalby	1807-1909	2
Hejls	1764-1912	6
Stenderup	1566-1883	2
Taps	1698-1823	3
Vejstrup		
Vonsild	1757-1906	1
Ødis	1795-1802	2
Jelling (Vejle amt)	1721	1
A A B E N R A A A M T		
Aabenraa amt	1564-1881	14
Aabenraa by	1555-1964	67
Adsbøl		
Bedsted	1443-1910	4
Bjolderup	(1530-) 1639-1921	20
Bov	1598-1974	10
Egvad	1727-1920	5
Ensted	(1556-) 1607-1919	13
Felsted	(1504-) 1655-1950	36
Gråsten	1777-1903	7
Hellevad	1665-1906	17
Hjordkær	1613-1916	10
Holbøl	1727-1918	6
Klipleve		
Kværs		
Løjt	(1508-) 1633-1950	66
Rinkenæs	1532-1969	16
Rise	1776-1930	10
Uge	1703-1905	6
Varnæs	1671-1933	23
Øster Løgum	1697-1911 (-1946)	11
S Ø N D E R B O R G A M T		
Sønderborg by	1623-1945	12
Als og Sundeved	1483-1915	22
Asserballe	1621-1980	14
Augustenborg	1747-1930	6
Broager	1725-1949	22
Dybbøl	1706-1919	10
Egen	(1502-) 1686-1949	20
Havnbjerg	1687-1967	5
Hørup	1685-1981	11
Kegnæs	1765-1969	10
Ketting	1761-1940	8
Lysabild	1711-1919	14
Nordborg	1704-1939	12
Notmark	1587-1951	8
Nybøl (Sundeved)	1542-1967	6
Oksbøl	1623-1869 (-1950)	8
Svenstrup	1761-1962	8
Sottrup	1715-1920	7
Tandslet	1722-1964	11
Ulkebøl	1613-1993	14
Ullerup	1707-1931	10

T Ø N D E R A M T		
Tønder amt	1485-1891	13
Tønder by og landsogn	1542-1903	10
Abild	1720-1950	8
Arrild	1573-1898	8
Ballum	1559-1914	3
Brede	(1606-) 1651-1970	8
Brøns	1545-1960	28
Burkal	1650-1967	18
Bylderup	1743-1871	2
Daler	1608-1939	13
Døstrup	1759-1916	11
Emmerlev	1608-1923	25
Hjerpsted		
Hostrup	1697-1957	26
Hviding	1719-1974	5
Højer	1707-1953	9
Højrup	1787-1901	3
Højst	1800-1920	3
Løgumkloster	1643-1931	12
Mjolden	1719-1913	11
Møgeltønder	1638-1946	16
Nørre Løgum	1769-1876	2
Randerup	1765-1855	1
Ravsted	1744-1917	9
Rejsby	1758-1894	4
Roager	1760-1883	2
Rømø	1654-1969	13
Skast	1679-1969	6
Skærbæk	(1587-) 1712-1932	31
Spandet	1803-1945	2
Tinglev	1765-1866	6
Ubjerg		
Visby		
Vodder	1743-1887	3
S Y D S L E S V I G O G H O L S T E N		
Aventoft	1748-1915	1
Bov (Kobbermølle)	1936-1942	1
Dedsbøl	1702-1729	1
Enge (Soholm)	1743-1927	1
Flensborg	15?? + 1920	2
Havetoft	1794-1859	2
Meggerkog	1884	1
Nybøl (Sydangel)	1639-1830	2
Risum	1792-1865	2
Satrup (inkl. Rebjergskov)	1836 + 1869	1½
Tønning	1820-1850	1
Nørre Ditmarsken	1559-1700	1
Plön	(1690-) 1729-1797	1
Arkivfortegnelser		
Fortegnelse		Medium
Topografica 1-2		Utrykt på læsesal

Særsamlinger		Søfartssamlingen	
Arkivskaberbeskrivelse			
Søfartssamlingen består af mindre arkiver skabt i forbindelse med sønderjysk søfart, hovedsagelig fra Aabenraa.			
Litteratur om arkivet			
Ole Mørkegaard: Søen, slægten og hjemstavnen. København 1993.			
Summarisk beskrivelse af arkivets indhold			
Søfartssamlingen deles af praktiske grunde i to enheder, nemlig samlingen af skibsjournaler, regnskabsbøger, kopibøger etc. på den ene side og samlingen af skibstegninger på den anden side. Den første afdeling indeholder regnskabsbøger, kopibøger af korrespondance m.m., kaptajnernes private papirer og skibsjournaler. Skibstegninger blev i de fleste tilfælde udfærdiget af skibsbygmestrene Jacobsen i Aabenraa, andre af kaptajner, tildels under deres uddannelse på navigationsskolen. Se herom under kort- og tegningssamlingen.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Søfartssamlingen	1765-1924	92
2	Rederi Ahrenkiel & Clausen	1901-1933	117
Noter			
En stor del af søfartssamlingen er deponeret af Aabenraa Museum. Andre større rederi- og skibsværftsarkiver findes blandt erhvervsarkiverne (se disse).			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Registrant over søfartsafdelingen	Utrykt på læsesal	
2	Uregistreret		

Særsamlinger	Forskelligt		
Arkivskaberbeskrivelse			
Denne samling indeholder forskellige små sager, som ikke kan indordnes i andre sammenhænge.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Samlingens vigtigste arkivalier er de alfabetisk ordnede mindeblade for de faldne sønderjyder i Første Verdenskrig, hvortil knytter sig grev Schacks sager om mindesmærket over de faldne i Mindeparken ved Marselisborg.			
Derudover indeholder samlingen blandt andet følgende sager: Avisudklip og samlinger af tryksager fra verdenskrigene, flyveblade, proklamationer, betænkninger o.a., beretninger om militære manøvrer, enkelte breve, nødpengesedler, en elevdagbog fra Løjt (1807-08), opskrifter, vævebøger, bindebreve, skudsmålsbøger, svendebreve, lykønskingskort, forskellige pas og medlemskort, gamle pergamentomslag af ukendt proveniens og andre fragmenter, gamle lærebøger, optegnelser af forelæsninger, attester, karikaturer (udklip), tilladelser til maling af korn på Damgaard Mølle (1918-1919), tegninger o.a.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Forskelligt	1590-1951	116
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse		Medium
1	Forskelligt		Seddelregistratur

Særsamlinger	Pergamentsamlingen		
Arkivskaberbeskrivelse			
<p>Pergamentsamlingen indeholder nogle af de ældste dokumenter, der findes på Landsarkivet. Disse kan stort set deles i fire grupper: Topografica samt pergamenter fra godsarkiver, byarkiver og gejstlige arkiver (se også de tilsvarende arkiver). Pergamenterne opbevares for sig selv på grund af deres store format.</p>			
Summarisk beskrivelse af arkivernes indhold			
<p>Under betegnelsen topografica opbevares tingsvidner, vidisser, skøder og konfirmationer vedrørende enkelte sager og steder. Godsarkivernes pergamenter stammer fra forskellige godser (de fleste fra Gram, Nybøl og Stenderupgård) og indeholder ligeledes skøder og tingsvidner og desuden enkelte privilegier til godsherrerne. Fra byarkiverne findes pergamenter vedrørende stridigheder mellem enkelte landsbyer, i hovedsagen imidlertid bekræftelsen af privilegier, tingsvidner og andre sager vedr. de fire købstæder. Som særlige klendier må nævnes sagerne vedr. stiftelsen af latinskolen (katedralskolen) i Haderslev og Aabenraa bys skrå fra 1335, der er Landsarkivets ældste dokument. De gejstlige pergamenter stammer fra Ribe bispearkiv og enkelte præstearkiver (Agerskov, Gram, Stenderup, Tønder og Vonsbæk) og indeholder tingsvidner, sager vedr. bortlejning og bortforpagtning samt sager vedr. Ribe domkapitlets ret til nogle kirker i de daværende kongerigske enklaver.</p>			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Periode	Antal enheder
1	Pergamentsamlingen: Topografica	1514-1704 (-1825)	42
2	Pergamentsamlingen: Godsarkiver	1416-1749	61
3	Pergamentsamlingen: Byarkiver	1335-1671	87
4	Pergamentsamlingen: Gejstlige arkiver	1466-1625	12
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1-4	Pergamentsamlingen (opstillet efter de fire ovenstående grupper)	Utrykt på læsesal	
1-4	Sager ældre end 1559 i Landsarkivet for de sønderjyske Landsdele (kronologisk)	Utrykt på læsesal	

Særsamlinger		Kort- og tegningssamlingen	
Arkivskaberbeskrivelse			
Kort og tegninger er i tidens løb blevet produceret af mange forskellige arkivskabere. På grund af deres særlige størrelse er kortene taget ud af de oprindelige arkiver og opbevaret og registreret for sig efter stærkt varierende principper, typisk efter arkivskaber eller topografisk. De lettest tilgængelige grupper er udskiftnings- og matrikelkortene, som er ordnet efter de enkelte ejerlav inden for amterne.			
Litteratur om arkivet/arkiverne			
Karsten Klindt-Jensen: Fortegnelse over historiske kort: Sønderjylland. Odense 1993 (indeholder en detaljeret fortegnelse, som også omfatter kort om Sønderjylland på andre arkiver, især Rigsarkivet).			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Kortsamlingen består af forskellige korttyper, hvoraf de vigtigste er kort over udskiftningen hovedsagelig fra slutningen af 1700-tallet, forskellige kort fra godsarkiverne, matrikelkort fra den preussiske matrikulering i 1870'erne opdateret frem til 1999, andre ældre håndtegnede kort, kort og tegninger over amtsbanerne, tegninger af veje, bygningstegninger og forskellige trykte kort. Arkivet har endvidere affotograferinger af talrige temmelig forskellige kort, hvoraf mange har været brugt som illustration i bøger og artikler. Opmærksomheden henledes på, at et meget stort antal kort er udaterede. De enkelte afdelinger af kortsamlingen er som regel topografisk inddelt. En undtagelse udgør tildels de trykte kort, der er summarisk placeret i grupper uden nærmere registrering.			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieydeår	Antal enheder
1	Udskiftningskort og kort fra godsarkiver	1772-1872	10 skuffer
2	Kort fra Schackenberg godsarkiv	1724-1985	10 skuffer
3	Ældre håndtegnede kort	(1600) 1725-1920	10 skuffer
4	Ældre håndtegnede bygningstegninger	1836-1949	9 skuffer
5	Affotograferinger af kort	(1595-1967)	1 skuffe
6	Preussiske matrikelkort	1870'erne - 1999	Se amtslandinspektørarkiver
7	Kort og tegninger, Haderslev og Aabenraa amts jernbaner	1896-1924	25 kortskuffer
8	Haderslev amtsvejvæsen	1879-1964	21 æsker
9	Kongelige bygningsinspektør J. Stærmosø		2 kortskabe
10	Arkitekt P. J. Petersen, Tønder		10 kortskuffer
11	Arkitekt Andreas Dall		4 kortskuffer
12	Arkitekt Hermann Reese/Homilius		1 kortskuffe
13	Arkitekt P. C. Møller	1958-1985	29 kortæsker
14	Arkitekterne Nielsen & Nielsen, Aabenraa		21 kortæsker og løse
15	Arkitekt Otto Jensen, Aabenraa	1909-1979	4 æsker, 3 ruller
16	Sønderborg kommunes tekniske forvaltning	1900-1969	45 kortæsker
17	Skibstegninger, Niels og Jacob A. Jacobsen	1853-1889	
18	Sønderborg skibsværft	u. år	9 æsker
19	Kort afleveret af Sønderborg museum	u. år	1 kortæske
20	Forskellige ejerlavskort: Aller, Rejsby, Stepping, Bolderslev, Rise, Løjt Kirkeby, Søgård-Årtoft gods	19. årh.	3 skuffer
21	Skeletkort fra skovregulering	efter 1920	5 skuffer
22	Aabenraa by og havn, tegninger	u. år	2 skuffer
23	Forskellige, altovervejende trykte kort og tegninger	u. år	48 hylde, 26 skuffer

Noter

Gruppen "trykte kort" består bl.a. af følgende meget forskellige undergrupper, som er defineret topografisk, efter emne eller efter arkivskaber: Skibstegninger, søkort, Svejts, Europa, Amerika, Rusland, Danmark, grænsen 1920, Tyskland, Holsten, tyske mindretal, Slesvig-Holsten, Sydslesvig, Nordslesvig, Slesvig, Skærbæk kommune, afvandingskort, Tønder amt, Arnum, amtsbaner, Skodborg, Stepping, Rødding, Haderslev amt, kirkehistorie, Jels kirke, automobiltegninger, skoletegninger, Sønderborg amt, forskelligt, Henrik Fangel, Claus Eskildsen, Sønderjylland, Tønder amt, Aabenraa amt, Ollerup håndværkerskole, Good Templars, skovbrug og grundforbedring, Hedeselskabet, amtmand Haarløv, bygnings- og landskabskultur, lektor Rosent, Else Florander, post- og telegrafvæsen, Christiansfeld kommune.

Dertil: Videnskabernes Selskabs kort 1804-36, krigskort, tyske køreplaner, forskellige billeder og fotografier.

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Udskiftningskort og kort i godsarkiver	Utrykt på læsesal
2	Schackenborg godsarkiv. Aabenraa 1996, s. 100-118	Trykt
3-4	Landsarkivets samling af ældre håndtegnede kort og bygningstegninger	Utrykt på læsesal
5	Registratur over fotografisamlingen	Utrykt på læsesal
6	Afleveringsfortegnelse over Kort- og Matrikelstyrelsens afleveringer	Utrykt på læsesal
7	De nordslesvigske amtsbaner. Aabenraa 1978 [kun Aabenraa amts jernbaner]	Trykt
8-15	Uregistreret	
16	Sønderborgs arkiver indtil 1982, s. 213	Utrykt på læsesal
17	Registrant over Niels og Jacob A. Jacobsens skibstegninger, deponeret af Aabenraa Museum	Utrykt på læsesal
18	Uregistreret	
19	Liste over kort	Utrykt i kortrum
20-23	Uregistreret	

Særsamlinger

Plakatsamlingen

Arkivskaberbeskrivelse

Landsarkivet har i tidens løb modtaget forskellige løse plakater fra private.

Litteratur om arkivet/arkiverne

Inge Adriansen og Immo Doege: Dansk eller tysk? Billeder af national selvforståelse i 1920. Aabenraa 1992.

Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold

Nationalpolitiske opråb, plakater fra folkeafstemningen i 1920, valgplakater efter 1920, bekendtgørelser fra besættelsestiden.

Arkivoversigt

Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Plakatsamlingen	1848-	7 skuffer

Arkivfortegnelser

Nr.	Fortegnelse	Medium
1	Uregistreret	

Særsamlinger	Manuskriptsamlingen		
Arkivskaberbeskrivelse			
Siden sin oprettelse har Landsarkivet modtaget en stor mængde utrykte manuskripter hovedsagelig vedr. topografi og slægtshistorie. Heri indgår også flere ældre manuskripter, evt. i kopi.			
Summarisk beskrivelse af arkivets/arkivernes indhold			
Manuskriptsamlingen er inddelt i følgende grupper:			
<u>Generel personalhistorie:</u> 1. Embedsmænd, 2. Universitetsstuderende, 3. Præster, degne, lærere			
<u>Manuskripter vedr. enkelte lokaliteter:</u> Hele landsdelen, Als, større områder, enkelte byer og sogne i alfabetisk orden			
<u>Personalhistorie:</u> Slægtstavlesamlinger, enkelte slægter i alfabetisk orden			
Arkivoversigt			
Nr.	Arkiv	Arkivalieyderår	Antal enheder
1	Manuskriptsamlingen	u. år	over 658
Noter			
Manuskriptsamlingen står fremme på læsesalen og er beregnet til selvekspedition. Landsarkivets bibliotek har også en stor afdeling med trykt personalhistorie, herunder slægtstavler.			
Arkivfortegnelser			
Nr.	Fortegnelse	Medium	
1	Manuskripter vedr. sønderjysk personal- og lokalhistorie. 1997	Utrykt på læsesal	
1	Olav Christensen: Bibliografi over sønderjysk slægtstavelitteratur. 1959	Trykt, men stærkt forældet	

Arkivskabte hjælpemidler

Landsarkivet har i tidens løb selv fremstillet navne- og lignende registre til flere af de hyppigst benyttede arkivalier, ligesom brugere af læsesalen har overladt arkivet tilsvarende arbejder. Her bringes en oversigt over disse hjælpemidler:

Alfabetiske registre til kirkebøger

De alfabetiske registre til kirkebøgerne står på læsesalen. De er forsynet gul ryg.

	Sogn	År
A	Abild	1763-1874
	Adsbøl	1740-1874
	Agerskov	1661-1676
	Agerskov	1771-1874
	Aller	1714-1874
	Arrild	1659-1874
	Asserballe	1640-1874
	Augustenborg	1744-1874
B	Ballum	1681-1874
	Bjernerup	1707-1923
	Bjolderup	1740-1927
	Bolderslev	1874-1920 (fødte)
	Bov	1659-1874
	Burkal	1704-1874
C	Christiansfeld	1773-1940
D	Dybbøl	1739-1750, 1754-1900 (døde), 1723, 1739-1900 (viede), 1763-1900 (fødsel/dåb)
E	Egen	1734-1874
	Emmerlev	1726-1815 (fødte)
	Ensted	1656-1874
F	Fjelstrup	1763-1904 (døbte), 1763-1902 (viede), 1763-1940 (døde)
G	Gram	1730-1874
	Gammel Haderslev	1662-1874
	Gråsten	1721-1882
H	Haderslev Vor Frue	1670-1759 (begravede), 1670-1759 + div. år (viede)
	Haderslev Vor Frue	1871-1881
	Hoptrup	1700-1874
	Hostrup	1734-1874

	Højer	1673-1701, 1734-1874
	Hørup	1690-1850
	Hørup	1690-1720 (dåb)
K	Ketting	1795-1894
L	Lysabild	1701-1800
	Løgumkloster	1710-1864
	Løjt	1924-1943 (fødte og viede)
	Løjt	1763-1924 (fødte og viede), 1763-1943 (døde)
M	Møgeltønder	1660-1874
N	Nr. Løgum	1710-1739
	Nordborg	1621-1874
	Notmark	1688-1799
	Nybøl	1642-1829
R	Rødding	1798-1883
	Rise	1748-1874
	Roager	1672-1814
S	Sottrup	1695-1874
	Skærbæk	1690-1874
	Sønderborg	1618-1717 (fødte), 1764-1834 (fødte), 1835-1868 (fødte), 1764-1888 (viede), 1602-1645, 1648-1649 (døde), 1718-1904 (døde), 1764-1847 (døde), 1847-1869 (døde), 1711-1780, 1781-1895
T	Tinglev	1651-1927
	Toftlund	1610-1874
	Tønder	1653-1874, 1763-1944 (døde og konfirmerede) 1763-1923 (fødte)
U	Ulkebøl	1691-1760 (fødte), 1691-1718, 1757-1820 (viede), 1821-1850 (viede) 1691-1710, 1715-1722, 1754-1820 (døde), 1820 ff. (døde)
V	Vodder	1648-1874
Ø	Øster-Lindet	1735-1874
	Øster-Løgum	1620-1874
Å	Åbenrå	1631-1763 1763-1824 1824-1874
	Åstrup	1812-1874 1822-1874

Alfabetiske registre til sønderjyske personregistre 1874-

De alfabetiske registre til de sønderjyske fødsels-, vielses- og dødsbiregistre står ligeledes på læsesalen med gule rygge.

	Personregisterførerdistrikt	År	Tilgængelighed
A	Abild	1874-1919	
	Agerskov	1874-1957 (født og døde), 1874-1943 (viede)	Tilgængelig 2008
	Arrild	1874-1926	
	Augustenborg	1897-1920	
	Augustenborg land; Ketting	1874-1920, 1921-1959 (født og døde) 1921-1925 (viede)	Tilgængelig 2010
	Augustenborg flække	1874-1958 (født og døde), 1874-1925 (viede)	Tilgængelig 2009
B	Ballum	1874-1926	
	Ballum	1927-1959 (født og døde)	Tilgængelig 2010
	Bevtoft	1874-1905	
	Bov	1874-1952 (født og døde), 1874-1925 (viede)	Tilgængelig 2003
	Brede	1874-1904	
	Brede	1874-1974 (født og døde), 1874-1925 (viede)	Tilgængelig 2025
	Broager	1874-1958 (født og døde), 1874-1942 (viede)	Tilgængelig 2009
	Burkal	1874-1900	
	Burkal	1900-1926	
	Burkal	1874-1970 (født og døde), 1874-1925 (viede), 1923-1955 (borgerlig viede)	Tilgængelig 2006
	Bylderup	1874-1926	
C	Christiansfeld	1874-1925	
	Christiansfeld	1874-1958 (født og døde), 1874-1925 (viede)	Tilgængelig 2009
D	Daler	1874-1879	
	Døstrup	1874-1879	
E	Egen	1874-1960 (født og døde), 1874-1923 (viede), 1924-1951 (borgerlig viede)	Tilgængelig 2011
	Egernsund	1881-1920	
	Ensted	1874-1899	
	Ensted	1874-1958 (født og døde), 1923-1955 (viede)	Tilgængelig 2009
F	Felsted	1874-1960 (født og døde), 1874-1925 (viede)	Tilgængelig 2011
	Fjelstrup	1874-1940	
	Frøslev	1875-1920	
G	Gram	1874-1893	
	Gram	1874-1953 (født og døde), 1874-1948 (viede)	Tilgængelig 2004

	Gråsten	1874-1952 (fødte og døde), 1874-1950 (viede)	Tilgængelig 2003
H	Haderslev	1874-1953 (fødte og døde), 1874-1954 (viede)	Tilgængelig 2005
	Gl. Haderslev	1874-1950	
	Hjordkær	1874-1899	
	Hoptrup	1874-1960 (fødte og døde), 1874-1925 (viede), 1923-1956 (borgerlig viede)	Tilgængelig 2011
	Hostrup	1874-1960 (fødte), 1874-1924 (viede), 1874-1961 (døde)	Tilgængelig 2012
	Hostrup	1914-1936	
	Højer	1874-1950	
	Højer flække og landsogn	1874-1950	
L	Løgumkloster; Løgumkloster landsogn	1874-1950; 1921-1950	
M	Maugstrup	1920-1952	Tilgængelig 2003
	Maugstrup	1874-1931	
	Møgeltønder	1874-1958 (fødte og døde), 1874-1925 (viede), 1923-1957 (borgerlig viede)	Tilgængelig 2009
N	Nordborg Holm og Pøl	1874-1852 (fødte og døde), 1874-1925 (viede)	
	Nustrup	1874-1920	
	Nybøl	1874-1921	
O	Oksenvad	1874-1926	
R	Randerup	1920-1973 (fødte og døde)	Tilgængelig 2024
	Ravsted	1874-1912	
	Rise	1874-1913	
	Rise	1874-1935	
	Rødding	1874-1955 (fødte og døde), 1874-1954 (viede)	Tilgængelig 2006
	Rømø	1874-1895 (fødte), 1874-1923 (døde)	
S	Sandbjerg	1874-1879	
	Skast	1874-1903	
	Skast-Randerup	1874-1926	
	Skast	1927-1974 (fødte og døde)	Tilgængelig 2025
	Skærbæk	1874-1896 (fødte), 1874-1902 (døde)	
	Skærbæk	1874-1957 (fødte og døde), 1874-1924 (viede), 1924-1942 (borgerlig viede)	Tilgængelig 2008
	Smedager	1874-1920	
	Sommersted	1874-1925	
	Stepping	1874-1923	
	Sottrup	1874-1960 (fødte), 1874-1970 (døde), 1874-1925 (viede)	Tilgængelig 2021
	Sønderborg	1874-1899	
	Sønderborg	1874-1931 (døde)	
	Sønderborg	1874-1952 (fødte og døde), 1874-1923 (viede), 1923-1955 (borgerlig viede)	Tilgængelig 2006

T	Toftlund	1874-1899	
	Toftlund	1874-1958 (fødte og døde), 1874-1925 (viede)	Tilgængelig 2009
	Tønder	1874-1949 (fødte og viede), 1874-1950 (døde)	
U	Udbjerg	1874-1922 (fødte og døde)	
	Uge	1874-1916	
	Ullerup	1874-1894	
V	Varnæs	1874-1886	
	Vedsted	1874-1904	
	Visby-Daler	1874-1920 (fødte og døde)	
	Visby	1920-1973 (fødte og døde)	Tilgængelig 2024
	Vøjens	1874-1901	
	Vøjens	1902-1951	
Ø	Øster-Løgum	1874-1958 (fødte og døde), 1874-1925 (viede)	Tilgængelig 2009
Å	Åbenrå	1874-1950	
	Åstrup	1874-1905	
	Åstrup	1905-1971 (fødte), 1905-1969 (viede), 1905-1972 (døde)	Tilgængelig 2023

Registre til retsbetjentarkiverne

Registrene til udvalgte arkivalier fra retsbetjentarkiverne, især skyld- og panteprotokollerne, står på læsesalen. De har grønne rygge. De fleste er fotokopier af embedernes egne, håndskrevne registre.

Lokalitet	Indhold	År
Als Nørre og Egen herreder	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	
Als Nørre og Egen herreder	Navneregister til kontraktprotokoller	1773-1871
Als Sdr. herred	Navneregister til kontraktprotokoller	1791-1797, 1803, 1829-1863
Als Sdr. herred	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	1804
Augustenborg herred	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	
Ballegård og Bøgeskov	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	
Ballum birk	Realregister til pantebogen	
De gråstenske godser	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	
Frøs herred	Register til tingbog	1729-1742
Frøs herred	Uddrag af Frøs herreds tingbog	1696-1706
Frøs og Kalvslund herreder	Uddrag af tingbog	1691-1697
Frøs og Kalvslund herreder	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	1849
Frøs og Kalvslund herreder	Navneregister til skyld- og panteprotokoller bd. I-IV og VI	
Frøs og Kalvslund herreder	Register til udskrifter 1865 af Ribe herreds skyld- og panteprotokoller	
Gram herred	Navneregister til skyld- og panteprotokol	
Gram og Nybøl godser	Register til skyld- og panteprotokoller	
Haderslev by	Navneregister til skyld- og panteprotokoller bd. I-III samt bd. II-IV	
Haderslev herred	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	- 1870
Haderslev herred	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	
Hviding og Nr. Rangstrup herreder	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	
Hviding og Nr. Rangstrup herreder	Register over byerne på de forskellige folia i Hviding herred skyld- og panteprotokoller	

Højst og Ravsted sogne	Register til skyld- og panteprotokollerne for de dele af Højst og Ravsted sogne der tidligere hørte under Tønder, Højer og Sløgs herreder	
Lundtoft herred	Register til skyld- og panteprotokollerne for de dele af de gråstenske godser og godset Bøjskov som i 1873 kom til Åbenrå amtsret (Felsted og Varnæs sogne)	
Lø herred	Navneregister til skyld- og panteprotokoller bd. I-III	1731-1809
Løgumkloster amt	Register til Løgumkloster amts fæstebreve	1685-1816
Løgumkloster birk	Navneregister til Løgumkloster birks skyld- og panteprotokoller: A-D, A-E	
Møgeltønder birk	Navneregister til skyld- og panteprotokollerne bd. I-III	1731-1809
Møgeltønder birk	Realregister til skøde- og pantebogen	1799 ff.
Nr. Rangstrup herred	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	
Nybøl herred	Navneregister til skyld- og panteprotokollerne	1804-
Nybøl herred	Repertorium til skyld- og panteprotokoller for den i Nybøl herred indlemmede del af de gråstenske godser	
Rise og Sdr. Rangstrup herred	Navneregister til skyld- og panteprotokoller bd. I-III	
Rise og Sdr. Rangstrup herred	Navneregister til skyld- og panteprotokol	o. 1700
Sønderborg by	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	
Trøjborg	Register til fæstebreve	1661-1858
Tyrstrup herred	Navneregister til skyld- og panteprotokoller bd. III-V samt bd. III-VIII	
Tyrstrup herred	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	
Tønder by	Navneregister til skyld- og panteprotokoller bd. I-III	
Tønder, Højer, Sløgs og Lundtoft herreder	Navneregister til skyld- og panteprotokoller bd. III-VII	
Tønder, Højer, Sløgs og Lundtoft herreder	Navneregister til skyld- og panteprotokoller (Altes Register)	
Tønder, Højer, Sløgs og Lundtoft herreder	Navneregister til skyld- og panteprotokoller (Neues Register)	
Tønder, Højer, Sløgs og Lundtoft herreder	Navneregister til skyld- og panteprotokoller	

Diverse registre og hjælpemidler

Alle nedenfor beskrevne registre og hjælpemidler står på læsesalen.

Registre og andre hjælpemidler til det preussiske grundbogssystem

Lokalitet	Indhold
Gråsten retskreds	Nøgle fra art. nr. til bind/blad
Haderslev retskreds	Nøgle fra art. nr. til bind/blad
Halk	Navneregister til grundbog
Løgumkloster retskreds	Nøgle fra art. nr. til bind/blad
Rødding retskreds	Nøgle fra art. nr. til bind/blad
Sottrup	Navneregister til grundbog
Sønderborg retskreds	Nøgle fra art. nr. til bind/blad
Toftlund retskreds	Nøgle fra art. nr. til bind/blad
Åbenrå retskreds	Nøgle fra art. nr. til bind/blad

Der findes alfabetiske navneregister til alle ejerlav. De befinder sig i magasinerne og skal derfor bestilles ved skranken.

Nøgler til kvartersnumre

Sønderborg
Haderslev
Tønder
Åbenrå

Folketællinger: Registre/afskrifter

Emmerlev sogn m.v.: 1787, 1801, 18 (afskrift)
Hviding sogn: 1860 (afskrift)
Vilslev: 1801 (alfabetisk register)
Rømø: 1787, 1801 (alfabetisk register)
Åbenrå by: 1845 (alfabetisk register)

Skifter

Seddelregister på efternavne (før 1867 samt 1867-1920)

Personregistre vedr. borgerskab

På læsesalen står en række trykte bøger over borgerskaber:

Flensborg 1558-1869
Glückstadt
Haderslev – 1864
Kiel 1803
Sønderborg (seddelregistratur)
Tønder – 1864
Aabenraa 1686-1867

Øvrige registre og afskrifter

Løgumkloster amts jordebog 1723 (register)
Nordslesvigske sognefogeder (seddelregistratur)
Seddelregister over biografier og nekrologer
Søfolk fra Løjt døde til søs (seddelregistratur)
Tønder kirkeregnskaber, 1700-tallet (afskrift)

**Tabel over
administrative tilhørsforhold**

Stednavne: Stednavnene er angivet i deres nutidige stavemåde. I ældre tekster findes der mange variationer. Det samme gælder de tyske betegnelser, som er anført i de standardiserede stavemåder fra tiden ca. 1900.

Sogne: Langt de fleste kirkesogne opstod i middelalderen. Deres grænser blev kun sjældent forandret. Med få undtagelser fungerede kirkesognene fra 1920 som sognekommuner. Siden 1970 har sognene kun kirkelige funktioner.

Jurisdiktioner før 1864: Indtil 1864 hørte Haderslev-, Tyrstrup- og Gram herreder til Haderslev østeramt, Frøs-, Kalvslund-, Nørre Rangstrup og Hviding herreder til Haderslev vesteramt, og Højer, Tønder og Slogs herreder sammen med flere områder syd for den nuværende grænse til Tønder amt. Det samme gjorde Lundtoft herred, indtil det i 1850 kom under Aabenraa amt, som indtil da kun bestod af Rise og Sønder Rangstrup herreder samt Varnæs birk. Løgumkloster amt bestod af Løgumkloster birk og seks små fogderier (se fodnote 15); indtil 1850 var det forbundet med Aabenraa amt, derefter med Tønder amt. Sønderborg amt bestod af Nybøl og Als Sønder herreder, 1853 blev de augustenburgske godser på Als samlet i Augustenborg herred, som sammen med de andre godser i området kom under dette amt. Nordborg amt bestod af Als Nørre og Egen herreder samt landskabet Ærø, som siden 1864 regnes til Fyn. Vis herred hørte under Flensborg amt. Imidlertid hørte ikke alle landområder syd for Kongeåen til hertugdømmet. Området omkring Ribe med selve købstaden, Riberhus birk og det under Schackenborg hørende Lustrup birk inklusive Mandø udgjorde en stor enklave, det samme gjorde Ballum birk (med den sydlige del af Rømø og List) og Møgeltønder birk (under Schackenborg) samt de tidligere under Trøjborg hørende dele af Lø herred og syd for den nuværende grænse Vesterland-Før og Amrum. De adelige godser, kogene og kirkelige distrikter hørte umiddelbart under hertugdømmet og stod udenfor amterne og herrederne. Ved patent af 3. juni 1853 mistede de deres selvstændige jurisdiktion, og deres ejendomme blev indlemmet i de amter og herreder, som den pågældende sognekirke hørte til. Slesvig domkapitels besiddelser blev allerede i 1777 indlemmet i herrederne og amterne. Også flere godser blev udparcelleret i slutningen af 1700-tallet (se fodnoterne 3-7 nedenfor).

Kredse og amter efter 1864: Den preussiske kredsinddeling respekterede stort set de gamle distriktsgrænser. Løgumkloster amt blev lagt under Tønder amt, Nordborg amt (uden Ærø) til Sønderborg amt, mens amterne Haderslev, Aabenraa og Flensborg (Nordlig del) beholdte deres grænser fra 1853. Imidlertid mistede Haderslev enkelte sogne til de kongerigske amter Vejle og Ribe. 1920 mistede Haderslev amt de vestlige sogne i Hviding herred til Tønder amt, som var blevet statsretsligt delt. Kommunerne i Flensborg amt nord for den nye grænse blev lagt under Aabenraa amt. 1970 blev de fire amter samlet under Sønderjyllands amtskommune. Mens sognene Taps, Vejstrup og Hejls kom tilbage fra Vejle amt, måtte det nye Sønderjyllands amt afstå sognene Hviding, Roager og Spandet til Ribe amt.

A = Aabenraa amt; F = Flensborg amt, efter 1920 Aabenraa amt; H = Haderslev amt; H/R = oprindeligt Haderslev amt, efter 1864 Ribe amt; HRR = indtil 1864 blandet mellem Haderslev og Ribe amter, derefter kun Ribe amt; H/T = indtil 1920 Haderslev amt, derefter Tønder amt; HTT = 1864 fra Haderslev til Tønder amt; R = Ribe amt; R/T = oprindeligt Ribe amt, efter 1864 Tønder amt; T = Tønder amt; V = oprindeligt Haderslev amt, efter 1864 Vejle amt.

Løgumkloster amt bliver nævnt i rubrikken om jurisdiktioner. For dette se fodnote 15 nedenfor.

Amtsretter: 1867 udskiltes underretsvæsenet endeligt fra forvaltningen. Amtsretterne omfattede både købstads- og landdistrikterne. Grænserne blev kun delvist tilpasset de historiske forhold.

A = Aabenraa amtsret I og II, fra 1871 to afdelinger af samme amtsret; Au = Augustenborg amtsret, 1871 lagt sammen med Sønderborg; B = Broager amtsret, 1871 forenet med Sønderborg; F3 = Flensborg amtsret III; GA = Gråsten amtsret indtil 1873, derefter under Aabenraa I.; GF = Gråsten amtsret indtil 1873, derefter under Flensborg I; H = Haderslev amtsret, bestående af tre afdelinger; L = Løgumkloster amtsret, 1871-1879 lagt under Tønder I; L(T2) = Løgumkloster amtsret, 1871-1879 lagt under Tønder II. LV/L = Indtil 1871 blandet mellem Visby og Løgumkloster amtsretter (jfr. de forhenværende enklavers grænser), derefter blandet mellem Visby og Tønder I, fra 1879 under den genoprettede Løgumkloster amtsret; N = Nordborg amtsret; R = Rødding amtsret; S = Sønderborg amtsret; T = Tønder amtsret I; T2 = Tønder amtsret II, som udover fire sogne i fhv. Slogs Herred omfattede Rudbøl- og Gammel og Ny Frederikskog; (T)VT = Indtil 1871 under Tønder amtsret I, så under Visby og fra 1879 igen under Tønder I (kun den nordlige del af Rømø); TVT = Indtil 1879 blandet mellem Tønder I og Visby amtsretter jfr. de forhenværende enklavers grænser, derefter samlet under Tønder I; Tø = Toftlund amtsret; VL = Visby amtsret, fra 1879 Løgumkloster; VT = Visby amtsret, fra 1879 Tønder I.

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Abild (Abel)	Abild	Tønder, MT, Løgumkloster	Abild	Abild	T R/T	T/V
Abildgaard (Abelgaard)	Abild	Møgelgård	Vennemose	Abild	R/T	VT
Abildkær (Abelkær)	Abild	Tønder	Abild	Abild	T	T
Abelskær (Abitzkær)	Hygum	Løgumkloster	Fæsted	Hygum	H	R
Abkær (Abkier)	Vedsted	Gram Herred	Abkær	Vedsted	H	H2
Abkær Mose (Abkiermoor)	Vedsted	Gram Herred	Haderslev fo. 1	Vedsted	H	H2
Abterp (Apterp)	Brede	Trøjborg, Lø og Løgumkl.	Abterp	Brede	R/T	LV/L
Adelvad (Adelwatt)	Øster Højst	Solvig	Bøgvad	Øster Højst	T	L
Adsbøl (Atzbüll)	Adsbøl-Gråsten	Gråsten gods	Adsbøl	Gråsten	A	GF
Agentoft (Aggentoft)	Jels	Gram Herred	Grønnebæk	Jels	H	R
Agerskov (Aggerschau)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Agerskov (Aggerschau)	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Agtrup	Bjert	Tyrstrup			V	
Agtrupskov	Bjert	Tyrstrup			V	
Aldersro	Emmerlev	(Højer)	Kærgaard	Emmerlev	T	T
Aller	Aller	Tyrstrup	Aller	Tyrstrup	H	H3
Allerup	Toftlund	Nr. Rangstrup	Allerup	Toftlund	H	To
Almsted (Almstedt)	Notmark	Rumohrsgd.	Almsted	Notmark	S	Au
Almstedskov (Almstedtholz)	Notmark	Rumohrsgd.	Almsted	Notmark	S	Au
Almstrup	Uge	Lundtoft, Søg.	Lovtrup	Ensted	A	A1
Alnor (Alnoor)	Adsbøl-Gråsten	Gråsten gods	Gråsten	Gråsten	A	GF
Alnor (Alnoor)	Rinkenæs	Gråsten gods	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Alsborg	Øster Lindet	Frøs	Øster Lindet	Rødning	H	R
Alslev (Alsleben)	Bjolderup og Hjorkær	Rise	Alslev	Bjolderup	A	A2
Alslev (Alsleben)	Øster Højst	Løgumkloster	Alslev norden å	Øster Højst	T	L(T2)
Alslev (Alsleben)	Øster Højst	Løgumkloster	Alslev sønden å	Øster Højst	T	L(T2)
Alslev Kro (Alslebenkrug)	Øster Højst	Løgumkloster	Alslev norden å	Øster Højst	T	L(T2)
Alslevvrå (Alslebenwraa)	Øster Højst	Løgumkloster	Alslev sønden å	Øster Højst	T	L(T2)
Andersgaard	Vilstrup	Haderslev	Sønder Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Anderup (Andrup)	Stepping	Tyrstrup	Anderup	Stepping	H	H3
Anderupgaard (Andrupgd.)	Stepping	Tyrstrup	Anderup	Stepping	H	H3
Andholm	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Andholm	Øster Løgum	A	A2
Anholt	Notmark	Egen	Helved	Notmark	S	N
Ankulgaard	Asserballe	Gammelgaard	Asserballe	Asserballe	S	Au
Annesminde	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Rugbjerg	Øster Løgum	A	A2
Arndrup (A(h)rendorf)	Højst, senere Bedsted	Slogs	Arndrup, senere Bedsted	Hellevad	A	A2
Arnitlund	Vedsted	Gram Herred	Arnitlund	Vedsted	H	H2
Arnkil (Arnkil)	Ulkebøl	Rønhave	Sønderborg fo.	Ulkebøl	S	Au
Arnsholm +	Arrild	Hviding	Arrild	Branderup	H/T	To
Arnum	Højrup	Hviding, Lust	Højrup	Højrup	H/T	To
Arnum Nykro (Neukrug)	Højrup	Hviding	Højrup	Højrup	H/T	To
Arrild	Arrild	Hviding og Løgumkloster	Arrild	Branderup	H/T	To
Arrild Mark (Arrildfeld)	Arrild	Hviding	Arrild	Branderup	H/T	To
Asbjerg (Asberg)	Hoptrup	Gram Herred	Diernæs	Hoptrup	H	H2
Asdalgaard	Gram	Gram gods	Tiset	Gram	H	R
Assenholm	Felsted	Søgaard	Søgaard gods	Klipleve	A	A1
Asserballe (Atzerballig)	Asserballe	Gammelgaard	Asserballe	Asserballe	S	Au
Asserballeskov (Atzerballigholz)	Asserballe	Gammelgaard	Asserballeskov	Asserballe	S	Au
Asset (Assith)	Løgumkloster	Søgaard	Asset	Nørre Løgum	T	L
Astrup	Brøns	Hviding, Lgkl og Riberhus	Astrup	Skærbæk	H/T	To
Astrupgaard	Brøns	Hviding	Astrup	Skærbæk	H/T	To
Augustenborg (A' burg)	Augustenborg	Augustenborg	Augustenborg fl	%	S	Au
Augustenhof	Nordborg	Als Nørre Hd.	Pøl	Holm	S	N

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Avbæk (Aubek)	Løjt	Rise	Stollig	Løjt	A	A2
Avnbøl (Auenbüll)	Ullerup	²¹	Avnbøl	Ullerup	S	B
Avnbølgaard (Auenbüllgd.)	Ullerup	Avnbølgaard	Avnbøl	Ullerup	S	B
Bajstrup (Baistrup)	Tinglev	Stoltelund g.	Stoltelund	Tinglev	T	T2
Ballebro	Ullerup	Ballegd., fra 1798 Sandbj.	Blans	Ullerup	S	Au
Ballemdam	Klipleve	Søgaard	Klipleve	Klipleve	A	A1
Ballegaard	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Ballegaard	Ullerup	Ballegd., fra 1798 Sandbj.	Blans	Ullerup	S	B
Ballum	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	T	VT
Ballum Færgegaard (Ballum-Fährhof)	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	T	VT
Barlund	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Barsbøl (Barsbüll)	Lintrup	Kalvslund	Lintrup	Lintrup	H	R
Barsbøl (Barsbüll)	Skærbæk	Hvid., Løgkl.	Skærbæk	Skærbæk	H/T	To
Barslund	Hygum	Frøs	Hjortvad	Hygum	H	R
Barsmark	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Barsnaphede	Rødning	Gram gods	Brændstrup	Gram	H	R
Barsø	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Barsø Landing (Loitfahre)	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Baskær (Baskierhof)	Gram	Gram gods	Vester Lindet	Gram	H	R
Basseklind	Bedsted	Sr. Rangstrup	Øster Terp	Hellevad	A	A2
Bastrup	Vamdrup ¹⁶	Frøs			V	
Bavnegaard (Baungaard)	Kalvslund/Hygum	Kalvslund	Hjortvad	Hygum	H	R
Bedsted (Bedstedt)	Bedsted	Sr. Rangstrup og Løgumkl.	Bedsted	Hellevad	A	A2
(Beiderhand)	Aller	Tyrstrup	Aller	Tyrstrup	H	H3
Bejerholm (Beierholm)	Halk	Haderslev	Hejsager	Halk	H	H2
Bejers (Beiers)	Burkal	Slogs	Lydersholm	Burkal	T	T2
Bejstrupgaard (Baistrupgd.)	Skrave	Frøs	Københoved	Skodborg	H	R
Benborg	Hygum	Frøs	Hjortvad	Hygum	H	R
Benggaard	Bjert	Tyrstrup			V	
Bennichsgaard (B' hof)	Rinkenæs	Lundtoft	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Bevtoft (Beftoft)	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Bevtoft	Bevtoft	H	To
Bevtoft Mølle (Bef' mühle)	Bevtoft	Gram Herred	Hjartbro	Bevtoft	H	To
Bilidt	Fjelstrup	Tyrstrup	Fjelstrup	Fjelstrup	H	H3
Billeslund	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Billund	Jegerup (Vojens)	Gram Herred	Vojens	Vojens	H	H3
Bimbøl (Bimbüll)	Hostrup	Slogs	Jejsing	Hostrup	T	T2
Binderup	Stenderup	Tyrstrup			V	
Birk	Gram	Gram gods	Vester Lindet	Gram	H	R
Birkelev (Birkeleff)	Vodder	Hviding, Lstr.	Vodder	Roager	H/T	To
Birkelund	Agerskov	Nr. Rangstrup	Rangstrup	Agerskov	H	To
Bispelgaard	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Bjerg (Berg)	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Bjergskov (Bergholz)	Klipleve	Søgaard	Søgaard gods	Klipleve	A	A1
Bjerndrup	Stepping	Tyrstrup	Bjerndrup	Stepping	H	H3
Bjerndrup (Behrendorf)	Klipleve	Søgaard	Bjerndrup	Klipleve	A	A1
Bjerndrup (Behrendorf)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Løjtved	Nørre Løgum	T	L
Bjerndrupgaard	Stepping	Tyrstrup	Bjerndrup	Stepping	H	H3
Bjerndrupmark (Behrendorffeld)	Klipleve	Søgaard	Bjerndrup	Klipleve	A	A1
Bjerning	Bjerning	Tyrstrup	Bjerning	Fjelstrup	H	H3
Bjerningrød (Bjeringroi)	Bjerning	Haderslev Hrd	Errested	Fjelstrup	H	H3
Bjerregaard	Dalby	Tyrstrup			V	
Bjerremark	Ubjerg	Tønder	Ubjerg	Nykirke	T	T
Bjert	Bjert	Tyrstrup			V	
Bjolderup	Bjolderup	Rise	Bjolderup	Bjolderup	A	A2
Bjørnekobbel	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Bjørnemose	Tandslet	Gammelgaard	Tandslet	Tandslet	S	Au
Bjørnholm	Agerskov	Nr. Rangstrup	Rangstrup	Agerskov	H	To
Bjørmodde	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S
Bjørnshorn	Burkal	Slogs	Stemmild	Burkal	T	T2
Bjønnskov	Agerskov	Nr. Rangstrup	Rangstrup	Agerskov	H	To
Blankenhof	Bevtoft	Sr. Rangstrup	Strandelhjørn	Bevtoft	H	To
Blanker	Skærbæk	Hviding	Øster Gasse	Skærbæk	H/T	To
Blans	Ullerup	Blgd., Bojsk., sen. Sandbjg.	Blans	Ullerup	S	B
Blansgaard	Ullerup	Blansgd., efter 1811 Nybøl H	Blans	Ullerup	S	B
Blegebæk (Blegebek)	Ketting	Augustenborg	Ketting	Ketting	S	S
Blumenhof	Burkal	Slogs	Grøngaard	Burkal	T	T2
Blæsborg (Bläsburg)	Ketting	Augustenborg	Bro	Ketting	S	Au
Blågaard	Sommersted	Gram Herred	Lert	Sommersted	H	H3
Blåkro (Blaukrug)	Varnæs	Ballegaard	Varnæs	Felsted	A	GA
Blåsholm (Blasholm)	Løjt	Rise	Stollig	Løjt	A	A2
Bodsholm	Brede	Trøjborg, Lø og Løgumkl.	Brede	Brede	R/T	LV/L
Bødskov (Bortschau)	Vilstrup	Haderslev	Kelstrup	Vilstrup	H	H2
Bodum	Halk	Haderslev	Halk	Halk	H	H2
Bodum	Løjt	Rise	Bodum	Løjt	A	A2
Bojskov (Beuschau)	Adsbøl-Gråsten	Bojskov gods	Bojskov	Ullerup	S	B
Bojskov (Boischau)	Tyrstrup	Tyrstrup	Bojskov	Tyrstrup	H	H3
Bojskovgaard	Tyrstrup	Tyrstrup	Bojskov	Tyrstrup	H	H3
Bojskovskov (Beuschausholz)	Adsbøl-Gråsten	Bojskov og Gråst. godser	Bojskov	Ullerup	S	B
Bojsnap	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	H3
Bolderslev (Bollersleben)	Bjolderup	Rise	Bolderslev	Bjolderup	A	A2
Bolderslev Kro (Bol' krug)	Bjolderup	Gråsten gods	Bolderslev	Bjolderup	A	A2
Bolderslevskov (B'holz)	Bjolderup	Rise	Bolderslev	Bjolderup	A	A2
Bolilmark	Rømø	Hviding	Juvre	Rømø	HTT	TVT
Bollinggaard +	Moltrup	Haderslev	Moltrup	Gl. Haderslev	H	H2
Bolmusende	Øsby	Haderslev	Årø	Øsby	H	H2
Bommerlund	Bov	Stolte Lund	Bommerlund	Tinglev	T	T2
Bommerlund	Egen	Egen	Elstrup	Egen	S	N
Bommerlund Mark (B' feld)	Bov	Stolte Lund	Bommerlund	Tinglev	T	T2
Borg (Borrig)	Brede	Trøjborg, Lø, Møgeltønder og Løgumkl.	Borg	Brede	T R/T	LV/L
Borre	Broager	Gråsten gods	Skelde	Broager	S	B
Borre	Vedsted	Gram Herred	Skovby	Vedsted	H	H2
Borskov (Boschau)	Burkal	Slogs	Bov	Burkal	T	T2
Bosager (Bosacker)	Ulkebøl	Rønhave	Ulkebøl	Ulkebøl	S	Au
Bossensgaard	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Bostedhoved (sj Büsterholz)	Egen	Egen	Nørreskov fo.	Svenstrup	S	N
Bov (Bau)	Bov	Vis	Bov	Bov	F	F3
Bov (Bau)	Burkal	Slogs og Solvig	Bov	Burkal	T	T2
Bovlund (Baulund)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Bovlundbjerg (Baulundberg)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Bovlund Nymark	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Bovmark (Baufeld)	Bov	Vis	Bov	Bov	F	F3
Bovrup (Baurup)	Varnæs	¹⁷	Bovrup	Felsted	A	GA
Brabæk (Brabek)	Aller	Tyrstrup	Aller	Tyrstrup	H	H3
Bramdrup	Moltrup	Haderslev	Bramdrup	Gl. Haderslev	H	H2
Bramdrup (htgl. del)	Ødis	Gram Herred			V	
Bramdrupgaard	Ødis	Gram Herred			V	
Bramhale	Moltrup	Haderslev	Bramdrup	Gl. Haderslev	H	H2
Bramsensgaard	Vilstrup	Haderslev	Kelstrup	Vilstrup	H	H2

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Brandenhof	Gram	Gram gods	Tiset	Gram	H	R
Branderuphus	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Branderup	Branderup	Nr. Rangstrup	Branderup	Branderup	H	To
Branderup Kådner (Branderup-Kätnerstraße)	Branderup	Nr. Rangstrup	Branderup	Branderup	H	To
Branderup Mølle (Br' mühle)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Branderup Møllevej (Branderup-Mühlenstraße)	Branderup	Nr. Rangstrup	Branderup	Branderup	H	To
Branderup Smedegade (Branderup-Schmiedestr.)	Branderup	Nr. Rangstrup	Branderup	Branderup	H	To
Brandsbøl (Brandsbüll)	Havnbjerg	Als Nørre Hd.	Brandsbøl	Havnbjerg	S	N
Brätterup +	Sommersted	Gram Herred	Revsø	Sommersted	H	H3
Brede	Brede	Trøjborg, Lø, Solvig, Tdr. og Løgumkl.	Brede	Brede	T R/T	LV/L
Bredebro	Brede	Trøjborg, Lø og Løgumkl.	Bredebro	Brede	T R/T	LV/L
Bredeløkke (Bredelykke)	Rødning	Gram gods	Brændstrup	Gram	H	R
Bredevad (Bredewatt)	Bylderup	Slogs, Løgkl. og Lindeved	Bredevad	Bylderup	T	T2
Bredevad Mark (B' wattfeld)	Bylderup	Slogs	Bredevad	Bylderup	T	T2
Bredsten	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S
Brejdblik (Braidablick)	Vilstrup	Haderslev	Sønder Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Brem	Rødning	Frøs	Rødning	Rødning	H	R
Bremhuse	Rødning	Frøs	Rødning	Rødning	H	R
Bremsbøl (Bremsbüll)	Ubjerg	Tønder	Ubjerg	Nykirke	T	T
Brink	Møgeltønder	Møgeltønder	Bønderby	Møgeltønder	R/T	VT
Bro	Ketting	Augustenborg	Bro	Ketting	S	Au
Broager (Broacker)	Broager	Nybøl Herred, Gråst., Blans- gd. og Domkp	Broager	Broager	S	B
Broagermark (Broackerfeld)	Broager	Nybøl Herred	Broager	Broager	S	B
Broager Ry (Broackerroi)	Broager	Nybøl Herred	Mølmark	Broager	S	B
Broballe (Brobällig)	Oksbøl	Als Nørre Hd.	Broballe	Oksbøl	S	N
Brobøl (Brobüll)	Ullerup	Ballegaard	Blans	Ullerup	S	B
Brodersgaard	Abild	Solvig, Tdr.	Vennemose	Abild	T	T
Broderup (Brauderup)	Tinglev	Slogs	Broderup	Tinglev	T	T2
Broderup Mark (Brau' feld)	Tinglev	Slogs	Broderup	Tinglev	T	T2
Brokbjerg (Brockberg)	Varnæs	Varnæs	Bovrup	Felsted	A	GA
Brokær	Hjortlund	Kalvslund			H/R	
Bromølle (Broemühle)	Hørup	S-Ladegaard	Bro	Ketting	S	S
Brorsbøl (Brorsbüll)	Starup	Haderslev	Vandling	Vilstrup	H	H2
Brunde	Rise	Sr. Rangstrup	Brunde	Rise	A	A2
Brunsgaard	Skrave	Frøs	Langetved	Skodborg	H	H3
Brunsnæs (Brunsnis)	Broager	Nybøl Herred	Iller	Broager	S	B
Brystrup	Hellevad	Sr. Rangstrup	Hellevad	Hellevad	A	A2
Brændbjerg (Brenberg)	Øsby	Haderslev	Øsby	Øsby	H	H2
Brændgaard (Brennberg)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Rangstrup	Agerskov	H	To
Brændholm (Brennholm)	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Brændstof (Brennstoft)	Rinkenæs	Gråsten gods	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Brændstrup (Brendstrup)	Rødning	Gram gods	Brændstrup	Gram	H	R
Brændstrupgaard (Bre' gd.)	Rødning	Gram gods	Brændstrup	Gram	H	R
Brænøre (Brenduhr)	Frørup	Tyrstrup			V	
Brerå (Bräraa)	Hoptrup/Vilstrup	Haderslev	Kestrup	Hoptrup	H	H2
Brøndlund (Brundelund)	Nustrup	Gram Herred	Skibelund	Nustrup	H	H3
Brøns (Bröns)	Brøns	Hviding	Brøns	Skærbæk	H/T	To
Brøns Mark (Brönsfeld)	Brøns	Hviding	Brøns	Skærbæk	H/T	To
Brøns Mølle (Brönmühle)	Brøns	Hviding	Brøns	Skærbæk	H/T	To
Brøstrup (Bröstrup)	Hygum	Frøs, Gram g., og Riberhus	Hygum	Hygum	H	R
Brøstrupgaard	Hygum	Frøs	Hygum	Hygum	H	R

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Brøstrupskov (Brö' holz)	Hygum	Frøs	Hygum	Hygum	H	R
Brådeborg (Bratburg)	Adsbøl-Gråsten	Bojskov	Bojskov	Ullerup	S	GF
Bodsholm (Butzholm)	Øster Højst	Løgumkloster	Alslev sønden å	Øster Højst	T	L(T2)
Bukholm (Bockholm)	Halk	Haderslev	Halk	Halk	H	H2
Bukshave	Fjelstrup	Tyrstrup	Fjelstrup	Fjelstrup	H	H3
Buksmosedam	Notmark	Egen	Heldeved	Notmark	S	Au
Bunde	Randerup	Lø	Randerup	Ballum	R/T	VL
Buskmose (Buschmoos)	Rinkenæs	Lundtoft	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Brøde (Bröde)	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Buntje	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	R/T	VT
Burkal (Buhrkall)	Burkal	Slogs	Burkal	Burkal	T	T2
Burkal Mark (Buhrkallfeld)	Burkal	Slogs	Burkal	Burkal	T	T2
Busholm (Budsholm)	Broager	Nybøl Herred	Iller	Broager	S	B
Byggebjerg	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Bygvrå (Bygwraa)	Fjelstrup	Tyrstrup	Fjelstrup	Fjelstrup	H	H3
Bylderup (Bülderup)	Bylderup	Slogs, Løgkl., Solv., Mærkær	Bylderup	Bylderup	T	T2
Bylderup-Bov st.	Burkal	(Slogs)	Bov	Burkal	T	T2
Bylderupmark (Bü' feld)	Bylderup	Slogs	Bylderup	Bylderup	T	T2
Bysted	Ballum	Ballum birk	Ballum	Ballum	R/T	VT
Bæk	Hjortlund	Kalvslund			H/R	
Bæk (Bek)	Nustrup	Gram Herred	Bæk	Nustrup	H	H3
Bækken (Beken)	Rinkenæs	Gråsten gods	Bækken	Rinkenæs	A	GF
Bækmedegaard (Bekmaigd.)	Skrave	Frøs	Københoved	Skodsborg	H	H3
Bæk Skov (Bekschau)	Nustrup	Gram Herred	Bæk	Nustrup	H	H3
Bøffelkobbel (Büffelkoppel)	Nybøl	Nybøl Herred	Sønderborg fo.	Sottrup	S	B
Bøffelkobbel (Büffelkoppel)	Nybøl	Nybøl Herred	Stenderup	Sottrup	S	B
Bøgebjerg	Hejls	Tyrstrup			V	
Bøgegaard (Bügegaard)	Nybøl	Nybøl Herred	Stenderup	Sottrup	S	B
Bøgelund	Dalby	Tyrstrup			V	
Bøgelund	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Bøgelundsbæk	Løjt	Rise	Stollig	Løjt	A	A2
Bøghoved (Büghoved)	Haderslev Severin	Haderslev	Gl. Haderslev	Gl. Haderslev	H	H1
Bøghoved (Bygehoved)	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S
Bøgvad (Bögwatt)	Øster Højst	Slogs og Solv.	Bøgvad	Øster Højst	T	L(T2)
Bønderby (Bönderby)	Møgeltønder	Møgeltønder, ⁹ Kogsb. og Tdr	Bønderby	Møgeltønder	T R/T	TVT
Bøsbæk (Bösbek)	Broager	Nybøl Herred	Skodsbøl	Egernsund	S	B
Bådsbøl (Bodsbüll)	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	S	VT
Bålsted (Baalstedt)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Christiansdal (Christianstal)	Hammelev	Gram Herred	Hammelev	Hammelev	H	H2
Christiansdal (Christianstal)	Vedsted	Gram Herred	Ustrup	Vedsted	H	H2
Christiansfeld	Christiansfeld	Tyrstrup ¹	Christiansfeld fl	%	H	H3
Christianslyst (-lust)	Ubjerg	Tønder	Ubjerg	Nykirke	T	T
Christiansminde	Fjelstrup	Haderslev	Sillerup	Fjelstrup	H	H3
Christiansminde	Hjordkær	Rise	Årslev	Bjolderup	A	A2
Dalager	Stenderup	Tyrstrup			V	
Dalby (m. -gaard og Mølle)	Dalby	Tyrstrup			V	
Daler (Dahler)	Daler	Møgeltønder, Lgkl. og Tdr.	Daler	Visby	T R/T	TVT
Daler-Østerby st.	Daler	(Møgeltdr.)	Østerby	Visby	R/T	VT
Dalholt	Løjt	Gråsten gods	Barsmark	Løjt	A	A2
Dalsgaard	Rinkenæs	Gråsten gods	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Damgaard	Jels	Gram Herred	Grønnebæk	Jels	H	H3
Damgaard	Hammelev	Gram Herred	Hammelev	Hammelev	H	H2
Damgaard	Lintrup	Kalvslund	Lintrup	Lintrup	H	R
Damgaard (Dammhaus)	Løgumkloster	Løgumkloster	Ellum	Nørre Løgum	T	L
Damgaard	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Rugbjerg	Øster Løgum	A	A2

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Damhus (Dammhaus)	Abild	Løgumkloster	Høgslund	Abild	T	T
Deelsgaard	Øster Højst	Løgumkloster	Vester Højst	Øster Højst	T	L(T2)
Dejnetrug	Hammelev	Gram Herred	Hammelev	Hammelev	H	H2
Demstrup	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Diemersminde	Tønder	Tønder H.	Tved	Abild	T	T
Diernæs (Djernis)	Hoptrup	Gram Herred	Diernæs	Hoptrup	H	H2
Diernæs Mark (Djernisfeld)	Hoptrup	Gram Herred	Diernæs	Hoptrup	H	H2
Diernæs Sluse (Dj' schleuse)	Hoptrup	Gram Herred	Diernæs	Hoptrup	H	H2
Dorotheasminde	Moltrup	Haderslev	Bramdrup	Gl. Haderslev	H	H2
Dover	Lintrup	Kalvslund og Riberhus	Dover	Lintrup	H	R
Dover Mark	Lintrup	Kalvslund	Dover	Lintrup	H	R
Drarshave	Hoptrup/Vilstrup	Haderslev	Kestrup	Hoptrup	H	H2
Draved (Drawitt)	Løgumkloster	Løgumkloster	Asset	Nørre Løgum	T	L
Draved (Drawitt)	Løgumkloster	Løgumkloster	Draved fo.	Nørre Løgum	T	L
Drenderupgaard	Ødis	Gram Herred			V	
Drengesgaard	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Drengsted (Drengstedt)	Døstrup	Trøjborg, Lø, Løgumkloster, Kogsbøl, Tdr.	Drengsted	Døstrup	T R/T	LV/L
Duborg (Duburg)	Bylderup	Slogs	Duborg	Bylderup	T	T2
Dundelum	Hoptrup	Gram Herred	Diernæs	Hoptrup	H	H2
Dunby (Duhnby)	Rømø	Ballum	Kirkeby	Rømø	R/T	VT
Dybbøl (Düppel)	Dybbøl	6 forsk. ¹	Dybbøl	Dybbøl	S	B
Dybbølbjerg (Düppelberg)	Dybbøl	Sandbjerg	Dybbøl	Dybbøl	S	B
Dybbøl Gaarde (Düppel)	Tinglev	Slogs	Eggebæk	Tinglev	T	T2
Dybbøllund (Düppellund)	Dybbøl	Sandbjerg	Dybbøl	Dybbøl	S	B
Dybbølmark (Düppelfeld)	Dybbøl	Sandbjerg	Dybbøl	Dybbøl	S	B
Dybbøl Mølle (D' mühle)	Dybbøl	Sandbjerg	Dybbøl	Dybbøl	S	B
Dybdal	Hammelev	Gram Herred	Styding	Hammelev	H	H2
Dybvad (Dybwatt)	Rise	Sr. Rangstrup	Lunderup	Rise	A	A2
Dybvighoved (Dywichöft)	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Dybvighøj (Dywichoi)	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Dyndringkær (-kjer)	Haderslev Severin	Gram Herred	Fredsted	Gl. Haderslev	H	H1
Dyndved (Dünnewitt)	Egen	Egen	Dyndved	Egen	S	N
Dynt (Dünth)	Broager	Nybøl Herred, Gråst., Blansg	Dynt	Broager	S	B
Dyrbæk (Dürbek)	Varnæs	Varnæs	Varnæs	Felsted	A	GA
Dyrhave	Løjt	Rise	Høgebjerg	Løjt	A	A2
Dyrhus (Dürhuus)	Tønder	Tønder H.	Tved	Abild	T	T
Dysselgaard	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Dyvig (Düwig)	Nordborg	Als Nørre Hd.	Holm	Holm	S	N
Døffelgaard	Tandslet	Gammelgaard	Tandslet	Tandslet	S	Au
Døstrup (Döstrup)	Døstrup	Lø og Lgkl.	Døstrup	Døstrup	R/T,T	LV/L
Egebæk (Eggebek)	Vester Vedsted	Riberhus			R	
Egelund	Rise	Rise	Brunde	Rise	A	A2
Egen	Egen	Egen	Egen	Egen	S	N
Egen Mølle (Ekenmühle)	Egen	Egen	Egen	Egen	S	N
Egernsund (Ekensund)	Broager	Nybøl Herred, Gråst., Blansg	Egernsund	Egernsund	S	B
Egeskov	Broager	Nybøl Herred	Skodsbøl	Egernsund	S	B
Eggebæk (Eggebek)	Tinglev	Slogs	Eggebæk	Tinglev	T	T2
Eggebæk Mark (Eggebekfeld)	Tinglev	Slogs	Eggebæk	Tinglev	T	T2
Egvad Kirke (Ek watt)	Egvad	Sr. Rangstrup	Hønkys	Hellevad	A	A2
Egvad (Eg watt)	Bov	Stoltelund	Bommerlund	Tinglev	T	F3?
Ejsbøl (Eisbüll)	Haderslev Severi	Haderslev	Gl. Haderslev	Gl. Haderslev	H	H1
Elhom (Groß Elholm)	Tandslet	Gammelgaard	Tandslet	Tandslet	S	Au
Elisenlund	Ensted	Lundtoft	Sønder Hostrup	Ensted	A	A1
Ellehus (Ellehuus)	Øster Højst	Solvig	Mosebøl	Øster Højst	T	L(T2)

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Ellum	Løgumkloster	Løgumkloster	Ellum	Nørre Løgum	T	L
Ellum Mark (Ellumfeld)	Løgumkloster	Løgumkloster	Ellum	Nørre Løgum	T	L
Elsestræer	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Elsholm	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Elsmark	Havnbjerg	Egen	Lunden-Elsmark	Havnbjerg	S	N
Elstrup	Egen	Egen	Elstrup	Egen	S	N
Elstrupskov (Elstrupholz)	Egen	Egen	Elstrup	Egen	S	N
Eltoft (=Draved)	Løgumkloster	Løgumkloster	Asset	Nørre Løgum	T	L
Emmerlev (Emmerleff)	Emmerlev	4 forsk. ²	Emmerlev	Emmerlev	T	TVT
Emmerlev Kirke (Em' leff)	Emmerlev	Møgeltønder	Sdr. Sejerslev	Emmerlev	R/T	VT
Emmerlev Mølle	Emmerlev	Møgeltønder	Sdr. Sejerslev	Emmerlev	R/T	VT
Emmerløkke (Emmerlücke)	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	R/T	VT
Emmerskebjerg (Emmerschedeberg)	Tønder	Tønder Hrd.	Store Emmerske	Abild	T	T
Enderup (Endrup)	Hviding	Hviding	Hviding	Hviding	H/T	To
Enderupskov (Endrupschau)	Gram	Gram g. Lustr	Enderupskov	Gram	H	R
Enegaard	Svenstrup	Egen	Stevning	Svenstrup	S	N
Enemark	Toftlund, Højrup	Nr. Rangstrup	Stenderup	Toftlund	H	To
Engbjergsgaard	Hjerndrup	Tyrstrup	Hjerndrup	Frørup	H	H3
Engholm	Ubjerg	Tønder	Ubjerg	Nykirke	T	T
Engskov (Engschau)	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Ensted Kirke (Enstedt)	Ensted	Lundtoft	Stubbæk	Ensted	A	A1
Erlev (Erleff)	Hadersl. Severin	Haderslev	Erlev	Gl. Haderslev	H	H1
Errested (Errigstedt)	Bjærning	Haderslev Hrd	Errested	Fjelstrup	H	H2
Ertebjerg (Erteberg)	Tandslet	Gammelgaard	Ertebjerg	Tandslet	S	Au
Ertebjergskov (Ertebergholz)	Tandslet	Gammelgaard	Ertebjerg	Tandslet	S	Au
Esbehøj (Espehøi)	Oksbøl	Als Nørre Hd.	Broballe	Oksbøl	S	N
Fagsbøl (Fausbüll)	Uge	Søgaard	Lovtrup	Ensted	A	A1
Farrisgaard	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Farris	Ødis	Gram Herred			V	
Farup-Kirkeby (Fardrup)	Farup	Kalvslund og Riberhus			R H/R	
Fasbro	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Favry (Fauerby)	Løgumkloster	Løgumkloster	Asset	Nørre Løgum	T	L
Favredal (Fauerdal)	Åstrup	Haderslev	Ladegaard	Gl. Haderslev	H	H2
Favrholt	Tandslet	Gammelgaard	Ertebjerg	Tandslet	S	Au
Favrholt	Seem	Riberhus, Lstr			R	
Favrlund	Seem	Lustrup			R	
Favrvrå (Fauerwraa)	Tyrstrup	Tyrstrup	Favrvrå	Tyrstrup	H	H3
Favrvrågaard (Fauerwraahof)	Tyrstrup	Tyrstrup	Favrvrå	Tyrstrup	H	H3
Favstrup (Faustrup)	Tyrstrup	Tyrstrup	Hvinderup-Fav.	Tyrstrup	H	H3
Feldum	Vonsbæk	Haderslev	Vonsbæk	Åstrup	H	H2
Felsbækgaard	Ensted	Gråsten gods	Sønder Hostrup	Ensted	A	A1
Felsbæk Mølle (Felsbekmühle)	Felsted	Gråsten gods	Felstedskov	Felsted	A	A1
Felsted (Feldstedt)	Felsted	Ldtft, Ladegd.	Felsted	Felsted	A	A1
Felstedskov (Feldstedtholz)	Felsted	Ldtft, Gråsten Lad., Skovbg.	Felstedskov	Felsted	A	A1
Felsværre (Felswarf)	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	R/T	VT
Felt	Gram	Gram gods	Kastrup	Gram	H	R
Femhøj (Femhøi)	Vedsted	Gram Herred	Abkær	Vedsted	H	H2
Fiskbæk (Fischbek)	Adsbøl-Gråsten	Gråsten gods	Gråsten gods	Gråsten	A	GF
Fiskbækskov (Fischbekholz)	Adsbøl-Gråsten	Gråsten gods	Ladegaardskov	Gråsten	A	GF
Fiskholm (Fischholm)	Arrild	Hviding	Hønning	Branderup	H/T	To
Fisnis (Fisknæs)	Adsbøl-Gråsten	Gråsten gods	Gråsten	Gråsten	A	GF
Fjelby	Lysabild	Als Sønder H.	Vibøge-Fjelby	Lysabild	S	S
Fjelbygaard	Lysabild	Als Sønder H.	Vibøge-Fjelby	Lysabild	S	S
Fjelstrup	Fjelstrup	Tyrstrup	Fjelstrup	Fjelstrup	H	H3

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Fjelstruprød (Fjelstruprøi)	Fjelstrup	Tyrstrup	Fjelstrup	Fjelstrup	H	H3
Fjordholm	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Fjærsted (Fjerstedt)	Spandet	Hviding, Lstr.	Spandet	Højrup	H/T	To
Fladsten	Løjt	Rise	Stollig	Løjt	A	A2
Flegmose (Fleckmoos) se Diemersminde						
Flenghus	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Flesborg (Flesburg)	Løgumkloster	Løgumkloster	Ellum	Nørre Løgum	T	L
Flovt (Flaut)	Øsby	Haderslev	Flovt	Øsby		H2
Flovt Mark (Flautfeld)	Øsby	Haderslev	Flovt	Øsby	H	H2
Flydsholm (Flützhholm)	Burkal	Slogs	Rens	Burkal	T	T2
Fløjbjerg	Ødis	Tyrstrup			V	
Fogager (Forstagger)	Højrup	Hviding	Højrup	Højrup	H/T	To
Fogedgaard	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Foldingbro	Lintrup	Kalvslund	Dover	Lintrup	H	R
Fole (Fohl)	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Folekobbel (Fohlenkoppel)	Broager	Gråsten gods	Skelde	Broager	S	B
Folekobbel (Fohlenkoppel)	Broager	Gråsten gods	Sønderborg fo.	Broager	S	B
Forballum (Vorballum)	Mjolden	Ballum, Lø og Løgumkloster	Mjolden	Døstrup	R/T	VL
Forbjerg	Bevtoft	Gram Herred	Hjartbro	Bevtoft	H	To
Forretgaard	Moltrup	Haderslev	Moltrup	Gl. Haderslev	H	H2
Foverup (Fauderup)	Ravsted	Slogs og Søg.	Foverup	Ravsted	T	L(T2)
Fovslet	Ødis	Tyrstrup			V	
Fredensbjerg	Hostrup	Slogs	Hostrup	Hostrup	T	T2
Fredensborg	Kalvslund	Kalvslund			H/R	
Fredensborg	Vonsild	Tyrstrup			V	
Fredenshøj (Friedenshöhe)	Rise	Rise	Brunde	Rise	A	A2
Frederiksgd. (Friedenshof)	Notmark	Egen	Helleved	Notmark	S	Au
Frederiksgaard (Friedrichsg)	Løgumkloster	Løgumkloster	Asset	Nørre Løgum	T	L
Frederikskog, Gl. og Ny (Friedrichenkoog)	Højer	Frederikskog	Frederikskog	Rudbøl Kog	T	T2
Fredsted (Fredstedt)	Hadersl. Severin	Gram Herred	Fredsted	Gl. Haderslev	H	H1
Fresmark	Burkal	Slogs	Rens	Burkal	T	T2
Frestrup	Bylderup	Slogs	Frestrup	Bylderup	T	T2
Frederiksgave (Friedrichsgabe)	Abild	Løgumkloster	Høgslund	Abild	T	T
Frifelt (Freifeld)	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Frifelt (Freifeld)	Vodder	Hviding	Vodder	Roager	H/T	To
Frifelt (Kreuzkrug)	Øster Højst	Løgumkloster	Alslev sønden å	Øster Højst	T	L(T2)
Friskmark (Frismark)	Gram	Gram gods	Kastrup	Gram	H	R
Friskær (Friskjer)	Branderup	Nr. Rangstrup	Rurup	Branderup	H	To
Frueskov (Frauenholz/Oefede)	Holbøl	Vor Frue i Flensborg	Hønsnap	Bov	F	GF
Frydenborg	Stenderup	Tyrstrup			V	
Frydendal	Bov	Stoltelund	Vejbæk	Bov	F	F3
Frydendal	Broager	Nybøl Herred	Skelde	Broager	S	B
Frydendal	Dybbøl	Sandbjerg	Dybbøl	Dybbøl	S	B
Frydendal	Fjelstrup	Tyrstrup	Fjelstrup	Fjelstrup	H	H3
Frydendal	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Frydendal	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Frydendal	Notmark	Egen	Notmark	Notmark	S	Au
Frydendal	Nørre Løgum	Løgumkloster	Nørre Løgum	Nørre Løgum	T	L
Frydendal +	Vedsted	Gram Herred	Skovby	Vedsted	H	H2
Frydenhavn	Broager	Nybøl Herred	Skelde	Broager	S	B
Frydenlund	Bevtoft	Gram Herred	Hjartbro	Bevtoft	H	To
Frydenlund	Broager	Nybøl Herred	Skelde	Broager	S	B
Frydenlund	Tislund	Nr. Rangstrup	Gøttrup	Toflund	H	To
Frøsig (Frösig)	Hygum	Frøs	Fæsted	Hygum	H	R
Frøslev (Fröslee)	Hanved	Vis	Frøslev	Harreslev	F	F3
Frøslevmark (Frösleefeld)	Hanved	Vis	Frøslev	Harreslev	F	F3

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Frørup (Frørup)	Frørup	Tyrstrup	Frørup	Frørup	H	H3
Frøruprød (Frøruproi)	Frørup	Tyrstrup	Frørup	Frørup	H	H3
Fuglebjerggaard	Hygum	Frøs	Fæsted	Hygum	H	R
Fuglebæk	Lintrup	Kalvslund	Lintrup	Lintrup	H	R
Fuglsang (Vogelsang)	Bov	Vis	Vejbæk	Bov	F	F3
Fuglsang	Fjelstrup	Haderslev	Sillerup	Fjelstrup	H	H3
Fuglsang	Halk	Haderslev	Hejsager	Halk	H	H2
Fuglsang	Oksenvad	Gram Herred	Ørsted	Sommersted	H	H3
Fuglsang (Vogelsang)	Sottrup	Sandbjerg	Sottrup	Sottrup	S	B
Fuglsang (Vogelsang)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Fuglsiiggaard	Øster Lindet	Frøs	Øster Lindet	Rødding	H	A2
Fynshav (Fünenshaff)	Notmark	Rumohrsgd.	Notmark	Notmark	S	Au
Fælled (Fälet)	Gram	Gram gods	Kastrup	Gram	H	R
Færgehuset (Fährhaus)	Mjolden	Lø Herred	Mjolden	Døstrup	R/T	VL
Fæsted (Fedstedt)	Hygum	Frøs, Løgum-kl. og Gram g.	Fæsted	Hygum	H	R
Fæstedtoft (Fedstedtoft)	Hygum	Riberhus	Fæsted	Hygum	H	R
Fårgaard (Faargaard)	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Bevtoft	Bevtoft	H	To
Fårgaard (Faargaard)	Maugstrup	Gram Herred	Simmersted	Vojens	H	H3
Fårgaard (Faargaard)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Løgumgaarde	Nørre Løgum	T	L
Fårhus (Faarhuus)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Mellerup	Agerskov	H	To
Fårhus (Schafhaus)	Bov	Vis	Kragelund	Bov	F	F3
Fårhus (Faarehuus)	Øster Løgum	Rise ¹⁹	Andholm	Øster Løgum	A	A2
Fårkrog (Faarkrog)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Gabøl (Gabel)	Nustrup	Gram H. og g.	Gabøl	Nustrup	H	H3
Gallehus	Hjordkær	Rise	Årlev	Bjolderup	A	A2
Gallehus	Møgeltønder	Møgeltønder	Gallehus	Møgeltønder	R/T	VT
Gallehøj (Gallehoi)	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	R/T	VT
Galsted (Galstedt)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Rangstrup	Agerskov	H	To
Gammelby	Fjelstrup	Tyrstrup	Fjelstrup	Fjelstrup	H	H3
Gammelby	Vodder	Hviding	Vodder	Roager	H/T	To
Gammeldige	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	R/T	VT
Gammelgab	Broager	Nybøl Herred	Gammelgab	Broager	S	B
Gammelgaard	Asserballe	Gammelgaard	Asserballe	Asserballe	S	Au
Gammelgaard ³	Ketting	Gammelgaard	Ketting	Ketting	S	Au
Gammelgaard (1 hus ved G.	Ketting	Als Sønder H.	Ketting	Ketting	S	Au
Gl. Hviding (Hvidding)	Hviding	Hviding	Hviding	Hviding	H/T	To
Gl. Ladegaard (Ladegaard II)	Hammelev	Gram Herred	Ladegaard II	Hammelev	H	H2
Gammelmark	Broager	Nybøl Herred	Dynt	Broager	S	B
Gammelmark	Hygum	Frøs	Hygum	Hygum	H	R
Gammel Pøl (Gammelpöhl)	Lysabild	Domkapitel	Lysabild	Lysabild	S	S
Gammelskov	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Gl. Skovbøl (Alt Schobüll)	Felsted	Skovbølgaard	Skovbølgaard	Felsted	A	GA
Gammelskov	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Ganderup	Fole	Gram g. Lstr.	Fole	Gram	H	R
Gastrupgaard	Hjerting	Kalvslund	Hjerting	Lintrup	H	R
Gavl (Gaul)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Geestrup	Agerskov	Nr. Rangstrup	Geestrup	Agerskov	H	To
Geestruplund	Agerskov	Nr. Rangstrup	Geestrup	Agerskov	H	To
Gejlager (Geilagger)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Gejlbjerg (Geilberg)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Gejlbjerg (Geilberg)	Toftlund	Nr. Rangstrup	Allerup	Toftlund	H	To
Gejlbjerg (Geilberg)	Vodder	Hviding	Vodder	Roager	H/T	To
Gejlå (Gehlau)	Holbøl	Søgaard	Gejlå	Holbøl	A	GF
Gejlå Mark (Gehlaufeld)	Holbøl	Søgaard	Gejlå	Holbøl	A	GF
Gelsbrø	Gram	Gram gods	Enderupskov	Gram	H	R
Gelstoft	Gram	Gram Herred		Gram	H	R
Gelstoft	Højrup	Hviding	Højrup	Højrup	H/T	To
Genner (G(j)enner)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Genner	Øster Løgum	A	A2
Gerrebæk (Gerrebek)	Tinglev	Slogs	Stoltelund	Tinglev	T	T2

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Gerrebæk Kro (G' krug)	Tinglev	Gråsten gods	Stoltelund	Tinglev	T	T2
Gesing	Skærbæk	Hviding, Lgkl Ball., Lindev.	Skærbæk	Skærbæk	H/T R/T	To
Gildbjerg (Gilberg)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Goldberg	Øster Højst	Solvig	Mosebøl	Øster Højst	T	L(T2)
Goldbæk (Goldbek)	Hellevad	Nr. Rangstrup	Mellerup	Agerskov	H	A2
Gram (Gramm)	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Gram (Grammby)	Gram	Gram gods	Gram	Gram	H	R
Grambygaard	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Gramgaard (Grammgaard)	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Gramlund (Grammlund)	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Gram Slotsvandmølle	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Grarup	Grarup	Haderslev	Grarup	Halk	H	H2
Grarupgaard	Grarup	Haderslev	Grarup	Halk	H	H2
Gravenshoved (Gravenshöft)	Fjelstrup	Tyrstrup	Anslet	Fjelstrup	H	H3
Gravlund (Graulund)	Bedsted	Løgumkloster	Mårbæk	Hellevad	A	A2
Gravlund (Graulund)	Toftlund	Nr. Rangstrup	Stenderup	Toftlund	H	To
Grejsholthus	Moltrup	Haderslev	Bramdrup	Gl. Haderslev	H	H2
Gren (Green)	Hellevad	Sr. Rangstrup	Klovtoft	Hellevad	A	A2
Grimsmadegaard (G' maigd.	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Gripenfelt (Gripenfeld)	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	R/T	VT
Grisemose (Griesmoos)	Løgumkloster	Løgumkloster	Løgumkloster fl	%	T	L
Grødebøl (Grödebüll)	Vilstrup	Haderslev	Nørre Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Grønbæk (Grönbek)	Felsted	Ladegaard	Grøngrøft gods	Felsted	A	GA
Grøndallund	Gram	Gram gods	Kastrup	Gram	H	R
Grøngaard	Nustrup	Gram Herred	Gabøl	Nustrup	H	H3
Grønmark	Kegnæs	Als Sønder H.	Hjortholm	Kegnæs	S	S
Grønnebæk (Grönnebek)	Jels	Gram Herred	Grønnebæk	Jels	H	R
Grønnebækgaard	Øster Løgum	Gråsten gods	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Grønninghoved	Vejstrup	Tyrstrup			V	
Grøngrøft (Grüngrift)	Felsted	Ladegaard	Grøngrøft gods	Felsted	A	GA
Grøngaard (Grünhof)	Burkal	Slogs	Grøngaard	Burkal	T	T2
Grøngaard Mark (Grünhoffd	Burkal	Slogs	Grøngaard	Burkal	T	T2
Grønnehus	Ketting	Augustenborg	Bro	Ketting	S	Au
Gråsbølggaard (Graasbüll)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Gråsten (Gravenstein)	Adsbøl-Gråsten	Gråsten gods	Gråsten	Gråsten	A	GF
Gråsten (Gravenstein)	Adsbøl-Gråsten	Gråsten gods	Gråsten gods	Gråsten	A	GF
Gråsten (Graastein)	Branderup	Nr. Rangstrup	Roost	Branderup	H	To
Guderup	Egen	Egen	Gud.-Sjellerup	Egen	S	N
Gudsnapgaard	Hygum	Frøs	Hjortvad	Hygum	H	R
Guldbjerg	Rødding	Gram gods	Brændstrup	Gram	H	R
Guldhorn	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	R/T	VT
Gundestrup	Ketting	Gammelgaard	Bro	Ketting	S	Au
Gundestrupmark	Ketting	Gammelgaard	Bro	Ketting	S	Au
Gustenburg	Rødding	Gram gods	Brændstrup	Gram	H	R
Gyden	Notmark	Rumohrsgd.	Almsted	Notmark	S	Au
Gymose	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Gærup (Gjerrup)	Daler og Visby	Møgeltønder, Kogsbøl, Tdr.	Gærup	Visby	T R/T	TVT
Gøl (Göhl)	Abild	Tønder Hrd.	Vennemose	Abild	T	T
Gøllinggaard	Svenstrup	Egen	Stevning	Svenstrup	S	N
Gørrismark (Görrismark)	Tønder	Tønder Hrd.	Tved	Abild	T	T
Gøttrup (Götterup)	Tislund	Nr. Rangstrup	Gøttrup	Toftlund	H	To
Gøttrupgaard (Götterupgd.)	Tislund	Nr. Rangstrup	Gøttrup	Toftlund	H	To
Gøttrup Kro (Götterupkrug)	Tislund	Nr. Rangstrup	Gøttrup	Toftlund	H	To
Gånsager (Gonsagger)	Vodder	Hviding og Løgumkloster	Gånsager	Roager	H/T	To
Gaardeby	Tinglev	Stoltelund g.	Stoltelund	Tinglev	T	T2
Gaardkrog (Gaardkrug)	Skærbæk	Hviding	Skærbæk	Skærbæk	H/T	To
Gaardkrog (Gaardkrug)	Skærbæk	Hviding	Vester Gasse	Skærbæk	H/T	To

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Gåsbjerg (Gaasberg)	Broager	Nybøl Herred	Dynt	Broager	S	B
Gåsblok (Gaarblock)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Nørre Løgum	Nørre Løgum	T	L
Gåskær (Gaaskier)	Bjolderup	Søgaard og Slogs	Gåskær	Bjolderup	A	A2
Gåsvig (Gaaswig)	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S
Haderslev (Hadersleben)	Haderslev Vor Frue og Severin	Haderslev k. 27	Haderslev k.	%		H1
Haderslev (Hadersleben)	Haderslev Sever.	Haderslev	Gl. Haderslev	Gl. Haderslev	H	H1
Haderslev Slotsgrund (Schlossgrund)	Haderslev Vor Frue og Severin	Haderslev, e, 1833 Had. k.	Haderslev k.	%	H	H1
Hagelbjergmosegaard	Notmark	Rumohrsgd.	Almsted	Notmark	S	Au
Hajstrup (Haistrup)	Bylderup	Slogs, Lindev.	Hajstrup	Bylderup	T	T2
Hajstrup (Haistrup)	Øsby	Haderslev	Hajstrup	Øsby	H	H2
Hajstrupgaard (Haistruphof)	Bylderup	Lindeved????	Hajstrupgd. g.	Bylderup	T	T2
Hajstrup Mark (Haistrupfeld)	Øsby	Haderslev	Hajstrup	Øsby	H	H2
Halk	Halk	Haderslev	Halk	Halk	H	H2
Hamhuse	Tyrstrup	Tyrstrup	Bojskov	Tyrstrup	H	H3
Hammelev (Hammeleff)	Hammelev	Gram Herred	Hammelev	Hammelev	H	H2
Hammelevgaard	Hammelev	Gram Herred	Hammelev	Hammelev	H	H2
Hannovergaard	Vonsild	Tyrstrup			V	
Haraldsholm	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Hardeshøj (Hardeshoi)	Oksbøl	Als Nørre Hd.	Mjels	Oksbøl	S	N
Harken	Maugstrup	Tyrstrup	Simmersted	Vojens	H	H3
Harreby	Hygum	Frøs og Lgkl.	Fæsted	Hygum	H	R
Harrebygaard	Hygum	Frøs	Fæsted	Hygum	H	R
Harres (Harrits)	Brede	Løgumkloster	Harres	Brede	T	L
Harres Hede (Harritsheide)	Brede	Løgumkloster	Harres	Brede	T	L
Harknag	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	R/T	VT
Harkær (Harkier)	Bov	Vis	Kollund	Bov	F	F3
Harkærgaard (Haarkiergd.)	Haderslev Sever.	Gram Herred	Fredsted	Gl. Haderslev	H	H1
Hartsømølle (Hartseemühle)	Kegnæs	Als Sønder H.	Sdrby.-Østerby	Kegnæs	S	S
Have (Hauge)	Fjelstrup	Tyrstrup	Fjelstrup	Fjelstrup	H	H3
Haved	Rejsby	Hvid. og Lstr.	Rejsby	Hviding	H/T	To
Haverbæk (Haverbek)	Toftlund	Nr. Rangstrup	Toftlund	Toftlund	H	To
Havervad (Haverwatt)	Brøns	Hviding og Riberhus	Havervad	Skærbæk	H/T R/T	To
Havervadgaard (H' wattgd.)	Brøns	Hviding	Havervad	Skærbæk	H/T	To
Havnbjerg (Hagenberg)	Havnbjerg	Als Nørre Hd.	Havnbjerg	Havnbjerg	S	N
Havnby	Rømø	Ballum	Kirkeby	Rømø	R/T	VT
Havrebjerg (Haverberg)	Oksenvad	Gram Herred	Ørsted	Sommersted	H	H3
Havrekobbel (Haberkoppel)	Egen	Egen	Nørreskov fo.	Svenstrup	S	N
Havremark	Hygum	Frøs	Fæsted	Hygum	H	R
Havsted (Haustedt)	Ravsted	Slogs	Havsted	Ravsted	T	L(T2)
Havstedgaard (Haustedtdgd.)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Rangstrup	Agerskov	H	To
Hedeagerhusene	Døstrup	Lø Herred	Lovrup	Døstrup	R/T	VL
Hedeagerhusene	Døstrup	Lø Herred	Overby	Døstrup	R/T	VL
Hedegaard	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	R/T	VT
Hedegaard	Hjortlund	Kalvslund			H/R	
Hedegaard	Tinglev	Slogs	Kravlund	Tinglev	T	T2
Hedegaard	Visby	Lø Herred	Visby	Visby	T	VT
Hedehusene	Skast	Højer (?)	Skast	Ballum	T	T
Hedehusene (Heidehäuser)	Tønder	Tønder Hrd.	Lille Emmerske	Abild	T	T
Heds (Heez)	Bylderup	Slogs	Heds	Bylderup	T	T2
Hejls (Heils)	Hejls	Tyrstrup			V	
Hejlsminde Sluse	Hejls	Tyrstrup			V	
Hejlsminde (Heilsminde)	Aller	Tyrstrup	Stubbum	Tyrstrup	H	H3
Hejsager (Heisagger)	Halk	Haderslev	Hejsager	Halk	H	H2
Hejsager Strand	Halk	Haderslev	Hejsager	Halk	H	H2
Helenesminde	Ensted	Lundtoft	Stubbæk	Ensted	A	A1
Helenesminde	Hadersl. Severin	Haderslev	Sønder Otting	Gl. Haderslev	H	H1

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Hellesøgaard	Nordborg	Als Nørre Hd.	Holm	Holm	S	N
Hellet (Helloth)	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Helletkro (Hellekrug)	Øster Lindet	Frøs	Øster Lindet	Rødding	H	R
Hellevad (Hellewatt)	Hellevad	Sr. Rangstrup	Hellevad	Hellevad	A	A2
Hellevad Mølle	Hellevad	Sr. Rangstrup	Ørslev	Hellevad	A	A2
Hellevang	Brøns	Hviding	Brøns	Skærbæk	H/T	To
Helleved (Hellwitt)	Notmark	Egen	Helleved	Notmark	S	N
Hellighøj	Grarup	Haderslev	Grarup	Halk	H	H2
Hellighøj	Øsby	Haderslev	Øsby	Øsby	H	H2
Hemme	Emmerlev	Højer	Sdr. Sejerslev	Emmerlev	T	T
Hemmegaard (Hemgaard)	Emmerlev	Møgeltonder	Sdr. Sejerslev	Emmerlev	R/T	VT
Hemmehus (Hemhuus)	Emmerlev	Højer	Kærgaard	Emmerlev	T	T
Hennekesdam	Jels	Gram Herred	Grønnebæk	Jels	H	R
Hergaard	Vedsted	Gram Herred	Vedbøl	Vedsted	H	H2
Herstedgaard	Toftlund	Nr. Rangstrup	Toftlund	Toftlund	H	To
Herslevgaard (Hersleffg.)	Hellevad	Sr. Rangstrup	Ørslev	Hellevad	A	A2
Hessel (Heisel)	Ravsted	Slogs, Solvig og Løgumkl.	Hessel	Ravsted	T	L(T2)
Hesselbjerg (Heiselberg)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Øster Løgum	Øster Løgum	A	A2
Hesselgaard	Rinkenæs	Lundtoft	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Hestholm	Tønder	Tønder Hrd.	Tønder Slots- og Frigrund	%	T	T
Hillerup	Farup, Vilslev ¹⁸	Kalvslund og Riberhus			HRR	
Hilleruphols	Farup	Riberhus			R	
Himmark	Svenstrup	Egen	Svenstrup	Svenstrup	S	N
Himmeltoft	Stenderup	Tyrstrup			V	
Hindballe	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Hindballe	Rødding	Gram gods	Brændstrup	Gram	H	R
Hinderup	Hellevad	Sr. Rangstrup	Ørslev	Hellevad	A	A2
Hisselgaard	Holbøl	Gråsten gods	Hokkerup	Holbøl	A	GF
Hjartbro	Bevtoft	Gram Herred	Hjartbro	Bevtoft	H	To
Hjartbrolund	Bevtoft	Gram Herred	Hjartbro	Bevtoft	H	To
Hjartbromark (Hajrtbrofeld)	Bevtoft	Gram Herred	Hjartbro	Bevtoft	H	To
Hjartbrokov (Hjartbroholz)	Bevtoft	Gram Herred	Hjartbro	Bevtoft	H	To
Hjaruplund (Jaruplund)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Hjelmvrå (Hjelmwraa)	Hammelev	Gram Herred	Haderslev fo. 1	Vedsted	H	H2
Hjemsted (Hjemstedt)	Skærbæk	Ballum	Skærbæk	Skærbæk	RHT	To
Hjerndrup	Hjerndrup	Tyrstrup	Hjerndrup	Frørup	H	H3
Hjerndrupgaard	Hjerndrup	Tyrstrup	Hjerndrup	Frørup	H	H3
Hjerpsted (Jerpstedt)	Hjerpsted	Højer og Møgeltonder	Hjerpsted	Emmerlev	T R/T	TVT
Hjerting	Hjerting	Kalvslund	Hjerting	Lintrup	H/R	R
Hjertingskov (-holz)	Hjerting	Kalvslund	Hjerting	Lintrup	H/R	R
Hjolderup (Jolderup)	Bjolderup	Rise	Hjolderup	Bjolderup	A	T2
Hjordkær (Jordkirch)	Hjordkær	Rise	Hjordkær	Bjolderup	A	A2
Hjordkær st. (Jordkirch)	Hjordkær	Rise	Nybøl	Bjolderup	A	A2
Hjortholm (Hirschholm)	Kegnæs	Als Sønder H.	Hjortholm	Kegnæs	S	S
Hjortlund	Agerskov	Nr. Rangstrup	Geestrup	Agerskov	H	To
Hjortlund	Branderup	Nr. Rangstrup	Rurup	Branderup	H	To
Hjortlund	Hjortlund	Kalvslund			H/R	
Hjortspring (Hirschsprung)	Svenstrup	Egen	Stevning	Svenstrup	S	N
Hjortvad (Hjortwatt)	Kalvslund/Hygum	Kalvslund og Riberhus	Hjortvad	Hygum	H	R
Hjortvad	Taps	Tyrstrup			V	
Hokkerup (Hockerup)	Holbøl	Gråsten gods og Lundtoft	Hokkerup	Holbøl	A	GF
Holbæk (Holbek)	Adsbøl-Gråsten	Avnbølgaard/Nybøl Herred	Adsbøl	Gråsten	A	GF
Holbæk (Holbek)	Sommersted	Gram Herred	Revsø	Sommersted	H	H3
Holbæk (Holbek)	Vodder	Hviding	Gånsager	Roager	H/T	To

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Holbøl (Holebüll)	Holbøl	Gråsten gods og Lundtoft	Holbøl	Holbøl	A	GF
Holbølmark (Holebüllfeld)	Holbøl	Gråsten gods	Holbøl	Holbøl	A	GF
Holdam	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Holdbi	Holbøl	Gråsten gods	Øster Gejl	Holbøl	A	GF
Holm	Hygum	Frøs	Hygum	Hygum	H	R
Holm	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Holm	Kliplev	Søgaard	Kliplev	Kliplev	A	A1
Holm	Nordborg	Als Nørre Hd.	Holm	Holm	S	N
Holme (Holm N.)	Øster Højst	Slogs	Holme	Øster Højst	T	L(T2)
Holme Mark (Holmfeld)	Øster Højst	Slogs	Holme	Øster Højst	T	L(T2)
Holmgaard	Brøns	Hviding	Brøns	Skærbæk	H/T	To
Holmgaard	Burkal	Slogs	Grøngaard	Burkal	T	T2
Holm Mark (Holmfeld)	Kliplev	Søgaard	Kliplev	Kliplev	A	A1
Holm Mark (Holmfeld)	Nordborg	Als Nørre Hd.	Holm	Holm	S	N
Holm Nørreskov (Holmholz)	Nordborg	Als Nørre Hd.	Holm	Holm	S	N
Holmskov	Egen	Egen	Elstrup	Egen	S	N
Holt	Gram	Gram gods	Vester Lindet	Gram	H	R
Holtgaard	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Hommelgaard	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Hommelgaard +	Stepping	Tyrstrup	Bjærndrup	Stepping	H	H3
Hommelhøj	Ulkebøl	S-Ladegaard	Sundsmark	Ulkebøl	S	S
Hønninghul (Honnehul)	Ulkebøl	Rønhave	Kær	Ulkebøl	S	Au
Hoptrup	Hoptrup	Gram Herred	Hoptrup	Hoptrup	H	H2
Hornse (Horns)	Ravsted	Slogs	Hornse	Ravsted	T	L(T2)
Hornsgaard	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Horsbyg (Horsbük)	Egvad	Sr. Rangstrup	Horsbyg	Hellevad	A	A2
Hostrup	Hostrup	Slogs og Solv.	Hostrup	Hostrup	T	T2
Hostrupskov (Hostrupholz)	Ensted	Lundtoft og Gråsten gods	Sønder Hostrup	Ensted	A	A1
Hovgaard (Haugaard)	Emmerlev	Møgeltonder	Kærgaard	Emmerlev	R/T	VT
Hovgaard (Haugaard)	Hoptrup	Gram Herred	Hoptrup	Hoptrup	H	H2
Hovgaard (Haugaard)	Nustrup	Gram Herred	Gabøl	Nustrup	H	H3
Hovgaard (Haugaard)	Rinkenæs	Gråsten gods	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Hovgaardlund (Haugdlund.)	Gram	Gram gods	Tiset	Gram	H	R
Hovslund (Haberslund)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Hovst (Haust)	Vilstrup	Haderslev	Sønder Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Huholt (Hüholt)	Ulkebøl	S-Ladegaard	Vollerup	Ulkebøl	S	S
Humbæk Mølle (H' bek Mh)	Lysabild	Als Sønder H.	Sarup	Lysabild	S	S
Humlehøve (Hummelhof)	Abild	Solvig, Tdr.	Tyvse	Abild	T	T
Humlegaardsbæk	Starup	Haderslev	Vandling	Vilstrup	H	H2
Humlehøve (Hummelh.)	Toftlund	Nr. Rangstrup	Allerup	Toftlund	H	To
Hundebøl (Hundebüll)	Rødding	Gram gods	Brændstrup	Gram	H	R
Hundegade	Skærbæk	Hviding, Ball.	Skærbæk	Skærbæk	HRT	To
Hundevad (Hundewatt)	Vonsbæk	Haderslev	Vonsbæk	Åstrup	H	H2
Hundslev (Hundsleben)	Notmark	Rumohrsgd.	Hundslev	Notmark	S	Au
Husum	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	R/T	VT
Hvidebæk (Wittbek)	Øster Højst	Solvig	Mosebøl	Øster Højst	T	L(T2)
Hviding (Neu Hvidding)	Hviding	Hviding	Hviding	Hviding	H/T	To
Hviding kirke	Hviding	Hviding	Hviding	Hviding	H/T	To
Hvinderup (Winderup)	Tyrstrup	Tyrstrup	Hv.-Favstrup	Tyrstrup	H	H3
Hvinderup Løkke (W' lück)	Tyrstrup	Tyrstrup	Hv.-Favstrup	Tyrstrup	H	H3
Hydevad (Hüdevatt)	Hellevad	Sr. Rangstrup	Hydevad	Hellevad	A	A2
Hygum (Hügum)	Hygum	Frøs, Gram g.	Hygum	Hygum	H	R
Hygumskov (Hügumholz)	Hygum	Frøs	Hygum	Hygum	H	R
Hynding (Hünding)	Ravsted	Slogs	Hynding	Ravsted	T	L(T2)
Hyndingdam (Hündingdamm)	Ravsted	Slogs	Hynding	Ravsted	T	L(T2)
Hyndingholm	Ravsted	Slogs	Hynding	Ravsted	T	L(T2)

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
(Hündingholm)						
Hyrup (Hürup I)	Øsby	Haderslev	Øsby	Øsby	H	H2
Hyrup (Hürup II)	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Hyrup	Bevtoft	H	To
Hyrupdal (Hürupdal)	Øsby	Haderslev	Øsby	Øsby	H	H2
Hyrup Hede (H' Südermark)	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Hyrup	Bevtoft	H	To
Hyrup Vestermark	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Hyrup	Bevtoft	H	To
Hytvær (Höttjer)	Vedsted	Gram Herred	Ustrup	Vedsted	H	H2
Hytterkobbøl (Hütterkoppel)	Vedsted	Gram Herred	Haderslev fo. 1	Vedsted	H	H2
Høffelbjerg	Ensted	Lundtoft	?	Ensted	A	A1
Høgebjerg (Hügeberg)	Asserballe	Gammelgaard	Asserballe	Asserballe	S	Au
Høgebjerg (Hökeberg)	Løjt	Rise	Høgebjerg	Løjt	A	A2
Høgelund (Högelund)	Vedsted	Gram Herred	Høgelund	Vedsted	H	H2
Høgsbro (Höxbro)	Hviding	Hviding	Hviding	Hviding	H/T	To
Høgsbrogaard (Höxbrogd.)	Hviding	Hviding	Hviding	Hviding	H/T	To
Høgsgaard	Taps	Tyrstrup			V	
Høgsholt (Höxholt)	Ravsted	Slogs	Hornse	Ravsted	T	L(T2)
Høgslund (Höxlund)	Abild	Løgumkloster	Høgslund	Abild	T	T
Høj (Hoi)	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Højbjerg (Hoiberg)	Arrild	Hviding	Arrild	Branderup	H/T	To
Højbjerg (Hoiberg)	Mjolden	Ballum Birk	Mjolden	Døstrup	R/T	VL
Højer (Hoyer)	Højer	Højer fl., Lgkl., Mtdr.	Højer fl.	%	T	T
Højgaard	Dalby	Tyrstrup			V	
Højkrø (Hoikrø)	Emmerlev	Møgeltonder	Sdr. Sejerslev	Emmerlev	R/T	VT
Højlund (sj. Hohenhain)	Kliplev	Søgaard	Søgaard gods	Kliplev	A	A1
Højrup (Hoirup I)	Stepping	Gram Herred	Højrup	Stepping	H	H3
Højrup (Hoirup II)	Højrup	Hviding, Lust	Højrup	Højrup	H/T	To
Højrup Overskov	Stepping	Gram Herred	Højrup	Stepping	H	H3
Højset (Hoiset)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Højsethus (Hoisetshuus)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Højt (Hoit)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Højtoft (Hoitoft)	Emmerlev	Møgeltonder	Sdr. Sejerslev	Emmerlev	R/T	VT
Hökkelbjerg (Höckelberg)	Taps og Aller	Tyrstrup	Torning	Tyrstrup	H	H3
Hölleskov	Toftlund	Nr. Rangstrup	Toftlund	Toftlund	H	To
Høm	Seem	Riberhus, Lstr			R	
Hømlund	Seem	Hviding			H/R	
Hønborg (Hönbürg)	Arrild	Hviding	Arrild	Branderup	H/T	To
Hønkys (Hönkys)	Egvad	Sr. Rangstrup	Hønkys	Hellevad	A	A2
Hønning (Hönning)	Arrild	Hviding og Riberhus	Hønning	Branderup	HRT	To
Hønning (Hönning)	Arrild	Hviding og Riberhus	Haderslev fo. 3	Toftlund	HRT	To
Hønsnap (Hönschnap)	Hølbøl	Vis	Hønsnap	Bov	F	GF
Hønsnapmark (Hönschnapfeld)	Hølbøl	Vis	Hønsnap	Bov	F	GF
Hørløkke (Hörlyk)	Skrydstrup	Gram Herred	Skrydstrup	Vojens	H	H2
Hørregaard (Hörregaard)	Haderslev Severin	Haderslev	Erlev	Gl. Haderslev	H	H1
Hørup (Hörup)	Hørup	S-Ladegaard	Hørup	Hørup	S	S
Høruphav (Höruphaff)	Hørup	S-Ladegaard	Hørup	Hørup	S	S
Igebjergmølle	Egen	Egen	Elstrup	Egen	S	N
Iller (sj. Ihlers)	Broager	Nybøl, Gräst., Blansg, Skt J.	Iller	Broager	S	B
Iller Mark (Illerfeld)	Broager	Nybøl Herred	Iller	Broager	S	B
Immervad Krø (Immerwatt- Krug)	Vedsted	Gram Herred	Skovby	Vedsted	H	H2
Immervad Mose (Immerwattmoor)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Indre Bjerrum	Ribe Domsogn	Riberhus			R	
Ingebøl (Ingebüll)	Bjolderup	Rise	Bjolderup	Bjolderup	A	A2
Iverskifte	Sottrup	Nybøl Herred	Sottrup	Sottrup	S	B

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Jakobsgaard	Hammelev	Gram Herred	Hammelev	Hammelev	H	H2
Jakobsgaard	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Jegerup (Jägerup)	Jegerup	Gram Herred	Jegerup	Vojens	H	H3
Jegerup Frihed (Friskov)	Jegerup	Gram Herred	Jegerup	Vojens	H	H3
Jejsing (Jeising)	Hostrup	Slogs, Solvig og Kogsbøl	Jejsing	Hostrup	T	T2
Jejsing Mark (Jeisingfeld)	Hostrup	Slogs og Solv.	Jejsing	Hostrup	T	T2
Jellinghauge	Nustrup	Gram Herred	Bæk	Nustrup	H	H3
Jels	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Jelsmark (Jels-Süderfeld)	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Jels Skov (Jelsholz)	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Jenning	Gram	Gram gods	Gram	Gram	H	R
Jernhyt (Jernhütte)	Hammelev	Gram Herred	Ladegaard II	Hammelev	H	H2
Jersmark (Jerresmark)	Nustrup	Gram Herred	Gabøl	Nustrup	H	H3
Jesperlund	Abild	Tønder	Høgslund	Abild	T	T
Jested	Farup, Vilslev ¹⁸	Kalvslund			H/R	
Jestrup	Tandslet	Gammelgaard	Ertebjerg	Tandslet	S	Au
Johannishvile	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Jomfruled	Maugstr./Hjerndr.	Tyrstrup	Simmersted	Vojens	H	H3
Jonsborg (Jensburg)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Rangstrup	Agerskov	H	To
Jordsand	Hjerpsted	Højer	Hjerpsted	Emmerlev	T	T
Juhlsminde	Hjerndrup	Tyrstrup	Hjerndrup	Frørup	H	H3
Juhlsminde	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Julianeborg (Julianenburg)	Bylderup	Slogs	Frestrup	Bylderup	T	T2
Julianeborg (Julianenburg)	Hostrup	Slogs	Solderup	Hostrup	T	T2
Julstedgaard	Abild	Tønder	Vennemose	Abild	T	T
Juvre	Rømø	Hvid., Ballum	Juvre	Rømø	HTT	T-VT
Jynde vad Mark (Jündewattfeld)	Burkal	Slogs	Jynde vad	Burkal	T	T2
Julianeborg (Julianenburg)	Ravsted	Slogs	Hynding	Ravsted	T	L(T2)
Jægerlund (Jägerlund)	Bevtoft	Sr. Rangstrup	Strandelhjørn	Bevtoft	H	To
Jørgensby (Jürgensby)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Jørgensby (Jürgensby)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Rangstrup	Agerskov	H	To
Jørgensgaard (Jürgensgaard)	Hoptrup	Gram Herred	Hoptrup	Hoptrup	H	H2
Jørgensgaard (Jürgensgaard)	Løgumkloster	Løgumkloster	Løgumkloster fl	%	T	L
Jørgensgaard (Jürgensgaard)	Aabenraa	Rise	Aabenraa skov	Rise	A	A1
Jørgenslyst (Jürgenslust)	Åstrup	Haderslev	Ladegaard	Gl. Haderslev	H	H2
Kabdrup	Bjering	Tyrstrup	Kabdrup	Fjelstrup	H	H2
Kagebøl (Kagebüll)	Skærbæk	Hviding	Skærbæk	Skærbæk	H/T	To
Kalhauge	Oksenvad	Gram Herred	Oksenvad	Sommersted	H	H3
Kallehus	Ketting	Augustenborg	Sebbelev	Ketting	S	Au
Kalvslund (Kalslund)	Kalvslund	Kalvslund og Riberhus			HRR	
Kalvø (Kalö)	Hoptrup	Gram Herred	Sønderballe	Hoptrup	H	H2
Kamp	Hellevad	Sr. Rangstrup	Hellevad	Hellevad	A	A2
Kamp	Hygum	Riberhus	Fæsted	Hygum	H	R
Kampesmose	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	H	H3
Kam(p)trup	Hygum	Frøs	Fæsted	Hygum	H	R
Kanekær (Kanekjer)	Vilstrup	Haderslev	Kelstrup	Vilstrup	H	H2
Kannikhus	Møgeltønder	Møgeltønder	Bønderby	Møgeltønder	R/T	VT
Karlsbjerg	Hadersl. Severin	Haderslev	Erlev	Gl. Haderslev	H	H1
Karlsminde	Burkal	Slogs	Grøngaard	Burkal	T	T2
Karlsminde	Svenstrup	Egen	Svenstrup	Svenstrup	S	N
Karlsvrå (Karlsvrå) ²⁸	Bylderup	Slogs, Mårkær	Frestrup	Bylderup	T	T2
Kasmose Mølle (Kasmühle)	Sottrup	Lundsgaard ²²	Sottrup	Sottrup	S	B
Kassø	Hjordkær	Rise	Kassø	Bjolderup	A	A2
Kastbjerg (Kastberg)	Lintrup	Kalvslund	Tornum	Lintrup	H	R
Kastbjergled	Lintrup	Kalvslund	Tornum	Lintrup	H	R
Kastrup	Gram	Gram gods	Kastrup	Gram	H	R
Kastvrå (Kastvrå)	Sommersted	Gram Herred	Kastvrå	Sommersted	H	H3

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Kastvrå (Kastwraa)	Uge	Lundtoft	Uge	Ensted	A	A1
Katrinegaard (Katharinenhof)	Ensted	Gråsten gods	Røllum-Torp	Ensted	A	A1
Katrinestinde	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	H	H3
Katryde (Kattry)	Notmark	Egen	Helleved	Notmark	S	Au
Kattegab	Kværs	Ladegaard	Kværs	Rinkenæs	A	GA
Kegborg (Kaiburg)	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S
Kegnæsgaard (Kekenisgd.)	Lysabild	Kegnæsgaard	Skovby	Lysabild	S	Au
Kegnæshøj (Kekenishoi)	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S
Keldbjerg (Keelberg)	Rinkenæs	Gråsten gods	Bækken	Rinkenæs	A	GF
Keldbjerg (Keelberg)	Holbøl	Gråsten gods	Hokkerup	Holbøl	A	GF
Keldet (Kehlet)	Fjelstrup	Haderslev	Sillerup	Fjelstrup	H	H3
Keldkærgaard	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Keldsbjerg (Keelsberg)	Adsbøl-Gråsten	Bojskov	Bojskov	Ullerup	S	GF
Kællingsbjerg (Kellingsbg.)	Vodder	Hviding	Gånsager	Roager	H/T	To
Kelstoft	Vodder	Hviding	Gånsager	Roager	H/T	To
Kelstrup	Holbøl	Gråsten gods	Lyksborg skov	Holbøl	A	GF
Kelstrup	Vilstrup	Haderslev	Kelstrup	Vilstrup	H	H2
Kelstrupskov (Kielstrupholz)	Holbøl	Gråsten gods	Kelstrupskov	Holbøl	A	GF
Kelstrup Strand	Vilstrup	Haderslev	Kelstrup	Vilstrup	H	H2
Kestrup	Jegerup	Gram Herred	Jegerup	Vøjens	H	H3
Kestrup	Hoptrup/Vilstrup	Haderslev	Kestrup	Hoptrup	H	H2
Ketting	Ketting	Rumohrsgd.	Ketting	Ketting	S	Au
Kettingskov (Kettingholz)	Asserballe	Gammelgaard	Kettingskov	Asserballe	S	Au
Kiding (Kieding)	Felsted	Gråsten gods	Tråsbøl	Felsted	A	GA
Kirkebjerg	Tislund	Nr. Rangstrup	Gøttrup	Toftlund	H	To
Kirkeby	Rømø	Ballum	Kirkeby	Rømø	R/T	VT
Kirkehøj (Kirkehoi)	Toftlund	Nr. Rangstrup	Allerup	Toftlund	H	To
Kirkehøj (Kirkehoi)	Toftlund	Nr. Rangstrup	Toftlund	Toftlund	H	To
Kirkelund	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Hyrup	Bevtoft	H	To
Kirketorn (Kirkdorn)	Rinkenæs	Lundtoft	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Kirsebærhus	Halk	Haderslev	Sode	Halk	H	H2
Kiskelund (Kitschelund)	Bov	Vis	Kruså	Bov	F	F3
Kiskelundmark (Kitschelundfeld)	Bov	Vis	Kruså	Bov	F	F3
Kjeldergaard	Tyrstrup	Tyrstrup	Bojskov	Tyrstrup	H	H3
Klatrup (Klatterup eller Røllumrüderfeld)	Ensted	Gråsten gods	Røllum-Torp	Ensted	A	A1
Kleinberg	Nustrup	Gram Herred	Bæk	Nustrup	H	H3
Kleinberg	Øster Højst	Solvig	Mosebøl	Øster Højst	T	L(T2)
Klingbjerg (Klingenberg)	Svenstrup	Egen	Svenstrup	Svenstrup	S	N
Klingbjerg (Klingenberg)	Svenstrup	Egen	Stevning	Svenstrup	S	N
Klinkbjerg (Klinkenberg)	Tinglev	Slogs	Stoltelund	Tinglev	T	T2
Klinborg (Klienburg)	Abild	Solvig, Tdr.	Tyvse	Abild	T	T
Klinholm	Hjørdkær	Rise	Søderup	Bjolderup	A	A2
Klinting	Ulkebøl	S-Ladegaard	Klinting	Ulkebøl	S	S
Kliplev (Klipleff)	Kliplev	Søgaard	Kliplev	Kliplev	A	A1
Kliplevmark (Klipleffeld)	Kliplev	Søgaard	Kliplev	Kliplev	A	A1
Klokhus (Klockhaus)	Tinglev	Stoltelund g.	Stoltelund	Tinglev	T	T2
Klovtoft (Klautoft)	Hellevad	Sr. Rangstrup	Klovtoft	Hellevad	A	A2
Klovtoft (Klautoft)	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Kløjning (Kloying)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Kløjning	Nørre Løgum	T	L
Klåborg	Stepping	Gram Herred	Højrup	Stepping	H	H3
Klåborg	Tystrup	Tyrstrup	Seggelund	Tyrstrup	H	H3
Klåbygaard	Ribe Domsogn	Lustrup			R	
Knagsled	Vedsted	Gram Herred	Ustrup	Vedsted	H	H2
Knav	Starup	Haderslev	Vandling	Vilstrup	H	H2
Knivsbjerg (Knivsberg)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Genner	Øster Løgum	A	A2
Knorborg (Knorburg)	Hadersl. Severin	Haderslev	Fredsted	Gl. Haderslev	H	H1
Knorborg (Knorburg)	Hygum	Frøs	Hjørtvad	Hygum	H	R

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Knud	Fjelstrup	Tyrstrup	Knud	Fjelstrup	H	H3
Knudlyng	Fjelstrup	Tyrstrup	Knud	Fjelstrup	H	H3
Knudsmade (Knudsmåi)	Rinkenæs	Lundtoft	Bækken	Rinkenæs	A	GF
Kobbel	Broager	Nybøl Herred	Gammelgab	Broager	S	B
Kobbelhave	Vonsild	Tyrstrup			V	
Kobberholm	Adsbøl-Gråsten	Bojskov og Avnbølgaard, Nybøl Herred	Bojskov	Ullerup	S	GF
Kobberholt	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Kobbersted (Kobberstedt)	Aller	Tyrstrup	Skovhuse	Tyrstrup	H	H3
Kobbetoft	Lysabild	Kegnæsgaard	Vibøge-Fjelby	Lysabild	S	Au
Kogsbøl Ladegaard (Kuxbüll)	Emmerlev	Kogsbøl	Nørre Sejerslev	Emmerlev	T	T
Kogsbøl Mølle (Kuxbüllmühle)	Emmerlev	Kogsbøl	Kærgaard	Emmerlev	T	T
Kokhave (Kockhau)	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Kokholm	Vonsild	Tyrstrup			V	
Kokkenbjerg (Kockenber)	Arrild	Hviding	Arrild	Branderup	H/T	To
Kokkeshus	Starup	Haderslev	Vandling	Vilstrup	H	H2
Kokær (Kokier)	Tyrstrup	Tyrstrup	Seggelund	Tyrstrup	H	H3
Koldby (Kohlby)	Hjerpsted	Højer	Hjerpsted	Emmerlev	T	T
Koldkåd (Koltkaad)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Landeby	Nørre Løgum	T	L
Koldmose (Koldmoos)	Holbøl	Gråsten gods	Hokkerup	Holbøl	A	GF
Kollund	Bov	Vis	Kollund	Bov	F	F3
Kollundmark (Kollundfeld)	Bov	Vis	Kollund	Bov	F	F3
Kollund Østermark (Kollund Osterfeld)	Bov	Vis	Kollund	Bov	F	F3
Kolsnap (Kolschnap)	Nustrup	Gram Herred	Kolsnap	Nustrup	H	H3
Kolsnaplund	Nustrup	Gram Herred	Kolsnap	Nustrup	H	H3
Kolstrup	Stepping	Tyrstrup	Bjærndrup	Stepping	H	H3
Kolstrup	Aabenraa	Rise	Kolstrup, fra 1875 Aabenraa	%	A	A1
Kongsbjerg (sj. Königsberg)	Abild	Løgumkloster	Høgslund	Abild	T	T
Kongshoved	Kegnæs	Als Sønder H.	Hjortholm	Kegnæs	S	S
Kongsted	Maugstrup	Tyrstrup	Simmersted	Vojens	H	H3
Kopsholt	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Rugbjerg	Øster Løgum	A	A2
Kongehus	Vonsild	Tyrstrup			V	
Kongsmark	Rømø	Hvid., Ballum	Kongsmark	Rømø	R/T	(T)VT
Korntved (Korntwedt)	Tønder	Kogsbøl, Tdr.	Lille Emmerske	Abild	T	T
Kornvang	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Korsbjerg	Toftlund	Nr. Rangstrup	Stenderup	Toftlund	H	To
Korsbjerg	Tyrstrup	Tyrstrup	Hv.-Favstrup	Tyrstrup	H	H3
Korsø (Korsö)	Øsby	Haderslev	Årø	Øsby	H	H2
Korup (Quorp)	Ravsted	Slogs og Lgkl.	Korup	Ravsted	T	L(T2)
Kragager (Kragagger)	Bevtoft	Gram Herred	Hjartbro	Bevtoft	H	To
Kragelund (Kracklund)	Bov	Vis	Kragelund	Bov	F	F3
Kragelund	Vonsbæk	Haderslev	Vonsbæk	Åstrup	H	H2
Kraggaard	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Krammark	Broager	Nybøl Herred	Gammelgab	Broager	S	B
Krathus	Vonsild	Tyrstrup			V	
Kravlund (Kraulund)	Tinglev	Slogs	Kravlund	Tinglev	T	T2
Kravlundmark (Kraul' feld)	Tinglev	Slogs	Kravlund	Tinglev	T	T2
Kringlum	Ballum	Trøjborg, Lø	Ballum	Ballum	R/T	VT
Krogager (Krogacker)	Tyrstrup	Tyrstrup	Hv.-Favstrup	Tyrstrup	H	H3
Krogslund	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Krogstrup	Skrave	Frøs	Københoved	Skodborg	H	R
Kronbjerg	Agerskov	Nr. Rangstrup	Rangstrup	Agerskov	H	To
Kronborg	Fjelstrup	Tyrstrup	Fjelstrup	Fjelstrup	H	H3
Kronborg	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	D
Krumgaard	Sommersted	Gram Herred	Lert	Sommersted	H	H3

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Krum-om (Krummum)	Ketting	Augustenborg	Bro	Ketting	S	Au
Kruså (Krusau)	Bov	Vis	Kruså	Bov	F	F3
Krusågaard (Krusauhof)	Bov	Vis	Kruså	Bov	F	F3
Krøsendal	Tislund	Nr. Rangstrup	Gøttrup	Toftlund	H	To
Kummerlev (Kummerleff)	Brede	Løgumkloster	Åspe	Brede	T	L
Kvindelund (Quindelund)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Kvistrup (Quistrup)	Øsby	Haderslev	Kvistrup	Øsby	H	H2
Kværnholt (Quernholz)	Burkal	Slogs	Lund	Burkal	T	T2
Kværs (Quars)	Kværs	Ladegaard	Kværs	Rinkenæs	A	GA
Kværsballe (Quarsballig)	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Kværsdam (Quarsdamm)	Kværs	Ladegaard	Ladegaardskov	Gråsten	A	GA
Kværs Hede (Quarsheide)	Kværs	Ladegaard	Kværs	Rinkenæs	A	GA
Kværsskov (Quarsholz)	Kværs	Ladegaard	Kværs	Rinkenæs	A	GA
Kværs Østermark (Quars-osterfeld)	Kværs	Ladegaard	Kværs	Rinkenæs	A	GA
Kæpslund (Kjebslund)	Skærbæk	Hviding	Øster Gasse	Skærbæk	H/T	To
Kær (Kier eller Kjær)	Hadersl. Severin	Haderslev	Erlev	Gl. Haderslev	H	H1
Kær (Kier eller Kjær)	Ulkebøl	Rønhave	Kær	Ulkebøl	S	Au
Kærborg (Kjergurg)	Hostrup	Sølvig	Hostrup	Hostrup	T	T2
Kærbøl	Farup	Kalvslund			H/R	
Kærbølling (Kjærbølling)	Rejsby	Hviding, Rib. og Lustrup	Rejsby	Hviding	H/T	To
Kærgaard (Kiergaard)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Kærgaard (Kjærgaard)	Branderup	Nr. Rangstrup	Rurup	Branderup	H	To
Kærgaard (Kjærgaard)	Emmerlev	Højer	Kærgaard	Emmerlev	T	T
Kærgaard (Kjærgaard)	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Kærgaard (Kjærgaardshof)	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	T	VT
Kærgaard (Kjærgaard)	Nustrup	Gram Herred	Bæk	Nustrup	H	H3
Kærgaard (Kjærgaard)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Kærgaard (Kjærgaard)	Sommersted	Gram Herred	Lert	Sommersted	H	H3
Kærgaard (Kjærgaard)	Toftlund	Nr. Rangstrup	Toftlund	Toftlund	H	To
Kærmark (Kjærmark)	Brøns	Hviding	Brøns	Skærbæk	H/T	To
Kærsgaard	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Genner	Øster Løgum	A	A2
Københoved	Skrave	Frøs	Københoved	Skodborg	H	R
Købingsmark	Nordborg	Als Nørre Hd.	Pøl	Holm	S	N
Kådnermark (Hostruper Katen)	Egvad	Sr. Rangstrup	Nørre Hostrup	Hellevad	A	A2
Ladegaard (Ladegaard I)	Haderslev Sever. og Åstrup	Haderslev	Ladegaard	Gl. Haderslev	H	H1/2
Ladegaard (Laygaard)	Kværs & Felsted	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Ladegaard (Langenvorwerk) ³	Ulkebøl	S-Ladegaard, 1860 Sønderb.	Sønderborg k.	%	S	S
Ladegaard Parceller	Haderslev Sever. og Åstrup	Haderslev	Ladegaard	Gl. Haderslev	H	H1/2
Ladegaardskov (Layg'holz)	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Ladegaardskov (Laygaardholz)	Adsbøl-Gråsten & Kværs	Gråsten gods	Ladegaardskov	Gråsten	A	GF GA
Lagemade (Laagmai)	Broager	Nybøl Herred	Egernsund	Egernsund	S	B
Lademærksmølle	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	R/T	VT
Lakolk	Rømø	(Ballum)	Kongsmark	Rømø	R/T	VT
Laksmølle (Lachsmühle)	Ensted	Gråsten gods	Stubæk	Ensted	A	GA
Lambjerg (Lamberg)	Hørup	S-Ladegaard	Lambjerg	Hørup	S	S
Lambjerg Indtægt	Hørup	S-Ladegaard	Sønderborg fo.	Hørup	S	S
Lambjergskov (Lambergholz)	Hørup	S-Ladegaard	Lambjerg	Hørup	S	S
Lamhave	Egen	Egen	Elstrup	Egen	S	N
Lammesbjerg (Lammetsb.)	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Landbjerg	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Landbolsmark?	Gram	Gram gods	Tiset	Gram	H	R
Landeby	Nørre Løgum	Løgumkloster	Landeby	Nørre Løgum	T	L
Langager (Langagger)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Langbjerg	Vedsted	Gram Herred	Skovby	Vedsted	H	H2
Langdel (Langdeel)	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Langdel (Langdeel)	Ulkebøl	S-Ladegaard	Vollerup	Ulkebøl	S	S
Langelund	Agerskov	Nr. Rangstrup	Mellerup	Agerskov	H	To
Langetved (Langetwedt)	Skrave	Frøs	Langetved	Skodborg	H	R
Langetvedskov (L' twedthz.)	Skrave	Frøs	Langetved	Skodborg	H	R
Langhorn	Hoptrup/Vilstrup	Haderslev	Kestrup	Hoptrup	H	H2
Langkærgaard (Langkiergd.)	Tislund	Nr. Rangstrup	Tislund	Toftlund	H	To
Langmose (Langmoos)	Halk	Haderslev	Halk	Halk	H	H2
Landsig (Lansig)	Branderup	Nr. Rangstrup	Branderup	Branderup	H	To
Langdrotgaard	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Langevad (Langewatt)	Øster Højst	Slogs	Øster Højst	Øster Højst	T	L(T2)
Langkær (Langkier)	Broager	Nybøl Herred	Skelde	Broager	S	B
Langkær (Langkier)	Haderslev Sever.	Haderslev	Erlev	Gl. Haderslev	H	H1
Langmosegaard	Notmark	Rumohrsgd.	Hundslev	Notmark	S	Au
Langstedgaard	Tislund	Nr. Rangstrup	Gøttrup	Toftlund	H	To
Lasbjerggaard	Hygum	Frøs	Fæsted	Hygum	H	R
Lavbrynke	Ulkebøl	S-Ladegaard	Sundsmark	Ulkebøl	S	S
Lavensby (Lauensby)	Havnbjerg	Als Nørre Hd.	Lavensby	Havnbjerg	S	N
Lavesgaard	Vilstrup	Haderslev	Sønder Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Lebæk (Lebek)	Toftlund	Nr. Rangstrup	Toftlund	Toftlund	H	To
Lebøl (Lebüll)	Tandslet	Als Sønder H.	Lebøl	Tandslet	S	Au
Lebølgaard (Lebüllgaard)	Tandslet	Als Sønder H.	Lebøl	Tandslet	S	Au
Lebølløkke (Lebüllücke)	Tandslet	Als Sønder H.	Lebøl	Tandslet	S	Au
Legan	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	R/T	VT
Lemmose (Lemmoos)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Nørre Løgum	Nørre Løgum	T	L
Lendemark	Bylderup	Løgumkloster og Mårkær	Lendemark	Bylderup	T	T2
Lerdal	Bevtoft	Gram Herred	Hjartbro	Bevtoft	H	To
Lersig (Leersig)	Halk	Haderslev	Halk	Halk	H	H2
Lerskov (Leerschau)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Lerskov (Leerschau)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Andholm	Øster Løgum	A	A2
Lerskov (Leerschau)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Aabenraa skov	Øster Løgum	A	A2
Lertgaard (Leerdthof)	Sommersted	Gram Herred	Lert	Sommersted	H	H3
Lie	Dybbøl	Sandbjerg	Dybbøl	Dybbøl	S	B
Lilholt	Halk	Haderslev	Sode	Halk	H	H2
Lilholt	Skrydstrup	Gram Herred	Skrydstrup	Vojens	H	H2
Lille Anslet (Klein Anslet)	Fjelstrup og Aller	Tyrstrup	Anslet	Fjelstrup	H	H3
Lille Barsbøl (Kl. Barsbüll)	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Lille Emmerske (Klein Emmerschede)	Tønder	Tønder Hrd.	Lille Emmerske	Abild	T	T
Lillehus	Ulkebøl	S-Ladegaard	Sundsmark	Ulkebøl	S	S
Lille Jydevad (Klein Jündewatt)	Burkal	Slogs	Jydevad	Burkal	T	T2
Lille Knivsig (Klein Knifzig)	Ravsted	Løgumkloster	Hessel	Ravsted	T	L(T2)
Lillekobbøl (Kleinkoppel)	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S
Lillelund	Vedsted	Gram Herred	Skovby	Vedsted	H	H2
Lille Lundtoft (Klein Ltft.)	Kliplev	Søgaard	Lundtoft	Kliplev	A	A1
Lille Mommark (Klein Mu.)	Lysabild	Gammelgaard	Mommark	Lysabild	S	Au
Lillemølle	Hoptrup	Gram Herred	Hoptrup	Hoptrup	H	H2
Lille Mølle (Kleinmühle)	Notmark	Rumohrsgd.	Hundslev	Notmark	S	Au
Lille Svinborg (Klein Schwinborg)	Øster Højst	Solvig	Mosebøl	Øster Højst	T	L(T2)
Lille Tiset (Klein Thiset)	Gram	Gram gods	Tiset	Gram	H	R
Lille Tønde (Klein Tonde)	Burkal	Slogs	Stemmild	Burkal	T	T2
Lille Vedbøl (Klein-Weibüll)	Vedsted	Gram Herred	Vedbøl	Vedsted	H	H2
Lindedal	Åstrup	Haderslev	Ladegaard	Gl. Haderslev	H	H2
Lindegaard	Dalby	Tyrstrup			V	
Lindegaard	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Linderum	Øsby	Haderslev	Hajstrup	Øsby	H	H2

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Lindet	Arrild	Hviding	Hønning	Branderup	H/T	To
Lindetgaard (senere Hovgd.)	Øster Lindet	Frøs	Øster Lindet	Rødding	H	R
Lindetholm	Hellevad	Sr. Rangstrup	Hellevad	Hellevad	A	A2
Lindetskov (Linnetschau)	Højrup	Hviding	Haderslev fo. 3	Højrup	H/T	To
Lindholm	Toftlund	Nr. Rangstrup	Stenderup	Toftlund	H	To
Lindkroghuse	Bjert	Tyrstrup			V	
Lindskov Mølle	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	R/T	VT
Lintrup	Lintrup	Kalvslund	Lintrup	Lintrup	H	R
Lintrup Mark (Lintrupfeld)	Lintrup	Kalvslund	Lintrup	Lintrup	H	R
Lintrup Nørrekro	Lintrup	Kalvslund	Mejlby	Lintrup	H	R
Lintrupskov (Lintrupholz)	Lintrup	Kalvslund	Lintrup	Lintrup	H	R
Loddenhøj (Lodenhøi)	Hammelev	Gram Herred	Styding	Hammelev	H	H2
Louiselund (Louisenlund)	Starup	Haderslev	Lunding	Vilstrup	H	H2
Lovrup (Laurup)	Døstrup	Lø og Lgkl. ¹²	Lovrup	Døstrup	R/T	LV/L
Lovtrup (Lautrup)	Uge	Rise, Søgaard	Lovtrup	Ensted	A	A1
Lovtrup Vestermark (Lautrup-Westerfeld)	Uge	Rise	Lovtrup	Ensted	A	A1
Ludvigsro (Ludwigsruh)	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Lund	Burkal	Slogs og Solvig	Lund	Burkal	T	T2
Lund	Vilstrup	Haderslev	Kelstrup	Vilstrup	H	H2
Lund	Øsby	Haderslev	Hajstrup	Øsby	H	H2
Lundbro	Jegerup (Vojens)	Gram Herred	Vojens	Vojens	H	H3
Lundbæk (Lundbek)	Tinglev	Slogs	Edgebæk	Tinglev	T	T2
Lunden	Havnbjerg	Egen	L.-Elsmark	Havnbjerg	S	N
Lunderup	Rise	Sr. Rangstrup	Lunderup	Rise	A	A2
Lunding	Starup	Haderslev	Lunding	Vilstrup	H	H2
Lundsbjerg (Lundsberg)	Ensted	Lundtoft	Stubbæk	Ensted	A	A1
Lundsbyk (Lundsbyk)	Nustrup	Gram Herred	Bæk	Nustrup	H	H3
Lundsgaard	Farup	Riberhus			R	
Lundsgaard	Gram	Gram gods	Tiset	Gram	H	R
Lundsgaard	Nustrup	Gram Herred	Kolsnap	Nustrup	H	H3
Lundsgaard	Nørre Løgum	Løgumkloster	Nørre Løgum	Nørre Løgum	T	L
Lundsgaard	Skodborg	Riberhus	Skodborg	Skodborg	H	R
Lundsgaard	Sommersted	Gram Herred	Revsø	Sommersted	H	H3
Lundsgaard	Ullerup	Nybøl Hrd. ²²	Ullerup	Ullerup	S	B
Lundsgaard	Øster Højst	Solvig	Mosebøl	Øster Højst	T	L(T2)
Lundsgaard	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Lundsgaard Mølle (L' mühle)	Skodborg	Riberhus	Skodborg	Skodborg	H	R
Lundshøj (Lundshoi)	Vedsted	Gram Herred	Arnitlund	Vedsted	H	H2
Lundsmark	Hviding	Hviding	Hviding	Hviding	H/T	To
Lundsminde	Nustrup	Gram Herred	Kolsnap	Nustrup	H	H3
Lundtoft	Klipleve	Søgaard	Lundtoft	Klipleve	A	A1
Lundtoftbjerg (Lundtoftbg.)	Klipleve	Søgaard	Lundtoft	Klipleve	A	A1
Lundtoftshøj (Lundtoftshye)	Klipleve	Søgaard	Lundtoft	Klipleve	A	A1
Lusig (også Lyshøj)	Oksbøl	Als Nørre Hd.	Brobalde	Oksbøl	S	N
Lustrup	Ribe Katharina	Lustrup			R	
Lydersholm (Lüdersholm)	Burkal	Slogs	Lydersholm	Burkal	T	T2
Lydersholm Mark (Lü' feld)	Burkal	Slogs	Lydersholm	Burkal	T	T2
Lydiksgaard	Løgumkloster	Løgumkloster	Asset	Nørre Løgum	T	L
Lykgaard	Abild	Tønder	Vennemose	Abild	T	T
Lynghøj	Lintrup	Kalvslund	Lintrup	Lintrup	H	R
Lyngtøft (Knivsberg Bhf.)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Genner	Øster Løgum	A	A2
Lysabild (Lysabbel)	Lysabild	Kegnæsgaard og Domkapitl.	Lysabild	Lysabild	S	Au
Lysabildskov (Lysabbelholz)	Lysabild	Kegnæsgaard	Lysabild	Lysabild	S	Au
Lysemose (Lyssemos)	Ulkebøl	S-Ladegaard	Sundsmark	Ulkebøl	S	S
Lyst (Lust)	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	R/T	VT
Løbækgårde	Toftlund	Løgumkloster	Stenderup	Toftlund	H	To
Løgumbjerg (Lügumbjerg)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Nørre Løgum	Nørre Løgum	T	L

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Løgumgaarde (Lügumgaard)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Løgumgaarde	Nørre Løgum	T	L
Løgumgaarde Mark (Lügumgaardfeld)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Løgumgaarde	Nørre Løgum	T	L
Løgumkloster (Lügumkl.)	Løgumkloster	Løgumkloster	Løgumkloster fl	%	T	L
Løjt Kirkeby (Loit-K.)	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Løjt Kloster	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Løjt Skovby (Schauby)	Løjt	Rise	Løjt Skovby	Løjt	A	A2
Løjtved (Loitwitt)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Løjtved	Nørre Løgum	T	L
Løkke (Lykke)	Øsby	Haderslev	Årø	Øsby	H	H2
Løkkesgaard	Stenderup	Tyrstrup			V	
Løkkesgaard	Vejstrup	Tyrstrup			V	
Lønholm	Hellevad	Sr. Rangstrup	Hydevad	Hellevad	A	A2
Lønt (Löndt)	Starup	Haderslev	Lunding	Vilstrup	H	H2
Løvermose (Kuckhuus)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Øster Løgum	Øster Løgum	A	A2
Låsled (Laasled)	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Låsled (Laasled)	Rødding	Gram gods	Brændstrup	Gram	H	R
Madeskov (Maischau)	Ulkebøl	S-Ladegaard	Vollerup	Ulkebøl	S	S
Majborg	Burkal	Slogs	Grøngaard	Burkal	T	T2
Majbøl (Maibüll)	Hørup	Majbølgaard	Majbøl	Hørup	S	Au
Majbølgaard (Maibüllgd.) ³	Hørup	Majbølgaard	Mintebjerg	Hørup	S	Au
Majled	Hørup	S-Ladegaard	Mjang	Hørup	S	S
Mandbjerg (Mandberg)	Branderup	Nr. Rangstrup	Rurup	Branderup	H	To
Mandø	Mandø	Lustrup Birk			R	
Marbæk (Marbek)	Gram	Gram gods	Kastrup	Gram	H	R
Margrethegaard (Maragrethenhof)	Øster Højst	Solvig	Mosebøl	Øster Højst	T	L(T2)
Margrethegaard (Margarethenhof)	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Mariasminde	Emmerlev	Højer	Nørre Sejerslev	Emmerlev	T	T
Mariegaard	Hadersl. Severin	Haderslev	Gl. Haderslev	Gl. Haderslev	H	H1
Marielyst (Marienlust)	Åstrup	Haderslev	Ladegaard	Gl. Haderslev	H	H2
Markhedegaard	Møgeltønder	Møgeltønder	Bønderby	Møgeltønder	R/T	VT
Markhusene	Døstrup	Lø Herred	Lovrup	Døstrup	R/T	VL
Marskelbæk (Messelbek)	Hygum	Frøs	Fæsted	Hygum	H	R
Marstrup (Mastrup)	Hoptrup	Haderslev	Marstrup	Hoptrup	H	H2
Maugstrup	Maugstrup	Gram Herred	Maugstrup	Vøjens	H	H3
Maugstrupskov (M' holz)	Maugstrup	Gram Herred	Maugstrup	Vøjens	H	H3
Medsted (Medstedt)	Halk	Haderslev	Halk	Halk	H	H2
Mejerholm (Meierholm)	Tønder	Tønder Hrd.	Tønder Slots- og Frigrund	%	T	T
Mejlby	Farup	Riberhus			R	
Mejlby (Meilby)	Lintrup	Kalvslund	Mejlby	Lintrup	H	R
Melby (Me(d)elby)	Skærbæk	Hviding	Skærbæk	Skærbæk	H/T	To
Mellemhave (Mellemhauge)	Maugstrup	Gram Herred	Simmersted	Vøjens	H	H3
Mellerup	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Mellerup	Bjolderup	Rise	Mellerup	Bjolderup	A	A2
Mellerup	Agerskov	Nr. Rangstrup	Mellerup	Agerskov	H	To
Melved (Mellet e. Mellwitt)	Svenstrup	Egen	Stevning	Svenstrup	S	N
Melvedskov (Melledholz)	Svenstrup	Egen	Nørreskov fo.	Svenstrup	S	N
Meng	Aller	Tyrstrup	Stubbum	Tyrstrup	H	H3
Menggaard	Aller	Tyrstrup	Stubbum	Tyrstrup	H	H3
Metaslund	Øster Højst	Løgumkloster	Alslev sønden å	Øster Højst	T	L(T2)
Middelbjerg (Mittelberg)	Bjolderup	Rise	Raved	Bjolderup	A	A2
Midtfelt (Midtfeld)	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	R/T	VT
Midtholm	Burkal	Slogs	Jydevad	Burkal	T	T2
Midtkobbel (Mittkoppel)	Kegnæs	Als Sønder H.	Hjortholm	Kegnæs	S	S
Midtskov (Mitschau)	Broager	Nybøl Herred	Iller	Broager	S	B
Mikkelborg (Mecklenburg)	Skrave	Frøs	Langetved	Skodborg	H	R
Mikkelborg (Mecklenburg)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Mikkelborg (Mecklenburg)	Tandslet	Als Sønder H.	Lebøl	Tandslet	S	Au

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Mintebjerg (Mintenberg)	Hørup	Majbølgaard	Mintebjerg	Hørup	S	Au
Mintebjergshav (M' berghaff)	Hørup	Majbølgaard	Mintebjerg	Hørup	S	Au
Misthusum	Skærbæk	Hviding, Ball.	Skærbæk	Skærbæk	H/T	To
Mjang (Miang)	Hørup	S-Ladegaard	Mjang	Hørup	S	S
Mjang Bromølle	Hørup	S-Ladegaard	Mjang	Hørup	S	S
Mjanghøj (Mianghoi)	Hørup	S-Ladegaard	Mjang	Hørup	S	S
Mjels (Meels)	Oksbøl	Als Nørre Hd.	Mjels	Oksbøl	S	N
Mjelsgaard (Meelsgaard)	Oksbøl	Als Nørre Hd.	Mjels	Oksbøl	S	N
Mjelsmark (Meelsmark)	Oksbøl	Als Nørre Hd.	Mjels	Oksbøl	S	N
Mjolden (Medolden)	Mjolden	Lø, Kogsbøl og Løgumkl.	Mjolden	Døstrup	R/T T	LV/L
Mjøs (Miöls)	Rise	Sr. Rangstrup	Mjøs	Rise	A	A2
Mollerup	Visby	Lø Herred	Visby	Visby	R/T	VT
Moltrup	Moltrup	Haderslev	Moltrup	Gl. Haderslev	H	H2
Mommark (Mummark)	Lysabild	Gammelgaard	Mommark	Lysabild	S	Au
Mommark Færges (M' fähre)	Lysabild	Als Sønder H.	Mommark	Lysabild	S	S
Mosebøl (Mosbüll)	Skærbæk	Hvid., Ballum Løgumkloster	Skærbæk	Skærbæk	H/T T	To
Mosebøl (Maasbüll)	Øster Højst	Solvig	Mosebøl	Øster Højst	T	L(T2)
Mosehuse	Stenderup	Tyrstrup			V	
Mosekro (Mosekrug eller Prinzessinkrug)	Hostrup	Slogs	Solderup	Hostrup	T	T2
Mulsmark	Bov	Vis	Kruså	Bov	F	F3
Munkemølle (Munkmühle)	Rinkenæs	Gråsten gods	Bækken	Rinkenæs	A	GF
Munksgaard	Seem	Lustrup			R	
Muspyt (Muuspött)	Hellevad	Nr. Rangstrup	Mellerup	Agerskov	H	A2
Musvang (Muuswang)	Toftlund	Nr. Rangstrup	Toftlund	Toftlund	H	To
Møgelballe	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R
Møgelrose	Hjerting	Kalvslund	Hjerting	Lintrup	H	R
Møgeltønder (Møgeltøndern)	Møgeltønder	Møgeltønder, Kogsbøl	Møgeltønder	Møgeltønder	R/T	VT
Møjbøl (Moibüll)	Øster Lindet	Frøs	Øster Lindet	Rødning	H	R
Mølbokro (-krug)	Frørup	Tyrstrup	Frørup	Frørup	H	H3
Mølby (Mölby)	Oksenvad	Gram Herred	Oksenvad	Sommersted	H	R
Mølby (Mölby)	Rømø	Ballum	Kirkeby	Rømø	R/T	VT
Mølby (Mölby)	Spandet	Hviding	Spandet	Højrup	H/T	To
Mølby (Mölby)	Ulkebøl	Als Sønder H.	Sønderborg k.	%	S	S
Møllebjerg (Mühlenberg)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Mølledamhusene	Døstrup	Lø Herred	Lovrup	Døstrup	R/T	VL
Møllegaard	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Møllegaard	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Genner	Øster Løgum	A	A2
Mølmark (Möllmark)	Broager	¹⁹	Mølmark	Broager	S	B
Mørkholt	Stenderup	Tyrstrup			V	
Måling (Maaling)	Broager	Nybøl Herred	Skelde	Broager	S	B
Mårbæk (Moorbek)	Bedsted	Sr. Rangstrup og Løgumkl.	Mårbæk	Hellevad	A	A2
Naldmadebro (Nalmaibruck)	Adsbøl-Gråsten	Gråsten gods	Gråsten	Gråsten	A	GF
Naldmose	Notmark	Egen	Helveded	Notmark	S	AU
Naldmose	Notmark	Egen	Nørreskov fo.	Svenstrup	S	Au
Naldtang (Nailtang)	Varnæs	Varnæs	Varnæs	Felsted	A	GA
Naskærgaard (Naskersgd.)	Notmark	Rumohrsgd.	Almsted	Notmark	S	Au
Navtrupgaard (Nautruphof)	Øsby	Haderslev	Kvistrup	Øsby	H	H2
Nederballe (Niederballig)	Bedsted	Sr. Rangstrup	Øster Terp	Hellevad	A	A2
Neder Jersdal (Nieder-Jersd.)	Bevtoft	Nr. Rangstrup og Gram Hrd.	Strandelhjørn	Bevtoft	H	To
Neder Lert (Leerdt)	Sommersted	Gram Herred	Lert	Sommersted	H	H3
Nedermark	Oksbøl	Als Nørre Hd.	Broballe	Oksbøl	S	N
Neder Åstrup (Nieder-Aastrup)	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Nissumgaard	Lintrup	Kalvslund	Dover	Lintrup	H	R

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Nitriskær (Nitriskier)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Nolde	Burkal	Slogs	Nolde	Burkal	T	T2
Nolde Mark (Noldefeld)	Burkal	Slogs	Nolde	Burkal	T	T2
Nordborg (Norborg)	Nordborg	Als Nørre Hd.	Nordborg fl.	%	S	N
Nordskovgaard	Frørup	Tyrstrup	Frørup	Frørup	H	H3
Normsted (Normstedt)	Brøns	Hviding	Brøns	Skærbæk	H/T	To
Notmark (Nottmark)	Notmark	Rumohrsgd.	Notmark	Notmark	S	Au
Notmarkskov (Nottmarkholz)	Notmark	Rumohrsgd.	Notmark	Notmark	S	Au
Nustrup	Nustrup	Gram Herred	Nustrup	Nustrup	H	H3
Nustrup Mark (Nustrupfeld)	Nustrup	Gram Herred	Nustrup	Nustrup	H	H3
Nybo	Løgumkloster	Løgumkloster	Ellum	Nørre Løgum	T	L
Nyborg	Tønder	Tønder Hrd.	Lille Emmerske	Abild	T	T
Nybøl (Nübel) ²⁰	Gram	Gram gods	Enderupskov	Gram	H	R
Nybøl (Nübel)	Hjordkær	Rise	Nybøl	Bjolderup	A	A2
Nybøl (Nübel)	Nybøl	Nybøl, Blansg Domkapitel	Nybøl	Sottrup	S	B
Nybøl Mark (Nübelfeld)	Hjordkær	Rise	Nybøl	Bjolderup	A	A2
Nydam	Hoptrup	Gram Herred	Diernæs	Hoptrup	H	H2
Nydam	Ketting	Augustenborg	Bro	Ketting	S	Au
Nydam	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Nygaard	Branderup	Nr. Rangstrup	Rurup	Branderup	H	To
Nygaard	Farup	Riberhus			R	
Nygaard	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Nygaard (Neuhof)	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S
Nygaard skovfogderi	Egen	Egen	Nørreskov fo.	Svenstrup	S	N
Nygaard	Øster Lindet	Gram gods	Øster Lindet	Rødding	H	R
Nygaard	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Nyhus (Niehuus)	Abild	Tønder	Vennemose	Abild	T	T
Nykro (Neukrug)	Egvad	Sr. Rangstrup	Hønkys	Hellevad	A	A2
Ny Kaad	Svenstrup	Egen	Stevning	Svenstrup	S	N
Nyland	Emmerlev	Mldr, Lø, Kgs	Sdr. Sejerslev	Emmerlev	R/T	TVT
Nyled (Nyland)	Egen	Egen	Elstrup	Egen	S	N
Nymølle (Neumühlen)	Bylderup	Slogs	Bredvad	Bylderup	T	T2
Ny Pøl (Neu Pöhl)	Lysabild	Kegnæsgaard	Sarup	Lysabild	S	Au
Ny Skovbøl (Neu Schobüll)	Felsted	Skovbølgaard	Skovbølgaard	Felsted	A	GA
Nyvang	Brøns	Hviding	Brøns	Skærbæk	H/T	To
Nyvang	Skærbæk	Ballum	Øster Gasse	Skærbæk	RHT	To
Nørball (Nordballig)	Felsted	Ldtft, Gråsten	Felsted	Felsted	A	GA
Nørball	Halk	Haderslev	Halk	Halk	H	H2
Nørby	Visby	Lø Herred	Visby	Visby	R/T	VT
Nørgaard	Moltrup	Haderslev	Bramdrup	Gl. Haderslev	H	H2
Nørgaard	Nustrup	Gram Herred	Gabøl	Nustrup	H	H3
Nørgaard	Nørre Løgum	Løgumkloster	Nørre Løgum	Nørre Løgum	T	L
Nørgaard	Øsby	Haderslev	Øsby	Øsby	H	H2
Nørmark	Visby	Lø Herred	Visby	Visby	R/T	VT
Nørreborg (Nørreborg)	Tønder	Tønder Hrd.	Lille Emmerske	Abild	T	T
Nørre Farup	Farup	Kalvslund og Riberhus			R	
Nørregaard	Gram	Gram gods	Tiset	Gram	H	R
Nørregaard	Haderslev Sever.	Haderslev	Gl. Haderslev	Gl. Haderslev	H	H1
Nørregaard	Vonsild	Tyrstrup			V	
Nørrehede (Norderheide)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Kløjning	Nørre Løgum	T	L
Nørrehede (Norderfeld)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Øster Løgum	Øster Løgum	A	A2
Nørre Hjarup (Norderjarup)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Nørre Hjarup	Øster Løgum	A	A2
Nørre Hostrup (Norderh.)	Egvad	Sr. Rangstrup	Nørre Hostrup	Hellevad	A	A2
Nørrehus (Nørrehuus)	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	R/T	VT
Nørre Løgum (Norderløgum)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Nørre Løgum	Nørre Løgum	T	L
Nørre Løgum Kirke	Nørre Løgum	Løgumkloster	Løgumgaarde	Nørre Løgum	T	L
Nørreløkke (Norderlücke)	Nordborg	Als Nørre Hd.	Holm	Holm	S	N

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Nørremark (Norderfeld)	Bedsted	Sr. Rangstrup	Øster Terp	Hellevad	A	A2
Nørremark (Nordermark)	Branderup	Nr. Rangstrup	Branderup	Branderup	H	To
Nørremark (Norderfeld)	Bylderup	Slogs	Bredevad	Bylderup	T	T2
Nørremark (tildels også Schmidtfield)	Gram	Gram gods	Kastrup	Gram	H	R
Nørremark (Nordermark)	Hygum	Frøs	Hygum	Hygum	H	R
Nørremark (Norderfeld)	Toftlund	Nr. Rangstrup	Stenderup	Toftlund	H	To
Nørremark (Norderfeld)	Vodder	Hviding	Vodder	Roager	H/T	To
Nørremark (Langetwedtfld.)	Skrave	Frøs	Langetved	Skodborg	H	R
Nørremølle (NorderMühle)	Sottrup	Sandbjerg?	Snogbæk	Sottrup	S	B
Nørre Olling (Norder Ol')	Lintrup	Kalvslund	Mejlby	Lintrup	H	R
Nørre Sejerslev (Norder-Seiersleff)	Emmerlev	Højer	Nørre Sejerslev	Emmerlev	T	T
Nørre Smedeby (Norder-schmedeby)	Bov	Klægsbøl og Vis	Nørre Smedeby	Bov	F	F3
Nørtoft (Nörtoft)	Møgeltønder	Kogsbøl	Stokkebro	Møgeltønder	T	T
Nørre Vollum (Norder-W.)	Brede og Døstrup	Trøjborg, Lø og Løgumkl.	Vollum	Brede	R/T T	LV/L
Nørreværre (Nordwarf)	Nykirke/Højer	Højer	Rudbøl	Nykirke	T	T
Nørre Ønlev (Norderenleben)	Rise & Hjorkær	Rise	Nørre Ønlev	Rise	A	A2
Nørreskov (Norderholz)	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Nørreskov (Norderholz)	Rise	Rise	Aabenraa skov	Rise	A	A2
Nørreskov (Norderholz)	Ullerup	Blansgaard	Blans	Ullerup	S	B
Nørre Tvismark (Norder-Twismark)	Rømø	Hviding og Ballum	Juvre	Rømø	HTT R/T	(T)VT VT
Nørre Vilstrup (Norderw.)	Vilstrup	Haderslev	Nørre Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Nørsted (Nörstedt)	Abild	Tønder	Vennemose	Abild	T	T
Obbekær	Fole /Obbekær	Lustrup Birk			R	
Odde (Oit)	Øsby	Haderslev	Arø	Øsby	H	H2
Okholm	Vester Vedsted	Riberhus			R	
Oksbøl (Ausbüll)	Hadersl. Severin	Gram Herred	Fredsted	Gl. Haderslev	H	H1
Oksbøl (Oxbüll)	Oksbøl	Als Nørre Hd.	Oksbøl	Oksbøl	S	N
Oksekær (Außenkier)	Holbøl	Søgaard	Vilbæk	Holbøl	A	GF
Oksekærgaard	Ødis	Tyrstrup			V	
Oksenvad (Oxenwatt)	Oksenvad	Gram Herred	Oksenvad	Sommersted	H	H3
Okseøer (Ochseninseln)	Holbøl	Vis	Hønsnap	Bov	F	GF
Oksgaard (Ausgaard)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Mellerup	Agerskov	H	To
Olufskær (Olufskjer)	Starup	Haderslev	Lunding	Vilstrup	H	H2
Olufsminde	Maugstrup	Tyrstrup	Simmersted	Vojens	H	H3
Ormstoft	Ulkebøl	Rønhave	Kær	Ulkebøl	S	Au
Osbæk (Osbek)	Ketting	Augustenborg	Sebbelev	Ketting	S	Au
Osmark (Schnabek-Ösfeld)	Sottrup	Sandbjerg?	Snogbæk	Sottrup	S	B
Ottersbøl (Ottesbüll)	Mjolden	Kogsbøl, Lø	Ottersbøl	Døstrup	R/T	LV/L
Ottesgaard	Hoptrup	Gram Herred	Hoptrup	Hoptrup	H	R
Ottesgaard	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Overby	Døstrup	Lø Herred	Overby	Døstrup	R/T	VL
Overgaard	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Bevtoft	Bevtoft	H	To
Overgaard	Bevtoft	Sr. Rangstrup	Strandelhjørn	Bevtoft	H	To
Overgaard	Hoptrup	Gram Herred	Diernæs	Hoptrup	H	H2
Overgaard	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Overgaard	Nustrup	Gram Herred	Gabøl	Nustrup	H	H3
Over Jels (Ober-Jels)	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Over Jerstal (Ober-Jersdal)	Vedsted	Gram Herred	Over Jersdal	Vedsted	H	H2
Over Lert (Oberleerd)	Sommersted	Gram Herred	Lert	Sommersted	H	H3
Overskov	Broager	Nybøl Herred	Iller	Broager	S	B
Over Åstrup (Ober-Aastrup)	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Pæleværk (Pahlwerk)	Tandslet	Gammelgaard	Ertebjerg	Tandslet	S	Au
Padborg (Pattburg)	Bov	Vis	Bov	Bov	F	F3
Padborg (Pattburg)	Hanved	Vis	Frøslev	Harreslev	F	F3

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Padholm	Notmark	Rumohrsgd.	Almsted	Notmark	S	Au
Padholm	Notmark	Egen	Helveded	Notmark	S	Au
Padholm	Vonsild	Tyrstrup			V	
Pamhule (Pamhoel)	Hoptrup	Haderslev	Marstrup	Hoptrup	H	H2
Pamhule (Pamhoel)	Hammelev og Hoptrup	Gram Herred	Haderslev fo. 1	Vedsted	H	H2
Pebersmark (Peppersmark)	Burkal	Slogs	Rens	Burkal	T	T2
Perbøl (Perbüll)	Bjolderup	Rise og Slogs	Bjolderup	Bjolderup	A	A2
Perbøl (Perebüll)	Kliplev	Søgaard	Perbøl	Kliplev	A	A1
Perbølmark (Perebüllfeld)	Kliplev	Søgaard	Perbøl	Kliplev	A	A1
Petersborg	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Bevtoft	Bevtoft	H	To
Petersborg	Vedsted	Gram Herred	Abkær	Vedsted	H	H2
Petersborg	Uge	Lundtoft	Uge	Ensted	A	A1
Petersborg	Vilstrup	Haderslev	Nørre Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Petersborg	Ødis	Gram Herred			V	
Petersborg	Øster Lindet	Frøs	Øster Lindet	Rødding	H	R
Petersholm	Kværs	Ladegaard	Tørsbøl	Rinkenæs	A	GA
Philippsborg (-burg)	Ullerup	Nybøl Hd. ²³	Ullerup	Ullerup	S	B
Pilbjerg (Pilberg)	Hoptrup	Gram Herred	Sønderballe	Hoptrup	H	H2
Pilen (Pielen)	Tandslet	Gammelgaard	Tandslet	Tandslet	S	Au
Pinnesholm	Asserballe	Gammelgaard	Ketingskov	Asserballe	S	Au
Pluskær (Pluskier)	Hanved	Vis	Frøslev	Harreslev	F	F3
Podhave	Hammelev	Gram Herred	Hammelev	Hammelev	H	H2
Pokkenbølgaard	Møgeltønder	Møgeltønder	Bønderby	Møgeltønder	R/T	VT
Pommersgaard	Lysabild	Als Sønder H.	Vibøge-Fjelby	Lysabild	S	S
Poppenbøl (Poppenbüll)	Højer	Højer	Rudbøl	Nykirke	T	T
Porsbøl (Porsbüll)	Uge	Lundtoft	Uge	Ensted	A	A1
Porsgejl (Porsgeil)	Gram	Gram gods	Gram	Gram	H	R
Portugal	Ravsted	Slogs	Havsted	Ravsted	T	L(T2)
Pothat	Abild	Solvig, Tdr.	Vennemose	Abild	T	T
Poulsbjerg (Paulsberg)	Jegerup (Vojens)	Gram Herred	Vojens	Vojens	H	H3
Poulsgaard	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Povlsgaard (Paulsgaard)	Moltrup	Haderslev	Bramdrup	Gl. Haderslev	H	H2
Poulskro (Paulskrug)	Kliplev	Søgaard	Kliplev	Kliplev	A	A1
Pravesgaard	Ullerup	Domkapitel	Blans	Ullerup	S	B
Præstelund (Prästelund)	Oksenvad	Gram Herred	Oksenvad	Sommersted	H	H3
Præsthøjgaard	Bevtoft	Gram Herred	Hjartbro	Bevtoft	H	To
Prøvegaard	Vonsild	Tyrstrup			V	
Pugholm	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Pughøj (Pughoi)	Toftlund	Løgumkloster	Allerup	Toftlund	H	To
Pughøj (Pughoi)	Toftlund	Løgumkloster	Toftlund	Toftlund	H	To
Pythusum	Dybbøl	Sandbjerg	Ragebøl	Dybbøl	S	B
Pøl (Pöhl)	Nordborg	Als Nørre Hd.	Pøl	Holm	S	N
Ragebøl (Rackebüll)	Dybbøl	Sandbjerg	Ragebøl	Dybbøl	S	B
Ragebølskov (Rackebüllholz)	Dybbøl	Sandbjerg	Ragebøl	Dybbøl	S	B
Randershus	Hviding	Hviding	Hviding	Hviding	H/T	To
Randerup (Rand(e)rup)	Randerup	Lø. Ballum og Løgumkloster	Randerup	Ballum	T R/T	LV/L
Randsbjerg	Tandslet	Gammelgaard	Ertebjerg	Tandslet	S	Au
Rangstrup	Agerskov	Nr. Rangstrup	Rangstrup	Agerskov	H	To
Rangstrupgaard	Agerskov	Nr. Rangstrup	Rangstrup	Agerskov	H	To
Raved (Rawitt eller Ravit)	Bjolderup	Rise	Raved	Bjolderup	A	A2
Ravngaard	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Ravnholtgaard	Skrave	Frøs	Langetved	Skodborg	H	R
Ravning	Kalvslid./Hygum	Kalvslund og Riberhus	Hjortvad	Hygum	H	R
Ravnsbjerg	Frørup	Tyrstrup	Frørup	Frørup	H	H3
Ravnsbjerg	Øsby	Haderslev	Fløvt	Øsby	H	H2
Ravnsgaard	Vilstrup	Haderslev	Sønder Vilstrup	Vilstrup	H	H2

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Ravnskobbøl	Dybbøl	Sandbjerg	Stovgaard	Dybbøl	S	B
Ravnsminde	Vilstrup	Haderslev	Sønder Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Ravsbæk (Rausbek)	Starup	Haderslev	Vandling	Vilstrup	H	H2
Ravsted (Rapstedt)	Ravsted	Slogs, Lgkl. og Søgaard	Ravsted	Ravsted	T	LV/L
Ravstedmark (Rapstedtfeld)	Ravsted	Slogs	Ravsted	Ravsted	T	LV/L
Rebbøl (Reppel)	Bjolderup	Slogs	Smedager	Bjolderup	A	A2
Rebbølgaard (Reppelgd.)	Bjolderup	Slogs	Smedager	Bjolderup	A	A2
Refsgaard	Taps	Tyrstrup			V	
Refsauge	Fjelstrup	Tyrstrup	Fjelstrup	Fjelstrup	H	H3
Refshøj (Refhøi)	Dybbøl	Sandbjerg	Stovgaard	Dybbøl	S	B
Refslund	Branderup	Nr. Rangstrup	Branderup	Branderup	H	To
Refsminde	Branderup	Nr. Rangstrup	Rurup	Branderup	H	To
Rejsby (Reisby)	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	R/T	VL
Rejsby (Reisby)	Rejsby	Hviding, Rib. og Lustrup	Rejsby	Hviding	H/T RHT	To
Rejsholm (Reisholm)	Burkal	Slogs	Grøngaard	Burkal	T	T2
Renbækgaard (Reinbekhof)	Vodder	Hviding	Gånsager	Roager	H/T	To
Rendbjerg (Rennberg)	Broager	Nybøl Herred	Egernsund	Egernsund	S	B
Rens (Renz)	Burkal	Slogs	Rens	Burkal	T	T2
Rens Mark (Renzfeld)	Burkal	Slogs	Rens	Burkal	T	T2
Revlingbjerg	Ulkebøl	S-Ladegaard	Sundsmark	Ulkebøl	S	S
Revsø (Refsö)	Sommersted	Gram Herred	Revsø	Sommersted	H	H3
Revsø (Refsö)	Sommersted	Gram Herred	Haderslev fo. 2	Sommersted	H	H3
Revsøgaard (Refsøgaard)	Sommersted	Gram Herred	Revsø	Sommersted	H	H3
Revsø Mark (R' - Parzellen)	Sommersted	Gram Herred	Revsø	Sommersted	H	H3
Revsøskovgaard	Sommersted	Gram Herred	Revsø	Sommersted	H	H3
Riglandseg	Ødis	Gram Herred			V	
Ringelsvang	Vodder	Hviding	Gånsager	Roager	H/T	To
Ringemosegaard	Asserballe	Gammelgaard	Asserballe	Asserballe	S	Au
Ringtved (Ringtwedt)	Maugstrup	Gram Herred	Maugstrup	Vojens	H	H3
Ringtvedskov (R' holz)	Maugstrup	Gram Herred	Maugstrup	Vojens	H	H3
Rinkenæs (Rinkenäs)	Rinkenæs	Ldtft., Grst. g.	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Rise (Ries)	Rise	Rise	Rise	Rise	A	A2
Rise Hjarup (Riesjarup)	Rise	Rise	Rise Hjarup	Rise	A	A2
Roager (Roagger)	Roager	"	Roager	Roager	H	To
Roager-Kirkeby	Roager	"	Roager	Roager	H	To
Rodebæk (Rotenbek)	Tinglev	Slogs	Broderup	Tinglev	T	T2
Rodebæk Mark (Rotenbekfeld)	Tinglev	Slogs	Broderup	Tinglev	T	T2
Rodselle	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	H	H3
Røjbøl (Roibüll)	Øster Lindet	Frøs	Øster Lindet	Rødding	H	R
Røjum (Roium)	Ulkebøl	S-Ladegaard	Sundsmark	Ulkebøl	S	S
Roost og Roostlund	Branderup, Arrild	Nr. Rangstrup	Roost	Branderup	H	To
Rosendal +	Branderup	Nr. Rangstrup	Roost	Branderup	H	To
Rosendal (Rosental)	Nustrup	Gram Herred	Gabøl	Nustrup	H	R
Rosendal (Rosinenfeld)	Vodder	Hviding	Vodder	Roager	H/T	To
Rovstrup (Raugstrup)	Tønder	Tønder Hrd.	Tved	Abild	T	T
Rudbæksminde	Moltrup	Haderslev	Moltrup	Gl. Haderslev	H	H2
Rudbøl (Ruttebüll)	Grarup	Haderslev	Grarup	Halk	H	H2
Rudbøl Kog (Ruttebüllerkog)	Nykirke/Højer	Højer og Mtdr	Rudbøl	Nykirke	T	T
Rudbøl Kog (Ruttebüllerkog)	Højer	Rudbøl Kog	Rudbøl Kog	Rudbøl Kog	T	T2
Rudebæk (Rudebek)	Vedsted	Gram Herred	Skovby	Vedsted	H	H2
Rudvad (Rudewatt)	Hadersl. Severin	Haderslev	Gl. Haderslev	Gl. Haderslev	H	H1
Rudvad (Rudewatt)	Moltrup	Haderslev	Moltrup	Gl. Haderslev	H	H2
Rufas	Adsbøl-Gråsten	Bojskov	Bojskov	Ullerup	S	GF
Rugbjerg (Rugberg)	Arrild	Hviding	Arrild	Branderup	H/T	To
Rugbjerg (Rauberg)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Rugbjerg	Øster Løgum	A	A2
Rugbjergmark (Raubg.feld)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Rugbjerg	Øster Løgum	A	A2

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Rugløkke	Nørborg	Als Nørre Hd.	Pøl	Holm	S	N
Rummelborg	Hoptrup	Gram Herred	Hoptrup	Hoptrup	H	H2
Rumohrsgaard (-hof)	Notmark	Rumohrsgd.	Hundslev	Notmark	S	Au
Rundbjerg (Rundberg)	Branderup	Nr. Rangstrup	Branderup	Branderup	H	To
Rundemølle (Rundemühle)	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Rurup	Branderup	N-Rang. Lgkl.	Rurup	Branderup	H	To
Rurupmark	Branderup	Nr. Rangstrup	Rurup	Branderup	H	To
Rusdorn	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Rykbjerg	Vedsted	Gram Herred	Høgelund	Vedsted	H	H2
Rævskær	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Rød (Roi)	Broager	Nybøl Herred	Iller	Broager	S	B
Rødning (Rödning)	Rødning	Frøs, Gram g., Riberh., Lstr.	Rødning	Rødning	H	R
Rødninggaard	Rødning	Frøs	Rødning	Rødning	H	R
Rødekre (Rothenkrug)	Rise	Rise	Brunde	Rise	A	A2
Rødekre (Rothenkrug)	Rise	Sr. Rangstrup	Lunderup	Rise	A	A2
Rødhus (Roihuus)	Broager	Nybøl Herred	Skelde	Broager	S	B
Røjgaard (sj. Rödninggaard)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Røllum (Röllum)	Ensted	Lundtoft og Gråsten gods	Røllum-Torp	Ensted	A	A1
Røllummark (Röllumfeld)	Ensted	Lundtoft	Røllum-Torp	Ensted	A	A1
Rømet (Römet)	Toftlund	Løgumkloster	Allerup	Toftlund	H	To
Rønhave (Rönhof)	Ulkebøl	Rønhave	Kær	Ulkebøl	S	Au
Rønhøjgaard	Taps	Tyrstrup			V	
Rønsdam (Rønsdam)	Bov	Vis	Bov	Bov	F	F3
Rønshoved (Randershoff)	Holbøl	Lundtoft	Hokkerup	Holbøl	A	GF
Rørhave	Øsby	Haderslev	Årø	Øsby	H	H2
Rørkær (Rörkier)	Bjerning	Tyrstrup	Kabdrup	Fjelstrup	H	H2
Rørkær (Rohrkarr)	Hostrup	Slogs, Solvig og Kogsbøl	Rørkær	Hostrup	T	T2
Råde (Roi)	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	R/T	VT
Råde (Raad)	Øsby	Haderslev	Hajstrup	Øsby	H	H2
Råhede	Hviding	Hviding	Hviding	Hviding	H/T	To
Saksborg (Saxburg)	Burkal	Slogs	Bov	Burkal	T	T2
Saksborgbro, -gaard (Saxburgbrücke, -hof)	Burkal	Slogs	Bov	Burkal	T	T2
Sandager (Sandacker)	Rinkenæs	Ldtft., Grst. g.	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Sandbjerg (Sandberg)	Sottrup	Sandbjerg	Reventlow-S. g.	Sottrup	S	B
Sandbjerggaard (-berggd.)	Sottrup	Sandbjerg	Sottrup	Sottrup	S	B
Sandbjergløkke (-berglücke)	Sottrup	Sandbjerg	Sottrup	Sottrup	S	B
Sandbjerg Mølle (-mühle)	Dybbøl	Sandbjerg	Stovgaard	Dybbøl	S	B
Sandet	Branderup	Nr. Rangstrup	Roost	Branderup	H	To
Sandkro (Sandkrug)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Nørre Hjarup	Øster Løgum	A	A2
Sandkule (Sandkuhle)	Hammelev	Gram Herred	Haderslev fo. 1	Vedsted	H	H2
Sarup	Lysabild	Kegnæsgaard	Sarup	Lysabild	S	Au
Sarupgaard	Lysabild	Kegnæsgaard	Sarup	Lysabild	S	Au
Schackenborg	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	R/T	VT
Seem	Seem	Lustrup			R	
Skedebjerg (Schedeberg)	Rise	Rise	Brunde	Rise	A	A2
Skedebjerg (Schedeberg)	Rise	Rise	Aabenraa skov.	Rise	A	A2
Sebbelev (Sebbelau)	Ketting	Augustenborg	Sebbelev	Ketting	S	Au
Sebbelevmark (Sebbelaufeld)	Ketting	Augustenborg	Sebbelev	Ketting	S	Au
Seest (kun ét enkelt hus)	Seest ¹³	Tyrstrup			V	
Seggelund	Tyrstrup	Tyrstrup	Seggelund	Tyrstrup	H	H3
Seggelundkro (-krug)	Tyrstrup	Tyrstrup	Bojskov	Tyrstrup	H	H3
Seljumshave	Stenderup	Tyrstrup			V	
Selskær (Selskier)	Jegerup	Gram Herred	Jegerup	Vojens	H	H3
Sillerup	Fjelstrup	Haderslev	Sillerup	Fjelstrup	H	H3
Sillerupgaard	Fjelstrup	Haderslev	Sillerup	Fjelstrup	H	H3

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Sillerupgaard	Sommersted	Gram Herred	Lert	Sommersted	H	H3
Simmersted (Simmerstedt)	Maugstrup	Tyrstrup og Gram Herred	Simmersted	Vojens	H	H3
Simmerstedholm	Maugstrup	Gram Herred	Simmersted	Vojens	H	H3
Simondys	Hanved	Vis	Ellund	Hanved	F	F3
Sindet	Agerskov	Nr. Rangstrup	Mellerup	Agerskov	H	To
Siverkro (Sieverkrug)	Bedsted	Sr. Rangstrup	Bedsted	Hellevad	A	A2
Sjellerup	Egen	Egen	Guderup-Sjell.	Egen	S	N
Sjellerupskov (Sjellerupholz)	Egen	Egen	Nørreskov fo.	Svenstrup	S	N
Sjællandshus	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Bevtoft	Bevtoft	H	To
Sjølund	Vejstrup	Tyrstrup			V	
Skadborg	Svenstrup	Egen	Stevning	Svenstrup	S	N
Skaftskær	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Skaftskær	Rødding	Gram gods	Brændstrup	Gram	H	R
Skallebæk (Skallebek)	Haderslev Sever.	Haderslev	Gl. Haderslev	Gl. Haderslev	H	H1
Skallebæk	Seem	Lustrup			R	
Skamlingsbanke	Vejstrup	Tyrstrup			V	
Skarrev (Scharriff)	Løjt	Rise	Løjt Skovby	Løjt	A	A2
Skartved	Bjert	Tyrstrup og Anst (Vejde)			V	
Skast (Schads)	Skast	¹⁴	Skast	Ballum	T	TVT
Skelbæk (Skelbek)	Tinglev	Slogs	Eggebæk	Tinglev	T	T2
Skelde (Schelde)	Broager	Nybøl Herred	Skelde	Broager	S	B
Skelde Kobbøl (Scheldekoppel)	Broager	Nybøl Herred	Sønderborg fo.	Broager	S	B
Skelhus	Moltrup	Haderslev	Bramdrup	Gl. Haderslev	H	H2
Skibelund	Nustrup	Gram Herred	Skibelund	Nustrup	H	H3
Skibelund	Stenderup	Tyrstrup			V	
Skibelundbjerg	Nustrup	Gram Herred	Skibelund	Nustrup	H	H3
Skibelundgaard	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Skibelundhus	Agerskov	Nr. Rangstrup	Bovlund	Agerskov	H	To
Skjoldager	Gram	Gram gods	Gram	Gram	H	R
Skodborg (Schottburg)	Skodborg	Frøs, Riberh.	Skodborg	Skodborg	H	R
Skodborghus + (Sch' huus)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Skodborg Mark (Sch' feld)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Skodborgskov (Sch' holz)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Skodsbjerg	Nustrup	Gram Herred	Bæk	Nustrup	H	H3
Skodsbøl (Schottsbüll)	Broager	Nybøl, Gråst, Vor Frue Flbg	Skodsbøl	Egernsund	S	B
Skodsbølgaard (Sch' gaard)	Broager	Nybøl Herred	Egsd., Skodsbøl Sønderborg fo.	Egernsund	S	B
Skodsbølmark (Schottsbüllfeld)	Broager	Nybøl Herred og Gråsten g.	Skodsbøl	Egernsund	S	B
Skolekobbøl	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S
Skovbovad (Schaubowatt)	Øster Højst	Løgumkloster	Alslev sønden å	Øster Højst	T	L(T2)
Skovby (Schauby)	Lysabild	Als Sønder H.	Skovby	Lysabild	S	S
Skovby (Schauby)	Vedsted	Gram Herred	Skovby	Vedsted	H	H2
Skovbyballe (Schaubyballig)	Lysabild	Als Sønder H.	Skovby	Lysabild	S	S
Skovbygaard	Grarup	Haderslev	Grarup	Halk	H	H2
Skovbylund (Schaubylund)	Vedsted	Gram Herred	Skovby	Vedsted	H	H2
Skovbølgaard (Schobüllgd.)	Felsted	Skovbølgaard	Skovbølgaard	Felsted	A	GA
Skovbølgaardmark (Schobüllgaardfeld)	Felsted	Skovbølgaard	Skovbølgaard	Felsted	A	GA
Skovbølling (Schobölling)	Bjerning	Tyrstrup	Kabdrup	Fjelstrup	H	H2
Skovdallund	Stepping	Tyrstrup	Bjerndrup	Stepping	H	H3
Skovdrupgaard	Seest ¹³	Tyrstrup			V	
Skoven	Kegnæs	Als Sønder H.	Sdrby.-Østerby	Kegnæs	S	S
Skovgaard	Adsbøl-Gråsten	Bojskov	Bojskov	Ullerup	S	GF
Skovgaard	Gram	Gram gods	Gram	Gram	H	R
Skovgaard	Gram	Gram gods	Gram gods	Gram	H	R

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Skovgaard	Hammelev	Gram Herred	Styding	Hammelev	H	H2
Skovgaard	Rise	Rise	Brunde	Rise	A	A2
Skovgaard	Sommersted	Gram Herred	Lert	Sommersted	H	H3
Skovgaard	Ødis	Tyrstrup			V	
Skovhus (Schauhuus)	Burkal	Slogs	Grøngaard	Burkal	T	T2
Skovhuse	Aller	Tyrstrup	Skovhuse	Tyrstrup	H	H3
Skovhuse	Egvad	Sr. Rangstrup	Øbening	Hellevad	A	A2
Skovlund	Branderup	Nr. Rangstrup	Roost	Branderup	H	To
Skovlund	Lintrup	Kalvslund	Dover	Lintrup	H	R
Skovlundgaard	Moltrup	Haderslev	Bramdrup	Gl. Haderslev	H	H2
Skovlyst	Ensted	Gråsten gods	Aabenraa skov	Ensted	A	A1
Skovrup	Tyrstrup, tidl. Taps	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	H	H3
Skovrygaard (Skovroi)	Aller	Tyrstrup	Stubbum	Tyrstrup	H	H3
Skovsbjerg	Toftlund	Nr. Rangstrup	Stenderup	Toftlund	H	To
Skovsgaard	Nustrup	Gram Herred	Bæk	Nustrup	H	H3
Skovsminde	Uge	Lundtoft	Uge	Ensted	A	A1
Skrave (sj. Schrau)	Skrave	Frøs	Langetved	Skodborg	H	R
Skrydstrup	Skrydstrup	Gram Herred	Skrydstrup	Vojens	H	H2
Skrydstrup Mark (Skr' feld)	Skrydstrup	Gram Herred	Skrydstrup	Vojens	H	H2
Skræggehøj	Broager	Nybøl Herred	Skelde	Broager	S	B
Skudstrup	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Skudstrup Mark (Sk' feld)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Skurup (Schrup)	Hostrup	Slogs	Hostrup	Hostrup	T	T2
Skurup (Schrup)	Hostrup	Slogs	Store Emmerske	Abild	T	T2
Skyttesthauge	Hadersl. Severin	Haderslev	Erlev	Gl. Haderslev	H	H1
Skærbæk (Scherrebek)	Hoptrup	Gram Herred	Diernæs	Hoptrup	H	H2
Skærbæk (Scherrebek)	Skærbæk	Hviding, Ball. Løgumkloster	Skærbæk	Skærbæk	H/T RHT	To
Skærtøft	Notmark	Rumohrsgd.	Hundslev	Notmark	S	Au
Skøjsholt (Skoisholt)	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	H	H3
Skøttshave	Hadersl. Severin	Haderslev	Erlev	Gl. Haderslev	H	H1
Skøttsminde	Hadersl. Severin	Haderslev	Erlev	Gl. Haderslev	H	H1
Skaartofte	Hørup	Majbølgård	Majbøl	Hørup	S	Au
Slavgaard	Sommersted	Gram Herred	Revsø	Sommersted	H	H3
Slethus	Hadersl. Severin	Gram Herred	Fredsted	Gl. Haderslev	H	H1
Slibemølle (Schleifmühle)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Genner	Øster Løgum	A	A2
Slivsø (Schlieffsee)	Hoptrup	Haderslev	Diernæs	Hoptrup	H	H2
Slotfelt (Slotfeld)	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	R/T	VT
Slukefter	Grarup	Haderslev	Grarup	Halk	H	H2
Slukefter	Vedsted	Gram Herred	Vedbøl	Vedsted	H	H2
Slyngsten	Felsted	Lundtoft	Tumbøl	Felsted	A	GA
Slævadgaard	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Bevtoft	Bevtoft	H	To
Smedager (Schmedagger)	Bjolderup	Slogs	Smedager	Bjolderup	A	A2
Smedegaard	Lintrup	Kalvslund	Lintrup	Lintrup	H	R
Smedegaard	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Genner	Øster Løgum	A	A2
Smøl (Schmöl)	Broager	Nybøl Herred	Smøl	Egernsund	S	B
Smølled (Schmöllehn)	Broager	Nybøl, Gråst.	Smøl	Egernsund	S	B
Smølmark (Schmölfeld)	Broager	Nybøl Herred	Smøl	Egernsund	S	B
Smørholm	Notmark	Rumohrsgd.	Almsted	Notmark	S	Au
Snabe	Skærbæk	Ballum	Øster Gasse	Skærbæk	RHT	To
Snav	Øsby	Haderslev	Kvistrup	Øsby	H	H2
Snepsgaard	Seem	Lustrup			R	
Snøgbæk (Schnabek)	Sottrup	²⁵	Snøgbæk	Sottrup	S	B
Snoghøj	Hoptrup	Gram Herred	Hoptrup	Hoptrup	H	H2
Snurom (Snorum)	Asserballe	Gammelgaard	Asserballe	Asserballe	S	Au
Snurom (Snorum)	Daler	Møgeltønder	Daler	Visby	T	VT
Snurom (Snorum)	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Snurom (Snorum)	Moltrup	Haderslev	Bramdrup	Gl. Haderslev	H	H2

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Sode (Soed)	Halk	Haderslev	Sode	Halk	H	H2
Sofiedal (Sophiental)	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Bevtoft	Bevtoft	H	To
Sofiedal (Sophiental)	Halk	Haderslev	Halk	Halk	H	H2
Sofiedal (Sophiental)	Tinglev	Slogs	Sofiedal	Tinglev	T	T2
Sofiegaard	Hellevad	Sr. Rangstrup	Hydevad	Hellevad	A	A2
Sofiehøj (Sophienhö)	Oksenvad	Gram Herred	Ørsted	Sommersted	H	H3
Sofiesminde	Moltrup	Haderslev	Bramdrup	Gl. Haderslev	H	H2
Solbjerg (Soelberg)	Svenstrup	Egen	Stevning	Svenstrup	S	N
Solderup (Soldrup eller Sollerup)	Hostrup	Slogs	Solderup	Hostrup	T	T2
Solderup Mark (Sol' feld)	Hostrup	Slogs	Solderup	Hostrup	T	T2
Solkær (Solkier)	Grarup	Haderslev	Grarup	Halk	H	H2
Solvig (Sollwig)	Hostrup	Solvig	Hostrup	Hostrup	T	T2
Solvig Mølle (Sollwigmühle)	Hostrup	Solvig	Hostrup	Hostrup	T	T2
Sommerlyst (Sommerlust)	Rødding	Frøs	Rødding	Rødding	H	R
Sommersted (Sommerstedt)	Sommersted	Gram Herred	Sommersted	Sommersted	H	H3
Sommerstedskov (-stedtholz)	Sommersted	Gram Herred	Sommersted	Sommersted	H	H3
Sottrup se Vr. og Ør. Sottr.						
Sottrup (Sotterup)	Bylderup	Slogs, Løgkl., Lindeved og Søgaard	Sottrup	Bylderup	T	T2
Sottrup (Satrup)	Stepping	Gram Herred	Højrup	Stepping	H	H3
Sottrup Mark (Sotterupfeld)	Bylderup	(Slogs)	Sottrup	Bylderup	T	T2
Sottrupskov (Saturpholz)	Sottrup	²⁶	Sottrup	Sottrup	S	B
Spandet	Spandet	Hviding, Lstr.	Spandet	Højrup	H/T	To
Spandetgaard, -kro og -mark	Spandet	Hviding	Spandet	Højrup	H/T	To
Spang	Felsted	Lundtoft	Tumbøl	Felsted	A	GA
Spang	Stepping	Tyrstrup	Bjærndrup	Stepping	H	H3
Spang	Ulkebøl	S-Ladegaard	Ulkebøl	Ulkebøl	S	S
Spanien	Ravsted	Slogs	Havsted	Ravsted	T	L(T2)
Sparlund	Øsby	Haderslev	Øsby	Øsby	H	H2
Spindborg	Randerup	Lø	Randerup	Ballum	R/T	VL
Spramshuse (Spramshuus)	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Stade	Burkal	Slogs	Stade	Burkal	T	T2
Stade Mark (Stadefeld)	Burkal	Slogs	Stade	Burkal	T	T2
Stagager (Stagagger)	Tyrstrup	Tyrstrup	Seggelund	Tyrstrup	H	H3
Stampemølle	Tislund	Nr. Rangstrup	Tislund	Toftlund	H	To
Stamplund	Hjørdkær	Rise	Kassø	Bjolderup	A	A2
Stangmoseled	Vonsild	Tyrstrup			V	
Starup	Løgumkloster	Løgumkloster	Løgumkloster fl	%	T	L
Starup kirke	Starup	Haderslev	Vandling	Vilstrup	H	H2
Stavedskov	Roager	Hviding	Roager	Roager	H/T	To
Staverled	Ødis	Gram Herred			V	
Stavnsbjerg	Hejls	Tyrstrup			V	
Stavnsbøl (Stavensbüll) +	Augustenborg	Augustenborg	Augustenborg fl	%	S	Au
Stangled (Stanglei)	Varnæs	Varnæs	Varnæs	Felsted	A	GA
Stemmild (Stemmilt)	Burkal	Slogs	Stemmild	Burkal	T	T2
Stenbjerg (Steinberg)	Nustrup	Gram Herred	Gabøl	Nustrup	H	H3
Stenbjerg (Steinberg)	Tønder	Tønder Hrd.	St. Emmerske	Abild	T	T
Stenbjergkær (Steenbergkier)	Ulkebøl	S-Ladegaard	Sundsmark	Ulkebøl	S	S
Stenbæk (Steenbek)	Broager	Nybøl Herred	Smøl	Egernsund	S	B
Stenbæk (Steenbek)	Nordborg	Als Nørre Hd.	Holm	Holm	S	N
Stenderup	Grarup	Haderslev	Grarup	Halk	H	H2
Stenderup	Nybøl	Gråsten, Skt. Jørgen, Nybøl	Stenderup	Sottrup	S	B
Stenderup	Stenderup	Tyrstrup			V	
Stenderup	Toftlund	Nr. Rng., Lgkl	Stenderup	Toftlund	H	To
Stenderup	Øster Lindet	Frøs	Øster Lindet	Rødding	H	R
Stenderupgaard	Grarup	Haderslev	Grarup	Halk	H	H2
Stenderupgaard	Toftlund	Nr. Rangstrup	Stenderup	Toftlund	H	To

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Stenderup statsskov	Stenderup	Tyrstrup			V	
Stenderup Strand	Stenderup	Tyrstrup			V	
Stenderup Vestermark	Toftlund	Nr. Rangstrup	Stenderup	Toftlund	H	To
Stendetgaard	Hadersl. Severin	Haderslev	Ladegaard	Gl. Haderslev	H	H1
Stengerød (Stengerott)	Adsbøl-Gråsten	Gråsten gods	Gråsten	Gråsten	A	GF
Stengaard (Steinhof)	Abild	Tønder	Abild	Abild	T	T
Stenholt	Ulkebøl	S-Ladegaard	Klinting	Ulkebøl	S	S
Stenkiste	Klipleve	Søgaard	Klipleve	Klipleve	A	GA
Stenkobbel (Steinkoppel)	Notmark	Egen	Heldeved	Notmark	S	Au
Stenkors	Halk	Haderslev	Halk	Halk	H	H2
Stens	Hjortlund	Kalvslund			H/R	
Stensbjerg (Steensberg)	Hoptrup/Vilstrup	Haderslev	Kestrup	Hoptrup	H	H2
Stensbæk (Steensbek)	Højrup	Hviding	Haderslev fo. 4	Toftlund	H/T	To
Stensgaard	Tandslet	Gammelgaard	Tandslet	Tandslet	S	Au
Stensker (Steensker)	Stepping	Gram Herred	Højrup	Stepping	H	H3
Stensiigmosen	Broager	Nybøl Herred	Skelde	Broager	S	B
Stenskro	Tyrstrup	Tyrstrup	Bojskov	Tyrstrup	H	H3
Stensvang (Steenswang)	Felsted	Lundtoft	Tumbøl	Felsted	A	GA
Stentoft (St. & Knapp)	Løjt	Rise	Stollig	Løjt	A	A2
Stenvadhus	Tyrstrup	Tyrstrup	Bojskov	Tyrstrup	H	H3
Stepping	Stepping	Tyrstrup	Stepping	Stepping	H	H3
Sterup	Skærbæk	Ballum	Øster Gasse	Skærbæk	RHT	To
Stevlt	Øsby	Haderslev	Kvistrup	Øsby	H	H2
Stevning	Svenstrup	Egen	Stevning	Svenstrup	S	N
Stokkebro	Møgeltønder	Kogsb., Mdr.	Stokkebro	Møgeltønder	R/T	TVT
Stokkerhoved	Haderslev Sever.	Gram Herred	Fredsted	Gl. Haderslev	H	H1
Stolbro	Egen	Egen og Skt. Jørgen Sønd.	Stolbro	Egen	S	N
Stolbro Næs (Stolbronis)	Svenstrup	Egen	Stevning	Svenstrup	S	N
Stollig	Løjt	Rise	Stollig	Løjt	A	A2
Stoltelund	Tingleve	Stoltelund g.	Stoltelund	Tingleve	T	T22
Storde	Brede	Løgumkloster	Åspe	Brede	T	L
Store Anslet (Groß Anslet)	Fjelstrup	Tyrstrup	Anslet	Fjelstrup	H	H3
Store Barsbøl (Gr. Barsbüll)	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Store Emmerske (Groß Emmerschede)	Tønder	Tønder Hdr. og Solvig	Store Emmerske	Abild	T	T
Store Jyndeved (Groß Jündewatt)	Burkal	Slogs	Jyndeved	Burkal	T	T2
Store Knivsig (Gr. Knifzig)	Ravsted	Løgumkloster	Korup	Ravsted	T	L(T2)
Store Svinborg (Groß Schwinborg)	Øster Højst	Solvig	Mosebøl	Øster Højst	T	L(T2)
Store Tønde (Groß Tonde)	Burkal	Slogs	Stemmild	Burkal	T	T2
Store Tønde (Groß Tonde)	Hostrup	Slogs	Jejsing	Hostrup	T	T2
Storlund	Gram	Gram gods	Enderupskov	Gram	H	R
Stovgaard (Staugaard)	Dybbøl	Sandbjerg	Stovgaard	Dybbøl	S	B
Stranderød (Stranderott)	Rinkenæs	Lundtoft	Bækken	Rinkenæs	A	GF
Stormsgaarde	Ravsted	Slogs	Havsted	Ravsted	T	L(T2)
Storvig	Toftlund	Nr. Rangstrup	Toftlund	Toftlund	H	To
Strandelhjørn	Bevtoft	Sr. Rangstrup	Strandelhjørn	Bevtoft	H	To
Strandelhjørnmark (-feld)	Bevtoft	Sr. Rangstrup	Strandelhjørn	Bevtoft	H	To
Strandelhjørnskov (-holz)	Bevtoft	Sr. Rangstrup	Strandelhjørn	Bevtoft	H	To
Strandskoven	Vejstrup	Tyrstrup			V	
Stråbjerggaard (Stroberggd.)	Ulkebøl	S-Ladegaard	Sundsmark	Ulkebøl	S	S
Straagaard	Dalby	Tyrstrup			V	
Straagaard	Løjt	Rise	Stollig	Løjt	A	A2
Stubbum	Aller	Aller	Stubbum	Tyrstrup	H	H3
Stubbæk (Stübbek)	Ensted	Lundtoft og Gråsten gods	Stubbæk	Ensted	A	A1
Stursbøl (Stursbüll)	Oksenvad	Gram Herred	Oksenvad	Sommersted	H	H3
Stursbøl (Stursbüll)	Oksenvad	Gram Herred	Haderslev fo. 2	Sommersted	H	H3

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Styding (Stüding) m. -dam, -skov og -Søndermark	Hammelev	Gram Herred	Styding	Hammelev	H	H2
Styrt-om (Störtum)	Ensted	Lundtoft og Gråsten gods	Stubbæk	Ensted	A	A1
Styrt-om (Störtum)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Subskog (Subskoog)	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	T	VT
Sultkro (Syltkrug)	Skrave	Frøs	Københoved	Skodborg	H	R
Sundebøl (Sundbüll)	Skodborg	Frøs	Skodborg	Skodborg	H	R
Sundsmark	Ulkebøl	S-Ladegaard	Sundsmark	Ulkebøl	S	S
Surballegaard	Vonsbæk	Haderslev	Ørby	Åstrup	H	H2
Surløkke (Surlücke)	Dybbøl	Sandbjerg	Stovgaard	Dybbøl	S	B
Susdal (Suusdal)	Vilstrup	Haderslev	Sønder Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Susevind (Suuswind)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Geestrup	Agerskov	H	To
Svanemosehave	Vonsild	Tyrstrup			V	
Svanstrup (Schwanstrup)	Brede	Løgumkloster	Åspe	Brede	T	L
Svejlund (Schweilund)	Hellevad	Sr. Rangstrup	Klovtoft	Hellevad	A	A2
Svelstrup +		Gammelgaard	(Kettingskov)			
Svenneby (Schwenneby)	Uge	Lundtoft	Lovtrup	Ensted	A	A1
Svejrup (Schweirup)	Felsted	Lundtoft	Svejrup	Felsted	A	GA
Svensmølle	Tandslet	Gammelgaard	Tandslet	Tandslet	S	Au
Svenstrup (Schwenstrup)	Svenstrup	Egen	Svenstrup	Svenstrup	S	N
Sverdrup	Øsby	Haderslev	Kvistrup	Øsby	H	H2
Svinshøj (Schwienshoi)	Arrild	Hviding	Hønning	Branderup	H	To
Sydfelt (Südfeld)	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	R/T	VT
Sød (Se(e)th)	Ubjerg	Tønder, Solv.	Sød	Nykirke	T	T
Sød Mark (Se(e)thfeld)	Ubjerg	Tønder	Sød	Nykirke	T	T
Søderup (Söderup)	Hjordkær	Rise	Søderup	Bjolderup	A	A2
Søderupmark	Hjordkær	Rise	Søderup	Bjolderup	A	A2
Sødum og Sødumgaard	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	R/T	VT
Søgaard (Seegaard)	Klipleve	Søgaard	Søgaard gods	Klipleve	A	A1
Søgaard (Seegaard)	Løgumkloster	Løgumkloster	Ellum	Nørre Løgum	T	L
Søgaard (Seegaard)	Oksenvad	Gram Herred	Ørsted	Sommersted	H	H3
Søgaardhede (Seegd.heide)	Klipleve	Søgaard	Søgaard gods	Klipleve	A	A1
Søgaardmark (Seegaardfeld)	Klipleve	Søgaard	Søgaard gods	Klipleve	A	A1
Søllingvrå (Söllingwraa)	Bylderup	Lindeved	Duborg	Bylderup	T	T2
Søllingvrå Mølle	Bylderup	Mårkær ²⁸	Duborg	Bylderup	T	T2
Sølsted (Söllstedt)	Abild	Tdr. og Løgl.	Sølsted	Abild	T	T
Sølsted (Süllstedt)	Løgumkloster	Løgumkloster	Løgumkloster fl	%	T	L
Sønderballe (Süderballig)	Hoptrup	Gram Herred	Sønderballe	Hoptrup	H	H2
Sønderballe (Süderballig)	Ravsted	Slogs	Ravsted	Ravsted	T	L(T2)
Sønderballe Hoved (-höft)	Hoptrup	Gram Herred	Sønderballe	Hoptrup	H	H2
Sønderballe Strand	Hoptrup	Gram Herred	Sønderballe	Hoptrup	H	H2
Sønderborg (Sonderburg) ²⁷	Sønderborg	Sønderborg k.	Sønderborg k.	%	S	S
Sønderborg Skt. Jørgen	Sønderborg	Sønd. Skt. Jg.	Sønderborg k.	%	S	S
Sønderborg Slot	Ulkebøl	S-Ladegaard	Sønderborg k.	%	S	S
Sønderby (Sönderby)	Abild	Tønder	Sølsted	Abild	T	T
Sønderby (sj. Süderdorf)	Gram	Gram gods	Vester Lindet	Gram	H	R
Sønderby (Sönderby)	Kegnæs	Als Sønder H.	S.-Østerby	Kegnæs	S	S
Sønderby (sj. Süderdorf)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Kløjning	Nørre Løgum	T	L
Sønderby (Sönderby)	Rømø	Ballum	Kirkeby	Rømø	R/T	VT
Sønderby st.	Abild	(Tønder)	Sølsted	Abild	T	T
Sønderbygaard	Frørup	Tyrstrup	Frørup	Frørup	H	H3
Sønder Farup (Süderfardrup)	Vester Vedsted	Hv., Rib., Lstr			HRR	
Søndergaard (Südergaarde)	Emmerlev	Højer	Nørre Sejerslev	Emmerlev	T	T
Søndergaard	Hadersl. Severin	Haderslev	Erlev	Gl. Haderslev	H	H1
Søndergaard	Hammelev	Gram Herred	Hammelev	Hammelev	H	H2
Søndergaard	Nustrup	Gram Herred	Bæk	Nustrup	H	H3
Søndergaard	Tyrstrup	Tyrstrup	Bojskov	Tyrstrup	H	H3
Sønderhav (Süderhaff)	Holbøl	Vis	Hønsnap	Bov	F	GF
Sønderhede (Süderheide)	Vodder	Hviding	Gånsager	Roager	H/T	To

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion for 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Sønderhede (Süderheide)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Rugbjerg	Øster Løgum	A	A2
Sønder Hesselmark (Süderheiselfeld hhv. Hoffnung)	Hjordkær	Rise	Aabenraa skov.	Ensted og Kliplev	A	A2
Sønderholm (Süderholm)	Hygum	Frøs	Fæsted	Hygum	H	R
Sønder Hostrup (Süderh.)	Ensted	Lundtoft og Gråsten gods	Sønder Hostrup	Ensted	A	A1
Sønderkobbel	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S
Søndermark (Süderfeld)	Vodder	Hviding	Vodder	Roager	H/T	To
Søndernæs (Söndernis)	Brøns	Hviding og Riberhus	Astrup	Skærbæk	H/T R/T	To
Sønder Olling (Süder O')	Hygum	Riberhus	Hjortvad	Hygum	H	R
Sønder Otting (Süderotting)	Hadersl. Severin	Haderslev	Sønder Otting	Gl. Haderslev	H	H1
Sønderskov (Süderholz)	Løjt	Rise	Løjt Kirkeby	Løjt	A	A2
Sønderskov (Süderholz)	Løjt	Rise	Løjt Skovby	Løjt	A	A2
Sønderskov (Süderholz)	Ulkebøl	S-Ladegaard	Sønderborg fo.	Ulkebøl	S	S
Sønderskovgaard	Frørup	Tyrstrup	Frørup	Frørup	H	H3
Sønderskovgaard	Sommersted	Gram Herred	Kastvrå	Sommersted	H	H3
Søndertoft (Söndertoft)	Møgeltønder	Møgeltønder	Stokkebro	Møgeltønder	R/T	VT
Sønder Sejerslev (Süder-Seiersleff)	Emmerlev	Kogsbøl, Lø, Mtdr. Tdr. Hjr	Sdr. Sejerslev	Emmerlev	T R/T	TVT
Sønder Tvismark (Süder-Twismark)	Rømø	Hviding og Ballum	Kongsmark	Rømø	HTT R/T	(T)VT VT
Sønder Vennemose (Süderwennemoos)	Abild	Tønder	Vennemose	Abild	T	T
Sønder Vilstrup (Süder-W.)	Vilstrup	Haderslev	Sønder Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Sønder Vollum (Süder-W.)	Brede	Trøjborg, Lø og Løgumkl.	Vollum	Brede	T R/T	LV/L
Sdr. Ønlev (Süderenleben)	Hjordkær	Rise	Sønder Ønlev	Bjolderup	A	A2
Søst (Soes)	Rise	Rise	Søst	Rise	A	A2
Søst Mark (Soesfeld)	Rise	Rise	Søst	Rise	A	A2
Søvang	Nordborg	Als Nørre Hd.	Pøl	Holm	S	N
Søvang (Seewang)	Øster Højst	Sløgs/ Solvig	Søvang	Øster Højst	T	L(T2)
Tagholm	Hjordkær	Slogs	Kassø	Bjolderup	A	A2
Tagholm	Rømø	Ballum	Kongsmark	Rømø	R/T	VT
Tagkær (Tagkier)	Tyrstrup	Tyrstrup	Favrvrå	Tyrstrup	H	H3
Tagkær	Ødis	Tyrstrup			V	
Tamdrup	Øsby	Haderslev	Hajstrup	Øsby	H	H2
Tamos	Øsby	Haderslev	Flovt	Øsby	H	H2
Tanderup	Farup	Riberhus			R	
Tandselle, -gaard, -hede, -holm, -mose, -ryde (-rüh)	Tandslet	Gammelgaard	Tandslet	Tandslet	S	Au
Tandslet	Tandslet	Gammelgaard	Tandslet	Tandslet	S	Au
Tange	Ribe Katharina	Riberhus			R	
Tannenhof	Bedsted	(Sr. Rangstrup)	Øster Terp	Hellevad	A	A2
Tapdrup	Stepping	Gram Herred	Højrup	Stepping	H	H3
Taps	Taps	Tyrstrup			V	
Tapsøre (Tapsuhr)	Taps	Tyrstrup			V	
Taskland	Lysabild	Als Sønder H.	Vibøge-Fjelby	Lysabild	S	S
Tavlsbjerg (Tavelsberg)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Hovslund	Øster Løgum	A	A2
Teglgaard	Nørre Løgum	Løgumkloster	Løgumgaarde	Nørre Løgum	T	L
Teglholt	Hammelev	Gram Herred	Haderslev fo. 1	Vedsted	H	H2
Telt	Løgumkloster	Løgumkloster	Asset	Nørre Løgum	T	L
Teptoft	Burkal	Slogs	Rens	Burkal	T	T2
Terkelsbøl (Terkelsbüll)	Tinglev	Rise, Søgaard og Gråsten g.	Terkelsbøl	Tinglev	T	T2
Terp	Øster Lindet	Frøs	Øster Lindet	Rødning	H	R
Tevring (Teuring)	Døstrup	Lø Herred	Overby	Døstrup	R/T	VL
Thomashus	Bjerning	Haderslev	Errested	Fjelstrup	H	H2
Tidsholm	Hostrup	Slogs	Jejsing	Hostrup	T	T2
Tinggaard	Løgumkloster	Løgumkloster	Asset	Nørre Løgum	T	L
Tinglev (Tingleff)	Tinglev	Slogs	Tinglev	Tinglev	T	T2

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Tinglevhøj (Tingleffhoi)	Tislund	Nr. Rangstrup	Gøttrup	Toftlund	H	To
Tinglev Mark (Tinglefffeld)	Tinglev	Slogs	Tinglev	Tinglev	T	T2
Tinglev st. (Tingleff Bhf.)	Tinglev	Slogs	Tinglev	Tinglev	T	T2
Tingskovhede	Taps	Tyrstrup			V	
Tiset (Thiset)	Gram	Gram g., Lstr.	Tiset	Gram	H	R
Tiset Hede (Süderheide)	Gram	Gram gods	Tiset	Gram	H	R
Tiset Nørremark	Gram	Gram gods	Tiset	Gram	H	R
Tislund	Tislund	Nr. Rangstrup	Tislund	Toftlund	H	To
Tislund Mølle	Tislund	Nr. Rangstrup	Tislund	Toftlund	H	To
Todsbøl (Todsbüll)	Bjolderup	Rise og Slogs	Todsbøl	Bjolderup	A	A2
Toft	Adsbøl-Gråsten	Gråsten gods	Gråsten	Gråsten	A	GF
Toft m. Pelzerhof	Rinkenæs	Gråsten gods	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Toft	Tønder	Tdr., Solvig	Lille Emmerske	Abild	T	T
Toftlund	Toftlund	Nr. Rangstr., 2 til Møgeltdr.	Toftlund	Toftlund	H	To
Toftum	Rømø	Hvidung	Juvre	Rømø	HTT	(T)VT
Toghale	Møgeltønder	Midr., Kogsb.	Stokkebro	Møgeltønder	R/T	TVT
Tohede	Nørre Løgum	Løgumkloster	Nørre Løgum	Nørre Løgum	T	L
Toldsted (Toldstedt)	Hjorkær	Rise	Nybøl	Bjolderup	A	A2
Tolstedgaard (Tolstedtdg.)	Tislund	Nr. Rangstrup	Gøttrup	Toftlund	H	To
Tomhave	Hørup	S-Ladegaard	Mjang	Hørup	S	S
Tornhave	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Torning (Taarning)	Tyrstrup	Tyrstrup	Torning	Tyrstrup	H	H3
Torning Mølle (Taa' mühle)	Tyrstrup	Tyrstrup	Torning	Tyrstrup	H	H3
Tornskov (Tornschau)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Løgumgaarde	Nørre Løgum	T	L
Tornum m. -gaard og -mark	Lintrup	Kalvslund	Tornum	Lintrup	H	R
Tornumskov (T'marksgaard)	Lintrup	Kalvslund	Tornum	Lintrup	H	R
Torp	Ensted	Lundtoft og Gråsten gods	Røllum-Torp	Ensted	A	A1
Torp Mark (Torpfeld)	Ensted	Gråsten gods	Røllum-Torp	Ensted	A	A1
Torsbjerg (Toosberg)	Vedsted	Gram Herred	Over Jerstal	Vedsted	H	H2
Torsholt +	Sommersted	Gram Herred	Sommersted	Sommersted	H	H3
Torstoved	Kegnæs	Als Sønder H.	Hjortholm	Kegnæs	S	S
Torup (Tarup)	Svenstrup	Egen	Svenstrup	Svenstrup	S	N
Torupsminde	Moltrup	Haderslev	Moltrup	Gl. Haderslev	H	H2
Tosthøj (Thorshøj)	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Tovskov (Tauschau)	Oksenvad	Gram Herred	Oksenvad	Sommersted	H	H3
Tovskovlund (Tauschaulund)	Oksenvad	Gram Herred	Oksenvad	Sommersted	H	H3
Travsted (Traustedt)	Abild	Tønder	Høgslund	Abild	T	T
Trekroner (Dreikronen)	Bjolderup	Rise	Bolderslev	Bjolderup	A	A2
Trespring (Dreisprung)	Hostrup	Slogs	Solderup	Hostrup	T	T2
Trifelt	Emmerlev	Møgeltønder	Emmerlev	Emmerlev	R/T	VT
Trilde	Abild	Løgumkloster	Høgslund	Abild	T	T
Troldal	Lintrup	Kalvslund	Dover	Lintrup	H	R
Troldborg	Ketting	Rumohrsgd.	Ketting	Ketting	S	Au
Troldkær (Trolkier)	Jels	Gram Herred	Jels	Jels	H	R
Troldryggel	Ravsted	Slogs	Hynding	Ravsted	T	L(T2)
Trympellyng	Egen	Egen	Elstrup	Egen	S	N
Trægaard	Møgeltønder	Møgeltønder	Bønderby	Møgeltønder	R/T	VT
Træholm (Träholm)	Øster Højst	Slogs	Øster Højst	Øster Højst	T	L(T2)
Trænge (Tränge)	Kegnæs	Als Sønder H.	Nygaard	Kegnæs	S	S
Trælborg (Trellburg)	Brede	Løgumkloster	Åspe	Brede	T	L
Træppe (Treppe)	Adsbøl-Gråsten	Gråsten gods	Gråsten	Gråsten	A	GF
Træppe (Treppe)	Rinkenæs	Ldtft., Grst. g.	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Trøjborg (Troiburg)	Visby	Lø Herred	Visby	Visby	R/T	VT
Tråsbøl (Trasbüll)	Felsted	Ldtft., Gråsten	Tråsbøl	Felsted	A	GA
Tumbøl (Tombüll) m. -mark (-feld) og -mose (-moor)	Felsted	Lundtoft og Skovbølgaard	Tumbøl	Felsted	A	GA
Tummelsbjerg	Rinkenæs	Lundtoft	Rinkenæs	Rinkenæs	A	GF
Tved (Twedt)	Ribe Katharina	Riberhus			R	

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Tved (Twedt)	Tønder	Tønder Hrd.	Tved	Abild	T	T
Tved (Twedt)	Øster Lindet	Frøs	Øster Lindet	Rødding	H	R
Tvedmark (Twedtfeld)	Tønder	Tønder Hrd.	Tved	Abild	T	T
Tving	Dybbøl	Sandbjerg	Dybbøl	Dybbøl	S	B
Tygesminde	Stenderup	Tyrstrup			V	
Tyrholm	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Rugbjerg	Øster Løgum	A	A2
Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	H	H3
Tyrstrupgaard (sj. Ty' hof)	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	Tyrstrup	H	H3
Tyvse (Tüchschau)	Abild	Løgumkloster	Tyvse	Abild	T	T
Tømmerhus (Tömmmerhuus)	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	R/T	VT
Tønder (Tondern)	Tønder	Tønder k. ²⁷	Tønder købstad	%	T	T
Tønder Slots- og Frigrund (Tondern Schloss- u. Freigr.)	Tønder	Tønder Hrd.	Tønder Slots- og Frigrund	%	T	T
Tørninggaard (Tö' hof)	Hammelev	Gram Herred	Ladegaard II	Hammelev	H	H2
Tørning Kro (Törningkrug)	Hammelev	Gram Herred	Hammelev	Hammelev	H	H2
Tørninglund (Törninglund)	Hammelev	Gram Herred	Ladegaard II	Hammelev	H	H2
Tørning Mark (Törningfeld)	Hammelev	Gram Herred	Ladegaard II	Hammelev	H	H2
Tørning Mølle (Tö' mühle)	Hammelev	Gram Herred	Hammelev	Hammelev	H	H2
Tørsbøl (Törsbüll)	Kværs	Lundt., Søgd.	Tørsbøl	Rinkenæs	A	GA
Ubjerg (Überg)	Ubjerg	Tønder	Ubjerg	Nykirke	T	T
Uge (Uk)	Uge	Lundtoft, Søgd., Gråsten g.	Uge	Ensted	A	A1
Uge Mark (Ukfeld)	Uge	Lundtoft	Uge	Ensted	A	A1
Uldal	Skrydstrup	Gram Herred	Skrydstrup	Vøjens	H	H2
Uldallund	Skrydstrup	Gram Herred	Skrydstrup	Vøjens	H	H2
Uldalmark (Uldalfeld)	Skrydstrup	Gram Herred	Skrydstrup	Vøjens	H	H2
Ulkebøl (Ulkebüll) m. Nr. og Vr.-mark og -skov (-holz)	Ulkebøl	Ladegd., Rønhave, Als SH	Ulkebøl	Ulkebøl	S	Au
Ullemølle (Uhmühle)	Skærbæk	Løgumkloster	Vester Gasse	Skærbæk	H	To
Ullerup	Skærbæk	Hvid., Ballum	Vester Gasse	Skærbæk	H/T	To
Ullerup (Ulderup)	Ullerup	²⁴	Ullerup	Ullerup	S	B
Ulriksbjerg (Ulrichsberg)	Maugstrup	Tyrstrup	Simmersted	Vøjens	H	H3
Ulstrup	Nørre Løgum	Løgumkloster	Løgumgaard	Nørre Løgum	T	L
Ultang	Halk	Haderslev	Sode	Halk	H	H2
Ultang Mølle (Ultangmühle)	Halk	Haderslev	Sode	Halk	H	H2
Ulvemose (Ullemoos)	Løgumkloster	Løgumkloster	Løgumkloster fl	%	T	L
Ulveshus (Ulfshuus)	Bjerning	Haderslev Hrd	Haderslev fo. I	Gl. Haderslev	H	H2
Ulveshus	Vonsild	Tyrstrup			V	
Undelev (Undeleff)	Holbøl	Søgaard	Holbøl	Holbøl	A	GF
Urnehoved (Urnehöved)	Hjordkær	Rise	Nybøl	Bjolderup	A	A2
Urnehoved (Urnehöved)	Uge	Lundtoft	Uge	Ensted	A	A1
Ustrup	Vedsted	Gram Herred	Ustrup	Vedsted	H	H2
Oldemorstof (Waldemarst.)	Bov	Vis	Bov	Bov	F	F3
Vandling (Wandling)	Starup	Haderslev	Vandling	Vilstrup	H	H2
Vandlinggaard (W' gaard)	Starup	Haderslev	Vandling	Vilstrup	H	H2
Vangsho	Brøns	Hviding	Brøns	Skærbæk	H/T	To
Varborg (Warburg)	Kværs	Ladegaard	Ladegaard gods	Ladegaard	A	GA
Vargaard	Hejls	Tyrstrup			V	
Vargaard skov	Hejls	Tyrstrup			V	
Varmark	Stenderup	Tyrstrup			V	
Varming	Seem	Riberhus, Lstr			R	
Varnæs (Warnitz) m. Løkke (-lück), Mark (-feld) og Vig	Varnæs	Varnæs	Varnæs	Felsted	A	GA
Vartenbjerg (Wartenberg)	Vedsted	Gram Herred	Ustrup	Vedsted	H	H2
Vedbøl (Weibüll)	Vedsted	Gram Herred	Vedbøl	Vedsted	H	H2
Ved Gaden (Bei der Gath)	Nykirke/Højer	Højer	Rudbøl	Nykirke	T	T
Vedsted (Wittstedt)	Vedsted	Gram Herred	Ustrup	Vedsted	H	H2
Vejbæk (Weibek)	Bov	Stolteld., Vis	Vejbæk	Bov	F	F3
Vejstrup (Weistrup)	Vejstrup	Tyrstrup			V	
Vejstruprød (Weistruproi)	Vejstrup	Tyrstrup			V	

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Vel (Wehl)	Tandslet	Gammelgaard	Tandslet	Tandslet	S	Au
Vellerup (Wellerup)	Agerskov	Nr. Rangstrup og Løgumkl.	Bovlund	Agerskov	H	To
Vemmingbund (Wenningb.)	Broager	Nybøl Herred	Broager	Broager	S	B
Vemmingbund (Wenningb.)	Broager	Nybøl Herred	Smøl	Egernsund	S	B
Vemmingved (W' twedt)	Broager	Nybøl Herred	Smøl	Egernsund	S	B
Vennelyst	Løjt	Rise	Stollig	Løjt	A	A2
Vennemose (Wennemoos)	Abild	Tdr. og Mtdr.	Vennemose	Abild	T	T
Vennesminde	Løjt	Rise	Stollig	Løjt	A	A2
Vertemine (Werthemine)	Asserballe	Gammelgaard	Kettingskov	Asserballe	S	Au
Vester Anflod	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	R/T	VT
Vesterbæk (Westerbek)	Bov	Stoltelund	Vejbæk	Bov	F	F3
Vesterbæk (Westerbek)	Roager	Hviding	Roager	Roager	H/T	To
Vesterfelt? (Westerfeld)	Møgeltønder	Møgeltønder	Sydfelt	Møgeltønder	R/T	VT
Vester Gammelby	Emmerlev	Højer, Kogsb.	Nørre Sejerslev	Emmerlev	T	T
Vester Gasse (Westergasse)	Skærbæk	Hvid., Ballum	Vester Gasse	Skærbæk	H/T	To
Vestergaard (Westergaard)	Abild	Møgeltønder	Abild	Abild	R/T	T
Vestergaard (Westergaard)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Vestergaard (Westergaard)	Arrild	Hviding	Arrild	Branderup	H/T	To
Vestergaard (Westergaard)	Burkal	Slogs	Burkal	Burkal	T	T2
Vestergaard (Westergaard)	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Vestergaard (Westergaard)	Hanved	Vis	Frøslev	Harreslev	F	F3
Vestergaard (Westergaard)	Hygum	Frøs	Fæsted	Hygum	H	R
Vestergaard (Westergaard)	Lintrup	Kalvslund	Mejlby	Lintrup	H	R
Vestergaard (Westergaard)	Nustrup	Gram Herred	Gabøl	Nustrup	H	H3
Vestergaard (Westergaard)	Rømø	Ballum	Kirkeby	Rømø	R/T	VT
Vestergaard (Westergaard)	Øsby	Haderslev	Flovt	Øsby	H	H2
Vestergaard (Westergaard)	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Vesterholm (Westerholm)	Burkal	Slogs	Jydevad	Burkal	T	T2
Vester Højst (Westerhoist)	Øster Højst	Løgumkloster	Vester Højst	Øster Højst	T	L(T2)
Vesterkobbel (Westerkoppel)	Kegnæs	Als Sønder H.	Hjortholm	Kegnæs	S	S
Vesterkær (Westerkjer)	Vonsbæk	Haderslev	Vonsbæk	Åstrup	H	H2
Vester Lindet (Westerlinnet)	Gram	Gram gods	Vester Lindet	Gram	H	R
Vestermærk (Westermærk)	Branderup	Nr. Rangstrup	Branderup	Branderup	H	To
Vestermærk (Westermærk)	Broager	Nybøl Herred	Gammelgab	Broager	S	B
Vestermærk (Westerfeld)	Egvad	Sr. Rangstrup	Nørre Hostrup	Hellevad	A	A2
Vestermærk (Westerfeld)	Maugstrup	Gram Herred	Maugstrup	Vojens	H	H3
Vestermærk (Westerfeld)	Bedsted	(Kogsbøl)	Øster Terp	Hellevad	A	A2
Vestermærk (Westerfeld)	Vilstrup	Haderslev	Sønder Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Vestermølle (Westermühle)	Løgumkloster	Løgumkloster	Ellum	Nørre Løgum	T	L
Vestermølle (Westermühle)	Nordborg	Als Nørre Hd.	Pøl	Holm	S	N
Vester Nybøl (Westernübel)	Gram	Gram gods	Enderupskov	Gram	H	R
Vesterris (Westerries)	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Vesterskov (Westerholz)	Bjærning	Haderslev Hrd	Haderslev fo. 1	Gl. Haderslev	H	H2
Vester Sottrup (W. Satrup)	Sottrup	²⁶	Sottrup	Sottrup	S	B
Vester Terp (Westerterp)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Vester Terp	Nørre Løgum	T	L
Vester Vedsted (W' wittst.)	Vester Vedsted	Hvid. og Rib.			HRR	
Vester Åbølling (Wester-Obeling)	Brøns	Hviding og Riberhus	Havervad	Skærbæk	HRR	To
Vibæk Mølle (Wibekmühle)	Lysabild	Als Sønder H.	Vibøge-Fjelby	Lysabild	S	S
Vibøge (Wiby)	Lysabild	Als Sønder H.	Vibøge-Fjelby	Lysabild	S	S
Vilbygaard (Wilsbygaard)	Hjordkær	Rise	Kassø	Bjolderup	A	A2
Vildfang (Wildfang)	Fjelstrup	Haderslev	Sillerup	Fjelstrup	H	H3
Villagaard	Abild	(Tønder)	Sølsted	Abild	T	T
Villebøl (Willebüll)	Kalvslund	Kalvsl., Rib.			HRR	
Villemadegaard (Willemaig.)	Lintrup	Kalvslund	Lintrup	Lintrup	H	R
Villersholt	Broager	Nybøl Herred	Dynt	Broager	S	B
Villumsdal	Lintrup	Kalvslund	Tornum	Lintrup	H	R
Vilmkær (Julianenau?)	Hanved	Vis	Frøslev	Harreslev	F	F3
Vilsbæk (Wilsbek)	Holbøl	Søgaard	Vilsbæk	Holbøl	A	GF

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Vilsbækmark (Wilsbekfeld)	Holbøl	Søgaard	Vilsbæk	Holbøl	A	GF
Vilstrup Strand (sj. Wassersleben)	Vilstrup	Haderslev	Sønder Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Vimtrup	Lintrup	Kalvslund	Dover	Lintrup	H	R
Vindelund (Windelund)	Øsby	Haderslev	Flovt	Øsby	H	H2
Vinum (Winum)	Døstrup	Lø Herred	Vinum	Døstrup	R/T	VL
Vippel (Wippel)	Tinglev	Løgumkloster	Tinglev	Tinglev	T	T2
Visbjerg (Wiesberg)	Nørre Løgum	Løgumkloster	Landeby	Nørre Løgum	T	L
Visby (Wiesby)	Visby	Lø Herred	Visby	Visby	R/T	VT
Visgaard (Wiesgaard)	Klipleve	Søgaard	Bjærndrup	Klipleve	A	A1
Vodder (Wodder)	Vodder	Hviding og Riberhus	Vodder	Roager	H/T	To
Vodderbro (Wodderbro)	Roager	Hviding	Roager	Roager	H/T	To
Vojens (Woyens)	Jegerup (Vojens)	Gram Herred	Vojens	Vojens	H	H3
Vojensgaard (Woyenshof)	Jegerup (Vojens)	Gram Herred	Vojens	Vojens	H	H3
Vojenslund (Woyenslund)	Jegerup (Vojens)	Gram Herred	Vojens	Vojens	H	H3
Vojumgaard (Woyumgaard)	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To
Voldborg Hede	Bevtoft	Sr. Rangstrup	Strandelhjørn	Bevtoft	H	To
Vollerup (Wollerup)	Bjolderup	Søgd., Slogs	Vollerup	Bjolderup	A	A2
Vollerup (Wollerup)	Ulkebøl	S-Ladegaard, Skt. Jørgen Sn	Vollerup	Ulkebøl	S	S/Au
Volsballe (Wolfsballig)	Rinkenæs	Lundtoft	Bækken	Rinkenæs	A	GF
Vollumgaard (Wollumgaard)	Brede	Trøjborg, Lø	Vollum	Brede	R/T	VL
Vonnetgaard (Wonnetgaard)	Vonsbæk	Haderslev	Ørby	Åstrup	H	H2
Vonsbæk (Wonsbek)	Vonsbæk	Haderslev	Vonsbæk	Åstrup	H	H2
Vonsild (Wonsyld)	Vonsild	Tyrstrup			V	
Vonsmose (Wonsmoos)	Vilstrup	Haderslev	Nørre Vilstrup	Vilstrup	H	H2
Vrå (Wraa)	Bevtoft	Gram Herred	Hjartbro	Bevtoft	H	To
Vrå (Wraa)	Klipleve	Søgaard	Bjærndrup	Klipleve	A	A1
Vrå (Wraa)	Nustrup	Gram Herred	Skibelund	Nustrup	H	H3
Vrå (Wraa, evtl m. -skov)	Vodder	Hviding	Vodder	Roager	H/T	To
Vråby (Wraaby)	Rømø	Ballum	Kirkeby	Rømø	R/T	VT
Vrågaard (Wraagaard)	Burkal	Slogs	Burkal	Burkal	T	T2
Vrågaard (Wraagaard)	Emmerlev	Møgeltonder	Sdr. Sejerslev	Emmerlev	R/T	VT
Vælgaard (Waldgaard)	Brede	Trøjborg, Lø	Åspe	Brede	R/T	VL
Washington	Abild	(Tønder)	Abild	Abild	T	T
Vittegaard (Wittegaard)	Øster Højst	Slogs	Øster Højst	Øster Højst	T	L(T2)
Ydre Bjerrum	Vester Vedsted	Riberhus			R	
Øbening	Egvad	Sr. Rangstrup	Øbening	Hellevad	A	A2
Øbjerg (Öberg)	Arrild	Hviding	Arrild	Branderup	H/T	To
Ødis (Oeddis)	Ødis	Tyrstrup			V	
Ørby (Orby)	Vonsbæk	Haderslev	Ørby	Åstrup	H	H2
Ørbyhage (Orbyhage)	Vonsbæk	Haderslev	Ørby	Åstrup	H	H2
Ørderup (Örderup)	Toftlund	Nr. Rangstrup	Stenderup	Toftlund	H	To
Ørlev (Örsløff)	Hellevad	Sr. Rangstrup	Ørlev	Hellevad	A	A2
Ørsted (Oerstedt)	Oksenvad	Gram Herred	Ørsted	Sommersted	H	H3
Ørsted Mark (Oerstedtfeld)	Oksenvad	Gram Herred	Ørsted	Sommersted	H	H3
Øsby (Oesby)	Øsby	Haderslev	Øsby	Øsby	H	H2
Østerby (Osterby)	Kegnæs	Als Sønder H.	Sdrby.-Østerby	Kegnæs	S	S
Østerby (Osterby)	Rømø	Ballum	Kirkeby	Rømø	R/T	VT
Østerby (Osterby)	Daler	Mtdr. og Tdr.	Østerby	Visby	R/T	VT
Østerby Mark (Osterbyfeld)	Daler	Møgeltonder	Østerby	Visby	R/T	VT
Østerby Mølle (O' mühle)	Kegnæs	Als Sønder H.	Sdrby.-Østerby	Kegnæs	S	S
Østerbæk (Osterbek)	Bov	Vis	Vejbæk	Bov	F	F3
Øster Dybbøl (Osterdüppel)	Dybbøl	Sandbjerg	Dybbøl	Dybbøl	S	B
Østerende Hede	Ballum	Ballum Birk	Ballum	Ballum	R/T	VT
Øster Gammelby (Oster G.)	Visby	Lø Herred	Visby	Visby	R/T	VT
Øster Gasse (Oster-Gasse)	Skærbæk	Ballum, Hvid.	Øster Gasse	Skærbæk	HRT	To
Øster Gejl (Ostergeil)	Holbøl	Græsten gods	Øster Gejl	Holbøl	A	GF
Østergaard	Agerskov	Nr. Rangstrup	Agerskov	Agerskov	H	To

Sted (evt. afvigende tysk navn)	Sogn	Jurisdiktion før 1864	Kommune 1867-1920	Amtsdistrikt 1889-1920	Kreds Amt	Amtsret
Østergaard	Bevtoft	Nr. Rangstrup	Hyrup	Bevtoft	H	To
Østergaard	Burkal	Slogs	Jydevad	Burkal	T	T2
Østergaard	Løjt	Rise	Barsmark	Løjt	A	A2
Østergaard	Maugstrup	Gram Herred	Simmersted	Vøjens	H	H3
Østergaard	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	R/T	VT
Østergaard	Nustrup	Gram Herred	Bæk	Nustrup	H	H3
Østergaard	Stenderup	Tyrstrup			V	
Østergaard	Ødis	Gram Herred			V	
Østergaard	Ødis	Tyrstrup			V	
Østergaard	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Genner	Øster Løgum	A	A2
Østergaards Mølle	Hoptrup	Gram Herred	Hoptrup	Hoptrup	H	H2
Østerhede (Osterheide)	Rømø	Ballum	Kirkeby	Rømø	R/T	VT
Østerhede (Osterheide)	Vodder	Hviding	Gånsager	Roager	H/T	To
Østerholm (Osterholm)	Egen	Egen	Elstrup	Egen	S	N
Øster Højst (Osterhoist)	Øster Højst	Slogs og Lgkl.	Øster Højst	Øster Højst	T	L(T2)
Øster Lindet (Osterlinnet)	Øster Lindet	Frøs, Gram g.	Øster Lindet	Rødding	H	R
Østerlund (Osterlund)	Vodder	Løgumkloster	Gånsager	Roager	H	To
Øster Løgum (Osterlügum)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Øster Løgum	Øster Løgum	A	A2
Østermark (Osterfeld)	Bedsted	Sr. Rangstrup	Øster Terp	Hellevad	A	A2
Østermark (Ostermark)	Branderup	Nr. Rangstrup	Branderup	Branderup	H	To
Østermark (Ostermark)	Gram	Gram gods	Enderupskov	Gram	H	R
Østermark (Osterfeld)	Øster Løgum	Sr. Rangstrup	Øster Løgum	Øster Løgum	A	A2
Østermark (Osterfeld)	Ullerup	Blansgaard	Blans	Ullerup	S	B
Østerskov (Osterholz)	Åstrup	Haderslev	Haderslev fo. 1	Gl. Haderslev	H	H2
Øster Slotfelt (-feld)	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	Møgeltønder	R/T	VT
Øster Sottrup (O. Satrup)	Sottrup	²⁶	Sottrup	Sottrup	S	B
Øster Terp (Osterterp)	Bedsted	Sr. Rangstrup, Kogsbøl og L.	Øster Terp	Hellevad	A	A2
Øster Vedsted (Osterwittstedt)	Ribe Domsogn og Vr. Vedsted	Hviding, Rib. og Lustrup			R	
Øster Åbølling (Or. Obeling (Øvelgønne) Oevelgønne)	Roager	Hvid. og Rib.	Roager	Roager	HRT	To
	Notmark	Rumohrsgd.	Notmark og Sønderborg fo.	Notmark	S	Au
Aabenraa (Apenrade)	Aabenraa	Aabenraa k. ²⁷	Aabenraa købst.	%	A	A1
Åbøl (Abel)	Burkal	Slogs	Stade	Burkal	T	T2
Åbøl (Aabel)	Tislund	Nr. Rangstrup	Åbøl	Toftlund	H	To
Aalbæk (Aalbek)	Hjerpsted	Højer	Hjerpsted	Emmerlev	T	T
Åkær (Aakjer)	Aller	Aller	Stubbum	Tyrstrup	H	H3
Åkær (Aakjer)	Fole	Gram gods	Fole	Gram	H	R
Ålkær (Aalkjer)	Nustrup	Gram gods	Skibelund	Nustrup	H	H3
Årlund (Aarlund)	Lintrup	Kalvslund	Dover	Lintrup	H	R
Årslev (Arsleben)	Hjordkær	Rise	Årslev	Bjolderup	A	A2
Årtoft (Ahretoft)	Klipleve	Søgaard	Klipleve	Klipleve	A	A1
Årtoft Mark (Ahretoftfeld)	Klipleve	Søgaard	Klipleve	Klipleve	A	A1
Årup (Aarup)	Gram	Gram Herred	Enderupskov	Gram	H	R
Årup	Ensted	Gråsten	Stubbæk	Ensted	A	A1
Årupgaard	Skodborg	Gråsten	Skodborg	Skodborg	H	H3
Årupskov (Aarupholz)	Ensted	Gråsten	Aabenraa skov.	Ensted	A	A1
Årø (Aarö)	Øsby	Haderslev	Årø	Øsby	H	H2
Årøsund (Aarösund)	Øsby	Haderslev	Hajstrup	Øsby	H	H2
Åsgaard (Aasgaard)	Skast	Højer	Skast	Ballum	T	T
Åskov	Gram	Gram gods		Gram	H	R
Åspe (Aaspe)	Brede	Trøjborg, Lø og Løgumkl.	Åspe	Brede	T	LV/L
Åstorp	Taps	Tyrstrup			V	
Åstrup skovfogedbolig	Åstrup	Haderslev	Haderslev fo. 1	Gl. Haderslev	H	H2
Åstrupbro	Åstrup	Haderslev	Ladegaard	Gl. Haderslev	H	H2
Åstrupgaard (Aastruphof)	Åstrup	Haderslev	Åstrup	Åstrup	H	H2
Åved (Auwitt)	Løgumkloster	Løgumkloster	Ellum	Nørre Løgum	T	L
Åved (Oved)	Vodder	Hviding	Vodder	Roager	H/T	To

Noter

- ¹ Den største del af landsbyen Dybbøl med kirken hørte under grevskabet Reventlow-Sandbjerg, enkelte huse hørte under godserne Augustenborg, Avnbølgaard og Ballegaard samt under Slesvig Domkapitel og Skt. Jørgens Hospital i Sønderborg. 1853-1864 hørte hele sognet under Nybøl herred.
- ² Kirkebyen Emmerlev var var delt mellem hertugdømmet og de kongerigske enklaver. Den største del hørte under Møgeltønder birk samt under Lø Herred, andre dele under Højer herred og Køgsbøl gods.
- ³ Godserne Augustenborg, Gammelgaard, Kegnæsgaard, (Sønderborg-)Ladegaard, Majbølgaard, Rumohrsgaard og Rønhave og desuden Sønderborg slot udgjorde indtil 3. marts 1853 det augustenburgske godsdistrikt. Herefter blev de overtaget af den danske krone, som samlede dem i det nye Augustenborg herred under Sønderborg amt. Godset Nygaard var allerede i 1765 blevet parcelleret.
- ⁴ De gråstenske godser og besiddelser blev den 3. marts 1853 indlemmet i de nærmest beliggende herreder og amter, nemlig Fiskbæk, Gråsten, Kjeding, Kelstrup og Årup til Lundtoft herred, som samtidigt blev lagt under Aabenraa amt, de gråstenske og avnbølgaardske ejendomme i Bovrup til Varnæs birk, Bolderslev kro og Dalholt til Rise herred, Grønnebækgaard til Sønder Rangstrup herred (samtlige i Aabenraa amt), Gerrebæk kro til Slogs herred (Tønder amt), Avnbølgaard og alle gråstenske og augustenburgske besiddelser i sognene Broager, Dybbøl og Nybøl til Nybøl herred (Sønderborg amt).
- ⁵ Solvigs godsundersætter var siden 1724 tingpligtige til de omgivende herreder, men godset udgjorde fortsat en selvstændig kommune.
- ⁶ Køgsbøl og Søndergaard godser blev inkorporeret i Tønder amt i 1722, men fortsatte som selvstændig kommune.
- ⁷ Alle slevigske godser, som i 1853 udgjorde selvstændige jurisdiktioner, mistede deres privilegium i 1853 og blev indlemmet i de omgivende herreder og amter.
- ⁸ Slesvig Domkapitels ejendomme blev samlet under Svavsted amt og forskellige små fogderier, som i 1777 blev indkorporeret i de omgivende herreder og amter.
- ⁹ Bønderbys bydel under Vidning herred kom 1835 under Tønder herred.
- ¹⁰ Lustrup Birk omfattede de Schackenborgske besiddelser i Ribe-området.
- ¹¹ Den største del af Roager og Roager-Kirkeby hørte under Hviding herred, flere ejendomme imidlertid under Riberhus birk og Lustrup birk, en gård i Kirkeby desuden under Løgumkloster amt (Skærbæk fogderi).
- ¹² Husene under Løgumkloster amt hørte indtil 1796 til Lindeved gods, som dette år blev udparcelleret.
- ¹³ Bortset fra de to anførte undtagelser har Seest sogn altid hørt under Anst herred i Vejle amt.
- ¹⁴ Den største del af Skast hørte under Højer herred, flere huse imidlertid under Løgumkloster amt, Trøjborg gods (senere Lø herred) og Møgeltønder birk, blandt de sidste også Skastgaard.
- ¹⁵ Løgumkloster amt bestod af Løgumkloster birk og fogderierne Alslev, Abild, Frøshered, Ravsted, Svanstrup og Skærbæk. Førstnævnte bestod af Løgumkloster og Nørre Løgum sogne, mens de seks små fogderier omfattede ejendommene i de pågældende nabosogne og strøgods i andre amter.
- ¹⁶ Bortset fra store dele af landsbyen Bastrup hørte Vamdrup sogn altid under kongeriget.
- ¹⁷ Ejendommene i Bovrup var fordelt mellem Varnæs birk (deriblandt de tidligere til Slesvig Domkapitel hørende grunde), Skt. Nikolaj i Flensborg og godserne Ballegaard, Gråsten, Blansgaard, Avnbølgaard og grevskabet Reventlow-Sandbjerg (tidl. Bojskov gods).
- ¹⁸ Bortset fra Hillerup og Jested hørte Vilslev sogn under Gørding herred i Ribe amt.
- ¹⁹ Byen Mølmark var opdelt mellem Nybøl herred, godserne Gråsten og Blansgaard, Slesvig Domkapitel og Vor Frue Kirke i Flensborg.
- ²⁰ Nybøl dannede indtil 1754 et selvstændigt birk. Besiddelserne var Gelsbro, Jenning, Skovgaard, Vester Nybøl og dele af Endrupskov og Tiset.
- ²¹ Ejendommene i Avnbøl var fordelt mellem Nybøl herred og godserne Avnbølgaard, Ballegaard, Blansgaard og Bojskov (senere grevskabet Reventlow-Sandbjerg).
- ²² Lundsgaard dannede et selvstændigt gods, som 1791 blev udparcelleret og dermed indlemmet i Nybøl herred.
- ²³ Det af den sønderborgske hertug Philipp oprettede gods var indtil udparcelleringen 1785 en selvstændig jurisdiktion.
- ²⁴ Kirkebyen Ullerup hørte under Nybøl herred, godserne Avnbølgaard og Bojskov, Ullerupmark under grevskabet Reventlow-Sandbjerg, en gård desuden under Slesvig Domkapitel.
- ²⁵ Den største del af Vester og Øster Snøgbæk hørte under grevskabet Reventlow-Sandbjerg, flere gårde til godserne Avnbølgaard, Ballegaard og Blansgaard, desuden til Skt. Nikolaj i Flensborg og den mindste del til Nybøl herred.
- ²⁶ Vester og Øster Sottrup samt Sottrupskov var delt mellem Nybøl herred og grevskabet Reventlow-Sandbjerg, desuden hørte enkelte ejendomme til Slesvig Domkapitel og godserne Ballegaard og Blansgaard.
- ²⁷ I alle fire købstæder fandtes ejendomme, som indtil 1861/67 hørte under amts- og herredsadministration.
- ²⁸ Mærkær gods (fhv. kloster) blev udparcelleret 1778 og dets besiddelser indlemmet i naboherrederne og -amterne.

Register

Anm.: Registret omfatter alene de arkivfunds og arkivgrupper, der er nævnt som overskrifter i tabellerne. Det rummer derfor langt fra alle de arkivfunds, som findes i landsarkivet.

- 2. Chausséinspektion 40
- 2. forstærkningsbataljons depot 54
- 2. Ingeniørdistrikt 132
- 4. Ingeniørdistrikt 132
- Adelby sognekald 54
- Administrative tilhørsforhold 341
- Administrator for de sønderjydske Landsdele 90
- Af- og tilgangslistor 213
- Afvandingskommissioner 148
- Akkordudvalg for Haderslev vesteramt 148
- Als Nørre Herreds vejforbund 86
- Amtor (1920-72) 91
- Amtor (indtil 1867) 42
- Amtsbaner 80
- Amtsforstandere 67
- Amtslandinspektører 115
- Amtsligningsinspektorer 113
- Amtsretsadvokater 73
- Amtsretter 70
- Amtsråd (1920-70) 94
- Amtsråd (Haderslev amt, 1858-71) 44
- Amtsskolekonsulenter 96
- Amtsstuer (1920-73) 113
- Amtsstuer og oppebørselsstuer (indtil 1867) 45
- Arbejder- og bonderåd 87
- Arbejdsformidling 128
- Arbejdstilsyn 129
- Arresthuse 109
- Auktionator og konkursforvalter i Harres 86
- Bestyrelseskommissionen 35
- Biskopper 178
- Blandede bestyrelseskommission for hertugdømmet Slesvig 35
- Blå kors behandlingshjem 126
- Bonde- og arbejderråd 87
- Branddirektorater (1920-) 143
- Branddirektorater (indtil 1868) 48
- Bygningsinspektør, kongelige 140
- Byretter 101
- Byudviklingsudvalg 141
- Børnehjem 124
- Børneværnskonsulenten for Sønderjyllands amt 126
- Censor i Kiel 36
- Center for Hjelpepidler og Kommunikation 126
- Centralkassen for Hertugdømmet Slesvig 38
- CF-kasernen i Padborglejren 138
- CIS 88
- Civilt beredskab 138
- Danske Statsbaner, De 133
- Dommere (1920-) 101
- Domæneforvaltningen 145
- DSB 133
- Embedslæger (1920-) 122
- Erhvervsvirksomheder 260
- Famleplejen i Sønderjylland 126
- Flensborg latinskole 54
- Flygtningeadministrationen 139
- Flækker 154
- Folkeregistre 213
- Folkeskoler 190
- Folketællinger 204
- Foreningen af kommunale beskæftigelsesudvalg i Haderslev amt 126
- Foreninger 220
- Forligskommissioner 108
- Forligsmænd 77
- Forsikringskontorer (1920-40) 144
- Forskelligt, samling 325
- Fredningsnævn 142
- Fredningsplanlægningsudvalg 142
- Frihedsrådets lokalkomité i Tønder 150
- Frivillige luftmeldetjeneste 138
- Frøslevlejren 110
- Fyrstearkiver 25
- Fysikater 78
- Fællesudvalget vedr. etableringen af den sønderjyske amtskommune 97
- Fængsler 109
- Fårhuslejren 110
- Gefangenene-Kommando Sønderburg 86
- Gl. Haderslev sogns sundhedskommission 54
- Godser 216
- Gottorp provsti 54
- Grundbøger og grundakter 72
- Grundforbedringsudvalg 148
- Grænsegendarmeri 137
- Grænsekommissionen (1920) 88
- Gymnasier 196
- Haderslev kredsdyrlæge 79
- Handelshøjskoleafdelingen i Sønderborg 197
- Hejls lejrskole 198
- Herredsfogder (indtil 1867) 49
- Herredsfogderier (1867-89) 66
- Herredsråd 52
- Husfogder 47
- Husmandsbrugskommissioner 146
- I. P. Nielsen Hjemmene 126
- Immediatkommissionen 34
- Ingeniørhøjskolen i Sønderborg 197
- Institutioner, private 220
- Internationale Kommission, Den 88
- Invalidenævnet 125
- Jordbrugsdirektoratet i Tønder 146
- Jordbrugskommissioner 146
- Katasterkontorer 64

Katasterkontorer efter 1920, se
 amtslandinspektører
 Koge 218
 Kommandanten i Aabenraa 86
 Kommissarius for konfiskation af tysk og japansk
 ejendom, stedfortræder i Sønderjylland 112
 Kommissarius ved stænderforsamlingen for
 Slesvig 39
 Kommissionen til udbredelse af indbyrdes
 undervisning 37
 Kommuner (1920-70) 170
 Kommuner (1970-) 174
 Kommuneskoler 190
 Kongelig kommissarius ved stænderforsamlingen
 for Slesvig 39
 Kongelige bygningsinspektør 140
 Kongelige regering i Slesvig 56
 Kongelige statholder 27
 Kontrolkommissioner (1920) 88
 Kort- og Matrikelstyrelsens sønderjyske Afdeling
 115
 Kortsamling 327
 Kreditanstalt Vogelgesang i likvidation 112
 Kredsbaner 80
 Kredsbygningsinspektører 81
 Kredsdyrlæger 79
 Kredsengmesteren i Haderslev 86
 Kredskasser 62
 Kredskommunalkasser 62
 Kredsligningskommissioner 63
 Kredsskoleinspektører 61
 Kredsudskrivningskommissionen i Aabenraa
 kreds 86
 Kredsudvalg 60
 Kreiswiesebauamt Hadersleben 86
 Krigsernæringsvæsenet 84
 Kronprinsesse Ingrid's Feriehus 126
 Kvarternummernøgler 339
 Købstæder 152
 Königliche Spezialkommission zu Hadersleben
 86
 Landkommuner (1867-1920) 156
 Landretten 54
 Landråder 58
 Landsarkivet for Sønderjylland 120
 Landvæsenskommissioner 148
 Landvæsensnævn 148
 Lauenborg 24
 Lav 263
 Lånekassen for de sønderjyske Landsdele 119
 Laanekassen for de sønderjyske Landsdele 119
 Manuskriptsamling 329
 Maskintilsyn 129
 Medicinalinspektoratet for Hertugdømmet Slesvig
 54
 Melderegistre 213
 Menighedsråd 183
 Midlertidige arkivdepot i Aabenraa 120
 Ministeriet for Hertugdømmerne Holsten og
 Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig 23
 Modstandsbevægelsen 150
 Mødrehjælpen i Sønderborg 123
 Nationale registre 206
 Nordstrand, landskabet 54
 Notarer 74
 Oktrojerede koge 218
 Oprejsningsnævn 111
 Overbestyrelseskommissionen for Als og Ærø 34
 Overkonsistoriet for Hertugdømmet Slesvig 30
 Overordentlige regeringskommissær for
 hertugdømmet Slesvig 35
 Overretten på Gottorp 29
 Oversagføreren for Hertugdømmet Slesvig 41
 Overtoldinspektoratet for Slesvig 54
 Padborglejren 138
 Pergamentsamling 326
 Personer 266
 Personregisterførere 207
 Plakatsamling 328
 Politiajudanten for de sønderjyske Landsdele
 105
 Politikommandøren for Syddjylland m.v. 105
 Politimestre 104
 Postvæsen 130
 Preussiske landkommuner 156
 Primærkommuner 174
 Provinsialregeringen 31
 Provisoriske regering 32
 Provster 180
 Præparandanstalten i Aabenraa 197
 Præster 183
 Radio Syd 121
 Realbyrdeafløsningskommission i Augustenborg
 86
 Realskoler 196
 Regeringen i Slesvig 56
 Regeringskancelliet i Glückstadt 28
 Regeringskommissionen for hertugdømmet
 Slesvig 33
 Regeringskommissæren 35
 Registre til folketællinger 339
 Registre til grundbøger 339
 Registre til kirkebøger 332
 Registre til retsbetjentarkiver 337
 Registre til skifter 339
 Registre til sønderjyske personregistre 334
 Registre vedr. borgerskab 339
 Religionspædagogiske Studiecenter og Udvalg
 197
 Rentekammerets Tyske Afdeling 21
 Retsbetjente 49
 Retter (1920-) 101
 Revalideringscentret for Sønderjyllands
 amtskommune 126

Revalideringshjemmet i Sønderborg 126
 Ribelund 126
 ROVA Aabenraa 126
 Sagførere 103
 Seminarier 197
 Skattekasser 62
 Skatteopkrævningsforbund, Haderslev amt 114
 Skatteråd 114
 Skattesager (1867-1920) 63
 Skoledirektioner 96
 Skolekommissioner 195
 Skoler 190
 Skoleråd 96
 Skovridere (1920-) 149
 Skovridere (indtil 1920) 85
 Skyldråd 114
 Slesvig-Holsten-Lauenborgske Kancelli 20
 Slesvig-Holstenske Provinsialregering 31
 Slesvigske fyrstearkiver 25
 Slesvigske Ministerium 23
 Slesvigske og holstenske regnskaber 22
 Socialforsikringer (1876-1920) 82
 Socialforsikringer (1920-40) 144
 Sognefogder 107
 Sogneforstanderskaber 155
 Sognekommuner 170
 Sogneråd 170
 Spezialkommission zu Hadersleben 86
 Standesamt 207
 Statens Civile Luftværn 138
 Statens Jordlovsudvalg i Tønder 146
 Statens Taleinstitut 126
 Statholder 27
 Statsadvokaten i Sønderborg 100
 Statsamter 93
 Statsskoler 196
 Statsskovdistrikter 149
 Stedfortræder for kommissarius for konfiskation
 af tysk og japansk ejendom 112
 Stensbæk specialarbejderskole 198
 Stifter 178
 Storkommuner 174
 Strandfogder 76
 Strukturdirektoratet i Tønder 146
 Sygehuse 200
 Søfartssamlingen 324
 Sønderborg pigeskole 198
 Sønderborg Teknikum 198
 Sønder-Hostrup håndarbejdsskole 198
 Sønderjydsk Hypotheklaanefond 119
 Sønderjyllands amt 98
 Sønderjyllands Statsamt 93
 Sønderjysk Kommando 136
 Sønderjysk Valutaråd 118
 Sønderjyske fyrstearkiver 25
 Søndre Landsret 99
 Sørup sognekald 54
 Tegningssamling 327
 Tele Sønderjylland 132
 Teleregion 2 132
 Toldgrænsekorpset 137
 Toldvæsen (1920-) 117
 Topografica 320
 TV Syd 121
 Tyendeprotokoller 213
 Tyske Kancellis Indenrigske Afdeling 20
 Tyske mindretal 254
 Tønder højere pigeskole 198
 Udligningskassen for de sønderjyske Landsdele
 118
 Udskiftningsakter af forskellig proveniens 53
 Udskrivningsvæsen (1920-) 135
 Underretter 101
 Undersøgelseskommissionen for hertugdømmet
 Slesvig 33
 Vajsenråd 175
 Vandbygningsvæsnet 5. distrikt 134
 Vandløbskommissioner 86
 Vejbygningsinspektører 81
 Vester Vedsted efterskole 198
 Vielsesmyndigheder 207
 Virksomheder 260
 Vojens handelsskole 198
 Værgeråd 175
 Wasserlösungskommission Tondern III 86
 Aabenraa navigationsskole 198

Sønderske Riger

Landsarkivet for Sønderjylland fik sin første guide i 1944. Det var Frode Gribsvads og Johan Hvidtfeldts *Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele. En Oversigt*. Denne guide var et pionérarbejde, som har været brugeren af det sønderjyske landsarkiv til stor gavn. Som årene er gået, er denne oversigt imidlertid blevet forældet. Der er foretaget mange nyordninger og udarbejdet talrige arkivfortegnelser til de arkiver, der allerede var afleveret til landsarkivet i 1944.

Først og fremmest har landsarkivet imidlertid siden 1944 modtaget et stort antal nye arkiver. I 2000 fik landsarkivet således fra Rigsarkivet overdraget en række arkiver fra den slesvigske provinsforvaltning og – i form af mikrofilm – fra den slesvigske centralforvaltning indtil 1864. Arkiverne fra den preussiske administration 1867-1920 er tilsvarende nu alle kommet i hus, for så vidt de er bevaret, ligesom de er blevet nyordnet og registreret. Der er endelig modtaget, ordnet og registreret en stor mængde arkiver fra den danske administration fra 1920 og indtil ca. 1980. Og så har landsarkivet fastholdt sin tradition for at modtage mange afleveringer fra private foreninger, institutioner og personer.

Denne arkivoversigt giver i en skematisk form en fortegnelse over samtlige arkiver på landsarkivet. Bogen indledes med nogle hovedlinjer af den sønderjyske forvaltnings historie de sidste 500 år. Der gives kortfattede administrationshistoriske beskrivelser, henvisninger til litteraturen om de enkelte arkiver, en stikordsagtig karakteristik af indholdet i arkiverne, oplysninger om deres yderår og omfang, henvisninger til de trykte og utrykte arkivfortegnelser samt redegørelser for den administrative inddeling, herunder et register over de enkelte steders administrative tilhørsforhold gennem tiden.

Denne oversigt over samtlige arkiver på Landsarkivet for Sønderjylland er et uundværligt redskab for nuværende og kommende brugere, der har brug for detaljeret viden om landsarkivets enkelte fonds.

ISBN 87-90508-06-8

Landsarkivet for Sønderjylland
Haderslevvej 45
6200 Aabenraa

Tlf.: 74 62 58 58
Fax: 74 62 32 88